IOCORVM

ATQVE

SERIORVM, TVM NOVO-
*rum, tum selectorum atque
memorabilium*

CENTURIÆ ALIQUOT
IVCVNDÆ, SVAVES ET AMOE-
næ, nec non utiles, & festivæ, lectu-
que & maximopere dignæ,

RECENSENTE

OTHONE MELANDRO,

I. V. D.

*NVNC DENVO AVCTÆ, ET
in hac portatili forma pro hominibus salium
& facetiarum amantibus ad delectatio-
nem ipsorum, ultimum
editæ.*

NORIMBERGÆ,
Prostant apud WOLFGANGUM ENTERUM,

ANNO M. DC. XLIII.

DN.

IOANNI IACOBO STAINHAIMERO, CIVI FRANCOFURTENSI, SECUNDI Ordinis, viro apprime literato, amico suo integerrimo.

S. P.

INter θορύβους Calcographicos, Amice optime, hoc tempore nihil occurrit, quod xenioli loco ad Calendas Ianuarii huius Anni M. DC. III. potuerim offerre, nisi facetiæ & sales Othonis Melandri, mei olim in Marpurgensi Academia commilitonis, viri doctissimi & facundissimi. Et vero eæ, quas te maxime im-

pulſore atque etiam adiutore prælo ſubiiciendas dignas iudicavi. Hoc ut faciam, iubet iucunda inter nos de rebus iocoſis ſæpiſſime facta confabulatio: iubet amicitiæ nuper admodum inter nos contractæ religio:

Quare habe tibi quicquid eſt libelli,
Qualecunque quidem.

ſit ſacroſanctæ amicitiæ noſtræ, & communium ſtudiorum pignus, quandiu quidem exſtare poterit ſempiternum. Bene vale. Francoforti Calend. Ianuar. M. DC. III.

Zacharias Palthenius D.

OTHO

OTHO MELANDER, IVRIS VTRIVSQVE DOCTOR, LECTORI benevolo.

S. P. D.

QVos fando peregre iocos profectus
Accepi, mihi vel venustiorum
Vatum lectio, tum disertiorum
Scriptorum dedit in DEI *sacratis*
Pagellis, vel in arte Scævolarum,
PomponI, Labeonis, Vlpiani,
Vel Cyrrhæi in Apollinis vireto,
Sophorumque patrum, meis notavi
Chartis: seria lectione digna
Hic inventa simul notare visum est,
Dum vacant alii helluationi,
Aleamque sequuntur otiosam.
Hunc librum lege care Lector, ille

Cachinnos tibi mille concitabit,
Commodis totidemque te beabit,
Civilis quibus indiget palæstra,
Momentoque carere nescit uno.
Id vere tibi prædicare Lector
Possum: Perlege, vera me locutum
Dices, ac mihi gratias benigne
Solves, hæc ioca mixta lectiora
Seriis gravioribus, sub auras
Quod tuli, atque precaberis trecenta
Talia adiiciam hisce quo sequenti
Brevi tempore, si quid otiosi
Relinquat mihi temporis sacrata
Themis Diva: cui litare mane
Vesperique meum est suaveolentes
Odores, Bene, Lector, his valebis,
Consuleque boni meas Camœnas.

CATA-

CATALOGVS EORVM auctorum, qui Sales atque Facetias ante nos scripserunt.

NE Criticus aliquis de illorum grege, quibus sua duntaxat placent, aliena autem semper sordent, sibi forte persuadeat, nouo quodam nos exemplo facetias edere, ecce tibi proferimus Catalogum tum recentium, tum veterum præstantissimorum virorum in omni scientiarum facultate, qui ante nos facetias scripserunt, vt ita Momi calumniis obuiam eamus. Cæterum ex illorum nos libris, quos huc annotare visum fuit ne γρῦ quidem, quod tibi sancte Lector confirmo, in hunc nostrum transtulimus. Sequuntur autem nunc auctores ipsi.

A.

Adrianus Barlandus scripsit iocorum veterum atque recentium libros quinque.

Alexander ab Alexandro Iurisconsultus.

Antonius Mizaldus scripsit centurias nouem memorabilium & iucundorum.

C.

Conradus Peutingerus, Iuris vtriusque Doctor, scripsit sermones conuiuales.

E.

Eckebertus Leodiensis Ecclesiæ Clericus, natione

Germanus, ſcripſit metro eleganti de ænigmatibus ruſticanis libros duos.

F.

Franciſcus Philelphus de Iocis & ſeriis ſcripſit libros ſex hexametris verſibus.

H.

Henricus Bebelius.

Henricus Euticus, Frācus Orientalis, ſcripſit carmine doctiſſimo vrbanos & lepidos iuuenū iocos.

I.

Iohannes Bocatius ſcripſit multos libros iocoſos Hetruſco ſermone, ab alio in latinum conuerſos.

Iohannes Gæſtius, Baſilienſis Eccleſiæ miniſter, Theologus doctiſſimus ſcripſit iocorum ſiue ſermonum conuiualium Tomos tres lectu digniſſimos.

Iohannes Heitfeldius ſcripſit ſphyngem ænigmaticam, librum admodum iocoſum,

Iohannes Lorichius Hadamarius ſcripſit librum ænigmatum.

Iohannes Lelandus Antiquarius Londinenſis.

Iohannes Manlius in Locis communibus ſcripſit multa iocoſa ex Domini Philippi Melanchthonis prælectionibus.

Iohannes Nobletus, Carmelita, natione Gallus, ſcripſit centiloquium ænigmatum.

Iohannes Peregrinus Petroſilianus ſcripſit librum conuiualium ſermonum iocis ac ſalibus refertum, in quo admixtæ ſunt nonnunquam iucundæ & veræ narrationes.

L.

Lucius Domitius Brucenius ſcripſit, rerum memorabilium, ſententiarum, hiſtoriarum, miraculorum, facetiarumque libros octo.

M.

Macrobius Aurelius in libris ſuis multa iocoſa habet cum de Cicerone, tum de aliis.

M. T. C. ſcripſit iocularem libellum, qui iniuria temporum intercidit.

Martinus Lutherus, Theologus Opt. Maxim, qui multa habet iocoſa, & lectu digna, rumpantur vt ilia Codro! in ſuis ſermonibus menſalibus.

N.

Nicodemus Friſchlinus Orator, Philoſophus & Poeta præſtantiſſimus, ſcripſit etiam librum facetiarum ante biennium editum.

O.

Othomarus Luſcinius, Argentoratenſis, ſcripſit etiam iocos atque ſeria.

DE IOCIS ATQVE SALIBVS festivis doctorum q .orundam virorum iudicia.

Erasmus in Comment. in Nov. Test. in Epist. ad Ephes. cap. 5. pag. 545. circa fin.

EQuidem ut iocos utcunque tolero, modo dicti sint & sale conditi: ita non fero quosdam, qui, quoties urbani videri volunt, è divinis literis ad suas ineptias detorquent aliquid. Quod infestivum festivitatis genus impense video placere monachis quibusdam, ac sacerdotibus etiam nonnullis, qui si cupiant vel insectari quempiam, canticum Mariæ vulgo dictum, Magnificat: aut canticum vulgo dictum, Te Deum: commutatis aliquot verbis detorquent ad virulentiam.

Iohannes Posthius.

NEc iuvat assidue libros tractare severos,
Bartole sive tuos, sive Galene tuos:
Sed libet ad dulces etiam descendere lusus,
Atque animum doctis exhilarare iocis.

Iohannes Reiffenstein in epistola ad Iohannem Secerium, præfixa primæ editioni Epigrammatum Philippi.

SCribunt hoc tempore quidam, si diis placet, graves viri tantum non ἁμάξας βλασφημιῶν. Ego puto utilius esse edi atque legi huiusmodi eruditos & incruentos iocos, præsertim si qui continent utilia vitæ & moribus præcepta, quales in his aliquot reperies.

Martialis in præfatione lib. 1. Epigramm.

ABsit à iocorum nostrorum simplicitate malignis interpres, &c. Vide sequentia.

Idem.

Idem lib. 3. Epigr. Epigramm. penult.

INnocuos permitte sales, cur ludere nobis
Non liceat?

Bartholomæus Bononiensis ad Mimum Rescium, Senatorem Bononiensem, in vita Codri, pag. 51.

INterrogatus CODRVS à quodam, cur in omni sermone tam crebris uteretur facetiis? naturam eo finxisse homines respondebat, ut salsi essent, urbani, & narratores faceti.

Sebastianus Schefferus.

OMnis habet sua pensa dies: tamen unica nugis
Forte potest anno vilibus hora dari.
Seria cum ponis, cape delectantia vitam,
Sic agis: est ingens vita Catonis opus.

Euricius Cordus in Epigrammat.

QVid iuvat usque adeo tristes simulare Catones?
Vos modo convivas non decet esse sophos.
Desipere est semper sapere, & non tempora nosse,
Nec, qui læta velit quique severa, locus.

Iohannes Garzæus in sua Meteorologia, pag. 229. & 230.

Quid Latini Sales nominant?

ERasmus in Adagiis Sales dici affirmat festiviter & argute dicta, non sine illecebra quadam mordacitatis. Inde salsa dicitur oratio, quæ non est insulsa, sed sua condimenta habet, etiamsi simplex oratio sit quæ velut palatum excitans, à tædio sermonem defendat.

Sicut enim Sal in cibis paulo liberius aspersus, si tamen non sit immodicus, affert aliquid propriæ voluptatis: ita oratio salsa habet in dicẽdo quid singulare, quod audiendi sitim excitat.

Sunt autem tres virtutes, quæ proprie circa sermonem versantur. PRIMA est veritas seu veracitas, quæ constanter vult & cogitationes veras habere, & dicere vera, id est, congruentia cum rebus; nec cogitando aut dicendo asseverare falsa, id est, pugnantia cum rebus. Hæc omnibus necessaria est virtus sine qua vita regi nō potest. Ac quidem extincta veritate, doctrinas & artes omnes, iudicia, contractus & pacta simul interire necesse est.

SECVNDA virtus est comitas, quæ est facilitas in compellando & audiendo seu velle sine morositate, sine fastidiis, sine superbia placide compellare honestos homines, & audire præsertim eos, qui sciscitantur aliquid de doctrinis, aut exponunt caussas, quas officii ratio cognosci postulat, aut quorum animi leniendi sunt, aut in dolore, aut in ira, aut in aliis affectibus.

Hæc virtus magnum decus est in homine, sed tamen neque omnium hominum neque omnium temporum. Maxime exornat Gubernatores, & Doctores. Nec sine singulari prudentia, prospiciente, qui sint compellandi, esse potest, quo genere sermonis & officii animi sint excitandi Denique multum consilii, artis, & eruditionis hæc suavitas in congressibus postulat.

TERTIA virtus est circa sermonem potius ingenii facultas, quam virtus. Est enim re ipsa ingenii celeritas figurate admonens, aut reprehendens, comprobans aut refutans, seu metaphoris, seu Ironia, seu translatione caussarum, seu ambigua ratione, seu παρονομασίᾳ seu apologis seu historicis exemplis seu comicis, seu tragicis, seu gnomis. Cum enim celeriter mens & præter aliorum exspectationem facit collationem cum re simili, aut transfert caussas, concinnatas admirationem parit, eaque dicta sunt alias ioci in materia hilari, alias aculei acerbe taxantes aliquid. Vnde salsum etiam dicterium dicitur, quod acrimonia quadam mordet.

Quæ est differentia inter salem Mercurii, & salem Momi?

Sal

Sal Mercurii, ſive candidus dicitur, qui condimentum eſt ſermonis, figurarũ quadam venuſtate acres admonitiones proponit, & altius animos penetrat, non ex vanitate, ambitione, aut cupiditate nocendi, ſed utilitati hominum ſervit adhibito modo, aut conſoletur, aut placet, aut excitet, ut poſtulat occaſio. Hic ſal Mercurii, ſive ingenii celeritas, lepos in oratione ſalſa ſine amarulentia & ſcurrilitate, vere Dei opus eſt, & eruditione mens inſtruenda eſt ut bene cõdita proponat aliis, non inſipida aut futilia, ad gloriam Dei, & utilitatem communem.

Sal Momi dicitur, ſive ſal niger, qui ex virulentia, maledicentia, obſcœnitate inepta & intempeſtiva reprehenſione oritur. Hic ſal communiſſimus eſt hoc noſtro ſeculo. Heu quam multi ſunt faciles & atroces in ſuggillando, cavillando, obtrectando, indulgendo affectibus, ut de huiusmodi recte dici poſſit: Nulla in tam magno eſt corpore mica ſalis. Dictus eſt à Momo, de quo Poetæ fabulantur, hunc Deum nocte matre, ſomno patre progenitum, nihil operis edere, ſed aliorum Deorum opera curioſis oculis contemplari, &, ſi quid ſit omiſſum aut perperam factũ, id carpere ſumma libertate. Vnde μῶμ⊛ reprehenſionem ſonat. Hunc atrum Momi ſalem toto pectore deteſtemur, & ſtudioſi ſimus candidi ſalis, iuxta præceptum Chriſti Retinete ſalem in vobis & ſitis concordes: ac oremus, ut nos cæleſti ſale gubernet, quem ex ſinu æterni patris protulit.

Quomodo intelligis adagium?
Salſitudo non ineſt illi.

Conſule Eraſmum, Is in infacetos, fatuos, & ſtupidos, ita recte dici affirmat. Sal enim primum maximeque commune eſt condimentum. Ac Plinius indicat lib. 21. Metaphoram eſſe ſumptam ab uſu ſalis, quod in omnibus cibis ſit condimenti vice, & aviditatem invitet. Ergo hercle, inquit, vita humana ſine ſale nequit degere, adeo neceſſarium eſt condimentum, ut tranſierit intellectus ad voluptates animi.

QVi quandoque ſales non immiſcere facetos
Novit: is indignus qui voret ore ſalem
eſt.
Quive recenſentem non vult audire lepores,
Eſt, lepus, atque animi non habet ille ſalem.
Muſica vita Deo grata eſt hominumq; catervæ.
Exeat è mundo, qui ioca docta fugit.

Otho Melander, I.V.D. F.

I. DE POLONO QVODAM ET GALLO.

REGEM Gallorum Henricum eius nominis III. Poloniæ occupandæ caussa, cui regni illius proceres eum præfecerant, Germaniam Anno 1573. transeuntem, cum multis amplissimis honoribus *Georgius Balthasar à Dermbach*, Fuldanæ Ecclesiæ Abbas affecit, tum hoc etiam decoravit, quod concioni eum alicui adhibuerit, quam Iesuita quidam eruditionis claritate præter cæteros admirabilis tum quidem habuit. Hac autem in concione noui quippiam memorabileque accidit, quod non possum non in fronte statim *Syndromi huius nostri* ponere, atque collocare; res vero sic habet.

Quum nugator iste bonam horæ partem male rudendo iam perdidisset, cœperunt eius λεπτολεσχίαι *Polono* cuidam, cum nauseam mouere, tum stomachum etiam facere: atque hoc quidem ille ad *Gallum* sibi assidentem minime omnium dissimulauit: Quantopere vero *Polonus* Matæologum hunc clandestinis ac ardentibus maledictis & figebat & sugillabat, tantopere è diverso *Gallus* eum laudibus ad cælũ extollebat. Hæc igitur disceptatio, cum aliquandiu acriter inter eos vehementerque ferbuisset, ita ad extremum iracundia stomachoq; vtrinque exarsere, vt à verbis ad verbera prosilierint. *Gallus* enim conuitiorum in Iesuitam

ſuitam coniectorum, tandem aliquando pertæſus, ſica *Poloni* nates pungit foditque. Quod quidem etſi implacatiſſime *Polonus* ferebat, diſſimulabat tamen, ne quis inde ſcilicet tumultus exſiſteret. Cæterum concione iam peracta, *Polonus Gallum*, qui in fugam ſeſe iam dabat, extemplo inſequitur, comprehenſumque hanc in rationem affatur: Tu vero *Galle*, ne pro nebulone iſto non propugnares, me, quem minime omnium oportuit, oppugnaſti, vtque fortiter eum defenderes, me perfidioſe offendiſti, atque adeo conſuaciaſti. Id equidem amoliendæ ſeditionis cauſſa tacitus tum deuoraui patienterque tuli: At nunc mihi locus datur, iſtanc tam inſignem iniuriam vlciſcēdi. Ne mora, acinacem mox ſuum diſtringit, eoq; illi brachium ſtirpitus abrumpit, hoc adiecto ſarcaſmo. Moriar equidem Cape, ſi vel tu, vel ipſe ego vlli vnquam concioni interfuerimus quæ tam fixe firmiterque in animis noſtris inſederit, quam hodierna quidem iſta inhæſura eſt. Cum etenim ego plagæ iſtius, in natibus nunc acceptæ, obliuiſci nunquam potero, tum tibi etiam perpetuo haud dubie ante oculos atque animum verſabitur calamitoſa iſta brachii tui iactura atque amiſſio. Præclare autem tecum ageretur *Galle*, ſi Eſauita iſte tuus, pro quo tibi neque inimicitias, neque vitæ dimicationes defugiendas putaſti, perinde tibi brachium iſtud reſtituere aſſuereque poſſet, vt Ieſus quidem noſter Malcho auriculam abſciſſam reſarſit. At vero nequicquam hoc ipſum cum exſpectes, futurum equidem ſpero, vt non tanti deinceps Stelliones hoſce facias, quanti hactenus quidem eos feciſti.

Petrus ſane, vt ne longius abeam, haud paulo fœlicius pro ſuo Ieſu, quam tu pro tuo iſto, ar-

ma

ma sumsit. Nam is quidem hercle, quod tu minime omnium ignoras, nulla sui corporis parte læsus, medium hostium suorum agmen perrupit, atque adeo graue Malcho luculentumque vulnus inflixit. Tibi autem misero hæc pugna vt cecidit? Qui non ita pridem ferox cristatusque eras *Gallus*, paratus vel cum Hercule manus conferre, *Ecce cares dextra, Capoque factus iners*. Præterea noster Iesus, Malcho lictori suo, à quo nil nisi vincula, nihil nisi exitium, atque adeo interitum exspectabat, medicam adhibere manum dignatus est: Tunc autem ESVITA quid? Is quidem nusquam nunc gentium apparet, vt tibi amico atque propugnatori suo vulnus obliget sanetque. Quæ igitur (malum) stultitia fuit, pro nebulone isto tantum periculum subire: Sed bene habet *Galle*, minores nimirum in posteritatem sumtus facies. Nam cum binæ tibi ante alæ conuestiendæ fuerint, vnā duntaxat posthac amicies. Profecto, cū brachio carneo stulte innixus fueris, idque σύν δορὶ σύν ἀσπίδι tegere atq; tueri volueris, tuum ipsius iculariter amisisti. Agnosce igitur *Gallinacee*, temeritatis te tuæ iustas nūc pœnas perpendisse, ac caue per fortunas, *Sarmatas* deinceps irrites. Habent enim illi *acinaces*, quod magno tuo malo expertus iam es, minime hebetes aut retusos, sed mirum mehercule in modum acutos vulnificosque. Quod si nostra nobis in Polonia perinde vt in itinere hoc insultaueritis, *næ, minus vobis, quam* lupis, *parcemus*.

Hæc quidem conflictio, vt aliis astantibus atque audientibus summæ incredibilique voluptati fuit, ita è contrario miseris his, hunc ad modum conscissis, vulneribusque confectis, non potuit non supra quam dici potest, acerba luctuosaque accidere.

II. De

II. *De Germano quodam & Hispano.*

CОntigit in *Comitiis Augustanis*, vt inter quosdam haberentur colloquia de solertia ingeniorum, quænam gens, *Italine, Hispani, Germani, Poloni, &c.* reliquas gentes ingenii acumine vincerent. Ibi certarunt inter sese de solertia ingeniorum duo, vnus *Hispanus* natione, alter *Germanus*. Conuenit inter eos, vt qui ingeniosius furari posset, alteri XX. ducatos solueret.

Hispanus affirmat, se auiculæ incubanti ouis ea subtrahere & furari velle ita vt auicula non sentiret, nec auolaret. Inquit *Germanus*, ostendas artem tuam, quacunque in re lubet, ego vicissim meum ingenium & solertiam ostendam. Exspaciantur extra vrbem *Hispanus & Germanus*, & cum illis delecti iudices. *Hispanus* inquirit hinc inde nidum in arbore, & auem incubantem, quam vbi inuenit, mox vestes sericas, catenam auream, gladium, pugionem, cum reliquis ornamentis prope arborem exuit & deponit, ac arborem ascendit, in cuius summitatem cum ascendisset accurrit *Germanus*, ac vestes & reliqua ornamenta deposita ad arborem, inspectante *Hispano* ex summitate arboris, subtrahit & aufugit. Quo furto artificiose commisso, pronuntiatum est, *Germanum* ingenii solertia vicisse *Hispanum D. Maior* in Explicatione Euangelii de inquo dispensatore.

III. *De Italo quodam & Germano.*

ERat Germanorum in numero iuuenis acer & fortis, *Georgius Sonnenbergius*, claro loco natus, qui turmæ equitum præerat. Ad hunc cum esset allatum, *Antonium Mariam Seuerinatem*, Imperatoris *filium*, inter suos iactauisse, si ex hostium copia egregius vir quispiam equestri pugna congre-

de ve-

di velit, se cum eo decertaturum, proque sua parte ostensurum, quantum belli gloria *Itali Germanos* antecellant, mittit ad Venetos tubicinem, qui *Antonio* denuntiet, se paratum esse certaminis fortunam experiri. Remissus ad *Georgium* tubicen, refert, exspectari cupide illud ab *Antonio*. Itaque die dicta clausum in campum, atque ad id comparatum, æquo inter bina castra spacio diuersa ex parte vterque armatus atq; adornatus sese intulit, & parua interiecta mora citatis equis concurrunt. *Antonius* hastam in *Germani* pectus infringit: thorax ægre hastæ impetũ sustinet: tum vero equus *Antonii* iam incitatior, neque sat habilis contineri, in trabales campi munitiones ita impingit, vt iis perfractis atq; dissectis, ipso humi prolapso, *Antonius* sese eiiceret. Itaq; pedes ex equite factus, vbi hostem in equo iam conuersum districto in se gladio venientem videt, post tignum trabib. repagulisq; sustinendis, solo fexum sese continet: ita Germanum assultantem, atq; ictus de superiori loco adigentem, districto item gladio repellebat, quaq; ipsum poterat, appetebat: nam æquali lege prius dicta, ferire *Antonius* non poterat. Sed dum crebris ictibus acriter vterque rem gerit, neque quantum vult, proficit, propterea quod galea, thorace, ceterisque ferreis indumentis totum pene corpus protegebatur, *Antonius* iracundia plenus, quod iniquam subire dimicationem cogeretur, seque ipse tacite incendens, hosti cupidius ferienti, impetu facto gladiũ aufert, ille ab ephippiis ferrea, quam gerebat, abrepta claua, pro gladio vtitur. Tum vero clara ad Germanum voce, quid tu autem, inquit *Antonius*, me cogis vnum cum duobus depugnare, quorum alteri lex, alteri aliena arma sunt præsidio? Si vir es, æquo Marte manum confere.

Ita

Ita Germanus existimationem hominum veritus & magno præterea animo equo & ipse desilit, cõprehensiq; statim inter sese atq; arcte diu luctati, ambo concidunt. Erant vtrisq; magna & procera corpora, & vires corporibus pares. Germano tamen cadenti paulum superincubuit *Antonius*, sed eius dexterum brachium, à sinistro Germani humero sic premebatur, vt eo vti non posset, tum Germanus impedito & implicito *Antonio*, ipse manu dextera liber, abrepta sica, quæ femori *Antonii* erat alligata, nates ei conuulnerat, ea tantum corporis parte, qua illum tegumenta non muniuerant. Vulnere *Antonius* accepto, cum omnino nullam defendendi sese viam sibi reliquam & facultatem videret, sicæq; aciem Germanus ictu altero atq; tertio adegisset, *Vince*, inquit, *quando ita voluit fortuna*, casu, *enim*, *non* virtute *vincis* Gloriã certaminis hosti dedit, quem quidem *victor* magno apud se honore, plures dies ad exercitum habuit, curatoque vulnere, donis etiam additis, ad patrem remisit. *Bembus lib.* 1 *Hist. Venet. pag.* 17. 18.

IV. De Iudæo quodam & Christiano.

VIr quidam dignus fide mihi *Isenaci*, cum essem in *Pathmo*, recitauit, se nouisse robustum gigantem, hirsuto corpore, barba impexa, stiriis ex pilis pendentibus, capite perpetuo nudo, qui solitus fuerat curuare & frãgere ferrum, & tales multos eo tempore in Thuringia fuisse aiebat. Fuerat autem tum in aula *Friderici Imperatoris Iudæus*, insignis & celebris luctator, qui omnes iuuenes ex nobilitate aulica vicerat, & prostrauerat in lucta, vt vertebram femoris tãgeret, & aduersarium dolore, qui solet ibi esse acerrimus, debilitaret & vinceret. Cum igitur veniret *Gigas* ille in aulam

Cæsa-

Cæſaris,& hortarentur eum aulici, vt cum *Iudæo* congrederetur, etſi auerſari ſe id genus hominum oſtenderet, tamen perſuaſus tandem precibus eorum, in harenam cum *Iudæo* deſcendit. *Iudæus* precatur veniam, ſi durius forſan tractaret *Antagoniſtam* peregrinum & hoſpitem. Sed *Gigas* contra hortatus eſt, vt omnes ingenii & corporis vires intenderet, neque ſibi parceret, ſe quoque quod poſſet, ſummum ſpecimẽ roboris & agilitatis exhibiturum. Mox autem cum eſſent congreſſi, *Gigas* prehenſum *Iudæum* fractis vertebris ceruicis necauit, *Luth.Tom.*6.*VVit.Lat.pag.*416 *fac.*2.

V. De quodam Gigante.

A*Ventinus* diligentiſſimus hiſtoricus ſcribit Analium Boiorum libro quarto, ſub *Carolo Magno*, in bellis contra Bohemos, Venetos, Hunnos & Auotos, *Gigantẽ ex Durgæa* (quæ noſtra ætate præfectura eſt Heluetiorum) oriundum, militaſſe, qui per flumina, quæ pontibus ſtrata non erant, poſt ſe equum ſuum etiam reluctantem, traxerit. Venetos Auoroſque in modum fœni demeſſuerit, & in morem auicularum haſta, velut cuſpide fixos, humeris ſuſpenderit. Cumq; domum reuerſus, à popularibus de hoſtium ſtatura, & belli ſucceſſu interrogaretur, non ſine indignatione reſponderit, *quid multa de iſtis ranũculis commemorẽ? ego interdum VII. vel VIII. haſta mea transfixos, neſcio quid coaxãtes, vltro citroq; tuli. Fruſtra* Imperator & *nos tãtis ſumtib⁹ contra illos vermiculos bellũ geſſim⁹*. Eandem hiſtoriam *Conradus de Mure* Canoncius Tigurinus (qui vixit ætate Rudolphi Habſpurgii) in vita *Caroli Magni*, quam ex Bibliotheca Campetunenſi habui, deſcribit. *Lauaterus in libr. Ioſuæ Hom.* 46. *pag.* 51. *fac.*2. *edit.poſterioris.*

VI. De

VI. De Ioanne à Schwartzburg.

EGo novi præstantem virum ex præcipua nobilitate, *Herr Hans von Schwartzburg*, cuius filii & nepotes adhuc viuunt, qui sine magno conatu cõtringebat calceum ferreum equi, seu ferramentum vngulæ equinæ, *ein Huffeisen. Pezelius in Post. Melancht. part. 2. pag.* 154.

VII. De alio quodam magni & ingentis roboris homine.

INter cætera quamplurima eaq; partim stupenda partim visu horrenda 7. Iunii die Anno 1582. cum Turcarum Imperator Mahometes de more solemniter circumcideretur, præsentibus potentiss. mundi regum & principum legatis, qui Constantinopolim ipsi gratulatum venerant, edita spectacula, hoc quoque literis memoriæque proditum est, quod prædicto nimirum tempore quidam ad demonstrandum incredibile corporis sui robur, incudem grandem & ponderosam manibus suis supra caput sublatam tam diu tenuerit, donec duo robusti fabri põderosis malleis ex ferro cãdẽte calceum equi ferreum in ea cudissent. Quo facto incudem in altum proiectam, brachiis expansis iterum excepit. Idem arcum ex chalybe factum, manu sua, nullo prorsus adhibito instrumento alio, tendere, & ferramentum vngulæ equinæ frangere atque discerpere valuit. Simile refertur de fortissimo illo magnanimoque heroe Iuano Vody Potkoua VValacho, quem Stephanus Bathori Rex Poloniæ, ad petitionem Turcici Imperatoris, ad 16. Iunii diem præmemorati anni capite plectendum curauit.

Breccheterus in Chronic. Thuring. pag. 594.

VIII. De

VIII. De Scoto quodam.

VIde Casselis Hassiæ inferioris metropoli Anno 1600. mense Augusto Scotum quendam, illum quidem mediocris staturæ hominem, sed & admirabili agilitate, & magno corporis robore præditum. Is resupinus humi iacens in media aluo, solo indusio ea in parte corporis indutus, saxum ingentis magnitudinis ad octo vel nouem pondo tam diu sustinuit, donec tres illud fabri validissimis aliquot ferreorum malleorum ictibus perfregissent. Quo facto saluus atque incolumis, ne minima quidem lassitudinis cuiusdam significatione data aliquoties tripudians exsiliit, & specimina aliquot agilitatis suæ haud vulgaria edidit. Idem viderunt mecum sexcenti alii tam excelso, quam infimo loco nati cuiusque conditionis & status homines.

IX. De Christiano quodam & recutito.

VEnit cum Christanæ professionis homine in disputationem *Iudæus* quidam: Qui quidem tametsi erroris sui satis superque conuictus esset, eum tamen neq; agnoscere neq; deponere voluit. Caussam vero cur ab auita religione ne transuersum quidem vnguem discedere, sed in ea pertinaciter ad extremum vsq; spiritum persistere, atque adeo omnem in æternitatem Christo nomen dare nollet, hanc afferebat. Nos *Iudæi*, inquit, legum diuinarum, supra quam dici potest, obseruantes sumus. Etenim, vt cetera Dei Opt. Max. mandata, quæ persequi & exhaurire iubemur, nunc mittam, silentioq; prætercam, tertiam certe Decalogi legem ita religiose accurateque seruamus, vt die Sabbati ne in publicum quidem

prouo-

prouolemus, ſed domeſticis nos finibus tenentes, toto pectore in eam curam cogitationemque incumbamus, quemadmodum illum cœlum atque terras tuentem & regentem *Deum* pure, caſte & integre veneremur & colamus, non ſolum ſacræ ſcripturæ attenta lectione religioſaque ruminatione & meditatione, verum etiam ardenti, ipſius illius *Iehouæ* noſtri imploratione. Abſtinemus nos inſuper hoc ipſo tempore, cum à matrimonii exercitio complexuve venereo, tum à conmeſſationibus & crapula, tum pugillationibus, tum denique à quibuſcunque aliis oblectamentis, vtpote deambulationibus, trochi, aleæ, pilæve ludo, ſaltationibus, ſclopetorum ad metam diſploſione, &, vt verbo finiam, cuiuſque modi luſionibus. Laborem item tum quidem ſic fugimus & vitamus, vt religio nobis etiam ſit, vel nummos ab eo recipere, qui multos annos noſtro in ære fuit.

Quid quod nemini etiam omnium, pecuniam á nobis mutuam ſumere cupienti, ipſi tum numeramus eam, ſed hanc illi, per alium quempiam veſtræ ſuperſtitionis ſocium, dinumerandam curamus? Ne multa, tanta mehercule religione dies Sabbati à nobis exigitur, vt hoc ipſo ne candelam quidem emungamus. NB. *Môchte einer fragen*, An etiam nates ſaluo honore abſtergant. Nam ſi non licet decerpere mucos candelæ, illud etiam non licebit. *D. Pezelius* 4. *parte Poſt. Mel. pagina* 157. Quid vos vero belli, ſi IEHOVÆ noſtro placet, *Chriſtiani* contra? Vos quidem cum ipſius mundi opificis DEI, tum vero Chriſti veſtri leges pro nihilo putantes, temerarie eas ſacrilegeque auſu quodam violatis atque perfringitis. Diebus namque *Saturni* balneas

ineun-

ineuntes cuticulam lotione curatis, hinc ad ambas vſque aures ingurgitatis vos vino. Vnde fit, vt poſtride ſeu die dominico, vel ſacros cœtus non frequentetis, vel in iis certe ſtertatis, heſternamque exhaletis crapulam, & ad audiendas conciones tam ſitis idonei, quam eſt aſinus ad lyram, & meliores ſane ex delubris veſtris non reuertamini quam ingreſſi ea eſtis. Tacitum nunc relinquo, quod veſtrum non parum quidem multi, diebus dominicis, creditoribus ſuis moleſtiam exhibent ære illo alieno extorquendo, quo ipſis obſtricti tenentur. Hinc fit, vt nec ipſi ſacras con-
iones audiant, neque aliis audire eas per impor-
unas iſtorum intempeſtiuaſque appellationes
iceat. Vt illi vero ſeſe tractant, qui concionibus
iterfuerunt, eaſque auribus arrectis, ſi diis pla-
:t, attentoque animo exceperunt? Hi quidem
nne fere tempus & meridianum, & pomeri-
anum, vel deambulando, vel nugando, vel per-
ecando, vel ſaltando, vel ludendo, vel aliis de-
ue ineptiis laſciuiſque carnis operibus, tradu-
it & conſumunt. Quid quod plerique etiam
i verentur vel herculeos eo ipſo tempore la-
es exantlare, in iiſque miſeram familiam
endum in modum frangere? Vidi enim ego,
autem? imo vero vidiſti & tu, & vidit quiuis
: alius, cui quidem oculi non deſunt, vos
ueſſe diebus dominicis & fruges defalcare,
ramina demetere, & Solis ea ad æſtum ſicca-
domum deportare, & nullum denique non
em, quos omnes ſigillatim minutatimque
ſere, nimis, mehercule, longum foret, tum
ere, tum perficere. Hoccine eſt cedò quæſo
OPT. MAX. dicto audientem eſſe po-
tis, *vt diem Sabbati ſanctifices?* Papæ! quid eſt

procreatori illi mundi Deo medium digitum ostendere, hoc quidem si non est? Sed venio ad Christum vestrum, cuius scilicet leges, & pluris facitis,& sanctius strictiusq; obseruatis. Is quidem præcipit, *vt ne resistatis malo, sed vt cædenti vos in maxillam dexteram, obuertatis & alteram.* Dic amabo te mihi, *Christiane*, quotus quisque vestrum reperitur, qui quidem huic Christi præcepto locum relinquat obtemperetve? Ad hæc *Christianus*, non parum quidem multi, vel potius innumerabiles, respondet, in quibus me quoque vnum esse profiteor,& quidem haud postremum. Tum *Hebræus*, licetne mihi igitur huiusce rei in te periculum facere? inquit. Annuit *Christianus*. Hic ergo *Apella* omne animi sui virus aduersus *Christianum* non solum improbe prodens, verum etiam malitiose euomens, colaphum illi mox vi, quanta potest maxima, infligit. Quem *Christianus* non modo patienter excipit toleratque, sed & alteram illi maxillam continuo diuerberandum obuertit, in qua etiam consceleratі *Iudæi* sacrilegus mox pugnus hæret. Cæterum cum *Iudæus* animum iam suum ex sententia explesset, seque petulantiam hanc impune laturum autumaret, cœpit *Christianum* summis ad cœlum laudibus efferre, hoc est, ad unco naso suspendere, qui tam frugi esset *Christianus*, ac à Magistri sui præceptis ne transuersum quidem digitum discederet, sed mordicus ea teneret. IEHOVAM testatus viuum, ipsius se similem in omni vita, licet cum multis Christianis versatus fuerit, conspicatum haud esse. Proinde *Christianus* omnem animi commotionem, & indignationem obscure ferens ac dissimulans, intelligo, inquit, *Recutite*, & tibi Nouum Testamentum, quo CHRISTI nostri, quem tu ex sub-

mi-

mi deſpicis, ac cane peius & angue odiſti, doctrina continetur, lectum peruolutatumque eſſe. Cedo igitur mihi, quid paulo poſt illa CHRISTI verba, *ne reſiſtatis malo, ſed cædenti vos in maxillam dexteram, obuertatis & alteram*, ſequitur? Hic cum Iudæo aqua hæreret, atque hoc quidem ſibi explicatum non eſſe diceret: Faciam igitur ex me id ipſum vt nunc diſcas, reſpondet *Chriſtianus*, ſubditque: hanc vero in rationem ſententiamque D. IESVS non ita multo poſt ſermocinatur: *Eadem menſura, qua metimini, viciſsim metientur vobis alii. Menſuram bonam, preſſam, agitatam, ſuperfluentem, dabunt in ſinum veſtrum.* Hiſque dictis impune & improbe *Sabbatario* alapam vnam atque alteram infringit, mediumque dein arreptum, & humi proſternit, & pedibus proculcat, & pugnis denique probe probeque dedolat, illi hæc Chriſti verba, *eadem menſura qua metimini, viciſsim metientur vobis alii, &c.* ad rauim vſque occinens & inculcans, *Iudæus* verberibus ad necem vſque mulctatus & contuſus, Deorum atque hominum fidem implorauit, ſuaque calamitate muliebrem in modum deplorata cōceptis verbis iurauit, cum nullo ſe *Chriſtiano* poſthac vnquam in certamen deſcenſurum, de religioneque verba commutarum eſſe.

X. De Franciſco Philelpho Italo, & Timotheo Græco.

LIs ſuper accentus Græci ratione, Philelphum
Timotheumque inter (Græculus ille fuit)
Orta eſt: Diſſidium placet hoc ſopire periclo
Græculus æs: barbam victor vt ille ferat.
Dii bene, Romanus ſuperauit: & ille coactus
E pacti barbam tradere lege fuit:

Exultas ſpolio: Græcaque vxore ſuperbis,
Non eſt ingenio laus minor iſta tuo.

Latomus in Elogiis doctorum virorum Iouii pag 44.

Idem iocus Hendecaſyllabo expreſſus à Myrteo.

Nunquid ſat tibi non fuit *Philelphe*
Linguæ gloria nobilis Latinæ?
Ni Græcas quoque peruagatus vrbes,
Dignus coniuge, nuptiisque Græcis.
Ferres Timothei nouum triumphum?
Cui, dum vna ſuper ille dictione
Tecum pignore certat, atque barbam
Abradi ſibi ferre pollicetur,
Victus: aut poſitam pecuniam abs te
Victor auferat. Abnegaſti eadem
Barbam poſſe pecunia obtinere
Victor: atque nouacula expedita
Barbam illius habere maluiſti.
Iam nunc non Italæ Philelphe, ſed ſis
Græcæ *gloria nobilis palæſtra.*

XI. De Legatis quibusdam partim Venetis, partim Florentinis.

DErtonæ res huiuſmodi accidit. Legatis Florentinorum duobus, qui ad Maximilianum venerant, in via forte obuiis Legati Veneti ſalutem dixerunt. Illi eis ne verbum quidem vnum reddiderunt, ſed illiberali contumacia ire perrexerunt. Poſtridie autem eius diei iterum obuii cum de via Legatis Reipubl. non cederent, arrogantiusque in eos cum ſuo comitatu prope conglobarentur, *Maurocenus*, cui quidem præclara atque mirifica faciei dignitas, cum vaſta membrorum magnitudine inerat, alterum illorum ita repulit, vt in luto prouolueretur: *Diſce cedere Maioribus* pronuncians. *Bombus lib.3. Hiſt. Venet. pag.125.*

XII. De

XII. *De viatoribus duobus Germanis.*

HOmo quidam facetus & ſalſus, quum certi alicuius negotii conficiendi cauſa peregre proficiſceretur, euenit, vt cuipiam forte fortuna in ſemita ita arcta & anguſta obuius eſſet, vt alter alteri via cedere neceſſe haberet. Vt vero ne ille huic locum dare cogeretur, cum militarem mox quandam ferociam præ ſe fert, tum vero horrifico minacique vultu, ac ore tumido, hæc in verba erumpens, ipſum exterret & repellit. *Apageſis mihi de via furcifer, aut ita te equidem tractauero, vt heſternus ille à me acceptus tractatusque fuit.* Quid fit? Hic quidem & vulticulum iſtius videns ac reformidans, & inexpectatam hanc inſolentemque compellationem audiens, ita mediusfidius exanimatur, vt prope corrueret, & loco illi è veſtigio cederet, & ſic ſecum muſſitaret: *Ne hic fœnum in cornu habet: & quin hominem aliquem è medio heri ſuſtulerit, dubitari mehercule non poteſt. Suo ſeſe vtique iudicio veluti ſorex prodit. Ac me quoque, perinde vt heſternum illum, haud dubie mulctaſſet nunc morte, ni ei actutum conceſſiſſem. Satius igitur fuit me nebuloni cedere, quam ab eo cædi, communique hac luce priuari, ac morte deleri.* Interea vero dum toto corpore tremens, hæc ita ſecum muſſitat, ecce tibi conſpicatur alium quempiam eminus peropportune aduenientem. Quamobrem gaudio non paruo perfuſus, paulatim ſeſe colligit, animumque inducit, iſtum cum reuocare, tum vero interrogare, ecquonam modo heſternum illum acceptiſſet. Spes enim nonnulla hominem tenebat, futurum, vt cædem ſe feciſſe diceret, atque ita ſibi ipſi malum, veluti turdus, cacaret. Proinde conuerſus ad illum, qui aliquouſque iam proceſſerat, in ſinuque gaudebat, quod miſerum iſtum

cum nudo aſpectu, tum vero vanis minis atque adeo vmbra ſua conterruiſſet, de viaque propulſaſſet, voce quanta poteſt maxima clamat: heus bone vir, heus, heus inquam, cedo mihi quæſo, quomodo heſternum illum tractaſti? Tum ille aliquantiſper regreſſus, propiorque iam ei factus, ridenti ore inquit: Iſte heſternus, ne neſcias, mihi nolebat cedere. Itaque ego cedebam ipſi, itidem facturus tibi, ni æacidinis meis minis pueriliter fractus, pudenda ceſſione, præter omnem expectationem meam, locum mihi dediſſes. Quo quidem reſponſo accepto, timiditatis hunc mox ſuæ ignauiæque admodum puduit, demiſſoq; in terram capite, eo perrexit, quo ire inſtituerat, ſeſe identidem non ſine ſtomacho accuſans & execrans, quod ante tubam, vt in proverbio eſt, trepidaſſet, Thraſonique iſti, tam ſeruiliter muliebriterque de via ceſſiſſet, ac ſeſe illi deridendum exibilandumque propinaſſet.

XIII. *De Memnone milite.*

ASpicis horrendum diſtento Memnona vultu,
  Tranſuerſo & gladio terribilique ſono.
Et ſua iactantem ſtupido magnalia vulgo,
  Quam valeat forti corde, potente manu?
Tanti credo viro, veriſsima ſingula narrat,
  Ter centum ſolus non timet ille viros.

Cordus *lib. 5. Epigr.*

XIV. *De puero quodam ruſtico, eiusque ſorore.*

FOrte puer rutilum cum matre reſedit ad ignem,
  Et tenuit gremio, lactea vaſa, ſuo.
Tum ſoror oppoſita pueri quæ parte ſedebat,
  Detegit obſcuro, neſcia, membra loco:

Illud

Illud vbi frater iam terque quaterque notasset,
Sollicitat matrem vocibus hisce suam:
Quæso iube nostram cunnum occultare puellam,
Mater, vt in cineres ecce remissa sedet.
Mox priapus dudum mihi qui surrexit in altum,
Deiicit è gremio, lac patinamque meo.

Petrus Paganus.

XV. De Milite quodam.

REfertur de quodam milite, qui deperibat quandam honestam fœminam, cuius pudicitiæ quotidie variis blanditiis insidiabatur. Quum autem voti compos fieri non posset, reluctante pudica fœmina, litabat Diabolo, vt is sibi in hac re auxilio esset. Diabolus ergo quadam nocte dormienti offert somnium, quod fœmina illa, quam perdite amabat, ad se veniret, sponte ingrederetur lectum, atque eum amplexa sit. Ille vicissim occasionem optatam nactus, satisfacit suæ libidini, sed mane euigilans, iacet deportatus à Satana in turpissimo cœno, extra vrbem, amplectens & osculans cadauer asini fœtidissimi, vt turpiora taceam. Hoc spectaculum haud dubie iucundum fuit Diabolo, & dignum tali amatore. Et profecto mirandum est, milites adeo grauiter militare diabolo, post tantam ignominiam homini sui ordinis factam. Sed quid non facit auri sacra fames! *D. Hemmingius in lib. de vitan. Supersti. magicis.*

XVI. De Moniali quadam.

VEstalis virgo ieiunia crebra frequentans,
Flamine diuino, se putat vsque, rapi.
Haud legit, haud orat, tantum sublimia voluit,
Suauiter & somnum, dum facit ista, capit.

Viſio diuini mox inclyta numinis ipſi
Obuenit, angelicos cernit & alta choros:
Spiritus ipſi DEI (ſic ſomniat illa) coronam
Imponens, ſancti numinis author adeſt.
At vigilans, tangenſque caput, pro dote coronæ
Vaccinum virgo hæc perpera ſtercus habet.
Diſcite, qui ſtatus ſtolida iam mente rapaces
Fingitis, in verbo *ſpem poſuiſſe ſacro.*

Selneccerus in Gen. pag. 890.

XVII. De quibusdam Monachis.

SEx vnâ Monachi dum conſedêre latrina,
Cœpere ærumnas commemorare ſuas.
Quod mala ridenti facti eſſent fabula mundo,
Nullus & ipſorum relligionis honos.
Quos ſolans *Pater*, ô chari, inquit, fidite fratres,
Viuit adhuc vltor, qui videt illa Deus.
Ille ſuos ex hoc nos tandem ſtercore ſeruos
Tollet: & hæreticos *merget in ima* viros.
His dictis ſubito ſubtus tabulata fragore,
Atque ſimul putres increpuere trabes.
Subſidenſque trahit miſeram ſtructura ruinam,
Et liquidis foriis obruta turba natat.

Cordus lib. 6. Epigr. pag. 182.

XVIII. De Canonico quodam.

NOuimus quendam inſignis Eccleſiæ Canonicum non incelebrem, ac inter eos, quos *Eraſmus* confert Iſraëlitis, quibus non licebat in terra aliena canere canticum Domini, qui cum dire aliquando in nos ſtomacheretur, velletque ſummum aliquod nephas, quod noſtro Euangelio deberetur, commemorare, graui cum indignatione dicebat, *iam nullum* Tiguri *poſſe haberi ſcortillũ, quod hoſpiti gratificaretur, cũ ingens, antequã irrepſiſ-*

ſet hoc

set hoc Evangelium, *elegantium scorterum illic copia fuerit*.

Ex epistola Apologetica ministrorum Ecclesiæ Argentoratensis aduersus *Erasmum*.

XIX. De quodam Monacho.

EX iis, qui sese præcingunt cannabe caluis,
Quidam rus lectum munera frater iit:
Quem duo dum prensum spoliassent veste latrones,
In solo rediit nudulus indusio.
Hunc *Pater* vt vidit: rem cepissetque minister,
Corripuit medium, summa vbi crura, virum.
Et, tibi saluus adhuc ait *est* (*quid ringere?*) *penis*,
Hic ablata statim reddere cuncta potest.

Cordus *lib* 7. *Epig. pag.* 195.

XX. De Medico Monacho.

MEdicum frequentes fœminæ monachum petunt.
Nil suspicare. *Ægros domi viros habent.*

Idem ibidem pag. 202.

XXI. De sanctißimo Patre Innocentio VIII.

OCto *Nocens* pueros genuit totidemque puellas:
Hunc merito poteris dicere *Roma Patrem*.

Marullus.

XXII. De Monacho quodam.

PEr lunam *Monachus* gradu citato,
Spe furens auidæ nimis palestræ.
Sub sparso meretriculam cucullo
Gestabat, tacitum petens cubile.
Cui quidem emeritus senexque frater,
Et diuæ veteranus impudicæ

Fit casu obuius: ac propensa crura
Et mechæ niueos pedes latentis
Agnoscens. Quid amice frater inquit,
Aut quo sic properas? quid autem amabo
Sudans sub tremulo geris cucullo?
Mox ille, esse sui iugum caballi,
Et se cras aliquo parare abire.
At ridet *Senior* dolum, ac facete
Mox ephippion hoc reconde, dixit,
Si fratres etenim tui videbunt,
Omnes hoc equitare concupiscent.

Stigelius in Sylua, quæ accessit Regno Papistico Naogeorgi. pag. 87.

XXIII. *De Pontifice Romano.*

FEstiue admodum in Tyberinum tyrannum *Petrus Martyr* iocatur, in Commentariis suis super 2. Sam. c. 21. pag. 308. inquiens: Criminantur nos Papicolæ, quod homines idola erigamus, *Lutherum, Zuinglium, Philippum Melanchthonem*, & alios: Miror cur eos non pudeat: illi *Papam* idolum adorant, prouoluunt se ad oscula pedum eius, dicunt non esse purum hominem, *arbitror quia impurus sit*. Pedibus in huius sententiam discessionem facit *D. Rodolphus Gualtherus*, qui Homil. in Lucam 9. sic scriptum reliquit. Qui [redacted] apud [redacted] inueniri putant, & his canonizandi, vel inter Sanctos referendi ius tribuunt, ii perinde faciunt, ac si quis in prostibulo inter lenones pudicitiam quærat, aut in cloaca fœtidissima ablui velit.

Neque vero ab hoc dissentit clarissimus vir & eximius Poeta D. Thomas Naogeorgus Straubingensis, dum sic quidem scriptum reliquit.

Quippe hoc Sanctorum merita effecêre Papa-

tum

tum , vt vulgo insigni iam de nebulone feratur: Tam malus est nequam, Christique inimicus & osor, vt fieri possit Papa.

Noag. in Satyra aduersus Ioannem de Casa Episcopum Beneuentanum impurissimum nebulonem, & Sodomiæ defensorem, pag. 108.

XXIV. *De Iulio III. Pontifice*,

VEnit hic mihi in mentem , quod de *Iulio III. Pontifice* referri è fide dignis audiui. Erat, is vt multi norunt , improbus & petulans omnis religionis contemptor , nec verebatur interdum inter suos ea dicere, quibus & *Pontificum* audaciam, & vulgi hos admirantis stoliditatem non obscure perstringebat. Accidit autem , cum in maximo æstu per cubiculum suum , deposita simul toga & tunica interiori, deambularet, duo ex *Cardinalibus* ipsum conuenturi, ad cubiculi fores adessent. Hi cum illum non pro more vestitum viderent, pedem retulerunt, neque ausi sunt cubiculum ingredi. Ille vero ingredi iussit, nec quicquam vereri, & ingressos, suo exemplo vestes deponere coegit. Quum enim ego (dicebat) in vmbra agens, tam vehementer caleam , quanto magis vestes vobis oneri sunt, qui itinere longo me salutatum venistis? Quin ergo ipsi quoq; & togas & tunicas deponitis? Nec mora, detrectantes præ pudore vt hoc facerent, compulit. Cumq; deinceps aliquandiu ipse medius inter illos deambulauisset , quid (ait) dicturos putatis Romanos nostros si nos ad hunc modum per vrbem ambulantes viderent? Responderunt illi: Profecto, *Pater sancte scurras nos esse putarēt, nec facile nos absq; ignominia aliqua abire paterentur*. Tum ille: Videte ergo mei fratres, quantum debeamus nostris vestibus, quæ & con-

tra iniurias eiusmodi nos tuentur, & tantam *Sanctitatis* existimationem nobis conciliant. *D. Rodolphus Gualtherus Homilia in Sophoniam tertia, pag.* 282.

XXV. De eodem.

EBrius ad mensam cum *Iulius* ille sederet,
Impia quem potuit *Roma* nec ipsa pati.
Tres pariter fertur pelues habuisse paratas,
Vt triplici triplex vase leuaret onus.
Vna *alui* pondus: *vomitum* altera peluis habebat:
Tertia *vesicæ* concipiebat onus.
I nunc, Pontifici Germania dira negato
Omnia clausa sinu iura tenere sua.

D Theodorus Beza.

XXVI. De Iulio II. Pont. Max.

ERasmus facete iocatur de *Papa Iulio secundo*: dicit, eum claue scientiæ non potuisse aperire cœlum, ideo oportuisse eum altera claue vti, quæ est clauis potestatis. *D. Pezelius Postill. Melanch. parte tertia pag.* 248. quod carmine sic expressit ille Germaniæ Phœnix Philip. Melancht. qui nominis sui gloria orbem terrarum impleuit.

De eodem.

CVm contra Gallos bellum Papa Iulius esset
Gesturus, sicuti fama vetusta docet:
Ingentes Martis turmas contraxit, & vrbem
Egressus, sæuas edidit ore minas.
Iratusque sacras claues in flumina iecit
Tybridis, hic vrbi pons vbi iungit aquas,
Inde manu strictum vagina diripit ensem,
Exclamansque truci talia voce refert:
Hic gladius Pauli nos nunc defendet ab hoste,
Quandoquidem clauis nil iuuat ista Petri.

D. Phil. Mel. in edit. priori Epigr.

De

De eodem.

MOrtuus ad ſuperam diuorum *Iulius* aulam
Venerat,& clauſas viderat eſſe fores.
Infertaſque diu verſans hinc indeque claues,
Non,ait,hæc cœli,quæ fuit ante,ſera eſt.
Ianitor vt crepitum *Petrus* audiit,obuius exit,
Et quare veniat,quis ſit,& vnde,rogat.
Auratum ille pedum monſtrans,triplicemque coronam,
Non *ſummum* agnoſcis perfide *Pontificem*?
Tum *Petrus* huc duxit tibi non ſuccedere fas eſt,
Quod quis vendiderit, non putet eſſe ſuum.

*Cordus lib.*2. *Epig.pag.*118.

XXVII. De Pontifice Romano Regnorum Mundi domino.

DEuentum erat eo, vt Pontifex proclamaretur *Dominus regnorum mundi*, & pronunciaretur neceſſarium eſſe ad ſalutem credere, quod oporteat omnes homines *Pontifici Romano* ſubiici. Si quis vero id negaret, is declararetur hæreticus. Miror autem *Pontifices* encomium τοῦ ἄρχοντος τοῦ κόσμου affectaſſe, quod nouerunt tribui *Diabolo,hoſti filii Dei & Eccleſiæ*,ab ipſo filio Dei Si conſulto id factum eſt, ingenuitatem laudo,quod vſurpare titulum non erubuerint illius, cuius geſſerunt vices. Sin incogitantia,ſtoliditatem accuſo, quod cum religioſo prætextu & ſimulata humilitatis affectatione pleraque velare ſtuduerint, hac in parte ambitionem ſuam non texerint aut pinxerint callidius, *D.D. Peucerus poſtrema parte Chron.lib.*5 *pag.*19.

Haud equidem credo, quenquam iuſtum eſſe bonumque,

Cui Papa non sordet manifestus vt Antichristus.

Naogeorgius in Ioannem Del· La Casa Archiepiscopum Beneuentanum.

XXVIII. De *Cardinale Lotharingo, ab Adolescente Lucensi deluso.*

PApa, quum factum Ambasianum resciuisset, & egregiam *Cardinalis* operam in tuenda *Sancta matre Ecclesia Romana* aduersus Lutheranos nunc Hugenotos factos, Veredarium ad illum misit gratias ei per literas agens, ob singulare studium in propugnanda sede Romana, rogans præterea, vt in eadem porro sententia & animo perseueraret. Cuius rei præmium dono se illi mittere tabulam à se consecratam, in qua inerat imago *virginis matris*, filium vlnis gestantis, quam nobilissimus pictor *Michael Angelus*, tanquam artis caput, pinxerat. Accidit autem (Deo sic volente) vt qui literas cum tabula perferendas à *Papa* acceperat, in morbum, dum iter facit incideret, Nactus ergo iuuenem mercatorem Lucensem Catholicum, qui se ex *Cardinalis* clientela esse prædicabat (quum reuera infestissimo in illum esset animo, propterea quod ab illo, qui regio ærario tum præfectus erat, grandem quandam pecuniam auferre nullo pacto poterat, quam ad bellum, quod in Hetruria gesserat Dux *Guisius*, contulerat) facile illi fidem habuit, hanc sibi facultatem oblatam lætatus, quando vlterius progredi per morbum non licebat. Itaq; nomen *Lucensis* edisserit. Et quoniam verebatur, ne mora in literis reddendis detrimento esset, hominem rogat, vt cum has, tum tabulam accipiat, quam illi in manus tradit, *Cardinali*, vt ille pollicebatur, perferendas

das. Ille quum primum *Lutetiam* venit, ratus ſe rationem reperiſſe, qua *Cardinalem* ignominia quadam afficeret, pictorem ex animi ſententia repetit, cui tabulam magnitudine alteri parem faciendam locat, in qua erant *Cardinalis Lotharingus, Reginæ ipſius neptis, Regina mater, & Ducis Guiſii vxor,* ad viuum expreſſi, nudi, brachiis collo innexis, & cruribus inter ſe implicatis. Hanc vna cum literis ſerico & tela cerata alterius tabulæ compegit, vni ex Secretariis tradidit, dum ille in conſilio apud regem eſſet, vt in cubiculum deferrentur, curauit. ille reuerſus, & lectis *Sanctitatis Romanæ* literis, tabulam inſpicere poſtridie illius diei, dum prandere, cogitauit. Quam ad rem data opera inuitauit *Cardinalem Borbonium, Turnoniū, & Guiſianum, Duces Montpenſerium, Guiſianum, & nonnullos alios nobiles.* Nondum ſecunda fercula apponebantur, quum *Cardinalis* iubet alta voce recitare, *Sanctitatis* literas: quibus tanta cupiditas innata eſt conuiuis ſpectandæ *virginis gratioſæ* (ſic enim tabula illa vocabatur) vt, omiſſo corporis cibo, de paſcendo animo cogitarent. Afferri tabulam iuſſerunt, quam religioſe explicatam, cum ſpectaſſent, qualem vobis antea deſcripſi, ipſi per vos intelligatis licet, quem illis ſtuporem, quem *Cardinali* dolorem res hæc attulerit.

Euſebius Philadelphus Coſmopolita Dialogo 1. *fol.* 8.9. *editionis Edimburgianæ.*

XXIX. *De Ciue quodam Argentoratenſi, cui eiuſdem loci pictor fucum fecit.*

ANte annos prope ſexaginta, vt ex ſenibus huius vrbis aliquando audiui, ludis circulariis quidam ex illis ſaltatoribus conſilium dedit, vt perſonis & laruis non vteretur chorus, ſed ſingu-

lorum

lorum vultus colore nigro à communi pictore in tribu ſartoria, obduceretur. Erat hic ciuis homo lepidus, ſed quem aliquando ſodales lepide excipiebant. Placuit autem hoc conſilium, & è veſtigio mittebatur, qui à tribu trullaria pictorem adduceret. *Is pictor æque ridiculus*, præter pictorium atramentum etiam ex glutine albo aquam adferebat, & primum cæteros omnes tribules atro colore denigrabat, poſtremo ei qui conſilium dederat, vultum obduxit glutino conſpicuo, vt quaſi ſub vitro color oris & habitus oculorum, & vultus appareret, cæteris ſignificatione facta, vt diſſimularent. Ipſe etiam credens, ſe *æthiopem nigrum* eſſe, cucullum aſſumſit, noua figura vt ſingulariter deformis eſſet, & vt antea riſum ſuppreſſerant, ſic aſſumto cucullione effuſe cachinnabantur. Et ſimul chorus in publicum procedit, & omnium in illum præcipue oculi coniecti erant, qui non ſe, ſed cucullum putabat eſſe ſpectaculo. Cum ad palatium vſque peruentum eſſet, obuiam occurrit cuidam amico ſuo, nunc antè, nunc ponè ſeſe oſtentans, & ſaliens choragus. Cum ab illo moneretur vt abiret, facile internoſci à notis poſſe, de colore non cogitans, de cucullo geſtiebat magis. Ecce dum ſalit, dum geſtus facit, adferri amicus ſpeculum ex tonſtrina vicina iubet, & cum circulum ad pedes vſque demiſiſſet, videt in ſpeculo vultum & colorem ſuum, & ſubito ex choro profugit. Omnium riſus ſubſequitur, ipſe qui riſum faciebat, fit ridiculus. *D. Sturmius Antipappi quarti parte tertia pagina* 204.

XXX. De Paſtore quodam.

FRanciſcus Petrarcha narrat de quodam paſtore, quod venerit in aulam. Ibi quidam ei donauit

nauit ſpeculum, quod nunquam antea viderat. In eodem ſeſe contemplatur, *confiſus ſua pulchritudine* venit in gynæceum: Sed male tractatus & deiectus per gradus exclamauit:

Æternum gemat ille miſer, *paſtoribus* aulæ
Qui primus mala dona dedit. *D. Pezelius poſtill. Melanchthonianæ parte prima pag.* 320.

XXXI. De ambitioſo & curioſo quodam Hyperbolo.

ERat mihi *Romæ* domeſtica conſuetudo cum quodam, qui malis artibus feſtinabat ad dignitates & opes, nemini non inuidens præcedenti. Reſignabat omnium literas, etiam à regibus miſſas, vt ex his ſtrueret technas ſuas. Inprimis autem hoc agebat, vt duos archiepiſcopos, primæ apud ſuos authoritatis, inter ſe committeret, quod ſciret alioqui non admodum inter illos conuenire. Subodoratus eſt hominis technas alter. Nam is Romæ tum agebat, poſt in Cardinalium cœtum allectus. Sic igitur vltus eſt Hyperbolum. In illius odium reconciliatus eſt alteri archiepiſcopo, & oſtendit viam, qua poſſent hominem vlciſci, ſi vellet eſſe fautor artificii. De compoſito miſſum eſt diploma nomine principis, quo deferebatur ei dignitas epiſcopi in Hybernia. Nouerant enim hominem hoc miſere ſitire, eaque gratia mouere tot machinas. Ille cœcus cupiditate, nec ſentiens diploma fucum eſſe, petit à *Iulio* confirmationem. Impetrauit, numerata pecunia, nullo Pontificis periculo. Mox attonſa coma, raſus vſque ad aures vertex, ſumpta veſtis linea. Quid multis? *Totus Epiſcopus prodiit in publicum.* Diſſimulabant huius technæ fabricatores. Vbi iam Romæ nulli eſſet obſcurum, quin ſe

pro

pro episcopo gereret, eaque de re iam ad amicos omnes perscripsisset, & ab illis gratulatorias recepisset epistolas, subornatus est, qui in frequenti conuiuio proderet technam. Ab hoc rogatus est, cuius loci esset *Episcopus*? Edidit loci titulum. Rogatus est, an certum haberet, vacare sedem? Affirmauit. Rogatus est, vnde sciret esse mortuum, cui vellet succedere? Multa fortiter mentius est hac de re. Tandem vbi res cœpit ad iurgium tendere, paucis aperuit mysterium subornatus ille. *Episcopus* inquit, ille cuius locum vindicas, viuit & valet. Inquire rem, sic esse comperies. Moxque rumor per totam vrbem loquacissimam sparsus. *Quid faceret hyperbolus Episcopus, non Episcopus*? Totos dies domi se continuit. Pudebat enim gestare vestem, quam ante tempus induerat, rursum pudebat recepto pristino cultu confiteri se fuisse delusum, noctu tantum prodibat. Interim paucis diebus dolore contabuit. *D. Erasmus de lingua.*

XXXII. De Vlrico Duce VVirtembergensi.

VLricus dux vvirtembergensis, cum sederet in thermis, & multa cogitaret de bello à se gesto, dixit, *wir wolten Bischoff werden, so sind wir Bader worden*. Allusit ad prouerbium Germanicum, *Bischoff oder Bader*.

Sed plures pereunt rebus infeliciter motis. *D. Pezelius postill. Mel. parte prima pag* 326.

XXXIII. De puellis quibusdam Lunæburgensibus, à Nobili quodam circum scriptis.

QVidam vicinus noster nobilis, Lunæburgi inuitarat honestas matronas & virgines ad conuiuium. Illæ venerunt ornatæ torquibus aureis.

Nobilis

Nobilis inter pocula per iocum detrahit eis ornamenta ista, quasi admiraretur operis elegantiam. Postea clam se subduxit, relinquens eas in conuiuio. Istæ fuerunt deceptæ ostentatione splendoris, quem præ se ferebat nobilis ille in adornando conuiuio. *Idem parte tertia pag* 69.

XXXIV. De Marcello Regis Galliarum Francisci Cancellario, à rege suo circumuento

REx Gallicus *Franciscus* habuit quendam thesaurarium, quem *patrem suum* nominauit, etsi postea suspendit eum, quod fuit atrocius quam cum idem *Rex Cardinali Marcello Cancellario suo*, quem ego optime noui, ademit pecuniam, ambienti admodum dignitatem & titulum Pontificatus. Quum *Rex* indigeret pecunia accersiuit ad se *Cardinalem*, quem sciebat ambitiosum esse. Narrauit ei, *Paulum Pontificem* esse mortuum; Ille statim subiunxit, *Serenissime Rex*, interesset vestra & multorum, vt aliquis eligeretur, qui tibi & Regno tuo amicus esset. *Respondit Rex*, Verum est, & quid si te possemus sufficere in illius locum? Vtinam inquit ille hoc fieri posset. Sed opus est pecunia, ait *Rex*, ad hanc rem conficiendam, quam modo non habeo, *Cardinalis* dixit, se habere circiter duas tonnas auri. *Rex* satis esse inquit, se de suo additurum aliquid. Sed paulo post allatæ sunt literæ, quæ referebant *Paulum Pontificem* adhuc viuere. Ita *Rex* emunxit illum pecunia. *Idem parte tertia pag*. 170.

XXXV. De Mœcha quadam, marito suo comam mirifice circumtondente.

ANte annos XXX. in ea parte Germaniæ, quæ infera dicitur, quod ad mare vergat, inque

inque illius vrbe celebri *Brugis* fuisse cum sen nuptam adolescentulam aiunt, quæ illum maritum, quem necessitate haberet, minus amaret, atque mallet consuetudine frui adolescentis, cuius ætas suæ par esset. Atque reperto tali, eiusdem ciuitatis primario, aliquantisper cum illo se clanculum oblectauit. Sed res diu occultari non potuit. Accidit quodam tempore, vir vt se abfuturum domo diutuscule simularet, qui cum vix foras egressus esset, accersitur adolescens, qui neque ipse cunctatus, celeriter affuit, cum vir consulto reuertitur, quasi oblitus aliquid, quod domi faciendum fuisset. Omnes igitur trepidare & metuere: inprimis autem adolescens, qui ignarus etiam ædium, in conspectum granarium apertum se coniicit, & ostiolum attrahit. Quod vir animaduerterat, atque is accurrit statim, & seram poscit ex earum genere, quibus foris ædes occludi solent (laconicas claues veteres dixerunt) neque se tamen aliquid sensisse ostendit. Nam hircus inquit noster vidi, frumenta adedere solet. Illam igitur obdit, ac mox abit ad propinquos & consanguineos vxoris, & rogat, vt secum domum veniant suam, rem esse magnam, & negotium quod ad omnes ipsos pertineat. Volebat autem coram illis vxorem conuincere flagitii, ne inficias forte iret. Sed interea dum istos hic corrogat, mulier dolens & sollicita animo suo, non tam de fama sua, quam de salute adolescentis amatoris sui, tandem ab anu domestica discit, feras istas, si in arcum earum firma restis inserta sit, & validus ictus de transuerso impingatur, simulque vehementer adducatur restis, facile aperiri. Hoc tentatum bene procedit. Itaque adolescentem liberant, & emittunt domo, ac in granarium recludunt

lunt forte oblatum hircum. Paulo poſt affuit vir um propinquis & conſanguineis, & accerſitam nulierem coram illis grauiſſime accuſat, & audacter inſimulat adulterii. Illa vero ſe innocentem, & ſæpe clam, & nunc palam peſſimi facinoris ream fieri, indigne ferre, & iniurias viri apud ſuos conqueri, & confidenter negare obiectum crimen. Huc igitur paucos paſſus abeamus, inquit ille. Quocunque, inquit illa, libet, ne tu me timidam eſſe ſuſpicere. Quum igitur veniſſent ad granarium, reſerat ille oſtiolum, atque ibi ſubito hircus prorumpit: quo viſo, ipſe tertius obſtupuit. At propinqui mulieris admirati, quid ea res ſibi velit, ſciſcitantur. Tum bonus Senex ad pedes mulieris ſuæ & illorum proiectus, petere veniam, & ſibi errorem atque ignorantiam obiectum ab irato numine dicere, pollicerique omni cultu & indulgentia ſatisfacturum vxori. Propinqui totam rem aiunt ſe mulieri permittere. At illa cum viro ſe in gratiam redire, & obliuiſci iniuriarum velle dicit. Atque ita *ſene eluſo*, poſtea amoribus ſuis adoleſcens & mulier liberius vſi ſunt. *D. Ioachimus Camerarius in Rhetoricis ſuis pag.* 58. 59. 60.

XXXVI. *De quodam patre, filium adulterinum & ſuppoſititium plus, quam germanos & à ſe proſeminatos amante.*

QVos ante coniunx quattuor
Natos Sabine protulit
Multum ecce diſſimiles tui,
Tuos nec ipſe deputas.
Sed quem tibi puellulum,
Enixa iam nuperrime eſt,
Solum tibi ſimillimum,

Pro

Pro quattuor complecteris.
Adulterinos quattuor
Vocas, repellis, abdicas.
Atqui graues tradunt Sophi,
Quotcunque matres interim
Imaginantur fortiter
Dum liberis datur opera,
Eius latenter & notas
Certas, & indelebiles
Modoque inexplicabili
In ſemen ipſum congeri.
Quibus receptis intime
Simulque concreſcentibus
A mente matris inſitam
Natus refert imaginem.
Cum tot abeſſes millibus
Dum gignit vxor quattuor,
Quod eſſet admodum tui
Secura, diſſimiles parit.
Sed vnus omnium hic puer
Tui refert imaginem.
Quod mater hunc dum concipit,
Sollicita de plurimum
De tota cogitauerat,
Dum pertimeſcit anxia
Ne tu *Sabine* incommodus
Velutque lupus in fabulam
Superuenires interim.

Thomas Morus.

XXXVII. De Macco quodam impoſtore.

M*Accus* cum veniſſet in ciuitatem, quæ dicitu[r] Leidis, ac vellet nouus hoſpes innoteſce[re] ioco quodam (nam is erat homini mos) ingre[ſ]ſus eſt officinam calcearii, ſalutat. Illi cupiens ex[-]

trude[...]

·u dere merces suas, rogat nunquid vellet? Macco oniiciente oculos in ocreas ibi pensiles, rogat sutor, num vellet ocreas? Annuente *Macco*, quærit aptas tibiis illius: inuentas alacriter protulit, & t solent, induit illi. Vbi iam *Maccus* esset eleganter ocreatus, quam belle, inquit, congrueret his ocreis par calceorum duplicatis soleis. Rogatus an & calceos vellet? annuit. Reperti sunt, & additi pedibus. *Maccus* laudabat ocreas, laudabat calceos. Calcearius tacite gaudens, succinebat illi laudanti, sperans præmium equius, posteaquam emptori tantopere placeret mox. Et iam erat nõnulla contracta familiaritas. Hic *Maccus*], dic mihi, inquit, bona fide, nunquam ne vsu venit tibi, vt quem sic ocreis & calceis ad cursum armasses, quemadmodum nunc armasti me, abierit nõ numerato pretio? Nunquam ait ille. Atqui si forte inquit veniat vsu, quid tu tum faceres? Consequerer, inquit calcearius, fugientem. Tum *Maccus*, serione ista dicis, an ioco? Plane serio, inquit alter, loquor, & serio facerem. Experiar ait *Maccus*, en pro calceis, præcurro, tu cursu sequere, simulatque cum dicto coniecit se in pedes. Calcearius è vestigio consequutus est quantum poterat. clamitans, *tenete furem, tenete furem*. Ad hanc vocem cum ciues vndiq; prosiliissent ex ædibus, hoc commento cohibuit illos *Maccus*, ne quis manus iniiceret, ridens ac vultu placido, *nequis*, inquit, *remoretur cursum nostrum, certatũ est de cupa cereuisiæ.* Itaque iam omnes præbere se certaminis spectatores. Suspicabantur autem calcearium dolo clamorem eum fingere, vt hac occasione anteuerteret. Tandem calcearius cursu victus, sudans & anhelus domum rediit. *Maccus* tulit brabeum.

Erasmus in conuiuio fabuloso.

De

XXXVIII. *De alio quodam plano.*

SImile quiddam accidit *Dauentriæ* me puero. E-rat tempus illud, quo regnant piſcatores, fi-gent lanii. Quidam adſtabat ad feneſtram fru-ctuariæ, ſiue græce mauultis, oporapolidis fœmi-næ vehementer obeſæ, oculis intentis in ea, qu[æ] propoſita venum erant. Illa ex more inuitauit quid vellet, & cum videret hominem intentu[m] ficis, *Vis* ait *ficos? ſunt perquam elegantes.* Cum ill[e] annuiſſet, rogat quot libras vellet. *Vis*, inquit *quinq; libras?* Annuenti tantum ficorum effudit i[n] gremium. Dum illa reponit lances, ille ſe ſubdu-cit, non curſu, ſed placide. Vbi prodiſſet acceptur[a] pecuniam, videt emptorem abire inſequitur ma-iore voce, quam curſu. Ille diſſimulans, pergit qu[a] cœpit ire, tandem multis ad fœmine vocem con-currentibus, reſtitit. Ibi in populi corona agitu[r] cauſa, riſus oboritur, emptor negabat, ſe emiſſe, ſed quod vltro delatum fuiſſet, accepiſſe: ſi vellet experiri apud iudices, ſe compariturum.

Idem ibidem.

XXXIX. De *Sacrifico quodam à Ruſtico deluſo.*

ANtuerpiæ Sacrificus quidam receperat me-diocrem ſummam pecuniæ, ſed argenteæ. Id impoſtor quidam animaduerterat, adit ſacrifi-cum, qui geſtabat in zona crumenam nummi[s] turgidam, ſalutat ciuiliter, narrat ſibi datum ne-gotium â ſuis, vt vici ſui parocho mercaretur no-uum pallium ſacrum, quæ ſumma veſtis eſt ſa-cerdoti, rem diuinam peragenti, rogat hac in re commodaret ſibi tantillum operæ, vt ſecum iret ad eos, qui vendunt eiuſmodi pallia, quo videli-cet ex modo corporis ipſius ſumeret maius au[t]

minus

minus, nam sibi videri staturam ipsius cum parochi magnitudine vehementer congruere. Hoc officium cum leue videretur, facile pollicitus est sacrificus. Adeunt ædes cuiusdam, prolatum est pallium, sacrificus induit, venditor affirmat mire congruere. Impostor cum nunc à fronte, nunc à tergo contemplatus esset sacrificum, satis probauit pallium, sed causatus est à fronte breuius quā par esse. Ibi venditor, ne non procederet contractus, negat id pallii esse vitium, sed crumenam turgidam efficere, vt ea parte offenderet breuitas. Quid multa? sacrificus deponit crumenam, denuo contemplantur. Ibi impostor auerso sacrifico crumenam arripit, & semet in pedes coniicit, Sacerdos cursu insequitur vt erat palliatus, & sacrificum Venditor. Sacrificus clamat, *tenete furem:* Venditor clamat, *tenete sacrificum.* Impostor clamat, *cohibete sacrificum furentem*, & creditum est, cum viderent eum sic ornatum in publico currere. Itaque dum alter alteri in mora est; impostor effugit. *Idem ibidem.*

XL. De Hesso quodam festiui ingenii homine.

ERat Pragæ captiuus quidam, & dicebatur esse homo vario ingenio & mirabili celeritate, & quod esset contemptor mortis, vt sunt Mercuriales & Martiales, qui habent coniunctionem Saturni, Martis & Mercurii. Regi celebrata est eius animositas & celeritas. Iussit eum ad se adduci. Adductus est. Rex interrogat eum, Cuias es? Respondit *sum Hessus. Da sprach Ferdinandus, Das sind die rechten Gesellen.* Interrogauit, vbi vixisset? Respondit in VVestphalia. *Da find man auch solch Gesinde.* Vbi præterea vixisti? In Bohemia. *Das sind die rechte Länder,* dicebat Rex. Verum est do-

mine Rex inquit ille. Sed veſtra Maieſtas annu
meret etiam ſuos conterraneos, tum erit num
rus completus. Intelligebat Hiſpanos. Ibi eum
Rex dimiſit, laudauit celeritatem ingenii, & præ
ſentiam animi in periculo. *D. Pezelius Poſtill. Me*
parte tertia pag. 478.

XLI. *De Sacrifico quodam Gallo, à milite Heſſo egregio deluſo.*

EX *Haſſis* non parum quidem multi *Carum* ſe
more conduci patiuntur, vt mercede cert
cum *Gallis* militent, tum aliorum etiam quorum
cunque *regum* ac *principum* caſtra ſequantur. Qui
dam autem ex his in *Gallia* tam diu ſtipendia me
ruerat, Gallos vt non modo loquentes intellige
ret, ſed & ipſe Gallice perquam prompte expedi
teque loqueretur. Atque hic quidem cuidam
eius gentis *Sacrifico*, quem auri extra modum ſi
tientem eſſe nouerat, mirifice aliquando verb
dedit, fucumque fecit. Etenim cum pecuniæ *h*
mancipium circa aliorum peccata & cognoſcend
& condonanda occupatiſſimum iam eſſe cerne
ret, accedit & ipſe, perquam flebiliter conque
rens, ſe ob atrocia quædam nefariaque ſcelera
noctes atque dies à conſcientia ſua furiis ſic agi
tari, vt de morte ſibi ipſe conſciſcenda non pa
rum quidem ſæpe cogitet: Interea vero dum hæ
cum gemitu & lamentatione *ſacrifici* in ſinum
effundit, ſiniſtra quidem coronatos aliquot ven
tilat verſatque, dextera vero nucem myriſticam
auro affabre obductam, ſtrenæque loco nuper ſi
bi datam, occulit, identidem tum pectus tun
dens, tum has imis præcordiis voces mittens: Ve
reor equidem, vereor inquam, ne non mea del
cta ſint maiora, quam quibus venia aliqua impu
nitat

nitasque danda sit. Presbyter igitur conspectis coronatis istis, in speque non parua habens, sibi hos ipsos datum iri: Ego vero fili, inquit, magno te animo erectoque esse iubeo, ac nullum dein neque modum, neque finem facit vrgendi hominem, vt sibi indicet, ecquænam illa tam scelesta facinora sint, quæ quidem commiserit: hisque cognitis se confestim illi, ipsius Dei nomine, istorum veniam concessurum pollicetur. Itaque *miles*, ne non *Sacrificum* naso adunco probe suspenderet, ego vero inquit, in Alemannia ætatem dum agens, *Domine*, primis illis adolescentiæ meæ annis, cum sorore mea germana (horresco referens) stuprum feci (hæc autem fingebat, vt *sacerdoti* etiam atque etiam comam circumtonderet) ac cum illam vterum ex me iam ferre animaduerterem, ipsa è medio sublata, inexpiabili, proh dolor, parricidio me pollui. Cuius quidem tam infandi sceleris memoria atque recordatio non passa est me diutius in Germania morari, sed in has vsque tam longinquas distantesq; regiones expulit. In quibus quidem ipsis ita etiam conscientiæ vulneribus excrucior, vt ne respirare quidem mihi liceat, ipsaque sit vita morte mihi mehercule acerbior. Quapropter te per omnia sacra rogo, obsecro, atque obtestor, vt tuæ mihi consolationis nonnihil aspergas, meque iam iam in præsentissimum desperationis barathrum prolabentem sustentes, atq; adeo peccata mihi ista mea clementer condones. Equidem contra dabo operam, vt homini te grato memorique benigne fecisse sentias. Tum *Sacrificus*, magnum mehercule fili istuc est flagitium, si non maximum inquit: At vero cum huius non vulgari te pœnitudine duci intelligam, oculisq; coram vsurpem, tuq; animũ gratum atq; memorem pollicea-

mine Rex inquit ille. Sed vestra Maiestas annumeret etiam suos conterraneos, tum erit numerus completus. Intelligebat Hispanos. Ibi eum Rex dimisit, laudauit celeritatem ingenii, & præsentiam animi in periculo. *D. Pezelius Postill. Mel. parte tertia pag.* 478.

XLI. De Sacrifico quodam Gallo, à milite Hesso egregio deluso.

EX *Hassis* non parum quidem multi *Carum* se more conduci patiuntur, vt mercede certa cum *Gallis* militent, tum aliorum etiam quorumcunque *regum* ac *principum* castra sequantur. Quidam autem ex his in *Gallia* tam diu stipendia meruerat, Gallos vt non modo loquentes intelligeret, sed & ipse Gallice perquam prompte expediteque loqueretur. Atque hic quidem cuidam eius gentis *Sacrifico*, quem auri extra modum sitientem esse nouerat, mirifice aliquando verba dedit; fucumque fecit. Etenim cum pecuniæ *hoc mancipium* circa aliorum peccata & cognoscenda & condonanda occupatissimum iam esse cerneret, accedit & ipse, perquam flebiliter conquerens, se ob atrocia quædam nefariaque scelera, noctes atque dies à conscientia sua furiis sic agitari, vt de morte sibi ipse consciscenda non parum quidem sæpe cogitet: Interea vero dum hæc cum gemitu & lamentatione *sacrifici* in sinum effundit, sinistra quidem coronatos aliquot ventilat versatque, dextera vero nucem myristicam auro affabre obductam, strenæque loco nuper sibi datam, occulit, identidem tum pectus tundens, tum has imis præcordiis voces mittens: Vereor equidem, vereor inquam, ne non mea delicta sint maiora, quam quibus venia aliqua impunitas.

mitasque danda sit. Presbyter igitur conspectis coronatis istis, in speque non parua habens, sibi hos ipsos datum iri: Ego vero fili, inquit, magno te animo erectoque esse iubeo, ac nullum dein neque modum, neque finem facit vrgendi hominem, vt sibi indicet, ecquænam illa tam scelesta facinora sint, quæ quidem commiserit: hisque cognitis se confestim illi, ipsius Dei nomine, istorum veniam concessurum pollicetur. Itaque *miles*, ne non *Sacrificum* naso adunco probe suspenderet, ego vero inquit, in Alemannia ætatem dum agens, *Domine*, primis illis adolescentiæ meæ annis, cum sorore mea germana (horresco referens) stuprum feci (hæc autem fingebat, vt *sacerdoti* etiam atque etiam comam circumtonderet) ac cum illam vterum ex me iam ferre animaduerterem, ipsa è medio sublata, inexpiabili, proh dolor, parricidio me pollui. Cuius quidem tam infandi sceleris memoria atque recordatio non passa est me diutius in Germania morari, sed in has vsque tam longinquas distantesq; regiones expulit. In quibus quidem ipsis ita etiam conscientiæ vulneribus excrucior, vt ne respirare quidem mihi liceat, ipsaque sit vita morte mihi mehercule acerbior. Quapropter te per omnia sacra rogo, obsecro, atque obtestor, vt tuæ mihi consolationis nonnihil aspergas, meque iam iam in præsentissimum desperationis barathrum prolabentem sustentes, atq; adeo peccata mihi ista mea clementer condones. Equidem contra dabo operam, vt homini te grato memorique benigne fecisse sentias. Tum *Sacrificus*, magnum mehercule fili istuc est flagitium, si non maximum inquit: At vero cum huius non vulgari te pœnitudine duci intelligam, oculisq; coram vsurpem, tuq; animũ gratum atq; memorem pollicea-

ſiceare, *en tibi ego peccati huius veniam ipſius Dei Opt. Max. vice locoque tribuo.* Reliquum ergo eſt, vt tu viciſſim pro tanto meo in te merito liberalem munificumque te mihi impertias. Huic *miles*, id equidem animo libentiſſimo ſummaque voluntate facturus ſum, *venerabilis D. Paſtor*, reſpondet, nec mora, nucem mox myriſticam dextera pulcre occultatam profert, ipſique liberaliter donat. Hac *Sacrificus* accepta, frontem contrahit, ac triſticulus inquit: *Quid fili mi? tantone pro errato tam benigne tibi liberaliterque condonato, tam leuidenſe munuſculum? Quæ (malum) iſtæ ſunt ſordes?* Non pretioſius, inquit miles, quid auferes. Sic enim dixit Dominus, *Iſa.* 52. *v* 3. *Gratis venundati eſtis, & ſine argento eritis redemti*, hiſque dictis in pedes ſeſe conicit. *Myſta* valere iuſſo, qui totus in fermento iacebat, & fere ex poteſtate exitiali atque adeo diſrumpebatur, quod à *Care iſto* falſus fraudatuſque eſſet. Sic ſic *vulturii iſti larique hiantes* deludendi ſane ſunt, qui pecuniæ interuentu nulla ſe non peccata atque flagitia remittere poſſe, quam impudentiſſime mentiuntur.

XLII. De Sutore quodam atque Sacrifico.

QVum initio curſus ſui *Martinus Lutherus* contra Romanas indulgentias diſputare cœpiſſet, eo quod *Leo* tum *Pontifex*, Monachum quendam cum indulgentiarum ſuarum mercibus paſſim in *Germania* diſtrahendis miſiſſet, & omnium peccatorum expiationem & æternam ſalutem omnibus illas ementibus polliceretur, ſimulque indultum veſcendi carne, caſeo, lacte & ovis pro pretio venderet, id quod factum eſt Anno 1517. qui ætatis meæ vigeſimus erat, accidit *Haganoæ*, vt calcearii cuiuſdam vxor eiuſmodi indulgentiarum diploma ſibi dato aureo compararet, quo de ſalu-

salute sua certior esset, & ignem purgatorium mox, vbi corpore exuta, & ad cœlestia translata esset, euaderet. Id enim diploma illud sub plena *Vicario Christi* potestate promittebat. Paulo post cœpit mulier lethaliter ægrotare, & quoniam de vita præsente desperabat, accersito ad se *Monacho* cuidam pontificium diploma proponit, factaque peccatorum suorum exhomologesi plenariam illorum absolutionem ex pontificia potestate accipit, illaque accepta moritur. Maritus quoniam ægre tulerat, quod vxor aurum pro diplomate indulgentiario dedisset, demortuæ quidem corpus telluri commendat: verum quæ in Ecclesia pro redimenda ipsius anima ex more facienda erant, constanter dissimulat ac negligit. *Plebanus* eius loci, vbi id intellexit, moleste ferens, accusat *Calcearium* apud præfectum, quod contemptor esset Christianæ religionis, & in vxorem defunctam impius. *Calcearius* vocatur ad præfectum, vocatus, assumpto secum pontificio diplomate, comparet. Præfectus ad illum, mortua est tua vxor, inquit? Respondet, mortua est. Quid fecisti mortuæ? inquit Præfectus. Sepeliui, ait ille corpus illius emortuum, animam Deo commendaui. Ad hæc præfectus: nihil præterea fecisti? non curasti, vt ad liberationem animæ ipsius celebrentur Missæ? Ille, non curaui, inquit, quia non habet opus. vt liberetur per missas, cum sit mox ad cœlestia translata, inquit. Vnde hoc tibi constat? Merito id mihi constat, inquit ille, cum ea de re habeam fide dignum testimonium. Testimonium habes, idque fide dignum, inquit præfectus, quod vxor tua iam sit in cœlo? Ostende hoc testimonium. *Calcearius* mox prolatum *Pontificis* diploma exhibet præfecto, petitque vt legatur

Is acceptum diploma legendum dat *plebano*, qui hanc ob causam tanquam accusator aderat & ipse. Hic conspecto *Pontificis* diplomate, primum obstupescit, ac legere detrectat. Adactus tandem à præfecto legit. Lecto illo pudefacti ambo, & præfectus & *plebanus*, nihil habent, quod contradicere ausint. Tum *Calcearius*, pronunciate vos ipsi, inquit, satisne fide dignum habeam testimonium de anima vxoris meæ, quod non sit in purgatorium, sed ad cœlestia translata? Testimonium hoc aureo sibi nummo comparauit vxor mea. Quid ergo est, quod hic *plebanus noster*, Missis suis nescio quam liberationem defunctæ vxori necessariam esse asseuerat? *Si id recte affirmat, decepta est vxor à Pontifice. Si decepta ab illo non est, imponere mihi conatur hic Plebanus.* Ad hæc cum neque *præfectus*, neque *plebanus*, quod contradicerent, haberent, *Calcearium* à se libere dimiserunt. Neq; enim audebant damnare *Pontificis* diploma. *D. VVolphgangus Musculus in Locis pag.* 393.

XLIII. *De quodam Suffraganeo.*

FActum est in agro Tigurino, vt *Suffraganeus quidam* totum cœmiterium lustrarit, postea cum pauperculi agricolæ interrogarent, *vbi sepeliendi essent infantes, qui absque baptismo decederent*, mox angulum quendam cœmiterii iussit non esse sacrum, vel prophanauit, sed neque hoc gratis, denuo enim pecunias ei numerari oportuit. *D. Lavaterus in lib. Ezræ Homil.* 21.

XLIV. *De Iohanne Tecelio à quodam Equisone circumuento.*

QVo tempore Tecelius à Pontifice Leone X. emissus indulgentiarum per Germaniam nundinationes exercebat, euenit, vt Equiso quidam

dam in Electoris Saxoniæ ditione ad ipſum veniret, percontatus ab eo, num & eorum peccatorum, quæ nondum quidem commiſiſſet, ſed patraturus aliquando eſſet, veniam impunitatemq; poſſet concedere, quod ſi poſſet, decem ſe thaleros ei daturum affirmauit. Monachus recuſauit initio, cauſſatus, rem hanc eſſe grauem & magni momenti, argenti tamen cupiditate & ſpe lucri inductus prolectatuſque, quamuis rem hanc grauem & arduam eſſe affirmaret, plenam ſe tamen à Leone Papa poteſtatem habere, &, ſi triginta ſibi thaleros numeraturus eſſet, indulgentiarum participē ſe facturum ipſum eſſe reſpondit. Cum autem Monachus iam in ſinu gauderet, atque adeo ob præmium reportatum omnibus plane lætitiis incederet, Equiſo, occaſione captata, in itinere ipſum adoritur, omniq; ei pecunia, quam ex indulgentiarum mercatu acquiſiuerat, detracta, in vrbem ſe recipit. Subſecutus Tecelius dicam ei ad Magiſtratum ſcribit. Equiſo peccati huius flagitiive veniam iam pridem ſibi conceſſam eſſe, diplomate Tecelii prolato, Magiſtratui fidem facit. Ibi Tecelius & cauſa cadit, & riſu ac ſibilis omnium, qui aderant, exploſus à iudicio faceſſere iubetur. *Beccher in Chron Thuring pag.* 460.

XLV. De alio quodam eiuſdem farinæ homine.

QVando templum ad cœmiterium aliquod *in Papatu* prophanatum fuit, per cædes, aut libidines, aut ſi ſepultus aliquis eo fuit *à Pontifice* excommunicatus, denuo luſtrari & expiari illud oportuit, vel reconciliari, (ſic enim vocans) & iterum numerari pecunia, alioqui *Miſſæ* non fuerūt in illo tempore celebratæ, ſed oſtia templi occluſa, & intermiſſus *Dei* cultus. Talis *quidam epi*-

ſcopus accepta pecunia, in agro quoque noſtro duo templa conſecrauit; *Sacerdote* vero quodam cum *Simoniacum* eſſe dicente, quod dona ſpiritus venderet. Ille reſpondit, *ſe non paciſci cum ruſticis, vt* Simon *fecit cum* Petro, *Actor.*8.*v.* 18. *Sed ne hoc ſcelus incurrat, ſe ipſis diſerte præcipere, vt tantum ſibi pro luſtratione numerent.*

Idem ibidem.

XLVI. De Sacrificulo impoſtore.

MEmini me à grauibus viris audire, veniſſe *Tubingam Sacrificulum*, qui neſcio quas reliquias (vt vocant) oſſium circumferens, hoc præconio eas populo commendabat, videlicet, nihil à peſtilentia periculi fore toto anno his, qui ſemel reliquias eas oſculati eſſent. Eberhardus *princeps ſapiens & grauis* non ferendam ſcurrilem impudentiam in concionibus iudicans, obiurgat aſpere *Sacrificulum* illum. Is reſpondet, ſe vera dicere, *quia populus non det oſculum reliquiis ſed vitro.*

D. Philippo Melancht. iu Reſponſione aduerſus Colonienſes.

Idem iocus verſibus ſcite & venuſte expreſſus.

Würtembergenſis ditionis in vrbe *Tubinga*,
Sacrificus quidam relligioſus erat.
Hic veluti ſuperûm demiſſus ab arce *Propheta*,
Narrabat populo, verba ſtupenda, rudi.
Cum ſæuiret enim ſternens mortalia paſſim
Corpora, lethiferæ peſtis auara manus.
Fortiter in templo clamabat: *adeſte frequentes*,
Omnibus hic vobis certa medela datur.
Hæc incluſa vitro Diui quæ cernitis oſſa,
O quales fructus vtilitatis habent!
Annum prædico tutos à peſte futuros,
Iſtis qui dederint oſcula relliquiis.

Hinc

Hinc ſubito populus denſim properauit ad illas,
Nummorum valuit protinus aucupium.
Oſcula *Sacrificus* vendebat plurima nummis
Indomitæ plebis crudelitate fruens.
Hanc grauiter tulit impoſturam *Dux Eberhardus*,
Talia *Sacrifico* dicta deditque ſtatim:
Quot moritura putas hoc anno corpora: ſacras
Diui relliquias quæ tetigêre tui?
Turpis amor lucri, nil te pudet improbe ſcurra:
Cur populum tali decipis arte meum?
Sacrificus placide reſpondit: *Maxime Princeps*,
Ah tua plebs nulla fallitur arte mea.
Parce precor, nec me credas imponere cuiquam,
Relliquias vexi laudibus, eſto, ſacras.
Quiſque tamen claro tantum dedit oſcula vitro,
Sacris relliquiis oſcula nemo dedit.
Hoc anno pereant igitur ſi mille quid ad me?
Duntaxat vitrum qui tetigêre meum?
His dictis riſit *princeps Eberhardus*, & iſtum
Sacrificum pepulit finibus inde ſuis.

I.G A. in Sylua Carminum quæ Regno Papiſtico Naogeorgi acceſsit.

XLVII. De Abbate quodam.

ABbas quidam interrogatus, cur toties in iudicio diſceptaret, cum ſciret ſe cauſam ſæpe non bonam tueri? Reſpondit ſe imitari pueros, qui prætereuntes nucem arborem ſaxis & lignis peterent, experirentúrque num quæ nuces deciderent. *Lauaterus in Comment. Prouerbiorum Salomonis, pag.* 33.

XLVIII. De Sacerdote quodam percuſſore.

LVcra periturus cum plebe frequento tabernas,
Verbera pro verbis hic ego digno fero.

Agricolæ vulnus quoties infiigo vel vnum,
  Ille facit capiti vulnera bina meo.

Sebastianus Schefferus lib. 1. Epigr. pag. 94.

XLIX. *De Vsurario quodam, & Concionatore cane muto.*

DIues erat vsurarius & epicureus, is crebro ad se inuitabat Concionatorem, qui ei nihil diceba: de peccatis, aut vera pœnitentia: idque facieba: Concionator, ne excideret gratia domini, & suis commodis: Volebat enim, vt mundus vocat, esse *pacificus & tolerabilis.* Quid fit? Diues ægrotans & moriens, vocato ad se concionatore, condit Testamentum, quo *bona sua hæredibus, verum animam suam, & pastoris, ipsi Diabolo legat*, causamque hanc profert, quia non sit ab ipso de peccatis suis monitus. *Ioh. VVigandus postillæ suæ part. 1. pag. 544. editionis primæ.*

L. *De Vaccario, Ludouici XI. Galliarum regis consiliario primario.*

VRgebat *Rex Ludouicus XI.* Senatores & consiliarios curiæ, vt alicuius edicti auctores & approbatores essent. Illi cum id se facere posse negassent, *quia videretur iniustum*, Rex non tenens iram, cuius alioquin impotens erat, mortem toti Senatui minatus est. Tum *Vaccarius* (summus totius Senatus præses) cuius maxime auctoritate, Regiæ cupiditati obuiam ierant, toga purpurea sumpta, cum toto Senatu rectâ ad *Regem*, ira incensum perrexit. *Rex* ea pompa, & inopinato purpurati Senatus aduentu attonitus, percontatus est, quid velint? quidve quærentes adeo intempestiue ad se venissent? Cui *Vaccarius* ad huc modum pro omnibus respondisse fertur: *Mortem,* inquit, *quærimus, ô Rex, quam tu nobis minitabundus*

indi-

indixisti, nisi auctores essemus edicti tui. Sed scito nos mortem prius oppetituros, quam quidquam aduersus conscientiam, *&* officium *faciamus.* Postquerius in libello antiquitatum Gallicarum, citante Eusebio Philadelpho Cosmopolita Dialog. 1. pagin. 83. editionis Edimburgianæ.

LI. De Villequierio & Lignerollio Gallis hostibus capitalibus, memorabilis & horrenda historia.

BOna pars hominum postremæ huius conspirationis primordia & fundamenta ignorat, sed hoc, meo iudicio, non parum ad ea detegenda & patefacienda proderit. Audiuisti *Lignerollium*, dum Blaiis esset, in aula, interfectum fuisse, ru- moremque disseminatum, id *Andico* iubente factum, quod *Tyranno*, nescio quas tabellas ex *Hispania* ad *Ducem Andicum* missas, in quibus arcana quædam inter eum & *Hispanum* consilia agitabantur, indicasset.

Alii vero *Villequierium* duntaxat auctorem existimabant, qui ob nouas inimicitias amicis stipatus, *Lignerollii* filium & pectus perscrutari sica occuparat. Sed hæc certa fuit eius necis occasio, quam quidem ab aulicis quibusdam proceribus, qui me pontificiæ adhuc religioni deditum credebant accepi.

Tyrannus eiusque *Mater* impense in votis habebant *Amiralium* è medio tollendi, ac reliquos omnes, reformatam religionem in Gallia profitentes, radicitus extinguendi.

Quum ergo ab *edicto pacificatorio* anni 1570. inter sibi addictiores suæ farinæ aulicos quempiam peruestigassent, cui & acumen ingenii, & mala mens atque animus, non deessent, ad consilium

callidum excogitādum, quo caute & ſine ſtrepitu votorum compotes fieri poſſent, quandoquidem aperta vi & marte nihil promouiſſent, certo perſuaſi neminem ad flagitium aliquod cudendum & moliendum magis paratum atque alacrem, nec cui tutius ſua conſilia fidere, quam *Biragium* ſigilli cuſtodem, & cancellarii vices gerentem, qui quidem propter inſignem & inauditam malitiam, quam imis alit præcordiis, ad omne nefas & ſcelus acerrimus & vigilantiſſimus: cæterum ſine ſenſu, ſine ſapore, elinguem, tardum, inhumanū, ſtipitem Æthiopem, ac vt inquit ille, modo abreptum de grege vænalium diceres. Cum igitur eum clam ad ſe accerſiuiſſent, ei mentem ac ſententiam aperiunt, nominatim iniungunt, vt totus in hoc negotio incumbat & inuigilet, efficiatque ſua inuentione, vt tandem optatam metam contingant: *Biragius* cum ſibi tantum honorem deferri, ſeque in tam negotio reliquis ſuæ gentis hominibus præferri videt, exultans, daturum ſe operam pollicetur vt res eorum animi ſententia ſuccedat ac conficiatur. Nec dubium eſt (vt hoc obiter dicam) quin ab eo tempore ſibi *Cancellarii dignitatem vendicaret, qua etiam poſtea in tāti officii remunerationem donatus eſt.* Elabuntur aliquot dies, quibus, vt facilè coniicis, fœdo ac ſordido illi mercenario ſatis otii fuit ad meditandas, & ſecum ruminandas, omnis generis technas, quas magis aptas & idoneas fore iudicabat.

Tandem hæc illi præ cæteris commoda & acuta viſa eſt. Tentandam eſſe rationem contrahendi. quoquo modo id fieri poſſet, connubii, *Tyranni Sororis, cum* principe *Nauarreno*, vt hac eſca atq; his tanquam illecebris Religionis cultores, *Amiralius*, ac reliqui Religioſi nobiles in aulam

atra-

attraherentur, atq; ita in aulæ potestate haberentur. Ad huius autem negotii faciliorem expeditionem nullo modo *simulationibus, promissis, muneribus, largitionib9, ac cæteris eiusmodi tediculis & facis aulicis parcendum esse, donec* Lutetiæ *intra mœnia atq; vrbis tecta, quo idcirco aula etiam, cum opus esset, migrarat, irretiti tenerentur.*

Ibi humaniter exceptis, ac omni comitate & bläditiis delinitis, animi recreandi gratia nuptiarum tempore erigēdum esse ludicrum castellum, & munitionem artificiose constructam, & omni propugnaculo more bellico instructam, vel in prato, quod Clericorum vocant, vel in Tegulariis: hoc colore, vt sese mutuo aulici, alii munitionem oppugnando, alii propugnando exercentes, ad matronarum aulicarum oblectationem spectaculum præberent. Adducendum esse *Amiralium*, vt oppugnantium dux esset, eorumque omnium ex Religiosorum, qui tum in aula essent, numero, qui sine dubio ingens futurus erat.

Propugnantes vero ex aulicorum delectu fidelissimi ac confidentissimi quique forent, tum *Tyranni millites*, cum militum præfecti, quorum Duces rei gerendæ conscii leuibus initio præliis vltro citroque de industria habitis, repente demum signo opportune dato pluribus grandibus sclopetis oneratis, in *Amiralium* ac suos serio & intrepide eruptionem facerent, tela emitterent, cæderent, ac deniq; interficerent. Eo, sociisque peremptis, facile reliquos *Hugonotos*, quocunq; se recepissent ac latitarent deletum iri. Re confecta non defuturas artes, nec speciosa argumenta, non defuturum nouæ coniurationis recens deprehensæ figmentum, cuius obnoxii conuincantur, vt *tota hac tandem in eos cudatur faba,*

Hæc cum animo voluta ſſet, & tandem apud ſe ſtatuiſſet *Biragius*, denuo *Tyrannum* eiuſque *Matrem* adit, dolum ac technam explicat, quibus cum ſatis arriderent omnia, ad optatum finem facile perduci poſſe iudicantes, examinatis quibuſdam de forma, de ſubiecto, deque exequendi modo cum *Biragio* difficultatibus, concludunt tandem his inſiſtendum eſſe veſtigiis, ipſo inſuper id ſuadente & comprobante *Retio Comite*, cui totum negotium patefaciunt, Connubii ſtatim ratio ſtruitur, eaque omnia, quæ noſti, diligenter obeuntur, quo noſtri in aulam allicerentur. Paucis abhinc diebus, cum huius conſilii participem fratrem *Andicum* facere vellet *Tyrannus*, illum ad ſe, vt propter ſe dormiat, inuitat, vti ſolet, cum de rebus arduis cum illo pertractare inſtituit: communicato negotio illum adiurare & polliceri adigit, nemini ſe vnquam prorſus verba facturum, cæterum forti ſit animo, felicem certo ſe ſperare exitum. *Dux Andicus* cum hanc coniurationem audaciſſimam ac difficillimam autumaret, vt de ea tandem cum *Lignerollio* ſuo conferat, ſeſe continere non poteſt, accepto prius ab eo taciti & altiſſimi ſilentii iureiurando, quo *Lignerollius*, qui inter cæteros intimus erat eius conſiliis, re apud ſe diligenter excuſſa & deliberata, ingenue & libere ſuam ei ſententiam ac iudicium, de re facilius obeunda exponeret. Sed cum *Lignerollius* nihil ad proditionem tam aſtute & dextre fabricatam & conceptam requireret, facileque eam effectam dari poſſe affirmaret, nullo præterea deinceps eius ſermone habito, occultatur eorum mens, ac ſilet quiſque, donec quodam die *Senior Bricomaldus*, qui cum *Tellignio* ac reliquis, reformatæ religionis negotia in aula procurabat, cum

Tyran-

Tyrannum conueniſſet, ac conqueſtus eſſet de fidelium ſtrage, non ita pridem poſt *edictum pacificatorium*, apud Aulercos Rothomagi edita, vtque ſontes ſupplicio afficerētur, efflagitaret, cum eum *frigidum & reſiſtentem cerneret*, libere *Tyrannum* ita eſt allocutus *Periculum fore, niſi in ſtudioſos illos exempla fiant, ne Pontificii inde audaciores facti, maiora aggredi adiiciant, quorum inſolentiam cum ferre non poſſint Religioſi, ad arma recurrere cogantur, ſi ſibi legum præſidia denegari videant: vnde adeo funeſtum, quam vnquam antea, exoriri bellum neceſſe eſt.*

Hac oratione excitatus *Tyrannus*, *Mommorentio* dat prouinciam Rothomagum proficiſcendi, ibique omnia iuſtis & conuenientibus remediis componendi. Interea cum è *Tyranni* conſpectu ſeceſſiſſet *Bricomaldus*, omnes etiam è cubiculo exire iubentur, vt pro libidine DEVM horrendis execrationibus deteſtari, ac ſecum ipſe ſolus ſtomachari poſſet *Tyrannus*. Tum intromiſſus *Lignerollius*, ob neſcio quid negotii, illum ita furentem conſpicatus, iratum cauſas humiliter ſciſcitari audet: facile cerni poſſe illius *Maieſtatem* acriter eſſe perturbatam. Cui *Tyrannus DEI ventrem, mortem, ſanguinem*, tertio quoque verbo deteſtans, Annon mihi moueret ſtomachum os illud impudens, *ſpurci illius pæderaſtis* (ſic enim vtplurimum viros etiam graues atque integros appellare ſolet) oratio, qui mihi huc inſultatum aduenit, ac quodammodo bellum indicit, *niſi de Aulercis pœnas ſumi decernam?* Huic ſubiicit *Lignerollius*, *Rex potentiſſime*, noli te ideo cruciare, *expectanda eſt munitionis oppugnatio*. Hoc verbum *Lignerollio* excidit, *Tyranni* animum leniendi gratia, vtque ſubolfaciendi illi anſam præberet, ſe conſilii etiam eſſe conſcium, *ex eo ſe tam*

habe-

hebetem esse, quam sibi solers videbatur, prodens. Quo audito, *Tyrannus* ne sua paterent consilia veritus; *quam* inquit (mortem DEI deierans) *mihi munitionem narras? Nescio quid loqueris.* Munitionem quam nosti (excipit *Lignerollius*) *dierum nuptiarum.* Plura quam voluisset *Tyrannus* audiens, aliud ex alio fingens *Lignerollium* dimittit, *qui nimis sero fortaßis sensit & expertus est, quod præstitisset digito compescuisse labellum.*

Confestim *Tyrannus* accitam *matrem* interrogat, num tam bene celendum consilium retexisset? De eo iam nescio quid (*DEI sanguinem & mortem* pro more execrans) mussitari. *Matrem vero* innoxiam esse, & nemini quidquam indicasse comperiens, ad se *Comitem Retium* accersiri iubet. Quem ex abrupto, & nihil dum tale suspicantem ita excipit: *Ganeo vilißime & illiberalißime, te EGO* (Sanguinem DEI detestans, deierandi enim & blasphemandi consuetudine, si quis alius, mirum in modum delectatur *Tyrannus*) *mendice inertißime ex illiberali & infimo homuncione, in altum amplitudinis locum evexi, sed tibi cristas adeo resecabo, adeo humilem atque abiectum reddam, vt neque humi reptans conspiciaris.*

Tunc ego plenus rimarum hac illac perfluens, mea consilia palam facere ausus es pædico impudentißime? Me rapiant mille Cacodæmonum cohortes, &c.

Nequam ille Cynædus *Peronius* vbi se ita comiter acceptum & salutatum videt, exanimis & semimortuus, cum sese vix tandem ex magno timore recreasset, *Tyranno* respondet. *Imo REX invictißime, ne quidem oris hac de re aperiundi mihi vnquam in mentem venit opinio, hoc tibi ego per omnes DEOS, ac tuam Maiestatem affirmo & iuro: si secus deprehenderis, me infelici arbori suspendi iubeto, quod te sup-*

Supplex oro atq; obtestor. Quum nihil contra arguere posset *Tyrannus*, *Fratrem* recta contendit, an cuiquam de hoc negotio verba fecerit, rogat? Cui *Andicus* veniam deprecatus, non inficiabor, inquit, soli me *Lignerollio* verba fecisse, quod illum *sagacem, & acris ingenii virũ, ac taciturũ indicarem.* Hoc equidem præcepi, inquit *Tyrannus*, haud mihi rem gratam fecisti, posthac tibi adeo facile mea consilia credere cauebo. Cæterum *Lignerollio pereundũ est, fatuus est, & insulsus nebulo. Scito enim nolle me, vt os cuiquã alii vnquã posthac hac de re aperiat.* Dux *Andicus suo & Lignerollii* agnito errore, fratrisque metuens inflammatum animum, obmutuit, nec se quicquam morari profitetur.

Ab eo tempore *Tyrannus* vocatum ad se *equitem fratrem nothum* iubet, vt *Villequierium* iuniorem adeat, ac suo nomine significet, se illum pro nequam, imbelli & ignauo habiturum, nisi iniuriam ab *Lignerollio* illatam vlcisci conetur, eiq; ad hanc rem sex septemve delectos strenuos ac intrepidos stipatores socios administret. *Eques* hoc munus diligenter obiit. *Villequierio* hoc modo armato, stipulato, & vltionis percupido, addit animos. At *Villequierius* obuium *Lignerollium* adoriri, vt expetebat *Tyrannus*, non audet, ei quippe *frigidus per ossa cucurrit tremor, riguitq; in pectore sanguis.*

Quod cum resciuisset *Tyrannus*, eum ad se vocat; innumerisque in eum iactis contumeliis & scommatibus imperat, ne vnquam ante suum in conspectum prodeat, nisi iam *Lignerollium interficiat* ei ensem validum & acutissimum dat, illumque ipsemet proprio thorace æneo induit, denuo *Equiti* mandat, vt firmiore, quam antea virorum præsidio stipatus *Villequierius Lignerollium* bene cæsum vita priuet, nec farit alter: hoc idem sociis

suo

suo nomine denunciet. Hoc accepto mandato nouus rursus redintegratur conatus. *Comes Mansfeldius, Germanus*, is qui pontificiæ religionis partibus studet, *Comitis Mongomerii* frater, cui *Sancti Ioannis* nomen est, *ac nonnulli præterea nobiles* sese comites *Villequierio* addi patiuntur, suamq; ei nauant operam. Hoc apparatu & comitatu *Villequierius* confirmatus, quærit miserum *Lignerollium*, in quem obuium repente irruit, & vulnus infligit, ac ille tādem miserrimus pectus gladii ictu transfixus cecidit. Atque hic exitus fuit *Lignerollii* Adonidis *aulici, quo nemo apud aulicos gratiosior habebatur*. Quod ad Procancellarii *Biragii* fabricatam machinationem attinet, licet sæpius tentata fuerit, erectumque nuptiarum tempore castellum, tamen quoniam eo pellici non posse *Amiralium* præsenserunt, paucosque interfuturos religiosos nobiles, aliam aggredi rationem oportuit *Tyrannum*, ex consilio & sententia *Aumalii* Ducis ac *Niuernensis*, qui eius primarii sunt consiliarii. Dum hæc ita geruntur, *Dux Guisius* veritus, ne *Amiralius* (quem potissimum odio infestissimo & irreconciliabili prosequebatur) è manibus suis euaderet, neve ab aula, prout impense cupiebat, recederet, *Sclopetario reducto*, vulnus, quod nosti, infligendum ei curat, *die Veneris ante illam lanienam*. Quo facto accidit, vt denuo institutum & propositum mutare cogerentur, ex re nata & occasionum natura bellum illud suum perfidum & proditorium aduersus bonos viros gerentes, quibus suis aulicis lenociniis, incautis, simplicibus, & oscitantibus oculos perstrinxerant. Hæc sunt quæ in aula veriora & certiora, pro re comperta, habui. *Eusebius Philadelphus Cosmopolita Dialogo* 2. *pagina* 119.

ERA-

LI. ERAS. de Lingua.

SVnt vitia, quæ conciliant odium & inuidiam, veluti arrogantia & violentia: ſunt quæ contemptum, veluti luxus & libido, ignauia & ſtultitia: nullum tamen omnium reddit hominem vel viliorem, vel magis aſpernabilem, ac magis etiam inuiſum, *quam futilis & importuna loquacitas.*

LII. De Ruſtico quodam.

QVi vitare velit permulta incommoda tutus,
Obſeruet celebrem ſedulus *Harpocratem.*
Poſteriora loqui interdum melius, mihi crede,
Quam linguam, dixit Ruſticus Armicola.

Iohannes Atrocianus ad Iohannem Valtenbergium in Epigram. quæ Eligiæ de Bello Ruſtico acceſſerunt.

LIII. De Fure Britanno.

QVod dicam, accidit apud Anglos *Londini.* Fur quidam per tegulas irrepſerat in ædes venandi gratia. Nec ſucceſſit venatus: prodidit hominem ſtrepitus, ortus eſt tumultus, etiam vicinis concurrentibus. Ille videns tumultum, miſcuit ſe turbæ, velut vnus è numero veſtigantium furem, atque ita fefellit. Cum putarent furem elapſum, deſitum eſt quærere. Fur, quoniam fruſtra tentauerat elabi per feneſtras, vicinis arcentibus, decreuit exire per oſtium, credens futurum vt illic falleret, quemadmodum fefellerat in venatu, & fefelliſſet, niſi tam parum continentem habuiſſet linguam, quam habebat manus parum abſtinentes. Offendit præ foribus complures de fure confabulantes. Et hic male precatus eſt furi, cuius gratia perdidiſſet pileum. Exciderat autem fugitanti pileum, quod exceptum eſt in hoc, vt eius iudicio fur poſſet aliquando deprehen-

hendi. Ex ea voce nata eſt ſuſpicio. Captus eſt, confeſſus eſt, & pependit. *D. Eraſmus de Lingua.*

LIV De Aſtrologo quodam.

QVidam ex aſtris prædixerat, *Henricum Anglorum Regem* eius nominis VII. eo anno periturum. Res eſt ad Regem delata. Accerſiuit hominem verbis honorificis, diſſimulans, quod reſolverat. Rex inter cætera percontatus hominem, num ex aſtris certa prædici poſſent? Aiebat, num ipſe eſſet eius artis peritus? Annuebat, ſperans ſe tanto pluris habitum iri à Rege. Tum Rex, *dic igitur mihi, vbi tu futurus es hiſce feſtis natalitiis?* (Inſtabat enim natalis *Domini*) hærebat Quum vrgente Rege, negaret ſe poſſe certum prædicere, ergo, inquit *Rex ego ſum artis peritior, quam tu, nam ſcio te futurum in turri*, (ſic enim vocant locum munitum, *Londino* imminentem, in quo ſeruantur, quos volunt eſſe in tuto) *ſimulque innuit, vt duceretur.* Illic vbi ſatis refrixerat diuinandi calor, cum riſu dimiſſus eſt. *Idem ibidem.*

LV. De inconſulto quodam Conſiliario.

REferam fabulam, quam audiui Lutetiæ, cum illic agerem, an veram neſcio, certe veriſimilem. Oſtenditur in foro frumentario, ni fallor, os cloacæ, in qua ſe ſepeliri iuſſerat quidam, quem ſero pœnituit mali conſilii. Viderat Regem triſtem ac ſolicitum. Cauſa mœroris erat anguſtia rei pecuniariæ. Is quo Regem ſubleuaret, ſuaſit vt ex minutis etiam rebus, quas Ruſtici deferunt in vrbem, vnum aut alterum æreum numınulum exigeret, idque in biennium duntaxat. Ex eo cum videret in vrbe frequentiſſima colligi pecuniæ vim non modicam, videlicet iuxta ſententiam *Heſiodi*, ex multis minutis, conflato ingenti

aceruo,

aceruo non remissum est, quod semel cœptum est dari: χαλεπὸν χορίων κύνα γεῦσαι. Imo ad hoc exemplū plures exactiones excogitatæ sunt. Qui dederat consilium, cum videret se non idem auctoritatis non habere in dissuadendo, quod habueret in suadendo, quod de se ipso pœnas sumeret inconsulti consilii, simulque moneret alios, ne ad eundem impingerent lapidem, testamento cauit, *vt in ea cloaca sepeliretur*, *in quam totius illius fori sordes confluunt*, *in quo manet etiamnum in hunc vsque diem exactionis executio.* Idem ibidem.

LVI. De Thalete Astrologo, & anu quadam rustica.

ARdua forte *Thales* cœli dum sydera lustrat,
In foueam gressu præcipitante ruit:
Hunc *anus* vt quædam delapsum *rustica* vidit,
Quæ vitreo liquidas fonte petebat aquas.
Sic super illudens cum peruenisset ad ipsum,
Alloquitur quatiens voce tremente caput.
Astra quid inspectas cœli sublimia Stulte,
Nec tibi quæ prosint inferiora vides?
Dumque futura studes aliis prædicere fata,
Cernere quæ iacent, non potes, ante pedes.

Ioh. Silberborner in 1. edit. Epigr. D. Philippi.

LVII. De quodam incontinentioris linguæ homine.

REX quidam *Britanniæ*, quodam à proceribus in conuiuio multa garriente in *Abbatem* quendam prædiuitem, & commemorante quot genera ciborum, quot missus ad vnius mensam inferrentur, finxit se mirari *Abbatis* ingluuiem: Ille vero, vt magis delectaret *Regem* hac fabula, quam existimabat esse perfacetam, studio exaggerabat omnia, non parum etiam, vt fit, affingens veris.

veris. Iam vbi tempus esset interpellandi *blaterr nem*, rogabat illum Rex, *abbas ille num gigas esset aut cyclops*? Respondit esse mediocri statura. Ventrem igitur, inquit, habet preualtum? Ait hac parte non multum præcellere cæteris. Quonam igitur, inquit, recondit tantum ciborum? Mihi non fit verisimile, quod narras Hic *rabula* constrictus, non solus, inquit, hæc comedit *ô Rex*, habet conuiuas multos, & familiam numerosam. Phy, inquit *Rex*, quid igitur noui narras, *si multos habet cibos qui multos alit?* Alioqui quicquid tibi dictum est in *abbatem*, possis & in me dicere. Hac arte castigauit *Rex* inepti conuiuæ stultam loquacitatem. *Erasmus de Lingua.*

LVIII. *De alio quodam blaterone.*

NOn pauci sunt, qui fictis quæstiunculis excitant quorundam loquacitatem, *vt rideant*. Præsidebat in conuiuio negotiatorum *Dominicanus quidam*, adhibiti sunt de industria, qui hominem promptum & confidentem rogatiunculis exagitarent. Ille incontanter ad omnia, & quidem serio. Tandem inter quæstiones ad negationem pertinentes hanc proposuit quidam: Num recte faceret, qui pactus lactis ouilli duo dolia, lac redderet gallinaceum? Ille nihil contatus distinxit: *Si lac*, inquit, *gallinaceum vtilius sit illi cui redditur, quam ouillum, satisfecit qui reddidit*. Risus omnium consecutus est. *Idem ibidem.*

LIX. *De Rustico quodam.*

TRaditur quendam *Rusticum* satisque deformem, cum esset pulchrorum liberorum cupidissimus, vxorem multo se deformiorem duxisse. Eum cum amici riderent, & rogarent, quo pacto sobolem formosam ex tali coniuge speraret? Ille

tum

tum nihil respondit, verum se in forum contulit, atque ibi pulcerrima signa & tabulas coëmit, domumque reuersus in cubiculo eas collocauit, & vxorem iussit eas assidue contemplari. Vnde factum est ex ea quotidiana spectatione, quadam συμπαθείᾳ, vt proles non ad matris formam, sed ad tabularum exemplar fingeretur. *D. Martyr in 1. Sam. 1. pag. 2. fac. 2.*

LX. De quodam Saxone.

IN concione quidam vt audiit SAXO,
Futura quondam verba iudicis CHRISTI,
Ego esuriui,& vos cibum negauistis,
Sitii,& nil dedistis vt biberem: dixit,
Veni ad mes ædes, & vnico verbo
Te prode, sat tibi superque depromam,
Anniculum petasonem,& integrum ventrem;
Denique suffitas ad hæc bouis carnes,
Et optimo te liberaliter Zytho,
Donec vomas inebriatus, opplebo,
Qui honestius, qui te suauius tractem?

Cordus lib.6.pag.177.

LXI. De Iacobo Henrichmanno, & insulso quodam Rustico.

EGo cum hyeme quadam ob maximam niuem, quæ omnia viarum vestigia occluserat & texerat, à recto itinere equitando paululum aberrassem, tum *Rusticus* mihi comes acriter me castigare & obiurgare cœpit, inquiens: *Proh tu artium magister es, & à vero itinere deuiasti, & viā nescis?* Arbitrabatur hebes ille *rusticus*, quum Philosophus essem, quem nos artium Magistrum vocamus, omnes vias mihi cognitas esse, *imo & calceos me suere posse opinabatur*. Henrichmañus in operis sui Grammatici ad *Bebelium* præfatione.

De

LXII. De inepta quadam muliercula.

IMprudens quædam muliercula à vicina corre pta, quod nudo capite, & eo quidem raso scabioso, domo exiisset, vestibus sublatis à nat bus caput tegere cœpit. *Velādo capitis scabiem, podi cis fœditatē non sine risu ostendit.* Idem in epistola a Casparum Humelium.

LXIII. De Sarctore quodam.

O Stolidi & ignaui homines, adhuc modicum lumen est in vobis, qui cum nullos vnquam poëtas aut oratores legistis, inter Grammatico tamen connumerari discupitis, non secus certe quam equinum stercus, quod dum in aquis cum pomis fluctuaret dixisse fertur, *Nos poma natamus.* Qui dum fratris Alexandri versiculos didicerint, se *Prisciani* totum volumen comedisse gloriantur, vt *Sarctor, qui caprinum stercus ante pharmacopolæ officinam repertum, pro pillulis deuorasse dicitur.*

Idem ibidem.

LXIV. De Astrologo quodam, & aratore.

DIxerat *Astrologus* cœlum sine nube futurum,
Principe syluarum lustra petente suo.
Dixerat è contra ruiturum nubibus imbrem,
Vertere consuetus bobus arator humum.
Mox ingressus erat *Princeps* nemus illico densum,
Cum subito pluuiæ præcipitantur aquæ.
Laudat *aratorem Princeps*, ipsumque doceri
Astra. sed *Astrologum* sumere rastra iubet.

Sabinus in Epigram.

LXV. De Rustico quodam & Nauta.

RVsticus ex nauta quæsiuit, vbi tuus, eia,
Mortuus est genitor: mox ait ille, mari.
Qua periit sed auus? mari & ille. Vbi nam tuus ille
Quæso atauus: tumido scilicet ille mari.

Et tu

Et tu non metuis, pereaſne, ingreſſus in illo ?
Talia quærenti nauita rurſus ait:
Queſo, tuus pater eſt vbi mortuus? ille toro, at qua
Namque auus ac atauus? lecto obiere ſuo.
Et tamen haud metuis, ne tu moriaris in illo
Lecto, ad quem toties ipſe redire ſoles?
Qui, vel vbi moriare, parum differre putabis,
Quælibet ad cœlum mors ſatis apta via eſt.

Panthal. Candidus Concione funebri tertia, pag. 56.

LXVI. De Iohanne Friderico Duce & Electore Saxoniæ, & Centauro quodam.

CEntaurus quidam dicebat ad Principem Iohannem Fridericum Electorem: Domine Princeps, hi ſunt (monſtrans præclare armatum exercitum) qui *Celſitudinem veſtram retinent apud regiones & ſubditos, Bey Land vnd Leuten erhalten.* Verum pius Princeps impudentiſſimi Polyphemi vocem reprimens reſpondit: O miſeros tutores, ſi non Deus ipſe nos tuetur. *D. VVigandus in XI. Danielis cap. pag. 408. fac. 2.*

LXVII. De Sacrificulo quodam.

VEnit mihi in mentem hiſtoria, quæ in ea diſputatione accidit, quam Lutherus VVittenbergæ habuit de Miſſa, quam Philippus *Klueſpieß*, meus Mœcenas civis Mansfeldenſis, qui tanquam ſtudioſus interfuerat, ſæpe mihi commemorauit. Quum enim ibi graues rationes exponerentur, cur Miſſa Papiſtica abroganda eſſet, quidam in medio cœtu ſurrexit, ſtudioſe exclamans: Quid igitur nos ſacrificuli futuri ſumus Miſſa abolita? Mox audita eſt alia vox ex cœtu ſtudioſorum, Lemures & Laruæ. Eam vocem ſubſecutus eſt cachinnus totius auditorii.

D. VVigand. in XII. Danielis cap. pag. 434. fa. 1.

LXVIII. *De Franciscano quodam & Rustico.*

F*Ranciscanus* quidam (rem notam narramus) valde Rhetorica contentione *Franciscum* suum cum aliis Diuorum ordinibus conferebat. Quo in numero te, *Francisce*, clamabat, collocabo? Num locum inter *martyres* tibi deputabo? At *martyres* longe superas. Vis inter *confessores* collocari? Sed & hos à tergo relinquis. Inter *Virgines* sedere vis? O *Virginum virgo* vbi dignus te locus? Non video locum ullum in quo te locem. Hæc cum voce intentiore, scilicet ad mouendas aniculas vociferatus esset, *Rusticus* quidam festiuior, *ne ergo*, inquit, *solus Diuorum stare cogatur tuus Franciscus, in meo colloca eum loco, mi Domine.* Atque hoc dicto surrexit, & abiit, misero ac festo *Francisco* locum suum cedens. *Ex præfatione Gretterorum fratrum, pericopis Brentii præfixa.*

LXIX. *De quodam causidico, itemq; Rustico.*

INgressus *Rabulæ* quæsitas *Rusticus* ædes,
Vidit ab vncata, pendula dona, trabe.
Auritos lepores: & pingues dercadis armos:
Atque recens capti nobile sumen apri.
Tum sua mox tristi vertens vestigia vultu,
Heu, ait, hic pauper vincere nemo potest.
Cordus lib. 10. Epig. pag. 238.

LXX. *De Veneto quodam.*

EGo aliquando vidi Venetum quendam, qui cum nauim conscendisset, vt primum intellexit nautam appellari *Maltempo* è naui illico, cæteris videntibus, prosiliit, nec vllo modo cum eo iter facere voluit.

D. Iohannes Bonifacius in Tractatu de furtis, §. E[...] num. 128.

LXXI. D[...]

LXXI. *De Bruscheto, Henrici II. Regis Galliarum Morione.*

CArdinalis *Lotharingus* per mare Romam profecturus, *Bruschetum morionem* sibi adiungi petebat, vt huius facetiis, itineris fastidio leuaretur. Nunquam autem *morioni* huic persuadere potuit, vt navem conscenderet. Ac dicente quidem *Cardinale*, nihil periculi esse, quia sanctissimi Patris auspiciis nauigaturi sint respondit: *Audiui sæpius, Papam dominium habere in cœlo, terra & purgatorio, sed maris imperium eidem aßignatum esse, nunquam audiui*. Caue igitur putes adduci me posse, vt propter ipsum me tam furioso & instabili elemento committam.

L X X I I. *De Leopoldi Austriæ Ducis Morione.*

IN Helvetiorum añalibus legitur, *Leopoldum* huius nominis primum Austriæ Ducem, cum consultaret de inuadendis tribus Heluetiorum pagis, fatuum suum per iocum interrogasse, quidnam ipsi videretur. Consultatis omnes, ille respondit, de ingressu in hanc terram, neminem audio consultantem de exitu. Quæ vox magno quidem risu excepta est, sed prudenter eum respondisse, postea euentus comprobauit. *D. Lauaterus in Comment. pro. Sol. pag. 39.*

L X X I I I. *De fatuo quodam Anglo.*

C*Ardinalis Eboracensis Thomas Volscius* in Anglia pretiosum sepulcrum condidit. Cumque sæpe ad sepulcrum veniret, vt videret quomodo procederet opus, *fatuus* quidam astans, ei *iußit, vt si hoc sepulcro vti vellet, viuus ingrederetur: in hoc enim sepulcrum mortuum non condendum*. Ac ita euenit, Nam Rex propter quædam male ab eo admini-

ministrata, aduersus eum excanduit, deque eo supplicium sumpsit. *D. Martyr. in 2. Sam. 18. p. 292.*

LXXIV. De fatuo quodam Germano.

VIdeo plerosq; intempestiue properare ad grauiores, vt vocant, disciplinas. Quosdam ad iura discenda, ad medicinam alios spes quæstus rapit. Alii ad Theologiam contendunt, priusquam robur aliquod fecerint in studio artium dicendi. Qui si suo quæque ordine aggrederentur, DEVS bone, quanto rem felicius gererent? Nunc male tentato compendio, ipsi sese morantur. Fuit apud nos *Morio* quispiam, qui in heri culinam ex more ligna ferebat. Is solitus est ex infima strue ea reuellere, quæ moueri sine magno negotio non poterant. Interrogatusque cur hoc faceret, respondit, se difficilimam laboris partem primum confecturum, summa illa facilius moueri. Nec vidit, quantum referret, singula ordine tollere. Huius mihi persimiles videntur, qui fastiditis his artibus ad sublimia prouolant. Nam & augetur discendi labor, & incommodius omnia tractantur, cum nondum sint perpoliti primis rudimentis. *D. Phil. Melan. in encomio eloquentiæ.*

LXXV. De Fatuis quibusdam.

OMnium commodissima ratio est docendi *tyrannos*, opulentos & magnates huius seculi, quod *non dii sint, sed homines*, si potenti manu DEI sternantur, humanisque miseriis subiiciantur, vt conditionis humanæ miseriam in carne & spiritu sentiant. Fabula quædam fertur de *quibusdam fatuis*, qui cum vna in ripa fluvii cuiusdam consedissent, ac pedes quisque suos aliorum pedibus coniunctos in fluvium demisissent, cum surgendum esset, ignorare cœperunt, vtri vtrius pedes

essent,

eſſent, donec tranſeuntis cuiuſdam baculo percuſſi, ſuos quiſque pedes, ſenſu videlicet verberum admonitus, ad ſe traxiſſent. Conſimili modo diuini iudicii baculo feriendi ſunt ſtulti iſti *Tyranni*, qui ſe homines eſſe neſciunt, ut vel plagis admoniti, miſeriam humanam in carne ſua experiantur atque cognoſcant. Sic Nebuchadnezar, ſic Alexander Magnus, ſic Herodes mortalitatis & humanæ miſeriæ conditionem experti, oculos tandem aperuerunt, quibus ſe homines eſſe viderunt. *Es kan ihnen Gott auff die Menſchenhaut alſo ſchlagen, daſs ſie ihrer wiedernmb gewahr werden.*

D. Muſculus in explicatione Pſalmi 9. *pag.* 92.

LXXVI De Morione quodam.

ÆThera clariſono *fatuus* modulamine replet,
Cum ponenda rogi mater in igne fuit.
Obiurgatus ait: *quid me pater improbe ſtultum*,
Stultior & nato ſemper habende vocas?
Sacrifici pretio conducis funebre carmen,
Matris ego gratis, ad nigra buſta, canam.

Sebaſt. Schef. lib. 1. *Epigr.*

LXXVII. De quodam Maximiliani Imperatoris eius nominis I. Coquo ſemifatuo.

ACcepi ab hominibus fide dignis lepidam hiſtoriam de *Maximiliano Imperatore*, cui, cum eſſet generis ſui inueſtigandi admodum curioſus, *ineptus quidam nugator* perſuaſit, ſe originem eius ex ipſa arca Noæ inueniſſe. Quæ res tam vehementer ipſum affecit, vt negotiis omnibus prætermiſſis, huic vni inueſtigationi aſſidue intentus eſſet, nec ab vllo ſe interpellari ſineret, ne à Legatis quidem, qui de rebus magnis cum ipſo tractaturi venerant. Cum hanc vanitatem mirarentur omnes, & tacite reprehenderent, nemo

autem posset mederi, vel auderet, tandem *coquus illius quem etiam pro morione habebat*, & cuius dictis sæpe oblectabatur, petita loquendi venia, ut Imperatoriæ dignitatis studiosus, hoc studium inuestigandæ originis, nec vtile nec honorificum ei fore dixit. Nunc enim tuam Maiestatem côlo, inquit, & te vt DEVM aliquem veneror. *Quod si ad arcam Noe veniendum est, illic futuri sumus cognati: Nam illinc descendimus omnes.* Hoc *Morionis* dicto sic commotus est Maximilianus, vt eum puduerit instituti, cum antea neque amici, nec consiliarii, nec negotia eum reuocare potuissent. Sensit enim fore, vt nomen suum, quod atauorum inuestigatione illustrius reddi volebat, omnino vilesceret, si ad primam vsque stirpem veniretur, à qua Principes & plebeii, nobiles & ignobiles, originem duxerunt. *D. Caluinus in Isaiam pag.* 188.

LXXVIII. De Cunzen von der Rosen, eiusdem Imperatoris fatuo.

FOrte parat *Cæsar* conuiuia *Maxmilianus*,
 Ad quæ læta venit turba vocata *Ducum*.
Hîc vndam famuli manibus dant ordine *Regum*,
 Mensisq; instructis accubuêre Duces.
Deinde epulis onerant mensas, & plena reponunt
 Pocula, quæ miris sculpta fuêre modis.
Postquam epulis domuere famem, & sua corpora læti
 Curarunt: *ludos mensa secunda dedit*
Iam media in mensa pingunt longo ordine turrim,
 Et carbone notant atria parua nigro.
Hîc spes quisq; suas, hîc præmia pacta reponunt,
 Inque nouum bellum nomina quisq; dabat.

Par-

Partem aliquam talis depoſcit *Morio* belli,
Conrado nomen cui Roſa pulcra dedit.
Poſt primum incipiunt pictis colludere chartis,
Nec fortuna diu Regibus æqua fuit.
Nam fauet illa magis ſtultis, ſuperare potentes
Nec fert, exiguos ſed iuuat illa viros.
Ille feret tota reſtantia præmia turri
Depictos Reges bis duo ſi quis habet.
Tres fortuna dedit *Conrado* heroas habere,
Fortunæ auſpicium protinus arte iuuat.
Mox itaque exclamat, nec longo gaudia differt
Tempore, ſed tales reddidit ore ſonos:
Vicimus, & fortem vocat ad ſe *Maxmilianum*,
Amplexumque tenens, talia verba refert:
Ecce tria in chartis *Regum* ſimulacra videtis,
Qui vincat, quartus Maxmilianus erit.
Seria ſeu ludos agitat, ſuccumbere neſcit,
Nunquam fortunæ ceſſit & iſte minis.
Dixerat, inq; ſuam prædam ſimul inuolat, atque
In nummos auidas iniicit ille manus.

Theodoricus Reiffenſtein.

LXXIX. De excordi quodam Coquo.

OCtauo Kalend. Octob. dum omnis ordo & ætas circa mœnia propugnaret, *Coquus*, magnanimus ipſe miles (ſi Diis placet) in faſtigium phani ſcandendo irrupit. Inde bellantium vtrinque cædes & vulnera ſecure, minime tamen otioſe, proſpexit. Nam hoſtibus, à quibus neque videri neque audiri poterat, procul in aëre minabatur, defenſoribus agitatione vexilli ibi reperti (vt videbatur) animum addens. Et primum ab hominibus religioſis *Diuus Ioannes* æſtimabatur, inde cognitus homo, vocatur furcifer, verbero, ſacrilegus, proditor, fautor hoſtium, qui eis è ſpe-

cula signum faceret. Et quanquam crebro missi nuncii ad descensionem illum hortarentur, nihilominus suam personam egit, donec iaculis & lapidibus funda excussis, impeditus descenderet.

Ibi mox turba puerorum & mulierum circumfusus rapitur, cæditur, mulctatur miser, vnus barbam euellebat, alius depalmauit faciem, tertius conculcauit ventrem, quartus iugulo ensem intentauit; accurri, & hominem ereptum è fati faucibus in publica vincula conieci. Hac pœna non contenta muliebris commotio, opera puerorum carceres effregit, & collo grandi fune nautico iniecto (quam manibus puerorum sors obtulerat) miserrimum inter verborum ludibria & cõtumelias ad crucem protraxerunt, pars sacrilegum, pars proditorem, multi recutitum appellabant, nonnulli constantius asserebant *Turcam* esse, & missum exploratorem. Perierat infelix manibus furentium nisi commodum renuntiatum & assertum fuisset ab antistite templi, esse *culinarium* suum, natum in Gallia ad fossas Marianas, nec Turcicæ nec Græcæ linguæ peritum. *Iacobus Fontanus Brugensis libr. 2. de bello Rhodio.*

LXXX. De quodam cordato coquo.

REx quidam multis epulis excepit amicos,
  Instruxit mensæ magnificasq; dapes.
Cumq; omnes modici transgressi munera Bacchi,
  Implerent dulci, libera corda, mero.
Ille iubet munus, procedere quenq; petitum,
  Id nulla dicit se dare velle mora.
Munera cumq; omnes à summo *Rege* tulissent,
  Vltimus accessit his quoque forte *Coquus*,
Ille nihil aliud, tantum hoc à Rege *petebat,*
  Sese vt in Arcaditum verteret ille pecus.

Rex

Rex hominis ridens scurrilia dicta prophani,
Miratusq; levis, rustica vota, ioci.
Ecquid habes aliud quod poscas improbe dixit,
Anne hæc in nostra sunt tua vota manu?
Tum Coquus, ingentes asinos Rex optime noui
In summum quos tu vexeris usq; gradum.
Humanam quare si possum vertere formam,
Magnas sperarem, factus asellus, opes.

Erasmus Ebnerus.

LXXXI. *Analecta.*

De *Asinis*, quod horum sors & conditio plerunque melior sit, quam eruditorum & præstantium virorum, dum his quidem posthabitis, spretis, atque neglectis, illos prouehi, in pretioque haberi, videamus, & lippis atq; tonsoribus sit notum.

De leone & asino.

CErtabat de regno *Asinus* cum Leone, conuenit, vt decerneretur cursu, essetq; penes eum rerum summa, qui cursu vicisset. Spatium cursui describitur, vt à mola quadam mons proximus traiiceretur. Nihil moratus Leo à linea, *Asinus* quia sequi non poterat, non procul à linea consistit. Vbi vero superauit montem Leo deprehendit pascentem in valle alium quendam *Asinum*, quem quia putabat eum esse, quo cum pepigerat, dolet se victum neque cessurus videtur nisi rediens eodem spatio rursus præuertat currendo, placet conditio, & Leo maiori vi contendens ad metam, non procul à mola *Asinum*, quo cum primum pactus erat, offendit. Hic quia putabat se rursum ab asino victum, cessit ei regnum, *manetq; hactenus summa rerum penes asinos*. Steph. Riccius in Miscel. 93.

Vide Prou. Felic. Crocoton. Et Germanorũ pro-

uerbium est in honoratum indigne: Suem rhenone vestire, *einer Saw einen Beltz anlegen.*

Κόρακες ἀηδόνων αἰδεσιμώτεροι.
Corui lusciniis honoratiores;
Esel haben besser Glück: Als gelehrte Leut,
Ihe grösser Narr: Ihe besser Pfarr.
Ich nehm fürwahr ein Hand voll Gunst.
Vnd ließ dir einen Sack voll Kunst.

Summa *rudes asini* rerum fastigia scandunt,
Maximus hoc illis tempore venit honos.
Et nisi sis *asinus*, nullum tibi nomen habebis,
Ac omni spretus destitueris ope.

Cordus lib. 1. *Epig.*

Alexander Alesius in præfatione Libri de Authoritate verbi Dei pag. 8.

Negliguntur sæpe doctiores, & negligentioris, pigriores & indoctiores euehuntur. Qua in re Principes aduigilare debeant, ne quod apibus capiendum esset, hoc interciperent fuci.

Philip. Melanch.

Pastor quidam in vicinia patriæ nostræ, qui sæpius veniebat ad nos, & nos vicissim ad ipsum, hortabatur nos ad discendum his rythmis:

Lernstu wol, so wirstu gebratner Hüner voll,
Lernstu vbel, so mustu mit den Schweinen essen auß dem Kübel.

Potius dixisset. *Lernstu wol, so wirstu der Plagen voll*: quia contrarium est verum. Nam Canonici, qui nihil didicerunt, *Die werden gebratner Hüner voll*: docti vero & sapientes pro nihilo habentur, & aliqui quoque exulare coguntur.

Dentibus antiquas solitus producere pelles,
Et mordere luto putre vetusque solum.

Præ

Præfeſtina tenes defuncti rura patroni,
 In quibus indignor, ſi tibi cella fuit.
Rumpis & ardenti madidus cryſtalla falerno,
 Et pruris Domini cum Ganimede tui.
At me literulas ſtulti docuêre parentes:
 Quid cum Grammaticis, Rhetoricisq; mihi?
Frange leues calamos, & ſcinde Thalia *libellos,*
 Si dare Sutori *calceus iſta poteſt.*

Martialis.

LXXXII. *De Fatuo quodam.*

NIdderngandriæ Ioannes quidam *Iacobus* hoſpitem agebat, homo, vt ab iis accepi, qui familiariter ipſum noverunt, & bonus, & honeſtus, & ſatis locuples. Ad hunc divertebant aliquando viri nobiles Brunſuicenſes tres, cumque totam fere noctem ſtrenue ſtrenueque perpotaſſent, vinō ad extremum confecti cœperunt Philippo *Landgrauio Haſſiæ Principi* Opt. Max. quo cum ipſorum Duci *Henrico* non ita bene id temporis, conueniebat, necem interitumque minitari, ita vt primus quidem has voces iactaverit: Equidem optarim, *Heſsi* mihi nunc iſtius copiam poteſtatemque dari: quo quidem voto potiri ſi mihi liceret, næ ego ipſum vnguibus hiſce meis diſcerperem. Alter vero in hæc verba erupit. Quid tu vero de vnguibus dicis tuis? Ego profecto enſem ipſi meum per coſtas adigerem, poſteaque membratim, in milleque partes conſcinderem. Et tertius denique dixerat: Aſt ego canibus illum meis fame ante probe enectis dilaniandum deuorandumque objicerem. Has igitur æacidinas iſtorum minas hoſpitis filius, qui poſt fornacem ſedebat, & fatuus erat, cum audiret, non diutius ſibi ſilendum ratus, relicto fornace, confeſtim ad nobiles ſe confert, ipſisque aſſidens ita

verba facere instituit. Audiui equidem *rigidi trossuli*, cuiusque vestram sententiam, vt *bonum illum Landgrauium* è medio tollere velitis. Ac sunt sane exquisita illa (quis neget?) supplicia, quibus eum mactandum, ex finibusque humanæ naturæ exterminandum putatis. Sed audite me quoque, quod sine molestia vestra fieri possit. Nam & ipse, ne nesciatis, acetum habeo in pectore, & non intelligo nihil. Si me quidem audietis magnanimi heroës, hoc illum supplicio affectum communi hac luce priuabimus. Ego vtraque manu mea cum ori, tum naribus eius firmissime admota, spiritum illi intercludam hoc loco omnem: Vos vero linguis vestris podici ipsius insertis culum illi etiam atque etiam obturabitis, atque adeo obstabitis, vt ne spiritus inde aliquis euolet aut erumpat. Ita mehercule futurum est, vt spiritu vsquequaque compresso coarctoque, ipse miserandum pudendumque in modum suffocatus vitam cum morte commutet, neque vobis sit amplius vnguis, quod aiunt, in vlcere. Hoc salso insulsi & fatui hominis responso nobiles pudefacti, prorsus obmutuerunt, incerti omnino quid contra afferrent, maxime cum exploratum haberent, fatuum ex nullius cuiusquam instinctu, sed per se sua sponte isthæc prolocutum esse. Quamobrem equis mox conscensis, hospite insalutato discesserunt, implacatissime ferentes, se à stulto aliis risui ludibrioque expositos esse. Erant enim in eodem conclaui Hessi quidam, quibus quidem vt nobiles isti ægre facerent, bilemque mouerent, istas comminationes, & alias contumeliosas voces (quas silentio inuoluere placuit) in *Landgrauium* omni laude superiorem Principem eiaculabantur.

De

LXXXIII. *De Crispo quodam.*

ERat *Ratisbonæ* Dæmoniacus quidam. Is in sacram ædem deducebatur, vt publicis totius Ecclesiæ precibus, ille cœlum atque terram tuens & regens DEVS & imploraretur & exoraretur, quo huius misertus Diabolo imperaret, vt missum eum faceret. Cæterum cum piorum supplicationibus Sacrificorum quoque exorcismi adiungerentur, atque his quidem Cincinnatus quidam permistus astaret, qui mirifice sibi de intortis istis capillis suis placebat. *Satanas* respondit: Sentio equidem domum mihi hanc meam omnino purgandam deserendamque esse. Quod quidem cum non repugnanter facturus sim, rogo vos, vt mihi bona vestra cum venia in *Crispulum* istum transmigrare liceat. Quo audito Crispus totus obstupuit: ad extremum tamen ad se rediens, ita respondit: transi meum in podicem, *Du soltest mir in den Ars fahren.* Statim vero vt verba hæc fecit, eorum ipsum pœnitere cœpit: ideoque podicem mox moxque sacrosanctæ crucis signaculo, ceu repagulo quodam obserauit, hac addita obsecratione, *custodi me Domine, custodi me.* Tulit id ipsum implacatissime *Satanas*, sic quidem vt colaphum ei infregerit, atque hanc quidem in rationem ipsum obiurgauerit: Malam vero pestem nebuloni tibi, quem conuiuas inuitare, atque illos ipsos tamen iam iam aduenientes isthoc pacto repellere minime omnium pudet. Nunc quidem hercle sum exclusissimus. *Daß dich das Hertzleyd ankomm du loser Schelm, du ladest Gäste, vnd schleust darnach die Thür vor ihnen zu, Muß nun zwischen zweyen Stühlen nidersitzen.* Quis hic non videt, Diabolum nauseabundi delicatiue stomachi haud esse, quippe qui culi istius sordes

atque fœtorem nihil fuisset quicquam moraturus, nisi crucis pessulus, vel piæ potius precationis obex interuenisset.

Veteres patres, vt sæpe in scriptis ipsorum legitur, cruce se muniebant, & sic Dæmones fugabant. De virtute Crucis scribit Lactant. lib. 4 cap. 27. Non autem putandum est, hanc crucis ceremoniam per se Dæmones pepulisse, sed, quia crediderunt. se à Dæmonis potestate, crucis Christi beneficio esse liberatos. *Lauaterus in Ruth. pag.* 67.

LXXXIV. De Iudæo quodam.

GRegorius Romanus libr. Dialogorum 3. scribit, Iudæum noctu ingressum templum idoli, vt ibi dormiret, visis noctu permultis cacodæmonibus eo in loco, cum vehementer expauisset, se muniuisse signo crucis, cumque Princeps malorum spirituum hominem cognouisset adesse, Diabolo cuidem iussit. vt illum accederet, ac exploraret, quisnam esset. Qui cum contemplatus esset, rediit, ac dixit; *Vas quidem inueni vacuum, sed signatum*, Iudæumque reliquit prorsus illæsum. Quod ille secum reputans, ad CHRISTI religionem accessit. *D. Martyr* 3. *Reg.* 7. *pag.* 56.

LXXXV. De Apella quodam.

FErtur aliquando Iudæum cum Christiano disputasse, & diu habita disputatione tandem Iudæum dixisse. Qui fit, quod plures claudi, cœci & mendici inter Christianos reperiuntur, quam vsquam inter gentes? Christiano respondenti, se ignorare, dixit ille. Christiani nimiis periuriis offendunt DEVM suum magis, quam vllæ aliæ gentes. Ideo etiam magis puniuntur à suo DEO, propter periuria & blasphemias. Et cum periuria hodie valde vsitata sint; atroces pœnæ, tam publicæ,

cæ, quam priuatæ imminet. *Selneccerus in explicatione 3. præcepti.*

LXXXVI. De Verpo quodam.

AVdivi ego ipse olim Moguntiæ, cum ibi operam literis darem, ex plerisque Iudæis dicentibus: Quid vos Christiani de vestra religione gloriamini? Tamen nihil in vobis conspicitur imitatione dignum, vos scortamini, vos ad summam vsque gutturis partem vino repleti, turpissimo vomitu omnia etiam in triuiis inquinatis. Præterea adulterium apud vos pro delicto nō habetur, fornicatio ludus est, vsura proximum depilatis. Super hæc omnia (horribile auditu) per nomen Dei & Christi vestri passionem vnus alteri maledicit, cuius tamen passione vos redemptos esse dicitis, & cœlestis regni præ nobis consortes factos. Cur igitur sic impurissimam vitam ducitis? Quis, nisi mente plane captus, vos Dei populum esse credet? His & similibus verbis ego audivi Iudæum non indoctum (vt mihi tum temporis commendabatur) satis argute loquentem: & ipsum certe scopum attigit. *Sumus enim saltem Christiani ipso nomine, re ipsa, Iudæis ferme dixeram, Turcis longe deteriores.* Christophorus Imlerus in comment. super epistolas D. Petri, pag. 26.

LXXXVII. De Anu quadam Christiana & Iudæis.

DVm talia in secunda Boiaria geruntur, in prima Vindelicia Monachii anicula quædam infantulum Iudæis vendidit, quem illi Deo immolant, punctim acubus cædunt, necant, cruorem malluuio excipiunt, quo perlitare creduntur. Eadem venefica alterū infantem surreptura, à patre deprehenditur, accusatur, in vincula coniicitur

quæ-

quæſtionibus admota facinus confitetur, corpu interempti infantis indicat, moxque pœnas lui. Vulgus viſo corpore ita vulneribus confoſſo, ſæuire cœpit, conclamat, concurrit, inſanit, non expectata iudicum ſententia, Iudæis mortem intentant. Aulici atque prætores Ducis impetum compeſcere conantur, minas, verbera fruſtra ingerunt, conſulturique Iudæis eos in fanum lapideum, ſynagogam nuncupant, commigrare iubent. Quo cum Hebræi confugiſſent, fit acrior tumultus. Populus conuolat, ligna, ignem ædi ſubmittunt, faces, ſulphur, tædas & huiuſcemodi ſementa quæ facile ignem conciperent, ſubiiciunt, die quem ſextum nominamus, prophani Veneri dicauêre, centum & octoginta Iudæos vna cum templo igne concremant. Nemo prohibere, nec Dux, nec Aulici, atque Prætores potuêre, adeo ſæuit ignobile vulgus, nulla tempeſtas tantos ciet fluctus. *Auentinus, Annalium Boiorum lib* 7.

LXXXVIII. *De quodam retutito.*

IVdæus quidam aqua Chriſtiana ablui, atque adeo *Chriſto* nomen dare geſtiens, quærebat, vbinam Chriſtianorum *Deum* inuenire poſſet? Itaque Romam ad Vicarium *Chriſti* reiicitur. Vbi quidem cum dies aliquot confeciſſet, in hæc tandem aliquando verba erupit: Quin hic quidem verus habitet *Deus*, dubitari neque debet, neque poteſt. De eo namque omnes Prophetæ noſtri teſtificantur, quod ſit clemens, beneficus, miſericors, atque adeo eximia patientia atque longanimitate præditus. Quod ſi igitur alius DEVS hic habitaret, is quidem ad tot enormia flagitia, ad tantam idololatriam, ad tantam iniuſtitiam, ad tanta denique ſtupra, quæ quotidie hic exercentur,

ur, tamdiu haud conniueret, eaque inulta sine-
et. Ideoque extemplo baptisari voluit. *Matthæ-
sius concione V. de Luthero habita, pagina* 36. *vnde
hæc transtulimus.*

LXXXIX. *De quibusdam Iudæis.*

PErfida Iudææ gens & nequissima sectæ,
Quæ nequit in media cernere luce diem.
Hoc immane pio crimen sub Principe tentant
Ausa fuit summum dedecorare DEVM.
E templi foribus venerabile sacramentum
Arripit, & media spargit ubiq; via;
Et pedibus calcans, & sæuo verbere lædens
Immensis odiis ludibrioque premit
Heu immane nefas, tantum tua pectora cæcæ
Noctis habent, Stygio gens crucianda lacu?
At scelus horrendum Princeps non liquit inul-
tum,
Iudæos cunctis conuocat ille locis.
Dumque scelus coram sæuo tortore fatentur,
Imposuit rigidis turpia monstra rotis.
Attamen haud tantis gens impia territa pœnis,
Christe potens odio dum furit vsque tuo.
Maius adhuc istis (quis crederet!) institit ausis,
Nec mortem stygio ducta furore timet.
Impia sacratum quædam fors fœmina panem
Vendidit extructis digna cremare rogis.
Iudæus pretium tacito sed fœdere soluit,
Hostia sacrilego redditur alma cani.
Accipit atque acubus gens effera pungit acutis,
Seque putat Christum lædere posse Deum.
Vagiit attactu (dictu mirabile) panis
Totus, & (horrendum) sanguinolentus erat.
Deregitur facinus, sæuis gens impia flammis
Obruta, sulphureis tristis adiuit aquis.

Incly-

Inclytus hic Princeps Christi defendit honorem
Nunc ergo rutili viuit in arce poli.

Ioannes Bocerus libr. 2. de origine & rebus gest. Ducum Megapolensium.

XC. *De Sabbatariis quibusdam.*

IN vrbe *Magdeburg* Iudæus inciderat in cloacam, & quidem in ipsorum Sabbato. Venerunt igitur Iudæi ad Magistratum, & petiuerunt mandari aliquibus Christianis in vrbe, lictoribus, aut aliis ministris publicis, vt extraherent omnes. Episcopus miratus impudentiam, quærit, quare vultis extrahi eum à nostris? quia, inquiunt, nos seruamus sabbatum. Episcopus inquit, & ego prohibebo meis omnibus, ne in hac re, vel hodie, vel cras faciant, quod petitis. Hodie non debet fieri, quia vestrum est Sabbatum: Cras prohibebo fieri, quia est nostrum Sabbatum. Ita cogebantur ipsi extrahere eum, ne periret. Accidit hoc sub Ernesto Episcopo Magdeburgensi Duce Saxoniæ.

D. Pezelius parte quarta postill. Mel. pag. 188.

XCI. *De simplici quadam muliercula.*

MOnachus quidam *Gotschalcus* nomine scribit, se nouisse fœminam, quæ cum grauissima oculorum infirmitate laboraret, accedit quendam Scholasticum, conqueritur de dolore oculorum, petit, vt si quid possit, sibi succurrat, promittit mercedem liberalem. Quid hic facit Scholasticus? Etsi remedium ignorauit, tamen propter spem lucri promittit se effecturum, vt conualescat. Sumit ergo chartam, in qua scribit characteres, nunquam antea à se cogitatos, vel visos, infra hos addit hæc verba maiusculis literis: *Diabolus eruat tibi oculos, & foramina stercoribus repleat.*

Hans

Hanc chartam implicatam & inclusam panno, iussit mulierem alligare collo. Mulier obtemperat, & seruatur. Verum post annum vnum atque alterum, mulier cupiens scire, quid charta contineret, aperit, curat legi, irascitur, abiicit chartam. Quo facto morbus oculorum redit. Quis non videt, quod nec in characteribus, nec in verbis scriptis fuerit aliqua efficacia? Vnde ergo nisi à Dæmone, qui ista fraude delectabatur. *D. Hemmingius de vitandis superstitionibus magicis.*

XCII. De quadam puella confitente.

FVnigero peccata fatens virguncula fratri,
Cum trepido cœpit pauca timore loqui.
Ac mox in mediis reticens sermonibus hæsit,
Quam sic exhortans Sanctulus ille monet.
Dic, age, ne pudeat quicquid, mea filia, nosti,
Omne licet tuto nunc aperire scelus.
Tunc ait, hesterno vestrum sub vespere patrem
Cum domina vidi concubuisse mea.
Hîc tetrico, indignans, Vah dixit hypocrita, vultu,
Talia de casta virgine verba tace.
Diuus ab excelso fuit hic *Franciscus* olympo,
Cuius sub nostris est soror illa togis.
Is solet (intenta quoties nos mente precamur)
Consolans seruis numen adesse suis.
Quisquis erat, tum virgo suum femorale reliquit,
Hac num fas diuos credere veste tegi?
Est, ajt ille, caue digitis ne forte prophanis
Id temeres, sanctæ sunt quia relliquiæ.
Quas in nostra pio cras templa feremus honore,
Has sterilis dum vult gignere, turba colit.

Cordus lib. 6. Epigr. pag. 178.

De

XCIII. De Sacrificio quodam Franco.

IN Franconia ſacris præfuit homo, cum ab om[ni] liberali doctrina alienus, tum à commodis e[t]iam emendatiſque moribus perquam ſane remo[tus]. Is quidem puellas quaſdam Quadrageſima[rum] tempore peccata ſua confitentes admodu[m] aſpere & ferociter excepit. Etenim cum errat[is] ſuis veniam verecundius peterent, hanc in ratio[nem] illas corripuit. Muſſitatis vos nunc quidem atque adeo labris mordicus contractis loquimin[i] ſic vt tertium quodque verbum, vix aut ne vi[x] quidem, exaudiatur. At vero ſolæ cum adole-ſcentibus ruri vbi eſtis, ſeu fruges demetentes, ſe[u] fœnum ſiccantes, ſeu ſtipulam denique colligen-tes, tum quidem podices veſtros, quatenus po-teſtis, diſpanditis. Intererat autem magiſtratu[s] prouidere hoc quidem, ne fieret. Germanice ſic: *wenn ihr beichten ſollet, ſo ſtehet ihr, wis, wis, wi[s], vnd kan kein Teuffel hören, was ihr ſaget: Aber wen[n] ihr mit den Knechtē auff dem Feld ſeyd, Frücht ſchnei-det, vnd Hew machet, ſo könnt ihr den Ars weidlich aufffſperren, da ſolt ein Obrigkeit ein Einſehen haben.* Vide, amabo te, quam nihil hunc ſcurram pu-deat, hæc tam obſcœna caſtiſſimarum puellarum auribus inſtillare. Num magiſtratum, cedo quæ-ſo, egregio honore afficit, cum huius quidem o-culos illarum in culis defixos hærere velit? ipſe me hercule digniſſimus, qui totus in cloaca & ia-ceat, & pereat.

Iuxta illud Martialis lib. 2.

Hæreat inguinibus potius tam noxia lingua.

Idem illud Catulli ad Victium.

Iſta cum lingua, ſi vſus veniat tibi, poſſis
Culos & crepidas lingere crabatinas.

XCIV. De

XCIV. *De Muliercula quadam Bruxellensi.*

NOnnulli sic assueuerunt verbis obscœnis, vt frequenter & imprudentibus excidant. Hu-
us rei vidimus exemplum memorabile Bruxellis
n æde Diuæ Gudulæ sacra. Quum esset illic den-
issima hominum frequentia, ingressa est matro-
a quædam cumprimis honesta, clarique nomi-
is. Cum subito collapsa esset in pauimentum,
x inuecta pedibus niue lubricum territa magna
oce exclamauit, nominans, quod pleræque faci-
int ex assuetudine, pudendum viri membrum.
ngens omnium risus obortus. Illa misere eru-
uit. *Erasmus* de institutione Christiani matri-
nonii, &c.

XCV. *De Eremita quodam Macario.*

ERemita quidam nomine *Macarius*, cum deprehendisset furem in suo tugurio compilan-
em supellectilem, tantum abfuit vt prohiberet à
urto, vt etiam perinde ac si ipse & fur & peregri-
ıus esset, adiuuaret ipsum, & sarcinas colligaret,
& quo fur tutior esset, aliquousque comitaretur.
). *Brentius Hom.*58. *in Lucam.*

XCVI. *De aliis quibusdam eiusdem farinæ fatuis.*

VAlde ridiculum est, quod quidam Eremitæ hæc verba: *Ne resistatis malo*: adeo superstitio-
è interpretati sint, vt ne culicibus quidem & pu-
icibus restiterint, & à suo corpore abiecerint. *I-
em ibidem.*

XCVII. *De simplici quodam deprecatore.*

RIdebatur nobis olim quidam Louanii, vir simplex potius quam impius, qui solitus est
per-

peractis ſacris obambulare per ſingulas aras, &
uos ac diuas aliquot, erga quos peculiarem ge
bat affectum, precatione dominica ſalutare:
peracto, flexis aliquantulum genibus, edebat n
men Diui, aut Diuæ, in cuius gratiam orauerat,
cens hoc tuum eſt Sancta Barbara: hoc tibi ha
Sancte Roche, ne quis diuorum, qui in ead
ara ſtabant, præriperet ſibi, quod alteri fuerat c
ſtinatum, atque inter Sanctos naſceretur conte
tio. *Eraſmus de modo orandi.*

XCVIII. *De inſulſo quodam presbytero.*

SAcerdos quidam ruſticanæ plebis, ruſticior p
ſtor, cum primum eſſet baptizaturus infante
ac in libro, vnde ſolennia verba pronunciabat, m
nimo adſcriptum offenderet, *Salta per ter*, quib
verbis librarius admonebat, tres retrō paginas e
ſe reuoluendas, mox iuſſit, vt æditus adducer
haſtile, quo crux impoſita circumfertur. Eo acce
pto, Bene ſit, inquit, ante hac nunquam idem ex
pertus ſum, ſed ita res poſtulat, & haſtili innixu
aſpidem ſaxeam ter tranſiliit, atque ita recept
codice, reliqua peregit. *Eraſmus Annotationib
ſuper Nouum Teſtamentum. pag.* 283.

XCIX. *De ſtulto mulieris cuiuſdam voto.*

IN Bauaria excelſum quoddam eſt, in quo *San
ctus Leonhardus* vulgo colitur & inuocatur. Huiu
aliquando turris cum igne conflagraret, vxor Pa
dochei, cuius domus excelſo erat è regione vic
na, votum faciens clamabat: Sancte Leonhar
ſerua domum noſtram. Si feceris, promitto ti
vaccam. Maritus audito vxoris voto confeſti
reclamauit. Quid facis ſtolida? Non vides illu
ſuam ipſius domum ſeruare non poſſe? & quomo
do noſtram ſeruaret? Abſit vt conſentiam vo

tuo,

o, & vaccam frustra perdam, seruet se ipsum, si potest. *D. Musculus in Isaiam pag.* 516.

Lactantius de orig. erroris lib. 2. c. 4.

Quæ vanitas aliquas ab his sperare tutelas,
Quæ tueri semetipsa non possunt?

C. De Antonio Vrceo Codro.

MVlto ineptior muliercula ista fuit Codrus, qui quidem incendio in musæo suo coorto, in æc verba proruere non erubuit. Quodnam ego ntum scelus concepi *Christe?* quem ego tuorum iquam læsi, vt ita inexpiabili in me odio debacieris? Conuersus postmodum ad simulacrum rginis. Audi *Virgo*, inquit, ea quæ *tibi mentis coms & ex animo dicam: Si forte cum ad vltimũ vitæ fim peruenero, supplex accedam ad te opem oratum, ne e audias neve inter tuos accipias oro, cũ infernis diis æternum vitam agere decreui.* Cæterum nocte, iam is vltimam in his terris egit, videbatur sibi dere quendam ingenti magnitudine, capite ra-, barba ad terram vsque promissa, ardentibus olis, faces in vtraque manu gestantem, ac toto rpore tremebundum. Hunc pauore verba ditantem, his alloquitur verbis: *Quisnam tu es, qui us furiali habitu, ea noctis parte, qua mortales somno rissimo premuntur, deambulas? Noli ad me, qui* DEI *icus sum, infestus accedere: Effare, quid quæras, quo pergas?* Hæc cum dixisset, è strato prosiliit, quaillum in se irruentem vitaturus.

Bartholomæus Bononiensis ad Mimum Resciuum, Codri vita pag. 50. b. sum. pag. 54. a.

CI. De quodam Principe.

]Oui principem, cuius præfecti viam ad oppidum, in quo annunciabatur Christus, obuantes, si qui prostibula meretricia se petere

dice-

dicerent, eos ingredi oppidum, collaudantes e-
rum propositum, sinebant. Si qui vero suspecti
tum essent, quod causa conciones audiendi C
stianas eo se conferrent, domum illos, non
contumeliis & verberibus, redire cogebant, a
certe abducebant mancipandos carceribus. *D.B
cerus in enarratione Sophoniæ pag.* 11.

CII. *De Comite quodam.*

SVperattendens quidam Comitem suum flag
tabat, vt bona ipsius cum venia sibi liceret in d
tionis ipsius Ecclesias Excommunicationem po
liminio reducere. Id quod nullo negotio à Co
mite impetrauit. Quid fit autem? ipse Comes
liquando licentius viuit. Itaque pastor cum ip
expostulans, inquit, Generose Domine, nisi a
meliorem frugem te receperis, equidem non po
tero non te quoque anathematis fulmine ferir
Hic igitur Comes, magnus alens magnas ven
turgentibus iras: Tu vero Diabolum, non me ex
communicabis, ait. Facta tibi libera abs me pote
stas est excludendi meos cum rusticos, tum etia
ciues. At me quidem hercle, meo more viuere si
nes. *Gigas in post. sua pag.* 413. vnde hæc vtcunqu
transtulimus.

CIII. *De Nobili quodam.*

NOn puduit quendam Germanicæ nobilitat
virum palam affirmare, nihil sibi molesti
accidere posse modulamine cantilenæ huius, *D
pacem DOMINE*, &c. Hanc enim, inquit, quo
ties equidem cantari audio, toties mihi in men
tem venit optare, vt Diabolus cum Sacerdotem
tum ipsum etiam fanum funditus deleat. A
quantopere ipsi quidem Deum pro pace, tran
quillitate, atque adeo otio conseruando implo
ran

ant, tantopere ego contra ipſum ſollicito, vt omnis generis turbas, ſeditiones atque adeo bella n nos immittat. *Vox me hercule bouis, non hominis, vel incarnati potius Diaboli* Selneccerus in explicatione Pſalmi 118. vnde hæc conuertimus.

Sturmius de Nobilitate literata, pag. 21. b

Vituperanda eſt noſtræ nobilitatis conſuetudo & agreſtis opinio, in qua plerique ſunt, qui exiſtimant, non ſe ſatis militares atque bellicoſos haberi, ſi literarum periti videantur, quos doctrinæ pudet, morum non pudet, qui mores uiuſmodi ſint in aliquibus, me pudet commemorare.

CIV. De Milite quodam.

PAx tibi ſacrificus dixit fera caſtra ſequenti,
Ille ſubindignans ceu maledicta tulit.
Moxq; ait, & pereat tibi purgatorius ignis,
Qui te non ſecus ac mea bella fouet.

Cordus lib. 5. Epig. pag. 171.

CV. De Milite quodam.

SOlet recitari hiſtoria de quodam nobili diuite, qui cum eſſet pius, vna cum vxore & liberis ſemper ſolitus eſt dicere precationem ad menſam. Riſit autem ſeruus. Id cum aliquando videret vxor, indicauit marito. Qui obſervans ſerui geſtus inter orandum, vidit illum ridere. Interrogat igitur ſerio, cur rideat? Reſpondet ſeruus, Quidni rideam? *Quia vos oratis ſicut ciues, nec cogitatis vobis non opus eſſe oratione, cum Ruſtici veſtri cogantur omnia apportare.* D. Paulus ab Eitzen in Poſtilla ſua pag. 278.

CVI. De Conſule quodam.

IN vrbe *Heluetiæ* non obſcura, Conſul eius Ciuitatis, vir opulentus & potens, ædes regali luxu

ædificabat, euocatis aliunde artificibus, inter ali-
os quendam Tridentinum sculptorem & latomi
excellentem conduxit, erat is religionis perquam
studiosus & amans, & ideo suam operam illi loca-
re noluerat, dicens se diuersam religionem am-
plecti, nec posse tuto in eo loco laborare, quoni-
am à sacris ipsorum abstineat. Ille contra polli-
cebatur, nullum illi periculum fore, ac se religio-
nem liberam ipsi relicturum. Sed cum diu illi in-
seruisset, & mercedem sui laboris postularet, quæ-
dam inter eos contentio orta est, ac jussu domini
in carcerem coniectus fuit, & ab eodem accusa-
tus, quod ad visitata Pontificiorum sacra non acce-
deret, & quædam contra ipsorum religionem lo-
cutus esset: capite damnatus fuit. Cum autem ad
supplicium abduceretur, hilari fronte, animo for-
ti & constanti mortem subiit, coram omnibus te-
status, sese libenter pro fide sua, quam veram esse
nosset, mortem subiturum, Consulem tamen, qui
mortis suæ auctor fuerit, se intra triduum subse-
cuturum, & iudicio Domini sistendum. Atque i-
ta accidit; Consul enim, qui adhuc in flore ætati
erat, & firma valetudine vtebatur, illa ipsa di
subito modo æstuare, modo frigere, & nouo ne
scio quo morbo confligi cœpit. Atq; ita ante diem
tertiam, Ioannem Tridentinum subsecutus est.

D. Simlerus in Narratione de ortu, vita & obi[tu]
D. Bullingeri, pag. 32.

CVII. De Senatu quodam.

IN quadam vrbe suum iam cœpit spargere ve[r]-
bum,
Plebeio tandem victus amore Deus.
Quod mox resciscens coiit vetuitque *Senatus*,
Et sic prudentes consuluêre viri.

I[n]

Ipse suum CHRISTVS regat & moderetur olympum,
In nostra Domini nos ditione sumus.
Cordus lib. 7. Epigr. pag. 201.

CVIII. De Nobili quodam.

EGo memini quendam Nobilem in mensa deridere consuetudinem recitandi precationem dominicam, quia dicebat, se etiam gemitu posse precari. Assidebam tunc Doct. Hieronymo Schurffio, qui cum proxime assideret nobili, imo, inquit, scriptum est: *cum oratis, dicite, &c.* Ille statim se repressit, & dixit, Domine Doctor recte facitis, quod me refutatis. *D. Pezelius part. 2. Post. Mel. pag.* 778.

CIX. De quodam, qui in puteum ceciderat.

QVomodo aut qua ratione fiat, vt peccatum & mors ab Adamo in omnes homines dimanet atque deriuetur, difficile cognitu est, neque ad salutem necessarium. Quamobrem *Augustini* sententiam salutarem esse puto, qui scribit, quenque nostrum potius debere studere, qua ratione ab hac labe & noxa originali eximatur, quam vt velit curiose inquirere, quomodo in eam inciderit. Et narrat, quendam semel in puteum cecidisse, qui cum eiularet & conquereretur superuenienti cuidam & sollicite inquirenti, quomodo illuc esset præcipitatus, respondit: *Quomodo huc ceciderim quærere desinas: illud vero quæso te sedulo cures, vt me hinc extrahas.* D. Mar. 1. Cor. 15. pag. 410.

CX. De Ægroto quodam.

VOce laboranti consolatrice Sacerdos,
Dulcis in Elysii prata veheris, ait.
Æger ad hæc: bene habet, nam si via lõga teratur,
Non possem pedibus debilis ire meis.
Sebast. Scheff. lib. 1. Epig. pag. 92.

CXI. Amuletum contra febrim.

SVnt qui norunt, quid mihi acciderit ante annos plus minus 24. Docui Dialecticam, & cum περὶ τῆς εὐπορίας τῶν προτάσεων agerem, recitaui & declaraui versus hos olim in Scholis vsitatos:

Fecana, cageti, daphenes, gebare, gedaco,
Gebali stant, sed non stant phebas, hecas & hedas.

Hîc ioco addidi, valere hos versus contra febrim, si singula verba inscriberentur pani, & ægroto ordine darentur, ita vt quotidie vnum frustum panis cum inscripto verbo comederet. Quid hic accidit? Aderat quidam homo simplex & bonus, qui iocum non intellexit, sed credidit rem serio agi. Cum ergo post paucos dies famulus, quem tum habebat, incideret in grauissimam febrim, dat ægrotanti primo die frustum panis, cui inscriptum erat primum verbum *Fecana*, & deinde vsq; ad sextum verbum *Gebali*, tum enim sanabatur febricitans. Alii autem videntes efficaciam *amuleti*, secuti sunt exemplum, & multos curabant. Tandem patefacto ioco, virtus amuleti defecit. Quid possumus hic aliter dicere, quam Diabolum hic homines delusisse? *D. Hemmingius de superstitionibus magicis vitandis.*

CXII. Amuletum contra pulices.

NE te nocturni pulices pecudesq; fatigent,
Hunc exorcismum candide lector habe:
Manstula, Correbo, Budigosina, Tarantula, Calpe,
Thymmula, Dinari, Golba, Cadyra, Trepon.
Hos nouies lectum scansurus concine versus,
Tresq; meri calices ebibe quaque vice.

Cordus lib. 7. Epigr. pag. 19

CXIII. D

CXIII. *De pulicum calliditate.*

ACrius exagitat pulicum muliebria cœtus
Corpora: ſecuros & ſinit ire viros.
Scilicet hi tribuunt eſcam tantummodo, potum
Illa ſimul viuo tradere fonte ſolent.
Sebaſtianus Schefferus lib. 2. Epig. pag. 107.

CXIV. *De quodam mendaci.*

N*Vgo* quidam lepidus iactare ſolebat in conuiuiis, celebres ſe peregrinando vrbes luſtraſſe quinquaginta, atque in ſingulis earum exegiſſe ſeſquiannum. Quum vero interrogaretur, quotum iam ætatis ſuæ annum ageret, responderetque, nondum quadrageſimum, protinus reuocabatur res ab auditoribus ad calculum, deprehendebaturque, *nugonem illum XXXV. annos, priusquam in lucem editus eſſet, peregrinando perluſtraſſe vrbes.* D. Bullingerus contra Cochlæum libr. 1, cap. 26. pag. 58.

CXV. De *Nugone quodam.*

ALium quendam non puduit omni aſſeueratione affirmare, ſe fuiſſe in regione quadam, vbi apes ouibus magnitudine nihil quicquam cederent. Hoc quam mendaciſſime ab illo dici, cum vel ſurdus audiret, quidam ex auditoribus ita illi reſpondit: Oportet igitur iſtic quidem aluearia perquam capacia eſſe. Tum nugo, non capaciora noſtratibus inquit. Reſpondit alter iſte, non ſunt ampliora noſtratibus? *Deus* bone, quid ego audio! Ecquomodo igitur ingentes iſtæ apes tuæ aluearia, noſtratibus haud maiora, intrare poſſunt? Cui nugo in mendacio ſuo veluti mus in pice hærens, totuſque pudefactus, reſpondit: Huius equidem rei curam ipſis relinquo, *Da laß ich ſie vorſorgen.*

CXVI. *De duobus halopantis.*

QVisquis es, ad celeris .qui tendis flumina Rheni,
Aſpice, quæ ſit ibi populus illa caua.
De qua forte ruens noſtra in conuiuia nobis
Aduena reuera talia fatus erat:
Populus eſt ingens, eſt proceriſſima, dico,
Terra ſeneſcentem quam Palatina tenet.
Quodque caducarum rerum ſit more cauatam
Tempus edax totam fecerat intus eam.
Vix eiusque cauum cubito definit vtroque,
Iam quater & decies menſio facta viri.
Addo, quod in campo tardi mihi pauca ſubulci
Cura relinquebat (dixerat ille) ſuem.
Aſt erat hæc prægnans, cupido requietis in antrum
Populeum ſeſe ſubdideratque, pede.
Vnde mihi rediit, ter ſex enixa tenellos
Fœtus, poſt triduum porca reperta mea.
Hæc vbi dicta dedit, nullis ambagibus vſus,
Alter & hoc ipſi reddidit ore ſuo:
Dic age, quod verum quoq; nobis eſſe videtur,
Plus magis eſt ingens populus illa tua.
Quo ſic ille fuit dicto pudefactus, vt huius
Poſt ab eo fieret mentio nulla Suis.
Non adeo longi delapſa temporis hora,
Cœpit & hic nobis mira referre noua.
Venit ab extremis præſtanti corpore Vacca
Oris Landgrauius quam Ludouicus habet.
Quæ quadringentis florenis conſtitit vna,
Aſt etiam largi copia lactis ei eſt.
Namq; quacunq; die ſitulas ter quinq; capaces.
Illa ſuo dulci lacte replere poteſt.
Quæritur, hæc ſtabulo poſſit quo Vacca teneri?
Huic quidam illudens, ante locutus, ait.

Popu-

Populus istius patet acceptissima Vaccæ,
Huic qua vix sedes aptior esse potest.
Hæc cum de stabulo populno verba sonarent,
Nescio quis subiit tum rubor ora viri.
Namque viris aliquot doctis atq; arte politis
Talia qui dixit, doctus vterq; fuit.
Quo poteris charo risum captare sodali,
Quoq; agitare iocum, candide lector, habes.
Nam mirum bellum, si culpat asellus asellum,
Eloquio vulgi dicitur esse. *Vale*

Iacobus Cruccius Scholæ ad Sanctum Guarinum Rector, adolescens morte prematura exstinctus, at vita mehercule longiore dignissimus.

CXVII. *De Cardinalium quatuor virtutibus cardinalibus.*

A Philosophis quatuor præcipue virtutes numerantur, quas vulgo *Cardinales* vocant, in quas omnes filii *Eli* peccarunt. Primum prodiderut se ipsos imprudentes, quod legum functionis suę essent ignari. Deinde iustitiam contemserunt, quod aliena repeterent. Tertio, nec fortes dici poterāt, cum essent molles & effœminati, nec sua prandia paterentur differri. Postremo, intemperantia se polluerunt, cum adulteriis & scortationibus vacarent. Hæc porro vitia non sunt cardinales virtutes, sed potius vitia quorundam *Cardinalium*, in quibus est plerunq; summa legis diuinæ ignoratio, inexplebilis rapina & iniustitia, mollities incredibilis & luxuriosissima intemperantia, Cumque *Deus* puniuerit istos illius ætatis, etiam hos suo tempore iustis pœnis afficiet.

Martyr 1. Sam. 2. pag. 15.

CXVIII. *De Erasmo Roterodamo.*

GEorgius Saxoniæ Dux, quem honoris caussa nomino, *Erasmum* aliquando de religione con-

ſulebat: quum vero *Veterator* iſte admodũ ambigue dubitanterque reſponderet, ſic quidem vt nihil certi de illius ſententia ſtatui poſſet, ita eum prudentiſſimus Princeps redarguit: *Mi Eraſme*, laua mihi quæſo veſtem hanc pellibus ſuffultam, ſed caue per fortunas, ne eam madefacias. Equidem *VVittembergenſes* laudo, qui quidem farinam in ore haud retinent, ſed aperte & ingenue ſuam ſententiam tum confitentur, tum profitentur. *Matthæſius concione 7. quam de Luthero habuit, vnde hæc vtcunque tranſtulimus.*

CXIX. De eodem.

QVidam, vt *Monachis* illuderent, barbarum & rude eorum dicendi genus imitati, epiſtolas ediderũt *obſcurorum virorum* titulo inſcriptas, quibus non tantum genus dicendi, ſed mores quoque Theologorum falſe perſtringuntur, Hic liber cum primum *Eraſmo* oblatus eſſet à *Ioanne Iacobo Ammiano Tigurino*, adeo eius lectione in riſum profuſus fuit, vt abſceſſum in facie natum, quem Medici ſecari iuſſerant. præ nimio riſu ruperit.

D. Simlerus in narratione de obitu D. Bullingeri.

CXX. De eodem.

AMicus quidam à me rogatus, quare tam magnifice ædificaret? Vt, inquit, æmulis meis oſtendam, mihi non deeſſe pecuniam. Imo, inquam, iſto pacto declarabis, tibi deeſſe pecuniam.

Eraſmus in Eccleſiaſte lib. 2. pag. 484.

Martialis lib. 9. Epigrammat.

Gellius ædificat ſemper: modo limina ponit:
Nunc foribus claues aptat, emitq; ſeras.
Nunc has, nunc illas mutat reficitq; feneſtras:
Dum tamen ædificet, quidlibet ille facit:

Oran-

ranti nummos, vt dicere poſſit amico
Vnum illud verbum: Gellius ædifico.
Et Horat.
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.

CXXI. *De eodem.*

QVum Romæ agerem, quidam non optime ſentiens de dogmatibus fidei Chriſtianæ quibuſdam congerronibus oſtenderat in *Plinio* lib. 7. cap. 55. in quo vir ille miſerandus deridet eos, qui putant, animas hominum à morte ſupereſſe, ſecus quam aliorum animantium. Accitus ſum, nam aderam in eo conclaui, cum alio confabulans. Veni. Rogatus ſum, ecquid haberem, quo tantum authorem refellerem? Reſpondi, me nulla re magis confirmari ad credendum immortalitatem animarum, quam illo capite, quo nihil eſſet in illo authore ſtupidius, aut indoctius. Exiſtimat enim vehementer abſurdum, ſi quis credat aliter ſpirare hominem, quam ranas, aut aſinos. Deinde ait, eſſe quædam animantia viuaciora homine, quibus nemo tamen tribuit immortalitatem. Ad hæc rogat, quomodo animæ exutæ corporibus, cogitent, videant, audiant, guſtent, olfaciant, tangant, quæ ſi deſint, putant nihil boni eſſe reliquum. Et quod omnium eſt ſtolidiſſimum, ſolicitus eſt, vbi ſedeant tot animarũ millia. Nullum autem plauſibilius vincendi genus, quam cum hoſtis ſuo iugulatur gladio. *Idem ibidem.*

CXXII. *De Granuellano.*

QVum *D. Crucigerus* noſtræ partis Notarium VVormatienſi in colloquio ageret, ac non modo omnia cum *D. Philippi*, tum etiam *Eccij* verba literis memoriæq; mandaret, verum etiam *D. Philippo* identidem ſuggereret, quemadmodum

 dum

dum *Eccij* ſophiſmata dilui poſſent Granuellanu actionis iſtius præſes dixit, *Lutheranis vel vnus est ſcriba, qui quidem Papicolas noſtros ad vnum omnes quoque, quot illi ſunt, eruditione longe longeq; antecellit.* Matthæſius concione 7. de Martino Luthero habita pag 69 vnde hæc conuertimus.

CXXIII. De Diui Maximiliani filia Margarita.

QVum Sophiſtæ Louanienſes Lutherum paſſim pro concione inimiciſſime inſectarentur, quod vniuerſum terrarum orbem ſuis hæreſibus impleret atque inficeret, Maximiliani filia ex iis ſciſcitatur, ecquis nam *Lutherus iſte* eſſet? Huic Sophiſtæ reſponderunt, *Lutherum eſſe indoctum monachum*. Itaque Imperatoris filia; Si me ergo audietis, inquit, indoctum iſtum monachum ſtylo perſequemini, atque adeo conficietis. Ita namque futurum eſt, vt vobis eruditioribus, ſcilicet, plus fidei, quam ipſi illi habituri ſimus.

Mathæſius concione 2 de Luthero habita, pag. 19.

CXXIV. De Iacobo Latomo.

SVmmo loco inter Theologos noſtri temporis habitus eſt *D. Iacobus Latomus*, propterea quod contra *Lutherum* ſcripſiſſet doctius aliquantulum, quam vel Clitophæus, vel Eccius, vel Roffenſis: & iudicabant eum omnes virum candidum eſſe, & ex animo ſic ſentire, vt ſcripſiſſet. Is cum iam morti vicinus eſſet, iuſſit cõuocari *Magiſtros noſtros*, & aſtantibus cum gemitu & ſuſpiriis ex alto ductis inquit: Vos propterea iuſſi vocari, vt teſtarer vobis, doctrinam *Lutheri*, quam furenter perſequimini, eſſe veram Chriſti, & Apoſtolorum, & Eccleſiæ doctrinam, & hanc, quam vos defenditis eſſe impiam & diabolicam, & me propter quedam ſcripta, quæ ſciens & prudens contra con-

ſci-

ſcientiam recens edidi in gratiam veſtram adverſus *Luthranos*, eſſe damnatum. Cum attoniti & ſtupidi ad hanc vocem ſeſe intuerentur, ac cordatiores eum iuberent non deſperare de miſericordia Dei, etiamſi iudicaret ſe male feciſſe, ille de ſuppliciis & exilio, qui auctore ipſo vel occiſi, vel patria pulſi eſſent, multa commemorans, tandem ingemiſcens addidit. *Fruſtra laboratis me conſolari, quia certum ſcio, me eſſe damnatum, & hac voce exſpiravit.* D. Alexander Aleſius in enarratione Pſalmi 41.

CXXV. *De Caſpare Contareno.*

MEmini, quendam Epiſcopum Ratisbonæ *Contareno* dicere, neceſſario concedendum eſſe coniugium presbyteris, quia alioqui defuturi eſſent eccleſiis paſtores, & iam multas ſtare deſertas ſine miniſtris. Tum *Contarenus* miratus, poſſe ſe mediri huic rei, inquit, quia Italia Monachis abundet, quos ſit miſſurus Pontifex ad vacuas eccleſias. Quid agent, inquit ille, cum linguam noſtram neſciant? *Contarenus* reſpondet, ſacrificaturos eſſe de more. Epiſcopus verecunde reſpondit, neceſſarium munus eſſe docere populum, & Euãgelii cognitione alendam eſſe pietatem: non ſufficere ſpectacula ceremoniarum. *D. Philippus in Reſponſione ad Colonienſes.*

CXXVI. *De Hieronymo Emſero.*

EQuidem hoc loco hiſtoriam in medium proferam, quæ *Dresdæ* accidit. Hic quidem *Alexius Croſnerus*, antequam papiſticis erroribus exploſis, purior Euangelii doctrina reciperetur, (quod ſub Duce *Henrico* demum, Principe Optimo Maximo, quem honoris cauſſa nomino, factum eſt) concionatoris aulici officio per annos tres funge-

gebatur: Quia vero *Alexius* doctrinam Euangelii pure & caste tradebat, multorum in se odium acerbissimum concitabat. Hi eius conciones & carpebant & in peiorem partem rapiebant, & dicam ei subinde scribebant. Itaque loco ad extremum mouetur. Cæterum cum supellectili sua currui imposita abitum iam pararet, in *Hieronymum Emserum*, papisticæ doctrinæ propugnatorem, forte fortuna incidit. Is quidem hanc in rationem eum affatus est. Vidi equidem tandem aliquando eum diem, cum tibi hæretico definita hora atque adeo solis ante occasum vrbs hæc, duce atque comite Diabolo, purganda est, cum ego contra hic durem. Itaque *Alexius* sic ei respondet. Ego vero *Emsere* σὺν θεῷ hinc demigro, ac cum hac quidem in regione prior te fuerim, in spem maximam, & quemadmodum confido, verissimã adducor, futurũ, vt te sublato ego adhuc in hac ipsa ætatem agam. Quid accidit? Ea ipsa mox vespera *Emserus* ciuibus quibusdam Lipsiensibus cœnam dat, ingenio suo indulget, & Bacchanalia viuit. Cæterum cum ciues illi donum iam sese retulissent, *Emserus* occupato sedili, cum horrendas in Deum blasphemias euomit, tum indecore etiam gesticulatur, tum vero morte repentina extinguitur. Idque fere accidit hora vespertina nona, præsente famulo, & culinaria, qui rem omnem deinceps, ita vt gesta, & à nobis exposita iam est, diuulgarunt. *Selneccerus in Ierem. cap. 38. vnde hæc vtcunque transtulimus.*

CXXVII. De Doctore Turco.

DOctor *Türck* Iureconsultus videt in morbo suo, quo extinguitur, Diabolos ad lectum astantes, ideoque digitis in parietem infixis se defen-

endere nititur, ne viuus auehatur ab ipsis, & contra ipsos sibi opem ferri miserabili clamore petit. Mortuo deinceps ad prolixi digiti longitudinem extra ex ore dependet blasphema lingua, qua sæpe in bello Germanico hæc verba protulerat: Vbi nunc sunt illi, qui hactenus cantarunt, *Turris fortissima nomen Domini. Ein feste Burgk ist vnser Gott.* Moritur autem Lipsiæ pridie eius diei, quo explicatur Euangelium de Diuite & Lazaro. Affirmabant igitur ciues Lipsienses, *Doctorem Turcum ad conuiuium inuitatum esse in infernum à diuite epulone*. Nobis & est & erit, in omnem æternitatem, turris fortissima nomen Domini, cum *Turca* ille, nomine & re, cum diuite epulone & omnibus Diabolis inferni immensos cruciatus sustineat.

Simon Pauli in explicatione Euangelii Dominica Trinitatis.

CXXVIII. *De Canonicis Misnensibus.*

VBi Canonci Misnenses audiunt, cruento prælio victum esse. *Ioannem Fridericum Electorem, principem optimum & laudatissimum*, læti in summum templum conueniunt, & de iusti calamitate triumphantes, inchoant ecclesiæ cantilenam, *Te DEVM laudamus*. Deus autem ostendens sibi hanc petulantem ἐπιχαιρεκακίαν improbari, Canonicos fulmine eiicit, & inflammat templum, cuius magna etiam pars incendio hoc periit. *Idem ibidem.*

CXXIX. *De Thoma Moro.*

QVoties hunc locum lego, simile exemplum mihi potissimum in mentem venit, quod præ cæteris huic conueniat, nempe *Thomæ Mori*, qui eodem munere fungebatur, quo hic *Sobna*. Erat enim, vt satis notum est, Regis Angliæ Cancella-

cellarius Is cum acerrimus esset hostis Euangelii, atque pios homines ferro atque flammis persequeretur, eo etiam nomine famam suam celebrari, suæq; impietatis & sæuitiæ monumentum exstare volebat. Itaque sepulcro, quod sumptuoso & magnifico opere exstruendum curarat, virtutis suæ encomia inscribi iussit. Atq; Epitaphium suum, quod ipse descripserat, Basileam misit ad *Erasmum*, cum equo gradario, quem illi dono offerebat, vt illud typis excudendum curaret. Adeo scilicet auidus erat gloriæ, vt famam & laudes, quas obitum suum secuturas putabat, viuus delibare vellet. Inter alia encomia hoc erat celeberrimum, quod *Lutheranorum*, hoc est, piorum profligator maximus fuisset. Quid accidit? Accusatur proditionis, damnatur, capite plectitur. Itaque patibulum ei pro sepulcro fuit. An apertiora DEI iudicia requirimus, quibus superbiam impiorum & effrenem gloriæ cupiditatem, blasphemam etiam iactantiam punit? In hoc certe populi DEI infensissimo hoste, non minus, quam in Sobna, summa Dei prouidentia agnoscenda & exosculanda est.

D. Caluinus in Isaiam cap. 22. pag. 215.

CXXX. De Monacho, cui Scrofæ cognomen.

Ex alto media suggestu cœpit in æde
  plebi sermonem dicere *Scrofa* suæ.
Cumque *Lutheranos* ferus inueheretur in hostes
  Fracta pedum strepitu per tabulata ruit.
Subtrusisque togis imam delapsus ad aluum,
  Ridiculum nuda pube pependit onus.
Imposuit falso mendax cognomine frater
  Arcadicum Verres cuspide vicit aprum.

Cordus lib. 7. Epigr. pag. 192.

De

CXXXI. De Enyalio Canonico Meguntino.

LAeta frequentabant rasi conuiuia mistæ,
Quo iungit Rheni flumina Mœnus aquis,
Qui canones simulant, & asoti cætera viuunt,
Et pascunt populi sanguine ventris onus.
Vt caluere mero: reliquos qui exceperat hospes,
Ebrius hoc madido reddidit ore sonos:
Quid tamen audistis, quam spem proponit Enyo,
Quantum de Synodo dicitur esse super?
Quando erit, vt videam victricibus acer in armis,
Hæreticos tandem succubuisse duces?
Pace sumus miseri, spes pendet ab omine Martis.
Ille decus nostrum restituisse potest.
Aduersus vtinam liceat concurrere telis,
Quolibet hic sæuo sæuior esse velim.
Vt sit *Alexandro* similis virtutibus *Hessus*,
Non metuam huic fortes conseruisse manus.
Neue diu verbis teneam vos, credite, rebus,
Pectoris inuicti signa probanda dabo.
Parte domus summa, belli quorum indiget vsus,
Ordine dispositas Martis habebat opes.
Euolat, & corpus fulgentibus induit armis
Et framea dextram munit, & ense latus.
Edit & in tignis fictæ spectacula pugnæ
Quassat & ingenti domata tota sono.
Et sibi quos ferro prosternat fingit, vt Aiax
Pro forti miserum strauit *Vlysse* pecus.
Mente putant captum tricliniaque obice claudunt,
Ille tamen qua se liberet arte, videt.
Nec mora fasciolas sectis lodicibus aptat,
Se quibus ex alto mittere certus erat.
Fata viam fallunt, rupitq; ligamina pondus,
Et miser in duram præcipitatur humum.

Tam pius *Hessiacum* casus seruauit *Vlyssem*,
Quo sibi causa *Aiax* vt moreretur erat.
Impia *Pontificum quid ad hoc tibi turba videtur?*
Incipe, si bellum te iuuat omen habes.
Stigelius Tom. 4. lib. 1. Eleg. 22.

CXXXII. De Vacca Cuntzionatore.

CVm celebre infamis per templum *vacca* boaret,
Et sua non credi verba videret, ait:
Si non *Hæreticus Christo* veniente *Lutherus*
Perditur, hanc tunicam victor habeto meam
Prudens *Vacca* sapit, sua viuus tegmina seruat,
Nullis tartareus vestibus hospes eget.
Cordus lib. 13. Epigr. pag. 280.

CXXXIII. De Mulomarito Bormatiæ submerso.

POsse pium vinci, pareret si mula, *Lutherum*
Quidam deridens Pontificus vir ait.
Audiit hæc gaudens Italorum cœtus, & inquit,
Maxima nunc causæ est spes Aleandre tuæ.
Scilicet hoc *Galbæ* cessit feliciter omen,
Vt Latia fieret summus in vrbe pater.
Et simili ostento *Victor* Babylona *Darius*
Cepit. Et hic verax esse propheta potest.
Qvare si quid habes Iudææ fraudis & artis
Perdendo sollers insidiare viro.
Nos solito vxores pectemus strigile mulas,
Et tanto pariet forsitan vna grege.
Post paucos manifesta dies fraus illa patescit,
Phuh inter fœdum prenditur vnus opus.
Quem post dum rapitis Rheni submergeret vndis,
In medio ridens agmine lictor ait:

Tunc tua conuictum superabit Roma *Lutherum,*
Illud vbi ebiberis, *Mulomarite,* vadum.

Cordus lib. Epigr. pag. 152.

CXXXIV. De Petro Bembo.

BEmbus, qui postea Cardinalis factus est, cum ad *Sadoletum* venisset, & eum in enarratione Epistolæ ad Romanos aliquid operæ collocare intellexisset: *Omitte, inquit, has nugas, non decent grauem virum tales ineptiæ.* Talium iudiciorum plena est Italia, vbi ingredientes in templa dicunt, se accedere ad communem errorem. Alii, etsi non iudicant, Euangelium esse inanem fabulam, tamen natiuam eius sententiam oderunt tanquam facem seditionum, & dissipationem politiarum. Nonnulli fascinati prauis opinionibus execrantur Euangelii sapientiam, tanquam corruptelam bonorum morum & disciplinæ laxationem. Hæc impia & prophana iudicia graui oratione taxat Dauid, appellans Euangelium suam gloriam, sicut & *Paulus* inquit: Non pudet me Euangelii, cum sit potentia Dei ad salutem omni credenti.

D. Strigelius in explicatione Psal. 4. pag. 30.

CXXXV. De Angelo Politiano.

POlitianus Canonicus Florentinus interrogatus an legeret *Biblia?* respondit: *Semel perlegi librum illum, & nunquam collocaui peius vllum tempus.* Nos qui volumus esse Christiani, non cogitemus vt *Politianus,* sed amemus historiam & lectionem Biblicam: non ita iocose agamus.

Pezelius part. 2. Post. Mel. pag. 553.

CXXXVI. De Biliccio.

QVid potest horribilius dici à *Biliccio,* quam cum in VVormatiensi conuentu impuro ore efflauit, Biblia *esse materiam litis.* Qua quidem voce

ce auctoritatem sacrarũ imminuere ille immundus porcus conabatur. *D. VVigandus in XII Danielis cap. pagina* 429. Et cum olim VVormatiæ instituta esset disputatio inter nostros & Pontificios, in ipso statim limine colloquium hanc ob vnam caussam abruptum fuit, quod cum nostri sibi iudicem denominarent scripturam, responsum à Pontificiis tulerunt, scripturam non esse vocem Iudicis, sed materiam litis. *D. Ægidius Hunnius* in Relatione Historica de Colloquio nuper Ratisbonæ habito inter Augustanę confessionis Theologos & Pontificios.

CXXXVII. *De præfecto quodam Lugdunensi.*

QVum ex captiuis *Ludouicus Marsacus* homo militaris, è sacris literis multa recitaret, qui aderant inquisitores rogabant, *num ipsius esse legere sacros libros, & qui sciret hæc esse Euãgelica?* præfectus etiam regius duos esse duntaxat aiebat Euangelistas, *Matthæum & Iohannem.* Reliquos enim duos & *Paulum etiam* veluti centones quosdam consuisse: quod nisi ecclesiæ doctores eam *Paulo* tribuerent auctoritatem, *se non pluris facturum eius epistolas, quam* Aesopi *fabellas. Sleidanus lib. XXV.*

CXXXVIII. *De Iacobo Gretsero Doctore Pontificio.*

PErgendum est ad consessum *nonum*, vbi pro Pontificia thesi cœpit argumentari pulcerrima illa forma Iesuitica. Videamus ergo non iam quem catulum illa pepererit, sed quod tetrum ac immane monstrum in conspectu Principum, omniumque spectatorum & auditorum, enixa sit, obstetricis munus obeunte ipsomet patre, *Iacobo Gretsero.* Id monstrum est exsecrabilis illa blasphemia

ia *Gretſeri* Ieſuitæ, non modo in ſcripturam, ſed
ipſum Spiritum ſanctum iactata, quando blaſ-
emauit, nec ſcripturam ſacram, *Vt eſt verbum*
ei; *Nec Spiritum ſanctum* per ſcripturam loquen-
m, poſſe eſſe *Iudicem* controuerſiarum religio-
s. Hoc per experientiam, vt aiebat, probaturus,
rrepto, & aperto libro Bibliorum in hanc erupit
ocem: Si Spiritus ſanctus poteſt me condemna-
per hanc ſcripturam, age faciat, veniat, & dicat:
cobe Gretſere tu erras, *Iacobe Heilbrunnere* tu recte
ntis, & ſtatim tranſibo ad ſcamnum veſtrum.
ed *non poteſt* me Spiritus ſanctus iudicare per hãc
ripturam. Et hanc enormem blaſphemiam,
ræcipue quod *non poſſit* Spiritus ſanctus per ſcri-
turam ipſum iudicare, multoties non ſine ſtupo-
omnium Euangelicorum repetere, & ceu mor-
ferum cramben recoquere non exhorruit. Neq;
erba ſua (per hanc ſcripturam) intellexit de nuda
tera, quemadmodum à Typographo typis ex-
ripta eſt, (qui quidem ipſe dolus eſſet in re tanta
inime ferendus) ſed ῥητῶς de ſcriptura locutus
ſt, *vt eſt verbum Dei*, & vt per illam Spiritus ſan-
tus *loquitur*, quemadmodum ipſemet determi-
ationem iſtam claris verbis adiecerat.

D. D. Ægidius Hunnius in Relatione colloquii Ra-
tisbonenſis inter Theologos Auguſtanæ confeſſio-
is & Pontificios nuper edita.

CXXXIX. De eodem.

REfutatum etiam eſt argumentum ipſius im-
pium pariter & ſtolidum, cuius craſſa ſtoliditas
el manibus palpari queat, & à pueris cognoſci,
uod ſtultiſſime ſomniat, Spiritum ſanctum non
ondemnare *Iacobum Gretſerum* erroris, niſi in in-
iuiduo dicat: *IACOBE GRETSERE* tu erras.

& niſi

& nisi *IacobusGretserus* euidenter sciat & agnoscat se iudicari: sicut & in alia sessione stulte nugatu est, scripturam non iudicare *Arrium* aut *Nestorium* quia nominatim illos non exprimat.

D. D. Ægidius Hunnius ibidem

CXL. De Leone X. Pont. Max. & Petro Bembo.

P*Etrus Bembus* præstantissimus ille ac doctissimus vir, qui postea etiam Cardinalium in numerum allectus fuit, cum in confessu aliquando Leonis X Scripturæ aliquod pronunciatum in medium afferret, *Leo* hoc ipsum grauiter ferens atque moleste, his eum mox verbis odiose satis increpuit atque repressit. *Quid (malum) tu mihi allegas* Bembe, aut *narras illam fabulam?* Digna vero vox Pōtifice Maximo, atque adeo *Christi*, vt audire ille gestit, vicario. Vnde quidem perspicuum cuiuis euadit, ecquonam loco atque numero sacræ apud ipsum fuerint diuinæque literæ.

Stattliche Außführung, pag. 412.

CXLI. De eodem.

L*EO* Decimus conuocauit Synodum ad definiendum, *vtrum anima hominis esset immortalis.* Et cum audiuisset omnium sententias, fertur dixisse, difficiliorem esse controuersiam, quam vt posset ipse iudicare, quæ pars haberet firmiores rationes. Sed quicquid de anima esset futurum, se nolle fraudare animum suum præsentibus vitæ commodis, deliciis & voluptatibus. Et si esset aliqua vita post illam, se libenter etiam istis cum aliis gauisurum esse, *quos putaret non futuros deteriores socios, quam hic essent.*

D. Alexander Alesius de authoritate verbi DEI, pag. 44.

Eius-

Eiusdem Epitaphium:

acra ſub extrema, ſi forte requiritis, hora,
Cur *Leo* non potuit ſumere? vendiderat.

ragſtu, warumb Bapſt Leo ſein End
Genommen hat ohns Sacrament:
r hats andern vmbs Gelt verkaufft,
Darumb muſt er ſeyn deß beraubt.

Stattliche Außführung, pag. 414.

CXLII. De Antonio Vrceo Codro.

Irca Chriſtianum dogma ſi non re, verbis ſaltem plerunque claudicabat. Rogantibus amiis quid ſentiret de immortalitate animæ, neſcie ſe reſpondebat, quid poſt mortem de ſe futuım eſſet, viueret ne animus ſiue anima, an interiret vna cum corpore, quæque de inferis hoines prædicarent, anilia dicebat eſſe quædam rriculamenta.

Bartholomæus Bononienſis in vita Codri, pagin. 53. *ıc.* 2.

D. Ieſus Matth. 22. ℣. 29.

Erratis, neſcientes Scripturas, neque poteſtaem Dei.

Chryſoſtomus.

Τοῦτο πάντων αἴτιον κακῶν, τὸ μὴ εἰδέναι τὰς ραφάς.

Iæc eſt, crede mihi, cunctorum cauſa malorum,
Scripturas Domini non didiciſſe ſacras.

XLIII. De Bertholdo Scheffero ciui Eſuicenſi, impio & ſcurriliter faceto.

HIc in publicis aliquando nuptiis, verbi diuini quibuſdam præconibus, & aliis itemque rauibus & honoratis viris audientibus, dicere non

non erubuit, audax fuiſſe Spiritus ſancti facinu
& temerarium, quod perſona columbæ aſſum
cœlitus ſeſe tum dimittere, tum Chriſto etiam
incumbere non dubitaſſet, quando is quidem
Zacharia de illo homine prope ſuperiore ting
haud dedignaretur. Eam quippe rem cum ſummo fuiſſe periculo coniunctam, quod & in accipitrem aliquem incidere, & ab eo intercipi, & miſerabiliter denique deuorari potuerit. Hanc impiam illius & ſacrilegam vocem Eccleſiæ Eſchuicenſis antiſtes D. Conradus Clericus implacatiſſime ferens, cum grauiter ipſum ea de re obiurgabat, tum has quoque minas iactabat: Næ, te ego Berthold e vita defunctum aſini ſepultura afficiendū curauerim (*werde dich laſſen auff den Schindenteich begraben*) niſi ad frugem te meliorem recipiens, Lucianicæ iſti ſcurrilitati nuncium remiſeris. Bertholdus hanc illius comminationem ſuſque deque faciens pro nihiloq; putans, reſpondebat: Magnam tu vero gratiam abs me inieris, *clerice*, ſi in loco cadaueribus excoriandis deſponſo, quem minitaris, me ſepelieris. Ita namque futurum eſt, vt in communi illa mortuorum reſurrectione, equo aliquo conſcenſo, quam celerrime ad tribunal Chriſti deporter, ac mortales reliquos ad vnum omnes, qui in cœmiteriis humati iacēt, multis parſangis anteuertam, à tergoq; relinquam cum hi quidem pedibus incedere, & lento me gradu ſubſequi cogentur.

CXLIV. De Pœnitentiario quodam Conſtantinopolitano.

PRIMVS.

ERat in Eccleſia presbyter quidam, cuius offi
cium erat pœnitentes audire, cumque illi ma
tro

trona confessa esset, graue quoddam se peccatum admisisse, iussa ab eo vt in templo vacaret precibus & ieiunio. Id illa cum facere sese simularet, consuetudinē stupri habuit cum Diacono. Quod cum iam innotuisset, & ministerium ob id palam male audiret, *Nectarius Constantinopolitanus Episcopus* illam rationem confitendi omnino sustulit.

Exstat historia apud Socratem lib.5. cap.9. apud Sozom. libr.9.

CXLV. De quodam Monacho.

TVrpia confessam Veneris patrata puellam
Audiit in sacra funiger æde pater.
Noluit imposita tamen ille remittere dextra,
Ni quoq; concubitu posset & ipse frui.
Atq; subobscurum prensam raptauit in antrum,
Dulceq; spectanti plebe peregit opus.
Non maledic, imo miserebere mentis egeni,
Nemo cacaturiens, se cohibere potest.

Cordus lib. 13. Epig. pag.283.

CXLVI. De Monacho quodam ruri mendicante.

RAsus vbi nuper rus Caseolarius isset,
Et media prorsus nocte fuisset agro.
A quodam petiit communia tecta colono,
Et lectum strauit non grauis ille suum.
Et se stramineo procul in centone locauit,
Tanta boni, pietas relligioq; viri.
Ante vocata alio Lucinæ ad munia Coniux,
Tunc obstetriceam, forte ferebat opem.
Quæ rediit decimam, sed rerum ignara, sub horam,
Altus vbi pressit languida membra sopor.
Hanc vigil indomitis excepit hypocrita votis
Consortem patiens credidit illa suum.

Tot mirata vices tandem, & graue ventris omasium,
Caluum, per lunam conſpicit, eſſe caput.
Mox quendam ſtupefacta putans Cacodæmona clamat,
Et vocat amiſſum, terque quaterque, virum.
Irruit hic, & vt id ſacro audit in hoſpite crimen,
Turpe ſtatim iuxta fœmina ſcindit onus.
Et, tantos Eunuchus habes tu perfide teſtes,
Tam potes indignum ſumere nomen, ait?
O miſeros ciues, infeliceſque maritos,
Qui magno ſaturant talia monſtra malo.
Multa Semiramis hac ſat Paſiphaeque neceſſe eſt
Illi, qua regnant vrbe boues & equi.

Idem lib. 4. Epigr. pag. 149.

CXLVII. De VVolffenſchieſsio, quodam Auſtriæ Principis miniſtro, ob inſidias alienæ pudicitiæ intentatas, ſecuri in ſolio, quo lauabatur, contrucidato.

PRope Engelbergum Monaſterium non longe à pago *VVolffenſchieß* locus eſt, *auff Alzelen* nominatus, vbi habitabat Ruſticus quidam, *Conradus à Baumgarten* dictus, vxorem habens eximiæ formæ, hanc forte in prato aliquid operis facientem vidit *VVolffenſchieſsius*, nobilis præfecti Vicarius, qui illac Engelbergo domum ſuam Hozebergum reuertebatur, & quoniam maritum abſentem eſſe didicerat, illuc diuertit, ac mulierem ſolium ſibi temperare iubebat, ſe enim labore & æſtu feſſum (erat autem tum finis æſtatis) ſudorem velle abluere. Mulier tyranni imperio quamuis inuita, paret, verum cum illam hortaretur, vt ipſa quoque depoſitis veſtibus balneum ingrederetur, ſe quidem paratam obſequi, ait mod

modo serui discedant, habebat autem secum uos famulos, his dimissis, mulier moram nectit mulans se mox venturam, interim per posticum ffugit. Ibi illi solicitæ & anxiæ maritus è sylua omum rediens obuius fit, atq; rebus omnibus ognitis domum ingressus securi, quam forte seum gerebat, præfecti Vicarium in solio adhuc seentem trucidat, atque meritas ab eo pœnas alieæ pudicitiæ attentatæ sumit.

D. Iosias Simlerus de Repub. Heluet. lib. 1. cap. 13

CXLVIII. De quodam Anabaptista.

ANno 1525. 8. Nouembr. quidam Anabaptistarum sæpe inter disputandum à præcipuis suæ artis disputatoribus petierat, vt se cum *Zuinglio* ongredi permitterent, se enim breui finē actioni uic impositurum. Hunc sedebant & coërcebant ius in Anabaptismo fratres, quippe qui illius institutum nossent, quod *Zuinglium* adiurare decreisset, vt interrogāti sibi veritatem fateretur. Sperabat autem, ipsum plane responsurum, Pædobatismum è Diabolo, Anabaptismum vero à DEO sse. Cum vero sæpe reprimeretur, tandem tamen prorupit. Nam meridie cum iam omnes cōurgerent, ad *Zuinglium* accurrit, clamans, *adiuro te Zuingli* per DEVM *viuum, vt mihi veritatem dicas. Zuinglius* vero illi confestim respondit, & ait, Faiam, *ac dico, te tam malum atque seditiosum rusticum sse, qualem alium Senatus noster habet neminem.* Hoc nexspectato responso obstupuit Anabaptista. Populus vero ridebat, atque omnes consurgentes domum discedebant.

D. Bullingerus lib. 1. aduersus Anabap. cap. 5.

CXLIX. De nonnullis Catabaptistis.

ACcidit eodem tempore, vt Anabaptistis Tiguri disputandi gratia summum templum ingressu-

gressuris, puella quædam exquisitissimæ formæ, sed quæ ipsorum Religionis esset, in fani vestibulo consisteret. Huius in collum plerique omnes Anabaptistę per quam familiariter ruebant, blanda hac salutatione præmissa, *Salua sis ô soror nostra*. Quum autem propter hanc eandē decrepitus quidam senex istius auus staret, neque hunc illi perinde vt nympham istam amplecterentur & oscularentur, sed insalutatum prorsus præterirent, *Zuinglius* id ipsum animaduertens, hunc ad modū eos insectabatur. Perquam sane amanter *Sororem* hanc vestram & salutatis, & comprehenditis, & suauiamini. Scire autem peruelim, quid sit, cur bonum hunc senecionem *fratremq;* vestrum ita irreuerenter prætereatis, vt ipsum neque consalutatione, neque complexu, neque osculo denique vllo dignum ducatis? Næ vestro vos iudicio *Hypocritæ* tanquam sorices proditis, quo spiritu ducamini. Hinc profecto meridiano sole clarius elucescit, quam libidinosi, salaces atq; adeo impuri nebulones sitis. Hoc pacto *Zuinglius* salse admodum petulantem stellionum istorum lasciuiam perstrinxit. Id quod omnes, quotquot aderant, risu plane syncrusio prosequebantur.

CL. De Theodorico Sarctore, Anabaptista seu Enthusiasta.

ANno Domini 1535. tertio Id. Febr. Amsterodami in Vico salinario, in ædibus Ioannis Siberti pannicidæ, qui tum procul domo aberat, septem viri & quinq; fœminæ Anabaptistæ conuenerant. Inter hos vnus, cui *Theodorico Sarctori* nomen erat, afflatus, in terram se aliquandiu coram cæteris fratribus & sororibus porrexit, qui tādem euigilās, precatione facta magna grauitate, id est

hyp

hypocrisi, Deum, inquit, se in sua Maiestate vidisse, aliaq; in cœlo & apud inferos lustrasse omnia, adesse magnum extremi iudicii diem, &c. Vestes deinde omnes exuit, ita vt ne interula quidem reliqua esset ad tegendas verendas corporis partes. Mandat sub hæc cæteris fratribus & sororibus, vt suo exemplo totos se exuant. Vniuersum enim id, quod è terra factum natumque sit, filios DEI exuere & deponere oportere. Præterea cum veritas nuda sit, nihilque circa se patiatur, oportere ipsos quoque, vt veraces, penitus nudos esse. His factis, cum omnes nulla verecundia ducti, nudi astarent, omnibus mandat *Theodoricus*, vt se imitarentur. Mox igitur nudus in publicum domo egressus, horribiliter clamabat, *Væ, Væ, Væ, diuina vindicta, diuina vindicta*. Hunc deinde cæteri viri & fœminæ nude sequebantur, & quasi furiosi currebant, & horribiliter clamabant, vt nunquam horribilior clamor auditus fuerit. Quamobrem Ciues ad arma concurrunt, quippe qui ignorarent, vrbs ne ab hostibus capta esset, aut quid tandem hic tumultus sibi vellet. Capti demum sunt nudi illi & impudentes homines, & quæstione habita, quinto Kalend. Martii septem viri percutiuntur, quorum primus clamabat, *Laudate semper Dominum*. Alter: *Vindica sanguinem tuorum Domine*. Tertius: *Aperite oculos*. Quartus: *Væ, Væ, &c.* Postea etiam mulieres supplicio affectæ sunt. Cum capti essent, vestitum oblatum reiecerunt, dictitantes, *Veritatē nudam esse oportere*. An vero talis impudentia vnquam visa aut audita est? *Adamitas* quosdā ferunt olim nudasse se ipsos. Verum hoc omnium aliorum impudentiam superat. Cum *Adamus* nihil aliud in promptu haberet, foliis fici se tegebat. Hi vero cum facile vestes habere possent, quanam

 de

de caussa quæso se ipsos non tegebant? Verum tum homines huc deueniunt, cum deserunt verum *DEI* verbum literis mandatum, & suis, imo vero Satanæ imaginationibus auscultant, & tam impuras res etiam Spiritui sancto adscribere audent. Quanta grauitate Paulus iubet mulieres in Ecclesia recto capite esse, 1. Cor. 11. Quid vero ille dixisset aut fecisset cognita tam impudenti nuditate. *D. Bullingerus lib. 2. contra Anabapt. pag. 1.*

CLI. De Thoma & Leonhardo Schykeris, Enthusiastis.

ANno 1526. duo vterini fratres, *Thomas & Leonhardus Schykeri*, habitantes prope vrbem & montem, qui à fago nomen habet, & Mulleius etiam appellatur, 7. Febr. cum aliis suæ factionis in paternis ædibus sub noctem conuenerunt. Integra autem fere nocte Anabaptisticis sermonibus & admirandis gestibus & visis Enthusiastarum consumta, sub ortum solis, qui dies octauus erat Februarii, *Thomas* apprehenso fratre *Leonhardo*, eum in medio in conspectu parentum & cæterorum omnium in genua procumbere iubet: Cum autem alii ipsum monerent, caueret, ne quid conaretur, quod fieri non deceret, respondit, nihil metuendum esse, neque enim hic quicquam præter voluntatem patris fieri posse. Interim gladio educto, fratris, qui in genibus fucus coram eo procumbebat, caput detruncat. Cæteris igitur omnibus metu perculsis & lamentantibus, *Thomas*, qui cædem fecerat, continuo in vrbem recta currit, horrendis gestibus vtens, quemadmodum plerunque Enthusiastæ facere solent. Nam tantum interula & caligis vestiebatur, & discalciatus erat. Erat autem tum consul S. Galli *D. Ioachimus Vadianus*

nu

nus, doctrinæ & pietatis nomine longe celeberrimus, coram hoc horrendis gestibus additis clamabat *diem Domini adesse, diē Domini venire*. Addebat etiam res magnas eo diluculo factas fuisse, (facinus tamen horrendum non exprimebat) voluntatem patris impletam esse, & acetum ac fel epotum esse. Consul grauiter ipso increpato propter immodestum clamorem & furorem, iubet eum veste operiri, ac domum redire, & quietem agere. Verum statim horrendo eius facinore euulgato captus est, & quæstione diligenti de horrendo & inaudito eius facto habita, capitali supplicio affectus fuit. Quam quæso penitus obliuioni tradidit Anabaptisticus spiritus verba Iohannis, qui inquit: *Per hoc manifesti sunt filii Dei, & filii Diaboli, quisquis non exercet iustitiam, non est ex* Deo, *& qui non diligit fratrē suum. Quoniam hoc est nunciū, quod audistis iam inde à principio, vt diligamus alii alios, nō sicut Cain, qui ex illo malo erat, & occidit fratrē suum*, 1. Iohan. 3. Verum Deus iudicio horrendum hoc facinus ab Anabaptistis fieri permisit. Vult enim pro sua fide & bonitate, nos omnes ex hoc inaudito facinore infelicem & inauspicatum Anabaptismum, & præsertim fratres Enthusiastas agnoscere & fugere. Det Deus omnibus illis, qui hoc graui errore tenentur, oculos ad videndum, & cor, quod quam longissime ab hac abominatione fugiat. *Idem ibidem*.

CLII. De Homicida quodam, sui ipsius tum accusatore, tum condemnatore.

PAndochæo seni honesto vnica erat filia, heres, bonis moribus, & re mediocri: Cuius nuptias οἰκέτης, homo cæteroquin frugi & industrius ea de caussa frustra expetierat, quod peregrinus, quod

quod pauper, & quod servus esset. Et tamen eo loco ob fidelitatem apud patremfamiliâs erat, vt hic cum vxore & filia ad thermas profectus, Oeconomiam illi administrandam traderet. Factum autem est, vt absente sene diuerteret Mercator in eo diuersorio, quem prima statim nocte Famulus ille, qui domui præerat, nefarie obtruncat, & in equile sepelit, equo & vestimentis postero die diuenditis. Nemini mortalium præterquam auctori de tanto constabat facinore. Vbi domum Pandochæus reuertisset, omnia recte à seruo administrata putans, maiore illum beneuolentia prosequi cœpit. Nec multo post infelix ille latro, hanc commentus est technam. Conscribit literas, quasi à propinquis suis de morte parentis redituque in patriam scriptas ad se: Eas è foro reversus vna cum mediocri pecunia (opinor fuisse 80. coronatos) affert patrifamilias. Ait, se nec equum emturum, vt propinqui monerent, nec tot coronatos ἐφοδίων gratia secum sumturum. Addit, se illibenter alibi, quam in ea vrbe, in qua percommode annis aliquot vixisset, acturum. Quid multis? Bona parte pecuniæ penes patremfamilias deposita, & spe reditus facta iter ingreditur. Erat perquam incommodum patrifamilias, eo temporis articulo hominem dimittere. Sed humanitati id dandum videbatur. Nec multo post redux, reliquam pecuniam penes eundem deponit, nonnulla de facultatibus paternis aperit, & tandem tinnulis istis rationibus perficit, vt gener factus, socero demortuo succederet. Quod autem honesti essent illius mores, ad senatoriam dignitatem euectus, diuque ea sic functus est, vt haberetur ἀνέγκλητος. Sed tandem malæ conscientiæ dolori-

oribus sic excruciatus est, vt homo αὐτοχαῤ-ἐρἰτῳ mori mallet, quam diutius in tantis versari angustiis. Die quadam præstituta judicio capitali, homicidæ cuiusdã nomine, quod ipse quoque è Iudicum numero esset, iussus est adesse. Ibi miser mane summo Missam de more aditurus, vxorem qua cum belle ipsi semper convenerat, rogat, vt ferculum aliquod sibi non ingratum appararet, quod molesta iudicii capitalis prouincia sibi defungendum esset eo die, nec ita bene haberet. Vbi è templo domum regressus esset, audit interea allatum caput vitulinum, de quo aliquid libenter gustare solebat. Eius vidẽdi studio ductus, arculam, in qua illud reconditum iacebat, aperit, & horrore perfusus, *caput hominis ibi reconditum queritur*. Sed ab vxore benigne de errore admonitus, sese repressit, & in curiam progressus, suo loco iudicibus assedit. Cum ordo postularet, vt sententiam suam proferret, statim vbi secundum Legum præscriptum capite mulctãdum homicidam pronũciasset, assurgit, & eandem sententiã de semetipso sese ferre testatus, expositisq; latrocinii olim à se commissi circumstantiis, suppliciter petiit ne suppliciũ grauius subire cogeretur. Erant qui melancholia hominem laborare putarent, auctoresque essent, vt domũ reuersus, sui rationem haberet. Verum ille, *Scio*, inquit, *vos me suspectum nõ habere, nec sane alterius alicuius atrocioris sceleris mihi conscius sum. Quæso tamẽ etiam atq; etiam, vt iusto capitis supplitio affectu, ab atrocissimis istis* conscientiæ *doloribus, quos multis iam annis sustinui, supplicio, quod promeritũ statuo, liberetis, efficiatisq;*, vt satisfiat iustitiæ Dei. Factũ itaq; est, vt eo loco, quem indicarat, olim obtrũcati Mercatoris ossibus inuentis, homo

αὐτοκατάκριτος vna cum homicida illo volens duceretur & decollaretur. *D. Ioan. Iac. Grynæus in explicatione Ionæ pag.* 123.

CLIII. *De Nobili quodam.*

NObilis quidam *Silesius*, cum inuitasset conuiuas, & hora conuiuii iam instante, & apparatu facto, spe frustatus esset, excusantibus se conuiuis, cur non comparerent, prorupit iratus in hæc verba: *Veniant igitur omnes dæmones, si nullus hominum mecum esse potest.* Hoc dicto domo egreditur in templum, vbi pastor Ecclesiæ concionem habebat, & vt iracundiam concoquat, auscultat aliquandiu. Dum vero in templo moratur, veniunt equites in aream domus magni & nigri, & iubent seruum Nobilis, ut Dominum suum aduocet, eique significet adesse hospites. Seruus consternatus abit in templum, & indicat hæc Domino suo, qui nescius consilii, pastorem consulit. Pastor abrumpens concionem hoc consilium dat, vt tota familia domo exeat. Quod cum fieret, & famuli & ancillæ properarent, forte obliti infantem, in cunis iacentem & dormientem, secum non auferunt. Dæmones incipiunt commessari, & vociferari, prospicereque per fenestras formis vrsorum, luporum, felium & hominum, & monstrare pocula vino repleta, assaturas & pisces. Hæc vicini Nobilis, Pastor & alii cum viderent, *Ah*, inquit pater, *vbi infans meus?* Vix cum hæc dixisset, vnus ex Dæmonibus vlnis suis infantem ad fenestram gestat, quasi monstraturus parentibus. Nobilis prorsus consternatus & sollicitus de incolumitate infantis, fidum habet seruum, quem interrogat, quæso, tu dic, quid agam? Seruus, Domini, inquit, commendabo & committam vitam

meam

meam Deo meo, & in nomine Domini ingrediar, & vt infantem afferam, auxilio & beneficio DEI, videbo. Bene, inquit Nobilis, Deus tecum sit, & iuuet te, animumq; tibi confirmet. Seruus accepta benedictione à Pastore & reliquis ingreditur, & ante conclaue, in quo erant Dæmones congregati, procidit in genua, & se Deo commendat, & hoc animo aperit ianuam, & videt Dæmones horribili specie sedentes, stantes, obambulantes, serpentes, & vno impetu accurrentes ad se, & vociferantes, Hui, Hui tu, quid tibi hic? Ille sudans, & tamē diuinitus confirmatus, alloquitur Dæmonē, qui infantem gestabat: Tu, inquit, mihi infantem trade. Nequaquam, respondit iste, meus iam est infans, dic domino tuo, vt veniat, & accipiat infantem. Cui Seruus, ego fungor iam officio meæ vocationis, in quam me Deus collocauit, & scio, quicquid in hoc officio facio, id Deo gratum esse. Quare ratione officii mei, & auxilio, nomine & virtute *Iesu Christi* aufero abs te infantem, & patri eius restituo. Atque ita ipse apprehendit infantem, & brachiis suis amplexus est. Isti nihil aliud responderunt, nisi vociferantes, hui nebulo, hui nebulo, relinque infantem, relinque, alioqui te discerpemus. Ille nihil curans minas diabolicas abiit incolumis, & incolumen infantem patri nobili reddidit. Dæmones postea aliquot diebus elapsis euanuerunt, vt in ædes denuo migrare tota familia nobilis potuerit.

Selneccerus in Genesin pag. 159.

CLIV. De quibusdam nobilibus.

AVdiui nuper Lipsiæ ex hospite Numburgensi, honesto viro, se habuisse quosdam nobiles hospites, qui cum vellent esse asoti, destruxerunt fornaces, fregerunt fenestras, lacerarunt puluimaria,

naria, & plumas exemtas partim in conclaui, partim extra fenestras dissiparunt in aerem. Denique quicquid facere quisque potuit monstrosum, per totum triduum hoc fecit. Discessuri soluerunt pro cibo & potu. Postea dixerunt, nos debemus etiam aliquid dare pro asotia. Dederunt ei aliquot Ioachimicos. Hospes respondit, quanquam est aliqua compensatio damni, tamen ista ὕβρις, seu vita inordinata adeo mihi displicuit, vt non velim accipere centum Ioachimicos, & adhuc semel ista videre. D. *Pezel. Post. Mel. part. 2. pag. 45.*

CLV. De aliis quibusdam Nobilibus.

SEderunt in quodam loco Nobiles aliquot heluantes tres continuos dies. Inter hos vnus in conspectu cæterorum exstinctus est. Cæteri hoc tristi spectaculo nihilo saniores redditi, infuderũt mortuo, instar dormientis sedenti ad mensam, vinum, quoties ordo poculorum exhauriendorum ad ipsum rediret.

Idem Post. Mel. part. 3. pag. 132.

CLVI. De nouitio quodam Nobili.

NOui ego quendam Nobilem nouitium, (emerat enim ille nobilitatem suam pecunia in aula Imperatoris) is rigidus fuit erga subditos suos, qui cum haberent seruitia indeterminata, *Die Vnterthanen hatten vngesatzte Dienste, Musten thun was man sie hieß.* Et non tantum excoriabantur ab eo, sed etiam tyrannice tractabantur. Quare de hac inaudita sæuitia non tantum per pastorem, quod parcere deberet subditis in die Dominica, sed etiam admonitus per suum aduocatum, cuius opera vtebatur in caussis iuridicis, quod ista seruitia subditorum, etiamsi essent indeterminata, & quidem iurata, nihilominus tamen ita intelli-

genda

genda & accipienda essent, vt ad arbitrium boni viri, Iudicis scilicet, reduci debeant, sicut iure hoc dispositum esset per tex. in leg. si libertus, D. de oper. libert. Ille vero nolens parere, neque pastoris, neque aduocati sui admonitioni, instar *Nicanoris* superbe respondisse dicitur: *Nihil sibi esse cum Sabbato, se esse Dominum suorum subditorum, & se ius habere imponendi seruitia etiã in die Sabbati.* Ob quam Tyrannidem & contumeliosam vocem tandem tragico casu interiit, sicut *Nicanor* 2. Maccab. 15. *D. Doctor Ioachimus à Beust, Iurisconsultus sanctißimus & nobilißimus Theologus, Postillæ suæ part.* 2. *pag.* 294.

CLVII. In Hectorem qui Nobilitatem emit.

Raptores & potor superûm contemtor, & æqui;
Vsuraque tuas congeris *Hector* opes.
Scortaris, dirum maledicis, & omnia iuras
Per sacra, præfractus, terribilisque tuis.
Gallica præterea te vexat psora: quid ergo est,
Quod non nobilibus connumerêre viris?

Cordius lib. 6. Epigr. pag. 178.

CLVIII. De duobus fratribus nobilitate generis præstantibus, qui in lacu quodam, vbi natando sese exercebant, inspectante suo patre, miserabiliter perierunt.

Est in vicina *Ergouia* Arx ad lacum sita, in qua patrum memoria vir stemmatis, virtute & religione nobilis, diuersatus est, cum grandæua coniuge, & duobus frugi filiis. Præter hos duos qui iam tum adoleuerant, nulli ipsi liberi, res autem familiaris lauta erat. Euenit autem messis tempore, quum serui & ancillulæ in agris abessent, nemo vt domi remaneret præter patrem &

matrem familiâs,& duos heriles filios. Quum autem his duobus placuiſſet refrigerandi corporis & exercitii cauſſa in lacu limoido cœlo ſereno ſeſe exercere natando, patre heroico ſene è ſublimi proſpectante, ibi vero alter è duobus natando lõgius prouectus in altum, incidit in quandam voraginem, in qua circumactus & demerſus interiit ſuffocatus. Quod aqua limpidiſſima tum eſſet & Solis ſplendor clariſſimus, cernere pater cũ morte luctantem & demum ſuccumbentem in agone filium poterat. Vt autem *nulla fere calamitas ſola eſt*, alter vt fratri laboranti ſubueniret, natando propius accedens, ipſe quoque patre iſta ſuis oculis minime ſiccis ſpectante demerſus, ſupraque germani vixdum exſtincti corpus iacens, exſpirauit. Aderat nemo mortalium, qui periclitantibus ſuccurreret. Pater cum lacrymis & lamentationi horas duas dediſſet, lota facie, abſterſis lacrymis, altum corde dolorem nonnihil premens, deſcendit, & ἐγκύκλια οἰκονομικὰ tractantem coniugem offendit. Aperuerat autem illa arcam ingentem, vt lineamina diu non viſa exploraret. Tum nobilis, *Dic mihi*, ait, *cariſſima coniux, qua tandem conſolatione tibi vtendum cenſes ſi quem intelligas fruſtra deplorare omnium precioſiſſimæ rei iacturam, quæ neque opibus, nec conſilio vllo cognatorum & amicorũ opera redimi, aut recuperari valeat?* Reſpondit heroina: *Equidem auctor illi eſſem, vt ſuam voluntatem diuinæ reuerenter ſubiiciens moderate & patienter ferret id, quod mutari non poteſt.* Tum ille rurſus erumpentibus præ dolore lacrymis lamentabili voce vſus, *Det*, ait, *tibi DOMINVS IESVS eam gratiam, quæ tibi mihiq; nunc maxime opus eſt, quando* ἀπροσδοκήτως *me ſpectante, duo cariſſimi filii noſtri in lacu*

ſub-

ubmersi interière. Heroina his audîtis sensit aliquid humani, quum in deliquium animi prius incidisset, quam consolatione se ipsam erigere posset. *D. Ioan. Iac. Grynæus in epist. nuncup. Danielis enarrationi præfixa.*

CLIX. De duobus Italis, hominibus tum nobilibus, tum literatis.

MEmoria patrum, quum Paulus III, Pontificem ageret, Romæ duo amici, viri nobiles & literati, de more congressi, ita de statu generis humani conferre cæperunt, vt alter *Heraclitum, Democritum* alter, egregie sane referrent. Querebatur ille, quod ambo tam infelici seculo ἀβίωτον βίον viuere necesse haberent, quo omnia turbata pessum irent. Atque vtinam, ais, nati essemus olim seu Iudæis parentibus Patriarcharum tempore, quorum egregia fuit fides ergaDeum: seu Græcis parentibus, & in ipsa Græcia, eo tempore, quo Sapientes illi viri floruerunt: seu deniq; Christianis temporibus, seu Apostolorum seculo, quo maxime viguit non simulata cariras. Alter εἰρωνεύων lepide respondit. Enimuero iniusta est hæc tua querimonia, quum nullum aliud hoc nostro seculo felicius esse potuerit, nullum esse possit. Etenim si Fidem desideras, an non plerique omnes in Romana nostra Ecclesia multo plura & alia quoque credimus, quam vlli vnquam Patriarchæ crediderint. Nec quisquam Romæ facile reperiatur, qui sese credere negat? Sapientiam & sapientum virorum copiam si forte requiris, an te fugit, Greciam olim tantum de septenario Sapientum gloriatam: hoc tempore Romæ esse prorsus neminem, qui se stultum esse ac nihil scire fateatur? Denique si etiam amorem exigas, an non vides

Camillos nostros eo sic ardere, vt malint animarum iacturam facere, quam caste viuendo amoribus suis nuncium remittere, aut suos *Amasios*, aut etiam suas *Thaides* missas facere, & ablegare? Tum prior ille: Recte, ait, pronuncias. Mihi vero ista prius in mentem non venerant. *Idem in epistola ad Mittendorfium Theorematum Theol. part. 2. pag. 58.*

CLX. *De Othomaro Luscinio.*

PAtrum nostrorum memoria fuit quidam *Othomarus*, qui *Luscinium* se dici volebat. Ei maledicis quibusdam & insulsis versiculis nobilem virũ *D. Huldrichum ab Hutten*, pie hac vita defunctum insectanti, *Philippus Melanchthon* ita respondit:

Cum laceres miseros crudeli carmine manes,
Nomen erit *Vultur* non *Philomela* tibi.

Idem ibidem pag. 47.

CLXI, *De Rusticis quibusdam Saxonicis.*

IN Saxonica quadam ditione interdictis exsecrationibus, Agricolæ se familiam sine diris regere non posse conquesti, prætorem orarunt, vt saltem domesticam aliquam (sic enim loquuntur) imprecationem sibi concederet. Qui rogati quam vellent? Pestem inquiunt, quæ blasphemia caret. Tum ille, si ita vultis, inquit, atque necesse est, habetote vobis etiam morbum gallicum, *Habt ihr an der Pestilentz nicht genug, so habt euch die Frantzosen darzu.* Ancipiti responso, petitio illorum & derisa & approbata. *D. Hieron. VVolff. in Comm. in Offic. Cic. pag. 334.*

CLXII. *De Peccatore quodam pœnitere nescio.*

QVidam cum omne vitæ suæ tempus in peccatis contriuisset, in agone mortis constitutus, de-

e pœnitentia tandem aliquando agenda cogitationem suscipit, eamque sic auspicatur: *DEVS in adiutorium meum intende.* At Diabolus, cui ille perpetuo seruierat, his auditis per aëra ipsum abripit, ita dictitans: *Quæ (malum) hæc est væcordia, nunc demum vespertinis precibus vacare velle, quum Completorium cantandum sit?* D. Fischerus in Concione de pœnitentia, quam expositioni VII. Psalmorum pœnitentialium præmisit.

CLXIII. De Hugone Latimero, Episcopo Vigorniensi.

Latimerus aliquando Episcopus Vigorniensis in Anglia, & postea constantissimus testis & Martyr *Christi*, cum vellet Episcopos cohortari ad officium faciendum, inter alia dixit: *Nullum esse in Anglia diligentiorem Episcopum, quam Diabolum. Illũ enim semper docere, monere, instituere, ornare Ecclesiam suam.* Hortatus igitur est, vt si Deum audire & sequi nollent, saltem imitarentur Diabolum. Sed ille surdis cecinit. Plerique enim tum Episcopi ita erant comparati, vt nec Diabolum sequi vellent, nec Deum.

D. Martyr in comm. 2. Sam. 11. pag. 233.

CLXIV. De D. Ioanne Keisersbergio.

D*Octor Keisersberg*, qui fuit Concionator Argentinensis vir clarus & religiosus, solitus est dicere, se libenter reuocare nomen Episcopi ad Etymologiam germanicam, vt sit *Bischoff*, quasi *bey den Schafen.* Sed non moueri Episcopos, qui nunc sunt, siue græca, siue germanica Etymologia, vt facere velint officium suum. Ideo se cogi, vt contrariam etymologiam afferat, vt dicatur *Bischoff*, quasi *beiß die Schaf.* Sic enim magis congruere ad præsentes Episcopos nomen germanicum,

nicum *Bischoff*, cum qui iam habeant nomen Episcoporum, non sunt vel inspectores veri Ecclesiarum, vel pastores & curatores ouium.

D. Pezelius Post Mel. part. 1. *pag.* 166.

CLXV. De Georgio Episcopo Bremensi

MEmini fratrem Ducis Henrici Brunsuicensis Georgium Episcopum Mundensem & postea Bremensem (qui erat bonus Princeps, & valde beneficus erga pauperes) dicere aliquando: Ego sum factus Episcopus, cum essem adolescens, pater meus putabat, satis esse, si haberem ditionem, vnde viuerem. Non sum adhibitus ad studia, & tamen debeo præesse Ecclesiæ.

Idem ibidem pag. 452.

CLXVI. De Dauide Episcopo Traiectensi.

NOn abs re fuerit hoc loco referre, quid acciderit *Dauidi Episcopo* quondam *Traiectensi*, Ducis Philippi cognomento Boni filio, vir erat apprime doctus, reique Theologicæ peritus, quod in Nobilibus, & illius præsertim ditionis Episcopis prophana ditione onustis, perrarum est. Audierat inter tam multos, qui sacris initiabantur, paucissimos esse, qui literas scirent. Visum est rem propius cognoscere. In aula, in quam admittebantur examinandi, iussit sibi poni cathedram, ipse singulis proposuit quæstiones, pro gradus, quem petebant, dignitate, Hypodiaconis futuris leuiores, Diaconis aliquanto difficiliores, Presbyteris Theologicas. Quæris euentum? Submouit omnes, exceptis tribus. Qui his rebus præesse solent, existimarunt, ingens Ecclesiæ dedecus futurum esse si pro trecentis, tres tantum initiarentur. Episcopus, vt erat fœcundo ingenio, respondit: Maius

fore,

fore dedecus Ecclesiæ, si in eam pro hominibus admitterentur asini, & omnibus asinis stolidiores. Instabant ii, quibus hinc aliquid emolumenti metitur, vt moderaretur sententiam, reputans hoc seculum non gignere *Paulos* aut *Hieronymos*, sed tales recipiendos, quales ea ferret ætas. Perstitit Episcopus, negans, se requirere *Paulos* ac *Hieronymos*. sed asinos pro hominibus non admissurum. Hic confugiendum erat ad extremam machinam. Admota est. Quænam? Si quæ cepisti, inquiunt, visum est pertendere, salaria nobis augeas oportet, alioqui sine his asinis non est, vnde viuamus. Hoc ariete deiectus est erectus ille præsulis animus. *Erasmus de Ratione concionandi libr. I. pag. 118. Sleidanus libr. XIII.* Illud vitium, quod à Simone Mago nomen habet, sic obtinuit, & in Ecclesia plane dominatur, vt plerosq; nihil pudeat, &c.

CXVII. De liberali quodam Superintendente.

QVare dicitis esse liberalem
Illum, quo nec auarior per vrbem,
Nec elatior esse possit vllus?
Sed quid? Dicitur inde liberalis,
Quod sæpissime liberat grauatos.
Nam munuscula lætus adferentes
Duro fasce studet leuare cunctos,
Qui portant lepores, & oua, carnes,
Pisces, Vasa repleta lacte, poma,
Butyrum quoque, Caseos ouinos,
Lini fasciculos, pecuniamque.
Ab his tollere sarcinas vir ille
Quouis tempore promtus inuenitur.
Gallinasque domesticos volucres.
Clausis cruribus anseres ligatos

Pulchre

Pulchre soluere & expedire nouit,
Non est ergo homo liberalis iste
Qui tam plurima liberare noui?

M. Ludouicus Milichius.

Omnium quidem dulcissimum est accipere, inquit, *Seneca*. Contra vero *Augustinus*, in Psal. 49. Multi in hac vita manducant, quod postea apud inferos digerant.

CLXVIII. *De Rustico quodam.*

DEprensum leporem portauit *Rusticus Alcon*,
 Obuius huic pagi forte Magister ait.
Sex numera libras edictam perfide mulctam,
 Prendisti, quam scis Principis esse, feram.
Portaturus eram tibi, mendax rusticus inquit,
 Quamuis cauliculos roserit ille meos.
Non voluit nudis Præfectus credere verbis,
 Sed sancte astricta certior esse fide.
Itum est vicinas rasi pastoris in ædes
 Iuret vt hic *Christi* per sacra verba *Dei*.
Quæsitusque Euangelii liber omnibus antris,
 In tota nullus sed fuit ille domo.
Hic ficto intrantem puerum grauis ore Sacerdos
 Corripuit, quis ohe *Biblia* nostra tulit?
Cui puer, hesterno bene potus vespere, nescis?
 Fregisti, nostram dum fureres in heram.
Et simul ostensas ibi post cunabula partes
 Collegit laceri sedulus alueoli.

Cordius lib. 4. Epigr.

CLXIX. *De Consule quodam.*

REnouatur mihi hoc loco Consulis istius L. memoria, qui quidem per omnem suam vitam sacra *Biblia* non legerat. Quum vero doctissimus & præstantissimus quidam ipsius amicus (qui etiamnum in hac vita commoratur) illi sacrum

Bibli-

Bibliorum Codicem donaret,ab eoque contenderet, vt ne peruolutare eum, atque adeo diurna nocturnaque manu versare dignaretur, illè se hoc facturum stipulatur. Cæterum interrogatus Consul aliquanto post tempore, num *Biblia* euoluisset, quemque ex illorum lectione fructum percepisset? Respondit: Ego vero non putassem isto *Bibliorum* volumine tam lepidos sales contineri: *Ich hette mein Lebtag nicht gemeynt, daß so gute Schnacken in der Bibel weren.*

CLXX. *In Episcopum illiteratum.*

MAgne pater clamas, Occidit litera: in ore
Hoc vnum, Occidit litera, semper habes.
Cauisti bene tu, ne te vlla occidere possit
Litera Non vlla est litera nota tibi.
Nec frustra metuis, ne occidat littera, scis, non
Viuificet qui te spiritus, esse tibi.

Morus in Sylua, quæ accessit Regno Papistico Neag. pagina 55.

CLXXI. *De indocto quodam Sacrificulo.*

QVidam Sacrificulus cum interrogaretur, quid esset *Epiphania?* dixit, fuisse mulierem quandam, quæ fuerit nutrix *Christi*. Putauit, esse nomen proprium, vt si nomines *Euphamiam*. Sed est Appellatiuum: φαίνω Græcis est ostendo, vnde & est φαὸς. lumen. Et Epiphania à Diuinitate monstrata in Baptismo *Christi*.

D. Pezelius part. 1. Post. Mel. pag. 407.

CLXXII. *De alio quodam indocto præfracto que Sacrificulo.*

MVmpsimus orabat triginta circiter annos
Indocti quidam Sacrificus generis.

Sum-

Sumpsimus interea quamtumuis esse legendum
Admonitus, tenuit Mumpsimus ille suum.
Sic hodie multi retinent, didicére quod olim,
Nec bona complecti, nec meliora volunt.

Hermannus Buschius.

CLXXIII. *De sponso quodam.*

QVidam interrogatus apud Germanos à presbytero in ipso copulationis Ecclesiasticæ actu, an puellam sibi acciperet vxorem, cùm *Ia* deberet respondere, nequiter respondet *Iahr*, idque tam perplexe, vt astantes non animaduerterent imposturam. Postea deserens malitiose vxorem, improbe solitus est dicere, se tantum *ein Iahr* hoc est, vnum annum spopondisse, perinde ac si latine fuisset respondendum, *annuo*, & veterator dixisset, *annum*.

VVigandus de Coniugio, cap. de Desponsatione.

CLXXIV. *De alio quodam Sponso.*

DItem pauper anum iuuenis sibi duxit, & ipsa
In socii vt cepit mutua iura thori.
Omnes in geniale viros conclaue vocauit,
Estque graui exorsus taliter ore loqui:
Vos chari affines, vos quotquot adestis amici,
Appello testes hac ego nocte meos.
Quod mendax fuerit Coniux, si obiecerit olim
Hanc nudis natibus me subiisse domum.
Ac simul has picta redimitas sindone partes,
Reiectis pronus vestibus exhibuit.

Cordus lib. 5. Epig.

CLXXV. *De Fure quodam.*

Constitit horrendum furti reus ante tribunal,
Et vinctas tenuit post sua terga manus.
Hunc vbi formosum iuuenem paupercula virgo
Cerneret, in socium poscit habere virum.

Ad

Ad quam conuersus morti modo proximus ille,
Argutum nasum pressaque labra videt.
Moxque assistentem lictorem hortatur, & inquit,
Ad iussam propera, viuere nolo, necem.
Mortuus utilius, quia quam tabesco superstes,
Atque breuem malo, quam sine fine, crucem.

Cordus lib. 4. Epigr.

Sunt tria mala macra: Anser, Fœmina, Capra:
Non nisi Dæmonibus, conuenit iste cibus.

CLXXVI. *De triginta notis elegantiæ mulierum.*

TRiginta hæc habeat, quæ vult formosa vocari
Fœmina: sic *Helenam* fama fuisse refert.
Alba tria: & totidem *nigra*: & tria *rubra* puella:
Tres habeat *longas* res. totitemque *breues*:
Tres *crassas*: totidem *graciles*: tria *stricta*: tot *ampla*:
Sint itidem huic formæ, sint quoq; *parua* tria.
Alba *Cutis*, niuei *dentes*, albique *capilli*,
Nigri *Oculi*, *Cunnus*, nigra *Supercilia*.
Labra, *Genæ* atque *Vngues* rubri: sit *Corpore* longa,
Et longi *Crines*, sit quoque longa *Manus*.
Sintque breues *Dentes*, *Auris*, *Pes*, *Pectora* lata,
Et *clunes*, distent ipsa *supercilia*.
Cunnus & *Os* strictum, stringunt vbi cingula stricta.
Sint *Coxæ* & *Culus*, *Vuluaque* turgidula.
Subtiles *Digiti*, *Crines* & *Labra* puellis,
Paruus sit *nasus*, parua *mamilla*, *caput*.
Cum nulli aut raræ sint hæc: formosa vocari
Nulla puella potest, rara puella potest.

Franciscus Corniger.

CLXXVII. *De puella quadam & iuuene.*

ASpexit iuuenem formosa puella superbum,
Illius in vultu lumina fixa tenens.

Hic

Hic ait, in terram potius tu deiice ocellos,
Non oculos habeat casta puella vagos.
Imo, ait, hæc magis in terra tu lumina figas,
Ex terra primum nam tua facta caro est.
Nostri principium fuit ortus costa virilis:
Hanc quæro, & iungi me velit illa sibi.

D. Phil. Mel. lib. 4. Epigr.

CLXXVIII. *Cur fœminæ citius crescant viris?*

VT lolium segetes crescendo vincit, vt alte
Emicat hortorum carduus inter opes:
Fœmina sic maribus citius consurgit in auras,
Fœmina non vllum ferre parata modum.
Nimirum prauæ crescunt vel ocius herbæ,
Fœmina quas inter connumeranda fuit.

Schofferus in Epigrammatis.

CLXXIX. *Cur Silesia parum Vini producat?*

CVm pater, edomitis rediisset Victor ab Indis.
Quē genuit Semele, pulcra, Iouisq; femur.
Dicitur immensum vites plantasse per orbem,
Culturam populos & docuisse nouam.
Tigribus has etiam vectus deuenit in oras,
Et coluit patriæ ditia rura meæ:
Indeque Mysonum fœcundans arua, subiuit
Quam secat in numero vomere Slesus humum.
At senior vectus pigro Silenus asello,
Fertur & ipse tibi Bacche fuisse comes.
Immodico qui dum vini madefactus abusu,
Lentius inceptum continuaret iter.
Lassus & in molli captaret gramine somnum,
Coniunxit vires rustica turba suas.
Vectoremque senis manibus truncauit iniquis
Membraque feruenti turpia coxit aqua.
Atque loco leporis cupidam demisit in aluum,
Simplicitas certe non leuis illa fuit.

Quate-

Quatenus è cæſo manauit corpore ſanguis,
Sponte ſua vites terra rigata dedit.
Noluit vlterius ſua creſcere munera Bacchus,
Ac ſubiit fines Marchia culta tuos.
Hac ratione ſui ſortem fuit vltus alumni,
Vnde parum vini Sleſia diues habet.
Et quæ ferre famē male prouida turba nequiuit,
Cogitur hinc ſicco gutture ferre ſitim.

Idem ibidem.

CLXXX. De quadam puella.

CVm quædam, cur ſim barbatus, virgo rogaret,
Hoc, dixi, vultu territus hoſtis abit.
Tunc illa id falſum tibi vel me teſte probabo,
Quæ glabra tuta fui, facta ſed hirta petor.

Cordus lib. 9. Epigr.

CLXXXI. De Ruſtica quadam puella.

RVſtica conſcendit noctu fœnile puella,
Hanc ſequitur poſcens dulcia furta puer.
Ad quem correpto fœni conuerſa maniplo,
Te miſere feriam, me niſi linquis, ait.

Idem lib. 5. Epigr.

CLXXXII. Monacho conſpecto quid faciendum?

OCcurrente tibi Monacho tua pectora ſigna,
Nam ſtygium, certum eſt, ſemper adeſſe ferum.
Si niger eſt *Satanam*, ſin albus credito *matrem*
Illius, at mixtum fuſcus vtrumque refert.

Cordus lib. 10. Epig.

Monachi deſcriptio.

Tegmina nigra gerit Monachus quoque pectora nigra,
Diſcere mos illi eſt: vita, ſed eſt bibere.

Eorun-

Eorundem ſtudia.

Si quæras, quid agant? ſtertunt, potantque, cacantque,
Ventris in his munus vertitur omne tribus.

CLXXXIII. De Monachis Franciſcanis.

LIgni pedes celebrant dum fratres feſta Lycæi,
Dum certant plenos euacuare cados.
Certatim ſocia dum non ſine Laide ſaltant,
Et Veneri laudes ebria turba canunt.
Chriſtiparæ ſolitos ſuetam cantare ſalutem,
Quæ iubet ad ſocios euocat hora choros.
Incipit ante alios ſenior, patrioque tenore
Laſſatæ Glaphyræ dulcia furta canit.
Ebrius eſt alius, titubans pede, corpore languens,
Dum populum ſacræ flumina luſtrat aquæ:
In medio officio ructante vomebat ab ore
Ceu fluuium, hyberna qui niue plenus erat.
Morio luſtralem cui proximus eripit vrnam,
Et cœcam toto flumine fundit anum.
O anus amiſſa cœlo digniſſima culpa,
Si culpam ſacræ copia tollit aquæ.

Stigelius in Sylua, quæ Regno Papiſtico acceſſit, pagina 61.

CLXXXIV. De Sacrificulo quodam ebrio.

POntificis quidam non vltimus inter alumnos,
Myſtica deuota dum ſacra voce canit.
Heſternæ crapulæ faciente grauedine ſomnum,
Sopitus poſitos labitur ante deos.
Extitus à famulo, *proſit ſi verteris,* inquit,
Inter conuiuas ſe ratus eſſe ſuos.
Quis vos Pontifices famulos neget eſſe Deorum?
Non alio debet Bacchus honore coli.

Idem ibidem, pag. 43.

De

CLXXXV. *De alio quodam temulento Sacrifico.*

ANte annos non ita multos accidit, quod dicam. Quidam exorſus apud temulentum Sacerdotem peccata ſua confiteri; Vbi ſenſit hominem altum dormire, ſurrexit atque abiit interrupto ſermone. Hoc digreſſo ſucceſſit alter. Cumque rurſus obdormiuiſſet, excitauit hominem confitens; non inquit, audis, quæ dico? Ille ſomno delirus, exiſtimans eundem hunc eſſe, qui prius cœperat confiteri; imo probe audio, inquit, dixeras te effregiſſe ſcrinium vicini tui, perge cætera dicere. Hoc meminerat ex confeſſione prioris, velut inſigne, tametſi dormitans & ſemiſomnis. At confeſſor ille excanduit, negans, ſe vnquam fuiſſe ſcriniorum perfoſſorem. Hoc caſu, qui ſucceſſit, reſciuit ſuperioris arcanum. Itaque diſceſſit vterque vinctus & pudefactus ob vnius temulentiam. *Eraſmus de Lingua.*]

CLXXXVI. *De Legato quodam.*

FErtur de quibuſdam Ciuitatibus Imperialibus, vouiſſe aliquando eas fœdus inter ſe inire, & concluſiſſe vnanimiter, vt ad deliberationem de fœdere faciendo viri graues & ſenes adhiberentur & nullus, qui eſſet infra annos LX. admitteretur. Accidit autem, vt vel conſilio, vel fortuito, Legatus quidam iuuenis mitteretur, quem, cum in conſeſſum reliqui admittere nollent, initio interrogarunt, quot annos natus eſſet, procul enim dubio ſcire ipſum, vnanimi conſenſu omnium decretum eſſe, ne vllus ſenatui intereſſet, niſi ſexageſimum ætatis annum ad minimum attigiſſet. Legatus ille reſpondit, ſe exceſſiſſe dudum annos centum, Quidam hoc reſponſo ſe

irrideri putantes, quidem insanire statuentes, quæsiuerunt, quomodo possibile illud esset? Ille respondit, se ante paucos annos adhibitum fuisse ad eandem de fœdere confirmando delibera-tionem, & tum temporis fœdus initum & confirmatum esse ad annos quinquaginta: paulo post autem tumultu exorto, illud ruptum & solutum esse. Meminisse vero se, denuo repeti & sanciri confirmationem ad annos XXX. se autem etiam horum finem vidisse. Hi igitur anni coniuncti fa-ciunt LXXX. Et Legatus, cum primũ fuisset ad-hibitus, tricenarium se fuisse ostendit. Hoc re-sponso audito, quidam Seniorum dixit, merito il-lum admitti, & vere recteque ætatem suam de-monstrasse, sibi autem imputandum esse dede-cus & temeritatis in fœderibus facile faciendis, & inconstantiæ & leuitatis in illis iterum & leui oc-casione soluendis. Ludere enim plerosque fœde-ribus & iuramentis, vt vetus verbum est, sicut pueri ludunt astragulis.

Selneccerus in Genesin, pag. 401.

CLXXXVII. *De Legatis quibusdam.*

RE̲citaui vobis alias historiam, quæ accidit i Ducatu VVirtembergensi. Eam sæpe audiu ex Doctore iuris, viro bono & sapiente, qui ei r interfuerat. Erant missi à Duce VVirtembergen tres legati ad quendam Principem, apud que debebant exponere & expedire, quæ habeba in mandatis à suo Domino. Vnus erat Eques a ratus. Alter Doctor ille, qui mihi ipse hæc narr uit. Tertius senex nobilis, non tamen eques a ratus. In itinere cœperunt disputare de manda Domini sui, quia innotuerant eis aliquæ circu stantiæ, quæ videbantur requirere aliquam m

tati

tationem. Eques auratus primum dixit suam sententiam, & vt erat ingeniosus & facundus disputauit, mandata, quæ accepissent, non congruere ad præsentes circumstantias, oportere illa mutari. Secundus cum esset Doctor, vt ostenderet, se quoque non pauciora dicere posse, quam miles dixisset, disputauit pro & contra, non esse discedendum omnino à mandato Domini, & tamen moderandum esse mandatum. Peruentum est ad tertium Senem nobilem. Hic, audiui, inquit, disputationes vestras, & video rem totam à vobis sapienter cogitatam & disceptatam esse. Sed audite quæso, quid mihi videatur faciendum esse. Noster Princips habet tres gradus Consiliariorum. Primus gradus est summorum, qui pro sua sapientia vident, vbi sit aliquid mutandum & habent simul auctoritatem, vt possint defendere eam mutationem, & manere in gratia Principis. Tales sunt Cancellarius noster, & Marschalcus. Secundus gradus est eorum, qui etiam sunt sapientes, possiunt iudicare de rebus, & moderari aliquid pro sua sapientia, sed non habent auctoritatem mutandi, quia non sunt ita potentes, ideo non facile audent discedere à mandatis. Talis est in aula nostra præfectus quæstorũ, & scriba prouincialis, *Renthmeißter vnd Landschreiber*. Tertius gradus est illorum, qui neque sapientes neque potentes habentur. Qui sunt primum asciti ad consilia Principis, non habent auctoritatem magnam. Ideo rectissimum est tales facere, quid iussit Princeps, nihil diminuere, vel addere mandato, nisi Principe conscio. Ex isto gradu sumus etiam nos. Ideo exsequamur mandata Principis, nec quicquã mutemus. Hanc sententiam sequuti sunt reliqui. Talia exempla sunt obseruanda, vt si qui ali-

quando acceſſuri ad Rempublicam, diſcant diſtinctionem Legatorum,& aſſuefaciant ſe,vt maneant intra metas mandatorum, quæ acceperunt à ſuis dominis. *Et multo magis vt hi,qui ad miniſterium eccleſiæ ſunt acceſſuri, diſcant non ſua, non aliena, ſed Chriſti mandata exponere aliis.* D. Pezelius Poſt. Mel.part.2. pag 618.

In bello, qui rem à Duce prohibitam faciebat, aut mandata non ſervaſſet, capite puniebatur, etiamſi res feliciter ceſſiſſet, text. *in l. 3. §. in bello, verb.* In bello, qui rem à Duce prohibitam fecit, aut mandata non ſeruauit, capite punitur, etiamſi res bene geſſerit. *D. de re militar.* Franciſc. Cremenſ. *Singul.* 151. *incip. Mandatum.* Manlius Torquatus filium, è medio ſuſtulit, quod cum hoſte contra præceptum ſuum dimicaſſet, hoſtemque ſuperaſſet: ſatius eſſe iudicans, patrem forti filio, quam patriam militari diſciplina carere. Valer, Maxim. *lib,2. cap.2.* & Titus Livius 1.*decad. lib.* 8. Æneas militibus ſuis præcepit, ne ſe abſente vel inſcio quicquam contra hoſtem attentarent, *Vergil lib.6. Æneid.*

Namque ita diſcedens præceperat optimus armis
Æneas ſi qua interea fortuna fuiſſet,
Nec ſtruere auderent aciem, nec credere campo
Caſtra modo & tutos ſeruarent aggere muros.

Parcendum tamen Capitaneo nonnulli recte exiſtimant,ſi pro re nata,& ex noua ſuperueniente cauſſa mandato ſummi Ducis non obtemperauerit, quæ cauſſa ipſum Ducem tempore belli latebat: per textum valde ſingularem & menti tenendum, *in l. ſi hominem,* 30.*de Mandat.* vbi procurator generalis poteſt ex juſta cauſſa, quam dominus ignorabat, fines mandati excedere, & mutare ea, quæ ſibi à domino ſpecialiter erant

com

commissa. Ita tenet Francisc. Cremens. *d.sing.*151. Anton.Trigon.*singul.*32. *num.*2. Anton.Corset.*in singularibus suis,in verb.iuramentum.* Alexād.*ad Rubric.& ad l.*1.*D.de offic.ei.cui mādat.est iurisdict*: Ias. *in leg.Non solum.§.Morte.num.*17.*D.de nou.oper.nuntiat.* Hæc diligenter pro Legatis, Oratoribus & Commissariis Principum obseruanda sunt, quod ex causa noua, quæ committentem latebat, quandoque ex tempore, pro re nata, limites mandati sui pro vtilitate & in rem domini excedere possint; maxime si mandato vel instructioni, vt vocant, generalis illa clausula inserta sit: Reliqua tuæ prudentiæ & discretioni committimus, prout hoc exemplis declarat Cremens. *d singul.*151.& ego quandoque cum laude in grauissimis caussis Legatos Principum fecisse memini. Tutius tamen est, si tempus & occasio ferant, super noua & incidenti caussa committentem consulere, ne, si res aliter opinione cadat, ipsi Oratores in vitæ, honoris, & bonorum periculum, ob non arcte seruatum mandatum, adducantur, cum mandati fines præsertim in negotiis principalibus diligenter custodiendi sint, text. *in l. diligenter, D. mand. & in leg.sed & si pupillus, §. Conditio. D. de instit.act. cum sim.* & notus est versiculus:

Quis nescit longas Regibus esse manus?

D. Andreas Gail. 1.*de pace public. cap.*4. *num.*26. *& sequentib.*

Trifariam peccat legatus, si vel non peragit ea, quæ accepit in mandatis, vel obiter aliquid agit, quod commissum non erat, vel alioqui in moribus aliquid ostendit, quod leganti pariat ignominiam, qui tali oratori negotium suum commiserit.

*Erasmus de ratione concionandi lib.*1.*pag.*108.

CLXXXVIII. *De alio quodam Legato.*

MEmini etiam, quid acciderit in his terris. *Dux Georgius* miſerat Doctorem *Breidenbach* expediendi certi mandati cauſſa. *Breidenbach* erat homo doctus & ingenioſus, & valebat auctoritate apud Principem. Repetit occaſiones alias ad negotium conficiendum. Diſceſſit à mandatis Principis, & egit alio modo pro ſuo arbitrio. Cum rediiſſet domum, re bene expedita commemorauit Principi, quomodo negotia omnia repetiiſſet conſtituta, & quid ipſe, & quomodo egiſſet. Ibi Princeps Georgius ſedit tacens aliquandiu: tandem dixit: D. Breidenbach, Vos bene expediuiſtis, ſum contentus hoc tempore, ſed nolite hoc facere amplius, vt diſcedatis à meis mandatis. *Ihr habts wol gnug verrichtet, ihr ſeyd aber meinem Befelch nicht nachkommen, thut mirs nicht mehr.* Erat enim ſeuerus Princeps, & Doctor ipſe inter recitandum illa, quæ egerat, metuens iram Principis, nonnihil trepidabat. *Idem ibidem.*

CLXXXIX. *De Ioanne Eccio.*

E*Ccius* ante annos duodecim in Conuentu Auguſtano petierat Sacerdotium, quod tum vacabat Auguſtæ, cum ille forte moreretur eo tempore, qui tenuerat ſacerdotium, in menſe papali. Erat ibi *Cardinalis Campegius, der hat es zu verlehnen.* Eccius accedit Campegium, dicit, domine Legate, ego peto mihi dari hoc ſacerdotium, quia ſuſtineo labores & ſumtus propter Romanam Eccleſiam, eſt æquum mei haberi rationem. Habebitur tui ratio, inquit ille, tu habebis hoc Sacerdotium. Eccius abit, potat interea, neglecta illa Regula, *vigilantibus iura ſubueniunt*, putat, rem eſſe certam. Venit poſtea nobilis *Gumberg*, homo

per-

perfecte Curtiſanus, quem bene noui, fuit mecum in ſchola Tubingenſi, ille ad Cardinalem attulit 400. aureos. Dixit, domine Cardinalis, peto mihi dari hoc ſacerdotium, & donat illi iſto 400. floren. Cardinalis inquit: Ego promiſi Eccio, ô inquit ille, facilis res eſt, ego habeo interceſſionem Ducum Bauariæ, dicat tua reuerendiſſima Dominatio, ſe non potuiſſe illis denegare. Cum impetraſſet conſenſum, iubet ſibi literas componi, & has curat obſignari ſtatim. Redit Eccius poſt aliquot dies ad Cancellarium, *Lucam Patauinum*, qui erat homo induſtrius & comis, petit ab eo literas. Ille reſpondet, iam alteri ſunt traditæ. Eccius miratur, annon habeo hanc præbēdam, inquit? Non. Quomodo accidit? Neſcio, potes adire dominum, ego habui mandatum, cui oportuit me morem gerere. Venit ad Cardinalem Eccius, & petit literas. Sed Cardinalis, tu nunc quieſcas, inquit, habebitur tui ratio in alia aliqua re. Iſte habuit interceſſionem Ducis Bauarici, cuius preces non potuimus ſuſtinere: Ille laborauit pro *Gumbergero*. Eccius vehementiſſime commotus venit ad nos, & conquerebatur de ſua infelicitate & iniuria. *Die Stücklein treiben die* Epiſcopi *vnd* Canonici, negotiantur vt publicani, & helluantur de publicis eleemoſynis, *wie* in Epiſtol. Petri *ſtehet*, ἐν τῶν ἀγάπων.

Idem parte 1. *pag*. 102.

CXC. De eodem.

FVit *Eccius* homo ſupra modū qui dici poteſt gulosus: neque vlli fere rei ſeriæ tractandæ aptus atq; idoneus, niſi nonnihil potus. Enimuero audiui ex fide dignis hominibus, quibus magnus olim vſus cum ipſo interceſſit, hunc fuiſſe illi morem,

vt singulis diebus mensuram vini Maluatici integram, ientaculi vice, exhauserit. *Hab alle Tag, an statt einer Morgensuppen, ein gantz Maß Maluasier außgeschlurckt.* Verè igitur Philippus Melanchthon de eo scribit:

Multa vorans, & multa bibens, mala plurima dicens.
Eccius, hac posuit putre cadauer humo.

Et alius quidam.

Qui vino & dapibus ventrem, linguamque veneno.
Pauit, conditus hic *Eccius* ecce jacet.
Quas habeat sedes animus, ne quære viator,
Huic *Deus* atque Animus, venter & esca fuit.

Et *Petrus* itemque *Martyr*.

Non hunc Elysii campi, nec tartara condunt,
Hæc loca sunt hominum, *Cantharus* iste fuit.

CXCI. De Castellano & Bigotio.

DVo sunt in Gallia viri excellenter docti, *Castellanus & Bigotius*. Et quia Castellani disputationes crebro à Rege audiuntur, hortatur quispiam ex proceribus, vt Bigotius etiam audiatur. Interrogat Rex, in quo doctrinæ genere versetur? Cumque alii honorifico testimonio eum ornarent, tandem Castellanus, quia augeri ejus opinionem nolebat, interpellans inquit, quid tantopere prædicatis? Est Aristotelicus. Rex interrogat, qualis sit ea descriptio? Dicam, inquit Castellanus, Aristoteles ἀριστοκρατίαν affirmat meliorem statum esse, quam regnum. Hac voce apud Regem sciebat se omnem auctoritatem & Aristoteli, & ejus studiosis, detraxisse. Cumque Rex interrogaret, an hoc scripserit Aristoteles, & cæteri id affirmarent, audissetque defendere Bigo-

tium Ariſtotelicas ſententias, delirare Ariſtotelem, inquit, & negauit, ſe defenſorem harum ineptiarum auditurum eſſe. Facile Caſtellanus vicit tali iudice.

D. Philippus in Reſponſione ad Colonienſes.

CXCII. *De moribus Aulicorum, ſeu inſtructio aulica.*

INſtrue me, dominæ qui fiam commodus aulæ,
Et placeant mores Areolane mei.
Illam quando quidem callere catiſſimus artem,
Diceris: infanti doctus ab vngue puer.
Excute ſynceram recto cum pectore mentem,
Ingenuumq tuo prodeat ore nihil.
Indue ſeruiles animos, fictoque fauore,
Vel minimis famulis, qua potes arte, place.
Blandus adulator, leuis aſſentator haberi,
Ne pudeat, nullus ſit pietatis amor.
Nullis flagitiis, nulloque offendere faſtu,
Indigniſſima fer; quæque nefanda proba.
Diſſimula, ſimula, ſerui bene, ſed male fide,
Denique nulla bonus vir tibi dona pete.
Heu, quid ais? cupit hoc ſapiens homo viuere pacto,
Cui vel nuda domi rodere cruſta licet.

CXCIII. *De egregio quodam aulico.*

QVum inopi alicui atq; egeno Paſtori confertur frumenti modius, aut decem aurei, putant, quod beauerim ipſum. Interea dantur *Epheſtioni* alicui multa millia. Sicut ego memini, vni datos eſſe mille aureos, quod tanta eius virtus eſſet, vt auderet cacare in medio conuiuio in menſam, *Erat heroicum facinus. So gehts* in mundo.

D. Pezelius part. 3. Poſtil, Mel. pag. 456.

CXCIV. *De Sacerdote quodam.*

SVccurrit mihi hoc loco lepida narratiuncula. Quum concionator quidam Papisticus sermonem in oppido celebri Germaniæ haberet de Missis, quæ fiunt pro defunctis, in nostros inuectus qui eas reiiciunt, dixisse fertur: *Esto non prosint defunctis, tamen nobis prosunt*, intelligens superstites. At plebs intelligens, Nobis, hoc est, *Sacrificulis*, ac quorum vberrimum quæstum faciunt, hanc eiu vocem magno risu excepit, *D. Lauaterus in* 11. *cap Prouerb. Sal. pag.* 100.

CXCV. *De Theobaldo Thammero.*

PRodi, æternis nunquam finiendorum infernalium ignium cruciatibus desponse destinateque *Apostata Theobalde Thammere*, ac cum omn tua vita nihil abs te quicquam boni profectum sit, hoc saltem in præsentia nos imperti, vt risum nobis, si quidem potes, commoueas. Inficias ire nequis Apostata, Francofurti te publica pro concione omni asseueratione affirmasse, Christi te Iesu exemplo cruento sanguine manauisse. Ideo que auditores tuos cohortatus es, vt ædes tua ingredientes ipsum lectum contemplarentur, si quidem verbis tuis adhibere fidem nollent Quod quidem tum illi facerent, nidum te tuum probe probeque perminxisse, non oculis tantum sed & naribus indicibus deprehendunt. Patefacta hic est planissime tua insignis hypocrisis atque vanitas, scilicet non putaras *Apostata*, quenquam futurum, qui quidem fidem tibi derogans rem ipsam coram inspiceret: Dignus medius fidius, qui flagris ad necem concidare, quo sanguinem affluentissime exsudes. Sed nouit *Satanas*, qu sunt sui, cui audio te identidem supplicare: *Tib pate*

pater me dedo, pro peccato magno paululum supplicii satis est patri.

CXCVI. De eodem.

HVic eidem Apoſtatæ Illuſtriſſimi Cattorum Principis veſtiarius, *Chriſtophorus Laufferus Heluetius*, egregiè aliquando comam circumtondit, atque adeo fucum fecit. Etenim cum Francofurti in nundinis iam tum agens ex hoſpite ſuo accepiſſet, *Apoſtatam* poſtridie concionaturum eſſe, hora definita ſacram in ædem ſe contulit, è regioneque Apoſtatæ conſedit. Statim vero vt incarnatus hic Diabolus verba facere cœpit, veſtiarius cum chartam atramentumq; depromit, tum concionem ſe etiam literis mandare velle aſſimulat. Id quidem ſerio, atque adeo Landgrauii iuſſu fieri *Apoſtata* arbitrabatur. Itaque non ſolum diſtincte, vt excipi omnia poſſent, ſermonicabatur, ſed ſummam etiam curam atque diligentiam adhibebat, ne quod ſibi verbum excideret, quo ſuo ſeſe indicio tanquam ſorex proderet. Durauit hæc concio ad horas prope tres, ſic vt fatuum vox ad extremum deficeret. Veſtiarius autem tametſi & manum identidem moueret, & atramentum ſubinde ſumeret, & chartam puluere conſpergeret, & denique paginas verteret, verbum tamen nullum, quod quidem ex impuro *Apoſtatæ* ſacrilegoque ore exiret, literis prodebat.

CXCVII. De eodem.

A Concione veſtiarium conuenit (eo namque familiariſſime olim vtebatur) ex eoque quærit, ſatin' ſaluæ res Heſſiæ forent? hiſq; mox ſubdit, cedo quæſo, quis Heſſorum tuorum ſermo de me ſenſuſque eſt? Tum veſtiarius, quandoqui-

dem id ſcire geſtis *Thammere*, inquit, non committam equidem, vt de eo te celem. Perſuaſum autem eſt pleriſque futurum, vt germani tui fratris exemplo longam tandem aliquando literam ex te facias, vel certe *Franciſci Spiræ* veſtigiis inſiſtens, extrema in deſperatione exſecrabilem animam effles. Hæ quidem voces ita *Apoſtatam* exanimarunt, vt prope corrueret. Tandem vero ad ſe rediens, hanc in rationem veſtiario reſpondit: Mihi miſero cerebrum excutiunt tua dicta *Veſtiſpice*, lapides loqueris, eoque valere iuſſo, in pedes ſe coniecit. Abeunti autem illi *Heluetius* magna voce & bonis lateribus, Chriſti hoc dictum occinuit: *Qui offenderit vnum de puſillis iſtis, qui in me credunt, expedit ei, vt ſuſpendatur mola aſinaria in collum eius, ac demergatur in profundum maris.* Et item illud: *Omnia remittuntur filiis hominum peccata & conuitia, quibuſcunque conuitiati fuerint: At qui conuitium dixerit in Spiritum ſanctum, non habet remiſſionem in æternum, ſed obnoxius eſt æterno iudicio.*

CXCVIII. *De eodem.*

RECitabo partem Colloquii, quod habuit *Thammerus* cum ſocero meo, piæ memoriæ, *D. Erhardo Schneppio*, cui ego ipſe interfui: Summa commenti Thammeriani hæc fuit: *In ore duorum aut trium teſtium ratum erit omne verbum.* Sunt autem (inquit) tres teſtes de Deo. Primus eſt *Creatura*, Alter eſt noſtra *Conſcientia* ſeu *Lex naturæ*. Tertius teſtis eſt *Scriptura Prophetica & Apoſtolica*. Sed longe certiores ſunt duo priores teſtes, quam tertius, quia creatura ſemper manet eadem & ſui ſimilis, nec temere mutatur. Idem nunc eſt ordo corporum mundi, qui fuit ab initio, idem numerus ſtellarum, eædem leges motuum. Deinde *Conſcientia*

ſcientia ſemper eodem modo iudicat iuxta legem Naturæ, approbans recta, & damnans contraria. Quare hi duo teſtes dicunt immotum & minime fallax teſtimonium. Tertius vero teſtis, qui vocatur *Scriptura ſacra*, eſt incertus, obſcurus, flexiloquus, quem alius huc rapit, alius illuc. Non enim congruunt verſiones Bibliorum. Multa aliter leguntur in textu Hebraico, aliter in Chaldaica, aliter in Lutheri Germanica interpretatione.

Ergo ſumma eſt incertitudo Scripturæ, & per conſequens anteferendi ſunt duo teſtes, videlicet *Creatura & Conſcientia*, ipſi ſcripturæ. Nihil affingo cuiquam viuo aut mortuo, quia totum Colloquium, cuius feci mentionem, exceptum tum fuit à Notariis. Eo etiam impudentiæ tum progrediebatur *Thammerus*, vt diceret, non per ſcripturam aut colligi eccleſiam, aut monſtrari hominibus iter ad æternam ſalutem, ſed per Creaturam & Conſcientiam. Huc detorquebat ſophiſtice dictum Chriſti Marc. 16. *Prædicate Euãgelium omni Creaturæ.* id eſt, (vt ipſe interpretabatur) per omnem Creaturam.

D. Vict. Strig. lib. 4. Dialect. pag. 1138.

CXCIX. *Catalogus quorundam Pſeudoprophetarum noſtri temporis, à Io. G. Arhythmis ex tempore concinnatus.*

CVm videas multos iactare Sophiſmata ſtultos,
Quid tumidis verbis furioſe *Papiſta* ſuperbis?
Chriſticolum fuci poſtponunt omnia luci,
Eccius atque Faber, Roſſenſis, Pighius, Emſer.
Nauſea, Cochlæus, Ditbergius, & Clithonæus.
Herborn, Sagêrus, Treuir, Lapidica, Todiſcus,

Alphonſus, Menſing, Prierus, Catharinus & V-
ſing,
Hochſtrat, Seruetus, Rex Anglicus, & Sadoletus
Gropper, Kirſpenſis, Stephanus quoque Vinto-
nienſis,
Crocus & Alardus, roſtro crepitanſque Pelargus
Sontius atque Ruard dictus cognomine Stappart
Alueld, Hoffmeiſter, Monachus clamoſus & a-
ter,
VVitzel, Campanus, Schneball, Thanner male
ſanus.
Factio praua ſchedis hæc ſcripſit plurima fœdis
Vt premeret triſti velamine dogmata *Chriſti.*

CC. De Ioannne Fabro, Epiſcopo Viennenſi.

IN Conuentu Spirenſi, qui fuit anno 1529. forte ad me ex Academia Heidelbergenſi *Simon Grynæus* exſpaciatus fuerat. Ibi cum *Fabrum*, *Viennenſem Epiſcopum*, audiuiſſet in concione quadam tetros errores defendere, ſequitur egredientem ex templo, ac reuerenter ſalutat. Poſtea narrat, ſe non petulantia aliqua, ſed bono ſtudio moueri, vt quædam dicat. Non detrectat *Faber* colloquium. Ibi *GRYNÆVS*, dolere ſe ait, quod vir inſtructus doctrina & antecellens auctoritate, cõfirmet errores palam contumelioſos aduerſus Deum, & quos conſtet manifeſtis teſtimoniis Antiquitatis Eccleſiaſticæ refutari poſſe. Scribit *Irenæus*, *Polycarpum* ſolitum aures obſtruere audientem portentoſos errores fanaticorum hominum. Quo te animo, putas, audiiſſet iam *Polycarpus* diſſerentem, quid mus comedat arrodens panem conſecratũ? Quis non deploret eccleſiæ tenebras? Interpellat *Faber* plura additurum, ac interrogat nomen. Nihil diſſimulat hic, ſed placide fatetur, ſe *Grynæum*

eſſe

esse. Erat omnino *Faber*, vt multi norunt, flagitiose timidus in congressibus Doctorum, vel potius erat, vt veteri prouerbio dicebatur, *nullus, magnus, malus, piscis*, id est, pauidus, proteruus, insidiosus & infans. Quare cũ *Grynæi* eruditionem, eloquentiam, copiam, ardorem animi, præsertim in tali caussa metueret, simulat se à Rege vocatum esse, nec esse nunc ocium ad disputationem de re omnium maxima pertexendam, simulat se maxime cupidum esse amicitiæ *Grynæi*, & colloquii longioris. Et cum sui caussa, tum propter Rempublicam orare incipit, vt cras ad se redeat, monstrat hospitium, & horam constituit. *Grynæus* serio hæc dici putans non grauatim promittit. Relicto igitur *Fabro* ad nos recta accedit. Vix assederat mensæ (iam enim cœnæ tempus erat) & recitauerat partem Disputationis mihi & aliis, cum ego assidens ad mensam subito ex conclaui euocor, hic me, nescio, *quis Senex*, singularem grauitatem vultu, oratione, & vestitu præ se ferens, nec quis fuerit vnquam rescíscere potui, alloquitur, ac narrat, mox affuturos in hospitio nostro lictores missos iussu Regis, apud quem *Faber Grynæum* accusasset, ad abducendum *Grynæum* in carcerem. Iubet, vt statim ex vrbe excedat, ac hortatur ne contemur: Ita dicta salute *Senex* abit. Ego ad sodales redeo, iubeo vt surgant, ac narro, quid *Senex* nunciauerit. Mox per publicam plateam deducimus *Grynæum* acceptum in medium agmen, & ad Rhenum pergimus, vbi nos in ripa citeriore tantisper restitimus, donec in alteram ripam *Grynæus* cum suo comite in parua cymba transuectus est. Postea reuersi in hospitium intelligimus statim affuisse lictores cum nos exiguo spatio ab ea domo progressi essemus. Quanto autem

autem in periculo futurus fuerit *Grynæus*, si in carcerem abreptus esset, ex *Fabri* sæuitia facile æstimari poterit. Quare iudicabimus, consilium illud crudele diuinitus elusum esse. Et vt affirmare non possum, quis fuerit ille *Senex* μηνυτὴς, ita lictorum ea fuit festinatio, vt nisi ab *Angelis* tectus fuisset *Grynæus*, euadere non potuisset. Rem autem ita gestam esse, vt narraui, certum est, vt norunt quidã boni viri adhuc superstites, qui adfuerunt. Agamus igitur gratias Deo, quod nobis custodes Angelos addit, vt eo tranquillioribus animis vocationis officia obeamus.

D. Philippus Melanchthon in explicatione X. capitis Danielis, pag. 80. 81. 82.

In eundem.

Nequis forte putet, si cui *Faber* obuiet iste,
  Qui nisi sacrilegas fabricat insidias.
Non est, Lemniacos qui condit & excitat ignes,
  Ora tamen similis, cætera dissimilis.
Namque licet tractent ambo fabrilia fabri,
  At variant dominis, vsibus, arte, loco.
Ille *Ioui* fulmen parat hic mendacia *Diti*,
  Ille igne, hic fumis, quod facit, aptat opus.
Ille specum colit, hic regalem Principis aulam,
  Ille Deus, verum hic nec Deus est nec homo.
Ille vnam venerem, multas hic permolit. Illi
  Crus claudum: lingua & pectore claudus, hic est,
Ille tegit durum squallenti corpus amictu,
  Induit hic teneram veste nitente cutem.
Ille fuit præceps in terram trusus olympo,
  Hic terra in stygias deiicietur aquas.
Noscitur his signis Fabro Vulcanus ab isto,
  Qui nisi sacrilegas fabricat insidias.

Ioannes Sapidus.

In

In eundem.

Mula nec eſt aſinus, nec equus, ſed vtroque parente
Contra naturæ iura modumque venit.
Sic *Faber* ex aula & templo fit nil niſi monſtrum,
Quod nihil aut aulæ, aut relligionis habet:
Quin prius eſt aſinus, vel equus, vel denique mula,
Quam *Faber* aulicus, aut relligioſus erit.
Idem.

In eundem.

Tempora quid faciunt? patrem olim Chriſtus habebat
Fabrum: nunc hoſtem cœpit habere *Fabrum.*
Idem.

In eundem.

Ὃς ἥφαιστος ἀεὶ κλυτόμητις ἔγειρε γέλωτα
Ἀσβεστόν τε πᾶσι, καὶ μέγα χάρμα θεοῖς.
Ὡσαύτως ὁμοτεχνος ἐν ἀνθρώποις πολυπράγμων
Οὕτως μωροσόφων ἔξοχός ἐστι φάβηρ.
Excitat vt riſum ſemper Vulcanus Olympo,
Continuoque refert gaudia magna Deis.
Inter mortales ſic multa negotia tractans
Et ſtulte ſapiens eſt Faber egregius.

Eraſmus Roterodamus in hunc eundem Matrimonii contemtorem.

Mente cares, ſi res agitur tibi ſeria, rurſus
Fronte cares, ſi ſic ludis amice Faber.

Eadem hiſtoria Carmine elegiaco conſcripta à D. Nic. Selneccero.

Tem-

Tempus erat, quando res Relligionis agendæ,
Hic vbi sunt Nemetum mœnia clara, foret.
Iamque salutiferi post incunabula Christi
Ter centum fuerant addita lustra tribus.
Et bis septenos Phœbus confecerat orbes,
Splendida qui nitidi permeat astra poli.
Hic aderant, quorum pietas, nomenque decusque
Ætherei replet solis vtramque domum.
Hoc inter fulgente grauis virtute *Philippus*,
De quo qui bonus est, optima quæque refert.
Ergo reuisendi caussa *Grynæus* amicos
Mœnia cum sociis illa viator adit.
En aliquis complens vesano templa boatu
Verba *Faber* demens & sine mente facit.
Arrodens panem sacratum quid comedat mus
Pluribus & nugis corda tenella mouet.
Audit eum media stantem *Grynæus* in æde,
Donec sit finem concio nacta suum,
Inde *Fabrum* sequitur, verbis compellat amicis,
Ille sed vt redeat sole sequente iubet.
Quid fit? Adit Regem mendax delator, & aulæ
Moribus insidias, vincula dura parat.
Nil metuens structæ *Grynæi* candida fraudis
Simplicitas, ad te, *clare Philippe*, redit.
E cœna subito properata voce vocaris;
Astantemque vides ipse *Philippe Senem.*
Hic ait, aduenient lictores agmine denso,
Grynæum abducent, si patiare moram.
Viue *Philippe* diu: trepida mox mente *Philippus*
Significat sociis nuncia mœsta *Senis*:
Assurgunt, & *Grynæum* medio agmine ducunt
Sollicita, ad Rheni flumina flaua, manu.
Hic aura facili ventosque hortante secundos
Ore Dei, tutas cymbula sulcat aquas.

Hospi-

Hospitii repetunt reliqui cum limine, missam:
Percipiunt turbam vix abiisse domo.
Hic fuit elusus *Fabri* diuinitus astus.
Angelus ille Senex quam bene rexit opus!
Hic nos quotidie seruamur, & *Angelus* astat,
Qui nobis tutum sternere nouit iter.

CCI. De insulso quodam Suffraganeo.

STultus quidam *Suffraganeus* degradabat, vt lo-quuntur, quendam Sacrificum mox comburendum, ob eam caussam, quod Euangelium prædicauerat. Et dicebat, se illum ab Ecclesia *CHRISTI* militanti & triumphanti separare. Cui *Martyr* ille prudens & constantissimus respondit: Quid tu mihi triumphantem ac militantem Ecclesiam *CHRISTI* narras? *Nulla mea creatura potest inde auellere.* Atque tu cum Episcopum agas, frustra tentas contra verbum Dei me à corpore *CHRISTI* recidere.

D. Martyr in explicatione capitis 1. *ad Corinthios,* *pag.* 60. *editionis posterioris.*

CCII. De Doctore quodam.

QVidam Doctor Pragæ forte fortuna in Carbonarium incidit, hujus vicem vtpote hominis ab omni religione alieni misertus, quæsivit, ecquid crederet? Huic Carbonarius respondit: Ego vero id credo, quod Ecclesia credit. Itaq; Doctor, quid ergo Ecclesia credit? inquit. Ei respondet Carbonarius, quod ego credo. Cæterum cum Doctor hic in agone mortis constitutus iam esset, ita de fide à Satana exagitatus fuit, vt extremis omnino in angustiis versaretur, neque quieto & tranquillo animo esse posset, tantisper dum fateretur, se idem cum Carbonario credere.

Lutherus Tom. 2. *pag.* 215.

Illi

CCII. In Doctorem quendam bullatum.

DOctorem te bulla creat, tibi bulla decori est,
Bulla tibi vires, bulla parit titulos.
Sed caueas, ne forte nimis te bulla perennet,
Bulla homo es, & Doctor bulla, quid ergo tumes?
Vsque adeo te tollis homo, te fastus obumbrat,
Vt te quod non es, turpiter esse putes.
Insigne ingenuis fuit olim bulla puellis,
Quum non sis, bullam cur capis ingenuus?
Scortea sume igitur, quadrant mage scortea: prolem.
Libertinorum sic decorato tuam.

C. Roff. in Sylva, quæ Regno Papistico accessit, pagina 41.

Imperitus Legum Doctor.

Dicturus nullam centeno verbere legem,
Non legum es Doctor vane, quid ergo? *Dolor.*

F. And. ibidem.

CCIV. De indocto quodam Magistrando.

ANni sunt circiter 11. cum Marpurgi literarum quidam studiosus, laureæ secundæ consequendæ gratia, certas de auditu theses quasdam disputandas defendendasque suscipiebat, illas quidem non in sua fabricatas officina, quæ admodum frigebat, sed ex alterius cuiusdam eruditi Stoa cum profectas, tum responsionibus etiam eius probe munitas. Etsi vero argumenta eorum, qui contradicturi illi erant, omnia iam ante & viderat, & diu multumque ventilârat, ideoque alacri & excelso animo cathedram conscendebat, in spem magnam erectus, nullo se ea negotio refutaturum, tamen cum pro rostris iam consisteret, ac ingens literatorum esset adolescentium corona cir-

:ircumfusa, cœpit & expallescere, & toto treme-:e corpore. Itaque, Candidatis cæteris sua iam n ipsum tela eiaculantibus, excipit quidem illo-rum argumenta atque assumit, sed minime o-mnium refellit aut diluit, ita quidem vt magis esset mutus, quam piscis, ac caput omnino sine lingua. Quod igitur *Iohannes Lentzius Leouardiensis Frisius*, adolescens egregius, & cum Poëta insignis, tum Iurisconsultus etiam & Philosophus eximius, amicus meus summus, & fraterne mihi dilectus, auditorium ingressus esset, vt vna cum aliis quibusdam eruditis iuvenibus asinum istum rudentem audiret, admiratus pudendam hanc hominis fustigandamque inscitiam, commilitonibus suis in aurem insusurrabat: Næ, prudenter Candidatus hic noster fecit, quod de auditu theses sibi disceptandas elegerit. Etenim non respondentis vtique, sed audientis personam sustinet, labore atque molestia soluendi argumenta omni in vnum Præsidem devoluta. Quibus quidem verbis tantum ille cæteris risum movit, vt illico consurgentes exierint, Pythagoreo isto valere iusso.

CCV. De Nicodemo Frischlino, & literarum quodam studioso Sabaudo.

PRoponebat in Academia olim Tubingensi Nicodemus Frischlinus Theses de Mundo quasdam, Philosophiæ Candidatis publice disputandas, in quibus & hæc quidem erat; Mundus est duntaxat vnus. Hanc Sabaudus quidam, adolescentulus cum mire confidens, tum vana etiam eximiæ alicuius eruditionis persuasione imbutus, præter cæteras deligebat, quam quidem diu multumque disceptando refelleret. Proinde argumen-

gumentis probe suffarcinatus in palestram literariam prouolat, atque rem hoc quidem pacto agere aggreditur. Vestra verò illa thesis, qua mundum astruitis esse tantum unum, tam est falsa quam quæ falsissima. Id quod ego auctoritate Domini Iesu, qui est ipsa veritas, ac mentiri vtique nescius, comprobo, planumque facio. An non enim hæc illius sunt verba? Nonne decem mundi facti sunt? Etsi vero Frischlino procliue esset respondere, fallaciam esse æquivocationis, atque hac quidem ratione audaculo isti linguam mox moxq; intercludere; ista tamen omissa responsione atque posthabita, ad hanc sibi confugiendum esse putauit, vt diceret: Solutio est plana, & quidem ex ipso textu, qui sic se habet: Vbi autem sunt nouem? Vnde non risus tantum coortus est multo maximus, sed & Philautus ille à scholastico cœtu exsibilatus fuit atque explosus, ita quidem vt è vestigio sese subducens, fugamque arripiens, auditorium purgaret, ac plura in ipsum tela eiaculari desisteret.

CCVI. De Doctore Ioanne Lonicero, & M. Iohanne Molitore.

Contendebat olim Marpurgi Iohannes Lonicerus pro publica disputatione, eandem omnino baptismi hodie esse rationem, atque Circumcisionis in veteri fuerit testamento. Huic *M. Iohannes Molitor* contradicens, hanc in rationem argumentabatur.

Si eadem esset Baptismi ratio, quæ olim fuit circumcisionis, puellarum æque fuissent circumcisæ, atque nunc baptizantur.

Atqui hoc factum non est.

Conficitur ergo, non eandem esse baptismi rationem

tionem, atq; circumcisionis; sed diuersam omnino atque disparem.

Huic respondet Lonicerus: Imo D. Magister circumcidebantur etiam puellæ, sed suo quodam modo cultello non ferreo. Quod illius responsum impatienter ferens Molitor, non sine stomacho exclamauit: Tantamne rem tam negligenter agier; hisque dictis ex templo in Musæum suum se refert, studiosis cæteris effuse cachinnantibus, ac risu prope corruentibus.

CCVII. *De quodam Magistello.*

ADolescens quidam non ita pridem Magister creatus à principe suo per libellum supplicem petebat, vt in scribarum ipsius numerum cooptaretur. Quod igitur epistola eius satis esset pro re nata latina atq; elegans, & literis insuper pulcre sciteque pingeret, Princeps facile annuit, atque Cancellario mandat, vt ipsi locum aliquem inter scribas suos tribuat. Quamobrem cum iam primum ingressus esset dicasterium Principis Vicarius, cui in mentem veniebat suspicari, libellum istum supplicem ex ipsius officina minime prodiisse, faciendum sibi putauit, ut & ipsius eruditionis periculum aliquod faceret, & ipsum idemque sui officii commoneret Quamobrem ex ipso quęrit: quot es annorum? Eo autem respondente, viginti vnum, pergit eum rogare, num Magisterii insignibus sit redimitus? Quod ipsum cum minime dissimularet, respondit Proprinceps: Bene mehercule non est: *Es ist nicht gut*, tacite innuens, oportere illum maiori aliqua eruditione excultum esse, qui quidem Magistri personam sustinere gestiat, posteaque hominem admonuit, vt ne poculis operam daret, nec furtiuis puel-

larum

ſcientiæ atq; diſciplinæ operam iſtic dabant, qui quidem Ieremiæ Stammi quæſtoris, viri & literatiſſimi, & prudentiſſimi, & honoratiſſimi menſa viuebant. Hi quidem hoſpitem hunc ſuum vno ore rogabant, vt ne magnificam ipſis lautamque cœnam facere grauaretur. Sibi namque in animo eſſe, D. Friſchlinum officii cauſſa ad eam vocare, & prolixe opipareque accipere. Annuit quamprimum quæſtor, idq; haud grauate, vt erat quidem homo plane optimus iuxta ac humaniſſimus. Et eo ipſo mox die cœnam adiicialem (vt cum Budæo loquar) ornat.

Cæterum erat in hoc Stammii hoſpitum numero adoleſcentulus quiſpiam, ille quidem minime indoctus, ſed qui ex philautia grauiter admodum laboraret, ac plus ſane ſibi, quam par erat, arrogaret ac tribueret. Hic à conuictoribus ſuis, licet ipſum illi & ætate & eruditione multum antecederent, contendit, vt ſibi bona ipſorum cum venia D. Friſchlinum ad cænam carmine aliquo feſtiuo, (vtor ipſius verbis) inuitare liceret. Id quod nullo negotio ab ipſis impetrauit. Quambrem de menſa è veſtigio ſurgens domum, quantum quidem poteſt, properat, & ſe totum in literas addit, & verſus nonnullos conficit, & eos memoriæ mandat, poſteaque ſplendide veſtitus, pulcreque comptus, ad D. Friſchlinum proficiſcitur, vt apud hunc quidem Carmen iſtud ſuum magna voce & bonis lateribus pronunciet, hoc eſt, turpiter ſeſe det, deridendumque propinet. Quem ipſum etiam diu ſatis inueſtigatum in diuerſorio ad extremum ocrea inſignito cum ſtudioſis quibuſdam ſtrenue pergræcantem offendit. Proinde ſalute dicta verſiculos ſuos recitare incipit, brachio in latus inſerto, ac vultu ad ſeueri-

H rita-

ritatem composito. Quid multa? Arrigit quisque aures mox suas singuli & ora & oculos suos admirabundi in oratorem hunc nouum confestim conuertunt coniiciuntque, audire mirum in modum gestientes; ecquid, tandem peroraturus esset. Ecce autem tibi vix aut ne vix quidem verba facere instituit, heu obstupescit miser & obmutescit, adeo quidem, vt plura in medium haud proferret: quam carminis sui prooemium: Tu Frischline vates. Porro cum hæc verba aliquoties, aliquoties autem? imo verò ad rauim vsque iteraret, neque vlterius progrederetur, Frischlines versum hunc, vt mea est opinio, expleturus, has quidem erupit in voces: Tu mihi linge nates. Vnde quanti risus, quanti cachinni, quanti denique strepitus exstiterint, ipsi me hercle per vos facile, vel me tacente, existimare potestis. Proinde *Orator* hic noster in pedes mox sese coniecit, explodi se vtique, exsibilarique ratus, cum tam effuse illi tam diuque cachinnarentur. In area tamen aliquantisper substitit, animi pendens, vellet ne Frischlinum reuisere atque id quidem pertexere, quod exorsus non ita bene fuerat, an verò domum remeare, suumque negotium per epistolam aliquam agere. Interea hospes virgula plane diuina exit. Huic ergo exponit, quam obrem accesserit, ac illi cũ carmen suum D. Frischlino exhibendum tradit, tum per omnia etiam sacra ipsum rogat, obsecrat atque obtestatur, vt se non solum D. Frischlino, verum ipsius etiam conuiuis excuset, quod obrigescente præter omnem opinionem suam mox lingua, frugi oratoris officio functus haud esset. Huius enim rei culpam in ipsis illis residere, qui & oculis intentis nimium se aspexissent, & auribus arrectioribus au-

scu-

scultassent. Hanc nimirum esse caussam vnam, cur aqua sibi hæserit, ac lingua obtorpuerit, officiumque facere suam recusauerit, se alioqui satis esse disertum. Hæc perloquens, incredibile est, quantopere miser toto corpore tum tremuerit, tum æstuauerit: Quocirca hospes hominem consolatus iussit, vt bono animo esset, Frischlinum hac ipsius purgatione facile acquieturum: posteaque eo dimisso in hypocaustum se recepit, ac Frischlino cum oratoris versiculos exhibuit, tum illius etiam excusationem commemorauit. Vnde nouus mox risus, & is quidem multo maximus coortus est. Eo sedato, Frischlinus & Oratoris versiculos legit, & hoc elogio cohonestauit. Enimuero concinnum hoc est Poëma, ac neutiquam spernendum. Male mihi sit, si secus loquor, ac sentio. Malam autem pestem auctori, cum quidem, quod bene panxit, ac bene memoriæ infixit, metu quodam seruili impeditus in medium proferre nesciuerit. Magni mehercle animi Poëtam esse addecet, qui nihil reformidet, nihil extimescat, nullius cuiusquam, quantus quantus sit ille, vel conspectu, vel auctoritate aut perturbetur, aut debilitetur, aut frangatur. Quemadmodum enim oculus conturbatus non est probe affectus ad suum officium fungendum: Sic conturbatus animus non est aptus ad exequendum munus suum.

Tametsi vero Frischlinus cum ipsum D. Quæstorem hospitem, tum huius etiam conuictores de his omnibus dubia ista cœna, sui in honorem instituta, pulcre celauerit, res tamen emanauit, ac diuulgata postea fuit per alios. Quamobrem infelix orator non solum à suis popularibus, verum etiam à quibuscunque studiosis aliis mirifice

fice fuit incredibiliterque exagitatus. Quid quæris? quoties profecto in publicum prouolauit, ac duo tresve facti sunt illi forte fortuna in publica via congressuve familiari obuii, toties quidem alter eorum exclamauit: Tu Frischline Vates: alter vero digito in ipsum intento risuque sublato subiecit, Tu mihi linge nates.

Harum igitur ille quotidianarum diuexationum iniuriarumq; pertæsus prorsus ac satur Marpurgum aliquanto post purgauit, VVittembergamque se contulit. Vbi dubium non est, quin animos nonnihil contraxerit, demiseritque, ac modestiam quidem virtutũ omnium pulcherrimam & adolescentiam cum primis decentem, colere atque amplecti didicerit.

CCIX. De Andrea Colbio & Petro Pagano.

PEtro Pagano valde familiariter vtebatur olim Andreas Colbius. Etenim illius carmina typis suis describenda subinde accipiebat, & cum ipso quotidie fere compotabat. Quo nomine incredibile est, quantopere Colbius sibi placuerit. Quodam autem tempore cum porcus illi mactatus esset præpinguis, atque ei & anser, & capus, & gallina, & columbæ suppeterent, & cum leporem tum pisces etiam ex sententia esset nactus, faciendum sibi omnino putauit, cœnam illi vt dubiam appararet daretque, atque ad hanc quidem ipsum Petrum etiam Nigidium seniorem adhiberet. Proinde hunc quidem coram inuitat & sermone viuo, illum vero per epistolam ligato sermonis genere exaratam. Cuiusmodi porrò carmen ille fecerit, nunc accipite:

Domine Petre, domine Pagane,
Colbius rogat, velis vt Andreas

Vesp

Vesperi quarta mactabimus suem,
Ad se venire.

Hoc accepto carmine Paganus ad horam constitutam comparet, Colbiumque hanc in rationem alloquitur: Me vero hactenus fugit D. Andrea, scribendi te carminis gnarum esse atque peritum. Moriar equidem, ni plurimum me illud delectauerit. Vtinam in hoc literaturæ genere exercuisses te aliquanto diutius, euasisses profecto in Poëtam minime vulgarem. At maluisti tu, scilicet isto abiecto studio laborioso, typographiæ quæstuosissimæ operam dare, eique te tradere arti totum, quod dolendum mehercule est. Hæc bonus Colbius serio à Pagano dici arbitrabatur, quod is quidem vultum ad seueritatem composuit, ac barbam ipsi probe probeque circumtonderet. Interea accedit & Petrus Nigidius, qui itidem Colbii carmen summis ad cœlum laudibus effert, hoc est, adunco ipsum naso suspendit. Quid multa? cum vterque iam vino incaluissent, istud Colbii carmen plenis subinde tibiis decantabant, atque modulabantur. Quod Colbius non in sui ludibrium, sed honorem fieri ratus, cum assurgit semper, tum caput aperit, tum arrectis etiam auscultat auribus, tiaram vtraque manu perquam religiose tenens. ac ne minimo quidem suspicionis odore sentiens, sibi illudi, ac pro oblectamento se haberi. Quamobrem cum ineptum hoc illius Carmen ad rauim iam usque, ac plus millies cecinissent, domum sese ad extremum, albicante iam prope die, recipiunt, non modo perquam hilares, verum ad ambas etiam vsque aures vino ingurgitati.

CCX. De VVicelio, Episcopi Moguntini fatuo.

HAbebat Guolphgangus, Episcopus & Elector Moguntinus, VVicelium quēdam in aula sua, hominem neque latinæ linguæ prorsus ignarum, & perquam facetum, & fatuum. Hunc adolescens quidam nobili loco natus exagitaturus dixit: Tu verò VViceli latinæ tibi linguæ peritiam & facultatem, nescio, quam somnias & arrogas, cum tamen sis asino indoctior, ac vix aut ne vix quidem Æsopum contriueris. Quid? ausim equidem de pecunia vel aureum tecum deponere, exploratum te minime habere, cuius generis sit mater. Huic extemplo & quidem perquam festiue respondet VVicelius: DEVS bone quid ego audio! Tibine ego vsque adeo indoctus videor, idipsum vt ignorem? Ne verò tibi non planum perspicuumque euadat, explicatum mihi idipsum esse. En aio ego, meam quidem matrem esse generis fæminini, tuam verò generis communis.

Quo quidem festiuo & aculeato responso ille cum adolescentulo huic plane attonito linguam sic interclusit, vt, quod amplius diceret, haberet plane nihil, cæteri verò, qui audierant, risu propemodum corruerent.

CCXI. De indocto quodam Magistro.

QVid magis procliue est, quam verbo aliquo aut schemate falli? Nuper quidam ex Magistris nostris cum enarraret ea, quę de Melchisedec in Genesi prodita sunt: Rex Salem panem ac vinum obtulit, &c. non animaduertens, *Salem* loci nomen esse, multa de condimenti vi atque natura disseruit. Imposuit enim bono viro vocum affinitas. Nam oscitantius omnia legunt, qui ingenium dicendi artibus non exercuerunt.

D. Philippus in Eloquentiæ encomio.

De

CCXII. *De quodam Philauto.*

IVuenis quidam ad miraculum vſque, ſi diis placet, eruditus, literas Græcas ad Lutherum non parum quidem ſæpe dabat. Lutherus autem rogabat ipſum, vt ne literas tam eruditas, quasque parum intelligeret, ad ſe mitteret. Quum vero ille eiuſmodi literas exarare non deſiſteret, hunc ridiculum verſum, Hebraicis characteribus depictum epiſtolæ ſuæ *Lutherus* inſeruit:

Mer Dauid ſot is, lis faden ab do die not iſt.

Quod verò multa vocabula Hebræo non ſunt abſona, *Græcus* iſte de iis explicandis non mediocriter laborat. Ideoq; & Hebræos nonnullos conſulit, & item Auguſtam Vindelicorum ad eruditos, qui Comitiis intererant, proficiſcitur, vt horum quoque ſententiam de Hebræo iſto verſiculo expiſcetur. Quando autem *Lutherus* iam ante ad eos perſcripſerat, vt Græculi iſtius elatique ſcioli philautiam vltus eſſet, probe iſte probeque exagitatus deriſuſque ab illis fuit.

D. Mattheſius concione 12. de Luthero habita, pag. 143.

CCXIII. *De Magiſtris noſtris.*

QVamuis ſit noſtri appellatio vana *Magiſtri*,
Omni qui vacuum fert ratione caput.
Attamen eſt *noſtro* reuerentia danda *Magiſtro*,
Et ſuus eſt aſinis attribuendus honos.
Felicem ô *noſtrum* cui contigit eſſe *Magiſtrum*,
Non tribuit cunctis Laida amare Venus.
Dulce ſonat, Bene veneritis venerande Magiſter
Noſter, & in primo docte ſedete loco.
Quod Scholæ ab ignavo curantur ſæpe *Magiſtro*,
Hoc eſt, immundos ſceptra tenere ſues.
Magna *Magiſtrorum* ſolet eſſe ſuperbia *noſtrûm*,
Laruas bullati qui ſubiere Dei.

Scilicet indoctis est gloria danda *Magistris*,
Et sua blasphemo laus tribuenda gregi.
Iussit *Alexander* sic declinare *Magister*,
Hoc miserum pueris nomen inane viris.
Per casus omnes est bestia stulta MAGISTER,
Inflat quem nudi larua Magisterii.

V.O. in Sylua, quæ Regno Papistico Thomæ Naogeorgi accessit, pag.41.

CCXIV. De inepto quodam Flaciano.

ANte quinquennium, cum instituta esset illa infelix & infausta Disputatio Vinariensis, quidam *Flacianus* in arce proponebat textum de Martha & Maria, & inter enarrandum (vt erat ineptus) subinde repetebat hæc verba, *Martha tace, tace Martha*, exoremus *Martham*, vt sileat. Hæc verba postea aulici, homines faceti, ad hanc sententiam detorserunt, vt dicerent, *exoremus Flacium, vt sileat*. Sed videmus, inquiunt, nos hæc non posse obtinere ullis precibus, ergo rem tentemus alia via. Quod factum est. Eiectus est tandem ille *Rex*, qui somniaverat novum Regnum Anabaptisticum in Thuringia. *D. Strigelius lib.1. Dialect.* 896.

CCXV. De alio quodam eiusdem farinæ homine.

REcitabo iunioribus Narrationem, in qua si est aliquid rusticitatis, peto mihi veniam dari. Ego cum quodam *Magno Theologo* (si diis placet) conferebam de studiis Mathematicis, & inter alia suscipiebam patrocinium Astronomiæ, quam ille deridebat ex alto. Cumque usus essem multis argumentis, quibus sentiebat ille se esse victum, tandem erumpebat in hanc vocem, *Non Theologo, sed BOVE dignam. Ego*, inquit, *concacarem astra*. Ego dicebam, mi Domine, si vis concacare astra, oportet

tet

tet te altius aſſurgere. Nam hoc in loco non attinges aſtra. Tum ſubiiciebat mihi, *tu philippizas, tu nimis es deditus Philoſophiæ.* Hæc recito, vt videant iuniores, quam ſint inepta multorum iudicia, vel potius deliria. Olim in Scholis dicebatur: *De bonis modalibus non guſtabit ASINVS.* Sed verius dici poteſt, *de bonis Geometricis & Aſtronomicis non guſtabit ASINVS*, qualis eſt ille, qui voluit concacare aſtra.

Idem lib.4.Dialect.pag 836.

CCXVI. De duobus Cardinalibus.

QVum Cardinales duo ad Concilium Conſtantienſe proficiſcerentur, in quo eodem *Ioannes Huſſus*, conſtantiſſimus ille Chriſti Martyr, exuſtus fuit, inciderunt in quendam opilionem, qui ſe lamentis muliebriter lacrymiſque dedebat. Itaque ex eo quærunt, quid ſit, quamobrem tantam lacrymarum vim profundat? His ille reſpondet: Equidem bubonem (alii bufonem fuiſſe contendunt) hic conſpicor, quo quidem certe volucre quicquam deformius, aut turpius fieri vix, aut ne vix quidem poteſt: cum ego è diuerſo homo ratione vtens, atque adeo ad imaginem Dei conditus ſim. Quod igitur opifici illi mundi ædificatorique DEO, per omnem vitam ne ſemel quidem de eo gratias egerim, cum me tamen æque bubonem ſeu noctuam creare potuerit atque auem iſtam, id vero non poſſum non ſummis fletibus proſequi. Quo audito, *Cardinales* quoque obſtupefacti fatentur, neque ſibi quidem de eo vnquam veniſſe in mentem, cum tamen longe maiores, vtpote amplioribus dignitatibus aucti, de eo gratias agendi DEO habuerint occaſiones, quam miſer iſte opilio. Perhibent etiam, alterum ipſorum ita fuiſſe animo perturbatum, ut

de equo continuo delapſus tandemque ad ſe rediens, hanc in rationem verba fecerit: *O AVGVSTINE ſancte, quam vere dixiſti: Surgunt indocti & ruunt in cœlum, ſed nos cum doctrina noſtra volutamur in carne & ſanguine.*

Selnecc. in explicatione Pſal. 19I. pag. 151.

CCXVII. De Cucullatis.

INcuruiceruicum Cucullatorum habet
Grex id ſubinde in ore, ſe eſſe mortuum
Mundo: tamen edit eximie pecus, bibit.
Non peſſime ſtertit ſepultum crapula.
Operam Veneri dat, & voluptatum aſſecla
Eſt omnium: id ne eſt mortuum eſſe mundo?

Aliter.

Interpretare: Mortui ſunt hercule
Mundo *Cucullati*, quod iners terræ ſint onus,
Ad rem vtiles nullam, niſi ad ſcelus & vitium.

Stephanus Doletus.

CCXVIII. De iisdem.

INnumeri indutis hac tempeſtate *cucullis*,
Se cœlo dignos eſſe, Deosque putant.
Sic miſeram falſa venantur imagine plebem,
Et ſua ſub dulci melle venena tegunt.
Sic pia prætextu virtutis pectora fallunt,
Illudunt vulgo, ſimplicibuſque nocent.
Quid monſtroſius eſt *Monacho*, qui præter amictum,
Nil aliud veræ relligionis habet?

CCXIX. De Impoſtura apud Miretum facta.

QVid modo ſeclorum miracula facta priorum
Ridemus? riſu ſunt noua digna magis:
Si lapides, aurum, argentum, ferrumque putarunt
Maiores, ſtatuas, ſignaque muta loqui,

Mira

Mira quidem, verum ludibria Dæmonis, vt nos
Arte ſua in caſſes præcipitaret, erant.
Artibus aſt homines hominum luduntur, & illos,
Qui imponunt ſanctos plebs putat eſſe rudis.
Mureti vncta oleo nuper teſtatur imago
Sacrificûm, mixto ſanguine, tincta manu.
Perſuadet populo fictus ſuadere Sacerdos
Effigiem Chriſti: credula turba probat:
Et pene eſt totum res hæc diſperſa per orbem,
Sic creuit falſa credulitate dolus.
Muretum accurrunt cœci, quo cernere poſſint:
Et muti, vt poſſit libera lingua loqui.
Quid? claudi, ſurdi, ſani, morboque grauati
Depictæ reddunt plurima vota cruci.
Ille offert veſtes, hic cerea lumina, rarum
Hic linum, à ligno quiſque requirit opem.
Lintea dat pauper, togulam pro munere ſeruus,
Vnctor proque oleo maxima dona rapit.
Fraus abit in vulgus, ſceleris traducitur auctor,
Cogitur ille vncta pro cruce ferre crucem.

Iuſtus Vulteius.

CCXX. *De Diabolo & quodam Metallico.*

FRiburgi in Miſnia vera hæc atque adeo memorabilis hiſtoria accidit. Quum ſingulari DEI Optimi Maximi munere atq; conceſſu hic quoque verbum Dei annunciaretur, *Satanas* ſuos ludos iſtic exercere ſtudens, viſibili ſpecie ad quendam *Metallicum*, adverſa valetudine oppreſſum, acceſſit, è regioneque illius conſidens poſtulauit, vt omnia per omnem vitam commiſſa flagitia, ordine ſibi recitaret, ſe enim adeſſe, vt literis ea memoriæque conſignaret. *Metallicus* initio quidem exanimatur, tandem verò animo reſumto, *Chriſto* ſeſe erigit atque ſuſtentat, itaque reſpondet.

Age cum istanc consignandorum meorum scele-rum prouinciam tua sponte susceperis, non faci-am equidem, vt vel minimum eorum tacitus præ-teream, sed ingenue omnia & fatebor, & in si-num tibi effundam. Hoc vnum abs te postulo, v-exordii loco, isti meorum peccatorum futuro e-lencho hoc elogium præfigas: *Semen mulieris con-triuit caput serpentis.* Quo quidem Cacodæmon audito in pedes se illico coniecit, isto Catalogo n-inchoato quidem, tantum abest, vt perfecto at-que absoluto, incredibilique fœtore bono isti vir- valedixit.

De Christoph. Fischerus concione 16. super Ps. 91.

CCXXII. *De Puero quodam.*

Wittembergæ viuente *Luthero*, puer quidam fertur missus à parentibus ad studia. Hui-cum parentes pecuniam non in manus darent, sed præceptori committerent, & puer tamen nol-let pecunia carere, invocat Diabolū, & facto con-tractu cum Diabolo apparente obligauit se scri-pta schedula sanguine suo, quam tradidit Diabo-lo. Puer habens pecuniam interrogatur sæpius vnde acceperit, & cum nihil certi extorqueri pos-set, tandem sæpe & serio interrogatus confitetur lacrymans suam impietatem. Hoc opus, hic labor. Puer ducitur ad *Lutherum*, qui conuocatis aliis piis viris, audit ex puero, vt res gesta sit. Deinde pre-cibus vna factis serio ad Deum cum puero, cogi-tur tandem Diabolus reddere schedulam sangui-ne pueri scriptam. Postea puer institutus, absolu-tus & ita liberatus est à Dæmonis tyrannide.

Selneccerus in Pædagogia, pag. 273.

CCXXIII. *Rabinorum quædam Fabula.*

NOn iuste ageretur, si anima sola vel esset bea-ta, vel in pœnis affligeretur, cum habuerit

cor-

corpus sibi consociatum, in edendis tam rectis, quam prauis actionibus. Itaque par est, vt vna cum corpore gaudia vel pœnas experiatur, cum per illud omnia gesserit. *Rabini* apud Iudæos, vt hoc testarentur, fabellam quandam confinxerunt, dicentes, quendam potentem & opulentum hominem paradisum sibi plantasse, nobilissimis arborum generibus, quæ fructus præstantissimos ferebant. Ne autem deciperetur, apposuisse custodes. Et quoniam ab ipsis etiam custodibus erat cauendum, duos ita factos adhibuit, vt vnus perspicue videret, sed ita claudus, vt nullo modo posset incedere: alter valebat quidem pedibus, sed erat cœcus. Cum abiisset horti Dominus, cœperunt mali custodes inter se consultare de fructibus comedendis. Cœcus aiebat, ego quidem cupio, sed non video. Claudus aiebat, ego vero illos cerno, sed accedere nequeo. Post multa conuenerunt, vt cœcus ad terram sese prosterneret, & super dorsum reciperet claudum, qui cum videret, manu regebat cœcum. Itaque simul conjuncti ad arbores peruenerunt, & fructibus illis arbitratu suo desiderium expleuerunt. Paradisi Dominus rediit, & animaduertens damnum datum custodes increpauit. Claudus excusabat, se non potuisse ad arbores accedere. Cœcus autem dicebat, se non valuisse fructus cernere. Tum herus, cognita illorum vafritia atque astutia: Coniunxistis, ait, operas: propterea ego quoque vos rursus coniungam, & una plectam. Alligauit igitur rursus eos, & cædendo & percutiendo vtrumque simul puniuit. Ita inquiunt, in homine res habet. Animus quidem cognoscit, intelligit & sapit, verum externa per se non potest obire opera. Corpus vero per se est stupidum, nec sapit,

quod tamen ab animo cum impellitur & mouetur, idoneum instrumentum est actionum externarum. Quod cum ita sit, ratio postulat & iustitia, vt post mortem coniungantur denuo ad perferendas pœnas & præmia.

D. Martyr. 4. Reg. 4. pag. 215.

CCXXIII. Alia Fabella.

OLim fabula quædam excogitata fuit, quod Iudæus quidam ex tribu *Dan* nascendusque in Babylone, appetente iudicii die, futurus sit Antichristus. Ita homines vero Antichristo, videlicet Pontifice Romano, præterito, alium exspectarunt. Veluti cum fur aliquis in frequentissimo foro clamat, comprehendite furem, interea dum homines circumspectant, ipse per fugam elabitur.

D. Lauaterus in explic. Prouerb. Sal. cap. 9. pag. 80. editionis prioris.

CCXXIV. Fabula Iudaica de tempore Meßiæ.

IN libro Sanhedrin fabulantur Iudæi, tempore Messiæ terram promissam producturam panes coctos & formatos, ac si essent in clibano percocti, & eandem terram promissam germinaturam & producturam tempore Messiæ vestes sereaceas ad cuiusque hominis voluntatem & necessitatem (*Diß geschicht im Schlauraffen Land, nicht in dem Gelobten Land;*) & quia hæc nondum ita euenerunt, colligunt, nondum venisse Messiam.

D. Georgius Maior, Tom. 1. pag. 965.

CCXXV. De diuite Sacrifico moriente.

NVncius horrendum iamiam properabit ad orcum,
Quo tibi non vllus certior esse potest.

Si-

Si quid habes ſcelerum Stygio mandare tyranno,
Hoc agerem, fidus crede miniſter erit.
Aſt opus eſt alio, tibi qui mandata reportet
Hic ſemel hoc menſus non remeabit iter.

Ioannes Sapidius.

CCXXVI. *De Ioanne Tezelio, indulgentiarum nunciatore.*

QVum Tezelius in Miſnia publica pro concione de indulgentiis verba faceret, perquam magnifice pollicitus fuit, ſe à prandio peculiares quaſdam atq; adeo raras Sanctorum reliquias auditoribus ſuis oſtenſurum eſſe, pennam nimirum D. Archangeli Michaëlis, quam ei capitalis ille humani generis hoſtis Diabolus, eo in prælio, cuius *Ioannes* Apocalypſ. 12. mentionem facit euulſerit. Hoc tam ſplendidum ipſius luculentumque mendacium eius loci ludimagiſtri obſeruant. Itaque cum & ipſi cum paſtore pranderent, Tezeliuſque thecam ſuam, in qua pennam iſtam aſſeruari dicebat, incautius iuxta feneſtram collocaſſet, pennam ei clanculum inde auferunt, ac carbones aliquot eius loco ſubſtituunt. Cæterum cum Tezelius, bene iam potus, reliquiiſque ſuffarcinatus, ſuggeſtum iterum conſcendiſſet, easque ſummis non dico laudibus, ſed mendaciis ornaſſet, capſulam ad extremum aperit, reliquias iſtas imperitæ multitudini commonſtraturus, reperitq; non pennam diui Michaëlis Archangeli, ſed carbones aliquot ſuppoſititios. Ne verò ſe ipſum turpiter daret, duce Diabolo, qui omnis mendacii pater eſt, hoc commentum mox inuenit, vt diceret, Amici mei, putabam equidem, me aſſumſiſſe thecam illam, in qua diui Michaëlis pennæ aſſeruantur: at

mea

mea me fefellit opinio, quod eam arripuerim, in qua quidem continentur carbones, quibus diuus Laurentius tostus fuit. Quid tibi cedo quæso de hoc hominis impudentissimi mendacio videtur?

Ioannes Langius de beata vita, fol. 176.

CCXXVII. *De pube, habita pro capillis Diuæ Catharinæ.*

IMproba ridiculo genitalem fœmina barbam
Cestidos insignes donat habere comas.
Credulus hic toto circumfert orbe capillos,
Allicitur his plebs in noua vota levis.
Conueniunt, orant, & crinibus oscula figunt,
Culta fuit Bromii non ita Verpa patris.
Efficit (hæc fidei vis est) miracula pubes.
O quoties vmbram res pietatis habent!
Verius in diuis colitur, quod vivit Olympo,
Post habitis terræ, quæ sua, relliquiis.
Qui vita superos & moribus exprimit, ille,
Ille colit superos, & colitur superis.

Ioannes Sapidius.

CCXXVIII. *De superstitiosis quibusdam mulierculis.*

MEmini, quæ me puero Imagunculis parochiæ nostræ fieri solebant. Quum *Stephani* festum appropinquabat, ornabantur Carnifices, qui ipsum lapidibus obruebant, cum sertis, tum monilibus, non minus quam ipse *Stephanus*. Eos dum mulierculæ cernebant ita ornatos, *Stephani socios* esse existimabant. Itaque sua cuique candela offerebatur. Quin etiam id fiebat *Diabolo Michaelis*. Idem accidit in *Reliquiis*. Sic confusa & permixta sunt in iis omnia, vt Martyris alicuius ossa haberi nequeant, quin periculum sit, ne latronis aut furis, vel etiam asini, aut equi, aut bouis ossa adorētur.

tur. Annulus *diuæ Mariæ*, aut pecten, aut cingulum adorari non poteſt, quin periculum ſit, *ne ex mundo ſcorti cuiſpiam aliquid adoretur.*

Caluinus in admonitione de Reliquiis.

CCXXIX. *De Sarctore quodam & Sacrificulo.*

EQuidem à parentibus meis accepi, fuiſſe annis ab hinc quinquaginta Hotzfeldæ Sarctorem quendam, hominem admodum cerebroſum, audacem & confidentem, qui quidem cum Sacrificulum quempiam è medio ſuſtuliſſet, & anathematis fulmine percuſſus,& Haſſiam itemque purgare, ſolumque vertere coactus fuit,itaque Romam profugiens, duos ſe obtruncaſſe ſimulauit, literasque indulgentiarum dari ſibi petiit, quas item numerata pecunia, nullo negotio impetrauit.Neque vero neceſſe habuit,*quadragenas* ex vetuſtæ illius regulæ præſcripto,pro peccato iſto ſuo pœnitere atque ſatisfacere. Quum igitur literis iſtis indulgentiarum munitus domum rediret, ſaluoque conducto impetrato, apud ſuos iam tutus, extraque omnem periculi aleam verſaretur, gloriabatur hic Stellio, ſe adhuc vnum habere in reſiduo, quem morte delere ſibi liceret, quandocunque vellet: eumque fore primum quemque, qui ipſum vel torue aſpiceret,vel aſpere alloqueretur. Eaq; re perfecit,vt omnes totius & Bidenkapienſis,&Battembergenſis diœceſeos Presbyteri eum reformidarent, ac quiſque ſibi caueret, ne Vitilitigatoris iſtius iram odiumque aduerſus ſe concitarent: non enim tam nebulonem iſtum, quam literas indulgentiarum, à quibus illum inſtructum armatumque eſſe nouerant,metuebant. Ecce tibi, hi vero fructus illi præclari ſunt, quos quidem indulgentiæ profundebant.

D.Ger-

D. Georgius Nigrinus in historica sua relatio[ne] de quadruplici Iubilæo, & duobus indulgentiarum g[e]neribus, cap. 14. vnde hæc latina fecimus.

CCXXX. *De rustico quodam atque Sacerdote.*

NOn procul à Spira fuit quidam *Rusticus*, cui v[-] xor erat mortua. *Sacerdos* venit ad Rusticum & iussit eum curare, vt vxori suæ *Requies* canere[-] tur. Noluit rusticus, quia inquit, non opus est; Sci[o] eam esse iam in cœlo. Sacerdos ægre ferens, iu[it] in Ciuitatem ad præfectum & illum accusaui[t]. Duriter eum tractauit præfectus primo iudici[o] quod contra mandatum fecisset. Dixit Rusticu[s] ego nolui conducere, quia habeo literas papale[s] & mea vxor fiducia istarum literarum mortu[a] iam est in cœlo, neque ego debui illas literas fals[i-] tatis arguere. *Schwabach* iudex tum temporis di[-] xit, vale, & sis modestior, & literis tuis noli fine[s] illos transire, quos non debes, quia sic est const[i-] tutum. Ita *Indulgentiæ* habuerunt admixta mult[a] mendacia, dixerunt à purgatorio & similibus im[-] posturis. Initio autem indulgentiæ dictæ fuerun[t] relaxationes legum seu pœnarum Canonicarum quæ tamen & ipsæ non fuerunt necessariæ, *Da[r-] nach haben sie einen* quæstum *drauff gesetzt*, muta[-] runt in mercatum.

D. Pezelius part. 4. Post. Mel. pag. 594.

CCXXXI *De Indulgentiis Iulii, P. M.*

FRaude capit totum mercator *Iulius* orbem,
 Vendit enim cœlos, non habet ipse tamen.
Vende mihi quod habes: nam qui pudor, vt mi-
 hi vendas
 Ipsum te *Iuli* cuius egere vides?
Quin fera centimanos emittat terra Gigantes
 Iulius expulso vendat & astra Iove.

Don[-]

Donec enim cœlos alius regit, & tonat inde,
Non ego tam magni muneris emtor ero,

Huttenus.

CCXXXII. *De Nobili quodam iuuene.*

Iuuenis quidam generosus & nobilis, qui cum in aula *Caroli* Cæsaris versaretur, indecore parumque reuerenter atque inhoneste se gessit, siquidem virginis cuiusdam, quam deperibat, pudicitiam expugnauit, quod in cœtu concessuque heroicarum virginum capitale censeri solet, ac morte piandum, tametsi nulla vis illata sit, ac puella tacito quodam consensu non magnopere repugnare obluctarique videretur. Itaque in carcerem coniectus est, postridie plectendus capite: nam id rigide obseruare solent, ne quis impune tale quidiam attentare, ac decus aulicum stupro fœdaque libidine contaminare audeat. Quum autem ea nocte tædio ac mœrore cōficitur, ex angore mentis, conceptaque mortis formidine, ita immutatus est, vt sequenti die, quum pro tribunali consisteret, à nemini eorum, quibus cum familiariter vixerat, ne à *Cæsare* quidem agnosci potuerit: adeo illi mortis horror, vitæque desperatio, paucarum horarum spacio colorem vigoremque corporis ademerat, vt omnis species formæque decor & venustas defluxisse appareret, sic, vt supra, quam credi possit, squalida sit effecta facies, color ex florido luridus & cadauerosus, aspectus horridus, indecora canities, barba situ & squalore fœdaque illuuie deformata. *Cæsar* cum in illum defigit oculos, suppostititium esse suspicatus, ac fucum sibi factum, explorari iussit, an ipsus is esset, & an ementita aut adulterina canities, barbaque medicato aliquo liquamine oblita

foret

foret ac delibuta. Cum autem nihil tale subesse animaduerteret, aspectu viri attonitus atque obstupefactus, ex vindicta in commiserationem animum deflexit. Itaque satis pœnarum dedisse ratus, culpam illi remisit, ac violatæ ereptæque pudicitiæ crimen condonauit.

Leuin. Lem. lib. 2. de Complex. c. 2.

CCXXXIII. *De Henrico Angliæ Rege, eius nominis VIII.*

HEnricus eius nominis VIII. cum ad preces quorundam procerum homicidæ cuidam ignouisset, & ille rursus rediisset ad ingenium, & alium quendam occidisset, & rursus iidem proceres sese pro illo deprecatores interponerent, Rex vehementer animo perculsus, *ille*, ait, *vnum tantum priorem interfecit: iam istum posteriorem ego*, inquit, *occidi*. Iussitque, vt de illo primo quoque tempore sumeretur supplicium.

D. Martyr. 2 Reg. 4. pag. 205.

CCXXXIV. *De Henrico Imperatore, eius nominis VII.*

SCribitur de Henrico Lucemburgensi Imperatore, cum in Italia esset, & præteriret quandam arcem non procul à Bononia: Duo Iuris periti, qui erant in eius Comitatu, alter eorum de altero quæsiuit, an esset Imperatoris arx, quam præteribant? Is affirmauit, quod omnia essent Imperatoris. Alter negabat dicendo, bona esse propriorum dominorum, non Imperatoris. Et cum aliquandiu contendissent, iudicem pari consensu & voluntate fecerunt Imperatorem, ea lege, vt qui victus esset, victori solveret equum. Imperator pronunciauit, quod iudicauit ex re sua, nempe omnia esse Imperatoris. Tum qui negaret, alteri dedit

equum

quum. Vnde iocus in vulgum sparsus est: *Iste dixit æquum, sed alter habuit equum.*

Idem 3. *Reg.* 21. *pag.* 170.

CCXXXV. *De Maximiliano eius nominis I.*

MAximilianus Imperator, qui esset omnium, de quibus fando audiuimus, liberalissimus, maximusque pecuniæ contemtor, multos putatur non bene instituisse facilitate hac sua, qui non modo Regni prouentus ad se conuerterant, sed ipsius etiam arcas compilarant. Morem hunc ille habebat, vt ante cœnam manus cum lauaret, alicui de astātibus detractos annulos traderet seruandos, donec detergerētur. Inter hos erat vnus, nequaquam contemnendus vir, sed auarior. Is igitur cum annulos accepisset, quasi re magna & necessaria oblata, interea dum lauabat Rex, sæpius discedere, & aliquantò post referre annulos, quasi re confecta: sæpe serius, tanquam negotiis distracto animo, illorum oblitus, Tandem non animaduersum iri furtum sperans, aliquos retinere, neque vnquam referre vniuersos. At Imperator simulabat se non sensisse. Tum iam ille annulos retinere audacius. Quodam tempore cum manum, vt acciperet ab Imperatore lauaturo, porrexisset, retraxit suam ille, atque abnuit se daturum, sine quidem conuitio, cum hoc modo diceret: *Se ante quoque illi annulos dedisse, quos ad eum vsque diem nondum retulisset. Quare se amplius fidei illius periculum facere nolle.* Risu autem exorto, & illo erubescente, tanquam qui manifeste teneretur, oculosque in terram defigente: *Bonum*, inquit, *Imperator, animum habe, tam enim aurum & gemmæ vilescunt copia, quam istæ Indicæ Insulæ suppeditant, vt confici alii annuli facile possint, quibus mox* para-

paratis, iterum & tu licet accipias. D. Camerariu[s] in Rhetòricis suis pag. 261.

CCXXXVI. De eodem:

MAximilianus primus habebat Secretarium quem diligebat propter elegantiam manus. Is imitatus chirographum Imperatoris, bis ter[ve] Imperatoris nomine scripserat ad *Iacobum Fuccharum*, & ipse literas obtulerat, postulās aliquot millia aureorum mutuo. *Fuccharus* cum semel atque iterum dedisset pecuniam, suspicatus est tandem aliquid fraudis subesse. Venit igitur ad Imperatorem, & chirographum ei exhibuit, quod cum vidisset Imperator: Hæc, inquit, certe *est manus mea quando vero scripserim, nescio.* Iubet vocari Secretarium & interrogat eum. Portastine tu hoc meum chirographum Iacobo? Portaui, inquit Secretarius. An ex mandato, inquit Imperator? Tum Secretarius expauescens, & procidens ante genua Imperatoris, petiuit veniam. Imperator commotus precibus remisit illi factum, ac dixit, *abeas, nec reuertaris deinceps in regna mea.*

D. Pezelius part. 3. Post. Mel. pag. 203.

CCXXXVIII. De eodem.

IN aula Maximiliani fuit Comes nobilis & magnus. Ille sedebat aliquando apud Imperatorem in mensa, & quidem vultu tristi sedebat. Rogat Maximilianus, quid tristis esset: Respondit ille, *Ich hab mich an E M. vergriffen, hab derselben eine gute Summ Gelts entwandt.* Si vultis mihi remittere. ego cras ero animosior & fortior. Respondebat Imperator. Ego remittam Comes postulauit, vt confirmaretur donato diplomate scripto. Maximilianus respondit. *Er wolt ihm einen Drunck drauff bringen.* Accipit igitur cyathum:

pro-

propinauit, atque ita remiſit. *Idem ibidem pagina* 474.

CCXXXVIII. De eodem.

PAter Maximiliani Fridericus vocauit filium *ein ſtraw das Gütlein.* Erat enim ſenex admodum rigidus. Miſerat *Maximiliano* filio ſtrenam, cum eſſet Noribergæ. Fuit patina plena pomorum pulcerrimorum, & additi erant XX. aurei Rhenenſes. Cubicularii, quibus erat iniunctum, exhibuerunt munus adoleſcenti. Venerunt in eius habitaculum, & meditata oratione dixerunt: Imperator pater veſter mittit vobis hoc munus, & precatur vobis felicem annum, & poſtulat, vt precemini DEVM, vt eum vobis, imperio & nobis diu incolumem ſeruet: præterea vt ſtudeatis diligenter. Adoleſcens, acceptis muneribus, reſpondit: Oro Deum æternum, vt ipſe patrem meum cariſſimum incolumem ſeruet multos annos, vt ei confirmet vires corporis & animæ, & optate ei meo quoque nomine fauſtum annum. Accipio autem hoc munus cum debita reuerentia. & faciam, Deo iuuante, quæ mihi præcipit. Aſſidue orabo pro eius incolumitate, & diligenter incumbam ſtudiis. Iſta pulcre dixit, vt fuit Maximilianus natura non tantum facundus, ſed etiam eloquens. Poſtea cum eſſent ibi collocata dona, inſpexit pecuniam, & inter commilitones abiecit, & dixit: Iſta diuidatis inter vos, ſed poma nolite attingere. Ego mihi aſſeruari ea volo. Redeunt illi ad patrem. Is interrogat, quid filius agat, qualis fuerit eius oratio, qui geſtus? vt ſolent patres de omnibus inquirere. Illi recitabãt orationem filii bene compoſitam, & narrabant, quomodo aureos abiecerit inter ſocios, poma ſibi reſeruari iuſſerit.

rit. Ibi pater risit, & dixit: Ego bene scio: *Er w* *ein straw Gütlein werden.* Erit prodigus, non si debit parsimoniæ. *Idem part. 2. pag. 210.*

CCXXXIX. De D. Stabio, Maximiliani Imperatoris Mathematico.

QVum proceres olim nonnulli de molesti aulicis vltro citroque agitarent, ac varia co quererentur, subridens piæ memoriæ Cæsa Maximiliani Mathematicus *D. Stabius*, ait: Q propius illustres heroes sunt, æstu sibi nimio v dentur exstingui: qui procul viuunt, intolerab gelu constringi. Etenim in aulas recepti, cupiu aulica seruitute leuari: contra qui priuati degun noctes atque dies adlaborant, vt in aulicoru numerum transferantur. Quam vita aulica mi similis videtur cortibus aut caueis gallinacei in quibus captæ gallinæ viuentes magis geni fouentur sagina. Sed vt aliæ liberæ nitorem istu videntes, appetunt tam splendidam viuendi r tionem, ita cortales miseris adstrictæ condition bus, in libertatem pristinam gestiunt restitui. *Apollonius* olim cum ante regias fores consist ret videretque homines quosdam tanquam De adorari, alios autem supplices venerabundosq coram illis stare, tum ingredientiumque strep tum ingentem animaduerteret, dixit: *Hæc nego videntur balneis rectissime comparari posse.* Nam e qui extra sunt, video intus ingredi properante qui vero intus, cum celeritate egredi animadue to. Vt igitur, qui balneorum æstu incaluerunt, gredi laborant, & gallinæ caueis inclusæ liberi viuendi genus exoptant: ita qui ad ignem au cum accesserunt, cupiunt retrogredi. Et qui libe tatem rem caram æstimant, abhorrent ab aul

duo

quod qui vtiles sint, & consiliis valentes, molestiis inibi atque laboribus infinitis prorsum exhauriantur. Qui vero inutiles, omnibus ridiculi circumagantur. Vnde natum prouerbium: *wer zu Hoff tüglich ist, den treibt man zu todt, der vntüglich ist, der muß ein Narr seyn.*

Hoc est:

Consultus iugi consumitur aulicus vsu,
Qui stolidus, molli scomma iocusq; choro.

Hadamarius de institutione Principis, pagina 143.

CCXL. *De Ioanne Manardo.*

IOannes Manardus *Ferrariensis* in Pannonia Vladislao Rege medendi artem exercuit: eandemque demum in Gymnasio Ferrariæ professus, Epistolarum librum edidit, quo magna medentibus & pharmacopolis vtilitas paratur: quum terræ frugibus Indicisque præsertim in Medicinæ vsum adoptatis, obsoleto antiquo nomine, & incerta virium potestate perobscuris eruditam claritatem attulerit. Duxit autem vxorem plane senex, & articulorum dolore distortus, ab ætate formaque florentis iuuenis thoro dignam, adeo leui iudicio & lethali quidem intemperantia, vt maturando funeri suo, aliquanto prolis, quam vitæ cupidior, ab amicis censeretur. Hinc Latomus ita iocatus in illum fuit:

In fouea qui te periturum dixit Aruspex,
Non est mentitus: Coniugis illa fuit.

Paulus Iouius in Elogiis doctorum virorum, pagina 189. Poterat idem Manardus illud Propertii vsurpare:

Multi longinquo periêre in amore libenter,
In quorum numero me quoque terra tegat.

CCXLI. De Camillo Querno Archipoëta.

CAmilius Quernus è Neapoli *Leonis* fama excitus, quum non dubiis vnquam præmiis poëtas in honore esse didicisset, in vrbem venit, lyram secum afferens, ad quam suæ Alexiados supra viginti millia versuum decantaret. Arrisere ei statim Academiæ sodales, quod Appulus præpingui vultu alacer, & prolixe comatus, omnino dignus festa laurea videretur. Itaque solemni exceptum epulo in Insula Tyberis Æsculapio dicata, potantemq; sæpe ingenti patera, & totius ingenii opes pulsata lyra proferentem, nouo serti genere coronarunt. Id erat ex pampino, brassica, & lauro eleganter intextum, sic, vt tam salse quam lepide eius temulentia brassicæ remedio cohibenda notaretur, & ipse publico consensu *Archipoëtæ cognomen*, manantibus præ gaudio lacrymis, lætus acciperet, salutareturque itidem cum plausu, hoc repetito sæpe carmine:

Salue brassica virens corona
Et lauro, Archipoëta, Pampinoq;
Dignus Principis auribus Leonis.

Nec multo post tanto cognomine percelebris productus ad Leonem, infinita carmina in torrenti morem rotundo ore decantauit: fuitque diu inter instrumenta eruditæ voluptatis longe gratissimus, quum cœnante Leone porrectis de man semesis obsoniis, stans in fenestra vesceretur, & d Principis lagena perpotando, subitanea carmi factitaret, ea demum lege, vt prescripto argume to bina saltem carmina ad mensam tributo n mine soluerentur, & in pœnam sterili, vel inep longe dilutissime foret præbibendum. Ab hac a tem opulenta hilarique sagina, vehementer in dit in podagram: sic vt bellissime ad risum euen

n

rit,cum de ſe canere iuſſus, in hoc hexametrum erupiſſet.

Archipoëta facit verſus pro mille poëtis.

Et demum hæſitaret, inexſpectatus Princeps, hoc Pentametro perargute reſponderit:

Et pro mille aliis Archipoeta bibit.

Tum vero aſtantibus obortus eſt riſus,& demum multo maximus, quum *Quernus* ſtupidus & interritus hoc tertium non inepte carmen induxiſſet:

Porrige, quod faciat mihi carmina dicta, falernum.

Idque Leo repente mutuatus à Virgilio ſubdiderit:

Hoc etiam eneruat debilitatq; pedes,

Mortuo autem Leone.profligatiſque Poëtis, Neapolim rediit, ibique demum, quum Gallica arma perſtreperent,&, vt ipſe in miſeriis perurbane dicebat, pro vno benigno Leone, in multos feros Lupos incidiſſet, oppreſſus vtraque prædura egeſtatis & inſanabilis morbi miſeria, in publica hoſpitali domo vitæ finem inuenit, quum indignatus *Fortunæ acerbitatem* præ dolore, ventrem ſibi & intima viſcera forfice perfoderit.

Idem ibidem.

CCXLII. De Clemente Marotto, Poeta Gallo.

CArdinalis Lotharingus Romam aliquando Pontificis Maximi ſalutandi cauſſa profecturus, *Clementem Marottum* itineris ſibi comitem adiunxit, quo huius quidem faceriis recreari, atque adeo itineris moleſtia leuari poſſet. Itaq; cum ad vrbem iam diis(quod aiunt)hominibuſque plaudentibus, perueniſſet, ſanctiſſimum mox patrem hoc *Clemente Marotto* atque aliis quibuſdam Cardinalibus comitatus,adit. Ecce autem cũ Cerberus triceps, & huic Cardinali, & cæteris iteq; im-

puros pedes osculandos exhiberet, *Marottus* Cardinali hero suo valere iusso, in pedes sese, quantum potest, coniicit.

Quod quidem cum ipsi Antichristo, tum huius etiam Creaturis perquam sane admirandum accidit. Itaque actutum quosdam ex stipatoribus suis amandat, qui hominem ex fuga retrahant. Reuocatur: Pontificique sistitur. Is quidem ex eo quærit, ecquid repentina ista atque inopinata fuga sibi vellet? Tum *Marottus* ridenti ore, verebar equidem beatissime pater, inquit, ne non mihi inutili seruo podex tuus suauiandus foret, cum meos hosce dominos pedibus tuis oscula dare oporteret. Quamobrem & ne mihi ipse deessem fugam mox moxque capessere volui. Hoc salso atque adeo arguto responso, incredibile est, quantos ille cum Pontifici Maximo, tum purpurati etiam patribus, risus concitauerit. Quod si aliu quispiam hæc in verba erupisset, capitis sine dubio, tanquam hæreticus, atque adeo sacrosanctæ sedis contemtor, fuisset condemnatus. *Marottu* autem, quod & facie & facetiis esset ridiculus atque adeo pro *semifatuo* haberetur, impune hoc tulit.

Vos osculemini (licet) olidos hircos
Pedes Paparum: sique vultis & culum.
Nos filium autem (vt Spiritus iubet sanctus)
Exosculabimur, illiusque vescemur
Pane, ac bibemus, ille quem dedit, potum.

Naogeorgus libr. 2. aduersus Machiam Bredenbachium, pag. 100. circa finem.

Pomponius Lætus in suo compendio Romanorum historiarum ita scribit: Imperatores ante manus exosculandas nobilibus præbebant, po suis manibus subleuabant ad oris osculum. Vu

gus genua exoſculabatur. Diocletianus edicto ſanxit, vti omnes ſine generis diſcrimine proſtrati, pedes oxoſcularentur, quibus etiam venerationem quandam adhibuit, exornans calceamenta auro, gemmis & margaritis. Quod feciſſe ante Caium Caligulam memorant, &c Hæc ille. Poſtea Romani quoque Pontifices, qui, vt illi tyranni, diuinos honores ſibi haberi volunt, pedes ſuos exoſculandos aliis præbuerunt. Id quod Sibylla Cumana prædixit Sermon. 8.

Ἔσπετ' ἄναξ πολιόκρανος, ἔχων πέλας οὔνομα πόντου,
Κόσμον ἐποπτεύων, μιαρῷ ποδὶ δῶρα πορίζων.

Hoc eſt:

Rex erit cano capite, aut galero, nomen habens vicinum ponto,
Mundum ſpectans, ſcelerato pede munera conferens.

Magni enim muneris loco habere illos oportet, quibus pedes ſuos exoſculandos præbet.

Lauaterus in librum Rutha Homil. 6.

CCXLIII. *De Paparum creandorum ritu immutato.*

FOemina Petre tua quondam auſa ſedere cathedra,
Orbi terrarum iura verenda dedit.
Hinc compreſſa quidem multos latuiſſet in annos,
Facta foret partu ni manifeſta nouo.
Poſt hæc Roma diu ſimili ſibi cauit ab aſtu,
Pontificum arcanos quærere ſueta ſinus.

Nec poterat quisquam reserantes æthera claue
 Non exploratis, sumere, testiculis.
Cur igitur nostro mos hic iam tempore cessat
 Ante probat sese quilibet esse marem.

Ioannes Pannonius in Sylua, quæ Re
Papistico Naogeorgi accessit, pag 37.

CCXLIV. De Ioanne Rodolpho Lauatero, Consule Tigurino.

IOannes Rodolphus Lauaterus Anno 1524. à R
publica nostra vna cum Iacobo VVerdmulle
vrbis Quæstore, ad *Clementem VII.* Pontific
Romanum (de cuius morte exstat peruulgat
illud, *Clementem nobis rapuit clementia fati*) stip
dia debita petendi gratia legatus est. In qua le
tione cum illius collega superstitione adhuc
butus ad Pontificis pedes prostratus, supple
sculum pro more illis figeret, & ut idem ipse fa
ret, vel propius saltem ad sanctissimum patr
accederet, à nonnullis esset admonitus, facer
noluit, magnoque sibi, quod tam prope ad ill
accessisset, dolori esse respondit. Horrori nam
illi erat Pontificius ille fastus atque luxus, qu
iam DEI beneficio veræ Religionis primor
primoribus, quod aiunt, labris degustasset. C
mente autem illo valde *inclemente* vsi sunt, qu
los non modo vacuos & re infecta abs se dim
verum etiam duris & asperis verbis iis exprob
uit, quod nostri *hæreticos* fouerent, & ecclesiæ R
manæ contra morem Maiorum suorum repug
rent. Deinde postulauit, vt illis vel eiectis,
iusto affectis supplicio, ad Ecclesiæ Romanæ g
mium redirent. Cui Legati nostri pie ac fo
ter responderunt, se quoad Religionem, C
nonicæ scripturæ veteris ac noui Testamenti t
qu

quàm vero ſolidoque Religionis fundamento inniti, ex quo ſi melius aliquid & verius, quam nunc credant, illis commonſtrari poſſit, ſe Deo & verbo eius libentiſſime obtemperaturos. Quod illorum reſponſum exploſum & irriſum fuit.

D. Ioannes Guilielmus Stuckius in præfat, Nehemiæ D, Lud. Lauateri præfixa.

CCXLV. De eodem.

IDem Anno 1521, in Italica illa expeditione ſigniferum egit. Quum igitur quendam ex gregariis militibus, Ruſticum noſtratem, prætereuntem grauiſſimaque in maximis caloribus ſiti laborantem animaduertiſſet, ex lagena ipſum ſua vini potu liberaliter recreauit. Accidit igitur octo fere poſt annis, cum in Capellana illa clade ac trepidatione *Lauaterus* in foſſam quandam, in qua multi alii interierunt, incidiſſet, nec ſpes inde emergendi vlla ſupereſſet, vt ille ipſe Ruſticus, qui in Italia illum vini hauſtum acceperat, tanti beneficii memor atque gratus, ipſum porrecta manu, in ipſo hoſtium conſpectu, cum magno vitæ ſuæ diſcrimine ex foſſa illa, ac proinde ex ipſius quaſi mortis faucibus extraxerit. Quem cum *Lauaterus dux* tunc non agnouiſſet, ſimulatque domum ad Kiburgenſem illam præfecturam ſuam rediit, diligenter ſtatim inquirendum curauit, quiſnam is eſſet, qui eum tanto vitæ periculo liberaſſet. Quem tandem inuentum, & ad ſe adductum interrogauit ſtudioſe, quid cauſſæ eſſet, cur ſibi cum tanto vitæ ſuæ periculo opem tuliſſet? Quia tu, reſpondit ille, mihi aliquot ante annos in Italia præ nimia ſiti de mea vita periclitanti vini potum præbuiſti. Idcirco gratiam merito tibi referre volui. Hoc admiratus *Lauaterus*, eique

gratias agens, illum veſtis pecunięque muneri[...] affectum, abs ſe dimiſit.

Idem ibidem.

CCXLVI. *De Henrico Reuchlino, Quæſtore Tigu[...]no, D. Ludouici Lauateri Auo materno.*

IS ſæpenumero de Huſſi & eius collegæ ini[...] iniuſtaque cæde, licet pontificiis adhuc ſuper[...]tionibus addictus, conqueri atque dicere eſt ſ[...]tus, in illa innumerabilium ſacerdotum Con[...] Conſtantienſis turba, illos, illos inquam, qui [...]timi inter illos ſanctiſſimiq; exſtitiſſent, con[...] ius omne atq; fas fuiſſe combuſtos. Crebro q[...]que domeſticis atque familiaribus ſuis dixit, [...] quidem dubium non eſſe, quin magnis in erro[...]pus atque ſuperſtitionibus verſentur, ſed illos [...] cernere ſe, nec demonſtrare certo poſſe, ſpem [...]men ſibi non eſſe exiguam, fore vt breui aliq[...] exſiſteret, qui errores illos mundo patefaci[...] Itaque cum *Huldrychum Zuinglium* Anno Dom[...] 1519. primo concionantem audiuiſſet, incredi[...]li exſultans gaudio atque triumphans, Deoq[...] gratias agens, nunc tandem ſe voti deſideriiq[...] ſui compotem factum eſſe dixit. Illum enim [...] audiuiſſe virum, qui proculdubio cum errores [...]que ſuperſtitiones, tum quæ veræ Religionis [...] æternæ ſalutis adipiſcendæ via ſit atque ratio, [...]re atque perſpicue ſit demonſtraturus, & Mo[...] inſtar populum DEI ex Ægypto ſit educturu[...] hoc eſt, DEI ope atque auxilio triſti illo ſup[...]ſtitionis iugo ſit liberaturus. Quare & ipſe co[...]ciones illius aſſidue attenteque audiebat, & qu[...]uis alios ad idem faciendum magno ſtudio in[...]tabat.

Idem ibidem.

CCXLVII. De quodam Anglo:

IN Anglia quidam bonus homo erat condemnatus ad mortem. Erat Ludimagister Londini. Vesperi amicus aliquis attulit ei assaturam, & cœnauit cum eo in conclaui, in quo captiuus tenebatur. Cum attigit carnem feruentem adhuc, læsus feruore, retraxit digitum, postea subridens: *Ecce*, inquit, *trepido nunc, cum tantum assaturam attingo, quid cras erit futurum, cum ipse assabor?* Tamen postridie constantissime & animosissime mortuus est. Cum Rex illi dixisset, si vellet recantare, velle se ei parcere, & seruare eum incolumem; ille procumbens in genua egit gratias, & dixit, se secundum DEVM nullius auctoritatem pluris facere, quam Regis: sed se non posse DEVM contumelia afficere, & amplexus fasciculum, qui erat signum mortis, dixit, *O mihi dulcissimas virgas Mori ego potius malo, quam contra Deum facere.* Et sic mortuus est in optima confessione. Fuit scelestе delatus per calumniam, & per calumniam palam oppressus. Monuerat tantum concionatorem quendam amicum per scriptum, nihil publice docuerat, & ille prodiderat eum.

D. Pezelius Post. Mel. part. 3. pag. 531.

CCXLVIII. De Puerpera quadam.

N*Azianzenus*, inquit, *Nihil ita exhilarat hominem, vt bona conscientia & bona spes.* Laurentius *ligt da*, habet bonam conscientiam, & spem vitæ æternæ, & obruitur sensus externorum cruciatuum, lætitia interiori, sicut etiam de Stephano versiculus dicit:

Ibat ouans animis, & spe sua damna leuabat.

Sic illo ipso tempore, cum vna ex sanctis matronis in carcere parturiens, iam valde cruciaretur vt puerpera, dixit custos carceris ad eam: Ecce,

nunc tam impatiens es doloris, quid cras facti es, si ad supplicium duceris? Cui respondit *H[illegible] patior tanquam misera mulier, in dolore pertinenti sexum meum propter peccatum, cras patiar ut Christi na, propter fidem in Christum.* Hæc tanta animi m[illegible] gnitudo inde fuit, quod habebat spem & bon[illegible] conscientiam. *Idem ibidem pag.* 573.

CCXLIX. *De duobus Rusticis.*

INitio controuersiarum Lutheri duo Rustici c[illegible] gressi sunt casu, alter sobrius, alter ebrius. [illegible] sobrius erat, fuit interrogatus ab altero, an sit *M[illegible] tinista?* respondit, se esse *Lutheranum.* Tum eb[illegible] stringit gladium, ægre ferens, quod non sit *M[illegible] tinista.* Sæpe hoc accidit, vt certamina sint inter [illegible] quos, quæ ipsi non intelligunt, qui inter se di[illegible] diantur. Dilabuntur à re ad personas.

Idem ibidem pag. 24[illegible]

CCL. *De inepto quodam Cuntzionatore.*

DOctor Martinus explorare aliquando vole[illegible] quendam, qui fuerat Monachus, an idon[illegible] esset ad concionandum. Audiuit eum paucis a[illegible] adhibitis. Ille, qui concionem habere debeb[illegible] incipiebat legere textum; *Ego sum pastor bonus,* [illegible] *bin ein guter Hirt,* & metu trepidans, tacebat [illegible] quandiu. Postea rursus incipiebat, *Ego sum pa[illegible] bonus,* & rursus tacebat. Tertio repetebat ead[illegible] verba: *Ego sum pastor bonus,* nec poterat vlter[illegible] legendo progredi. Tum Lutherus dixit ad eu[illegible] *Vos non estis bonus pastor. Ihr seyd nicht ein guter H[illegible] sondern ein alber Schaf. Et ouis seu agnus incogita[illegible]*

Idem ibidem pag. 164[illegible]

CCLI. *De Eremita quodam.*

ERemita quispiam, vt tradunt Ecclesiast[illegible] *χρονικά*, eiecit quendam Satanam potu vini

Dæm[illegible]

Dæmoniaco. Quum enim Eremita in ſolitudine vitam honeſtiſſimam & duriſſimam ageret, adductus eſt ad eum Dæmoniacus, quem precibus ſuis curaret. Dæmoniacus autem, poſtquam Eremitam in proſpectu haberet, cœpit horribiliter exclamare: Quid me ducitis ad vini potorem? Acceperat enim Eremita pauxillum vini à proximis ſuis vicinis, quo imbecillitatem ſuam ſuſtentaret. Intelligebat autem, Satanam hoc in Dæmoniaco agere, vt vſus vini per ſe impius iudicaretur. Quare ſtatim accepto calice, & infuſo, quod reliquum erat, vino, dixit ad Dæmonem: *Credo in Dominum Ieſum Chriſtum, filium Dei, quod priusquam hunc calicem vini ebibero, tu neceſſe habeas ex homine migrare.* Quid ergo factum eſt? Eremita bibit, Satan in Dæmoniaco fremit, ſæuit & diſcedit.

Brentius in Matthæum, pag. 147.

CCLII. *Hiſtoria de puella quadam Francofordienſi.*

TOrrida cum rapidis arderet ſolibus æſtas,
  Flauaque maturis frugibus arua forent.
Virgo ſub arborea capiebat fronde quietem,
  Ceſpitis in viridi gramine propter aquas.
Hic vbi vitiferos allabitur Odera colles,
  Feſſaque dum placido membra ſopore leuat.
Clara quieſcenti vox eſt audita puellæ:
  Surge, tibi magnæ, ſurge, dabuntur opes.
Surgit, & attollens excuſſo lumina ſomno,
  Haud procul inſignis conſpicit ora viri.
Hic ita: Virgo tuum ſi me dignaris amantem,
  Diuitiis, dixit, ſola fruere meis.
Theſauroſque tibi magnos tellure recludam,
  Illa ſub hæc, *Noſter, quisquis es*, inquit, *eris.*
Cumque fidem verbis his aſtrinxiſſet amanti,
  Priſtina mutatur forma repente viri.

Grandes igne micant oculi, frons torua min
Cornua, semicaper qualia Faunus habet.
Concipit his virgo perterrita mente furorem
Fertur & humanis sensibus orba domum.
Nunc ea compedibus duris & vincta catheni
Se stygii gazas promere Ditis ait.
Exhibet argentum custodibus, exhibet aur
Dextera signato nec vacat ære manus.
At nisi præripiant aurum, dextramque preh
dant;
In sua per buccam viscera condit opes.
Fallor? an, insolito sunt plena quod omnia l
Admonet hæc auri prodigiosa fames?
Quodque Dei spreto, mortalia pectora, verb
Sola parandarum cura fatigat opum?

Sabinus in Sylua, quæ Regno Papistico georgi accessit, pag. 53.

CCLIII. *Historia Spectri Spirensis.*

VRbs antiqua iacet celebri contermina Rh
no,
Vangionum longe non ea distat humo.
Nescio, qui Nemetes hanc incoluisse feruntu
Sunt ibi Francorum busta quaterna ducur
Cæsareis sedes fuit illa cohortibus olim,
Nomen ob id Graium, Spira vocata, tenet
Hic humili modicis à stirpe parentibus ortus
Exiguæ quidam Nauita puppis erat.
Qui calamo pisces linoque madente solebat
Fallere, iam radios Sole tegente suos.
Is dum forte leues hamos ac retia tractat,
Non procul à ripa lubrice Rhene tua.
Ecce per obscuræ tenebrosa crepuscula nocti
Obtulit ignoti se noua forma viri.

At

Atro tectus erat Monachum ſimulante cucullo,
  Vtque ſolent, raſo vertice tonſus erat.
Nauta propinquantem conſueto more ſalutans,
  Ecquid agis ſero tempore noctis? ait.
Ille ſub hæc. Adſum longinquis miſſus ab oris
  Nuncius, ipſe tua me rogo lintre vehas,
Vt cito tranſmiſſo contingam flumine ripam,
  Dixerat, aſſumtum nauita lintre tulit.
Iamque fere medios curſus nox atra tenebat,
  Flexaque tarda pigri plauſtra Bootis erant,
Cum procul in viridi venientes margine ripæ
  Quinque Cucullatos rurſus adeſſe videt.
Exoptatque illis Piſcator, vt ante, ſalutem,
  Quoque velint media pergere nocte? rogat.
Ex quibus vnus ait: Nos magna pericula cogunt
  Obſcura tutas carpere nocte vias.
Omnibus inviſi ſumus, intentatque nefandum
  Sacrificis nobis turba prophana necem.
At te ſi quis amor tangit, ſi cura piorum,
  Tranſuehe navigio corpora noſtra tuo.
Vt tumidas læti ſuperemus fluminis vndas,
  Neve moraturis impediamur aquis.
Sic æterna tuis fortuna laboribus adſit,
  In tua ſic multus retia piſcis erit.
Annuit, & remo propellens nauita cymbam,
  Mox iubet adducta ſcandere puppe ratem.
Sed mihi quis, dixit, ſoluet mercede laborem?
  Alter ad hæc, Nullas, ſcis, quod habemus opes.
Raraque percipimus diſcendi munera vulgo,
  Non tamen ingratos nos habiturus eris.
Si nos in ſolido rurſus fortuna locabit,
  Præmia pro tanto digna labore feres.
Soluerat extremo Piſcator margine nauem,
  Iamque fere medias illa ſecabat aquas.

Sidereas remouent ſubeuntia nubila ſtellas,
Præcipiti fertur puppis & icta noto.
Incepêre nigris horreſcere fluctibus vndæ,
Sæuaqne tempeſtas imbribus orta fuit.
Ipſe repentino faſſus pallore timorem
Nauta, Quid hæc, inquit, vult noua cauſſa mali?
Nulla tamen pluuiæ venturæ ſigna notabam,
Sol vbi flagrantes æquore merſit equos.
Nulla lacus vſquam circumuolitabat hirundo,
Vlla nec eſt oculis ardea viſa meis.
Tum neque luna nigro ſurgebat pallida vultu,
Clarus & occiduo lumine Phœbus erat.
Talia iactanti, diſturbant verba procellæ,
Impediuntque graues ora loquentis aquæ.
Pene procelloſi ſubuerſaque turbinis ictu
Nauis, & inſanis fluctibus hauſta fuit.
Ardua ſublatas tendens ad ſydera palmas,
A ſuperis orans nauita poſcit opem.
Quid facis? ex monachis ait vnus: &, improbe, dixit,
Deſine voce tua ſollicitare Deos,
Moxque graui tollens immanem pondere pontum,
Nauta parum fœlix quo prius vſus erat.
Illius hoc humeros pulſataque terga fatigat,
Cæſus ad extremam dum fuit vſque necem.
Proditus eſt tandem peruerſi Dæmonis aſtus,
Detectuſque fuit fraude parente dolus.
Vana receſſerunt in inanes corpora ventos,
Manſit & ingratus naue relictus odor.
Mox quoque purgato fugerunt nubila cœlo,
Et rediit pulſis aura ſerena notis.
Territus hoc monſtro, gelidum ſine ſanguine corpus
Tollit, & ad ripam nauita puppe redit.

Iſti

Iſtic in viridi procumbit languidus herba,
Donec ab Eois Sol fuit ortus aquis.
Mane, ſub Oceanum pulſis Hyperione ſtellis,
Ducitur à puero prætereunte domum.
Omnia commemorans præſentibus æger amicis,
Clauſit adhuc illo fata ſuprema die.
Poſtera cum croceis fulgens aurora quadrigis
Protulerat roſeas ore nitente genas:
Accidit & ſimilis diuerſo tempore caſus:
Acta ſed euentu res meliore fuit.
Summa procul radiis feriente cacumine Phæbo
Carpebat ſolus mane viator iter.
Qui Nemetum poſtquam digreſſus finibus eſſet,
Primus vbi poſitus diſtat ab vrbe lapis.
Aduentare nigro tectum velamine currum
Conſpicit, hic monachis currus onuſtus erat.
Ordine quem iuncti ſeptem traxêre iugales,
Quarta ſed ablato defuit axe rota.
Quique manu flexas auriga tenebat habenas,
Terribili naſo conſpiciendus erat.
Attonitus curru ſtat prætereunte viator,
Nec monachos illos ſpectra ſed eſſe videt.
Euolat extemplo ſublatus ad æthera currus,
Mixtaque cum fumo flamma ſecuta fuit.
Triſtis & infauſtum belli mortalibus omen,
Horrida per nubes arma dedêre ſonum.
Ille ſtatim rediens, quæ viderat indicat vrbi.
Eſt ea res certa cognita vera fide.
Hæc igitur vobis, aſius quos ſuſtinet orbis,
Carminibus duxi ſignificanda meis.
Expoſiturus eram, ſi res interprete egeret,
Spectra quid infeſti Dæmonis iſta velint.
Effera Germanos agitat diſcordia Reges,
Proque Cucullatis impia bella parant.

Hæc

Hæc ea tempeſtas. impar hic & ordo rotarum,
Hæc & cum fumo lucida flamma fuit.
Sed Deus eſt nobis orandus, vt arma quieſcant,
Ille precaturis mitia fata dabit.

Idem ibidem pag.48.

CCLIV. De quodam Monacho.

MEntio cum fieret, fortuna vt ſæpe modeſtum
Efferat, & faciat diſſimilem eſſe ſui:
Et cedant mores rebus plerunque ſecundis,
Audiui à doctis hunc ego ſæpe iocum.
Ignotis iuuenem quendam natalibus ortum,
Vt monachis mos eſt, vota dediſſe Deo.
Hunc ſubmittentem triſti ſua lumina vultu,
Non vnquam læta fronte fuiſſe ferunt.
Et quocunque iret, facie fudiſſe modeſta
Sacras fucata relligione preces.
Cumque foret propter iam morum exempla bonorum
Abbas electus fratribus ille ſuis.
Tum nimium rebus ſublata mente ſecundis
Mutauit mores protinus ille ſuos.
Et vultu incedens erecto: prodita tandem
Nequitia eſt monachi diſſimulata pii.
Cumque rogaretur, quæ mentis cauſſa nouatæ?
Talem commemorant mox retuliſſe iocum.
Frons demiſſa domus curabat quærere claues,
Lumina cum crebro fixa teneret humi.
At cum nunc habeat, ſe læto incedere vultu,
Quærere iam partas nil opus eſſe ſibi.

Eraſmus Ebnerus ibidem pag.59.

CCLV. De adultera quadam Bohemica.

IN *Bohemia* mulier quædam opulenta, Satan impulſore, qui nullam non perdendi nos occaſionem

ionem captat, ideoq; instar Leonis rugientis obambulat, quærens quem deuoret, carni suæ frænos sic laxauit, vt viro suo quodam tempore peregre profecto, cum alio quopiam corpus suum copulare, stuprique consuetudinem habere non dubitauerit. Proinde grauida facta, filiolo patremfamiliâs non suo, sed alieno auxit. Qui quidem nothus, vt primum nuces reliquit, ex ephebisque excessit, cristas mox erigere, maiores sibi spiritus sumere, ferocire, atque adeo imperium quoddam atque dominatum in cæteros fratres vsurpare & exercere cœpit. Quid quæris? animosi, audacis, alacrisque spurii officium strenue strenueque fecit. Ea res matri incredibilem dolorem inussit, sic quidem vt & ipsius adulterium hoc pacto è somno nunc demum excitatum, & ipsa itemque conscientiæ suæ furiis noctes atque dies miserandum in modum exagitata discruciataque fuerit. Itaque marito suo rebus humanis nunc exemto, liberos suos conuocat, eosque multis lacrymis profusis, hanc in rationem affatur: Vnus vestrûm, mellitissimi filii mei, illegitime, proh pudor & dolor, procreatus est. Quod si igitur scire auetis, ecquis ille sit, non verebor equidem eum vobis nominare. Filii inexspectato hoc matris sermone vehementer perculsi & exanimati, diu multumq; hærent & deliberant, quidnam matri responsuri sint, vnoquoq; subuerente, ne non ipse forte spurius ille foret. Ad extremum tamen placuit, huiusmodi responsum ipsi dandum esse. Suauissima parens, incredibili sane animi dolore atq; molestia istum tuum, de quodam nostrum, illegitimo congressu proseminato, sermonem accepimus. At vero quis ille sit, nos quidem scire haud laboramus. Fixum nobis potius constitutumque

tumque est, totum hoc negotium Deo com-
tere, & inter nos fraterne amare, quo cuiqu
strûm sua fama & existimatio sarta tecta pe
neat. Hoc scitum filiorum responsum mœsti
matri, afflictissimæ viduæ, perquam iucun
gratumque accidit. Ipsa tamen omnem relic
ætatem in luctu atque squalore conficiens,
duis amantissimisque filiorum suorum con
tionibus locum reliquit prope nullum.

Ioan. Gigas concione XI. Catecheti

*CCLVI. Historia de tribus fratribus contende-
bus de hereditate paterna.*

SVstulit ex cara coniux sibi coniuge quon
Legitimo, vt credit pignora terna, thoro
Litigat offensus cum coniuge forte maritus
Fœmina cui contra talia verba dedit:
Improbe, quid mecum toties mala iurgia nec
Intentans etiam verbera sæua mihi?
Quos natos reris proprio tibi corpore ternos,
Est vnus tantum sanguine rite satus.
Quis suus è ternis gnatus sit, sæpe benigne
Vir rogat, vt Coniux diceret ipsa sibi.
Quod petiit, illa negat: moritur post impr
coniux,
Quisque sit incertus filius ipse manet.
Post pater hic heres moriturus scripsit vt ess
Gnatus, qui proprio sanguine natus erat.
Ipse pater moritur, cœperunt iudice coram
De patriis fratres quærere sæpe bonis.
Contendit verum se gnatum quisque parent
Illius atque sibi iure tenere bona.
Nullus erat finis quoniam certaminis inter
Fratres, nec facilis caussa probanda fuit,
Corpus vt effodiant, Iudex iubet, atque sag
Cor petat, intenta quilibet arte, patris.

:unc fore defuncti gnatum hæredemque sagitta
Proximior cordi cuius acuta stetit.
:dicis hæc sapiens placuit sententia cunctis,
Quæ dirimat fratrum iurgia longa cito.
ffodiant nuper cari ergo reposta parentis,
Et statuunt iaculis, membra verenda scopum.
t Venere illicita prauâque libidine nati,
Coniiciunt fratres tela nefanda prius.
egitimus casto fuerat qui natus amore,
Coniiciat iussus, talia verba dedit.
bsit, vt ingratus dilecti membra parentis
Ipse petam iaculis ossaque sancta mei.
loc ego quam facinus mediter committere, malim
Semper inops patriis his caruisse bonis.
ac ergo monitus iudex pietate parentis:
Hic, ait, est gnatus γνήσι☉ ille patris.
t pius hic gnatus, cari est heresque parentis,
Non qui læsistis membra paterna feri.

Loßius in Lun. Sax. pag.156.

CCLVII. Historia de pœnis trium falsorum testium contra Narcissum Episcopum Hierosolymitanum.

HIstoriam hanc iusti prætoris munere fungens
Est solitus falsis dicere sæpe viris.
larcissus Solymæ delatus Episcopus vrbis
Infami & falso crimine sæpe pius.
lic tres procidunt, falsum qui crimen iniqui
Testantur, tali conditione, viri.
rimus ait, falsum testor si crimen, ab alto,
Quo subito exurat, decidat ignis atrox.
erculeo peream morbo, precor, alter atroci,
Hæc ego si testor crimina falsus, ait.

Ter

ſſe, neque inter doctores quidem aliquem ei locum dari oportere arbitrabantur. Itaque bonus *oritus*, vel inter Scholaſticos deliteſcere, vel Magiſtris extremus adhærere cogitur. Tulit id quidem moleſtiſſime, diſſimulauit tamen, futurum ſperans, vt ſibi honeſtior tandem aliquando aſſignaretur locus. Verum poſteaquam extenuari ſpem ſuam & euaneſcere vidit, toto ad extremum pectore hanc cogitationem eſt amplexus, quemadmodum certum aliquem inter profeſſores, honeſtumque locum inueniret. Itaque cum nonnulli Doctores creandi iam eſſent, *aſinum* & conducit, & conſcendit, & eo in gymnaſium importatur, & ei denique tantiſper inhæret, tum actum nunc interturbaret. Id quidem pleriſque omnibus perquam admirandum accidebat: Nonnullis ſubuerentibus hominem ex poteſtate exiuiſſe: quibuſdam vero riſu prope corruentibus, quoties *aſinus* vel ruderet, vel pederet, vel calcitraret: aliis denique exiſtimantibus fieri hoc ab eo, vt doctorandis iſtis mediū digitum oſtenderet, eorumque hoc pacto inſulſitatem perſtringeret. Quid multa? cæpit ad extremum eius ſcholæ *Rector* ex ipſo percontari, quamobrem iumento iſto in paleſtram delatus ſit. Vt, reſpondit ille, certa mihi atque ſtabilis ſit ſedes. Tot enim nunc menſes dubii atque ſuſpenſi hæretis, inter *Doctoreſne*, an vero Magiſtros conſtituendus ſim: Quamobrem, vt & vobis hunc ſcrupulū euellam, & mihi itemque ipſe non deſim, conſtitui equidem huic deinceps *aſino* meo inſidere, ex eoque vos diſputantes cum audire, tum etiam redarguere. Quid fit? non *Rector* modo, verum vniuerſus etiam Senatus ſcholaſticus ſummo eum opere rogat, vt *aſino* iſto valere iuſſo, tum ſubſellia occupet, tum

Docto-

Doctoribus, inter quos suum deinceps locum biturus esset, assideat. Quod quidem cum im trari a *Glareano* haud posset, actum hunc abru pere, in diemque posterum reiicere, sunt coa Ad quem quidem hercle *Loritus* honorificenti me in Lycæum introductus, solemniterque *Do rum* in subsellia collocatus fuit.

CCLIX. *De Arcadibus & Atheniensibus.*

QVum in prælio contra Persas contentio in disset inter Arcades & Athenienses, vtra ge priori loco pugnaret ad Plateas: Laudantur Ath nienses, quod in illo communi periculo patr maluerunt cedere de suo iure, cum dicerent: Vb cunque collocati fuerimus, viros fortes nos pr bebimus. Sic dixit *Dux VVirtembergensis* in co uentu Principum, cum disputatio esset de ordin seu loco Sessionis: *Collocetis me sane post fornacem dummodo efficiamus id, ad quod sumus congregati.*

D. Pezelius part. 1. Post. Mel. pag. 234.

CCLX. *De Henrico Lorito Glareano.*

NEscio, quo aduerso *Glareani* præpostero que fa to acciderit, quod Pont. Max. Anno 1559. Ca talogum hæreticorum contexente ipse quoque i hunc relatus sit. Quod quidem vt senecioni hu præter omnem exspectationem euenit, ita singu lari quoque incredibilique dolori fuit. Ideoqu Papæ per epistolam factus est supplex, quo ist quidem ex Catalogo deleri, in integrumque re stitui, bona ipsius cum venia posset. Ne vero ho non obtineret, Iouem lapidem iurauit, nihil s quicquam aduersus sacrosanctam istam sedem omni in vita tentauisse, multo autem minus i

poste-

posteritatem aliquid contra eam esse machinaturum. *O miserum Loritum,* quæ res maxima lætitia alios doctissimos homines, eadem in naui versantes, affecit, eane tibi tãtum dolorem inurat? Vide ergo, vt ne ex libro vitæ deleare, dum quidem inter hæreticos istos minime omnium numerari volueris. Nam Christus certe, inquit: *Quem puduerit mei ac meorum sermonum, eius pudebit filium hominis, quando venerit in gloria sua, & patris sanctorumque Angelorum.*

CCLXI. De Eodem.

QVi Loritum hunc propius nouerunt, ii quidem perhibent, minus eum sapientem fuisse: Ita vt non possint non admirari, tantam eum eruditionem isto ingenio præditum consequi potuisse. *Ac Rodolphus Gualterus* quidem vir apprime doctus affirmare non dubitabat, esse *Glareanum* doctissimum omnium stultorum, quos ipse quidem in omni sua vita esset conspicatus. *Sagt: Er hette sein Lebtag keinẽ gelehrtern Narrn gesehen:* Id resciscens *Glareanus* implacatissime tulit, eaque re grauiter cum *Gualtero* expostulauit, qui inter alia sic ei respondit: Veteres olim diu & multum sapiente aliquo quæsito, vix semisapientem inuenerunt tolerabilem. Nunc si quem neges esse sapientem, iniuria est capitalis. O miseros illos priscos homines, qui tunc sapientem inquirebant, cum nullus esset. Si in hanc eius ætatem natura reseruasset, tam eis diligenter fuisset stultus quærendus, quam tunc sapiens. Aut si quem sapientem esse negassent, vita eis propter iniuriam esset amittenda.

Doctoribus, inter quos suum deinceps locum ha-biturus esset, assideat. Quod quidem cum impe-trari à *Glareano* haud posset, actum hunc abrum-pere, in diemque posterum reiicere, sunt coacti. Ad quem quidem hercle *Loritus* honorificentissi-me in Lycæum introductus, solenniterque *Docto-rum* in subsellia collocatus fuit.

CCLIX. De Arcadibus & Athenien-sibus.

QVum in prælio contra Persas contentio inci-disset inter Arcades & Athenienses, vtra gens priori loco pugnaret ad Plateas: Laudantur Athe-nienses, quod in illo communi periculo patriæ maluerunt cedere de suo iure, cum dicerent: Vbi-cunque collocati fuerimus, viros fortes nos præ-bebimus. Sic dixit *Dux VVirtembergensis* in con-uentu Principum, cum disputatio esset de ordine seu loco Sessionis: *Collocetis me sane post fornacem, dummodo efficiamus id, ad quod sumus congregati.*

D. Pezelius part. 1. Post. Mel. pag. 234.

CCLX. De Henrico Lorito Glareano.

NEscio, quo aduerso *Glareani* præpostero que fa-to acciderit, quod Pont. Max. Anno 1559. Ca-talogum hæreticorum contexente ipse quoque in hunc relatus sit. Quod quidem vt senecioni huic præter omnem exspectationem euenit, ita singu-lari quoque incredibilique dolori fuit. Ideoque Papæ per epistolam factus est supplex, quo iste quidem ex Catalogo deleri, in integrumque re-stitui, bona ipsius cum venia posset. Ne vero hoc non obtineret, Iouem lapidem iurauit, nihil se quicquam aduersus sacrosanctam istam sedem omni in vita tentauisse, multo autem minus in poste-

posteritatem aliquid contra eam esse machinaturum. *O miserum Loritum*, quæ res maxima lætitia alios doctissimos homines, eadem in naui versantes, affecit, eane tibi tãtum dolorem inurat? Vide ergo, vt ne ex libro vitæ deleare, dum quidem inter hæreticos istos minime omnium numerari volueris. Nam Christus certe, inquit: *Quem puduerit mei ac meorum sermonum, eius pudebit filium hominis, quando venerit in gloria sua, & patris sanctorumque Angelorum.*

CCLXI. De Eodem.

QVi Loritum hunc propius nouerunt, ii quidem perhibent, minus eum sapientem fuisse: Ita vt non possint non admirari, tantam eum eruditionem isto ingenio præditum consequi potuisse. *Ac Rodolphus Gualterus* quidem vir apprime doctus affirmare non dubitabat, esse *Glareanum* doctissimum omnium stultorum, quos ipse quidem in omni sua vita esset conspicatus. *Sagt: Er hette sein Lebtag keinẽ gelehrtern Narrn gesehen*: Id resciscens *Glareanus* implacatissime tulit, eaque re grauiter cum *Gualtero* expostulauit, qui inter alia sic ei respondit: Veteres olim diu & multum sapiente aliquo quæsito, vix semisapientem inuenerunt tolerabilem. Nunc si quem neges esse sapientem, iniuria est capitalis. O miseros illos priscos homines, qui tunc sapientem inquirebant, cum nullus esset. Si in hanc eius ætatem natura reseruasset, tam eis diligenter fuisset stultus quærendus, quam tunc sapiens. Aut si quem sapientem esse negassent, vita eis propter iniuriam esset amittenda.

CCLXII. *De eodem.*

Henrico Lorito Glarona non ignobilis Heluetiorum pagus patria fuit. Quo quidem cum amicorum visendorum gratia aliquando commearet, Tigurum Heluetiæ metropolim transiit, ibique ad Ensem diuertit. Quoniam vero hic quoque necessarios quosdam habebat, adire ad eos collibitum est, ideoque ab hospite petiit, vt togam sibi quandam commodaret. Quod enim diem totum sub dio confecisset sua, quæ pluuiis madebat, vti non poterat. Hospes igitur ne *Loritum* non omni populo deridendum propinaret, sibi præter amiculum domesticum quotidianumque, vnicum duntaxat esse caussatus est; idque quod crocei coloris sit, eius personæ minus fortasse congruere. Verum *Glareanus*, nihil hunc colorem quicquam moratus, tunicam confestim afferri iubet, eaque indutus, in publicum euolat, amicosque inuisit. Itaque magnus puerorum grex cum nouo isto habitu prolectatus, tum ab ipso etiam hospite instinctus, ingenti eum strepitu atque clamore insequitur, hocque præconio nobilitat: *Ecce dominum Glareanum, cuius Grammaticam discimus.* Hunc ad modum *Glareanus* à pueris & deductus & reductus fuit. Sic quidem, vt lippis atque tonsoribus, atque adeo non hominibus tantum, sed & pecudibus ipse innotesceret. Hunc autem honorem hospes ei habendum censuit, partim quod à *Zwinglii* amicitia, quo multos annos familiarissime vsus fuerat, in culinæ Romanæ gratiam transfugisset, partim etiã quod propter ipsum illum istic delitescere exoptaret. Erant alioqui ei plures atq; adeo pretiosiores togæ. Quod enim luteam hanc attinet, faciendam sibi eam curarat, cum *Iudæ* aliquando personam in

Comæ-

Comœdia sustineret, ita vt nullus eius vsus, præterquam theatricis in ludis esset. Cæterum *Glareanum* domum reuersum hanc in rationem affatus est, *ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem. Quam pulcrum est digito monstrari & dicier, hic est!* Tantum autem abest, vt hæc quidem hospitis couillatio *Lorito* stomachum fecerit, vt potius subridens dixerit: ita me profecto pallium hoc tuum ciuitati huic notum fecit,

Notior vt iam sit canibus non Delia nostris:

ac denique præ se tulerit, sibi non parum quidem sæpe inter eundum venisse in mentem Martialis hoc carmen,

Rideris multoq; magis traduceris Apher,
Quam nudus medio si spaciere foro.

CCLXIII. *De eodem.*

QVo primum tempore nouum quoddam calceamentorum genus, quod supra pedem exsecatur, ad pedumque digitos nonnihil cum fornicatur, tum etiam acuminatur, gestari cœptum est, *Glareanus* vehementissime in nouum hunc habitum Basileæ inuectus est. In medio autem Declamationis suæ cursu, de rostris descendit, &, vt ipsi oculis vsurpetis, inquit, quam parum hi calcei habiles ad pedem aptique sint, ecce nunc aliquantisper inter vos discurram. Quod quidem cum aggrederetur, calceamina aliquoties de pedibus excutit, vt necesse haberet subsistere eaque redinduere. Cæterum cum nunc admodum satis diu inter Scholasticos discursasset, seque egregie his deridendum propinasset, suggestum tandem aliquando repetit, orationi vel ineptiis potius his colophonem additurus. At vero cum nimiopere festinaret, ecce tibi pronus per gradus dela-

bitur, atque cum os, tum etiam nasum perfringit. Vnde studiosis quidem risus multo maximus concitatus est: ipse vero & ringi & quiritari cœpit, imperfectaque oratione sua, recta falcatis istis atque lunatis calceis suis, qui iã fixius pedibus eius adhærebant, ad Chirurgum sarciendi oris caussa se contulit.

CCLXIV. *De Hermanno Buschio.*

OCcurrit iam memorabile factum *Hermanni Buschii*, Poëtæ, & olim in Marpurgensi Academia Professoris celeberrimi, qui, vt audiui ex viris doctis & fide dignis, forte fortuna per forum descendens, magnam turbam ciuium præteriit, & quia domestico habitu indutus fuit, nemo debitum honorem ei detulit. Quod videns *Buschius* statim domum reuersus est, & deposita veste tenui, toga admodum prælustri se induit, forumque è vestigio reuisit. Ibi tum omnes assurrexerunt, omnes capita retexerunt, omnes reuerentiæ signa dederunt. At vero doctus ille vir nihil talia moratus est, sed iterum se domum recepit, & togam pedibus conculcauit, dicens: *Es tu Buschius vel ego sum?* Vehementer offensus est excellens vir præpostero hominũ iudicio, quos animaduertebat non homini, sed vesti deferre honorem.

Ludouicus Milichius in Oratione contra immoderatum vestitum.

COLLECTANEA DE VESTITV.

QVod ad vestes attinet, earum origo fuit post lapsum primorum parentum: vt primum enim peccarunt, aperti sunt oculi amborum, cumque cognouissent se esse nudos, consuerunt folia ficus, & fecerunt sibi perizomata, vt *Genes. cap. 3* legitur. Et postea ibi quoque scriptum est: Deus

Ad

Adæ & vxori eius tunicas pelliceas fecisse, & eos induisse. Cicer. *de Oratore* inquit, vestem primo frigoris depellendi caussa repertam fuisse, & postea ad ornatum & dignitatem corporis fuisse adhibitam. Sed Plutarchus *quæst. 6. Sympoſiacon* 6. inquit: *Vestes nec calidas, nec frigidas esse, & ideo Germanos illis contra frigus vti. Æthiopes vero contra æstum.* Cum postea legibus & moribus receptum fuerit, vt secundũ varias personarũ qualitates variis vestibus homines vterentur dignitatis ergo: & etiam vt miles à Doctore, Monachus à Laico, Plebeius à Senatore discernerentur, istisque notissimis signis indicarentur. Et si vnus esset, puta Doctor & miles, in actibus doctoralib⁹ vestes doctorales gestare deberet, & in militaribus militares, per tradita à gloss. *in cap. Ecclesiastica. 23. distin.* quã sequitur Ioan. And. *in cap. vt quisquis de vit. & honestat. cleric.* & in terminis nostris loquitur Ludou. Roman. *sing.* 33. Hoc tamen esse intelligendũ non de necessitate, sed de libertate: ita vt non cogantur, sed possint pro libito vestes vtriusque dignitatis portare, gloss. *in l. vnic. C. de honorator vehic. libr.* 11. & ibi Bart. dicit, licet viris in dignitate constitutis concessum sit, vti carrucis per vrbem, non tamen coguntur, sed volentes ipsis vehiculis vti possunt & sic, inquit ibi Bart de Doctoribus, qui non coguntur semper gestare insignia Doctoratus, sed possunt, si velint, etiam vbi adest Princeps. Sed ô tempora, ô mores! Per vrbem nunc in huiusmodi illustrium virorum sellis trahuntur vilissimæ ac informes pecudes, meretrices, pellices, cinædi, & hoc genus omne. Sed ad vestitum redeamus, in quo non minus peccatur in exuperantia, quam in defectu. Non enim minus reprehensibiles sunt, qui in hoc nimium exquisitam diligen-

tiam adhibent vt molles ac vani videantur, quam qui nimiam negligentiam, vt agreſtes & ſordidi. In veſtitu ego mediocritas quoque retineatur, vt præcipit etiam Cicero *lib.* 1 *Officior.* Quomodo autem & quibus aureatæ & pretioſæ veſtes conceſſæ ſint, habetur in tit. *de veſtibus holoſericis C. lib* 11. Aduocati quoque coram iudice debent vti veſtibus talaribus, & ſuo officio congruentibus, vt animaduertit etiam Speculat. *in tit. de Aduocat.* 2. *in princip.* Quia, quemadmodum illos contemnere videmur, coram quibus neglectis veſtibus vtimur: ſic eſt reuerentiæ & honoris indicium ad aliquem elegantiſſimis veſtibus accedere: in domibus enim Regum ſunt, qui mollibus veſtiuntur, *Luc. cap.* 7. Et ideo Principes inter ſe congrediuntur pretioſis veſtibus induti. Seneca inquit vxori Neronis: Indue te delicata cariſſima, non propter te, ſed propter honorem imperii: relatus à Speculat. *in d §. 2. de aduocat.* Et, quod attinet ad aduocatos, hoc ſemper in illis & in omnibus, qui auram popularem aucupantur, fuit obſeruatum; eſt enim quoddam aucupii genus. Nam, quemadmodum ſi eſſent ſordido palliolo induti, pauperes à plebe exiſtimarentur, & per conſequens indocti: qui enim ex arte ſua non lucratur, imperitus eſt. Sic cum ex diuiti veſtitu bene numati credantur, etiam periti cenſentur. Verum eſt enim illud, quod dici ſolet:

Vir bene veſtitus pro veſtibus eſſe peritus
Creditur à mille, &c.

Et ideo Gell. *libr.* 1. *cap.* 5. *noct. Atticar.* inquit, Demonſthenem & Hortenſium celebres oratores nimio corporis cultu fuiſſe notatos: ſed hoc etiam eos feciſſe dici poteſt, quia continuo coram Principibus viris & Magiſtratibus verſabantur, dum

caussas agerent. D. Iohannes Bonifacius *in Tract, de furt §. Est, num.* 53. *pag.* 80. *& seqq.*

Quidam me modo *Ruffe* diligenter
Inspectum, velut emtor, aut lanista
Cum vultu digitoque subnotasset,
Tune es, tune ait, ille *Martialis*,
Cuius nequetias iocosque nouit,
Aurem qui modo non habet seueram.
Subrisi modice, leuique nutu
Me, quem dixerat esse, non negaui.
Cur ergo, inquit, habes malas laternas?
Respondi, quia malus sum poëta.
Hoc ne sæpius accidat poëtæ,
Mittas *Ruffe* mihi bonas laternas.

Martialis lib. 6.

Ipse licet *Cicero* Stygiis eruptus ab vmbris
Viueret in nostris, sicut & ante, plagis.
Eloquioque graui quamuis se vinceret ipsum,
Conderet & scriptis vtiliora suis:
Si tamen Assyrio saturatas murice vestes
Rennueret cultus simplicioris amans,
Pro nihilo caderent facundæ munera linguæ,
Et sine vir iusto tantus honore foret.
Scriberet Andinus si nostro tempore vates
Carmina Pierio semper amanda choro;
Nec se purpureo demens vestiret amictu,
Vix docta miseram pelleret arte famem.
Tantum nunc tribuit popularis opinio lanæ,
Tectus vt hac populo, qui cupis, esse queas.

Christophorus Aulæus in Epigram.

Vir bene vestitus, pro vestibus esse peritus
Creditur à mille, quamuis idiota sit ille
Si careat veste, nec sit vestitus honeste,
Nullius est laudis, quamuis sciat omne, quod audis.

---Ille in pretio eſt, quem pulcra decorant
Veſtimenta: caput venienti inclinat, & omnis
Aſſurgit populus: ſoluſque hic nobilis, atque
Creditur eſſe bonus, prudens ac dignus honore,
Dignus amicitia: pannoſo prorſus habetur
Nulla fides, tritamque irridet turba lacernam.
Sis licet Arpinas, cuius facundia tuti
Præfertur Latio: vel fabri filius ille,
Attica quem tellus mirata eſt ſæpe loquentem
Carminibus, quamuis poſſis æquare Maronem,
Mæoniique ſonis diuinos reddere cantus.
Non tamen idcirco ſperes tibi præmia laudis,
Sperneris, mihi crede, locum proiectus ad imum,
Tu Ganymedæos fruſtra ſectabere vultus,
Optabis fruſtra teneram tractare puellam,
Si tectus vili pauper gradieris amictu.

Multi ſuperbiunt veſtibus, cum tamen veſtis nihil aliud ſit, quam ſignum reatus. Nam ante lapſum homines fuerunt nudi. Neq; eſſet vllus vſus veſtiũ, niſi natura hominis eſſet ſubiecta peccato & morti. Quoties igitur aſpicis tunicam aut pallium, aut aliam veſtem quamcunque, cogita te videre ſignum reatus, id eſt, ſignum commonefaciens te de primo lapſu.

Strigel. lib. 1. Dial.

Multi, vt ſplendide veſtiti incedant, defraudant genium ſuum, ex heſternoque iure deuorant atrum panem. Sicut ego vidi. Aliquis Hiſpanus incedebat veſte aurea, & quando volebat cœnare *gieng er zum Brunnen, ſoff waſſer, fraß Salat*, cum deberet etiam corpus recte paſcere.

D. Pezelius part. 3. Poſt. Mel. pag. 45-

Qui in domibus Regum ſunt, vt mollibus veſtimentis, ita & exoticis veſtiuntur. Sic enim venditare ſe ſtulto vulgo, quam virtutib malunt

Ho-

Hoc malo iam paſſim laboratur, nuſquam autem magis, quam in *Gallia*, ita vt ipſi pridem hoc vitii de ſe notarint pictura quadam eleganti in arce *Bleſſenſi*, vbi ſarcinator Hiſpano, Anglo, Italo, Germano, ſuas, cuique veſtes, ſuo more paratos profert, vtpote quorum veſtitus figuram, tanquam certam & perpetuam, antea nouerit. *Gallo* autem pannum & forficem porrigit, vt ipſe ſibi veſtem, quali velit forma paret, quandoquidem indies veſtium formas ita ſoleat mutare, vt ſciri non poſſit, quanam figura veſtem velit. *Sed proh dolor*, Germani *in hac re* Gallos *ita imitari cœperunt, vt ferme neſcias, vtri molliores ſint.*

D. Bucerus in Sophon. pag. 13.

Quid faſtu turges? nitida quid veſte ſuperbis?
  Inflatum quid homo tollis ad aſtra caput?
Quid caligis veluti pennato crure columbus,
  Quando colit tecti culmina celſa, tumes?
Cur Scythico gaudes habitu Germania pugnax?
  Cur ratio veſtis non tibi certa manet?
Anne leui folio primos velaſſe parentes
  Sydereum patrem, myſtica verba docent?
Scilicet exiguo te commonefecit amictu,
  Quod toga non deceat luxurioſa pios.
Ergo Dei pœnam metuas, ac parcite nummis,
  Veſtitu modico corpus inane tege.
Sic tibi pro votis feliciter omnia cedent,
  Sic aderunt cœptis mitia fata tuis.

Hermannus Schroderus.

CCLXV. De laſciuo quodam nobilis cuiuſpiam Scriba.

NOui equidem nobilis cuiuſdam Scribam, hominem ſupra quam dici poteſt ſalacem atque libidinoſum. Is quidem cum vni ex pediſſequis, exqui-

exquiſitiſſimæ formæ puellæ, ab hera ſua nogotium datum eſſe accepiſſet, vt ceraſa in horto arci contiguo decerperet, eodem extemplo ſe confert, non tam vt ceraſis veſceretur, quam vt oculos paſceret, animumque ſuum expleret. Itaque cum puellam, quam efflictim deperibat, in cacumine ceraſi iam conſiſtere conſpicaretur, effrenata quadam libidine æſtuans, ſub arborem mox accurrit, quantumque poteſt, ſuſpicit, ſpe certa ductus, eius ſe pudenda ſpectaturum. Quod quidem puella animaduertens, cum veſtes acturum contrahit ſeque tegit, tum vero iuuenem ſummis precibus obteſtatur, vt abeat, ſibique moleſtus eſſe deſinat. At vero cum precibus ſuis nullum locum relinqui cerneret, veſtes tandem à natibus nonnihil remouens, *Cunnilingo* iſti faciem cum permerdat, tum etiam permingit. Qui quidem ita pictus coloratuſque non nauſeat modo, ſed & diu multumque vomit, *ceruſſamque hanc* cum ex facie, tum reliquo etiam corpore, non ſine minis & exſecrationibus, eluit. Vnde factum eſt, vt non hanc ſolum puellam miſſam faceret, verum aliis etiam deinceps minus moleſtus eſſet atque inſidioſus. Plerique autem omnes, quibus quidem de indomita Scribæ huius laſciuia atque petulantia conſtabat, iure hoc ipſi obtigiſſe exiſtimabant, atque adeo dicebant, omnes ancillariolos vuluarumque ſpectatores digniſſimos eſſe, qui eiuſmodi ſtibio pigmentove inficerentur.

CCLXVI. De inſano Pamphili amore, qui poſt multos atque innumerabiles labores, cum ſe crederet iam nactum potiundæ GLYCERÆ opportunitatem, oleto perfundebatur.

Pam-

PAmphilus inſano Glyceræ laqueatus amore
Materiem riſus præbuit inſoliti.
Fabula quid ſibi vult tacito ſub corde volutas?
Verſu me credis ficta referre tibi?
Cum liceat, tamen haud nos tempore fingimus omni,
Ficta modum debent continuare ſuum.
Nec figmenta cano, res eſt veriſſima, nobis
Digna fide teſtis Græcia maior erit.
Nec te decipiat vulgi ſtultiſſimus error,
Nec falſo expoſitus doctus Ariſtoteles.
Mentiri certum diuinos multa poëtas,
Quid ſit mentiri corda prophana latet.
Si vacat, incipiet noſtra enarrare Camœna,
Mouerit vt riſum Pamphilus inſolitum.
Virgo erat Auſonium pulcre celebrata per orbem,
Cui genitor Glyceræ nomen habere dabat.
Hanc, quia multiplici dote & virtute nitebat,
Maxima Pandoræ dona tuliſſe ferunt.
Vincebat forma Cypriam, facileſque Napæas
Atque Iouis gnatas, numina magna, nouem.
Eloquio Maia natam, ingenioque Mineruam,
Nec non Phœbeos virgo tenella modos.
Virgine de tali vicinas fama per oras
Cum vulgaretur, creſceret inque dies.
Spectatum innumeri veniunt, rarumque puellæ
Tam præcellentis noſſe decus cupiunt.
Quos interuenit iuuenis quoque Pamphilus, alto
Sanguine prognatus, magnificiſque viris.
Atque vt mirandæ conſpexit virginis ora,
Perſenſit vires, ſæue Cupido, tuas.
Sordeſcit iuueni Lugdunum & Gallia tota,
Sola mihi clamat viuere Roma dabit.
Inde viam Oenotria potiundi virgine quærit,
Quærit delicias nocte dieque ſuas.

Quid non euoluit mente insidiosus amator?
Quis, quem non vertat Pamphilus arte lapis.
Conatur famulas auro corrumpere fuluo,
Ancillæ haud cupiunt munera missa probæ.
Ante ædes Dominæ psallit conductus Iopas
Et dulces resonant plectra sonora modos.
Improbus incassum labor omnis abire videtur,
Amplifluam atque operam perdit ineptus amans.
Hæc igitur secum iam iam me scribere oportet,
Litterulasque istas dictitat alma Venus,
Inter mortales ærumnosissimus omnes,
Pamphilus hoc *Glyceræ* mittit epistolium.
Lugduno veni Romam comitante caterua,
Conspicerem vt formam lucida stella tuam.
Et postquam aspexi numen mihi te venerandum,
Exarsit totum pectus amore meum.
Nulla quies misero, iam nocte dieque laboro,
Et graue supplicium pectoris arca tegit.
Qui possem ulterius tantos sufferre dolores?
Non ego, si ferrum, marmoreusque lapis.
Vnam igitur noctem petimus generosa puella,
Concubitus petimus dulcis amica tuos.
Quod si non dederis nostræ, spes vnica, vitæ,
Crudeli extemplo morte peribit amans.
Istud epistolium *Glyceræ* legere ministræ,
Ignoransque doli casta puella manet.
Consultant famulæ, atq; aliis quæ grandior æuo
Inquit, fallatur perfidiosus amans.
Nos Lugdunensem ventura nocte vocemus,
Et credet *Glyceram* sic voluisse suam.
Ecce vocatus adest nocturno tempore Gallus,
Concubitus sperans casta puella tuos.
Illam sed ridens multo perfundit oleto
Ancilla, & dicit, *Pamphile* stulte venis?

Hæc

Hæc res insolitum mouit super omnia risum
Et Lugdunensis fabula factus amans.

Ioan. Atrocianus.

CCLXVII. Iocus.

Ad Georgium Spalatinum, qui cum Lutheri ex sorore nepte eodem curru vectus ex conuentu Smalkaldensi, conducta alia rheda, vt Lutherum & Philippum, quos perendie hospitio excepturus erat, anteueniret, euerso currum lutum proiectus est.

QValis luce noua cum primum bornua complet
Hesperiis vehitur Cynthia pulcra plagis,
Qualis & Eoo formosum lumen in orbe
Ante diem spargit candida mane Venus,
Talis in hoc curru vehitur *Spalatine* puella,
Qui tibi non cœca sorte dicatus erat.
Hanc prope cum posses solus *Spalatine* sedere;
Et teneris digitis implicuisse manus.
Et cum colloquium posses miscere suaue,
In casta patitur virgine quale pudor
Cur tamen ignota solam regione relinquis?
Carpentoque alio cur fugere inde paras?
Durior Ægida es, qui raptum in littore liquit,
Debebat vitam cui tamen ipse suam,
Hinc irata Venus, sortemque miserta puellæ,
In media propere est te remorata via.
Carpentumque tuum cœno dimisit in alto,
Hæc, pro neglecta virgine, pœna fuit.

D. Philippus lib. 4. Epigram.

CCLXVIII. Iocus.

M. Ludouici Milichii ad Ioannem Altum, de Amasia ipsius pudenda prolapsione.

NVper vt in lata placuit recreare platea
Mentem : dimidium pectoris *Alte* meum
Me tua præteriit cariſſima forſan amica,
Et ceruice duo pondera geſſit aquæ.
Quam (pudor) inuitus ſpectacula triſtia vidi.
Ob quæ latratu congemuere canes.
Ah duros lapides credo potuiſſe moueri:
Iam quoties illud cogito, ſponte tremo.
In glacie cecidit magno proiecta fragore,
Quam mœſtum ſonitum parua ruina dedit
Dumque ſupina iacet, iam ſurgit in ardua veſ
Omnibus ad nudum cernitur vſque genu.
Hinc quoque labenti dum crura feruntur in a
tum,
Lymphas in medios excutit vrna ſinus.
Poſtea ſurrexit madidato corpore pulcro,
Et conſperſa graui terga fuêre luto.
Spectantes ſocii hoc lacerabant ora cachinnis
Quorum nolo quidem prodere nomen ego
Aſt mihi (vera loquor) maduerunt lumina fer
Quis niſi mentis inops riſerit illa videns?
Proh rigidum Boream contractaque frigo
Brumæ,
Proh tenues pluuias, proh Geticamque niu
Quando ſemel mittes nobis triſtiſſima Bruma
Finem ſæuitiæ pigritiæqne tuæ.
En ſternuntur humi iuuenes ſimul atque pue
Flumina quandoquidem ſtringis aquoſa ge
Cede precor, donec te turba popoſcerit omni
Donec te claro nuncius ore vocet.

CCLXIX. De Villico quodam & Ruſtica.

CVm Ruſtica nemus paluſtre Villicus
Tranſibat eius compater.
Occaſionem qui libidinoſior
Nactum iocandi ſe putat.

H

Hinc ore (neſcio quid) illam clanculum
 Amiciore flagitat.
Et pollicetur, ne repulſam inops ferat,
 Quem corbe geſtat anſerem.
Sed criminatur & preces & præmium
 Honeſta verbis fœmina.
Quid ille? non vltra periculum facit,
 Et conficit mutus viam.
Proceſſerant iam ambo pene ſtridulæ
 Ad extimum Syluæ locum.
Cum præmium manu prehendens altera
 Dilecte compater, refert:
Iocum recordor iam priorem, nec queo
 Obliuioni tradere.
Cupiditati tuæ locum ſi darem,
 Ob anſeris plumas darem,
Vt filio, qui te patris colit vice,
 Puluinar illis impleam.

Sebaſt. Schefferus, lib. 2. Car. pag. 202.

CCLXX. De Mariti cuiusdam commemorabili amore inſignique fide erga vxorem.

NArrat Pontanus, ſua ætate vxorem cuiuſdam Agricolæ à piratis Tunetanis abreptam eſſe, & maritum re cognita in mare deſiliiſſe, & raptores obteſtatum, vt ſe quoque cum vxore abducerent. Hi fidem atque animum hominis admirati, vbi Tunetam applicuerunt, & præda expoſita eſt, Regi rarum facinus & memoratu dignum referunt. Qui quanquam Barbarus & Chriſtiani nominis hoſtis, virtutem tamen hominis ſuſpiciens, illum cum vxore libertate donauit, & inter cuſtodes ſui corporis ſcribi iuſſit.

D. Victor Strigelius in Pſal. 69.

CCLXXI. *De Episcopo quodam Magdeburgen[s]*

FVit ante annos aliquot Magdeburgensis Epi[sco]pus Comes à Bichlingen. Is cum vi à colle[gio] ad Episcopatum pertractus esset, forte accidit [ut] Saxoniæ Dux ob simultatem aliquam bellu[m] inferre pararet. Id cum resciuisset Episcopus, t[an]quam altum somnum dormiens, non contra[pa]rare vim & arma, sed curare ecclesias suas, i[n] frequens esse, vitia earum corrigere, lectioni & [o]rationi incumbere, perinde atq; si nullus vsqu[am] belli esset metus. Quum autem Ducis Saxo[niæ] speculator in aula Episcopi esset, & forte nun[cia]retur, Saxoniæ Ducem iam suscepisse expedi[tio]nem. Ibi, Episcopus, bene est, inquit: Ego cur[abo] meas Ecclesias, DEVS autem pro me pugna[bit]. Hanc vocem excepit speculator, eamque ad [Sa]xoniæ Ducem detulit. Statim igitur ab opti[mo] Principe intermissa expeditio, & dimissi mili[tes] sunt. Ita enim respondit: Se longe inferior[em] esse, quam vt contra eum pugnet, qui pugnæ [so]cium habeat Deum.

Lutherus in explicatione 10. *Cap. Esaiæ*

CCLXXII. *De Percussore quodam.*

QVidam in iurgio & pugna accepit prim[um] alapam. Deinde grauia aliquot vulnera [in] thorace & lateribus, quibus post paulum vita [est] defunctus. Cumque ei linerentur, cum obligare[n]tur vulnera, cum adhiberetur, quod pro temp[ore] poterat, remedium, subinde exclamabat, ne i[sta] curatote, sed maxillam hanc, significans, plus [se] dolere ob alapam, quam de vulneribus, quæ [sibi] præsentem mortem afferebant. Quanto recti[us] exclamasset & prudentius: Sanate prius, si pot[e]stis, *ô medici*, hanc insaniam, deinde vulnera.

Ioan. Lud. Viues lib. 1. de concordia & discord[ia]

CCLXXIII. *De cerebrosa quadam muliere.*

QVidam maritus verberauerat suam coniugem solea, *mit einem Pantoffel*. Coniux conqueritur de mariti tyrannide. Cognati conueniunt, & quærunt, cur cognatam suam tam duriter tractet; erat familia honesta, & ægre ferebat? Ille respondit, se non iniquo animo ferre, quod cum amice admoneant, petit, vt caussam cognoscant. Ego eam paululum verberaui cum solea, sed ipsa me prius durius verberauerat, *mit dem waschpläuwel*, id est, *lingua*, (quia admodum ei maledixerat) vos cogitate, vtrum sit durius? *Mit den waschpläuweln geschlagen werden, thut weher, als mit Pantoffeln sich schlagen lassen.* Vsitatæ sunt illæ miseriæ vitæ. *Es ist also.*

D. Pezelius Post. Mel. part. 3. pag. 437.

CCLXXIV. *De Edentula quadam semper latrante.*

SI cutis à vetulæ nigra detraheretur anili
Corpore, detractæ quis precor usus erit?
Iudice me, nullus: nisi viscus vt inde fabrilis
Tympana militibus non odiosa paret.
Vix semel hæc tenui si verbere præco feriret,
Inciperent totos octo sonare dies.

Sebast. Scheff. lib. 2. Epigr. pag. 111.

CCLXXV. *De quodam Franco.*

FRancus vbi coniux in agone iacebat, ouante
Tympana sublimi pulsat in æde manu.
Cumque iuberetur testari fronte dolorem,
Si fugeret iustus pectora dura dolor.
Meque meamque mero iunxerunt gaudia plausu,
Seiungant eadem meque meamque, refert.

Idem ibidem pag. 107.

De

CCLXXVI. *De Monoculo quodam.*

DVxerat Vnoculus deceptus amore puellam,
Quæ ſine re nomen virginitatis habet.
Cumque pudicitiæ vir crimen exprobrat illi,
Conſcius amiſſum, bile tumente decus.
Non mutilo nubit *Lucretia* caſta marito,
Ipſa refert. Cyclops Thaide dignus eras.
Cauſſa fuit, quod ſis minus integer, *hoſtis Amicus*
Integra quod non ſim, ſed mihi cauſſa fuit.

Idem lib. 1. Epigr. pag. 96.

CCLXXVII. *De Viro quodam, vxorem ſubmerſam quærente.*

FLumine demerſam ſociam creſcente maritus
Quærit, & inuerſo tramite carpit iter.
Quo fluit vnda, virum quidam iubet ire, ſiniſtrum
Fluminis accedis cur male ſane caput?
Vxor in æternum non inuenietur, amice,
Alter ait, recto ſi pede forſan eam.
Moribus illa meis ſemper contraria vixit,
Quis neget aduerſus quin modo ſerpat aquas?

Idem ibidem.

CCLXXVIII. *De quodam Ruſtico.*

RVſticus ad cœlum defunctus tempore lucis
Peruenit, & manibus pulſat vtriſque fores:
Clauiger huic aperit *Petrus*, & lætantis anhelum
Ad latus vxoris molle ſedere iubet.
Coniugis ad nomen flectens veſtigia retro,
Petre vale, dixit, non moror, vxor adeſt.
Ante breues nunquam ſine lite peregimus horas
Secula tot vixit, quot peragenda forent?

Idem ibidem.

CCLXXIX. *De malo malæ & ceruicosæ coniugis.*

NOn eſt quòd timeat, mala cui male contigit vxor,
Horrida Tartarei regna luemque Iouis.
Huic crux, huic ſtyx eſt, huic purgatorius ignis,
Huic ſine fine fames, huic ſine fine ſitis.
Ille repentino miſerabilis orbe rotatur,
Ille renaſcenti viſcere paſcit avem.
Ille gerit ſubito ruituri pondera ſaxi,
Illeque fert vanas irrequietus aquas.
Illeque pectentes furias pro crine colubros
Cogitur, heu miſero, vivus in orbe pati.

Chriſtophorus Aulæus in Epigr.

Terra feras nutrit ſæuas, mala fœmina terræ
Sæuior innumeris eſt feritate feris,
Eſt leo crudelis, crudelior iſta leone eſt,
Nec Draco mitis, ei ſed Draco cedit atrox.
Grande maris monſtrum Cete, muliercula maius,
Noxius eſt ſonipes, altera peior equo.
In fouea veriti Daniela fuêre Leones:
Occiſus Naboth à Ieſabele cadit,
Aſpides in latebris nemorum tremuere Ioannem,
Abſtulit huic meretrix nobile praua caput.
Incolumem fouit Balæna ſub æquore vatem:
Dalila Samſonem proditione necat.
Bruta verebantur quem ducere territa, currum
Per faciem mutili Tullia patris agit.
Tutius eſt igitur tenebris habitare iugoſis,
Quam pariter tantæ peſtis ineſſe domo.

Sebaſtianus Schefferus lib. 3. Epigr. pag. 123.

Sacerdotibus perquam ſimiles ſunt Fœminæ, quibus ex more preces illæ in ore ſunt aſſiduo,

Da quæsumus, *præsta* quæsumus, *concede* quæsumus. *Ludouicus Celius Rodiginus lib.* 15. *Lect. Antiq cap.* 14. *pag.* 783.

CCLXXX. *De periuro quodam.*

VErbi diuini præco quidam pro muneris sui ratione periurium aliquando pro concione publica insectabatur, ac partim sacrarum literarum auctoritate demonstrabat, quam atrox illud flagitium atque detestabile esset, partim vero exemplis hinc inde conquisitis planum faciebat, ac ante oculos cuiuis statuebat, quantopere iustissimus ille iudex Deus quouis tempore in eos animaduertisset, qui nefario isto inexpiabilique scelere obstringere se polluereque non dubitassent. Etsi vero huic concioni quidam interesset, qui sacrilego quodam fidem ac iusiurandum ausu aliquando violauerat: tantum tamen abfuit, ut concione ista fractus de periurio sibi isto dolendum duxerit, vt eam potius pro nihilo concionem putans astantibus sibi impuro ore dixerit: Et ego quidem dextera aliquando hac mea peieraui: interim tamen haud video, læuam illam vel minima ex parte breuiorem esse factam. Verum quid fit? Deus periurii vindex & vltor acerrimus, hunc nebulonem ita è vestigio corripit punitque, vt ipsum illud brachium & intumesceret, & inflammaretur, & tantos illi dolores noctes atque dies inureret, vt ne punctum quidem temporis respirare posset. Proinde accersito Chirurgo resecandum illud amputandumque curat. Quo factum quidem est, vt brachiũ illi dexterum multo nunc curtius sinistro exsisteret, desineretque Deo deinceps eiusque ministris consceleratus nebulo insultare, ac medium digitum ostendere, de suoque

per-

periurio impune lato gloriose verba facere. *Gregorius Strigenitius* Homil. 15. de Conſciētia pag. 112. Item *Christophorus Irenæus* in ſpeculo infernali, pagina 190. vnde hæc tranſtulimus.

CCLXXXI. De quibuſdam blaſphemis militibus.

REge Danorum Friderico, Anno ſupra natum *CHRISTVM* milleſimo quingenteſimo trigeſimo tertio, ex rebus humanis exemto, cœleſtemque in patriam euocato, & *Christiano* filio, eius in locum, ad regiæ dignitatis faſtigium euecto; cum alii quam plurimi ditioni eius ſubditi, tum vero maxime Hafnienſes, rebellionem aduerſus ipſum fecerunt, ſic quidem, vt armata illos manu in fidem & clientelam adigere ſuam neceſſe haberet. Cum igitur Hafniam oppidum obſidione militum cinxiſſet, euenit, vt in iis tres ſupra modum & efferati, & impuri, & ab omni cum pietate, tum honeſtate alieni aduerſique, & ſuo duntaxat abdomini nati, eam in mentem, vnanimiter quaſi ſacramento conſpirauerint, vino vt ſeſe ſublimato ad ambas vſque aures tantiſper ingurgitare vellent, donec eo prorſus confecti animam exhalarent, vitaque cum gemitu fugeret indignata ſub vmbras. Quod quidem votum illi ſuum impium & ſtrenue ſtrenueque perpotando, & plauſtra Sacramentorum, aliaſque horreſco referens, atroces & plane inauditas aduerſus Deum Optim. Max. blaſphemias pleno ore, pleniſque, quod dicitur, buccis eructando atque proiiciendo, nauiter exſequi inſtituunt. Quapropter cum nullum illi in contumelia Deo facienda, neque modum, neque finem facerent, qui cum ipſis ſtipendia merebantur milites honeſtiores nonnulli, ad extremum ita offenſi fuerunt ac commoti, eam vt

rem

rem ad Magiſtratum deferrent. Etſi vero blaſphemi iſti tam nefarii grauiorem erant pœnam promeriti, tum ob perpetrati ſceleris flagitiiq; atrocitatem, tum vt alii ipſorum exemplo abſterrerentur: Capitanei tamen, nimis leui ipſis pœna irrogata, in compedes tantum ferreos illos compingere voluerunt, in quibus aliquot ad horas detinerentur, poſtea rurſus ex iis exſoluendi. Ante vero quam id fieret, forte fortuna accidit, vt ex tormento maiore de illo quidem loco, ex quo toto obſidionis tempore nulla erat bombarda machinaue tormentaria exploſa, globus in caſtra proiectus blaſphemos, vna conſidentes, tranſuerberaret, & vni caput, alteri brachium, tertio mediam corporis partem abruptam per aëra diſpergeret: atque hac ratione, obſtupeſcentibus omnibus, debitas ſcelerum ſuorũ pœnas blaſphemi iſti nebulones Deo penderent, iacturam ita & corporum & animarum facientes. Qua quidem re, Iehoua accerrimus blaſphemiarum vltor, iuſtiſſimæ ſuæ aduerſus eos Magiſtratus indignationis haud obſcuram dedit ſignificationem, qui quidem in eiuſmodi facinoroſos aut nimis leuiter, aut omnino non animaduertunt. Quam etiam in partem Nobiliſſimus & ſtrenuus Dominus Adrianus à Steinberg rei militaris gloria Dux clariſſimus, qui obſidioni iſti & præfuit, & interfuit, & coram rem, vt geſta eſt, oculis ſuis vidit, factum iſtud pro ſingulari ſua ſapientia & pietate ſæpenumero eſt interpretatus. D. *Iohannes Becchererus in Chronic. Thuring. pag in.* 502. Vnde hæc in latinum ſermonem tranſtulimus.

CCLXXXII. De periuro quodam alio.

IN hac regione, quum quidam ad fraudem peieraſſet, repente in Apoplexiam incidit, ex qua nun-

nunquam poſtea locutus intra paucos dies interiit: *D. Theodorus Beza Homilia 26. in hiſtoriam paſſionis Chriſti, pag. 656.*

CCLXXXIII. De parente quodam, qui filium diris deuouens optarat eum à Diabolo corripi.

SCio quendam in Gallia fuiſſe patremfamilias, cognitione veritatis donatum & eandem amplexatum, qui cum per iracundiam vnum ex filiis Diabolo deuouiiſet, repente à Diabolo filium correptum, quo deinceps licet ardentibus & aſſiduis Eccleſiæ ad Deum precibus eiectis, tamen adoleſcentem illum vix ſanitati redditum, paulo poſt morte ſublatum eſſe.

Idem ibidem fac. 2.

CCLXXXIV. De Simone Simonio.

DOctor Simon Simonius Philoſophus celeberrimus, cum Lipſiæ olim in Senatum Academicum legeretur, totus in eam curam atque cogitationem incubuit, linguam vt Germanicam addiſceret. Ne vero voto hoc ſuo non potiretur, non ſolum cum ſtudioſis germanis, & ciuibus Lipſenſibus familiariſſime & amiciſſime viuebat, ſed & ancillæ cuiuſdam Germanæ opera domi ſuæ vtebatur. Porro cum ipſum cupiditas aliquando atque deſiderium veſcendi haleces teneret, neque vero exploratum haberet, quomodo hoc piſcium genus Germanice appellaretur, annumerata famulæ pecunia. inquit: Proficiſcere propere in forum, atque piſces nobis naturam tuam olentes mercare. Famula arengas ipſum expetere intelligens ipſas illas emit & attulit. Quod vero hunc Simonii heri ſui ſermonem ſeruula & propolæ, & ciuibus, & ſtudioſis deniq; quibuſdã expoſuiſſet, diſſea

diſſeminatus is fuit non ſine riſu omnium per
niuerſam vrbem. Vnde haleces poſtea iſtic piſ
Simonii vulgo dicti fuerunt.

CCLXXXV, De Georgio ab Hauelen, & Henrico Stielio.

GEorgius ab Hauelen cum ſuperioribus an
ſtipendia meriturus in Gallias proficiſceret
interprete vſus eſt Henrico Stielio, quod is qu
dem aliquot annos Aureliis confeciſſet, & ling
Gallicam exacte callere crederetur: Euenit a
tem, vt ipſe in Gallia, morbo correptus interpr
iſti ſuo mandauerit, vt cum hoſpite ageret, q
cancros ſibi elixaret. Quod vero Stielium fug
ret, quomodo cancri Gallice appellarentur,
diit hoſpitē, coram eoque in genua manuſque p
lapſus cancri inſtar nunc progreditur, nunc reg
ditur, atque in hæc quidē verba erumpit: Iſtiu
modi vero amphibiis herus veſci meus geſtit, h
ſpes, quæ quidem perinde, atque ego nunc, vlt
citroque gradiuntur ac reptant. Hoſpes igit
cancros aſinam poſtulare ſubodoratus, eos prot
nus ſcite mitigatos nobili manducandos appoſu
Quod autem & ſcriba, & cæteri Georgii admin
ſtri coram oculis ſuis vſurpaſſent, quemadm
dum Stielius interpretis munere iam functus e
ſet, rem omnem ad nobilem ſuum deferunt, q
riſu eum ſyncruſio proſecutus poſtridie ſtatim
ſe confirmauit, meliuſculeque habuit.

CCLXXXVI De Salinario quodam & puella Marpurgenſi.

VIrgo, ſales, emtura ſalem, ſalſiſſima fecit,
Dum ſtetit ad currus veſte recincta ſinu
Incidit in gremium temo ſublatus, & aluum
Oſtendit nudam, quæ ſatis vda fuit,

Ruſtic

Rusticus accurrit, viridem qui crinibus affert
Pileolum, & crines, nescio quos, tegit hoc.
Pileolo opposito (captas sic sæpe volucres
Vidi) quæ decuit, vix potuêre tegi.
Quid non casus agit? pallam bene fæmina cingas,
Cum minime credis, Zona soluta cadit.

Hermannus Kirchnerus P. C.

Gratulor ergo foro, tali præcone quod auctum est,
Pro sale qui vendit carmina salsa bono.

Burckhardus VVormbser.

CCLXXXVII. *De Presbytero quodam Erphordiensi, Domino Stutzero.*

ANte annos non ita multos Erphordii Ecclesiasten quendam Catholicum, Stutzerum cognomine, fuisse accepimus, qui quidem pro publica concione dicere non est veritus, D. Iesum tum parum fecisse prudenter, tum rationibus etiam suis pessime consuluisse, cum quidem Iudæis quam infensissime fuerit aduersatus, ac ipsos non solum identidem concionibus ad populum habitis perstrinxerit, sed & templum ipsorum vituperabili quadam importunitate atque audacia expiarit, satis cum imperio partim emtoribus, partim vero venditoribus inde exturbatis. Etenim si absque hoc fuisset, inquit, ne vel opulentissimus quisque Iudæus gnatam illi suam in matrimonium collocasset, prætermissurus plane nihil, quod quidem ad augendum atq; cohonestãdum ipsum momenti aliquid afferre posse existimauisset. Sed, vt Christus (addidit) suæ sibi fortunæ fuit faber: ita hodie quoq; non parum quidẽ multos repe-

reperias, qui sibi ipsi, veluti turdus, malum cacant. Propter hanc putidam concionem, & aleas, itemque hac multo rancidiores, hic Stutzerus nouo quodam apud Papicolas exemplo, cum in vincula coniectus, tum etiam exauctoratus capiteque diminutus fuit.

CCXXXVIII. *De Rustico quodam Hesso.*

RVsticus quidam Hessus, homo tum bonus tum simplex, verbi diuini præconem, propatrem & amicum suum, rogabat, vt animi relaxandi gratia in vineam secum commearet. Ei pastor non grauate morem gerit. Quum igitur in vineam iam peruenisset, Vinitor ipsum & vltro citroque ducit, & identidem admonet, vt tum vuas, tum poma persica decerpat manducetque. Vbi autem omnem iam vineam sursum deorsum ambulando peragrassent, domumque se reciperent, Vinitor Ecclesiasten hanc in rationem allocutus est: Vidisti ipse D. Propater, vites non parũ quidem multas ab vuis plane vacuas, nudasque esse. Itaque dubitari non potest, quin vindemiam minus vberem & copiosam habituri simus. Hunc consolatus Pastor, inquit: Bono vero animo esto compater. Potest enim ille cœlum atque terras tuens & regens Deus pauca quidem promittere, & multa nihilo secius præstare & largiri, *Seydt zu frieden lieber Gevatter, es kan der fromme vnd getreuwe Gott wenig erdugen, vnd viel geben.* Quo audito Rusticus gaudio exsiliens respondit, Enim vero D. Propater, si talem se DEVS nunc quoque nobis impertierit, equidem plurimi ipsum sum facturus, & erit mihi magnus Apollo: *Nun wolan, thut er dasselbige diesen Herbst auch, so will ich ihn vor einen Vogel halten,* Eaque simplicitate

tate sua risum non paruum Mystæ propatri suo mouit.

CCLXXXIX. De Iusto Schützen, Studioso Ienensi.

ANni sunt circiter XIII. cum Ienæ optimarum artium studiis operam dedit Iustus quidam *Schütz*, ille quidem minime malus, sed hebes æque, ac pecus. Is, Xylini aliquot vlnis à parente suo acceptis, thoracem sibi conficiēdum curauit. Quo quidem consuto iam atque perfecto sartorem adiit, rogauitque, vt cum sibi tantisper crederet, dum ad nummos perueniret, quos pater intra octiduum esset missurus: iis acceptis velle se ipsi mercedem bona fide pendere. Sartor, cui niuea Iusti simplicitas cognita atq; perspecta erat, haud repugnanter annuit, hac tamen lege atque conditione, vt syngrapham sibi daret, qua testatum relinqueret, grossos se ipsi sex debere. Iustus igitur actutum considet, atq; hoc quidem illi dat chirographum, quod ex ipso illius autographo transcripsimus: *Ich Iost Schütz bekenne, daß das wammest mein ist, welches mir Meister Erhart gemacht hat, was das Macherlohn anlangt, hat seine wege, das wird sich wol schicken.* Hoc est: Ego Iustus Sagittarius fateor attestorque, hunc thoracem, quem M. Erhardus consuit, meum esse. Ad mercedem ipsi debitam quod attinet, nihil id ipsum ad rem facit. De eo alio nobis tempore curæ erit. Cæterū non ita multo post tempore, nonnulli Iusti huius populares hunc ipsum vestiarium accedunt, ac forte fortuna in ipsius Chirographum incidentes, eo lecto, risu propemodum corruunt. Quod autem vnus ipsorum Iustum pro oblectamento habere, ac miris modis exercere præter cæteros consueuisset, hanc ipsius syngrapham ad se recepit, sartori

toti sua mercede annumerata. Incredibile porro est, quantopere hominem ea ipsa exagitauerit, ac quot modis eum etiamnum diuexet, quoties quidem sibi copia illius potestasque datur. Audio ipsum in Thuringiæ quodã pago verbi diuini præconem agere. Quod si iam non meliores ad populum habet ac doctiores conciones, quam quidem syngraphas conficit conscribitque, næ verisimile est, illum.

Stridenti stipula miserum disperdere carmen.

Hat er so schlimme vnd schützische Handschrifften gemacht, so ist warlich zu besorgen, es werden auch seine Predigten nicht viel dügen, vnd müste derwegen ein armer Teuffel seyn, dem er eine Seel entführen solte.

Quod ipsum Dionysius Melander, ecclesiæ quondam Cassellanæ antistes, quem honoris caussa nomino, in pastorem quendam paganum, hominem sine sensu, sine sapore, stipitem, elinguem, rudem, tardum, in nuptiali quodam conuiuio, animaduersa asinina ipsius inscitia atque ruditate, olim dixisse fertur.

CCXC. *De inepto quodam Pastore.*

ANnis abhinc aliquot pastor Thebarum Saxonicarum coniuges quosdam temerarie sati copulauerat, ac literis ipsis datis hanc posuerat sententiam: Ego Episcopus in Düben copulaui has personas in hoc tempore. Si quis facti huius mei rationem postular, veniat ad me in meum Episcopatum, vbi ipsi expositurus sum meum ha in caussa iudicium. Illustrissimus Saxoniæ Du atque Elector Stellionem hunc in carcerem coniiciendum Torgæ curauit, & sic in ipsius Episcopatum peruenit.

CCXCI. De Rustico quodam.

INtercedebat cuidam dioeceseos Marpurgensis pastori cum D. Iohanne Draconite, ea tum in schola Theologiæ Professore celeberrimo, magnus ac prope domesticus vsus. Itaque ipsum non parum quidem sæpe & inuisebat, & munusculo quopiam ornabat, & ad se itemq; inuitabat, prolixeque accipiebat. Quodam autem tempore per villicum suum *Draconiti* mittebat plaustrum lignorum, itemque leporem, villicoque suo *Draconitis* nomen diu multumque inculcabat, persuasissimum habens, ipsum ita *Draconitis* nomen insculpsisse nunquam vt illud per obliuionem deponere posse videretur. At vero cum Marpurgũ iam peruenisset, cœpit ex ciue vno atque altero percontari, ecubinam Doctor *Lindwurm* habitaret? Illis respondentibus, nullũ Marpurgi Doctorem ætatem agere, qui isthoc quidem nomine appelletur. Quid vos nugamini, inquit, ego certum scio, æuum in hac vrbe degere Doctorem quendam *Lindwurm*. Etenim ipse ille meum pastorem frequenter inuisit, & meus pastor multum cum ipso est, & ipsum nunc cum plaustro hoc lignorum, tum lepore etiam isto donat. Facite igitur, vt mihi plateam nominetis, quã incolit & inhabitat. Ciues autem conspicati scholasticum quendam commodùm accedere, hominem ad ipsum illum reiiciunt. Hic interrogatus, vbi doctor *Lindwurm* habitaret, idem respõdet, quod antea ciues responderant. Ille nihilominus omni asseueratione affirmat, compertissimum se habere, commorari istic D. quendam *Lindwurm*, vbi vbi etiam delitescat. Itaque Studiosus, ecquas habes literas à tuo pastore, inquit, ad D. *Lindwurm* perscriptas? Profer illas, & inscriptionem legam. Qua

quidem perlecta: Tu vero ſtipes, inquit, inueſtigas Doctorem *Drachon*, non Doctorē *Lindwurm*, qui fortaſſe non eſt in rerum natura, nedum in hac Vniuerſitate aut Academia. Reſpondet illico ruſticus, *Ia das iſt recht, Doctor Drach heiſt er, Doctor Drach heiſt er. Ich wuſte ia wol, daß es der böſen Thierer eins iſt.* Recte, recte: rem acu tangis. Vocatur Doctor *Draconites*. Noram equidem, eſſe de ſæuis iſtis animalibus quodpiam.

CCXCII. De Petro NN. ſtudioſo bibace.

QVod nunquam tota videatur Petrus in vrbe,
In templo rarus, rarior inque foro:
An ſtudiis illum credas incumbere? *Non, non,*
Muſæo clauſu, quid facit ergo? *bibit.*

CCXCIII. De quodam Epiſcopo guloſo.

IN mediis epulis audi, quid *Epiſcopus* olim
Sic queſtus, teneris non ſine lachrymulis;
Menſa referta fuit capis præpinguibus: inde
Non turdus, perdix, non aberatque lepus.
Illam delitiis onerauerat India raris
Phaſis & ipſa ſuas accumularat aues.
Denique cœna fuit, quæ vere regia dici
Poſſet, vel potius poſſet Epiſcopica.
Sed tamen hunc talis ſubeunt faſtidia cœnæ,
Satque vlla immenſæ non ſapit eſca gulæ.
Appetit atque petit peregrina cibaria quædam,
Quæ natura loci quæque negabat hyems.
Tandem ire impatiens, Ah, ſancta Eccleſia mate
Clamat, io pro te quot mala perpetimur?

Facit huc ſubſequens Carmen, quo fœda qu
rundam ingluuies notatur:

Vt bibat haud ſitiens, vel edat iam ventre repleto,
Verberibus cogi beſtia nulla poteſt.

Et

Ergo homo deterior longe est, fateamur oportet,
Qui bibit haud sitiens, qui vorat ante satur.

Pertinet huc etiam Germanicum illud quorundam Epicuri de grege porcorum dictum, hominibus è religione Christianis plane indignum, sed luxuriosi istius Episcopi moribus pulcre quadrãs; Quam strenue & vorandum & potandum est prius, quam de vita hac decedatur: *VVie muß man sich zu fressen vnd zu sauffen, ehe man stirbt.* Quasi vero illud cum magno quodam ipsorum dolore, atque inuitis iis, accidat.

CCXCIV. *De Oenophilo potore egregie moriente.*

OEnophilo Lachesis cum rumpere fila pararet,
Lingua illi tales dat moribunda sonos:
Tantalus ante oculos semper versatur, & ingens
Excruciat miserum, quæ sine fine, sitis.
Namque siti nequeam tantæ par esse ferendæ,
Nulla vel est horam cui tolerata sitis.
Tunc aliquis solans, est vnus Tantalus illis,
Qui sitit: haud sentit cætera turba sitim.
Æger ad hæc: si quem sitientem videro tantum,
Materies fuerit non mihi parua sitis.
Ille iterum solans: Nil præter stagna lacusque,
Quod semper sitiat Tantalus, inquit, habet?
Quid tunc Oenophilus? Iam lætior ibo sub vmbras,
Sola mihi vini est nam metuenda sitis.

CCXCV. *De Helio Eobano Hesso, Poëtarum Rege.*

HElius Eobanus Hessus, incomparabile illud Germanorum Poëtarum decus, obiurgatus aliquando ab amicis, quod poculis nimium deditus esset, respondisse fertur, ipsos de compota-

tionibus quidem ſuis multa verba facere,
autem vehementiori, qua dies noctesque v
tur, prorſus eos ſilere; & ne verbũ quidem

CCXCVI. De Iohanne Alto.

VT Heſſia, patria mea, Poëtarum feraciſſi
quod ſiue hominum eius terræ ſingula
dam indoli, ſiue loci naturæ (excelſiſſimis
que montibus, quibus Muſæ Heliconiæ del
tur, abundat) acceptum referas, haud eq
magno in diſcrimine poſuerim: ſic hunc
Altum illum quidem in viridi iuuentutis fl
ſtinctum, ſed tamen Poëtam iam tum ex
tem, in hanc lucem edidit. Is quoque vi
largius inuitare conſueuerat, crebro illud
ne vſurpans: Oſſa merum ſitiunt. Quum
animam iam ageret, ab amico quodam, qu
in hac ſua aduerſa valetudine inviſebat, ro
Domine Alte, an & nunc *oſſa merum ſitiun*
pente diuino quaſi numine & entheo Po
ſpiritu afflatus impulſuſque, hoc ipſi carm
ſpondit:

Oſſa Deum ſitiunt, dum Spiritus aſtra petit
Munde vale, Chriſti mors mea vita fuit.

Neque multo poſt *Altus*, Deo naturæque
dens, ad altiſſimam in cœlis manſionem hi
grauit, incredibili apud omnes bonos ſui
rio relicto.

CCXCVII. De Alexandro potore.

LIppus Alexander vitiato lumine læſos
Eſt oculos queſtus diffluere in lacry
Vt vino abſtineat, multi monuêre. Quid
quit,
Si vino caream, quis mihi potus erit?
Reſpondetur, aquæ. Bibere hanc ſe poſſe n
Dictum eſt, diluti pocula ſume meri.

Vsus aquæ nullus mihi erit, si calceus illa
Offendat plenus, quid faciet stomacho?

CCXCVIII. De Pontiliano potore.

CVm rapidus medio deseruit in æquore Titan,
Fer puer huc cyathos, Pontilianus ait.
Cum pluit, en, inquit, Deus admonet esse bibendum,
Qui nunc tam multo proluit imbre solum.
Sic vacua à potu non vnquam tempora ducit,
Curque bibat, semper Pontilianus habet.

CCXCIX. De Gallonio luxurioso.

STertit ad octauam Gallonius: inde cubili
Paulatim assurgens languida membra leuat,
Obiicitur perdix, quam protinus ille calentem
Deuorat: hac nulli cesserit arte bibens.
Spumantis Bromii cyathos octove nouemve
Adiicit, & sacris sic operatus ait:
Dii date mi constantem animum, mentemque quietam,
Quam multis vita est nostra referta malis.

CCC. De Pamphago quodam.

PAmphagus in patulam tam multa ingesserat aluum,
Quam poterat denis plus satis esse viris.
Ecce venit caupo, preciumque expostulat: ille
Ebria terribili lumina more rotans.
Euomit in patinam vinumq; cibumq; receptos.

COLLECTANEA QVÆDAM
de ebrietate.

EST ebrietas species furoris, est, inquam, furor Dionysii, id est, Bacchi, vnde Bacchanalia. Vbi enim ebrietas, ibi libido dominatur & furor, inquit Canon, Venter, distinct. 35. Quod quidem

vitium omni tempore vsitatissimum, & perniciosissimum fuit, & nostris temporibus non solum in Germania, sed in Gallia, in Italia quoque,& vbique fere locorum adeo hæc pestis percrebuit, vt bibaciores beatiores existimentur, non solum *in cauponis*, sed etiam *in Regum aulis*.

Pessimum hoc est libidinis incitamentum, & ad omnia scelera vrgentissimum irritamentum. Quia enim sine Cerere & Baccho friget Venus, ad ipsam Venerem excitandam hunc stimulum adhibent homines incontinentes, quia, vt inquit Poëta:

Et Venus in vinis, ignis in igne furit.

Salomon in cap. 32. Prouerb. inquit: Ne intuearis vinum, quando flauescit, cum splenduerit in vitro color eius, ingreditur blande, sed in nouissimo mordebit, vt coluber, & sicut regulus venena diffundet. Luxuriosa res est vinum, & contumeliosa ebrietas omnis. Qui cum his miscetur, non erit sapiens, inquit summus Pontifex *in c. 3. distinct.* 35. Et ebrietatem fuisse originem incesti concubitus, habetur in can. *Sexto die* 35. *distinct.* & Virg. in hanc sententiam ait:

Nec Veneris, nec tu vini tenearis amore,
Vno namq; modo vina venusq; nocent.

Paul Ghirland. *in tract. de sortilegiis, cap.* 13. *num.* 3. referendo ad hoc gloss. *in c. Moyses*, 32. *quæst.* 2. dicit secundum quorundam opinionem, animam habitare in sanguine, & propterea Normannos, Anglicos & Polonos multum bibere, ne contingat eorum animas habitare in sicco. Sed isti vinolenti ac temulenti suæ irritatæ procacitatis pœnam facile luunt, dum in grauissimos morbos incidunt, & cito moriuntur. Libidinosa etenim & intemperans adolescentia effœtum corpus tradit

sene-

senectuti, inquit Cicer. *in libr. de Senectut.* & Virgilius ait:

Et Venus eneruat vires, sic copia Bacchi
Et tentat gressus, debilitatque pedes. Et illud:
Quisquis ad infernas properas accedere sedes,
Huc iter accelerant, balnea, vina, Venus.

Non sum tamen adeo seuerus, vt prorsus conuiuia & compotationes vituperem. Nam sicuti laudo illos, qui modico, salubri, ac generoso vino delectantur: Sic eos non damno, qui interdum hilariter bibunt. Excitatur enim virtus, & liberaliter bibendo spiritus fiunt solertiores ad res grandes perficiendas. Nam, vt inquit *Horat. Carm. lib. 3. Ode* 12.

Narratur & Prisci Catenis
Sæpe mero caluisse virtus.

Et bonis Poëtis esse liberalius bibendum idem Poëta suadet, dum in *Epigr.* 19. *lib.* 1. inquit:

Nulla placere diu, nec viuere carmina possunt,
Quæ scribuntur aquæ potoribus.

Et postea subdit:

Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
Prosiliit dicenda.

Et militibus quoque prodesse idem Poëta testatur, dum *lib.* 1. *Epigr.* 5. ait:

Spes iubet esse ratas, in prælia trudit inermem,
Sollicitis animis onus eximit, ac docet artes.

Abstineant autem à compotationibus illi, qui Regibus sunt à secretis, quia, vt inquit Horat.

—— *Operta recludit.*

Et vt Virgil.

Arcanum demens detegit ebrietas.

Principesque bibendo experiuntur, quibus arcana sua committere possint. Nullum enim secretum est, vbi regnat ebrietas, inquit Salom. cap. 13.

Prouerb. & aulicorum suorum naturam intimasque cogitationes perscrutantur, vt bonos amare ac prauos contemnere valeant. Cum enim quis est bene potus, licet prorsus ebrius non sit, liberius & sine aliqua simulatione agens facile abdita animi sui arcana pandit, veramque suam naturam patefacit, quod non præteriit Horat. cum in Poët. scripsit:

Reges dicuntur multis vrgere culullis,
Et torquere mero, quem prospexisse laborent,
An sit amicitia dignus.

D. Iohannes Bonifacius in Tract. de furt. §. animo lucri, num. 135. & seqq.

Petrus Monachus Germanis bibacitatem suam hoc disticho obiicit:

Germani cunctos possunt tolerare labores,
O vtinam possent tam bene ferre sitim.

Germanus respondet:

Bacchus Germanos vexat, sed fœmina Gallos,
Dic mihi, quid grauius, vulua vel urna, nocet?
Diuitias, animam, vires Germania perdit,
Potibus & mensis ebria facta suis.

CCCI. *De Hermico Lusitano, vinaria angina extincto.*

IPse noui Romæ quendam haud vulgariter eruditum, qui hac angina serio periit, Hermicus appellabatur, natione Lusitanus. Correptus erat febricula vir corpore supra modum obeso, & ob id spirituosus. Decumbentem inuisit Christophorus Fischerus, patria Anglus: Vin' tu, inquit, Hermice, auscultare medicis, meras nugas præscribentibus? Bono vino rectius prolueretur hoc malum, simulque iussit afferri vinum Corsicum quadrimum. Propinauit ægroto, iubens bono esse

ani-

animo. Ille persuasus hausit affatim, ac mox intercluso spiritu cœpit animam agere. Quosdam ebrietas è taciturnis reddit loquacissimos, quosdã contra tam mutos, quam ullus est piscis, citra valetudinis periculum. Vtinam hæc ὀινόφλυξ minus frequens esset apud Germanos.

Erasm. Chil. 4. Cent. 1. Prouerb. 2.

CCCII. *De quodam patrem suum per ebrietatem interficiente.*

QVa sanctus vixit pater Augustinus in vrbe,
Dives, & eximio nomine ciuis erat.
Mascula progenies illi fuit vnica tantum,
Quam pater errantem corripuisse nequit.
Libertate sibi donata, filius iste
Admittit quodvis patre vidente scelus.
Ebrius heu ipsum genitorem traiicit ante
Conspectum matris, sævus & ense necat.
Parce, precor, patri, prægnanti corpore mater
Dicit, & ad verbum mox etiam ipsa cadit.
Pergit is, ad mortem germanas vulnerat ambas,
Atque aliam (infandum) vi superare cupit.
O fons ebrietas scelerum pelagusque malorum,
O peccatorum campus & ampla seges.

D. Selneccerus in Pæd. pag. 211. Eandem historiam ex Augustino ad fratres in Eremo Serm. 33. refert D. Ioachim à Beust. 1. part. post. pag 147.

Ira atque ebrietas homini sunt noxia pestis,
Hæc fuge curarum semina, tutus eris.

CCCIII. *De Hansone Fitzlero, fatuo Cammerforstensi.*

CAmmerforsti, qui Thuringiæ pagus est, Iohannem quendam Fitzlerum, hominem excordem ac plane fatuum nouimus. Quem eius Ecclesiæ administer (qua religione ductus, ipse vide-

xit) die quodam Paschatos vna cum aliis quibusdam rusticis ad sacram synaxin liquando admittebat. Cæterum cum cœna dominica iam peracta, populum præmissa & recitata benedictione consueta dimitteret, incredibilis hominum constipatio & coarctatio in ipsis templi foribus exsistebat, quolibet ipsorum ad prandium festinante, quod pastor eos vltra tempus concione plus satis prolixa detinuisset. Cumprimis vero Fitzlerus fatuus præter cæteros misere mirificeque coangustabatur, casune an vero ex composito, equidem haud facile dixerim. Proinde voce ille, quanta potuit, maxima exclamavit: Quid isthæc (malum) constipatio vult vestra? An certum est vobis, D. Iesum, intra viscera mea iam receptum, perdere funditus? *Ey Mordio, Mordio, was den Teuffel soll das dringen? was habt ihr vor? wolt ihr mir vnsern Herrn Gott im Leib entzwey trücken?* Atque hac quidem quiritatione eiulatuque suo, cum omnem istam coarctationem mox sustulit, tum miros etiam risus concitauit.

CCCIV. *De Opilione quodam & Pharmacopola.*

MArpurgum olim opilio quidam ouium gregem cogebat, vt hic quidem eum in nundinis diuenderet. Quod vero myropolium illi transeundum esset, euenit, vt subita & insueta cum aromatum, tum vnguentorum fragrantia nares ipsius feriente oppressus corrueret, atque adeo animi deliquium pateretur. Id conspicatus pharmacopœus protinus procurrit, eique cum liquorem nardinum aspergit, tum aliam etiam vnguenta summa & acerrima suauitate condita adhibet, quibus quidem malum istud nullo alioqui nego-

tio

tio depellitur. At vero tantum abfuit, vt pharmacis istis suis opem illi salutemque tulerit, vt ei potius his ipsis interitum necemque videretur allaturus. Porro non ita multo post adolescentuli pater, virgula plane diuina, aduenit, qui quidem videns filium suum eum ad modum à myropola tractari, iracundia incitatus ipsum cum in lutum proiicit, tum hanc etiam in rationem increpat. Apage sis putide vnctor in malam rem cum fœtore isto sordibusque tuis. Tibine certum est, gnatum hunc meum de medio tollere, morteque delere? Hisque dictis digitos mox suos pixidi pastoritiæ suæ, quam ex fœmoribus pendentem habebat, infert, vnguentumque inde depromtum filii sui naribus illinit. Cuius quidem ille odore continuo conualuit, in pedesque se erexit. Vnde astantes plerique risu prope corruentes exclamarunt: Nihil cum amaracino sui. Huic quidem hercle nihil dulce olet, nisi quod oletum olet. Pharmacopola contra fremebat, quod in sanando asino isto oleum & operam perdidisset, ac pro beneficio ipsi dato conuitium insuper maleficiumque reportasset, tacitus secum illud Plauti mussitans: Vt est acerbum, pro benefactis cum mali messem metas? *Plaut. in Epidic. Act 4. Scen. 2.*

CCCV. De alio quodam Opilione.

Kein Schäffer ist fromb, er hab dann Haar auff der Zungen.

VVlgo recitant siue fabulam, siue historiam, opilionem quendam raptum à nobili esse ad supplicium propter scelera & furta. Quum autem iam agendus esset in crucem, interrogatum à Nobili, an sciret alium opilionem probum, & fidelem, quem præficeret rei pecuariæ? negasse, se

quenquam ſcire, & eſſe omnes eiusdem farinæ, imo alios aliquanto nequiores. Hoc reſponſo motum ferunt nobilem, vt incolumitate conceſſa retineret opilionem, cum meliorem alium neminem invenire poſſet.

Luth.Tom.6. VVitt. Latin. pag.440.fac.2.

CCCVI. *De Maximiliano Imperatore, eius nominis II. & Opilione quodam.*

TEneri equidem non poſſum, quin hoc in loco hiſtoriam de Maximiliano Imp. Ferdinandi filio, Inuictiſſimi Imperatoris noſtri Diui *Rodolphi* ſemper Auguſti, fœlicis ac pii Victoris parente, laudatiſſimæ memoriæ Principe, literis in præſentia poſteritatique prodam. Hic Maximilianus, Bohemiæ Rex, cum in Hiſpaniam à patruo ſuo Carolo V. Cæſare, qui filiam ei ſuam vitæ ſociam deſponderat, eo vocatus, nauigioque vectus, appuliſſet, cum vt nuptias celebraret ſuas, tum, vt Cæſare in rebus Germaniæ perturbatis conſtituendis componendiſque occupato, regnorum ac terrarum gubernationi interea temporis præeſſet, & animi relaxandi reficiendique cauſſa prope *Granatam* ad venationem obeundam aliquando profectus, in ceruum quendam incidiſſet, remis, quod aiunt, veliſque eum inſequitur; atque hac ratione à familia ſua in loca ſyluæ deuia dilapſus, cum per deſerta & inhoſpita teſqua, & ſumma montium cacumina hinc atque inde diu multumque obequitaſſet, animo admodum triſti & perturbato, nocte iam appropinquante, quippe qui à feris beſtiis vehementer ſibi timeret, magno cum deſiderio anxieque de loco ſibi aliquo diſpicit, ad quem pernoctandi cauſſa tuto diuertat. Proſpecta tandem opilionis cuiuſdam caſa.

calca-

calcaribus equo additis, quam potuit celerrime, eo profectus, pastorem, hospitio vt sese nocturno excipiat, rogat; quod se facturum pastor affirmat, &, vt ex equo desiliens in tuguriolum ingrediatur, iubet. Cæterum opilio ille satis numerosam alebat familiam. *Etenim habebat domi suæ & filium viginti circiter annorum, & seruum in omni nequitiæ genere insigniter exercitatum. & vxorem, & filiolam, & nurum suam iuuenculam adhuc sponsam, non ita pridem domum deductam.* Quum igitur Princeps optimus ex equo desilijsset, eumque opilionis seruo pascēdum tradidisset, in pastoris tugurium ingreditur, vbi cœna admodum exili excipiebatur, & forte portiuncula quædam carnis agninæ vel caprinæ ei apponebatur, & foco assidet, ab omni plane cura & sollicitudine vacuus, opilione & familia eius ignorantibus, quisnam Maximilianus ille esset. Quod autem & bene vestitus esset, & forsitan etiam aureos annulos & gemmas in digitis gestaret, & facie esset heroica ac liberali, non obscuro ipsum loco natum, aut infimæ cuiusdam conditionis hominem, sed Dominum quendam prædiuitem esse coniecturam inde faciunt. In magnam igitur spem adducti, futurum, vt opimam ab eo prædam reportarent, de ipso è medio tollendo morteque delendo, consilium impium & nefarium capiunt. Cœna iam peracta, lectulus Maximiliano in paruo & angusto cubiculo, cui ianua & cariosa, & fracta, & non satis bene claudens appendebat, sternitur. Qua quidem in re occupatis reliquis, *iuuencula illa sponsa* ad Maximilianum accedit, & fidem silentii eius, quod ipsi patefactura esset, ab eo stipulatur. Silentium Maximiliano promittenti consilia illa & machinationes nefarias, quibus quidem in necem ipsius con-

conſpiraſſent, aperit, vel ideo, quod primum ſcelerati illius propoſiti conſcia fuiſſet, & in illud conſenſiſſet, à quo tamen poſtea pœnitentia ducta diſceſſiſſet, vel (quod magis credibile eſt) quia ex cæterorum concurſu, & geſtibus, & nutibus illos aliquid monſtri alere, & ſcelus machinari animaduertiſſet. Itaque tum nefario illo & ſcelerato conſilio, tum ſingulari quadam erga bonum Principem commiſeratione adducta, rem totam ipſi patefacit. Etſi vero Princeps optimus indicio ſui conſilium & inſtitutum ipſorum facile, nulloque negotio, auertere potuiſſet, vitam tamen ipſe ſuam manu defendere, quam opilionibus iſtis, veluti quorum perfidiam & ſcelus iam tum perſpectum haberet, ſeſe credere ac committere maluit. Sumto igitur animo virili & maſculo, fortunam potius omnem, quam fidem illorum periclitari, ſecum conſtituit. Non ita multo poſt ab hoſpite ille ſuo in cubiculum iſtud, quod ad cædem eius deſtinatum erat, deductus fuit, in quod etiam, ſubſecutus hoſpitem, ſine vlla ſeſe tergiuerſatione contulit, & poſtea foribus clauſis ciſtam quandam prægrandem admouit, ac bombardas ſuas probe prius probeque inſtructus ad manus ſumſit, euentus exſpectaturus. Opilio, qui hoſpitem ſuum ex venatione & obequitationibus valde defatigatum eſſe perſpexerat, arcte illum grauiterque ex laſſitudine iam dormire plane ſibi perſuaſum habebat. Itaque lento admodum gradu ac citra ſtrepitum ad ianuam graditur; minime omnium putans, tam probe illam ac diligenter clauſam communitamque eſſe. Quum autem ſpes illum ſua fruſtrata eſſet, Maximilianum, vt fores ſibi aperiat, rogat, tegumenti enim cuiuſdam ex ciſta depromendi ne-

ceſſi-

cessitatem sibi imponi. Verum Maximilianus, quippe qui fucum olfaceret, & , quia somno non indulserat, quid in ianua tentasset opilio, inaudiuisset, discedere hospitem iussit, eumque obiurgauit, quod non prius ex cista, quibus opus erat, depromsisset, se non posse, vt potę qui vix dum ad quietem & somnum sese composuisset, surgere, eique ianuam aperire. Quod opilio indigne molesteque ferens inclamare & quiritari cœpit, vim sibi domi suæ fieri, potestatem sibi rerum suarum denegari, &, quid de hospite sibi suo polliceri haberet, se non satis intelligere. Ad extremum, cum clamoribus & quiritationibus nihil proficeret, vi cubiculum aperire molitur, &, nisi vltro aperiat, mortem Maximiliano minatur, Iouem lapidem iurans, vita se potius sua velle, quam rerum suarum copia potestateq; per ipsum domi suæ carere. Interea & opiliones superuenerant, & alii in aperienda ianua magnopere desudant, alii per fenestras aditum quærunt. Satis namque superque iam sentiebant, machinas suas diutius latere non posse, & Dominum illum non obscure animaduertisse, quid in animo haberent. Maximilianus & ipse rem iam virum postulare, & ad extrema deuenisse intelligens, ad fores bombardas suas dirigit, & per eas opilionem glande emissa transuerberatum humi prosternit, & è vestigio cista à ianua remota fores aperit, & stricto euaginatoqua gladio procurrens filio hospitis caput amputat, & robustum illum opilionis seruum in fugam coniicit. Verum eo ipso periculum omne nondum euaserat. Opilionis namque coniugis clamoribus, & eiulatibus, & insolitis tumultuationibus alii quoque opiliones vicini expergefacti, & ab armis instructi do-
mum

mum circumdant, & Dominum illum omnino e finibus humanæ naturæ exterminatum cupiun Maximilianus à rusticis sese tantisper tuebatu dum primus eis iræ feruor deferbuisset, & anim erat præsenti ac imperterrito, donec dies lucer & albicare inciperet. Ibi magnam rusticoru turbam aduentare conspicatus, animo ipsis intre pido & quidem tali tantaque fortitudine, qual tantum Heroem & dominum decebat, se Vicari um & Gubernatorem regnorum Hispaniæ esse si parsuri sibi non essent, periculum & iacturar omnium fortunarum ac vitæ ipsis imminere, in dicat: quod si vero fidem hisce suis dictis non ha beant, vt in præsentia saltem à vi sibi temperen & Magistratus cognitioni rem totam permi tant, illos obtestatur, si vero nulla horum omni um ratione habita vim sibi nihilominus affe rant, contra omne ius & æquitatem secum ag eamque rem ipsis ad vnum omnibus interitun allaturam. Etsi vero imperita & promiscua mul titudo & gestibus, & constanti præstantique a graui sermone magnanimi illius fortissimiqu Principis adducebantur, vt crederent ipsum eun esse, quem se indicabat: captum tamen illun manibusque retro tergum ligatis vinctum a Capitaneum proximi Castellani, simul atque di es illuxerat, deducunt. Venerunt autem eo illun inuestigatum iam tum antea nonnulli eius satel lites atque ministri, qui domum suum tam in humaniter & indigne vinctum adduci conspica ti, parum aberat, quin in isto iracundiæ feruor furiosos illos & rabiosos opiliones inuasissen & ad internecionem occidissent. At Maximilia nus, vt ne hoc facerent, mandabat, & dehortaba tur, quod tamen ægre ab ipsis impetrabat. Ib

to

totam illis rem aperit, & auctores huius flagitii indicat, qui etiam merito postea supplicio fuerunt affecti. Opilionis servus capite mulctatus & domus ista hostilis incendio concremata fuit. Sponsa vero iuuencula ista magnis & præclaris muneribus affecta ob id, quod de periculo certiorem ipsum fecisset, à Principe totaque adeo familia aulica, in summo est honore atque precio habita.

D. Cyriacus Spangenbergius in suo Dæmone Venatorio c. 1 .pag. (mihi) 86 fac. 2. & seqq. vnde hac in latinum sermonem transtulimus.

CCCVII. *De ciue quodam Cygnæo.*

MEmini historiam recitari à D. Philippo de ciue Cygnæo, qui in vallem Ioachimicam ad fratrem profectus, cum domum redire voluisset, à fratre comitante eum per syluam, bombarda occisus & spoliatus fuit. Frater igitur, cum scelus innotesceret, & ipse supplicio afficiendus esset, publice confessus est, se in egressu syluæ vocem fratris manifeste audiuisse, vocantis ipsum ad iudicium, & sibi illam vocem tantum animi metum & terrorē incussisse, vt iam mori malit, quam superesse in tanto conscientiæ pauore. Fuit hic casus eo τραγικώτερος, quod amborum vxores eo tempore partui vicinæ essent.

D. Selneccerus in Genesin, pag. 249.

CCCVIII. *De Iohanne Diazio Hispano.*

DE Colloquio Ratisbonensi paulo supra dictum est. Profectus eo fuit cum Bucero, permissu Senatus Argentinensis, *Ioannes Diazius Hispanus*. Is multis annis Lutetiæ Parisiorum dederat operam literis, & Theologiæ Sorbonicæ. Cum autem Lutheri libros & aliorum legisset, & in-

&c indefeſſo ſtudio ſacram ſcripturam euolueret, cœpit ei doctrina illa ſordere magis atque magis, & tandem, vt maiori cum fructu rem ageret, relicta Lutetia, venit Geneuam, vbi Caluinus erat Eccleſiæ Miniſter. Ibi commoratus aliquandiu petit Argentinam: & quia magnam in eo doctrinam ac ſtudium indefatigatum Bucerus animaduerterat, aliquot poſt menſibus, colloquii cauſſa Ratisbonam iturus, auctor ſenatui fuit, vt eum ſibi comitem darent ſociumque laboris. Vbi Ratisbonam ergo menſe Decembri venit, *Petrum Maluendam*, de quo diximus, quem Lutetiæ nouerat, adit. Is, velut obſtupefactus, deplorat, & queritur, quod iis locis ipſum videret, & quidem in comitatu proteſtantium, qui de vno Hiſpano, in ipſorum ſententiam adducto, magis ſint triumphaturi, quam de millibus aliquot Germanorum. Itaque cœpit admonere, vt ſui nominis rationem habeat, neque tam fœdam maculam ſibi ſuæque genti & familiæ inurat. Diazius ad hæc modeſte reſpondet, commendata proteſtantium doctrina, & quidam ita diſcedit. Cumque poſt aliquot dies rediiſſet, vti conuenerat, *Maluenda* machinas omnes admouet, vt eum abſterreat: deque Pontificis Romani poteſtate multa locutus, quam ſit res grauis illius excommunicatio, prolixe commemorat: deinde, quia Cæſar breui ſit venturus, mones, ne illius exſpectet aduentum, qui forte ſit ei futurus periculoſus, verum obuiam proficiſcatur, & ad ſacrifici Cæſarei pedes proiectus veniam admiſſi criminis petat: in eo ſe fore ipſi adiutorem profitetur. Ad hæc Diazius maſcule & copioſe reſpondet, & doctrinam proteſtantium eſſe Prophetarum ac Apoſtolorum doctrinæ conſentaneam dicit, & Hiſpaniæ

patriæ

patriæ ſuæ miſeriam deplorat, quæ tantis in tenebris verſetur,& ipſum *Maluendam* atque ſocios, qui manifeſtam veritatem oppugnent, & Cæſari malorum conſiliorum ſint auctores, reprehendit, grauiterque monet, vt deſiſtat, & ipſius conſilium repudiat, & ſalutarem hanc doctrinam profeſſurum ſe, beneficio DEI, neque capitis vllum recuſare periculum demonſtrat. *Maluenda*, vbi confirmatum vidit, huc, inquit, fruſtra veniſti: nihil enim hic ſtatuetur: quod ſi publice prodeſſe volebas, vt quidem iactas, Tridentum ire oportuit. Poſt hunc congreſſum Diazius in poſterum ab illo abſtinet. *Maluenda* interim datis literis ad ſacrificum Cæſaris, rem omnem exponit,& grauiſſimis verbis monet, vt naſcenti malo ſtatim occurrat. Cum hæ literæ redderentur, aderat Hiſpanus quidam, *Marquina*, qui Roma nuper venerat. Is intellecta criminatione cœpit excuſare Diazium, quem familiariter nouiſſet. Paucis deinde poſt diebus domum rediit, & Diazii fratri, Alfonſo Iureconſulto, Romæ, quid è ſacrifico Cæſaris audiſſet, recitat. Interim Diazius Ratisbona proficiſcitur Neoburgum, quod eſt Ottonis Henrici, Palatini Principis oppidum, ad Danubium 12. ſupra Ratisbonam milliaribus. Cauſſæ profectioni s erat, vt cuiuſdam libri, quem Typographo Neoburgenſi miſerat excudendum Bucerus, emendationi præeſſet. *Alfonſus* frater, excitatus oratione Marquinæ, forte etiam literis quorundam, ſtatim accingitur ad iter, & celeri curſu, primum Auguſtum, deinde Ratisbonam venit, & vbi, quibus locis eſſet Diazius, cognouit, eo contendit,& admiranti cauſſam aduentus tam ſubiti tamque inſperati commemorat. Poſt, iiſdem prope rationibus & argumentis vtitur, quibus

quibus ante Maluenda, quem Ratisbonæ conuenerat. Cum id frustra faceret, pollicetur annuos census è sacerdotiis, modo secum eat Romam. Cum ne id quidem succederet, interpositis aliquot diebus, victum se fatetur, & amare doctrinam Euangelii simulat, & illum, vt relicta Germania, quæ viris doctis abundet, & ipsius opera non indigeat, secum in Italiam proficiscatur, ibi multis prodesse queat, hortatur. Venturos primo Tridentum: ibi multos esse magna eruditione viros & iudicio præditos, quibus gratissima sit ipsius futura consuetudo. Post ituros Romam, Neapolim, atque ita forte, cum ab ipso passim per Italiam multi rectius erunt instituti, per eam occasionem hæc doctrina in Hispaniam quoque propagetur: itaque rogat & obtestatur, vt in eo sibi morem gerat: sumtum omnem, & quicquid sit necessarium, ipse pollicetur. *Diazius*, magna perfusus lætitia, tum sibi tum illi gratulatur, & missis Ratisbonam literis ad Bucerum & alios, consilium illorum exquirit. Ii rescribunt, &, ne comitetur eum, monent. *Alfonsus* ergo deiectus ea spe, rogat, vt saltem Augustam vsque Vindelicorum secum eat. Dum hoc agitur, venit Neoburgum Bucerus, domum rediturus, vt supra diximus, & ne pedem illinc efferat, hortatur, neque prius hinc ipse discedit, quam *Alfonsus* abiisset, quod fuit Martii die vigesimo quinto. Sed pridie, quam abiret *Alfonsus*, fratrem humanissime compellat, hortatur ad constantiam, & se beatum esse prædicat, qui paucis diebus ex ipsius colloquio tantum profecerit in vera DEI cognitione: rogat, vt subinde sibi scribat, beneuolentiam omnem promittit, & recusanti quatuordecim aureos obtrudit, atque ita, profusis vtrinque lacry-

cry-

trymis discedit, & curru vectus, Augustam venit, sex à Neoburgo milliaribus. Postridie blandis verbis & largitione remoratus aurigam, vt ipsum anteuerteret, idem iter, vnde venerat, ingreditur, & in itinere comparata securi, quam à fabro lignario forte emerat, vigesimo septimo die Martii, prima luce Neoburgum venit, & equis ante portam relictis apud nunciū Augustanum, quem secum adduxerat, in oppidum ingreditur, famulo sicario comitatus, & ad diuersorium fratris accedit. Famulus, ne statim agnosceretur, tabellarii vestem pileumque sumserat, & præcedens ostium pulsat, deque *Diazio* rogat, ad quem literas habeat: intromissus ascendit, *Alfonsus* autem ad infimos gradus manet, obseruans, ne quis conatum impediret. *Diazius* expergefactus, quum à fratre nuncius adesse diceretur, prosilit è cubili, & pallio solum tectus atque pileo nocturno, in proximum cænaculum egreditur. Mox adest ille cum literis, easque reddit. Vix dum illuxerat. Literarum hæc erat sententia; valde se sollicitum esse de ipsius periculo: caueat sibi diligenter à Maluenda, & id genus aliis hostibus Euangelii. Dum ista legit *Diazius*, carnifex à tergo stans, occultatam sub veste securim totis viribus illi in capitis partem dextram infigit ad vsque manubrium, sic vt ille subito perruptis omnibus organis cerebri, nullam ederet vocem. Percussor securim in vulnere defixam relinquit, & illico descendens, cum hero parricida statim ex oppido properat. Ibi conscensis equis ante portam, quum incredibili celeritate Bothmæum venissent, quod est inter Neoburgum & Augustam, medio fere itinere, oppidulum, acceptis equis recentibus, quos ibi reliquerant, Augustam

ſtam petunt. Cubabat in eodem cubicul
Diazio Claudius Senarclæus, adoleſcens n
Sabaudus. Cædes autem adeo fuit tacite fa
is nihil ſentiret, niſi tunc primum, quando
tius per gradus deſcendens edebat ſtrepitu
caribus. Ibi conſurgens ille, quum in cœna
veniſſet, miſerum & acerbum offendit ſpe
lum. Huius tam horrendi ſceleris & inauc
ma ſtatim Neoburgi diuulgata fuit, & ex
miniſtris nonnulli, qui Diazium amauerar
reptis equis, illos ſubſequuntur: &, cum
ſtam veniſſent, neque reperirent, domum
ſtatuunt, re deſperata: ſed ex ipſis quidam
viribuſque præſtantior, *Michael Herfferus*, m
celeritate pergit, & quum illi quodom in vi
mnum caperent ex itinere defatigati, pra
ac citius, quam ipſi, venit Oenipontem, c
omnem Magiſtratui recitat: Cumq; non
poſt etiam illi veniſſent, comprehenſos cæ
que parricidii accuſat, & ad Principem ſuu
tonem Henricum datis literis omnia perſ
Princeps, ea re cognita, binos è ſuis conſi
Neoburgo iubet Oenipontem ire, qui ca
agunt. Hi Calendis Aprilis eo veniunt, vi
ribus equis, & ne quis eſſet dubitationi
pileum nocturnum Diazii, ſecurim adhuc
tam ac ſanguine reſperſam, & literas ad eu
tris afferunt. Sed priuſquam hi veniſſent, c
ſum Alfonſo fuerat, vt nonnullis de ſuo ſtat
beret. Aprilis die ſecundo, Legati Neob
cum adiiſſent Magiſtratum, & rem o
docuiſſent, vt ſupplicium ſumatur de illis,
factum negent, vt ſubiiciantur quæſtioni, p
Ab his reiiciuntur ad alios iudices. Qu
ventum eſt, reis dantur aduocati: per hos

in diem res ducitur: tandem actores iubentur accusationem exhibere latine & Hispanice: postea Cæsaris dicuntur superuenisse literæ Ratisbonam euntis, quibus mandatum sit, vt ab actione desistant: nam in comitiis velle ipsum, quod rei sit, cum fratre cognoscere. Cum aliud impetrari non posset, Otto Henricus & Palatinus Elector ab Senatu Oenipontano postulant, vt reos Neoburgũ certa cautione mittant, vbi sit admissum parricidium: illi vero per literas Cæsaris excusant.

Ioannes Schleidanus Comment. lib. 17. in princ.

CCCIX. De Alfonso Diazio fratricida.

NOstra memoria Alfonsus Diazius Hispanus, qui Neoburgi in palatinatu fratrem Iohannem Diazium doctissimum Theologum ob eam caussam, quod hic Euangelium esset amplexus, nefarie occidit, Romæ in equili suo sibi ipsi iusto DEI iudicio laqueum mandauit.

D. Iohan. Iacob. Gryn. in Dan. pag. 270. Phil. Mel.

ALfonsus Diasius, qui anno 1546. fratrem suum Ioannem Diasium interfecerat, Neoburgi in Bauaria, propter solam Euangelii confessionem, cum ipse Alfonsus versaretur in aula Pontificis, in iudicio Rotæ. Postea vero anno 1551. se ipsum interimit in concilio Tridentino. Inuentus est enim seipsum suspendisse à cello mulæ suæ.

CCCX. De Eberhardo VVirtenbergensium Duce.

WIrtembergensium Dux D. Eberhardus, qui per meram perspicacitatem & sagacem inuestigationem acceptis suorum subditorum conditionibus rerumque omnium fortunis cognitis,

eo prouinciæ statum prouexit, vt florentiss
eam reddiderit. Vnde prudentia Ducis obs
facti subditi quasi numen quoddam eum c
runt, dicentes: *wann Gott nicht Gott were, w*
billicher Gott seyn, denn vnser Herr võ VVirten
Hoc est, si Deus non esset Deus, nemo iur
iore Deus esset, quam noster VVirtenberge
Dominus. *Reinhardus Hadamarius in Institut.*
cipis, pag. 123.

CCCXI. De Henrico Landgrauio Hessiæ

Illustrissimus olim piæ memoriæ Princeps
minus Henricus Landgrauius, non vt moc
rique fastuoso luxu diffluebat, qui nigra p
que lanea veste contentus in pileo gestar
bat argenteum siphunculũ, qui duabus, q
receptaculum fuerat, pennis gallinaceis e
tus, videbatur heroi maximum ornamentu
iam videas puellam plebeam, cuius vnicu
culum vel redimiculum multo pluris const
Principis illius summus omnis constiterit
tus capitis. Et reperiuntur multi plebeii, q
festis iam diebus multo nitidiores atq; co
res, quam festis ille, soleant inambulare, &
rit oportunitas ostentandi, bis, ter aut
habitus pretiosos mutare. *O pauperiem supe*
diosam coram Deo & hominibus.

Hadamarius de Instit. Princ. p

CCCXII. De Philippo, Comite Cattime
libocorum.

GEnerosus olim piæ recordationis Co
Philippus, Comes in Catzenelnbogen
us Christianæ frugalitatis amator fuit, qu
sua Hadamaria contentus simplici, sed
gerum apparatu, faginis patinis, ligneis

bus, tornatilibus poculis, & quernis candelabris
ſus. Illud autem, quo ipſe ſolebat vti, candela-
rum ab aliis fuit diſcretum, in ſummitate ferre-
s duos canaliculos aut fiſtulas, quibus candelæ
iperimponebantur, habens. Iam vero nemo ci-
is eſt, qui non faſtiditis ligneis ſupellectilibus ar-
ento vel auro prandeat atque cœnet, multo lau-
or, quam ille, viuat, ambitioſior denique multo
iumphet indies. *Sed redigitur ad inopiam, qui amat*
udia: & quiſquis amat vinum & pinguedinem,
n diteſcet. Quod quidem veriſſimum eſſe, vel hoc
æſens exemplum documento fuerit. Frugalis
e Comes omnia granaria frumentis, promtua-
a penoribus, apothecas vinis, arcas denique ar-
ento atque auro pleniſſimas habet. Vnde qui-
im cũm illo pactus, ſe nummum aureum datu-
m, ſi pecuniam & aureum theſaurum ſibi vide-
liceret. Comes non ſolum videndi, ſed etiam
antum vnico raptu poſſet, auferendi poteſta-
m obtulit, & ſtatim ad arcam duxit hominem,
quiens: *Ex pacto iam rape, quantum potes.* Aui-
is prædæ manum theſauro protinus iniecit, ſed
pus hians. ſpe fruſtratus, abiit, nullo cũ fructu,
aiore cum digitorum atq; vnguium detrimen-
. Atqui noſtro ſeculo, quo peregrina luxuria
efluxit in Germaniam, nihil pecuniarum rema-
et. Vniuerſam enim auferunt Oenopolæ gem-
arii, popinones, nugiuendi, mercatores, & phry-
ones exteri.

D. Hadamarius de Inſtit. Princ. pag. 108.

CCCXIII. *De D. Anna, Comitis huius Philippi filia.*

Rædicti Comitis filia piæ memoriæ D. *Anna,*
illuſtriſſimi Heſſorũ Principis, *D. Henrici Land-*
anii vxor, nunquam purpurata vel quiſquiliata

incessit, sed simplicibus vestimentis laneis nigri vsa, & quod viuentes adhuc aliquot Marpurgenses ciues norunt, humilimis calyptris, vulgaribu peplis & inemtis capitalibus ornamentis. Ian fere nulla pauperis vxor est, quæ non pepla gera lato triplici limbo aureo distincta, moniliaque au ro rigida. Paucæ iam viros quiescere sinunt, ni porcis, bobus, aut frumentis diuenditis emant su perbis vxoribus cestos aureos, scapularia vel am cula serico villoso fimbriata, crocotas deniqu bissinas, roseas, violaceas, aut prasinas. Ita mise ri nos id modo nostris in vxoribus tolerare cog mur, quod olim in filia sua Iulia ægerrime tul Augustus Cæsar, ad quem licentiore habitu ven ens illa, patris tacentis oculos offenderat. Muta uit cultus sui postera die morem, & lætũ patre affectata seueritate complexa est. At ille, qui pr die dolorem suum continuerat, gaudium suu continere non potuit. *Et quantum*, ait, *in filia Au gusti probabilior est hic cultus!*

Hadamarius de Instit. pag. 109.

CCCXIV. *De Arnoldo Geldria Duce.*

DVx Geldriæ D. Arnoldus, Caroli auus, nimi aulæ strepitus odio prosecutus, nunquam s ricã vestem induit, vsus lanea Londina. Tande acceperat sericam villosam à D. Philippo, Du Burgundionum, dono missam vnam. Hanc nil admiratus cum semel atque iterum toto indu set anno, minime suspexit, nunquam ostentau sed potius ludibrio quasi dissimilem sibi reddit solitus fuit habere. *Idem ibid, pag.* 210.

CCCXV. *De Arnoldo Cliuiæ Duce primo.*

DVx primus Cliuensis Dominus *Arnoldus* vehementer acerbum apparatus superbi

pe

regrini luxus odium peruenerat. Simplicem itur ac modeſtam in aulis viuendi rationem à fi- Domino *Iohanne* · eius nominis Duce Cliuenſi imo, ſeruari voluit. Sed hic in Galliis aliquot nos vitam exigens patriam dedidicit, ac ſuper- orem exteræ gentis conſuetudinem aſſumſit. uare cum è Nauarrorum nobiliſſima familia du- ſſet uxorem, ſtatuit in patriam redire, ſed appa- tu & equitatu Gallico inſtructus. Aduentan- m filium & peregrino luxu tumidum videns, hæc plurimorum inſuetas campanellas & tin- nabula multorum audiens, D. Pater excanduit, quiens ſuo dialecto: *Da kompt Hennicken mit den llen.* Hoc eſt, filius meus Iohannes venit cum tinnabulis, quibus exprobrauit illi peregrini, em affectaret, luxus vanitatem. Hoc ipſo ſenis incipis dicto, vt proverbio celeberrimo filius penumero ſolebat vti, ac ſecum iocari, confeſ- s, Dominum patrem vera dixiſſe; nempe ridi- lum eſſe, ſi quis Principum frugalitatem patri- n cum luxu peregrino non erubuerit permu- re.

Idem ibidem pag. 210.

CCCXVI. De N. N.

Nte paucos annos fuerunt, qui cum viderent nimiam ſubditorum luxuriam in alimoniis & rporum ornamentis, dixerunt. Certam inituri mus rationem, qua prorſus iſtam faſtuoſam llemus exſuperantiam. Vulgo enim ita pecu- am extorquebimus, vt ſuperbia vix habeat, quo tes contegat.

Idem ibidem pag. 216.

CCCXVII. *De Carolo Quinto Imperatore.*

Vum VVormaciæ nuncios de Hiſpaniæ tu- multibus, de regno Nauarræ à Gallis occu-

pato & Belgii populationibus, iisdem fere die-
bus accepisset, palam testatus est, se inuitum ac re-
pugnantem ad arma trahi, ac dolore se, Turci
qui paucis mensibus ante Belgradum ceperan
intestinis bellis viam in Germaniam sterni. Ora-
re autem Deum, vt sibi, Rempublicam orbis Chri-
stiani tranquillam & florentem perpetuo mane-
re cupienti, opem ferat, & in caussa iusta adiuto
custos, & vindex adsit. Has preces pluribus verb
à se conceptas, quotidie recitare solitus est. No
tamen, vt à pueritia assueuerat, Horas suas siu
preces Canonicas in militia & domi legere inte-
mittebat, ita vt familiares precum illius assiduita-
tem & prolixitatem cernentes *Carolum* alioqui n-
tura taciturnum, *sæpius cum Deo, quam cum homin-
bus loqui dicerent*.

D. Chytræus in oratione sua de hoc laudatis-
mo & sapientissimo Imperatore habita, *pag.* 26.

CCCXVIII. De Eodem.

CVm ad vicinos Ingolstadio montes Germa-
norum Principum & Ciuitatum fœderataru
castra longissimo spacio extenta videret, Sunt
isti omnes Germani? quærit. Et bene est, inqu
cito eis deerit consilium & pecunia.

Idem ibidem. pag. 47.

CCCXIX. De eodem.

CVm de Principe quodam bellum moturo a
diret, *Ignoret adhuc*, ait, *quid ad bellum requirat*

Idem ibidem

CCCXX. De eodem.

ANno 1540. ineunte, per Gallias proficisce
Parisiis prolixa oratione, exquisitas omni
virtutum summi Imperatoris laudes ei tribu
te, ac plane in cœlum efferere, exceptus est. H

Ora

)ratori breuissime respondit, gratam sibi esse Regis affinis erga se beneuolentiam, sed laudes llas existimare se eo pertinere, vt commonefiat, *ualis esse debeat.*

Idem ibidem.

CCCXXI. De eodem.

Ntonio Leua & aliis Ducibus, Iulii Cæsaris & Alexandri exempla laudantibus, nec vti Carolum suis victoriis, ad potentiæ & magnitudinis iæ amplificationem, quantum & posset & deberet quærentibus, respondit, Alexandro & Iulio in ellis gerendis vnum fuisse finem: *Honorem & loriam.* Christianis autem Regibus duos esse propositos. *Honorem & animæ salutem.*

Idem ibidem pag. 48.

CCCXXII. De eodem.

REx Galliæ *Franciscus*, cum aliquoties propinquis castris pugnam detrectaret: dixit *Carolus* ptare se, Gallo vel plus audaciæ & fœlicitatis, vel ninus verborum & odiosorum inesse.

Idem ibidem pag. 49.

CCCXXIII De eodem.

TRaiiciens aliquando Rhenum quærit ex Principe, qui aulam ipsius tum sequebatur, *Cur maiores nostri arces & præsidia in excelsis montibus extruxissent?* Cum responderet Princeps, munitiones illis arces in editis locis visas fuisse, censuit Cæsar, rectius es in planicie collocari propter æquationis, & inuehendi commeatus & tormentorum & aggerum commoditatem. *Sed nunc*, inquit, *sub terra quidam munitiones ædificant*, vt inferno sint propiores.

Idem ibidem.

CCCXXIV. De eodem.

HIspanis quibusdam aulicis aliquando petentibus, vt Germanos Satellites & alios ex aula dimitteret, idque sine modo vrgentibus, conuocari Germanos iubet. His vultu ad seueritatem composito, indicat Hispanorum petitionem, & *Venite* inquit: *Ego etiam sum Germanus, abeamus ex aula* ne deinceps illis simus molesti, & abire se ostendit. Germani Satellites & alii alacres insequuntur. Sed Hispanis ad pedes Caroli abiectis, ac, v maneret, & veniam stultitiæ suæ daret, suppliciter petentibus, restitit ac ignouit.

Idem ibidem.

CCCXXV. De eodem.

REx Galliarum *Franciscus* legens Symbolum Caroli Quinti Imperatoris, *Plus vltra*, in pariete cubiculi, in quo captiuus seruabatur, atque existimans suam calamitatem, *Caroli* Imperatoris vero fœlicitatem & florentem fortunam notari, subscribit: *Hodie mihi, cras tibi.* Volebat significare idem Imperatori posse euenire, quod sibi acciderat.

Paßibus ambiguis fortuna volubilis errat,
Et manet in nullo certa tenaxque loco.

Reuersus *Cæsar* post aliquot dies in idem cubiculum, & ea, quæ à Rege Galliarum adscripta erant legens etiam, subscribit: *Homo sum; humani à me nihil alienum puto.*

Simon Pauli in explicat. Euang. Dom. XVI post Trinitatis.

CCCXVI. De Selymo Turcico Imperatore.

SElymus, Turcorum Imperator, dicere consueuerat, se non nutrire prolixam barbam, velut *Baiazetes* pater fecerat, ne Bassæ manibus in illam iniectis, ducerent Principem, quo vellent, quem

admo

admodum euenerat Baiazeti. *Paulus Iouius in Turcicar. rerum Commentar. in vita Selymi, pag. mihi) 445.*

CCCXXVII. De Antonino Baßiano, qui & Caracalla dictus est.

SVbstitit post id *Antoninus* in Mesopotamia studio aurigandi, ac beluarum venationibus intentus. Erant præfecti exercituum duo, *Audentius & Macrinus*: quorum alter senex iam, rerumque ciuilium plane rudis, haud tamen imperitus rei militaris habebatur: Alter & in foro versatus, & legum consultissimus. In hunc igitur, vt parum militarem, minimeque fortem virum, publice nonnunquam Princeps cauillabatur, nec conuitiis quidem abstinens Nam audito illum & victum vsurpare liberaliorem, & aspernari vilissima abiectissimaque cibaria, quibus Antoninus militariter delectabatur, chlamydemque, & vestem ceteram ad vrbanum modum gestare, quasi degenerem ipsum, morboque muliebri laborantem calumniabatur, minitans etiam occisurum. Quorum impatiens Macrinus, vehementer exacerbatus est. Accidit autem res huiusmodi. Quippe habitura finem aliquando fuerat *Antonini* vita. Nam cum suapte natura curiosior esset, non hominum modo res cognoscere studebat, sed deorum dæmonumque etiam rimari arcana, metuque semper insidiarum nullis non oraculis incubabat; acitis vndique Magis, Astrologis, Haruspicibus, ac nullo plane præterito, qui huiuscemodi fallacias profiteretur. Sed eos quoque suspectans, vt parum vera loquentes, omniaque ad assentationem vaticinantes, scribit ad Maternianum quendam, cui rerum suarum omnium curam in vrbe crediderat, & quem sibi ex amicis omnibus fidissimum

 puta-

putabat, consciumque omnium secretorum habuerat, magos vndique optimos conquirat, atque euocatis manibus de fine ipsius vitæ consulat, & an quisquam imperio insidietur. At *Materneanu*[s] nauata Principi opera, siue id reuera manes signi ficauerant, siue alioqui *Macrinum* perosus rescri bit *Antonino Macrinum* esse, qui insidietur Impe rio, eumque è medio tollendum. Has igitur lite ras, vt mos est, cum reliquis obsignatas, dat igna ris, quid ferrent, tabulariis. Illi consueta vsi iti neris celeritate, ad *Antoninum* perueniunt, quo il le potissimum tempore ad aurigandum se para bat, ac iam currum conscendebat. Ita ei reddun[t] integrum epistolarum fasciculum, in quibus e rant etiam literæ quæ ad *Macrinum* pertinebant. At vero *Antoninus* studio iam omni atque anim[o] ad aurigandam intentus, imperat *Macrino*, vti ip[se] literas seorsum inspiciat, ac si quid maioris mo menti sit, renunciet, sin minus ipse de more su um, hoc est, Præfecti officium exsequatur: quip pe talia identidem iniungere consueuerat. Ips[e] deinde ad suum studium perrexit. *Macrinus* seor sum epistolis omnibus solutis, etiam in eum inci dit, quæ ipsi perniciem afferebat. Cognito igitu[r] quantum periculi impenderet, ac gnarus *Antoni ni* iracundiæ truculentiæque, præsertim iam spe cioso prætextu, subtrahit epistolam illam. Cæ terarum vero (vt solebat) argumenta Principi re nunciat. Sed metuens, ne iterum super eiusmo di rebus *Maternianus* rescriberet, mallens facer[e] ipse aliquid, quam exspectãdo pati, tale quiddar[m] comminiscitur. Erat *Martialis* quidam Centurio vnus è custodibus corporis *Antonini*, semper illum assectari solitus, cuius fratrem paucis ante diebu[s] Princeps delatum, tantum, sed minime redargu tum

tum occiderat, ipsumque *Martialem* per contumeliam timidum, ac degenerem, & *Macrini* amicum appellauerat. Hunc vehementer dolentem fratris nece, propriisque incitatum contumeliis, gnatus omnium *Macrinus* ad se vocat, studiosum iam pridem sui, ac multis obstrictum beneficiis, cui persuadet, vt captato quamprimum tempore *Antoninum* obtruncet. Ille cum promissis adductus, tum proprio odio, ac vindictæ fraternæ studio incitatus, libenter omnia se facturum pollicetur, cum primum occasio euenisset. Euenit autem haud multo post, quippe agens Carris, quæ est Mesopotamiæ vrbs, *Antoninus* deæ Lunæ inuisit templum, quod in ea regione distans aliquantum ab vrbe, præcipuo honore ab incolis colitur. Eo secum paucos equitum eduxit, relicto exercitu cætero, vt sacrificio facto in vrbem reuerteretur. Medio autem itinere vno tantum famulo comitatus, ac reliquis absistere iussis, recessit ad requisita naturæ. Quare auersis omnibus, & quam longissime recedentibus, honoris ac reuerentiæ causa, *Martialis*, qui omnes temporum captabat articulos, vt eum solum esse animaduertit, ceu nutu Principis ad videndum aliquid aut audiendum vocatus, accurrit illico, auersumque & subligacula sibi deducentem pugione traiicit, quem celatum manu attulerat, & cum in ipsam iuncturā ferrum incidisset, lethali scilicet vulnere de improuiso *Antoninus* minime defensus occubuit.

Herodianus lib. 4. pag. (mihi) 116.

CCCXXVIII. *De Landgrauio Ludouico ferreo cognominato.*

Hic humiliter admodum demisseque se gerebat, nobiles autem eius, supra quā dici potest,

fastuosi erant, sic quidem, vt ipsum & mandata eius parui facerent, & pro nihilo fere putarent. Subditos enim illius passim & premebant, & pro animi sui libidine pecunia ipsos emungebant, & nullis non iniuriis afficiebant. Cum autem aliquando venationem obiret Landgravius, feram quandam offendit, quam tantisper est insecutus, dum à via aberrans nocte obrueretur, & cum solus in multam vsque noctem in sylua obequitasset, ignem quendam eminus conspicatus, profectione ad illum directa, ad fabrum quendam ferrarium in sylua habitantem, exili admodum vestitu de more indutus, peruenit. Fabro interroganti, quis esset, respondit, se Landgrauii esse Venatorem. Ibi Faber: Malam vero pestem, inquit, Landgrauio misericordi isti domino! quisquis eum nominat, vel quavis vice os abstergere debebat. Ad extremum tamen subiecit: Ego te hospitio excipiam. In isto tuguriolo fœnum reperies, eo liberum tibi esto equum tuum pascere; tu quidem vir bonus sis, sed in Domini tui misericordis illius Landgrauii gratiam ne quidem permissurus tibi eram ingressum vltra limen meum. Quum vero fabro de nocte operanti assisteret Landgrauius, & videret illum ferrum ingenti quodam malleo subigentem percutientemque, hisce faber verbis Landgrauium calumniabatur: Duresce inquiens, vtinam & Landgrauius durescat, durescе, inquam, ô tu infelix & miser Landgraui, & istam animi mollitiem eiice: Quid alioqui vita tua miseris tuis subditis prodesses, an non vides, quam grauiter Consiliarii illos tui premant atque excarnificent, & adunco te naso suspendant? Multis ita exemplis in medium adductis recensebat, quam ægre Landgrauii ministri mise-

miſeris ſubditis facerent, eoſque tantum non expilarent. Porro ſubiiciebat, ſi ſubditi de hac iniuria conqueri volunt, aditus ipſis ad Dominum intercluditur, &, ſi forte mandatum impetrant, nobiles eum irrident, ac per ludibrium effœminatum ac mulieroſum appellant, atque adeo medium ipſi digitum oſtendunt. Atque hunc quidem ad modum faber ferrarius dominum ſuum indureſcere contumelioſe non parum quidem multum iſta nocte exoptabat. Landgrauius ſtudioſe, quis eſſet, celans, rem omnem imis ſenſibus reponebat, & priſtina animi mollitie abiecta, ac ſeueritate tanto viro digna aſſumta indutaque, refractarios in ordinem redigere ſtudebat. Id quod ægre ipſi implacateque ferentes, coniuratione facta aduerſus eum conſpirabant. Quamobrem Landgrauius nobili cuidam ſuo, qui multa aduerſus ſe proterue deſignauerat, bellum facit: Quod reliqui è nobilitate ferre nolentes, congregati ſuppetias nobili iſti ferre cogitant. Sed Landgrauius in bello, prope Naumburgum ad Salam commiſſo, ipſos vincit, & captivos ſecum abductos punit, quod omni iuramenti religione ac fide, qua deuincti ſibi obſtrictiq; eſſent, poſthabita, adeo refractarios & rebelles ſeſe exhibuiſſent, inter cætera hanc quidem in rationem ipſos allocutus: Equidem pœna inobedientia iſta tam inſigni digna vos affecturus eram, ſed ſi facerem, dicerent fortaſſe nonnulli, me miniſtros meos ipſum necare è medioque tollere. Quod ſi vero pecuniam vobis certam quandam imperarem, neque ita bene audirem: ſi vos prorſus impunitos dimitterem, indignationem vos meam nihili penderetis Landgrauius igitur rus illos abducit, & in aratro in agro forte re-

perto refractarios illos quavis vice quaternos iugo iungit, & sulcum cum iis vnum arat, & ministris eius stiuam tenentibus, flagello Landgrauius ipse eos pellit, atque adeo cædit, vt sese aliquoties submittentes tantum non corruerent. Cum igitur sulcum arando iam effecissent vnum, rursus quaternos iungit, ita quidem, vt totum cum iis agrum aratri vomere perstringeret. Postea ad sempiternam memoriam agrum illum, magnis quibusdam lapidibus erectis designat, atque hac illum immunitate donat, vt quiuis facinorosus ad eum delatus immunis foret, &, si quis istam violaret immunitatem, capite plecteretur. Agrum porro istum nobilem agrum appellat, & nobiles illos Naumburgum secum abductos denuo in fidem suam adigit, & sacramento homagiove obstringit. Posthæc vero Landgravium magnopere omnes venerabantur, vsque adeo, vt isti, qui aratrum traxerant, solo ipsius nomine audito, toto mehercule corpore cohorrescerent, & rubore non leuiter suffunderentur. Hæc quidam res longe fuit lateque sparsa ac disseminata, ac erant nonnulli de iis, quos aratrum trahere oportuerat, qui clanculum insidias Landgrauio struerent. Ille vero grauiter in eos, quos instituti illius conuicerat, ac seuere animaduertebat. Qua etiam de caussa perpetuo ferrea indutus lorica incessit, ac ferrei inde Landgrauii cognomen tulit.

Beccherer. in Chron. Thuring. pag. 238. & seqq. vnde hac in latinum sermonem transtulimus.

Fürsten vnd Herren sollen nicht alles an die Räht, Edelleut vnd Secretarien lassen.

Qui summas igitur rerum tractatis habenas,
Atque Dei geritis sceptra suprema locum.

Ad-

[A]duigilate ipsi, nec vestris cuncta ministris
Credite, nobilium purpureoque choro.
[Si]c erit in portu priuata & publica caussa,
Ac erit insidiis clausa fenestra malis.
Ludouicus Milichius.

Luc. 14.

Καλὸν τὸ ἅλας, ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ ἐν τί[νι] ἀρτυθήσεται; οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν εὔ[θε]τόν ἐστι, ἔξω βάλλουσιν αὐτό.

Bonus est sal, si vero sal infatuatus fuerit, quo [co]ndietur? Neque ad terram, neque ad sterquili[niu]m appositus est, foras eum proiiciunt.

CCCXXIX. *De Dionysio, Syracusanorum Tyranno.*

[H]ic quidem Tyrannus ipse indicauit, quam [...]esset beatus. Nam cum quidam ex eius assen[tato]ribus *Damocles* commemoraret in sermone [copi]as eius, opes, maiestatem dominatus, rerum [abu]ndantiam, magnificentiam ædium regiarum, [nega]retque, vnquam beatiorem quenquam fuis[se]: [V]isne igitur, inquit, ô *Damocle*, quoniam hæc [te vit]a delectat, ipse eandem degustare, & for[tuna]m experiri meam? Cum se ille cupere di[xisset], collocari iussit hominem in aureo lecto, [strato] pulcerrimo, textili stragulo magnificis o[peribu]s picto, abacosque complures ornauit ar[gento] auroque celato. Tum ad mensam eximia [forma] pueros delectos iussit consistere, eosque [nu]tum illius intuentes diligenter ministrare. [Aderan]t vnguenta, coronæ: incendebantur odo[res, me]nsæ conquisitissimis epulis exstruebantur, [Fortuna]tus sibi *Damocles* videbatur. *In hoc medio [appara]tu fulgētem gladium è lacunari seta equina ap-*
pen-

perto refractarios illos quavis vice quaternos
go iungit, & sulcum cum iis vnum arat, & mi
stris eius stiuam tenentibus, flagello Landgra
us ipse eos pellit, atque adeo cædit, vt sese aliq
ties submittentes tantum non corruerent. C
igitur sulcum arando iam effecissent vnum, r
sus quaternos iungit, ita quidem, vt totum c
iis agrum aratri vomere perstringeret. Postea
sempiternam memoriam agrum illum, mag
quibusdam lapidibus erectis designat, atque
illum immunitate donat, vt quiuis facinoro
ad eum delatus immunis foret, &, si quis ist
violaret immunitatem, capite plecteretur.
grum porro istum nobilem agrum appellat,
nobiles illos Naumburgum secum abductos c
nuo in fidem suam adigit, & sacramento hon
giove obstringit. Posthæc vero Landgraviu
magnopere omnes venerabantur, vsque adeo,
isti, qui aratrum traxerant, solo ipsius nomi
audito, toto mehercule corpore cohorrescere
& rubore non leuiter suffunderentur. Hæc qu
dam res longe fuit lateque sparsa ac dissemina
ac erant nonnulli de iis, quos aratrum trahe
oportuerat, qui clanculum insidias Landgrau
struerent. Ille vero grauiter in eos, quos ins
tuti illius conuicerat, ac seuere animaduerteba
Qua etiam de caussa perpetuo ferrea indutus l
rica incessit, ac ferrei inde Landgrauii cognom
tulit.

Beccherer. in Chron. Thuring. pag. 238. & seqq. vn
hac in latinum sermonem transtulimus.

Fürsten vnd Herren sollen nicht alles an die Räh
Edelleut vnd Secretarien lassen.

Qui summas igitur rerum tractatis habenas,
Atque Dei geritis sceptra suprema locum.

Ac

ilate ipsi, nec vestris cuncta ministris
dite, nobilium purpureoque choro.
t in portu priuata & publica caussa,
erit insidiis clausa fenestra malis.

Ludouicus Milichius.

Luc. 14.

αλὸν τὸ ἅλας, ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ ἐν τί-
ρτυθήσεται; οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν εὔ-
τον ἐστι, ἔξω βάλλουσιν αὐτό.

Bonus est sal, si vero sal infatuatus fuerit, quo ndietur? Neque ad terram, neque ad sterquilinium appositus est, foras eum proiiciunt.

CCCXXIX. *De Dionysio, Syracusanorum Tyranno.*

Hic quidem Tyrannus ipse indicauit, quam esset beatus. Nam cum quidam ex eius assentatoribus *Damocles* commemoraret in sermone copias eius, opes, maiestatem dominatus, rerum abundantiam, magnificentiam ædium regiarum, negaretque, vnquam beatiorem quenquam fuisse: Visne igitur, inquit, ô *Damocle*, quoniam hæc te vita delectat, ipse eandem degustare, & fortunam experiri meam? Cum se ille cupere dixisset, collocari iussit hominem in aureo lecto, strato pulcerrimo, textili stragulo magnificis operibus picto, abacosque complures ornauit argento auroque celato. Tum ad mensam eximia forma pueros delectos iussit consistere, eosque ad nutum illius intuentes diligenter ministrare. Aderant vnguenta, coronæ: incendebantur odores, mensæ conquisitissimis epulis exstruebantur, fortunatus sibi *Damocles* videbatur. *In hoc medio apparatu fulgētem gladium è lacunari seta equina appen-*

pensum dimitti iussit, vt impenderet illius beati ceruicibus. Itaque nec pulcros illos administratores aspiciebat, nec plenum artis argumentum nec manum porrigebat in mensam: iam ipsæ defluebant coronæ: denique exorauit tyrannum, vt abire liceret, quod iam beatus nollet esse. *Satisne videtur declarasse Dionysius, nihil esse ei beatum, cui semper aliquis terror impendeat?* Cicero Tusc. Quæst. lib. 5.

Salomon. Prouerb. cap. 23.

Cum sedebis ad comedendum cum Principe, intelligendo intelliges, quæ sunt coram te. Et pones cultrum vel spinam in gutture tuo, si dominus animæ es tu. Ne concupiscas cibos eius, cum sit panis mendaciorum.

Ludouicus Lauaterus ad hunc locum in Commentar. super. Prouerb.

Altior sensus est, prudenter agendum esse, si cum Principibus versemur. Vide, quæ sint ante te, vide quid facias, quid dicas. Periculosa enim est eorum familiaritas, quæ per communem mensam intelligitur. Nam si quis vel dicit, vel facit aliquid, quod eos offendit, statim vlciscuntur. Nemo autem tam cautus est, qui non inter scyphos aliquando liberius aliquid effutiat. Multi bene poti dicunt, quæ subiecti tormentis non dicerent. Solent autem potentes, per vini leue tormentum, aliquando hominum cogitationes & consilia expiscari. In fabulis olla lutea aheni congressum vitat, ne incurrens in hoc, conteratur. *Ouid. lib. 3. de trist:*

Vsibus edocto si quicquam credis amico,
Viue tibi: & longe nomina magna fuge.

Horat. libr. 1. Epist.

Dulcis inexpertis cultura potentis amici,
Expertus metuet, &c. ——

Ple-

Plerique appetunt aulas Principum capti illecebris: sed tutissima vita est, quæ degitur cum æqualibus. Sin vero necessitas in aulam vocat, prudẽter est agendum, ne temere Principis offensam incurramus. Socrates suadebat, vt est apud Stobæum, ὡς ἥκιστα τοῖς δυνάσταις ἢ ὡς ἥδιστα ὁμιλεῖν. Prouerbio dicitur: Procul à Ioue atque à fulmine. Syracides 13. multa habet de leonina illa societate vitanda. *Hactenus Lauaterus.*

Iohannes Bonifacius in Tractat. *de furt. §. est, num.* 40. *pag. (mihi)* 66.

Ab humilioribus potentiorum vicinitatem esse euitandam nos monet apologus ille, in quo olla fictilis ollæ æneæ societatem renuit, dum ambæ in amni traherentur, ne fragilis à firmiori frangeretur. Quid enim cacabus ad ollam? Hinc illud desumitur saluberrimum præceptum, cum potentiori non esse ineundam societatem. Si quid enim infortunii accidit, illud totum in debiliorem cadit, isque exterminatur illæso potentiore. De qua re agit quoque Alciatus in suo emblematum libello. Hucque spectat illud Salomonis: Nihil cum potente communica. Dissimilium enim est infida societas. Non inepte igitur fecit, qui apologum illum composuit, in quo cochlea à Ioue, omnia interdum, quæ ab eo peterentur, concedente, petiit, se propriam domum secum deferre posse, vt malos deuitaret vicinos, &c.

CCCXXX. *De Nicolao Petri.*

PErhibent in Hassia rusticum quendam fuisse, qui ita se vino aliquando impleuit, vt pedibus consistere atque adeo ingredi nequiverit. Hinc factum

factum est, vt misere in luto volutaretur. Quidam vero ex vicinis illius forte fortuna interueniens, eumque in luto tanquam murem in pice hærentem conspicatus, ex ipso quæsiuit ecquid istic rerum gereret? Tum Nicolaus ei respondit. Hoc equidem in cœno sensum communem rationemve quærito, quam nimium potando amisi. Ridiculum quidem responsum, at verum tamen. Abeunt enim homines omnino in bruta, seque ipsi de sanitatis gradu turpiter fœdeque deturbant, cum vltra, quam natura requirit, bibunt.

CCCXXXI. *De eodem.*

SOlebat idem vina Rhenensia in Hassiam deuehere. Accidit autem, vt amicis quibusdam publico in hospitio gratificaturus, aliquot vini mensuras ex dolio depromserit. Quare cum postridie puteum quendam præterueheretur, dolium ex hoc sibi replendum esse censuit. In quo cum occupatus iam esset, interueniunt nonnulli, ex eoque percontantur, ecquid istic rerum ageret? Tum Nicolaus: Ego vero, inquit, *Christi* vices iam obeo, ex aquaque vinum conficio: *Ich stehe allhie an Gottes stat; vnd mache VVasser zu VVein.*

CCCXXXII. *De Martino ab Hanstein equite Eisfeldiaco, & milite quodam circumforaneo.*

EST fucorum quoddam genus atque stellionum, quod pro militibus se gerit, cum tamen nullam militiæ partem vnquam attigerit. Hæc quidem iniqua terræ pondera paternas opes ipsa statim in adolescentia decoquunt atque dilapidant, postea que viri toga assumta per Germaniam discurrunt, miserisq; rusticis multum sunt molesti. Hos enim sibi dare vel inuitos compellunt, & panes, & oua

,& laridum, & caseos, & carnes infumatas, n alia huiusmodi. Dictu autem profecto miquam feroces erga miseras mulierculas remque imbellem gregem sint, domi vbi viesse suspicionis odore sentiunt. Tum vero non ab his extorquere audent.) Habitus hoterræ filiorum atque vestitus est admodum trosus & barbarus: Caligas enim mirum in um laxas ad talosque vsque dependentes ha-. Caput præacutus pileus, isque probe pluis, cingit ac tegit. Manicæ ipsis amplæ furle occultand s appositissimæ sunt, de quibus li quidam aut sacci potius dependent. Ensem rgo erigunt vagina eum dimidia fere sui parudantes, quo mucro atque adeo acies illius spiciatur. Hæc monstra hunc ad modum or- a, meretrix veste discolor sectatur catellum titans, nonnunquam & spurium gestans. Sub te autem gallinis, sæpe etiam anseribus, sufcinata est. Has enim mira arte, atque adeo fuulis in hoc paratis surripere norunt, easque den cauponis passim diuendunt. Euenit autem, huius farinæ ganeo quidam *Martinum ab Hann*, equitem Eisfeldiacum adiret, de viaticoque licitaret. Quod tametsi liberale accepisset, eo nen minime contentus in gallinas imperitum tit, ex hisque nonnullas surripit, parum meor, non in rustici alicuius, sed viri nobilis se æbus iam versari. Nobilis ergo, qui de fenestra rospiciens hæc coram vidisset, nebulonem mox er famulos accersi ad se iubet, atque ita alloquiur: Minime me quidem fugit, vobis per priuileium quoddam vestrum, nescio quod, licere vnam allinam intercipere. Quod si igitur priuilegii huus præscriptum atque tenorem vnam duntaxat ha-

habueris, non eſt, quod tibi ſuccenſeam. Sin vero plures penes te, quam vnam, inuenero, diſperеam equidem, ſi impune id tuleris. Nec mora nebulonem è veſtigio perſcrutatur. Atque prima gallina inuenta extractaque, hæc vero tua eſt, inquit: at reliquæ ad me omnes pertinent, quas cum ſcelerate mihi ſurripueris, pœnam nunc perpendes. Iubet ergo furem humi mox conſidere, à famulis teneri, ſibique forcipem afferri. Hunc in os, quod probe ante colaphis demulſerat, ei immittit, totque inde dentes eoſque genuinos extrahit, quot ille gallinas tum quidem clepſerat. Quoties autem forcipem denti admoueret, toties inuitus his dens, inquit, iſtic diſcedit, mallet enim hic commorari pluresque adhuc gallinas comminuere atque deuorare, cumque iam dentem extraxiſſet, nebuloni oſtendebat, hac addita interrogatione: quot cæde quæſo hocce dente gallinas contriuiſti? Tandem ſeruis mandat, vt galliphagum hunc abripiant, per gradusque præcipitem agant, Iouem lapidem iurans, futurum ipſum penſilem, iſtuc quidem ſi rediret.

Si ſic accipiendi forent hi patrimoniorum ſuorum gurgites, miſerorumque ruſticorum vulturi atque adeo carnifices, tum minor ipſorum haud dubie numerus ſit futurus. Profecto Principum intereſſet prohibere, ocioſos hoſce ventres tanta ſubditorum ſuorum cum vexatione ſuis in ditionibus vagari, furari, prædari, ſcortari, ac latrocinari. Nihil enim horum dici poteſt, quod in illas non cadat. A miſeris ruſticis, vt antea dictum eſt, quiduis extorquent, ac iis ne verbulo quidem gratias agunt. Pauperes alii ſine eleemoſyna interdum abire coguntur: at vero his cyclopibus nihil quicquam denegare licet.

De

CXXXIII. *De alio quodam impio atque impudente milite, impostore.*

o 1565. huius farinæ Stellio quidam per
ſſiam inferiorem vagabatur, multiſque ho-
hominibus, noua quadam atque adeo ne-
nauditaque audacia imponebat. Etenim
es nonnullas profectus ſibi in proximo pa-
iem denominabat, vxorem filium peperiſ-
ſe ferebat, pro quo vt primores eius ciuita-
natorii ordinis homines ad ſacrum fon-
ide iuberent, maximopere rogabat. Cum-
utem hi annuerent, ſeque poſtridie in offi-
turos affirmarent, tum vero non erubeſce-
xhauſto pudore omni ſcurra argenti ali-
ab iis emendicare, illata cauſſa, nudum ſe
ſus ab omni pecunia eſſe, ideoque illam ne-
rio petere, quo prandium apparare compa-
is ſuis atque præbere poſſet. Hoc pacto, cum
os viros argento emunxiſſet, ſe dein, quan-
poterat, in pedes coniiciebat. Quare illi po-
lie, amicis, vt fit, comitati, ad pagum dictum
venirent, neque patrem, neque matrem,
ue item infantem inueniebant, ſeque miſe-
ndigniſque modis deluſos eſſe re ipſa experie-
tur. Hac ratione nebulo hic cum multos ali-
tum etiam Chriſtophorum Reinmannum ci-
m Capellenſem, qui ante multos annos pedi-
m ordines in Galliam ductarat, rebuſque præ-
re fortiterque hic geſtis Imperatorium no-
en meruerat, circumueniebat. Is igitur omni
i ope enitendum eſſe putauit, vt ne hoc audax
imaduertendumque facinus ſtellio iſte inul-
m auferret. Itaque de eo ad *Guolphgangum Ta-
ndum* ſocerum ſuum, Reique publicæ Caſſella-
næ

næ Capitaneum, dat literas, quibus cum egregie ſuis eum coloribus depingit, tum etiam rogat, vt, ſi impoſtorem eo forte venire contingat, cum in vincula conriciendum, ob iſtudque ſacrilegium facinus ſupplicio aliquo plectendum curet. Quid fit? Paucis interiectis diebus Caſſiliam impoſtor hic peruenit, atque hic quoque eundem prorſus ad modum, & Friderico à Roltzhauſen, ſupremo Haſſiæ Mareſchallo, & Antonio Clauæ, Illuſtriſſimi Cattorum Principis Burggrauio, & Leuino Pontano eiuſdem Pharmacopœo verba dat. Qui quidem homini & pecuniam liberaliter numerant, quo prandium ſibi inſtruat, & affuturos ſe poſtridie prolis ſuſcipiendæ cauſſa promittunt. Ecce autem tibi, cum hos tantos viros tam liberales atque benignos erga ſe ſenſiſſet, faciendum ſibi putauit, vt præter hos adhuc vnum atque alterum argento emungeret. Quare & ad Guolphgangum Tarandum Reinmanni ſocerum ſe confert, ab eodemque petit, vt proſtridie proximo in pago ſuo filiolo ad ſacram fontem fide iubere dignetur. Guolphgangus hominem omni & beneuolentia comprehendit, & libenter ſe id ipſum facturum pollicetur, & denique aſſidere eum mox iubet, iniecta ſpe, prandium ſe illi præbiturum. Vt ne vero fucus hic fucum olefaceret, menſuram mox vini afferendam curat, ac ex vicinis aurificem quendam accerſit, qui interea, dum ex arca piſcium ferculum depromat, compatri huic ſuo adſit. Quid multa? Frontem noſter hic porrigit, ſeque ſaliarem in modum pranſurum ſperat. Interea Guolphgangus ad Fridericum à Roltzhauſen proficiſcitur, eique literas generi commonſtrat, quibus quidem cum impoſtoris illius technæ patefierent, eum in

vin-

i coniici iubet. Ex his paucis diebus inter-productus, contumelioso supplicii gene-citur. Ambæ namque manus retrorsum tæ, funi è sublimi fori loco dependenti, antur, atque hunc ad modum ter in sub-ttrahitur, nouemque concussationibus de-ur. Quo examine ita illi scapulæ laxantur, pectus reflecterentur. Hoc supplicii gene-ulctato, auris quoque dextra amputatur. omnium ægerrime tulit, sinistram sibi præ-rogans. Etenim cum hac in parte oculo ue in pugna, vt ille asseuerabat, esset orba-uris se vitium pileo eo commodius tegere, occultare posse putabat. At Carnifex ne-ni dextram amputauit, vt hic quidem au-lic oculo careret. At incredibile est, quantis nifex verborum contumeliis nebulonem af-et. Mihi vero vni, inquiens, hic honor præ-æteros obuenit, vt ego tuus fiam compater, e suscipiam. Atque hæc quidem verba toties repetiuit, quoties illum in sublime fune axit.

CCXXXIV. *De alio quodam impio & conscelerato milite.*

Iusdem farinæ miles quidam, *Martinus Thol-le* Mundensis, vulgo appellatus Stockholmer ctus pecunia illa, cæterisque honorariis, quæ npatribus suis illi nouis, qui pro sobole ipso-n ad sacrum baptisma fide iubent, pro more titutoque, beneuolentiæ testificandæ caussa, giuntur, filium decies suum baptizandum cu-uit. Quam ob rem Anno 1580. Hallendorphii essorum oppido, capitis supplicio affectus fuit, niux vero eius scopis emendata. Quid autem aliud

aliud eſt Deo & hominibus ſcelerate imponere, hoc quidem ſi non eſt; Recte igitur rationeque Imperatores, Honorius & Theodoſius in leg. 2. C. Ne ſanctum baptiſma iteretur, conſtituerunt, vt ſi quis rebaptizare quempiam de miniſtris catholicæ ſectæ fuerit detectus, vna cum eo, qui piaculare crimen commiſit (ſi tamen criminis per ætatem capax ſit) & hic, cui perſuaſum ſit, ſupplicio percellatur.

Lucanus.

Nulla fides pietaſque viris, qui caſtra ſequuntur.

Lotichius lib. 1. Eleg. 1.

Quam miſerum eſt rigido cum milite ducere vitam,
Qui putat armata cuncta licere manu?

CCCXXXV. De Michaele Fürſtenwaldio, Marione.

HAbuit Morio hic parentem, eiuſdem ſecum nominis, hominem honeſtum atque cordatum, quique Caſſiliæ Heſſorum metropoli cum piſtoriam gnauiter laudabiliterq; exerceret, tum eiuſdem etiam Reipubl. ſignifer, quoties militem in hoſtem educeret, eſſet. Cæterum cum Morio, paternis in ædibus, pullos, aliquando gallinaceos conſpicatus eſſet, cœpit ex patre percontari, ecunde iſtud volatilium genus proficiſceretur? Tum pater ei, Pulli vero hi gallinacei, vis ſciens fili mi, infit, ex ouis, quibus gallinæ ſeptimanas aliquot incubant, excluduntur. Tum morio artem excludendi pullos rectiſſime ſe iam tenere, atque adeo exercere poſſe ratus, matri clam caſeolos aliquot ſuffuratur, (oua & caſeo vnum idemque eſſe ratus) hiſque ad triduum incubat, in ſpem minime dubiam erectus, ſe hi

pu-

gallinaceos exclusurum. Inuestigatur in-
miser ille per omnes vrbis vniuersæ regio-
angulos. At nusquam gentium apparet.
parentes non in nullo metu trepidatione-
nt, Fuldæ eum aquis, à quibus non ita pro-
itabant, suffocatum esse existimantes. Ex-
utem quatriduo, cum parentes postremum
um hunc suum vidisse persuasissimum ha-
, ac forte fortuna superiorem ædium sua-
artem ascenderent, vt inde scilicet frumen-
molam transuehenda molaque subigenda
nt, ecce tibi fatuum caseis quintum iam
incubantem inueniunt. Itaque gaudio illi
nt: non tamen non cum ipso expostulant,
toties tantoque clamore appellatus re-
erit verbum nullum, perinde ac si domi
sed summo silentio sub tecto nidoque per-
erit. Morio autem hanc in rationem sese
t: Animadverteram equidem, parentes ca-
i, miluum pullorum nostrorum numerum
itate ista sua non mediocriter diminuisse.
nobrem vt numerus iste instauraretur, pri-
mque statum recuperaret, putaui, me frugi
officium facturum esse, si caseis hisce incu-
, alios pullos excluderem, ac successisset et-
sine dubio conatus, nisi vos vestra me præ-
era intempestiuaque intemperie intertur-
tis. Quod ergo damnum istud à miluis acci-
busque nobis datum resarcire studuerim, a-
e mehercule, non odio, aut eiusmodi obiur-
one dignus videor. Facite igitur, vt pultem
auenaceam adipe etiam atque etiam cir-
fluentem apparetis. Quintus enim iam dies
ur, cum cibum nullum viderim, nedum de-
arim. Quid multis? Parentes stoliditate hac

N filii

filii sui placati ad misericordiamque reducti, voti cum sui compotem facturi, mora, nescio qua, præpediuntur. Itaque noster ille latrantem stomachum placaturus, ad caseos istos, vnde pullos gallinaceos exclusurus erat, conuersus, eos ad vnum omnes auidissime deuorat, nihil moratus quicquam, quod quatriduo eos isto culi sui fumis probe probeque macerasset.

CCCXXXVI. De eodem.

HVnc eundem parentes puerum in scholas mittebant, in quibus ipsis tantum profecit, vt expedite non modo legeret atque pingeret, verum latine etiam nonnulla intelligeret. At vero cum parentes cum quotidie magis magisque desipere animaduerterent, à Musis tandem aliquando abstractum pistoriæ præfecerunt, quam ipsam quoque artem vtcunque perdidicit. Interim dominicis diebus condiscipulos suos diligenter inuisebat, cum iisque lectiones olim in schola auditas conferebat. Cumprimis autem Musices amore incredibili tenebatur, cuius cum fundamentum aliquod iecisset, sibi non conquiescendum existimauit, tantisper dum integram perdisceret. Itaque vel hoc nomine indiuulse scholasticis adhærebat. Euenit autem vt *Iohannem Nordecum* aliis tum studiis occupatum rudendo obtunderet. Itaque ira ille accensus hanc in rationem Michaelem corripuit. Cum Moricho sis stultior, nunquam tu quidem hercle artem hanc, aliis ratione vtentibus perceptu difficilem atque operosam imbiberis. Quæ igitur (malum) dementia est, cum te ipsum defatigare, tum aliis etiam molestiam exhibere. Verum lenem hanc correptionem *Fürstenwaldius* summæ in iniuriæ lo-

posui

osuit,ideoque sic illi respondet : *Ego vero, Norde-*
, minime omnium sum morio, quippe qui & le-
ere & scribere didicerim, & artem deniq; pisto-
am egregie calleam. Crediderim autem, paren-
m tuum haud grauate aureos centum nume-
turum esse, *si Philippus* frater tuus (erat is in ea-
em cum Michaele naui, hoc est, æque atque hic
tuus) vel tam doctus esset, quam ego sum, vel
on minus saperet, quam ego sapio. Quo quidem
icto *Michael* hic, cum omnibus audientibus ri-
m mouit, tum *Nordeco* etiam optimo alioqui iu-
eni linguam interclusit, vt rudere ipsum, quoad
ellet, permitteret.

CCCXXXVII. *De Balthazaro Morione, futuro Musico.*

Althazar hic, puer adhuc, inter Stabularios
Cattorum Principis locum inueniebat. Quo-
am vero cum reliquis equisonibus aulam con-
ctabatur, facile animaduertit, Musicos pueros
quanto liberalius prolixiusque accipi, quam
liquam equitum fecem. Itaque rei stabulariæ
rtæsus cœpit animum ad Musicam appellere,
hannemque Heugelium, puerorum istorum Magi-
um, summis precibus obtestari, vt se quoque
usicis imbuendum susciperet. *Heugelius* initio
idem multa prætendebat, quamobrem suam
disciplinam recipi non posset. Verum cum Bal-
azar rogandi nullum neque finem neque mo-
m faceret, precibus eius tandem aliquando lo-
n reliquit, hac tamen adhibita præmontione,
turum, vt largiter virgis cæderetur, si in discen-
vel tradior vel negligentior foret. Hoc enim v-
e fatuum absterriturū putabat, vt ne in disci-
nam se daret. Verum quid fit? Balthazar condi-

 tio-

tiones omnes, quaſcunque etiam *Heugelius* præſcriberet accipit. Tantus nimirum diſcendæ Muſices ardor, tantum epulandi cum huius alumnis deſiderium hominem tenebat. Suſcipitur igitur ad extremum. Cæterum cum diem iam vnum atque alterum apud Heugelium confeciſſet, pueriſque, quoties Muſicen exercerent, eſſet adhibitus, *Heugelius*, quem magna fatui ſatietas iam ceperat ad eum conuerſus: Volo, inquit, *Balthazar*, vt reliquis pueris ſilentibus, vnus tu cantes, vt quid biduo hoc profeceris, audiam. Dicto Heugelii Morio eſt audiens, librumque tum capit, tum etiam aperit. Verum, cum ne gry quidem, nedum canere poſſet, *Heugelius* ſcamno illum incumbere, atque nates caligis nudare iubet, haſque ita ei virgis concidit, vt totæ cruore diffluerent. Morio autem hunc ad modum acceptus, in pedes ſeſe mox coniiciens ad priſtina præſepia recurrit, Muſico ac Muſis illius in ſecula ſeculorum valere iuſſis. Quin imo Heugelium per multos annos poſtea cum in aula, tum etiam in publico non ſecus, quam Diabolum quempiam fugiebat, tantum abeſt, vt cum ipſo pranſitare in aula eiuſve pueris adhærere expeteret.

CCCXXXVIII. *De Ruſtico quodam.*

QVum Princeps atque Elector Palatinus Ludouicus, ſub Electoratus ſui initium, venationem obiret, compluresque iam apros proſtrauiſſet, quidem eſt ruſticis, qui moloſſos ductara homo, vt apparebat, ſimplex venatorem adit, onixe rogans, vt ſibi pellem ſeu corium apri alicuius dono daret. Hæc quidem illius petitio cu Venatori prorſus admiranda accideret, quærit ſtatim, ecquem in finem corium iſtud emendicet

rr

as er damit thun wölle. Ego vero, inquit ille, ne quid celem Domine, ex ea mihi caligas cerinas consuendas curabo. *Ich will ein Hirschen esäß darauß machen lassen.* Quo audito, Venator sû propemodum corruens, id non à se, sed ab pso potius Principe petendum, atque impetranum esse ait, eum igitur iam iam adequitaturum e eo alloquatur, neque dubitet, quin voti sit sui ompos euasurus. Ecce autem tibi ipsis hæc ita iner se agitantibus, commodum aduenit Princeps. taque rusticus, quippe qui ceruinis caligis indui pprime gestiebat, minime silendum cunctanumve ratus, Principi primum omnia fœlicia preatur, inquiens: *Gnad Juncker seyd Gott willkomen*, moxque subdit; dones me obsecro pelle uius apri: *Lieber schenckt mir diese Schweinsaut.* Princeps itidem petitionis huius nouitatem dmiratus hominem interrogat, quem in vsum uiusmodi pellem posceret? Tum rusticus, & ex a, inquit, caligæ ceruinæ mihi fiant. Hanc quiem hominis simplicitatem optimus Princeps ri syncrusio prosequebatur, rusticoque aiebat: Ae, mi homo, voto potiere tuo. Mandabo namue vestiario meo, vt tantum tibi corii largiatur, uantum ad par caligarū conficiendum sufficiet. ancque spem, verbis illi factam, re mox ipsa npleuit.

CCCXXXIX. *De Hermanno à Letta.*

N molestissimum plane pistrinum ii se dedere videntur; qui effœti senes decursaque iam ætate m sint, puellas tamen in matrimonium ducere udent. Nam vel suorum corporum carnifices eadant, vel vxoribus certe substernendi se aliis enestram aperiant oportet: Si enim toties cum sis cōgrediuntur, quoties quidem classicum illæ

canunt, quin propediem omnibus viribus exhauriantur, paulatimque & contabescant, & conficiantur, fieri mehercule non potest. Sin vero pugnam detrectant periculum est, ne alios illæ admittant. Decebat igitur bonos istos seneciones Plautinum istud in Pœnulo Act. Scen. 2. recta secum via reputare:

Negotii sibi qui volet vim parare, nauem & mulierem
Hæc duo sibi comparato: nam nullæ res duæ
Plus negotii habent: eas forte si exornare occeperis,
Neque vnquam hæ duæ res satis ornantur, neq; eis vlla
Ornandi satietas est. (satis

Qua de re libet iocum subiicere, qui Cassellis olim accidit: Erat Venalitius quidam homo, quouis certe simio deformior, sed qui formæ damna opum amplitudine impense sarciret. Is puellam sedecim circiter annorum vxorem ducebat. Cum autem primum illam cognouisset, Sponsa, nescio simplicitatene, an vero nequitia libidinisve æstu instigata, ipsum percontatur; inquiens: Cedo, quæso, mi Hermanne, (id enim Mercatori isti nomen erat) potin' tu es isthoc me pacto beare, quoties equidem cupio? Tum novus sponsus, vt ne parum fortis strenuusve miles videretur, id se posse affirmat. Sponsa ergo, his auditis, vt ne sibi ipsi deesset, medio mox illum complectitur, supraq; se trahit, his verborum blanditiis, quasi calcari quodam, additis: Itaque me mea lux adhuc semel, atque adeo iterum iterumque beabis. Quid multa? Voluntas quidem cano hebetiq; amatori illi adest, ac facultate certe destituitur. Multum enim quidem mouet, parũ tamen promouet, cogiturq; identidem receptui canere. Ad extremum tamen stridenti stipula miserum disperdidit carmen. Cæterum paucis mensibus interiectis tam

maci

acilentus atq; strigosus redditur, vt vix ossibus æreret, miserabiliterque lumbos traheret.

Recte igitur Leuinus Lemnius *libr.* 1. *de occultis natur.e miraculis, cap.* 37. Itaque delectum, inquit, viros habere conuenit, nec cuiuis temere ac præcipitanter dexteram iniicere. Quisquis enim gracili atq; extenuato corpore, vergentiq; ætate atq; deuexa, eam nactus est, quæ assidua prurigine vritur, quæque lassata non satiatur, carnificinam sibi paratam meminerit, quæ identidem incrudescit, & magis magisq; exasperatur, cum viro tanquam hirudo & sanguisuga continenter adhæreat, atq; affixa sit, nec patiatur defesso atq; exhausto vllas inducias constitui, aut tantisper intermitti congressum maritalem, dum vires collegerit, ac virile robur instauratum sit.

Erasmus in Institutione Christiani matrimonii.

Illud prodigiosum videtur, quod tamē in nonnullis fieri videmus, præsertim apud *Britannos & Italos*, vt tenera puella nubat septuagenario. Certe Veneri, quod aiunt, litasse oportet tales spōsos, si fœliciter cedit matrimonium. Sed multo etiam absurdius est, quod & ipsi vidimus, si mulier sexaginta sex annos nata nubat iuueni, vix vigesimum annum egresso. Nam vir, quamuis senex, ex puella potest suscipere liberos. Anus ex iuuene mater fieri non potest. In vtroque tamen fœda species est: nam talis sponsus non cum vxore sed cum filia dormire videtur, & talis sponsa filio nupsisse videtur, non cōiugi. Sed huiusmodi nuptias si cōciliat diuitiarū amor, fœdę sunt, si libido, fœdiores.

Propertius libr. 2.

Vna aut altera nox est nondum in amore peracta.
Et dicor lecto iam grauis esse tuo.

Illa meos somno cassos patefecit ocellos,
Ore suo, & dixit, siccine lente iaces?

D. Matthesius.

Ein harte Nuß, ein stumpffer Zan,
Ein iunges VVeib, ein alter Mann,
Zusammen sich nicht reimen wol,
Seins gleichen ein ieder nemmen soll.

CCCXL. *De Guido Vbaldo, & Elisabetha Gonzagia, Vrbini Ducibus.*

GVidum Vbaldum constat, siue corporis & naturæ vitio, seu quod vulgo creditum est, artibus magicis ab Octauiano patruo propter regni cupiditatem impeditum, quarum omnino ille artium experientissimus habebatur, nulla cum fœmina coire vnquam in tota vita potuisse, nunquam fuisse ad rem vxoriam idoneum. Huius autem imprudens ipse rei adhuc omnino ignarusque cum esset, experimentumque virilitatis vlla cum fœmina nondum cepisset, id enim cauerat diligentissime patruus, nubit ei hæc puella Francisci Gonzagæ soror cum Mantuæ regno, quod quidem ab antiqua maiorum suorum serie acceptum atque traditum possidet, longe nobilis, tum in rebus bellicis magni atque præclari viri. Itaque impubes admodum atque tener suscipiendæ sobolis studio, quippe in quem vnum huius tam egregiæ familiæ propagandæ ratio spesque omnis incumbebat, duxit vxorem domum. Vno in lectulo cubant annos duos, cum ille interea, quid plane posset, experiretur. Itaque tandem, cum se frustra periculum facere animaduertit, mœrens dolensque vxori aperit, putare se magicis impediri, quo minus virum illi ostendere sese possit: se miserrimum ac porro infœlicissimum nuncupat, qui

qui cum ſpe liberorum careat, tum illi nullam ne ſe voluptatem afferre poſſit quam illa iure coniugii merito expetat: demum videat, id ſi reſciſatur, ſuis ſe populis atque omnibus plane gentibus deſpectui futurum. Mulier, quæ multo ante id, quod erat, rata, nihil apud virum queſta vnquam fuerat, nullum vlli mortalium verbum ea de re fecerat, tunc illum ſolata hilari vultu orat, ſuſtineat feratque fortiter fortunæ iniuriam: multos fuiſſe olim Reges, eſſe aliquos etiam tum, qui liberorum ſpe deſtituantur: *Præſtare aliquando nullam ſobolem habuiſſe. Ita ſæpe à bonis parentibus mali filii flagitioſiq; procreantur.* Quod ad ſe attinet, bono animo iubet eſſe, nihil ſeſe minus eum amare, aut in poſterum amaturam affirmat: quem quidem domo pudicitiæ ſuæ florem ad illum attulerit, eum ſe vſque ad rogum perlaturam: vt quando ipſe, cui ſe deſtinauerat, vti illa perfruique non poſſit, nemo homo vnquam perfruatur: ſum daturam operam, vt, quod biennium omnes mortales, ipſam etiam celauerit nutricem ſuam, id ex ſe reſciri nunquam poſſit. Vtque dicit, etiam facit. Itaque quatuor atque decem amplius annos vna viuunt, cum interea non ſolum populi, ſed ipſi etiam eorum familiares intimique ſterilitatis culpam ad mulierem potius traducerent, quam ad virum: ita eius plane rei, nihil vnquam reſcitum eſt, neque nunc quidem eſſet, niſi eius ipſe vir omnia, quemadmodum ſe habebant, aperuiſſet eo tempore, cum is à Cæſare Borgia domo expulſus, ad Gallorum Regem, cuius in manu tum res erant, implorandi auxilii cauſa Mediolanum ſe contulerat.

Petrus Bembus in Hiſtor. de Guid. Vbald. & Eliſabetha Vrb. Duc. pag. 614 & ſeqq.

CCCXLI. *De Nobili, qui suæ ipsius famulæ stuprum volebat inferre.*

THuringus quidam N. N. nobili illustrique loco natus, puellam inter pedissequas suas, mira quidem atque adeo singulari formæ gratia conspicuam habebat. Huius amore ita inflammabatur, totus vt in eam curam incumberet, quemadmodum illa tandem aliquando potiri posset. Quare, ne sibi ipse deesset, eam aliquoties, magnis præmiis propositis, de stupro compellauit. At hæc castitatem suam etiam atque etiam defendens, neque prece neque precio expugnari, ad tantumque facinus admittendum adduci potuit. Ad extremum autem, cum pudicitiæ suæ mirabiliter insidias ab isto strui animaduerteret, de eo apud heram suam conqueritur, manumittique efflagitat. Verum cum matrona hæc famulæ huius suæ tum fidelitatem, tum castimoniam perspectissimam haberet, eam dimittere noluit, fidem tamen dedit, effecturam sese, vt ne maritus ei eo nomine in posterum sit molestus. Quod quidem vt eo facilius consequamur, tua, inquit, nobis opus erit expromta astutia. Quare, si me audies, non te præbebis viro meo æquo difficiliorem, sed spem ei potius tuæ potiundæ iniicies, posteaque mihi & tempus & locum significabis, vbi illum operiere, tum ego tua persona assimulata ei me substernam. Quid multa? Nobilis iterum atque iterum puellam sollicitat, sui vt corporis potestatem sibi faciat. Itaque heræ suæ consilium secuta, morigeram se futuram tandem aliquando spondet. Sed vbi, inquit, here, conueniemus, vt Veneri liberius & vacemus, & indulgeamus? Tum ille, de eo nihil labores, mea Helena, inquit: Ego enim sub vesperam stabularium

meum

neum aliquo amandabo, vt eius in lecto huic rei operam demus. Fac ergo ad horam septimam vespertinam hic adsis. Condicit illa præsto se futuram, è vestigioque heram suam adit, ac rem ei omnem aperit. Hæc quidem istud viri sui facinus & probe dissimulat, & stato tempore in lectum sui stabularii recentibus lodicibus pulchre adornatam sese componit. Interea & nobilis ad prælium sese accingit. Ecce autem tibi, inter eundem ad stabulum, hominem huius rei pœnitudo tanta subit, vt consilium eius cognoscendæ prorsus repudiaret atque abiiceret, cur tanto, inquiens, me scelere obstringerem, vt fidem vxori honestissimæ datam, nefarie frangerem, atq; huic meo mancipio stuprum inferrem? Dii tantum facinus prohibeant! Ac conuersus ad stabularium, quem vnum ex omnibus huius rei conscium habebat: Quin tu eo te confers, inquit, cum eaque te oblectes, ne miseram illam vana spe lactasse existimet? Accipit stabularius conditionem. An enim occasionem sibi ostentatam, tam optatam, tam insperatam amitteret? Nec mora, stabulum lætus ingreditur. Vt vero repulsam forte pateretur, sed pro hero tum haberetur, tum etiam admitteretur, nihil quicquam proloquitur, sed deposita mox veste lectum mutus insilit, remque strenue fortiterque peragit. Fœmina autem, quæ maritum hunc suum esse putaret, similiter verbum nullum fecit, vt ne scilicet ab eo agnosceretur, sed crura mox diuaricat, obuiis illum vuluis & amplectens, & impigre liberaliterque crissans. Luditur sic ludus hic, summo vtrinque cum silentio, neque minore cum voluptate. Cæterum Venere peracta stabularius herum simulans rursus discedit, Terentianum illud secum mussitans:

Dii vostram fidem, quam sæpe forte temere eueniunt, quæ non audeas optare. Item Iuuenalis hoc Satyr. 16.

——— Plus etenim fati valet hora benigni,
Quam si nos Veneris commendet epistola.

Mulier item, quantum potest, ad mariti sui thorum festinat, persuasissimum habens, à marito se suo, non à famulo subactam esse. Postea vero quum in cubiculum peruenit, maritum iam tum vestes abiicientem, lectumque conscendentem, offendit. Quare & ipsa aliunde se venire simulat, viroque mox accubat, eumque libidinis æstus restincturum non quidem abdicat, at post Veneris tamen exercitium hunc ad modum affatur: Cedo quæso, mi vir, meone ex congressu, an vero pedissequæ maiorem voluptatem percepisti? Hic nobilis Iouem iurare lapidem, ista se cum puella nunquam rem habuisse. At vxor, quæ breui ante pro marito famulum admisisset, eccuius te mendacii periure perfideque pudet, inquit? An! non enim illam tui in stabularii lecto iamiam constuprasti? Quid multis? Nobilis, quantum potest, se purgat, hocque abs se crimen remouet. Tum vxor, inficias ire profecto haud potes, nuptiarum sacrilege. Nam ego certe puellæ huius personam indui, pro eaque abs te stuprata fui. Hic nobilis: Tunc ergo ista pro virgine te in lectum collocasti, constuprataque es? Ego vero, inquit illa. Tum maritus, quantum potest, exclamat; Proh Deûm atque hominum fidem! Tibine in stabulo vitium est illatum? Id quidem hercle non à me, sed à stabulario est factum. Etsi enim adolescentulæ istius amore aliquot menses mirum in modum arserim, atq; hodie demum impetrauerim, vt sui mihi corporis copiam facere, idque in stabularii lecto, voluerit, illo ipso tamen memento, cum coire

ire cum illa volui, mirabiliter resipui, sic quidē, tantum illius odium animum meum subiret, ipsam ne aspectu quidem, nedum congressu dinatus fuerim, sed famulo potius permiserim, & stuprum inferret, ne scilicet verba sibi à me daesse suspicaretur. At vero vterque, vt audio, miris delusi modis turpiterque sumus. Tibi tamen go ea gratia iure succensere haud possum, cum nprudens atque adeo pro me illum admiseris. Cum famulo autem meo quid expostulem? cum neo iussu hoc patrarit, seque non tibi, sed puellæ ncumbere crediderit. Fuit tamen vtrisque hæc es summo incredibilique dolori. At mulier quidem puellam istam, quippe quæ huius mali occasionem præbuisset, paucis interiectis diebus, dimittit. Maritus vero famulum abigit, veritus, vt mea est opinio, ne non à muliere repeteretur, siquidem illum sibi præstare hac in re sensisset. Hæc mirabilis & stupenda prorsus est historia, quæ vere contigit. Sed nomen Nobilis atque familia silentio nostro sepulta manebunt.

Palingenius in Cancro.

Fatum in amore vales plus, quam gaza omnis, & omnis
Nobilitas: etiam fato est obnoxia virtus,
Fato despicitur Princeps, & seruus amatur.

CCCXLI. *De anu quadam, maritum suum in adulterio deprehensum castrante.*

WIldungæ, vt à grauibus fideque dignis viris accepimus, iuuenis quidam mulierem vetulam, opum ipsius amplitudine illectus, in matrimonium duxit. Quum vero illa perquam raro commoda valetudine vteretur, perpetuoque fere vel tussiret, vel matricis suffocatione vexaretur,

vel aliis denique cum morbis ancipitibus conflictaretur, cœpit non ita multo post totus ab ea alienari, & cum vicina quadam sua, ætate & robore corporis sibi respondente, stupri consuetudinem habere. Qua quidem, vt & eo tutius, & liberius potiri posset, ab vxore tum cubiculum, tum lectulum etiam peculiarem sibi dari petiit, illata caussa se tussedine plangoreque ipsius somnum, qui perfugium omnium laborum & sollicitudinum est, capere haud posse, indeque valetudinem suam mirifice frangi & debilitari. His igitur à cana coniuge nullo negotio impetratis, vicinam suam identidem accersit, multasque noctes dulciter iucundeq; cum ea consumit, vsus hanc ad rem famulæ suæ opera, quæ istam & vocabat, & intromittebat, quoties id hero suo integrum esset. Verumenimuero, vt ancillæ pleræque omnes linguæ incontinentioris sunt: ita hæc quoque rimarum plena, hac illac perfluebat, heræque suæ rem omnem aperiebat, spe certa concepta, se munusculo haud contemnendo ab illa ob id ipsum ornatum auctumque iri. Neque vero ipsam hæc sua spes frustrata est. Hera namq; aureum extemplo ei numerat, vt diem sibi significet, cum vir suus cum adultera ista congressurus sit: tum ego, inquit, me sub lecto istius occultabo, minime quidem, vt eos confodiam, sed cultello hoc meo nonnihil titillem pungamq;. Ne vero famula suam illi operam hac in parte non nauaret, pollicetur, se ei insuper aureos duos daturam, statim vt sui voti compos facta fuerit. Cæterum biduum vix elabitur, cum maritus vicinæ desiderio æstuans, famulam ita affatur: Volo *Barbara*, vt hac vespera amicã nostram hora decima accersas, (estus quippe erat) eamq; sum̃o silentio, ita vt assoles, mihi adductam cures,

ares; expertura me pro hoc officii genere gratum
ꝗque memorem. Ancilla imperata faciens, mere-
iculam ſtato tempore præſto eſſe iubet. Quæ
am affuturam ſeſe reciperet, protinus hoc ipſum
nui ſignificatur. Hæc quidem pulcre id diſſimu-
t, ac cum cœnam ſatis prolixam marito præbet,
am ei ſubinde etiam perquam familiariter præ-
bit, ita vt ille minimo quidem ſuſpicionis odore
ntiret, coniugi quicquam de ipſius ſtupris adul-
eriiſve conſtare, ſed perſuaſiſſimum plane habe-
et, iſta omnia eam fugere. A cœna vetula marito
œlicem noctem precata, cubitum ſe diſceſſuram
imulat, vtque res ſerio agi crederetur, conclauis
ui oſtium non ſine ſtrepitu atque fragore poſt ſe
laudit. Quod tamen ipſum confeſtim leniter ad-
nodum preſſeque reſerat, virique ſui cubiculum
ngreſſa, ſub huius lectum ſeſe abdit. Maritus in
vtramuis eam aurem iam ſtertere ratus, ſcortillũ
ctutum vocandum curat, viniq; aliquot menſu-
is cum eo hauſtis, cupide lectulum petit. Incalue-
ant ambo vino. Itaque mirum in modum prurie-
bant. Cæterum cum iam mutuum complexi acer-
ime coirent, Venuſque ſummopere ferueret,
Vetula ſub lecto tacite ſineque ſtrepitu prorepit,
virique teſticulos ſiniſtra prehendit. Id ille ab a-
mica fieri arbitratus, quæ amoris beneuolentiæ-
que cauſſa ſic eum mulceat, pergit fortiter ſtre-
nueque rem peragere. Interea autem, dum nihil
ille mali ſuſpicatur, ecce tibi vetula cultello mi-
re acuto dextera arrepto, ipſi cum vtrunque teſti-
culum penitus amputat, tum meretriculæ etiam
femur nonnihil conuulnerat. Hinc ſubitum ac
inexſpectatum exſiſtit diuortium. Priapus, quo
nihil antea erat rigidius, illico emarcet, fitque
penſilis. Gaudium in luctum vertitur. Conticeſcit
riſus:

riſus: ſuccedit ploratus & planctus. Pruritus diſperit, in nihilumque occidit. Faces dolorem vtriſque admouentur. Libidinis denique æſtus omnis ita derepente reſtinguitur, vt ne minima quidem ſcintillula permanſerit reliqua. Ac meretricula quidem vulnere accepto, fugam mox moxque nuda prorſus arripit, verita vtique ne non penitus ab anu malefica exſtingueretur. Marito vero vxor & inſolentiſſime inſultat, & hanc ei cantilenam occinit: Nunc quidem apparet perjure & conſcelerate adulter, quid cauſſæ ſubſit, cur meum tu cubiculum thorumque deſerueris, occupato proprio: ſcilicet, vt furtiuis putidi iſtius propudii amoribus concubituque perfruerere. Quocirca ſi tibi ego propter ſenectam complexu indigna viſa ſum tuo, ecce factus & tu iam es caſtratione hac noſtra prorſus ineptus & inhabilis ad Venerem in poſterum exercendam. Poteris ergo nunc mecum reliquum vitæ tuæ tempus caſte & pudice, adeoque cum virtute tranſigere. Maritus porrò, poſteaquam incredibiles cruciatus perpeſſus, ſeſe ad extremum vix aut ne vix quidem confirmaſſet, nunquam fere in publicum prouolauit, propterea quod hominum ſannas ludibriaque extimeſceret. Meretricula autem, quod & vidua eſſet, & ſobole deſtitueretur, diuenditis omnibus, quæ iſtic poſſidebat, ſolum vertit, alioque commigrauit.

Dum puer alueolo furatur mella Cupido,
Furanti digitum ſedula punxit apis.
Sic etiam nobis breuis & peritura voluptas,
Quam petimus, triſti mixta dolore nocet.

Georgius Sabinus in Epigramm. Philip. prior. editionis.

De

CCCXLIII. *De anu quadam libidinosa & adultera.*

Vnde Tridentinæ portas intrauimus vrbis,
  Hoſpita nos illic excipiebat anus.
Quæ iam facta licet rugoſa ſenilibus annis
  Eſſet, adhuc ſcortum Thaide peius erat.
Hæc ad amatorem veniebat adultera noctu,
  Contemerare ſui coniugis auſa thorum.
Atque ita neſcio quo diſceſſit ab vrbe profectus
  Vir meus, ante diem non rediturus, ait.
Dum locus ergo datur, cupidiſque occaſio furtis,
  Præbeat hac nobis gaudia nocte Venus.
Dixerat, ingreditur thalamos, vltroque ſequentem
  Turpis amatorem duxit amica ſuum.
At ſimul in Venerem ſomnoſque fuere ſoluti,
  Criminis exigitur vindice pœna Deo.
Vir, procul à laribus quem diſceſſiſſe putabant,
  Tecta, gradu ſtrepitum non faciente, ſubit.
Vidit vt ingreſſus temerati crimina lecti,
  Crimina cordato non patienda viro;
Intumuit, iuſtique fremens expalluit ira,
  Vltrici gladium corripuitque manu.
Conſcia mens ſcelerum formidine terruit ambos,
  Attoniti gelido ſtantque pauentque metu.
Iratumque virum precio precibuſque fatigant,
  Cûm precio vanas reſpuit ille preces.
Fulmineoque petens meretricia pectora ferro,
  Perforat inſidæ coniugis enſe latus.
At ſe præcipitem dedit ex bipatente feneſtra,
  Legitimi thalami qui violator erat.
Fugerat elapſus metuendi tela mariti,
  Sed non iudicium fugerat ipſe Dei:
Nam loca nocturnis tenebris dum cœca pererrat,
  In puteum, fato mortis agente, cadit.

Sic

Sic vbi præteriit vitatæ monſtra Charybdis,
In Scyllam ſtolidus nauita tendit iter.
Reddidit hic animam ſontem, culpamq; piauit,
Talia ſed fatuus cum moreretur, ait.
„ *Heu mihi! quanta fero proiecti damna pudoris,*
„ *Res eſt inſani plena furoris amor.*
„ *Alterius violare thorum qui coniugis audes,*
„ *Hoc ſcelus exemplo diſce cauere meo.*

CCCXLIV. *De Conrado Schaffio, opilione Dopferano.*

ERat *Conrado* huic vxor, quam plerique omnes, qui penitius eam norant, veneficam ſagamve eſſe dicerent. Hæc quidem domi ſuæ catum prægrandem alebat, quem & prolixe paſcebat, & identidem demulcebat, & in ſinu ſubinde fouebat, & in eodem denique lecto ſecum, ſeu abſente ſeu præſente marito, cubare permittebat. Cæterum cum ipſi illi aliquando per occupationes, neſcio quas, non liceret cum marito cubitum ſtatim diſcedere, ipſeque cubiculum ſolus ingreſſus lectum conſcendere iam vellet, euenit, vt catum iam tum in lecto luſitantem offenderet. Qui quidem, viſo opilione, in faciem illi mox inuolat, vnguibuſque gulæ ipſius impactis, ſtrangulare aut ſuffocare eum nititur. Itaque opilio ælurum inde abſtractum, per feneſtram deturbaturus, ad proximam trabem illidit. Vnde ille, auditu me hercle horrendum! feſtucam ſatis grandem vnguibus abrumpit, poſteaque de feneſtra proſilit. Quicunq; autem feſtucam iſtam conſpicati ſunt, ii quidem facile animaduerterunt, eam non à fele aliqua, ſed ab ipſo potius Cacodæmone auulſam eſſe. Res percrebuit. Itaque vxor ipſius in vincula coniicitur, quæſtioneque habita deprehenditur-

tur, cum Diabolum domi suæ fouisse, ab eoque m artem incantatoriam hausisse, tum multos am annos exercuisse. Quamobrem in ignem iecta veneficii sui pœnas cum alia quadam adodum iuuencula pendit. Quæ se artem istam ulo ante ab ista didicisse, atque ita diu exerisse conceptis verbis confessa fuerat.

CCCXLV. *De equisone, Spiræ renes vituli deuorante.*

Vm annis abhinc aliquot Spiræ agerem, euenit, vt cum aliis bonis & honestis quibusdam iris in diuersorio publico equisoni cuidam assiderem. Is cum alia multa valde inciuiliter comittebat, tum hoc ipsum etiam, quod renes ex assatura vitulina exscinderet, eosque solus deuoraret, hoc adiecto scommate atque dicterio: Hoc equidem cupediarum genere mirifice præter cæteros delector. Faciebat quidem nobis propemodum omnibus hoc ipsum stomachum, at dissimulabamus tamen, ne scilicet Thrasonis in nos crabrones irritaremus. Sensit id ipsum hospes quoque. Itaque impudentissimi nebulonis inciuilitatem tandem aliquando non verbis coarguendam, sed pugnis potius coercendam retundendamque esse censuit. Quamobrem cum renes istos, magna ex parte, iam deglutiuisset, equisonem obtorto collo arripit, alteraque manu assaturam mox è catino aufert, eaque etiam illi cum faciem, tum vero os impudens probeque demulcet, hoc adiecto dicterio, si isto cibi genere caperis, hoc quoque (colaphos innuens) affici te recreariqne oportet. Nec mora, Apitium & medium complectitur, & humi prosternit, & pedibus egregie proterit, & ita dedolatum per gradus pręcipi-

cipitem agit, & denique ex ædibus suis exturbat: Quo quidem ex spectaculo tantam plerique omnes voluptatem accipiebamus, quantam non ita pridem ex illius inciuilitate animi molestiam traxeramus. Itaque vno fere omnes ore acclamabamus: Prosint tibi renes vitulini. Itaque inciuiles isti philoxeni atque adeo *Epicuri* de grege porci accipiendi sunt.

CCCXLVI. *De quodam modeste religioso vel Saltatore.*

OThone *Henrico* rebus humanis exemto, *Fridericus* Princeps *Opt. Max.* ad septemuiralem dignitatem cum proueheretur, totus in eam curam incubuit, vt quam optime sanctissimeque omnia administraret. Itaque & publicam Ecclesiæ repurgationem instituit, & morum vitæq; emendationem edixit. Inter cætera vero carnis opera, choreis quoque & saltationibus subditis suis, graui proposita pœna, interdixit. Euenit autem, vt non ita multo ab interdicto isto, Pastor quidam cum vicinis quibusdam suis conuiuium agitaret. Hic cum vnus & item alter vino incalescens choreas ducere institueret, tantum abest, vt Pastor eis interdictum Principis in memoriam reuocarit, propositoque eos deterruerit, vt ipse potius eorum exemplum imitatus, interque choraules inuentus fuerit. Itaque re statim ad *Senatum Ecclesiasticum* delata, pastor accitur, locoque deturbatur. Is igitur Senatum demisse suppliciterque per omnia sacra orat, vt hanc saltem veniam sibi det concedatque. At ne hoc suo voto non potiatur, cum conceptis verbis se nunquam in omnem posteritatem saltaturum iurauit, tum sancte etiam sancteque affirmauit, caste sese ac religiose

sal-

taſſe, *Er hette ein Geiſtlichs Dântzlein gethan:* in-
iens, ſe ruſticorum exemplo mulierculas mini-
e rotaſſe, aut petulantius exagitaſſe, ſed ſe po-
is intra modeſtiæ limites ſaltando continuiſſe,
natus igitur Eccleſiaſticus fractus ad extremum
ſius precibus atque lacrymis, priorem ſenten-
m & mitigauit, & mutauit, paſtoremque his
rbis dimiſit: Age vero cum religioſe te ſaltauiſ-
profiteare, religioſam quoque pœnam luas, nu-
eraturus gazophylacio ſacro aureos decem:
*un im Namen Gottes, dieweil ihr wôllet ein Geiſt-
hs Dântzlein gethan haben, ſolt ihr auch eine Geiſt-
he Straff leiden, vnd dem Gotteskaſten zehen Gûl-
n erlegen.* Quibus ille numeratis, nunquam de-
ceps à quoquam eo adduci potuit, vt ſaltaret,
ultum nimirum ſuiſque rationibus incommo-
um ratus, pœnitere tam emere.

CCCXLVII. *De Friderico III. Electore Palatino.*

Ridericus III. Princeps Palatinus, Elector, nun-
quam ita Reipublicæ negotiis tractandis defeſ-
s & debilitatus, ita rebus aulæ ſuę occupatus, ita
etatis negligens & oblitus viſus eſt, quin veſpe-
aut prima luce nobilibus ſuis pueris, cubicula-
s, adminiſtris & ſatellitibus aliquod ſacræ ſcri-
uræ caput proponeret, & vna cum ipſis ad *DE-
M Optim. Maxim.* pro beneficiis acceptis laudes,
atias & preces perorarer. Is tantum ſacras lite-
s legendo, euoluendo & meditando profecit,
nulla eſſet rerum diuinarum hiſtoria, quam
on iſle memoriter narrare poſſet: vt nullus
cræ Scripturæ locus aut nodus eſſet, quem
on ille vel ex tempore, ſi neceſſitas requireret,
terpretari & diſſoluere valeret, vel, ſi quid
do-

doctrinæ abditum retrusumq; lateret, elicere & enucleare, vt nullum esset Christianæ religionis caput aut membrum, de quo non cum aliis etiam in Principum comitiis conferre soleret, & recte iudicantes laudaret & excitaret, aberrantibus vero Christianæ veritatis & religionis viam monstraret & aperiret. Iisque studiis si cæteri etiam occuparentur Principes, &, quotquot in Magistratu sunt, felicius res Christianæ cederent. At quia in horum locum cœca libido, insanum aleæ studium, Sybariticæ mensæ, venationes immodicæ, verbi Dei & sacrorum omnium contemtus & insatiabilis bellandi rabies successit, parum ab huiusmodi principibus sperare licebit, quod vel publ. saluti, vel Ecclesiarum reformationi & gloriæ Dei seruire possit.

D. Lud. Lauat. in lib. Hesth. Homilia 30.

CCCXLVIII. De Carolo Magno.

CArolus Magnus quandocunque fuit in vrbibus, ad Psalmodiam accessit, & vna ipse cecinit, & filiis & principibus lectiones canendas disstribuit, & precationem suam cum piis serio coniunxit. *Idem ibidem.*

CCCXLIX. De Alfonso Hispaniæ & Neapolis Rege.

A*Lfonsus* Hispaniæ & Neapolis Rex, referente Panormitano, gloriatus est, se sacra Biblia non semel atque iterum, sed quater & decies ordine perlegisse, adiunctis etiam *Nicolai Lyræ* postillis, & *Burgensis* additionibus. *Idem ibidem.*

CCCL. De Philippo principe Palatino Electore.

PHilippus Melanchthon scribit in præfatione Chronici sui, se sæpe audiuisse narrare Capnionem

n,cum apud *Philippum Principem Palatinum E-*
ore essent *Dalburgicus* Episcopus Vangionum,
dolphus Agricola, & ipse; & non solum in fa-
aribus colloquiis, sed etiam in deliberationi-
de Republ. sæpe narrarent insignia exempla
Persica, vel Græca, vel *Romana*, mirifice accen-
esse *Principem* studio cognoscendæ historiæ,
ixisse, se animaduertere, distinctione tempo-
, *gentium* & imperiorum opus esse, eamque
aussam petiuisse, vt sibi ex tota antiquitate,
ntum nota esset, ex Hebræis fontibus, & ex
cis & Latinis scriptoribus, ordine contexerent
narchias, vt mente complecti tempora mundi,
riem maximarum mutationum posset. Erat
m tunc illis doctis viris, & hoc labore delecta-
ur. Ordine igitur ex Hebræis, Græcis & Lati-
nomumentis Monarchias recensent, & maxi-
ligna memoria, suo loco adhibita, temporum
ntium distinctione inserunt. Legit auidissi-
d scriptum *Princeps ingeniosus*, seque lætari di-
t, diuinitus conseruatam esse temporum seri-
& rerum præcipuarum memoriam. Agno-
se etiam dicebat testimonia præsentiæ 321.
nstitutione Monarchiarum, quia solis huma-
ribus constitui & retineri non potuerint, &
uinitus constitutæ sint, vt essent custodes
anæ societatis, coniungerent multas gentes,
uerent leges, iudicia, pacem, vt docere homi-
e Deo possent. Sæpe igitur repetebat Danie-
rba: Deus imperia transfert, & stabilit. In
tionibus etiam & Tyrannorum pœnis dice-
onspici iudicium Dei, & moneri totum ge-
umanum illustribus exemplis, vt agnoscat
n, sciat ordinasse eum & velle iusta, & violā-
ipsius ordinem vere irasci. *Idem ibidem.*

De

CCCLI. *De Ludouico, Comite Palatino Rheni, S. Roman. Imperii Archidapifero & Electore, Duce Bauariæ.*

QVum aliquando graues querelæ de feris ad ipsum deferrentur, & subditi plurimum hac in parte se grauari conquererentur, ac adiiceretur ab eo, qui subditorum nomine querelas illas submisse exponebat, ac deprecabatur Celsitudinem ipsius: *Nisi in tempore huic malo remedium adhiberet, amissurum subditorum preces, è vestigio respondebat, malle se ferina carne prorsus carere, quam subditorum preces amittere. Nunquam enim sibi tam gratam esse aut fuisse carnem ferinam, quin subditi longe sint ac fuerint cariores: malleque se subditorum commodis, quam voluptatibus, quæ ex usu ferinæ carnis percipiuntur, consulere: simulque mandatum dedit, vt feræ magno numero sternerentur.*

D. Timotheus Kirchnerus in oratione, quam in obitum huius optimi & laudatissimi Principis habuit.

CCCLII. *De Ferdinando Imperatore.*

HOc loco venit in mentem præclarum illud *Ferdinandi Imperatoris* factum, qui clementer audiuit omnes, &, cum aliquando quidam abegisset anum ab aditu *Imperatoris*, ipseque forte conspicatus id esset, dixit: *Noli quæso* arcere pauperes ab aditu ad nos, quandoquidem, si eos audire noluerimus. Deus vicissim nos non admittet ad se, nec audiet nos: hoc dicto ipse reuocauit pauperem vetulam ad se.

Selneccer. in Genes. cap. 47. pag. 772.

CCCLIII. *De Christiano Rege Daniæ.*

PRinceps optimus piæ & laudatissimæ memoriæ *Christianus Tertius, Danorum & Noruegianorum Rex*, in quodam morbo suo dixit: Nominant nos

os Reges inuictos. Quam vero inuicti simus, o-
endunt morbi, qui nos sæpe vincunt.

D. Simon Pauli in explicatione Euangel. Dominica ima aduentus.

CCCLIV. De Solimanno, Imperatore Turcico.

Imperator Turcicus Solimannus aliquando ex
egato Imperatoris Romani *Caroli V.* quæsiuit,
uisnam esset *Lutherus*? Cum is responderet, ta-
re eum multos impios cultus, & præcipue eum
prehendere idola Pontificia, & inuocationes
minum mortuorum, à quibus omnino abhor-
nt *Turci*, cum vnum Deum credant, & hunc so-
m inuocandum statuant, & hac in re *Papistis* re-
us iudicent, erupit in hanc vocem Solimannus:
ad quantam peruenit lucem tantus vir, sed ta-
en nondum in ea est luce, in qua nos Turci viui-
is! *Idem Tom. 2 Methodi pag. 240.*

CCCLV. De D. Philippo Melanchthone.

Eorgius Anhaltinorum Princeps Opt. Max. idem-
que Merseburgensium Episcopus & dignissi-
s & vigilantissimus cum *Philippo Melanchthone*
literas agebat, vt sibi lectionis alicuius Domi-
e nouam quandam explicationem conscribe-
Itaque *Philippus*: Clementissime Domine, e-
vero lubens id ipsum summaque voluntate
urus sum; respondit, præstaret tamen priori
xplicatione nostra acquiescere. Memini enim,
ex *Domino Schurffio* audire, inde fere falsa do-
ita exsistere, quod textus non retinetur, sed
ulis prope annis noui quippiam quæritur, id-
in gratiam hominum curiosorum publice
tatur & exponitur.

Dominus Gigas Concione prima Catechetica, vnde vtcunque transtulimus.

O De

CCCLVI. *De leui quodam Nebulone.*

ERat hoc in leuissimi cuiusdam hominis more positum institutoque, vt, quoties inter eundum nonnihil offenderet, toties has in voces hominem è religione Christianum minime omnium decentes erumperet: *Hei in nomine omnium Diabolorum.* Cæterum quid fit? Quum ipsi aliquando ponticulus transeundus esset, atque hic quoque forte fortuna impingeret aut hallucinaretur, consueto prouerbio vtitur, præcepsque in fluuium subiectum delapsus miserabiliter suffocatur.

Dominus Gigas in 4. Concione Catechetica.

CCCLVII. *De Mercatoris cuiusdam coniuge.*

HAnc historiam audiui *Doctorem Iohannem Hessum* Vratislauiæ recitantem. In mercatoria quadam ciuitate, Venalitii cuiusdam vxor stupri consuetudinem cum seruo suo habebat. Itaque de mercatore è medio tollendo consilium ineunt, eumque ad extremum mantili strangulatum, strui lignorum subiiciunt, aliis scilicet hoc pacto fidem fucumve facturi, eum lignorum mole oppressum exstinctumque fuisse. Ac persuasum quidem plerisque omnibus fuit, hunc ipsum lignorum aceruum forte fortuna collapsum mercatori necem attulisse, maxime cum vxor sepultura admodum honorifica maritum suum afficeret, eiusque funus incredibili planctu eiulatuque prosequeretur. Cæterum non ita multo post famulus mercatoris coniugem vxorem ducit, id quod non parum quidem multis scrupulum iniicit, suspicionemque affert. Nemo tamen de eo quicquam in apertum proferre, aut in vulgus spargere audet. Quid autem fit porrò? Famulus connubi-

ist-

opulentior factus, pocula strenue sectatur,
que nunquam non genio indulget. Itaque vi-
aliquando ad ambas vsque aures ingurgitatus
bas dat, eaque re in vincula conjicitur. Vbi
n non prolixe satis à coniuge, non ipsius qui-
n culpa, sed Magistratus interdicto, accipere-
, iracundia stomachoque exardescens, hanc in
onem, eam, edulia sibi afferentem, summissa
e alloquitur: Crediderim equidem vxor, de-
um tibi esse perinde me tractare, vt priorem
itum tuum accepisti. Id quidam ex lictoribus
udiens, ad Magistratum defert. Itaque quæ-
ne is adhibita confessus est cædem in hero suo
atam, ideoque cum vxore mox moxq; digno
facinore supplicio affectus.

Idem Concione 9. Catechetica.

CCCLVIII. *De nobili quadam fæmina.*

Dbilis cuiuspiam vxor à quodam rustico cli-
ente suo rogabatur, vt pro ipsius filio ad sa-
n fontem fide iuberet. Quod quidem ipsa a-
o se lubenti summaque voluntate facturam
nittit. Ac non ita multo post ad diuini verbi
tonem proficiscitur, eique indicat, sibi præter
ras istius pagi matronas hunc honorem de-
m habitumque esse, vt vicani sui filiam ex sa-
ncto baptismatis fonte suscipiat. Petit ergo,
bi bona illius cum venia commatris perso-
suscipere & sustinere liceat. Pastor honorem
unc gratulatus respondet, quo minus ipsa
inciani hanc subeat, se quidem minime o-
um impedire: vnum duntaxat esse, quod ab
equiratur, vt nimirum publice in cætu Ca-
esin memoriter recitet, antequam infans a-
Christiana lauetur. Id quod omnes suæ fidei

 com-

commiſſos auditores facere oporteat. Reſpondet illa, paratam ſe eſſe hanc ei ex templo, auſcultante ipſius & vxore, & vniuerſa familia, domi ſuæ recitare. At vero ne hoc in publico cœtu præſtare cogatur, precari ſe ipſum per omnia ſacra. Sacerdos contra vrget, vt in Eccleſia hoc fiat: cum vt cæteris ipſa bono exemplo præluceat: tum vero ne ſibi à maleuolis Horatianum illud exprobrari poſſit:

Dat veniam coruis, vexat cenſura columbas.

Conſpicata igitur ipſa, presbyterum in hac ſententia obſtinate perſeuerare, neque ab ea forte deduci poſſe, mœſta domum atque ſtomachoſa remeat, ad recitandam Catecheſin ſeſe quam diligentiſſime parans. Hora baptizandi appetit. Cõuenitur in templo. Illa, ita iubente parocho, Catecheſin recitat. Idque & animo admodum præſente, & articulate valde, & voce deniq; ita clara & ſonora, vt ab omnibus audiretur, neq; vero vſquam impingeret, aut inſiſteret. Itaque paſtor, ea vehementer ſummopereque collaudata, cæteros cohortabatur, vt huius induſtriam atq; pietatem ſibi imitãdam proponerent. Illa laudes ipſius ſuſque deque faciens cœpit auerſiſſimo ab ipſo animo eſſe, in eamque curam atque cogitationem noctes atque dies incumbere, quemãdmodum ei contra quam maximum dolorem inureret. Se quippe non parum ab ipſo iniuria contumeliave affectam ſomniabat. Quamobrem quum ogdoade vix elapſa Paſtor animi reficiendi cauſſa rus cõceſſiſſet, idque illa de ſeruuli cuiuſdam ſui indicio accepiſſet, rogat maritum, vt ſecum prata hortoſque ſuos obeat, pulcre tamen illum, quid monſtraleret, celans. Cæterum cum maritus facilem ſe ei hac in parte præberet, clauium faſciculo aſ-

ſumto cum eo rus progreditur. Ibi cum Paſtor plane inermis, ac libellum quendam lectitans obuius ei fieret, ipſa marito inſcio atque inuito (qui Paſtorem vix dum amanter ſalutarat) proſilit, impetumque in Concionatorem facit, faſciculo clauium ita ei in faciem incuſſo, vt mox moxque corrueret, multis per totam faciem vulneribus, vnde cruor affatim manabat, confectus. Ipſa miſero ſic proſtrato conſauciatoque his verborum maledictis inſultabat: Tibi ego *Pfaffe* viliſſime quinque religionis noſtræ capita publice recitare fui coacta. Proinde nunc illa ipſa fronti tuæ ita inſcripſi atque impreſſi, nihil vt ea quicquam præter mortem obliteraturũ deleturumve videatur: *Ich hab dir loſen Pfaffen die fünff Hauptſtück Chriſtlicher Religion offenlich in der Kirchen vor den Bauwren erzehlen vnd betē müſſen, drumb hab ich ſie auch dir an die Stirnen zum ewigen Gedächtnuß geſchrieben.* Qui etiam eminus huius Tragœdiæ Spectatores fuere, quidem affirmarunt, mulierem ira plane furentem iſti necem fuiſſe allaturam, ni eius maritus manibus pedibuſque obſtitiſſet. Illa non ita multo poſt de mandato principis cum Paſtore in gratiam redire, culpam deprecari, atque adeo aureos centum mulctæ loco Principi numerare fuit coacta. Paſtor autem, qui cicatrices iam oſtentabat, vere Poëtam ceciniſſe agnouit:

Aſpide quid peius? Tigris, quid Tigride? Dæmon,
Dæmone quid? mulier, quid muliere? nihil.

CCCLIX. *De Nobili, & verbi quodam diuini miniſtro.*

NObilis quidam alicunde aliquando accerſebatur, vt pro ruſtici cuiuſpiam filio ad ſacrum

fontem fide iuberet. Is igitur quum à pastore contenderet, vt sibi bona ipsius cum venia propatris partes sustinere liceret, annuit quidem presbyter, hac tamen lege atque conditione, vt explorandum sibi prius esse diceret, cuiusnam religionis esset. Itaque nobili honorem istum gratulatus, ex ipso actutum quæsiuit, quid es tu? *Lieber Juncker was seydt ihr?* hoc est, Christianum te fateris: vel ecquamnam religionē amplecteris? Nobilis se non assequi simulans, quidnam isthæc sacerdotis interrogatio sibi vellet, caput modo ad dexteram, modo ad læuam inflectit, modo vultum erigit, modo demittit, & meditabundi instar despicit, ad extremum tamen hanc ad rationem illi respondet: *Equidē fatuus sum: Ich bin ein Narr.* Hæc responsio Pastori perquam admiranda sane accidit, ideoque Nobilem hunc admodum alloquitur: Tu quidem certe haud es homo fatuus, vt apparet, Nobilissime Domine; sed habes mehercule acetum in pectore. Neque sane de eo quicquam laboro, sapiasne an vero minus, sed hoc vnum ex te duntaxat scire gestio, cuiusnam sis religionis: hoc est, vt explicatius loquar, ecquidnam credas? *was ihr glaubt?* Hic quum Nobilis tacitus aliquandiu ac cogitabundus constitisset, tandem in has voces erupit: credo equidem, te æque esse fatuum, atque ego sum: *Ich glaub ihr seyt ein Narr, wie ich bin.* Quibus quidem verbis Presbytero linguam sic interclusit, vt plura ex ipso haud quæreret, sed infantulum aqua mox Christiana lauandum susciperet. Sentiebat vtique mysta adunco se naso suspendi, sibique cum homine versuto rem esse, ex quo quidem ne ea audire porro cogeretur, quæ minime vellet, protinus sibi ab istiusmodi interrogatiunculis supersedendum, & recta

a ad baptizandum puerum descendendum prouidentissime existimauit.

CCLX. *De homine quodam militari, & Theobaldo Thamero.*

castris Ingolstadiensibus miles quidam *Theobaldum Thamerum*, Concionatorem tum Ca-nsem conueniebat rogans, vt filiolum suum, tum in lucem susceptum, aqua Christiana ueret. Pastor facturum se hoc respondet, vbi lorauerit, num religionis nostræ capita tene-hisque mox subdit: Cedo igitur, ecquod pri-m Dei creatoris nostri est præceptum? Tum es, ad hanc equidem quæstionem tibi sine ni prorsus præmeditatione, ex temporeque pondebo. Primum igitur præceptum sic sese bet: Ne sis gulosus, neue voraueris, *Du solt nicht ssen.* Infert Pastor, toto tu quidem cœlo erras, m eoque expostulat, quasi in re tanti momenti dente, facetiisque agente. Ego vero, Reueren- Domine Pastor, neque hallucinor, neque ludi-or, inquit, sed exploratissimum habeo, primo bis præcepto Dei edacitatē interdici. Ita enim e sentire cum meus Pastor, tum sacra etiam iptura docent. Quid multis? Pastor stomacho que iracundia exardescens, inquit: Tuum e-idem pastorem nihil moror, per autem scire elim, quo tu id scripturæ loco iis comprobatu-is. Quamobrem miles, ne hominem non placa-t, placide respondet, inquiens, ne sæui quæso ntopere Domine. An non enim hoc primum o-mnium Dei præceptum est, quo parentibus no-tris pomo vetito vesci interdicit? An non multis nnis ante Decalogum sanciuit? Quo audito pa-tor non omnem modo iracundiam remisit, sed

& recte respondisse militem minime omnium dissimulauit.

CCCLXI. De Concionatore quodam.

POssemus viuos testes in medium adducere, qui bello Germanico in castris Protestantium, celebrem quendam concionatorem in concione iactantem audiuerunt, se aduersariorum globos tormentarios manicis suis excepturum esse: sed mox meticulosum & miserum hominem tantum sclopeti sonitu territum è curru, in quo stans concionabatur, decidisse.

Ministri Ecclesiæ Tigurinæ in Apologia aduersus Iacobum Andreæ, pag. 129. fac. 2.

CCCLXII. De Citharistria Bononiensi.

AVdivimus, Bononiæ fuisse citharistriam virginem, caram multis propter artem, quam vita functam magus quidam, alligato ad alas fascino, ad eum modum, Diabolo colludente, adornarat, vt cœtus hominum, congressus publicos, & conuiuia frequentaret, caneret fidibus consueto more, nec à viuis differre videretur, etsi palleret plus nimio. Incidit in hanc forte alius quispiam *Magus*, & animaduersa (Diaboli monitu) impostura, cadauer, inquit, est ista, fascinumque sustulit. Eo amoto statim ipsa ad terram collapsa tacuit exanimis. Sic sæpe alias ludit Diabolus: nequit tamen semel exstinctis halitus afflare vitales, & solutam carcere ac vinculis corporis animam reddere.

D. Peucerus in Commentario de Diuinationum generibus, pag. 11.

CCCLXIII. De Philippo Burgundiæ Principe.

NArrant, Philippum Burgundiæ Principem, quum dissimulato cultu famam sui inquireret,

ret, compotori in caupona consuluisse, vt ne vnquam de Principibus verba faceret. Nam si laudaret, mentiretur: Sin vituperaret, periclitaretur.

Viues libro primo de Concordia & Discordia.

CCCLXIV. De Episcopo Hispano.

EPiscopus ille in Hispania Dux militum, id est, vtroque armatus gladio, & ductator spiritualium & corporalium copiarum, Militem, qui raro & verecunde iurabat, grauiter increpauit, quod parum viriliter blasphemaret.

Viues lib. 3. de Concord. & Discord.

CCCLXV. De Diabolo horrenda historia.

DE Diabolo recitatur vera historia ante annos nondum ducentos in Saxonia facta, vbi Diabolus specie humana in oppidum *Hammeln* ingressus, & se omnes mures maiores educturum esse pollicitus est. Tandem die *Mariæ Magdalenæ* iterum egressus est, & fistulando allexit ad se pueros & puellas magno numero, & cum omnibus euanuit, ita vt nemo scire potuerit, quo pueri & puellæ peruenissent.

D. Selnecer. in Genesin, pag. 79. item p. 165.

CCCLXVI. De puella in equum versa.

SCribitur in vita *Macarii*, fuisse puellam, quæ amatoris sui inuidia, cui illa detrectauerat lasciuiam, per Iudæum impium in formam equi transmutata fuerit, ita vt ab omnibus vt equus agnosceretur. Hæc incantatio cum ad *Macarium* esset delata, iussit ad se puellam adduci, & cognouit esse ludibrium Satanicum. Tales procul dubio sunt *Rustici* illi ἀγριολύκοι, quos nominamus *Beerwolff*, ambiguos lupos, quales refert esse *Herodo-*

rodotus apud Neruios Scythiæ populos, qui putant, ſe quotannis lupos effici, de quibus Sabinus Poëta hæc refert: Nuper, inquit, fuit vnus captus, & Duci Pruſſiæ adductus à ruſticis, quorum iumenta dilaniaſſe credebatur. Erat homo deformis, nec multum abſimilis feræ, habebatque vulnera in facie, quæ dicebatur accepiſſe morſus à canibus, vbi fuiſſet mutatus in lupum. Is à quibuſdam, quibus Princeps id negotii dederat, interrogatus, aiebat, ſe quotannis bis ita mutari ſolitum, primo circa natalem Chriſti, dein circa feſtum Iohannis Baptiſtæ: iiſque temporibus ſe efferari & cogi impetu quodam naturæ verſari in ſyluis inter lupos, maximo autem horrore & languore corporis ſe affici, antequam pili erumperent, & forma mutaretur. Hæc affirmanti credita ſunt, ſed cum ad explorandum rei veritatem diu captus in arce detineretur, ac diligenter obſeruaretur à cuſtodibus carceris, an aliquando efficeretur lupus, retinuit ſemper eandem formam, quam habuit. Hic fuit exitus fabulæ.

Idem ibidem pag. 80.

CCCLXVII. *De quodam Lycaone ruſtico.*

VEra narratio eſt de quodam Lycaone ruſtico, qui, cum apud Præfectum ſuum non procul ab vrbe Rigenſi cœnaſſet, tandem inebriatus ſub ſomni tempus, ſubito è ſella decidit ſupinus in pauimentum, cæteris ſpectantibus. Præfectus homo ſapiens, quod Lycaonem eſſe ſtatim agnoſceret, iubet familiam, hoc relicto, cubitum ire. Poſtridie reperitur in agro equus per mediũ diſſectus: coniectura Præfecti, culpa confertur in eum, qui pridie exanimatus ſub noctem mane reuixerat. Ducitur is ergo in carcerem, & interrogatus mox con-

confitetur factum, ait, se veneficam ignei papilionis specie circumvolitantem persecutum esse (gloriantur enim Lycanthropi, quod ad arcendas veneficas conducantur) hanc, vt declinaret periculum, sub equo forte ibi pascente se abscondisse ibi se, arrepta falce, dum petit validius veneficam, intentatum ictum arte eludentem, ex improuiso & imprudenter discidisse equum.

Peucerus de Diuinat. pag. (mihi) 172. fac. 2.

CCCLXVIII. *De Comite quodam à Gleichen.*

SCribitur de Comite quodam à Gleichen, quod à Turcis captus, & operibus rusticis adhibitus fuerit. Aliquando autem interrogatus à filia Regis Turcici exspatiante, & formam Comitis admirante, quis esset, & quomodo peruenisset in Turciam, respondit, se Comitem esse, & habere coniugem & liberos. Illa ardens amore eius pollicetur liberationem, si ducere ipsam vellet, nihil obstare, etiamsi domi habeat coniugem, moris enim esse apud Turcas, vt vni marito duæ vel plures coniungantur vxores. Comes dat ei fidem. Regina abit cum Comite in Germaniam tuto itinere, & excipitur à Comitissa honorifice, ac viuit cum ea amice & familiariter sine discordia, sed tamen manet sterilis, cum altera donaretur multa prole, quam tanquam famula tractauit & fouit perhumaniter.

Selneccerus in Genesin, fol. 502. & 503.

CCCLXIX. *De D. Martino Luthero.*

ANno 1542. viderat *Lutherus* duos egregios adolescentes in somnis filiam suam abducere ad conuiuium nuptiale. Quod ipse cum mane recitasset, D. Philippus statim suspicatus fuit, Angelos ipsam *Lutheri* filiam *Magdalenam* abducturos

esse ad conuiuium cœleste, id quod etiam eo statim die accidit.

Selneccerus in Genesin, pag. 615.

CCCLXX. De somnio Militis cuiusdam.

SCribit Pontanus, militem Genuensem somniasse, se à serpente deuorari: metuens igitur ille sibi, noluit cum reliquis eo die in aciem prodire, sed *Genuæ* in ædibus se continuit. Forte autem tumultu orto periit ictus globo bambardæ, quam vocant serpentem.

Idem ibidem.

CCCLXXI. De Ioanne Claio.

HAbebat *Iohannes Claius*, vir omni liberali disciplina excultissimus, famulum quempiam. Is quidem in adolescentia viriliq; ætate totus à ducenda vxore abhorrebat. At vero cum rugæ iam ipsius frontem ararent, canique totum caput dealbassent, animum ad vxorem appulit, puellamq; sedecim circiter annorum in matrimonium duxit. Cæterum cum famulus hic animaduertisset, herum suum D. Claium sæpe multumque à sponsis sollicitatum, vt ipsis Epithalamia conscriberet, ab eodem petiit, vt sibi quoque, cuius operam in excolendo agro reque familiari administranda tot annos fidelem & indefessam expertus esset, *Epithalamion* quodpiam honoris ergo pangeret. *Claius* ergo stolidi hominis precibus locum relinquens, sequens ei carmen panxit:

Iste vetus iuvenis socius ad prius stationem
Arripit, atque altum tempus habere cupit.

Proinde cum *Claius* non paucos ex vicinis pastoribus ad famuli sui nuptias inuitasset, famulus, qui mirifice isto sibi carmine placebat, illud inter Pastores distribuit, seq; ipsis hoc quidem pacto egregie:

gie deridendum propinat. Placuit autem disti-chon illud exponere. Iste vetus iuuenis socius, *die-er alte iunge Gesell* arripit *greifft* ad prius statio-nem *zum Ehestandt*, atque cupit *vnd begehrt* habe-e *zu haben*, altum tempus *Hochzeit*.

CCCLXXII. De eodem.

IDem, vt erat homo festiuus, & ad iocum atque sales ad vnguem plane factus, cum rusticis ali-quando nonnullis *Bendelebii*, vbi pastorem egit, ompotabat. Cum autem illi magno se studio-rum desiderio & amore teneri, atque se saltem o vsque studio literarum progressos esse, vt no-nen gentilitium cartis suum mandare scirent, erum atque iterum exoptarent: Claius eos ad num omnes, quotquot adessent, vel isto sese mo-nento ita quidem erudire velle, nomen vt suum xacte pingere possent statim, confirmat, & por-o, An non, inquit, cum thalerum pingitis, effici-is talem figuram, quæ significat apud literatos li-eram O, &, cum denotare creta vultis numerum ienarium, crucem efficitis, quæ literam X. erudi-is denotat? Quod affirmantibus ipsis, hæ duæ, nquit porro, literæ coniunctæ nomen Germani-um OX (quod Latinis taurum siue bouem si-nificat) sonant atque exprimunt. Cum autem, quidem vero vos nomine vestro appellare ve-in, singuli & vniuersi tauri sitis atque boues, hoc t trunci & stipites, ac capita sine lingua; ac præ-ctas insuper literas pingere exacte sciatis, modo as recte applicetis, vt iam quidem eruditi à me tis, eo ipso planum fit atque perspicuum, ad v-m vos omnes, quotquot adestis, hac ipsa hora literarum studio me præceptore tantum profe-sse, nomen vt iam vestrum recte pingere in po-

sterum, atque literis prodere, quandocunque opus est, minime omnium ignoretis. Qua quidem tam fœlici informatione sua *Claius* discipulis illis suis adeo industriis & docilibus partim stomachū, partim etiam risum commouit, & dici non potest, quantopere rustici illi à Nobilibus suis, qui eo in loco cum imperio sunt, per occasionem exagitati eo nomine delusique fuerint.

CCCLXXIII. *De Friderico & Iohanne, Saxoniæ Ducibus.*

DVces Saxoniæ fratres, *Fridericus Elector, & Iohannes*, in Albi à Torga VVitebergam nauigarunt, cum recens soluta glacie, magnæ moles congelatæ Albi innatarent. Hæ nauim vtrinque quassarunt, vt, cum VVitebergæ in ripam vicinam arci egressi essent, carina nauis mox late finderetur & latera resoluta deciderent. Intuentur id spectaculum Principes stantes in ripa, cum magna admiratione cogitantes, quanto in periculo fuerint, & agnoscentes, diuina ope nauim seruatam esse integram, donec ipsi inde egressi essent. Tandem post longum silentium inquit *Dux Fridericus* ad fratrem. Fateamur, nos diuinitus seruatos esse, & grati beneficium DEI celebremus, qui nos & in hoc periculo, & in aliis protexit. Quod autem nobis egressis dilaceratur: profecto metuo post nos, nostræ navis, id est, domus Saxoniæ dilacerationem.

D. Peucerus de Diuin. pag. (mihi) 44. fac. 2.

CCCLXXIV. *De Theodori Gazæ villico, spectro vexato propter effossam vrnam.*

THeodorus Gaza villicum in Apulia habuit, qui curabat fundum pertinentem ad sacerdotium, quod *Gazæ Nicolaus Quintus Pontifex* dederat.

rat. Is dum terram aratro proscindit, casu effodit vrnam, quam in agro reliquit. Reuersus domum noctu spectrum videt, à quo iubetur se sepelire: quod nisi faceret, fore, vt ipsi filius sepeliendus esset. Id cum negligeret villicus, filium insequente luce amittit. Admonetur per somnium denuo, vt suum in agro sepulcrum aratro violatum tegeret, aut altero filio priuaretur: qui, cum in morbum subito incidisset, villicus ad *Theodorum*, tum ibi forte rusticantem, rem territus defert: qui cum eo in agrum profectus, vrnam inuenit, & terræ mandauit condere: villici filio pristina valetudo redditur, nec ipse à spectro amplius vexatur. Hoc factum cum eruditis amicis Romæ *Theodorus* recitasset, sermonem illo Propertii versu conclusit:

Sunt aliquid manes, lethum non omnia finit.

Peucer. de Divinat. pag. (mihi) 188.

CCCLXXV. De Philosophis Græcis spectro admonitis.

REcitat & *Agathius* historiam de Philosophis quibusdam, ex Græcia in Persiam profectis, visendi Chosrois Regis gratia. Hi cum pertæsi luxus Persici redirent in Græciam, quodam die incidunt casu in cadauer recens, quod iacebat pone viam inhumatum. Viso eo consternati, & moti misericordia statim id inde sublatum sepeliunt: Quiescentibus noctu visum astare spectrum, & mandare, vt, quod invenissent insepultum cadauer, relinquerent inhumatum. Terram matrem omnium non admittere intra genium talem, qui suam constuprasset matrem. Postridie, reuersi illi ad sepulcrum, cadauer à terra reiectum & nudatum, reperiunt.

Idem ibidem pag. (mihi) 188.

Os

CCCLXXVI. De quodam Comite, ipsiusque subditis.

COmes quidam Germaniæ omni laude superior, subditis suis mandabat, vt à saltationibus se atque choreis prorsus in posterum abstinerent, quas ducere hactenus diebus dominicis festisque consueuissent, pœna graui denunciata iis atque proposita, qui quidem contra facturi essent. Hoc laudabile pii & religiosi Comitis interdictum quam molestum, quam acerbum denique petulcis adolescentibus salacibusque puellis acciderit, verbis equidem vix ac ne vix quidem expresserim. Quid quæris? Lasciuus hic & indomitus grex partim parentibus suis, partim vero heris aurem identidem vellicat calcarque subdit, vt pro se supplices apud Comitem deprecentur, quo lege ista sua de intermittendis die dominico choreis refixa & antiquata, copiam ipsis potestatemque iterum eo ipso tempore saltandi faciat. Quid multa? Agunt illi quidem hanc filiorum & filiarum, & seruulorum, & ancillarum suarum caussam summo apud Comitem eiusque Consiliarios studio, omnemque mouent lapidem, quo isti voto hoc suo potiri possint. At vero nihil proficiunt, Comite hisce eos verbis compescente & amandante: Diem vero dominicam Deus Optimus Maximus sibi vni consecrauit, deuouit, atque despondit, ac vult sibi hanc soli sacram esse. Itaque nihil mihi in eam iuris est, neque vero vel tantillum de eius religione vestram in gratiam detrahere possum, Quamobrem vestræ ego huic petitioni nunquam me hercule locum relinquam. Quod si vero lasciua hæc & petulans turba adeo prurit, tantoque saltandi desiderio flagrat & æstuat, equidem haud impediuerim, quo minus die dominico ex-

acto, huic rei nō vnum aliquem septimanæ diem, sed integram ogdoada tribuat atque impendat, atque ita quidem ad satietatem vsque saltitans, genio suo probe probeque indulgeat, atque animum expleat. Cæterum rustici obtendūt & caussabantur, ea re vtique futurum, vt liberi sui atque familia à labore abstraherentur, cui quidem dominicis haud vacarent. At Comes hunc ipsorum prætextum nihil moratus quicquam iussit, vt lege pridem à se data sancitaque stantes à saltationibus, festis diebus vsquequaque supersederent, aut pœnam certe legis huius transgressoribus constitutam, subirent & exsoluerent. Atq; hoc quidem pacto choreæ festis diebus antea ductæ in hoc Comitatu, rusticis eorumque sobole & famulitio inuitis & frementibus, cum puluisculo sublatæ fuerunt.

M. Christophorus Irenæus in explicatione Euangelii Dom. XVII. Trin. pag. 118.

CCCLXXVII. *De Papa Romano collectanea quædam.*

Papæ definitio.

PApa cuius partis orationis est? ℞. Participii partis: quia partem capit de clero, partem de seculari, cum totius orbis doloris significatione, sine modis & temporibus.

Das ist in Teutsch so viel geredt: Bapst ist ein fressiges oder räubisch VVörtlein, welches einen Theil nimpt oder raubt von den Geistlichen, einen von den VVeltlichen, mit der gantzen VVelt Schmertzen, ohn alle Maß, vnd zu allen Zeiten.

Statliche Außführung der Vrsachen, darumb die Chur vnd Fürsten, auch andere Stände der Augspurgischen Confession, &c. pag. 124.

Papa

Papæ notatio.

Papa deriuatur à papillis, delicatiſſima & nobiliſſima parte corporis, vt Ludouicus Gomeſius in Reg. Cancellariæ ſcriptum reliquit. *Stattliche Außführung*, pag. 319. Id quod noſtri huius ſeculi Poëta quidam carmine haud inuenuſte reddidit:

Cum Papa ſcortorum ſoleat tractare papillas
Molliter, hoc merito nomen & omen habet.
Et quoniam pontem ſcortorum condit ad ædes,
Pontificis merito nomen & omen habet.

Papa nec Deus, nec Angelus, nec homo eſt, iuxta hos verſiculos:

Papa ſtupor mundi es, ac beſtia prodigioſa,
Nec Deus es, nec homo, quaſi neuter es inter
vtrumque.

Der Bapſt iſt weder Gott, noch ein Engel, noch ein Menſch, laut dieſer Verſen.

Der Bapſt der VVelt ein VVunder iſt,
Mit ſeiner groſſen Macht vnd Liſt,
VVeder Gott noch Menſch iſt ſein Art,
Darumb iſt er deß Teuffels Part.

Stattliche Außführung, pag. 308.

Epiſtola, in qua LEO, AQVILA, & DELPHINVS, *potentiſſimi animalium Reges, Papæ Romano exitium vt precantur, ita denunciant.*

Conradus Geſnerus animalium omne genus nomina, naturaſque, libris ſuis (quos veluti hymnos Optimi Maximi rerum Opificis, in ſuis tam variis & pulcerrimis operibus laudandis, poſteritati relinquere cupiebat) quantumcunque ingenio, doctrina, & ſtudio conſequi potuit, illuſtrauit. Quo nomine nos etiam ei nonnihil debere fate-

fatemur. Hos libros cum te, *Pompifex & Apoſcope Romane,* temere nullaque ratione, ſicut & alios innumeros doctorum hominum partus, damnaſſe, fama ad nos P.:ttacis(qui hæc Romæ primum audierant) referentibus dimanaſſet, illico, vt & honori noſtro conſuleremus, & tuam in *Geſnerum* inprimis (vt pote clientem noſtrum, qui hiſtorias & res geſtas noſtras omnes, multis iam annis, ſumma fide & diligentia refert) deinde etiam alios quam plurimos de omnibus ſacris profaniſque literis bene meritos ſcriptores, impietatem vlciſceremur: Omnia & ſingula regnorum noſtrorum animalia, volucria, terreſtria, & aquatilia actutum (miſſis à Leone Dromadibus, Camelis, & Tigridibus, ab Aquila ocypteris, à Delphino Dromonibus) conuocauimus. In his Comitiis conſultatum: & mox nullo contradicente (præter noctuas, ſtriges, vlulas, veſpertiliones, hyænas, lupos nocturnos, talpas, hamerocætas, cæcilias, araneos, mures & alia pauca nocturna, inauſpicataque animalia, decretum atque ſancitum eſt id, quod nunc audies, & breui experieris.

Quandoquidem communis hic noſter, & omnium bonorum, & Conditoris etiam noſtri inimicus ac hoſtis, in omnem mundum ſibi imperium falſo vſurpat: neque enim in terram tantum, ſed inferos quoque & ſuperos fines ſuos extendit: volumus, milites noſtros Antipapas per omnes mundi partes diſtribui. Apud inferos igitur (quo citiſſime abiturum ipſum ſperamus, & ſupplicaturum Plutoni) Cerberus triceps, ſimiliter vt ipſe trimitrus eſt, cum Furiis infernalibus & vulture Tityi, aduentum eius auide exſpectato. Neque enim maiore illic opus erit militum numero

mero à nobis mittendo : cum dæmonum legiones ſuppetias Cerbero laturæ ſint, ſi res poſtulet, innumeræ. In terra Canum, luporum, Tigridum, Pantherarum, Vrſorum, Apro..um, ſingulæ legiones cohortibus diſtributæ partim aperto Marte, partim ſuccenturiatæ inſidiis, in procinctu ſunto. In mari Lamiarum, Turſionum, Canicularum, Vitulorum, Phyſeterum, ſingulæ myriades circumnanto, & ſuus cuique centuriæ Triton buccinator adeſto. In aëre, centuriata coruorum agmina triginta millia, vulturum vero octoginta millia, & duplicatus Niſorum numerus volanto. Neque in aëre tantum hialites (ſi forte nocturnis, quæ hoſti fauent, auibus illic eueheretur) ipſum inuadunto : ſed etiam terra marique. Quadrupedum ac Piſcium exercitum modis omnibus iuuanto, & communem hoſtem locis ac temporibus omnibus infeſtanto. Leo ſummus totius exercitus Imperator eſto: ac, ſi opus fuerit (ingens enim *Pontificem* exercitus, aut potius turba ſequetur) copias pro arbitrio augeto. Cuſtodes etiam nocturnos, anſeres præſertim feros, & grues, quotquot voluerit, adlegito. Sic omnes mundi partes aduerſus ipſum munierimus. Nam in cœlum quidem ipſum minime peruenturum, non magis quam Luciferum ſemel deiectum, cuius in ipſum anima migrauit, certo ſcimus : cum ne nunc quidem de terra *Solis* aſpectum ferre poſſit. Itaque non euadet, quin aut viuus aut mortuus (quanquam & nunc ſemimortuum & cadaueroſum hominem eſſe aiunt) nobis aut inferis, animo & corpore pœnas det. Hoc te per fecialem hanc epiſtolam ſcire voluimus. Male valeas, & pereas, Amen. Hæc epiſtola, quo auctore, me fugit, Satyræ *Thomæ Naogeorgi* in Catalogum hæreticorum adiecta

cta, Anno 1559. in lucem edita eſt, quam in bibliotheca parentis mei cariſſimi repertam, eo tecum mihi lector communicare viſum fuit, quod illam iam non proſtare amplius ſatis exploratum habeam.

CCCLXXVIII. *De Standicio Franciſcano & quodam Seruita.*

ESernius & *Pacidianus* erant gladiatores per omnia pares, longeque omnium nobiliſſimi M. Tullius in libro de optimo oratorum genere. A me autem, quo maximis minima conferam, gladiatorum par nobiliſſimum inducitur. Æſchines tanquam Eſernius, vt ait Lucilius, non ſpurcus homo, ſed doctus & acer, cum *Pacidiano* hoc componitur, optimus longe poſt homines natos. Eiuſmodi ferme ſpectaculum nobis exhibuerunt non ſine magna omnium voluptate, ſuperioribus hiſce diebus *Londini* apud Britannos duo Theologi: quorũ alter erat magnus ille *Standicius, Franciſcanorum*, quos conuẽtuales vocant, in ea inſula κορυφαῖος, homo mire vocalis, Scotiſta ſtrenuus, animo intrepido: tum iis lateribus eaque corporis firmitate, vt vel triarius miles, vel gladiator eſſe poſſet, ni Theologus eſſet. Alter *Italus* ex eorum ſodalitio, quos vulgus fratres *Seruitas* appellet ob id, vt accipio, quod licet ſint Scarebeis nigriores, tamen vni virgini *Mariæ* ſeruiant, neque cum Chriſto, neque cum quopiam alioqui diuorum quicquam habeant commercii. Verum hic, vt fortaſſis eruditione non inferior erat; ita gladiatoriis dotibus longe impar, vt ego quidem ſentio. Is vbi ſeſe ex more ſub quadrageſimam ſacram *in Britanniam recepiſſet, quo declararet, ſeſe non omnino luſiſſe operam, quam theologicis literis*

literis annos iam aliquot impenderat Lutetiæ, *conclusiones, vt vocant, aliquot proponere cœpit inter eruditos disputandas, quarũ pleræque ad negotiatores pertinebāt, excepta prima, quæ ad diui Francisci contumeliā videbatur pertinere.* Ea habebat hanc ferme sentētiam, peccare fratres minores, si pecuniā accipiant, siue ipsi, siue per alios, & ex consequenti peccare, qui illis pecuniam darent, quod quisquis ministraret occasionem peccandi, peccaret ipse quoque. Atque vt hoc auderet homo peregrinus, hæc perpulit occasio. Diuersabatur hic Seruita apud Augustinianos, qui se vocant *Eremitas*, κατ' ἀντίφρασιν opinor. Hi Londini non mediocrem quæstum faciunt ex negotiatoribus, præsertim Italis, & ob id inuisi *Minoritis*. *Standicius* igitur, quo quæstum illum ad suos auerteret, in concione monuit populum, vt etiam atque etiam viderent, quibus confiterentur. Nam duobus tantum ordinibus à Pontifice datum ius audiendi peccata quorumlibet, nimirum Minoritis & Iacobitis. Hæc quoniam ad famem vocare videretur reliquos ordines, inito consilio subornarunt *Seruitam*, qui tam capitalem iniuriam thematiis vlcisceretur, quod linguæ Britannicæ rudis loqui populo non posset. Affiguntur igitur omnibus templis & angulis conclusiones, de quibus dicere cœperam. Huius rumor paulatim vt fit, sparsus, cum ad *Standicianas aures* peruenisset, ibi vir pius excelsique animi, se dignas ira animo concipit. Minatur dira, omnino res ad magnam aliquam tragœdiam spectare videbatur, ni deus aliquis ἀπὸ μηχανῆς interuenisset. Intelligebat enim vir sapiens, rem ad Saguntinam famem spectare, si eiusmodi propositio ve-

audi-

audita fuiſſet publice. Et inter ipſos is ſanctiſſimus habebatur, quiſquis nummorum quam plurimum poſſidet. Quid multa? Coactus eſt *Seruita* adire hominem, quo ſe purgaret, & illius placaret animum. Ibat homo grauate. Territabant enim hoſpitem cumplures, quod dictitarent, *Standicium* hominem eſſe virulentum clamoſum, bilis immodicæ: tum apud promiſcuam plebem, puta nauiculatores, aurigas, & calcearios, veteramentarios, fullones, alioſque id genus proceres eſſe aliquid, deinde tanto animi robore, vt vnus aduerſus vniuerſam Britannorum Eccleſiam, immunitatis cauſam fortiſſime ſuſtinuerit, ob id Sacedotibus & Epiſcopis omnibus inuiſus, ac bonæ plebis parti, quæ clericis bene vult. Vt coram ventum eſt, *Seruita*, quoniam non theologiam modo, verum etiam Rhetoricen attigerat, hoc exordio aggreſſus hominem ſibi conciliare: Egregie pater, inquit, haud ſane volens huc venio, quod audiã à pleriſque, te eſſe impotenter iracundũ, &, ſi quibuſdam credendum eſt, etiam furioſum. Atque hactenus μάλα ἐντέχνως captata beneuolentia, rem paucis ſubiecit. At tamen, inquit, quoniam hi patres id tantopere à me contenderunt, adſum auditurus, ſi quid velis. Hic alter protinus magnis conuitiis debacchatũ in hominem, concluſionem eſſe ſcandaloſam, offenſiuam piarum aurium, hæreſim ſapientem, irreuerentialem in ſeraphicum ordinem Diui Franciſci, ipſum mox pœnas daturum, ni eam recantet. Contra *Seruita*, vt fortem virum decuit, reſpondit, ſe diſputandam propoſuiſſe, non recantandam. Ad tam impiam vocem ſupra modum commotus *Standicius*, iubet hominem pauliſper operiri, ac ſeſe proripit intro. *Seruita* ne hic quidem

dem obtemperans tanto viro, cœperat iam abire. At ille mox accitis Satellitibus aliquot ſuis cucullatis, habet enim permultos, nec minus robuſtos, nec minus audaces regiis, abeuntem aſſecutus, correptum pedibus ſeu *Cacum* quempiam introrſum trahit: ibi *Seruita* deſtitutus, & extrema metuens, quod in deploratis rebus fieri ſolet, *Ieſum* implorat: *Ieſum, Ieſum*, quanta poteſt voce, identidem exclamans. Nuſquam erat *Ieſus* inter Franciſcanos, ſed trahebatur interim miſer: verum è vicinia ad *Ieſu* nomen exciti quidam opifices cæmentarii, cum ſaxis & inſtrumentis ſuis accurrebant, & hominem è ſatellitum illorum manibus eripuerunt. Atque hic fuit illius fabulæ primus actus. Proximus autem magnis vtrinque conuiciis act⁹ eſt, vtriuſque partis Ducibus paſſim quiritantibus apud ſuam factionem. *Seruita* votiuam etiam tabellam *Ieſu* Seruatori ſuſpendiſſe dicitur, argumento coloribus expreſſo, & aſſcripto epigrammate. Iam fabula cito populum peruagata ad Cardinalis etiam aures qui eius regni præſes ac Iudex eſt, penetrarat. Is, vt eſt feſtiuo ingenio, ratus ſpectaculum haud iniucundũ, ambos apud ſe ſiſti iubet. Accuſat *Standicius* fortiter. *Seruita* gnauiter defendit. *Cardinalis* pronuntiat, quandoquidem ſcholaſtica diſputabiliſque eſſet propoſitio, vti mox à paſcha Iouis die publice diſputarent in æde diui Pauli, id eſt templum eius inſulæ celeberrimum. Neutra pars pugnam detrectat. Adornant ſeſe Duces, apparant ſeſe milites: affiguntur valuis, compitis, ac palis omnibus concluſiones, concurritur & è longinquo ad hoc ſpectaculi. Diuerſa hominum ſtudia, ſed omnium æqua exſpectatio. Ne longum faciam, aderat dies pugnæ deſtinatus, doctis atque indocti

dif-

differta omnia. Et ecce quorundam opera factum eſt, vt à Rege per Cardinalem interdictum exiret, ne quid ageretur. Ibi *Standicius*, quo gloriam eam in ſe deriuaret, dimiſſis aliquot è ſuis ſpargit per omnem populum, *Seruitam* ſupplicem ſibi ad genua accidiſſe, deprecatumque, ne diſputatio procederet. Iamque id pleriſque perſuaſum erat, cum alter hoſpes Anglice neſciret, niſi neſcio, quia Deus *Seruitæ* in mentem miſiſſet quiddam. Is enim conſcenſo ſuggeſtu ſic multitudinem eſt allocutus: Doctiſſimi Doctores, voſque cæteri præſtantiſſimi viri: erat hodie futura diſputatio, ſed Reuerendiſſimus Cardinalis ob iuſtas cauſſas iuſſit ſuperſedere, ne quid fruſtra exſpectetis. Minores vbi vident tantam gloriæ prædam ſibi è manibus eripi, adoriuntur hominem, etiam in medio templo dilaniaturi, ni prouidens Cardinalis illi cuſtodes aliquot ſuæ familiæ notos adiunxiſſet. Minores igitur, quod illic ſolum licebat, motis capitibus multa procul minati, rurſus ad *Cardinalem* magnis clamoribus *Seruitam* accuſant: qui contra regium interdictum auſus ſit apud populum teſtari, ſe paratum ad defendendam concluſionem tam impiam. Iubetur utraque pars adeſſe. *Standicius* præter ſatellites ſuos etiam puerum cucullatum adduxerat, iam tum Scotiſſantem. Tanti refert à teneris recte inſtitui. Eum, dum per diuerſa atria ad Cardinalis adytum penetrat, oſtentat Magnatibus aulicis. Nam ille pleriſque notus eſt magis, quam carus. Affirmat fore, vt puer ille *Seruitam* conficiat proteratque. Ventum eſt, agit *Standicius*, vt puer cum illo committatur. At negat Cardinalis decorum, ſi cum homine graduato, vt vocant, puer committeretur. Nam *Seruita* Theologiæ Baccalaureus erat, cur-

rens an ſedens, formatus, an mox formandus, incertum. Obiectum eſt igitur Minorita quiſpiam, ſed Italus Italo, vt cornix cornici configeret oculos. Docti aliquot & proceres arrectis auribus circumſtant. Ibi Minorita porrecto brachio: Tun', inquit, ais peccare Minores, ſi tractent pecuniam? Aio. Negas Pontificem poſſe indulgere, vt liceat? Haud nego. At nobis indulſit. Credo. Licet igitur. Haud repugno. Mentitur igitur tua concluſio. Hoc telum ſic eluſit *Seruita*: Mea, inquit, concluſio de Minoribus pronunciat. Illis non licet: vobis, qui minores non eſtis, licet. Imo, inquit alter, bulla pontificia nos Minores vocat. Vocat ait Seruita, ſed addit, Conuentuales. Sic enim minores Conuentuales minores ſunt, vt homo mortuus eſt homo. Hic cum obmutuiſſet Minorita, non enim exſpectarat eam ſolutionem, Cardinalis admiratus dialecticum acumen, arriſit non inſuauiter. *Standicius* vbi videt primam coitionem parum feliciter proceſſiſſe, ipſe prodit in harenam, ac vultu minaci & intento brachio: Aio, inquit, te excommunicatum. Et mox neganti: Eſt nobis, inquit, bulla pontificia, quæ excommunicat omnes, qui dicere auſint, fratres Minores Conuentuales apud Anglos peccare, ſi recipiant pecuniam. tu vidiſti bullam, & affirmas; Ergo es excommunicatus. Hic plane iam ἔμβροχος tenebatur *Seruita*, niſi elapſus eſſet, vt diceret, bullam loqui de Minoribus Conuentualibus, qui minores non eſſent, ſuam Concluſionem loqui de minoribus abſolute. Cardinalis, qui animi gratia magis, quam ſerio hæc ageret, ſic vtrumque dimiſit, vt nondum ſatis liqueret, vter eſſet vir fortior. Seruita Lutetiam repetit, triumphum illic acturus. *Standiciani* contra apud ſuos
iacti-

iactitant, illum à puero ſuperatum, ſic vt nihil haberet, quod hiſceret. Concluſio manet Oxoniæ Cantabrigiæque in ſcholis Theologicis diſputanda. Hoc ſpectaculi, quoniam nobis vehementer iucundum fuit, volui tibi optime Lector eam voluptatem communicare, vt hac amœnitate lectionis tædium leuares.

Eraſm. in Chiliad. in Prouer. Eſern cum Placidiano.

CCCLXXIX. De Moniali quadam.

RЕcitatur hiſtoria de quadam Moniali, quæ oblectata ſpeculationibus ſuis, ſtudioſe à reliquis ſe ſeparabat, ne impedirentur cogitationes. Hæc cum videretur ſibi aurea veſte induta, & aurea corona ornata, atq; ita, ceu nuptiis ſponſa læta ſederet & gauderet, reliquæ moniales deprehendunt ſatanæ ludibrium. Vident enim Coronæ loco capite ſtercus vaccinum, quod ipſa ſomniabat auream coronam eſſe.

Luth. Tom. 6. VVit. Latin. pag. 233. fac. 2.

CCCLXXX. De Hiſpanis quibuſdam.

NVper in Hiſpania decumbente Regina adhibiti ſunt aliqui, ſe ipſos ferreis ſcorpionibus flagellantes, vt ſanguine ſuo placarent Deum, & impetrarent prorogationem vitæ ipſi Reginæ. His opponi debuiſſet vox diuina: Quis quæſiuit hæc de manibus veſtris?

Idem ibidem pag. 598. fac. 2.

CCCLXXXI. De Adoleſcente Saltzungenſi.

DVo quidam adoleſcentes *Saltzungæ* vnam atque eandem puellam ita amabant, vt quilibet eam vxorem ducere expeteret. Quia vero alter alteri præſtabat diuitiis, iſtum ſibi antepoſitum iri ſuſpicabatur. Quamobrem, vt ne ſibi ipſe deeſſet, de caſtrando iſto opulento competitore

ſuo conſilium capit. Nec mora, duos mox calones conducit, iiſdem decem aureos promittit, ſiquidem iſtum aliquo proficiſcentem & intercipiant, & caſtrent. Quid fit? Pecuniæ, vt dici ſolet, omnia obediunt. Ea hi quoque ineſcati conditionem accipiunt. Non ita multo poſt adoleſcens ille peregre abit. Calones illum & inſequuntur, & conſequuntur, & denique caſtrant. Miſer autem ille per omnia ſacra eos obteſtatur, vt vitam ſibi potius, quam virilia eripiant. Illi ſe in mandatis id non habere reſpondent, ſed potius vt caponem illum faciant. Ferat igitur, non culpet, quod vetari nequeat. Caſtratur ita miſer iſte. Domum autem reuerſus alteri iſti dicam eo nomine ſcribit, qui re intellecta in fugam ſeſe dedit. Ita factum eſt, vt neuter puellam iſtam in matrimonium acciperet.

CCCLXXXII. De Petro Pagano.

QVo tempore parens meus Marpurgi ſtudio Theologico operam dedit, præceptoribus ibi vſus clariſſimis & præſtantiſſimis viris D. D. *Andrea Hyperio, Iohanne Lonicero,* VVigando Orthio, & Iohanne itemque à VValtmanshauſen, Theologo nobili, vidua quædam, *die Kuliſchen* cognominata, affecta iam ætate fœmina, in platea Franciſcana habitabat. Cui quidem filiæ erant duæ cū nubiles ambæ, tum vero admodum elegantes atq; ſpecioſæ. Quarum natu tamē maxima ſororem ſuam & oris venuſtate, & morum elegantia, & affabilitate non parum quidem multū antecedebat, ſed multis paſſibus à tergo relinquebat. Eam adoleſcentuli duo ſimul efflictim deperibant. Quorum alteri quidem *Philippo Schallero Alsfeldiano,* Iuris ſtudioſo, facies, ſeu carioſa, ſeu grandinoſa, ſeu cadauero-

uerosa denique erat, hoc est, pustulis rubicundis vsquequaque obsita atque fœdata. Alteri vero *Eobano Brugensi* Eschuegia oriundo, Magisteriique insignibus redimito, hæmorrhoides identidem dolorum faces adhibebant. Itaque ille quidem russa ista, tumida, liuidaque facie sua leprosum quendam repræsentabat iste vero & macie totius corporis, & faciei itemque tum pallore, tum squalore febricitantem aliquem ad vnguem vtique exprimebat. Quamobrem Poëta Paganus hanc in rationem salse quidem & facete corriuales hosce perstrinxit:

Sunt duo, quos læsit formosa puella sodales,
Huic facies: illi posteriora dolent.

Etsi vero hoc illi summa acerbe ferre viderentur: Poëta tamen susque deque id ipsum faciens medium illis digitum ostendebat, atque hoc quidem Horatii subinde occinebat:

-- Pictoribus atque Poëtis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.

Cæterum neuter ipsorum culina hac potitus est, quod Schallerus quidem, I.V.D. in Italia creatus, in patriam sese receperit, ibineque de fenestra noctu forte fortuna prolapsus animam miserandum in modum exhalauerit: Brugensis vero Eschuegiæ natali solo suo aliquando cœlibem vitam egerit, posteaque pestilentia confectus, Deo naturæque concesserit.

CCCLXXXIII. De eodem Petro Pagano.

QVum *Augustus Dux* Saxoniæ, Sacrique Romani Imperii Septemuir, Princeps benedictæ memoriæ laudatissimus, *Gotham*, munitissimum Thuringiæ propugnaculum, iussu atque mandato *Maximiliani Imperatoris* obsidione cingeret,

geret, & oppugnaret, eo quidem tempore *Petrus Paganus* confirmandi ſui gratia Marpurgo profectus, *VVanfridæ* patria ſua apud matrem hærebat. Cum igitur *Gotha*, licet & à milite, & à commeatu cumulate inſtructa eſſet, obſidionem diu non ſuſtineret, ſed preter omnium exſpectationem mox moxque fœdam & pudendam deditionem faceret, incredibile eſt, quam grauiter & indigne eam rem *Paganus* tulerit. Proinde œſtro quodam Poëtico percitus, ſequens carmen non modo panxit, ſed & parieti non ita pridem cæmento de integro obducto & incruſtato, carbone quodam, vt ab omnibus maternas ædes ingredientibus perlegi poſſet, maiuſculis literis ſcribit:

Non bene Gothenſis *quadrat Reſpublica Romæ:*
Expulit hæc Reges. prodidit illa Duces.
Inclyta Tarquinios eiecit Roma ſuperbos,
Deſeruit patriæ perfida Gotha patrem.
Regibus expulſis Romana potentia creuit,
Sed male deſerto Principe Gotha *ruit.*
Atque vtinam ruerent cum mœnibus, vrbe, foroque,
Quisquis in hac auctor proditione fuit.

Cæterum quum Elector Auguſtus eo fere tempore, cum Gotha ſe dediſſet, Caſſiliæ cum Haſſiæ Landgrauiis, D. D. *Guilielmo, Ludouico, Philippo, atque Georgio*, qui patri ſuo Domino *Philippo*, Principi omni laude ſuperiori iuſta iam fecerant, in collocutionem veniret, atque conſilia communicaret, euenit, vt *Gotham* repetiturus VVanfridæ pernoctarit. Quamobrem quum quidam *Auguſti* aulici ad *Pagani* matrem diuertiſſent, carmen ipſius parieti inſcriptum admirabundi legunt, diligenterque ex ipſa percontantur, ecquis carmen iſtud confeciſſet, illa vero verita, ne filio ſuo fraudi foret, ac periculi inde quippiam crearetur, ſi ipſum

ipſum nominaret, de eo nihil ſibi cõſtare reſpondit, cauſſata, multa quotidie ſe inſcia atque inuita ab hoſpitibus inſcribi parietibus, quorum ipſa rationem reddere poſſet nullam. Itaque aulicus ille animaduertens, nihil ſe ex illa exculpere poſſe, *Pagani* carmen non ſolum deſcribit, verum etiam hoc diſtichon illi ſubiicit:

An non rectorum contemtus conſiliorum
Effectus tales progenerare ſolet;

Iohannes Rainerius in Lugdunienſis vrbis laudem.

Vt cœlum volui, ſic & mutarier vrbes
Et gentes, nec non tempora cuncta vides.
Clara fuit quondam *Babylon*, & nobilis olim
Vrbs Cadmi, ſed nunc vtraque ſtrata iacet.
Æquata eſt quondam Romana potentia cœlo,
Quæ nunc in luſtri deſidioſa latet.

CCCLXXXIV. De Simone Bingio, & Iohanne Rhodo, Doctore Medico.

S*Imon Bingius* Illuſtriſſimis Haſſiæ Landgrauiis, *Philippo & Guilielmo*, Principibus Opt. Maximi, quos honoris cauſſa nomino, multos annos in conſilio adfuit, ac ſuam illis, quoad vixit, & induſtriam, & prudentiam, & fidem abunde cumulateque probauit. Is quidem, cum ex Comitiis aliquando VVormatienſibus reuerſus Marpurgum tranſiret, euenit, vt forte fortuna in *Iohannem Rhodum*, Profeſſorem Medicum incideret, qui data illi dextera tum reditum ei gratulabatur, tum ex ipſo etiam de nouis iſtorum Comitiorum rebus vltro citroque ſciſcitabatur. *Bingius* igitur actis ei de gratulatione ſibi facta gratiis, ſi omnia minima maxima cognoſcere ex me, *Rhode*, geſtis, inquit, quæ quidem iſtis in Comitiis tractata fue-

runt, eſt vtique, vt aliquo vſque mecum commees, acceptaque *Rhodi* mox læua eum ſibi adiungit. Quod enim *Bingius* cruſtarios quoſdam eminus conſpicaretur, qui quidem limum, ad incruſtandos parietes depſebant ac ſubigebant, *Rhodum* per illum ipſum ſurſum deorſum pertrahere, eoque probe contaminatum pro oblectamento habere animum ſuum inducebat. Itaque cum *Rhodo* pede preſſim progreſſus, de magno perpulcrorum ſcortorum numero, qui Comitiis interfuiſſet, narrare illi occipit. Erat hæc narratio *Rhodo*, vt pote homini libidinoſo & à ſcortis minime alieno, haud inſuauis aut ingrata, qui & honori ſibi ducebat, quod à tantæ dignitatis viro equo pulcerrimo inſidente, & equitibus aliquot ſtipato duceretur, & familiariter ipſum iucundeq; verba facientem audiret. Cæterum cum ad iſtum limi cumulum peruentum iam eſſet, *Bingius* calcaria equo ſubdit, & *Rhodum* multum licet tergiuerſantem per limum ducit, reflexoque aliquoties equo iterum atq; iterum reducit, & ad extremum nonnihil in altum ſublatum in limum proiicit præcipitatque, vbi miſer ille veluti mus in pice hæſitat, & vſquequaque limo obductus ac ſordidatus ab omnibus, qui huic pulcherrimo ſpectaculo aderant, ridetur, diu multum laborans, vt inde rurſus emergat. Quod autem *Rhodius* mulierculæ cuipiam, quam cutium anſerinum appellabant, paulo ante ſtuprum intuliſſet, ex eoque ſuſcepiſſet ſobolem, non deerant, qui dicerent, *Bingium* hac ipſa de cauſſa iſthanc illi notam inuſiſſe. *Rhodius* vero tametſi ita acceptum ſe à *Bingio* implacatiſſime ferebat, eaque gratia totus in fermento iacebat, diſſimulabat tamen, & tandem aliquando ex iſto limo obluctatus vel protractus potius à cruſtra-

ſtariis, *Bingio* ſe in medullis plane atque viſceribus hærere gloriabatur, qui amore quodã erga ipſum ſingulari hunc ad modum iocari ſecum ac ludere conſueuiſſet. Id quod laudi ſibi duceret, non probro: *Er ſtûnde mit dem Herrn Simon Bingen ſo trefflich wol, vnd pflegte derhalben derſelbige alſo mit ihm zuſchimpffen, zuſchertzen, vnd zu kurtzweilen, welches ihme zu ſondern Ehrẽ gereichte.* Aſt ego contra dicerem: Iſtud inimicis meis fiet, nõ mihi. Ego neque ridiculus eſſe, neque plagas pati poſſum.

CCCLXXXV. *De eodem Rhodo.*

FErt ita Germanorum conſuetudo, vt hominem peregrinum ad ſe venientẽ vini alicuius generoſioris munere ornent, eoq; ipſius aduentui gratulentur, præſertim ſi is virtutis eruditioniſq; opinionem habeat, neq; ita crebro eos inuiſat. Hunc morem Marpurgenſis Scholæ Profeſſores ſeruare cupientes, quo tempore *Philippus Melanchthon* ad Comitia VVormatiẽſia profecturus, eos inuiſeret, *Ioanni Rhodo* negotiũ dant eo munere Dominum *Philippum* omnium ipſorum nomine ornãdi. *Rhodus* igitur, qui *Philippo* multis annis familiariſſime vteretur, atq; domeſtice quodammodo cum ipſo vixiſſet, minime ſollicitus eſt, quemadmodum erudita aliqua elaborataq;(quod fieri ſolet) oratione *Philippum* affaretur, hocq; ſuum munus verbis ornaret, ſed recta alacriterq; ad menſam accedẽs *Dn. Philippe*, inquit, ecce *Vinum Theologicum*. Quo illius ſermone *Philippus* atq; Profeſſores Marpurgenſes diuerſe affecti ſunt, cum ille quidem certe plurimum eo recrearetur, idq; ſuauiter arridendo minime omnium diſſimularet: hi vero obſtupeſcerent plane, pudoreque nonnullo ducerentur, quod iſte rem tantam tam negligenter ageret.

CCCLXXXVI. De eodem.

IDem aliquoties vnum duntaxat auditorem habebat, in temploque ædibus pædagogii contiguo docere solebat. Cum autem aliquando pueri in cœmiterio huius templi non modo lusitarent, sed & Professoris pronunciationem exprimere imitariq; studerent, atque adeo lapillis interdum fenestras specularíaque perforarent, iussit auditorem hunc suum exire, puerosque istos coercere atque compescere. Auditor dicto illius est audiens. Interea autem dum hic abest, puerosque istos partim sedat, partim etiam abigit, *Rhodus* minime à lectione cessat, sed strenue pergit, non minus stentorem agens, quam si centum alioqui auditores, nedum vnicum istum, præsentem haberet. Erat nimirum parietibus erudiendis perinde aptus atque hominibus.

CCCLXXXVII. De eodem.

IDem ædes suas aliquando de integro incrustandas curabat; ac omnes dein parietes exteriores omnis generis morionibus depingendos curabat, sic quidem, vt quosdam Iurisperitorum, nonnullos Theologorum, alios Medicorum habitu indutos cerneres. Ac ne quispiam forte eo nomine cum illo expostularet, ipse quoque medius inter fatuos pingi collocarique voluit, sic quidem, vt rubro thorace indutus de more suo esset, ac dextera vitrum lotio repletum teneret, idque etiam atque etiam contemplaretur. Prope hunc autem stabat *Guilielmus Cratarolus* Italico vestitu indutus, (figulus enim figulum odit) similiterque vrinam cōspiciebat. Quod quidem Italogermanus hic implacatissime certe tulit. Has ædes plerique omnes non sine admiratione, atq; adeo risu præter

scribant. Quidam autem illustri loco natus homo, cum primum eas præteruehеretur, istæ quidem ædes stultorum sunt plenissimæ, inquit, *An dem Hauß stehen trefflich viel Narren.* Id audiens *Rhodus*, confestim respondit: At multo plures stupidioresque eas prætereunt: *Ia es gehen aber noch viel mehr vnd grösser Narren vorüber.*

CCCLXXXVIII. *De Vindiciano Medico.*

AVgustinus ad Marcellinum epistola quinta narrat, quendam *Vindicianum* Medicum nobilissimum sua tempestate quoddam remedium cuidam præbuisse, qui graui morbo laborabat, quod ille cum accepisset, è vestigio conualuit, cumque post multos annos rursus tentaretur eodem morbi genere, idem quoque remedium adhibuit. Cæterum tantum abfuit vt liberaretur, vt potius deterius habuerit. Itaq; Medicum accessit, & hac de re magna cum admiratione conquestus est: Respondit *Vindicianus*, cum ex illo remedio conualuisti, ego tibi præceperam vt eo vtereris, at nunc, quia ipse non præcepi, secus tibi euenit. Mirati sunt auditores, qui astabant, vt qui acciperēt, pharmacum non ex rei natura, sed potius ex verbis præcipientis habuisse vim sanandi. Subrisit ibi Medicus, & adiecit: Iuueni suaseram hoc remedium, quod nunc homini grandæuo non consuluissem.

D. Martyr. 1. Cor. 3. pag. 63.

CCCLXXXIX. Εἰς Οὐρομάντην.

RAncidus vt Medicus lotium bonis aspicit, ipsi
Oblatum lanii fraude manuque, refert:
Sic habeas: puerum coniux tua gestat in aluo:
Ah dignum lotio stercoribusque caput?

Schassar. in Epigram.

CCCXC. *Iocosa Astrologorum & Medicorum irrisio.*

PRoximo anno cœci parum aut nihil videbunt, surdi male audient, muti non loquentur. Ver erit calidum ac humidum, æstas calida & sicca, autumnus frigidus & siccus, hyems frigida & humida. Æstate erunt quandoque pluuiæ, interdum fulmina ac tonitrua, aliquando cadent grandines. Bellum erit inter aucupes & aues, inter piscatores & pisces, inter canes & lepores, inter feles & mures, inter lupos & oues, inter Monachos & oua. Multi interibunt pisces, boues, oues, porci, capræ, pulli, & capones: inter simias, canes & equos mors non tantopere sæuiet. Senectus eodem anno erit immedicabilis propter annos, qui præcesserunt. Non pauci inopia laborabunt, complures ægrotabunt, plerique morientur etiam ante senectutem. Varia erit rerum mutatio. Periculosa erit nauigatio in Oceano occiduo, præsertim si oriantur tempestates. Reges & Principes satis bene se habebunt. Vulgi fortuna quandoque bona fuerit, interdum aduersa, aliquando mediocris. Diuites melius se habebunt, quã pauperes: sani, quam ægri. Aurum erit carius argento, plumbum erit mediocris pretii. Circa Martium oues minoris ementur, quam boues aut equi. Erit bonum edere capones, pauones, perdices, & bibere optima vina. In aliquibus locis erunt cædes ac homicidia propter aspectum Martis. Plenilunium erit in Martio vel Aprili, quando Luna Soli erit opposita. Quod si ipsa tum in caput vel caudam Draconis inciderit, ocultatur tantisper, dum rursus ex vmbra terræ emergat. Serenitas erit circa orbem Solis: Frigus vigebit in extremis Zonis & aliis montibus. Calor & siccitas aëris futura est

eſt ſub ſignifero. Ingens humoris copia erit circa mare Tyrrhenum, ac Ionium, & maxime in Oceano. Qua de re vide Ariſtotelem libr. 14. Phyſic. c. vltimo paulo poſt finem.

Ioachim. Fortius Ringelbergius pag. 556.

CCCXCI. De Medico quodam.

ROmanus quidam Medicus procul ibit Athenas,
Vt Græce latio diſceret ore loqui.
Prima nouæ linguæ qui cum præcepta teneret,
Iam rude Grammatices & ſuperaſſet opus.
Mæonium vatem ſibi mox proponit Homerum,
Talia ſunt cuius carmina ſcripta libro.
Iram pelidæ memora mihi diua ſuperbi
Peſtiferam Græcis, quæ mala multa dedit.
Et fortes animas ſub triſtia tartara miſit
Heroum, quas nunc pallidus Orcus habet.
Scilicet hæc Medicus cum primum carmina legit,
Edidit inſigni dicta faceta ioco.
Si meruit laudis tantum bellator Achilles,
Hæcque ſuæ famæ gloria magna fuit:
Quod Stygio multas animas Acheronte ſubegit,
Pro Danais quando fortiter arma tulit.
Me reor & ſimili celebrabit Græcia laude,
Ars me nam quiddam grandius inſtar habet.
Non quia ſic gladiis, rigido nec denique ferro
Eſt vnquam cædes vlla peracta mihi.
Herbis ſimplicibus tantum curator, ad Orcum
Multorum medica corpora mitto manu.

Martialis de Diaulo Medico libr. 1.

Nuper erat Medicus, nunc eſt veſpillo Diaulus,
Quod veſpillo facit, fecerat & Medicus,

Idem lib. 6. de Andragora.

Lotus nobiſcum eſt hilaris, cænauit & idem,
Inuentus mane eſt mortuus *Andragoras.*

Tam subitæ mortis caussam *Faustine* requiris,
In somnis Medicum viderat Hermocratem.

Idem in malum Medicum lib. 8.

Hoplomachus nunc es, fueras ophthalmicus ante,
Fecisti Medicus, quod facis Hoplomachus.

Idem lib. 10. *de Caro Medico.*

Nequius à Caro nihil vnquam *Maxime* fact
est,
Quam quod febre perit, fecit & ille nefas.
Sæua nocens febris saltem quartana fuisset,
Seruari medio debuit illa suo.

Idem lib. 11. *de Phrenetico Medico.*

Inuasit Medicus sica Phreneticus Eucli
Et præcidit Hylen, hic puto sanus erat.

Idem ad Antiochum Tonsorem libr. 11.

Qui nondum Stygias descendere quærit ad v
das,
Tonsorem fugiat, si sapit, *Antiochum.*
Tres Medicus facies habet, vnam, quando rog
tur,
Angelicam; mox est, cum iuuat ipse, Deus.
Post vbi curato poscit sua præmia morbo,
Horridus apparet terribilisque Satan.

CCCXCIII. De D. Nicolao Asclepio.

Composuerat hic aliquando carmen, nisi f
lor, gratulatorium, idque cum *Comiti* cuida
dedicabat, tum vero ipse eidem offerebat, sic
mirum futurum sperās, vt liberalius aliquod m
nus à Comite ferret. At vero *Comes* cū libellu
hunc aliquantisper contemplatus esset, coquo
se accersito negotium dat deducendi huius in p
pinam, inibique prolixe liberaliterque accipie
di. Deducitur ita *Asclepius* in popinam, interq
fuliginosos nidoremque redolentes coquos
gra

prandet. Interiectis autem horis tribus quatuorve, cum frustra se, præter ientaculum istud, munus aliquod sperare animaduerteret, pertæsus nidoris culinarii domum se refert, coquoque iniungit, vt Comiti suo per occasionem de ientaculo sibi obiecto gratias agat. Domum autem reuersus multum de hisce Comitis huius sordibus ne dicam, an barbarie, cũ apud collegas suos dominos Professores, tum vero etiam apud scholasticos publica in lectione conquerebatur. Pulchrum, inquiens, atque peramœnum Poëseos est studium, at quod rem familiarem parum admodum augere videatur. Ego enim cum aliquando multum studii atque operæ in condendo aliquo poëmate posuissem, præter ientaculum, quod inter rancidos mihi coquos deuorandum erat, nihil quicquã certæ mercedis munerisque sum adeptus. Abieci igitur hoc studium, meque ad iuris cognitionem contuli, quod quidem non iusculis tantum, sed & omnis generis diuitiis atque opibus Professores suos ornat atque auget.

Recte igitur *Schefferus libr.* 1. *Epigrammat. pag.* 99. *fac.* in Musam.

Legibus ambiguas solitus decidere lites,
 Grandeque venali voce replere forum,
Vltra bina tenet solidorum millia, linguæ
 Quos opera meruit, dum breuis annus abit.
Ast mihi sectanti nudas trieteride Musas,
 Vix totidem nummos feruida cura parit.
Musa vale, calami valeatis Apollinis omnes,
 Si dare causidico Bartolus ista potest.

CCCXCIV. *De Gosolaria, quæ Euricio Cardo pro oblato carmine tres bohemos dedit.*

Quod

QVod celebrata meo *Gosolaria* carmine viuit,
Coniice Rectores quid retulere Patres.
L. Centum Pannonios. C. Ha centum ? L. Plusne, quid inquis ?
L. Non tantum ? C. minime. L. dimidiumne ? C. tace.
L. Forte quadraginta ? C. Non. L. trigintave ? C. nec illos.
L. Dignum se tantis quid potuere minus ?
C. Tam malus exspectem tam grandia præmia vates ?
L. Dic age quid ? C. Tricæ quod meruere meæ.
Tres lætus cepi, regale numisma, Bohemos.
L. Garris ? C. non certe, magnane dona satis ?
L. O in perpetuos huic vrbi dedecus annos,
Et nulla cessans posteritate pudor.
C. Imo mihi oblatum est hoc summo munus honore.
Nempe per egregios ceu Iouis arca viros.
L. Attulit Agrippis ingens pro versibus aurum
Pessimus in clario Chœrilus ille choro.
His modo contemtis nugis prudentior ætas
Vidit, quid fulgens vtile nummus habet.
Quæ, præsens vbi res, nil posthuma verba moratur,
Candida non Cineres nigrave fama mouet.

Cordus ad Michaelem Lisarium.

Idem ibidem.

Quas mihi retulerit diues *Gosolaria* grates
Promisso, quæris, *Gittelitano*, libro.
Tres ferme cepi Ioachimos, grandene munus ?
Quid plus in votis debuit esse meis ?
Dimidio constat quater octo didrachmate versus,
Talia quis pluris carmina stultus emat ?

Idem

Idem ibidem *ad Gosolariam.*

Non ingrata meis *Gosolaria* versibus, ad me
Tres mittis latum reddita dona viros.
Quid tanta tamen hæc opus est ad munera turba,
Quæ queat exiguus centupla ferre puer?

Ad eandem idem ibidem.

E primore tui choro popelli
Tres nummos mihi tres viri tulerunt,
O quam falsus eram Poëta, quando
Fortes te cecini tenere ciues.

CCCXCIV. De Carolo V. Imperatore.

IMperator *Carolus Quintus* pecunias quidem non profundebat, erga doctos tamen literatosque homines supra modum liberalis atque munificus erat. Cum enim Poëta quidam ei Carmen de *nauigatione Africana* lingua Italica conscriptum exhiberet, mille ei coronatos donauit.

M. in publica lectione.

CCCXCV. De Casparo Rudolphi.

HIc amicis quibusdam suis cœnam aliquando dabat. Cum autem vinum, quod à Vergilio Coss. Marpurg. emebat, aqua dilutum esse videretur, totus excanduit, pueroque suo duos Cantharos tradidit, cum hoc mandato, reciperet se ocyus ad Vergilium, eique diceret, iubere se, vt in vno cantharo vinum, in altero vero aquam ad se mitteret, se namque hæc ita commixta bibere haud posse. Dictu præceptoris sui puer est audiens, atque hoc illius mandatum exhaurit. Vergilius igitur similiter ira atque stomacho exardescens vtrumque cantharum vino, eoque generosissimo implet, Sueuoque renunciat, si hoc illi vinum minus placeat & satisfaciat, linguam ei sale perfricandam esse, Tum Sueuus: hoc vero nō potest non

non mihi arridere; at prius illud aqua probe probeque dilutum erat.

Cordus lib. 8. Epigr. ad Ciues Marp.

Miror, quod vestros non funditus auferat hortos,
Cum tumido crescens effluit amne Lanus.
Qui sita sublimi subiens cellaria monte,
Perdit per somnos optima vina cados.

Idem de vino Marpurgensi ad Næuolum, lib. 3.

Inter cætera quæ Marpurgi commoda iactas,
Esse bonam vere *Næuole* dicis aquam.
Hoc ipso quoniam, quo vinum venditur ære,
Et bibit hanc fuluis incola turba scyphis.

Laus Buschiani vini.

Si mera sunt vsquam *Marpurgi* vina, bibuntur
In Buschianis ædibus.
Nam velut integer est incorruptusque vir ille,
Syncera sic amat omnia.
Cætera cuncta fore fatuam cellaria vappam
Quales habent dominos, tenent.

Idem libr. 9.

Aduectum à Rheno Marpurgi ad mœnia vinum
Ferbuit, erupto prosiliitque cado.
Salua ipsum voluit magis integritate perire,
Quam quod corruptum perderet hic alios.

CCCXCVI. *De Iohanne Garnerio.*

PErquam salse *Garnerius* hic *Victorinum Schonfeldium* risit, cum quidem adolescentibus quibusdam in collegium doctorum, quos Magistros appellamus, cooptandis, theses de somniis in Academia Marpurgensi defendendas proposuisset. Sic enim publice illum tum quidem exagitauit: Putabam equidem, adolescentes hosce in septem liberalium artium Magistros creatum iri. At vero cum vestræ theses somnia duntaxat somnient, quid

quid vetat, quo te minus somniantem somnolentum ve promotorem, istas vero tuas creaturas Magistros somniorum nuncupemus? Hoc dicterio ita & Promotorem & miseros istos pudefaciens, vt illum quidem istas theses affixisse, hos vero eas defendere quodammodo puderet, ac hi quidem ipsi Magistri deinceps somniorum vulgo appellarentur.

CCCXCVII. De Victorino Schonfeldio.

QVum *D. Holtmannus* iunior, qui postea ex Paulo Castrensi Tarsensis factus est, hoc est, relicta Iurisprudentia, ad Theologicam se professionem contulit, non desperatione quadam, sed vitæ sanctioris desiderio impulsus, in Academia Marpurgensi theses de Seruitutibus pro consequendis *Doctor.* insignibus disputaret, & pro more Acad. hic quoque *Victorin. Schonfeld.* eas impugnaret, *Dn. Candidate, infit*, cum actum inter seruitutes referas, scire abs te peruelim, quorsum referas actus Comœdiarum, & acta Apostolorum. Quæ quidem cum Candidatus cum hac materia aliquid commune habere negaret, & *Victorinus* nihilominus obiectionem vrgeret suam, incredibile est, quantum disputatio ista risum auditoribus concitarit.

CCCXCVIII. De Roberto Liciensi.

IMprobius est, quod narrant de *Roberto Liciensi*, qui magna dictionis vehementia Principes ac populum adhortatus aduersus Turcas aliosque Christiani nominis hostes, vbi ad summum impetum efferbuisset oratio, deplorare cœpit, quod nulli se ad rem tam piam duces offerrent. Si isthuc, inquit, obstat, ecce me, qui nihil verebor hanc *Francisci* vestem abiicere, & vel militem, vel ducem vobis exhibere. Simulque cum dicto summant.

CCCLXXXVI. De eodem.

IDem aliquoties vnum duntaxat auditorem habebat, in temploque ædibus pædagogii contiguo docere solebat. Cum autem aliquando pue in cœmiterio huius templi non modo lusitaren sed & Professoris pronunciationem exprimer imitariq; studerent, atque adeo lapillis interdu fenestras specularia que perforarent, iussit audito rem hunc suum exire, pueros que istos coercer atque compescere. Auditor dicto illius est au diens. Interea autem dum hic abest, pueros qu istos partim sedat, partim etiam abigit; *Rhodius* mi nime à lectione cessat, sed strenue pergit, non m nus stentorem agens, quam si centum alioqui au ditores, nedum vnicum istum, præsentem habe ret. Erat nimirum parietibus erudiendis perin de aptus atque hominibus.

CCCLXXXVII. De eodem.

IDem ædes suas aliquando de integro incrustar das curabat; ac omnes dein parietes exteriore omnis generis morionibus depingendos curaba sic quidem, vt quosdam Iurisperitorum, non nullos Theologorum, alios Medicorum habitu in dutos cerneres. Ac ne quispiam forte eo nom ne cum illo expostularet, ipse quoque medius in ter fatuos pingi collocarique voluit, sic quiden vt rubro thorace indutus de more suo esset, a dextera vitrum lotio repletum teneret, idque et iam atque etiam contemplaretur. Prope hun autem stabat *Guilielmus Cratarolus* Italico vestit indutus, (figulus enim figulum odit) similiterqu vrinam cõspiciebat. Quod quidem Italogermanu hic implacatissime certe tulit. Has ædes plerriqu omnes non sine admiratione, atq; adeo risu præ

tre

teribant. Quidam autem illustri loco natus homo, cum primum eas præteruéheretur, istæ quidem ædes stultorum sunt plenissimæ, inquit, *An dem Hauss stehen trefflich viel Narren.* Id audiens *Rhodus*, confestim respondit: At multo plures stupidioresque eas prætereunt: *Ia es gehen aber noch viel mehr vnd grösser Narren vorüber.*

CCCLXXXVIII. *De Vindiciano Medico.*

AVgustinus ad Marcellinum epistola quinta narrat, quendam *Vindicianum* Medicum nobilissimum sua tempestate quoddam remedium cuidam præbuisse, qui graui morbo laborabat, quod ille cum accepisset, è vestigio cõualuit, cumque post multos annos rursus tentaretur eodem morbi genere, idem quoque remedium adhibuit. Cæterum tantum abfuit vt liberaretur, vt potius deterius habuerit. Itaq; Medicum accessit, & hac de re magna cum admiratione conquestus est; Respondit *Vindicianus*, cum ex illo remedio conualuisti, ego tibi præceperam vt eo vtereris, at nunc, quia ipse non præcepi, secus tibi euenit. Mirati sunt auditores, qui astabant, vt qui acciperẽt, pharmacum non ex rei natura, sed potius ex verbis præcipientis habuisse vim sanandi. Subrisit ibi Medicus, & adiecit: Iuueni suaseram hoc remedium, quod nunc homini grandæuo non consuluissem.

D. Martyr. 1. Cor. 3. pag. 63.

CCCLXXXIX. Εἰς Οὐρομάντην.

RAncidus vt Medicus lotium bonis aspicit, ipsi
Oblatum lanii fraude manuque, refert:
Sic habeas: puerum coniux tua gestat in aluo:
Ah dignum lotio stercoribusque caput?

Schassar. in Epigram.

CCCXC. Iocosa Astrologorum & Medicorum irrisio.

PRoximo anno cœci parum aut nihil videbunt, surdi male audient, muti non loquentur. Ver erit calidum ac humidum, æstas calida & sicca, autumnus frigidus & siccus, hyems frigida & humida. Æstate erunt quandoque pluuiæ, interdum fulmina ac tonitrua, aliquando cadent grandines. Bellum erit inter aucupes & aues, inter piscatores & pisces, inter canes & lepores, inter feles & mures, inter lupos & oues, inter Monachos & oua. Multi interibunt pisces, boues, oues, porci, capræ, pulli, & capones: inter simias, canes & equos mors non tantopere sæuiet. Senectus eodem anno erit immedicabilis propter annos, qui præcesserunt. Non pauci inopia laborabunt, complures ægrotabunt, plerique morientur etiam ante senectutem. Varia erit rerum mutatio. Periculosa erit nauigatio in Oceano occiduo, præsertim si oriantur tempestates. Reges & Principes satis bene se habebunt. Vulgi fortuna quandoque bona fuerit, interdum aduersa, aliquando mediocris. Diuites melius se habebunt, quã pauperes: sani, quam ægri. Aurum erit carius argento, plumbum erit mediocris pretii. Circa Martium oues minoris ementur, quam boues aut equi. Erit bonum edere capones, pauones, perdices, & bibere optima vina. In aliquibus locis erunt cædes ac homicidia propter aspectum Martis. Plenilunium erit in Martio vel Aprili, quando Luna Soli erit opposita. Quod si ipsa tum in caput vel caudam Draconis inciderit, ocultatur tantisper, dum rursus ex vmbra terræ emergat. Serenitas erit circa orbem Solis: Frigus vigebit in extremis Zonis & aliis montibus. Calor & siccitas aëris futura est

est sub signifero. Ingens humoris copia erit circa mare Tyrrhenum, ac Ionium, & maxime in Oceano. Qua de re vide Aristotelem libr. 14. Physic. c. vltimo paulo post finem.

Ioachim. Fortius Ringelbergius pag. 556.

CCCXCI. De Medico quodam.

ROmanus quidam Medicus procul ibit Athenas,
Vt Græce latio disceret ore loqui.
Prima nouæ linguæ qui cum præcepta teneret,
Iam rude Grammatices & superasset opus.
Mæonium vatem sibi mox proponit Homerum,
Talia sunt cuius carmina scripta libro.
Iram pelidæ memora mihi diua superbi
Pestiferam Græcis, quæ mala multa dedit.
Et fortes animas sub tristia tartara misit
Heroum, quas nunc pallidus Orcus habet.
Scilicet hæc Medicus cum primum carmina legit,
Edidit insigni dicta faceta ioco.
Si meruit laudis tantum bellator Achilles,
Hæcque suæ famæ gloria magna fuit:
Quod Stygio multas animas Acheronte subegit,
Pro Danais quando fortiter arma tulit.
Me reor & simili celebrabit Græcia laude,
Ars me nam quiddam grandius instar habet.
Non quia sic gladiis, rigido nec denique ferro
Est vnquam cædes vlla peracta mihi.
Herbis simplicibus tantum curator, ad Orcum
Multorum medica corpora mitto manu.

Martialis de Diaulo Medico libr. 1.

Nuper erat Medicus, nunc est vespillo Diaulus,
Quod vespillo facit, fecerat & Medicus,

Idem lib. 6. *de Andragora.*

Lotus nobiscum est hilaris, cænauit & idem,
Inuentus mane est mortuus *Andragoras*.

Tam ſubitæ mortis cauſſam *Fauſtine* requiris,
In ſomnis Medicum viderat Hermocraten

Idem in malum Medicum lib. 8.

Hoplomachus nunc es, fueras ophthalmicus ant
Feciſti Medicus, quod facis Hoplomachus.

Idem lib. 10. *de Caro Medico.*

Nequius à Caro nihil vnquam *Maxime* fac
eſt,
Quam quod febre perit, fecit & ille nefas.
Sæua nocens febris ſaltem quartana fuiſſet,
Seruari medio debuit illa ſuo.

Idem lib. 11. *de Phrenetico Medico.*

Inuaſit Medicus ſica Phreneticus Eucli
Et præcidit Hylen, hic puto ſanus erat.

Idem ad Antiochum Tonſorem libr. 11.

Qui nondum Stygias deſcendere quærit ad
das,
Tonſorem fugiat, ſi ſapit, *Antiochum.*
Tres Medicus facies habet, vnam, quando ro
tur,
Angelicam; mox eſt, cum iuuat ipſe, Deus.
Poſt vbi curato poſcit ſua præmia morbo,
Horridus apparet terribiliſque Satan.

CCCXCIII. De D. Nicolao Aſclepio.

COmpoſuerat hic aliquando carmen, niſi
lor, gratulatorium, idque cum *Comiti* cuic
dedicabat, tum vero ipſe eidem offerebat, ſic
mirum futurum ſperās, vt liberalius aliquod n
nus à Comite ferret. At vero *Comes* cũ libell
hunc aliquantiſper contemplatus eſſet, coquo
ſe accerſito negotium dat deducendi huius in p
pinam, inibique prolixe liberaliterque accipi
di. Deducitur ita *Aſclepius* in popinam, interc
fuliginoſos nidoremque redolentes coquos

gra

prandet. Interiectis autem horis tribus quatuorve, cum frustra se, præter ientaculum istud, minus aliquod sperare animaduerteret, pertæsus nidoris culinarii domum se refert, coquoque iniungit, vt Comiti suo per occasionem de ientaculo sibi obiecto gratias agat. Domum autem reuersus multum de hisce Comitis huius sordibus ne dicam, an barbarie, cũ apud collegas suos dominos Professores, tum vero etiam apud scholasticos publica in lectione conquerebatur. Pulchrum, inquiens, atque peramœnum Poëseos est studium, at quod rem familiarem parum admodum augere videatur. Ego enim cum aliquando multum studii atque operæ in condendo aliquo poëmate posuissem, præter ientaculum, quod inter rancidos mihi coquos deuorandum erat, nihil quicquã certæ mercedis munerisque sum adeptus. Abieci igitur hoc studium, meque ad iuris cognitionem contuli, quod quidem non iusculis tantum, sed & omnis generis diuitiis atque opibus Professores suos ornat atque auget.

Recte igitur *Schefferus libr.* 1. *Epigrammat. pag.* 99. *fac.* in Musam.

Legibus ambiguas solitus decidere lites,
　Grandeque venali voce replere forum,
Vltra bina tenet solidorum millia, linguæ
　Quos opera meruit, dum breuis annus abit.
Ast mihi sectanti nudas trieteride Musas,
　Vix totidem nummos feruida cura parit.
Musa vale, calami valeatis Apollinis omnes,
　Si dare causidico Bartolus ista potest.

CCCXCIV. De Gosolaria, quæ Euricio Cardo pro oblato carmine tres bohemos dedit.

Quod

QVod celebrata meo *Gosolaria* carmine viuit,
Coniice Rectores quid retulere Patres.
L. Centum Pannonios. C. Ha centum ? L. Plusne, quid inquis ?
L. Non tantum ? C. minime. L. dimidiumne ? C. tace.
L. Forte quadraginta ? C. Non. L. trigintave ? C. nec illos.
L. Dignum se tantis quid potuere minus ?
C. Tam malus exspectem tam grandia præmia vates ?
L. Dic age quid ? C. Tricæ quod meruere meæ.
Tres lætus cepi, regale numisma, Bohemos.
L. Garris ? C. non certe, magnane dona satis ?
L. O in perpetuos huic vrbi dedecus annos,
Et nulla cessans posteritate pudor.
C. Imo mihi oblatum est hoc summo munus honore.
Nempe per egregios ceu Iouis arca viros.
L. Attulit Agrippis ingens pro versibus aurum
Pessimus in clario Chœrilus ille choro.
His modo contemtis nugis prudentior ætas
Vidit, quid fulgens vtile nummus habet.
Quæ, præsens vbi res, nil posthuma verba moratur,
Candida non Cineres nigrave fama mouet.

Cordus ad Michaelem Lisarium.

Idem ibidem.

Quas mihi retulerit diues *Gosolaria* grates
Promisso, quæris, *Gittelitano*, libro.
Tres ferme cepi Ioachimos, grandene munus ?
Quid plus in votis debuit esse meis ?
Dimidio constat quater octo didrachmate versus,
Talia quis pluris carmina stultus emat ?

Idem

Idem ibidem *ad Gosolariam.*

Non ingrata meis *Gosolaria* versibus, ad me
Tres mittis latum reddita dona viros.
Quid tanta tamen hæc opus est ad munera turba,
Quæ queat exiguus centupla ferre puer?

Ad eandem idem ibidem.

E primore tui choro popelli
Tres nummos mihi tres viri tulerunt,
O quam falsus eram Poëta, quando
Fortes te cecini tenere ciues.

CCCXCIV. *De Carolo V. Imperatore.*

IMperator *Carolus Quintus* pecunias quidem non profundebat, erga doctos tamen literatosque homines supra modum liberalis atque munificus erat. Cum enim Poëta quidam ei Carmen de *nauigatione Africana* lingua Italica conscriptum exhiberet, mille ei coronatos donauit.

M. in publica lectione.

CCCXCV. *De Casparo Rudolphi.*

HIc amicis quibusdam suis cœnam aliquando dabat. Cum autem vinum, quod à Vergilio Coss. Marpurg. emebat, aqua dilutum esse videretur, totus excanduit, pueroque suo duos Cantharos tradidit, cum hoc mandato, reciperet se ocyus ad Vergilium, eique diceret, iubere se, vt in vno cantharo vinum, in altero vero aquam ad se mitteret, se namque hæc ita commixta bibere haud posse. Dictu præceptoris sui puer est audiens, atque hoc illius mandatum exhaurit. Vergilius igitur similiter ira atque stomacho exardescens vtrumque cantharum vino, eoque generosissimo implet, Sueuoque renunciat, si hoc illi vinum minus placeat & satisfaciat, linguam ei sale perfricandam esse. Tum Sueuus: hoc vero nō potest non

quid vetat, quo te minus somniantem somnolentumve promotorem, istas vero tuas creaturas Magistros somniorum nuncupemus? Hoc dicterio ita & Promotorem & miseros istos pudefaciens, vt illum quidem istas theses affixisse, hos vero eas defendere quodammodo puderet, ac hi quidem ipsi Magistri deinceps somniorum vulgo appellarentur.

CCCXCVII. De Victorino Schonfeldio.

QVum *D. Holtmannus* iunior, qui postea ex Paulo Castrensi Tarsensis factus est, hoc est, relicta Iurisprudentia, ad Theologicam se professionem contulit, non desperatione quadam, sed vitæ sanctioris desiderio impulsus, in Academia Marpurgensi theses de Seruitutibus pro consequendis *Doctor.* insignibus disputaret, & pro more Acad. hic quoque *Victorin. Schonfeld.* eas impugnaret, *Dn. Candidate, infit*, cum actum inter seruitutes referas, scire abs te peruelim, quorsum referas actus Comœdiarum, & acta Apostolorum. Quæ quidem cum Candidatus cum hac materia aliquid commune habere negaret, & *Victorinus* nihilominus obiectionem vrgeret suam, incredibile est, quantum disputatio ista risum auditoribus concitarit.

CCCXCVIII. De Roberto Liciensi.

IMprobius est, quod narrant de *Roberto Liciensi*, qui magna dictionis vehementia Principes ac populum adhortatus aduersus Turcas aliosque Christiani nominis hostes, vbi ad summum impetum efferbuisset oratio, deplorare cœpit, quod nulli se ad rem tam piam duces offerrent. Si isthuc, inquit, obstat, ecce me, qui nihil verebor hanc *Francisci* vestem abiicere, & vel militem, vel ducem vobis exhibere. Simulque cum dicto sum-

mam

mam veſtem abiecit, intus plane miles erat, byſſino Sago, accinctus prælongo gladio. Hoc habitu dimidium horæ ſub perſona Ducis concionatus eſt. Accitus à Cardinalibus, quibus cum habebat familiaritatem, quid hoc eſſet noui exempli, reſpondit, id eſſe factum in gratiam amicæ, quæ familiariter fuerat confeſſa, nihil in Roberto diſplicere præter veſtem fraternam. Tum ille, in quo cultu ſum tibi totus placiturus? In militari, inquit. Cras igitur fac adſis in Concione.

Eraſmus de ration. concion. pag. 619.

CCCXCIX. *De eodem.*

SImili nouitate fertur Cardinalibus ac ſummo Pontifici exprobraſſe faſtum ac delicias. Erat apud illos dicturus, quos quum videret ſtrepitu plus quam regio ingredi, denique & Pontificem geſtari hexaphoro, & ab omnibus adorari, vbi tandem conſediſſent, iamque exſpectaretur vox hominis, is nihil aliud prolocutus, *phy ſanctum Petrum, phy ſanctum Paulum*, ſubinde cum exſecranti voce exſpuens, nunc in dextrum, nunc in ſiniſtrum, nec aliud addens è medio proripuit ſeſe; relinquens omnes attonitos, aliis ſuſpicantibus, eum eſſe verſum in furorem, aliis dubitantibus, num in hæreſim quampiam, aut Iudaiſmum, Paganiſmumve prolapſus in eas blaſphemias erupiſſet. Quumque ageretur de homine coniiciendo in vincula, *Cardinalis* quidam, qui propius nouerat eius ingenium, atque etiam amabat, perſuaſit, vt prius ad Pontificem euocaretur, paucisque Cardinalibus teſtibus audiretur. Rogatus, quomodo in tam horrendas blaſphemias erupiſſet, reſpon. ſibi longe aliud argumentum fuiſſe præparatum, & paucis ſummam orationis expoſuit. Cæterum, vbi

vbi ſpectarem, inquit, vos tanto ſtrepitu tantiſque in deliciis viuere, ſimulque reputarem, quam humilem, laborioſam, & inamœnam vitam egerint Apoſtoli, quorum vices geritis, colligebam, aut illos fuiſſe dementes, qui tam ſpinoſo itinere contenderint ad cœlum, aut vos recta ad inferos proficiſci. Sed de vobis, qui tenetis claues regni cœlorum, nihil malæ ſuſpicionis in animum inducere potui, ſupererat, vt illorum ſtultitiam deteſtarer, qui, quum licuiſſet ad iſtum modum ſplendide ſuauiterque viuere, maluerint per omnem vitam ieiuniis, vigiliis ac laboribus diſcruciari.

Idem ibidem.

CCCC. *De Antonio.*

ANtonius, quum oratione funebri C. Cæſarem laudaſſet apud populum, eiuſque præclare geſta, quantum potuit, verbis extuliſſet, oſtendit chlamydem illius multis vulneribus pertuſam, multoque ſanguine contaminatam. En, inquit, qualem virum, quam crudeliter necarunt coniurati! Orationem ſat æquis animis audiebat multitudo, ſed conſpecto pallio, tantus exortus eſt tumultus, vt coniuratis, qui aderant, fuerit profugiendum, ne diſcerperentur.

Idem ibidem.

CCCCI. *De quodam Concionatore.*

QVendam audiui, qui cum narraret, quomodo Dominus onuſtus cruce inceſſerit, ingeſtum onus graue baiulantis corpus incuruauit, pedum quoque ſtrepitu, quantum potuit, imitans ambulantem. Idem, me audiente, quum exaggeraſſet verbis, quam horribilis fuiſſet ille totius populi ſtrepitus, quum omnes vna voce clamarent, *crucifige, crucifige,* iuſſit vniuerſam concio-nem,

nem, quantum posset, vociferari, *crucifige, crucifige*. Idem ibidem.

CCCCII. De quodam alio.

CVidam *ἱεροπρεινεῖ* ridiculum quiddam accidit. Ipse grandi proceroque corpore dicebat è suggesto minus profundo, vnde alii solent dicere sedentes: cumque vehemens videri studeret, erectoque in altum corpore iactaret brachia, superiore corporis parte, quoniam plus habebat ponderis, depressa, deuolutus in turbam vicinam, ostendit ea fœminarum ac virorum oculis, quæ ineptius teguntur.

Idem ibidem.

CCCCIII. De Thoma Moro.

SVccurrit hic quiddam non infacetum, quod olim ex *Thoma Moro* tum adolescente, nunc viro omnium, quos multis seculis habuit Anglia, ingeniosissimo, accepi. *Rex Henricus eius nominis septimus* proposuerat exactionem precariam mutui nomine. *Richardus Episcopus Vintonensis*, cui cognomen vulpi, vir minime stupidus, apud clerum agebat Principis sui negotium. Contra, sacerdotes hoc agebant, vt quam minimum darent. Idque vt efficerent, duplici via captabant. Alii veniebant magnifice culti, ne viderentur esse pecuniosi. *Splendidus enim victus exhaurit opes*. Rursus alii veniebant sordide culti. Vtrique se pariter excusabant. At *Episcopus* vtrisque retorsit argumentum. Tibi, inquit, non deesse pecuniam declarat iste tuus amictus tam splendidus: Et te colligere pecuniam declarat, quod tam misere cultus es. Verum hoc illi natura, non ars Rhetorum dederat.

Idem de ratiou. concionan. pag. 484.

De

CCCCIV. *De quodam Prætore & Rustico.*

APud Zelandos taurus Prætoris occiderat vaccam rustici cuiusdam. Is adiit Prætorem ac precatus pauca dicendi veniam, ea permissa dixit, Meus taurus transiliit fossas, & occidit vaccam tuam, quid iuris? Prætor nihil metuens insidiarum, solues, inquit, hoc ius est. Mox rusticus: Domine Prætor, licetne pauca? (nam illic mulcta præsto est, si quis in iudicio loquatur, non præfatus veniam. Id factum est, ne ex multiloquio vel rixa nascatur, vel tempus superuacuis teratur.) Concessa igitur dicendi venia, lapsus sum, inquit, lingua: volebam dicere, Tuus taurus occidit vaccam meam. Hic Prætor commotior, isthæc, inquit, alia res est. Tum rusticus impetrata dicendi venia, Imo, inquit, eadem res est, & recte pronunciasti.

Erasmus de ratione concionandi, pag, 454.

CCCCV. *De Roberto Liciensi, concione sua alicui lacrymas excutiente.*

NOn alienum fuerit hic referre, quod de *Roberto Liciensi* narrant Itali, qui illum audiuerunt. De vita hominis nihil effutiam, tantum illud dicam, quod ad hāc rem pertinet, si vera sunt, quæ de illo rumore publico iactantur. Nihil aliud erat, quam homo, miris naturæ dotibus ad dicendum instructus. Ac primo fuerat de sodalitio eorum, qui se plausibili obseruantium titulo secernunt à cæteris: quibus cum posteaquam illi parum conueniebat, demigrauit ad eorum contubernium, qui vulgo dicuntur conuentuales, quod horum vita videretur esse liberior. Is quum in conuiuio, in quo simul accumbebat vicarius quidam de grege obseruantium, vir eruditus, pius, &

gra-

grauis, iactaret, se posse, quoties vellet, auditoribus excutere lacrymas, ex eo refutare cupiens, quod alter obiecerat, infrugiferas esse conciones illius, quod nec oratio ex animo proficisceretur, nec vita congrueret cum oratione. Quibus, inquit Vicarius, tu excuteres lacrymas, nisi forte pueris aut ineptis mulierculis? Ad quæ *Robertus*, tu igitur vir tantus cras adsis concioni meæ, eo loco consistens, quem tibi designabo, vt mihi sis in conspectu. Si non excussero lacrymas, victus dabo lautam cœnam: sin excussero, tu victus nobis eam parandam curabis. Nam illi generi contingere æs signatum religio est. Et commodum repertus est inter conuiuas *Francisco* bene volens, qui Vicarii nomine fideiuberet. Conuentum est. Adfuit Vicarius, stetit, vbi iussus erat. Ibi *Robertus*, quum multis modis amplificasset DEI erga homines caritatem ac beneficentiam, rursus hominum erga Deum ingratitudinem duritiemque, qui nullis inuitamentis emolliri possent ad pœnitentiam atque amorem mutuum, fecit apostrophen ad cor hominis Dei nomine: O cor plus quam ferreum, ô cor adamante durius: ferrum igni liquescit, adamas sanguine hircino vincitur: ego, quum nihil non faciam, non possum ex te vel vnam extundere lacrymulam. Nec desiit hanc vrgere apostrophen magnis clamoribus, donec vicario erumperent lacrymæ. Id simul vt vidit *Robertus*, porrecta dextra, Vici, inquit. Hoc populus sub persona Dei dictum existimabat, quod aliquot essent in ea concione, qui lacrymas non tenerent. In conuiuio vero epinicio, quum *Robertus* iactaret suam victoriam, non inscite tergiuersatus est Vicarius. Non tua, inquit, facundia mihi excussit lacrymas, sed mea misericordia reputanti, quam

indi-

indignum esset, quod tam fœlix natura mundo seruiret potius, quam Christo.

Erasmus ratione concion. pag. 609.

CCCCVI. *De Sacerdote quodam eiusque famulo.*

EGo certe & natus & alitus Romæ, atque in Romana (vt vocant) curia, qui congrue loqueretur, cognoui neminem, nec hoc contingere posse existimo. An tu ignoras illam Sacerdotis fabulam, qui famulum iubebat secum loqui grammatice, identidem eum reprehendens, quod nesciret dicere, da mihi clauem, vbi est clauis? iuberetque nunc clauis dicere nunc clauem. Quo facto, ille desperans, vicissim cœpit herum indignabundus reprehendere his verbis, quæ in iocum vulgi emanauerunt; Modo clauis, modo clauem: nunquam vidi hominem talem, & tu hæc facilima etiam pueris esse existimas. Quæ quantopere facilia sint vel tu (nam quid alia documenta quærimus?) testimonio es, qui ista ætate, isto studio, ista perpetua grammatice loquendi atque scribendi consuetudine, nondum tamen grammatice aut loqueris, aut scribis.

Laurentius Valla libr. 2. Dialog. contra Pagium, pag. 283.

CCCCVII. *De puero condiscipulum suum accusante.*

PVer infimæ classis adolescentem locupletioris literaturæ apud Magistrum postulabat indecentioris alloquii, quod videlicet puellę cuiusdam expetierat osculum, iussit Magister puero proferre, quæ audiuisset. Illo semel atque iterum caussante latini sermonis inopiam, atque, vt germanice dicere permitteretur, orante, Magister prius mandatum repetit, iungit minas, vtq; ceu posset

latine loqueretur, inſtantius vrget infantem. Quid ageret puer loquendi neſcius, & ad loquendum terrore compulſus? Confingit elegans ſane reſponſum: *Ipſe* (inquiens) *dixit ancillam, muſa mihi*. Quæ verba quanto fuerint excepta riſu, prudens lector cogitet.

Iacobus Montanus Spirenſis opere ſecundo collectaneorum latinæ locutionis cap. 1. paragr. 6.

CCCCVIII. De C. Piſone.

CN. Piſo fuit memoria noſtra vir à multis vitiis integer, ſed paruus, & cui placebat pro conſtantia rigor. Is cum iratus *duci* iuſſiſſet eum, qui ex commeatu ſine commilitone redierat, quaſi interfeciſſet quem non exhibebat: roganti, tempus aliquod ad conquirendum non dedit: damnatus extra vallum deductus eſt, & iam ceruicem porrigebat, quum ſubito apparuit ille commilito qui occiſus videbatur. Tunc Centurio ſupplicio præpoſitus, condere gladium ſpiculatorem iubet, damnatum ad *Piſonem* reducit, redditurus *Piſoni* innocentem: nam militem fortuna reddiderat. Ingenti concurſu deducuntur complexi alter alterum cum magno gaudio caſtrorum commilitones. Conſcendit tribunal furens *Piſo*, ac iubet duci vtrumque, & eum militem, qui non occidit, & eum, qui nõ perierat. Quid ergo indignius? quia vnus innocens apparuerat, duo peribant. *Piſo* adiecit & tertium. Nam illum Centurionem, qui damnatũ reduxit, duci iuſſit. Conſtituti ſunt in eodem loco perituri tres ob vnius innocentiam. *O quam ſolers eſt iracundia ad fingendas cauſſas furoris!* Te, inquit, duci iubeo, quia damnatus es. Te, quia cauſſa damnationis Commilitoni fuiſti, Te, quia iuſſus occidere Imperatori non paruiſti.

Excogi-

Excogitauit, quemadmodum tria Crimina faceret, quin nullum inuenerat. Habet, inquam, iracundia hoc mali, non vult regi; irascitur veritati ipsi, si contra voluntatem suam apparuerit, cum clamore & tumultu, & totius corporis iactatione, quos destinauit, insequitur, adiectis conuitiis maledictisque.

Seneca lib. 1. de Ira, cap. 36. pag. 291.

Iram pelle procul, tecumque superbia non sit:
Nam tales homines non possunt prorsus amari.
Verum te mitem blandumque ostende, placebis
Omnibus hoc pacto: at si te quis læserit, ipsum
Ingenio studeas mage quam superare furore.
Ingenio vires cedunt, prudentia victrix
Cuncta domat: rabidæ tigres tumidique Leones
Mansuescunt arte, arte rates vasta ęquora tranant.
Arte gerit turrim barrhus, iuga taurus & arte
Asper equus tolerare equitem frenosque iubetur,
Viribus ingenium moderatur cuncta ministris.
Infirmi & timidi est nimirum multa minari!
Verbaque fœmineæ vires sunt, facta virorum.
Dissimulat prudens, fortis tacet, ast vbi venit
Opportuna dies, facienda viriliter audet.
Ergo prius caueas, ne quis tibi iure molestus
Esse queat: quod si iniuste læderis ab vllo,
Ipsum, quando potes, tu contra vlciscere iuste.
Sin tibi non licet hoc, inclusum corde dolorem
Dissimula, atque tace, ne deteriora subinde
Damna feras *stultum est hostem irritare potentem,*
Atque malum maius tumidis sibi quærere verbis,
Exspectat tempus sapiens, iramque coercet:
Sæpe etiam vtiliter cedit, placidisque furentem
Demulcet dictis, & dulcibus allicit hostem
Blanditiis, donec deceptum in retia mittat.
Callidus indomitum pullum sic vincit equiso,
Sic insueta boui sensim iuga ponit arator.

Sic trahitis *Cybeles* torui sarraca leones,
Sicque feræ tigres *Bacchi* paretis habenis.
Nimirum magna est prudentia, vincere blande,
Atque animi ad tempus pressum celare dolorem.

Marcellus Paling. in Cancro, pag (mihi) 80.

CCCCIX. *De Athenodoro Philosopho.*

Athenodoro Philosopho caussatione senectutis flagitanti, vt sibi liceret redire domum, *Augustus* concessit. At quum ille Cæsari dixisset, Vale, volens aliquod Philosopho dignum monumentum apud illum deponere, adiecit *Cæsar quum fueris iratus, ne quid dixeris feceris ve, priusquam Græcarum literarū XXIII. nomina apud te recensueris.* Cæsar autem Philosophi dexteram amplexus, adhuc, inquit, te præsente mihi opus est, totumque etiam annum apud se detinuit, dicens illud Græcorum prouerbium: *Silentii sunt tuta fidi præmia*: siue approbans *Philosophi* dictum, quod tutum esset irā premere, ne prorumpat in verba, siue sentiens Philosopho profuturum fuisse, si hoc dictum non addidisset iam abiturus. Quanquam tam salubris admonitio magnificum aliquod præmium merebatur.

Erasmus Apophtheg. lib. 4.

CCCCX. *De Antiocho Sophista.*

Antiochus Sophista, quum male vulgo diceret, veluti formidolosus, quod nec prodiret in concionem, nec Reipubl. munia capesseret: Non vos, inquit, metui, sed me ipsum, agnoscens bilem suam vehementiorem, quam vt cohiberi posset. Sensit idem *Plato*: qui sunt *iracundioris ingenii*, ad *disciplinas quidem esse idoneos, ad gerendam Rempub. non item.* *Erasmus Apophthegm. lib.* 8.

Ira, cum in animum cuiusquam incidit, velut

sæua

ſæua tempeſtas tantos excitat fluctus, vt ſtatum mentis immutet, ardeſcāt oculi, os tremat, lingua titubet, dentes concrepent, alternis vultum maculet, nunc ſuffuſus rubor, nunc pallor albeſcens.

Lactantius de ira Dei, lib. 1. cap. 5.

Ira perturbationum omnium atrociſſima maxime hominem dedecet. Naturam hominis in truculentam mutat feram. Et quum quæuis perturbatio mentis aciem & iudicium omne obſcuret, tum ira tenebras denſiſſimas offundit, vt nec verum, nec vtile, nec decorum poſſit intueri. Arrodit cor, & valetudinem affligit. Id cogit facere, quod illico pœnitentia conſequatur. Iā in facie quam turpis mutatio? quæ tempeſtas? oculorum ardor? dentiū ſtridor? deſpumatio? & totius oris pallor? fœda in lingua titubatio & clamor? vt ille, qui iratum ſe ad ſpeculum aſpexit, nō ſine cauſſa dicatur ſe non agnouiſſe. Ob hanc toruitatem vultus, atrocitatem dictorum, crudelitatem factorum adimitur viro omnis auctoritas, omnis beneuolentia, diffugiunt amici, decedunt obuii, ſolitudo vndique, omnes oderunt, omnes deteſtantur. Quo fit vt maximi viri nihil vel cauerint magis, vel texerint ſolicitius, quam iram & irati opera: adeo vt naturæ etiam ſuæ repugnarint, & vim attulerint. Quod enim ridiculum magis, quā tantulum, tam imbecillum animaculum ſic ferocire ac furere? Et tantas tragœdias tam atroces viliſſimis de rebus excitare? vt de corporeis, de fortuitis, etiamſi diis placet, de vno verbulo. Irā facile domabis, ſi illud animo perceptum & fixū tenueris, iniuriam non fieri, niſi lædatur animus: cui à nemine noceri poteſt, niſi à poſſidēte, introducto in eum vitio. *Ioan. Ludouic. Viues in introductione ad ſapientiam, ſub tit. De virtute & affectibus.*

Erasm. in Enchiridio Militis Christiani, pag. (mihi) 6
Fortem & animosum vulgo nominant eum qui ferox & impotentis animi, ad quantumuis leuem iniuriam efferuescit iracundia, & conuitiu conuitio, maleficium maleficio retaliat. Cont qui acceptam iniuriam mussitat ac dissimula hunc ignauum, pusillanimum, strenuum appel tant. Imo quid alienius à magnitudine anim quam verbulo dimoueri à statu mentis, & adeo lienam stultitiam non posse contemnere, vt h minem te non putes esse, nisi maleficium male cio superaris. At quanto fortius, animo excelso amplo nullã iniuriam non posse negligere, ins per & pro maleficio beneficium reddere. Non e fortem dixerim, qui in hostem audeat, qui m nia superet, qui vita contemta omnibus pericu obiiciat caput, id quod est pene omnibus gladi toribus commune. At animum qui possit vi cere, qui ex animo bene velle male volentibu bene mereri de male merentibus, bene prec male precantibus: huic denique debetur cogn men fortis atque magnanimi.

Iracundiam qui vincit, hostem vincit maximun
Val. Max. lib. 4. cap. 1.

Multo se ipsum, quam hostem superare, oper sius est.

Fortior est, qui se, quam qui fortissima vincit
Mœnia, nec virtus altius ire potest.

Ira *nocet cordi: præbet fomenta furori:*
Ira *nocet vitæ, mortis acerba parans.*

Pertinet ad faciem rabidos compescere mores,
Candida pax homines, trux decet ira feras.

Ira *furor breuis est, animum rege, qui, nisi paret,*
Imperat, hunc frenis, hunc tu compesce cathenis.

Cu

m te vehemens animi dolor ad vltionem exulat, memineris nihil esse minus iram, quam od falso imitatur, puta fortitudinem. Nihil m æque muliebre, nihil tam imbecillis proiecque animi, quam vindicta lætari. Animosius eri studes, quod inultam iniuriam non pateris, sthoc demum pacto prodis puerilitate tuam, i, (quod est viri proprium) animo temperare n queas. Quanto fortius, quanto generosius enam stultitiam contemnere, quam imitari. At ocuit, ferox est, insultat. Quo turpior est, hoc agis caue, ne fias illi similis. Quæ (malum) venia est, vt alienam improbitatem vlciscaris, te eri improbiorem? Si contempleris contumeliam, telligent omnes indigno factam: sin commoeare, iam inferentis caussam feceris meliorem. eindeillud reputa, quod res est, si quod est aceptum incommodum, id neutiquam tolli vindita, sed propagari. Quis enim denique finis fuerit nutuarum iniuriarum, si suum quisque dolorem errexerit vindicta retaliare? Crescunt vtrinque nimici, incrudescit dolor, qui quo inueteratior st, hoc nimirum insanabilior. At lenitate tolerantiaque sanatur nonnunquam etiam is, qui fecit iniuriam, & ad se reuersus ex inimico fit certissimus amicus. Per vltionem vero malum ipsum, quod à te cupis depellere, id in te reciprocatur non sine malo fœnore.

Erasmus in Enchiridio Militis Christiani, pag, 98. fac. 2. Vide D. Chrysost. Homil. 3. in Ioh. Item Cyrillum, pag. 115. & Chrysost. Homil. 25. in Ioh. sub fin. Vide pastorem Nuntium mandato quinto.

CCCCXI. *De quodam Pistore, ex indiciis vrgentibus citra culpam occiso.*

POſſem plura exempla, & antiqua & noua, recenſere, in quibus propter vrgentia indicia rei innocentes fuerunt damnati: ſed ad quorundam iudicum imperitam ſeueritatem, ſi fieri poteſt, compeſcendam duo tantum referam, alterum recens, & alterum antiquum. Novum tale eſt: Miniſtri & ſatellites iuſtitiæ noctu inciderunt in cadauer adhuc calidum; tunc enim fuerat homo occiſus cultro in vulnere relicto, ibique inuento piſtore, qui de more ibat ad excitandum vicinos, vt panem facerent, eum detinuerunt, (inſurgit enim iudicium contra repertum in loco delicti, vt mox dicemus) qui cum neſcio quo caſu vaginam vacuam ad cingulum haberet pendentem, cui optime culter ille reſpondebat, hiſce indiciis acrius, quam par erat, tortus, doloris impatiens, delictum, quod non patrarat, confeſſus innocens capite fuit punitus.

Bonifacius in Tract. de furt. pag. 53.

CCCCXII. *De Palamede, Vlyſsis inimici fraude extincto.*

VEtus ac memorabile exemplum eſt. Vlyſſes adulterinam epiſtolam Priami nomine Palamedi ſcripſit, in qua eidem de proditione gratias agendo, aurum ei clam tranſmiſiſſe dicebat: literis dolo ad Græcorum conſilium perlatis, Palamedes proditionis accuſatur, quem cum Vlyſſes tanquam amicus tueri ſimularet, dicebat, literis fidem non eſſe adhibendam, cum de auro non conſtaret, inſtabatque rei tentorium ſcrutari, vt auro non inuento illius innocentia comprobaretur. Verum cum in tabernaculo aurum inueniſſent, quod clam Vlyſſes per ſeruos corruptos infodi curauerat, innocens *Palamedes* tanquam proditor

: lapidibus obrutus fuit, & ſic indiciis vrgen. nis, ſed falſis innocens fuit damnatus. Et Iu. Clarus in pract. crimin. quæſt. 64. ℣. vltimo ndum dicit, multos innocentes fuiſſe damna- propter tormentorum ſæuitiam, confitendo cta, quæ non fecerant.

Bonifacius ibidem.

CCCXIII. De Baldo, Iuriſconſultorum Principe.

Rat Baldo omnium Iuriſconſultorum facile Principi in delitiis catellus Militenſis, cum quo n aliquando leniter luderet, leuiter ab illo in ro mordetur, ac poſt quartum menſem rabie e totus correptus eſt, (& hydrophobeticus, id , aquas metuens effectus interiit.

Matthiolus in Dioſcoridem: Genebrardus in Vr- no Quinto.

CCCCXIV. De Carolo, Nauarro Rege.

Arolus, Nauarræ Rex, vnde medelam neruo- rum morbo quærebat, inde traxit mortem: m etenim aſſueretur toto corpori linteum aqua tis madidum, vti alias nos narraſſe optime me- iniſtis in plantis, ad eius morbi, ſic iubentibus ledicis, opportunam medelam, exacta futura, m filum abrumperet miniſter, candelæ igne lin- eum huiuſmodi liquore oblitum flammam exce- it, ideoque miſerabiliter Rex igne torrebatur, eque moueri, velut ſacco inſutus, neque voce, vti re obturato, ſibi auxilium poterat poſtulare, ne- que miniſtri adeſſe curabant, quem putaret quie- i operam dare, atque ita exſtinctus eſt Anno 1386.

Fulg. lib. 1. Eborenſ. tit. de mort. non vulgar.

CCCCXV. De Quodam à felis ſuæ morſu occiſo.

QVum quidam cum fele ſua leuiter luderet, illa leuiter etiam momordit, dum trahitur,

quo morsu homo ille interiit. Exstat adhuc in Æde D. Mariæ de populo in pauimento marmorea tabula hoc carmine rem complectens:

Hospes disce nouum mortis genus: improba felis
Dum trahitur, digitum mordet, & intereo.

CCCCXVI. De Lucia M. Aurelii Imperatoris sorore.

HÆc licet in tanto dignitatis fastigio constituta Romæ vitam degeret, atque adeo ad mundanam hanc nihil ei fœlicitatem deesset, à filii proprii lactentis manu, dum cum illo velut cum suis delitiis luderet, acu occisa fuit in pectus penetrante, vti ex ipso *M. Aurelio Imperatore recenset Mondogn. in eius vita lib. 3. cap.* 37.

CCCCXVII. De Petro Leonio, Spoletano Medico.

P*Etrus Leonius, Spoletanus Medicus*, cum sibi ab aquis mortem imminere Astrologica prædictione persensisset, omnes aquarum colluuies, riuos, flumina, mareque deuitabat: tandem puteo demersus inuentus est, non procul à *Florentia* Caregio proximæ villæ puteo. *Paulus Iouius elog.* 35.

Dum timet Astrologus sua fata Leonius *vndas,*
Et fugit è ripis, magne Timaue, tuis?
Illa eadem frustra fugientem aduersa sequuntur,
Qua capitur tacita nobilis Arnus aqua.
Hic tu florentem Medicis Florentia *curis*
Præruptum, ô facinus, corripis in puteum.
Astra repræsentant sic funera, dum fugit ille,
Tutius hunc poterant, quam latuisse poli.
Cur sed ubique timet? cur omnia denique semper?
Astra cauenti etiam cur tacuisse viam?
Sed fugis Euganeos, Padumque, & aquosa Timaui,
Stulte fuge, & longum dedoceare metum?

De

CCCCXVIII. *De Pisano Archiepiscopo.*

orentinis annalibus continetur, *Pisanum Ar-*
iepiscopum in seditione fuisse à factiosis, re-
tino furore, *Sixti IV.* Pontificatu, suspendio in
ıtinis Florentiæ ædibus necatum. Idque illi
dictum longe antea, cum ego in *Hetruria* de-
em, audiui: eadem enim curiositate de suo
ɪu Astrologos rogarat: accepitque responsum,
pendio mortem obiturum, cum id esset pror-
inuerisimile in viro nobilissimo, ac tanta di-
itate cumulato: & tamen res exitum sortita est
ænunciatum, non equidem Astrologiæ vatici-
), sed diuina reuelatione, qua etiam Diabolo
ɪus futura insinuat, ad curiositatis humanæ ca-
gationem: ne plus audeat homo nosse quam
r sit.

Simon Maiolus in diebus Canicularibus, pag.
nihi) 58.

CCCCXIX. *De Adolpho Guilielmo à Do-*
ringenberg.

Biurgauerat hunc aliquando *Philippus Hesso-*
rum Princeps ebrietatis, si quisquam alius, osor
tque vindex acerrimus; quod gulæ atque crapu-
æ nimis esset deditus, inprimisque, quod vino se-
e sublimato impleret, graui denunciata pœna, si
n proposito perseueraret. Itaque *Guilielmus* post
obiurgationem hanc satis vehementem atque a-
speram, cum amicis conuiuia agitans, hordei ali-
quot grana scypho iniecit, seque non vinum sub-
limatum, neque merum quidem, sed ptisanum
bibere, iocatus est. Vsque adeo verum est, quod
Lotichius Secundus lib. 1. *Eleg.* 2. cecinit:

Difficile est tacitos naturæ abscondere motus,
Ponere difficile est, quæ placuere diu.

Q 6 De

CCCCXX. *De milite deuorante capum.*

VEnit annis abhinc aliquot miles quidam e Galliis *Francofurtum*, atque hic quidem a taurum diuertit. Vt ne vero à latronibus infe staretur, sed incolumis ad suos perueniret, vesti bus admodum laceris vtebatur, interim tame auro Gallico probe suffarcinatus atque onustu erat. Quod quidem cum hospes olfaceret, iussi eum mercatoribus, quibusdam iam cœnaturis as sidere. Id illi inique quidem ferebant, imped re tamen non poterant, ideoque multum mili huic inter cœnam molesti erant. Postea enin quum ientaculum apponeretur, singuli suum ar genteum cochleare depromunt, hoc adiecto con uitio: Is quidem in bonis viris non habebitu cui cochlear argenteum defuerit: *Ein Schelm de keinen silbern Löffel hat.* Sensit quidem miles, s isto conuitio percuti, dissimulauit tamen, tacitu secum cogitans, quemadmodum par pari refer ret. Itaque conuersus ad panem, crustum inde re secat, quo offas ex catino auferat. Cæterum cur crusto illo pro cochleari vsus iam esset, illud de uorat, hac adiecta recriminatione: Eum equider in nebulonum numero posuerim, qui cochlea suum non deuorauerit. Hoc se conuitio Mercato res peti non obscure animaduertebant, quipp qui argentea cochlearia sua deuorare nō possent Etsi autem miles iniuriam à mercatoribus illa tam sibi probe vltus erat, nondum tamen desi stunt molesti ipsi esse. Vnus enim ipsorum dice bat: Est quidem nebulo, qui quidem vinum ori sui pinguedine conspurcat. Quoties igitur alte alteri prebibebat, toties depromto mox strophio lo os absterget, &, cum bibisset, alteri vinum pro ponit, ita præfatus: Cedo quæso, num ego vinum

ho

hoc conſpurcauerim? Ille autem, cui præbibebatur, reſpondebat: Tu vero, cui ſtrophiolum, quo labra mundas, ſuppetit, omnem extra culpam es. Senſit tum miles, ſed denuo flagellari. Itaque mox de vindicta vltioneue cogitat, ac poculum totum exhaurit, idque ita in menſam deiicit, vt alteri ipſorum in faciem ſubſiliret, hac adiecta exſecratione: Vt vos dii deæque omnes perdant, nunquid meo poculo ſordes inſident? Non ita multo poſt affertur capo aſſatus cum turdis aliquot. Hos Mercatores mox inter ſe diſtribuunt, ſic vt ſinguli turdum acciperent, quem & ſibi ſolis reſeruant, nihil de eo quicquam militi decerpentes. Ideo ille conuerſus ad capum, hunc ſibi vni reſervat, aitque: Video equidem ita ferculum eſſe hoc diſpoſitum, vt ſinguli ſuam habeant auiculam: *Ia ich ſehe wol, es iſt dem Mann vmb ein Vogel zu thun.* Id cum mercatoribus hiſce, tum ipſi etiam hoſpiti ſtomachum fecit. Itaque miles à cœna mox cubitum diſcedit, veritus nimirum, ne Mercatores, poſteaquam prolixius bibiſſent, ſibi manus afferrent. Cæterum cum à diuerſorii iſtius famulo in conclaue duceretur, in quo quidem lecti circiter duodecim conſiſtebant, lectum omnium optimum occupat, ſtatim vt famulus dorſum ei obuertiſſet. Veniunt poſt horam vnam atque alteram eodem venalitii iſte, probe iam vino confecti, ideoque ferociores. Cum vero famulus iſte animaduerteret, militem lectum omnium precioſiſſimum, quemque mercatoribus ſtrauerat, occupaſſe, totus excanduit, atque adeo vehementer cum ipſo expoſtulauit. Quod audientes mercatores fremebundi aduolant militem obtorto collo è lecto exturbaturi. Is igitur, vt ne ſibi ipſi deeſſet, ſua ſe ſponte iſthinc diſceſſurum

ſpondet, modo tantum ſibi ſpacii concedatur, vt emplaſtrum ſuum, quod ſibi de crure decidiſſet, ad ſe recipiat. Quo audito Mercatores hominem mox miſſum faciunt, neque in eo lecto dormire deſiderant, quod Gallica cum ſcabie infectum eſſe perſuaſiſſimum haberent. Relinquitur ergo bonus miles in hoc ſuo nido ſartus tectus. Mane cum Mercatores in viam ſeſe rurſus darent, miles ſurgit, & lectum mercatorum fœdiſſime permerdat. Cum igitur non ita multo poſt famulus accederet lectos ſtraturus, hoc à Mercatoribus factum eſſe credidit. Quibus quidem eo nomine peſtem atque exitium precatus eſt. Hero autem dixit: Bene profecto eſt, cum miles pretioſiſſimum iſtum lectum occupauerit. Mercatores enim iſti ſuum pudendum in modum ſtercorarunt. Ita quidem in omnibus fere miles iſte Mercatoribus par pari retulit.

CCCCXXI. *De Concionatore quodam Heluetio.*

QVidam Concionator Heluetius, homo cum doctus, tum vero ſuarum rerum bene gerens, gallinarum, caponum, anſerum, anatum, columbarumque bene quidem magnum numerum alebat. Id cum ruſticos haud fugeret, paſtorem minime animaduerſurum eſſe rebantur, ſi volatilibus aliquot ei ereptis numerum iſtum nonnihil attenuarent. Itaque ad furtum vnus & item alter animum appulit, concubiaque nocte gallinario eius inſcenſo capones inde aliquot aufert. Non ſubolet quidem furtum iſtud quamprimum paſtor, verum tamē cum ſæpius illi redirent, numeruſque quotidie ad pauciora redigeretur, & vero exploratiſſimum haberet, glirem non poſſe in chortem irrepere, tantamq; noxam face-

facere, fieri hoc à bipedibus gliribus, quos vnico nomine fures rectiſſime appellauerit, coniectura augurabatur. Itaque cum æditu0 ſuo conſilium cepit, quemadmodum gliribus hiſce laqueos ponat, quibus irretiti capiantur, atque adeo conſtricti teneantur. Placet non procul à gallinario ſummo ſilentio excubias agendas eſſe, vt, ſi furem impreſſionem facere animaduertant, manus ei extemplo iniiciant. Sunt in excubiis. Redit fur, nihil mali ſuſpicans, ſed ſpe certa fultus, optimam ſe prædam ablaturum. Itaque gallinarium lætus inſcendit. Tum vero paſtor atque ædituus fores poſt illum occludunt, ingentique clamore ſublato ruſticos excitant, qui turmatim huc aduolantes, caponiphagum hunc ex caponario ceu Cacum quempiam extractum, probeq; verberibus mulctatum, intempeſta nocte, Tigurum abducunt. Magiſtratuique ſiſtunt. Is furem in vincula coniicit, atque in VVellenbergo condi iubet. Paſcitur hic aliquot dies, non caponibus, qui palato eius admodum grati erant, ſed pane furfuraceo aqua perfuſo, quo ſaginæ genere incredibile eſt quantopere ſues impinguentur ſaginenturque. Interponunt ſe poſtea quidam illius neceſſarii, eum capones non vendidiſſe, ſed cum vxore atque liberis manducaſſe affirmantes, ideoque non pro furto reputandum eſſe; *Solte kein Dieb, ſondern ein Naſcher ſeyn.* Spondent denique, eius ſe nomine damnum paſtori reſtituturos. Accitur parochus: præſto eſt. Itaque & fur producitur, iubeturque cum paſtore de damno illato tranſigere, atq; adeo illud ipſum ei præſtare. Quid multa? admodum demiſſe ſuppliciterq; paſtorem his fere verbis philoxenus alloquitur: Per ego te Deũ oro, ô animæ curator meæ, vt ne animum indu-

cas

credere, si capones plures quam vnum amiseris, à me id factum esse. Equidem enim vnicum duntaxat, quod iurauerim sancte sancteque, & non plures tibi surripui: Tum Pastor. Sit sane ita. Itaque pro vnico illo mihi solues. Faciam, inquit Apitius. Cedo igitur, quanti eum æstimas? Tum Pastor, Coronato, *Ein Cronen.* Apitius autem Hui, domine Pastor, tantine? *Ist das nicht zu viel?* Non minoris, inquit ille: Eccur enim mihi eum non relinquebas, si nimis tibi carus videbatur. Iam ego pol hodie, si viuo, tibi ostendam, diuinorum mysteriorum dispensatorem quid sit pericli fallere, & illi capones furari. *VVarumb in tusent Teuffel Namen liessest du ihn nicht sitzen, do er dir zu thür darumb was, Ich will dich Puhren lehren Capaunen fressen.* Ad summam, cum Pastor ne teruncium quidem isto de pretio remittere vellet, Magistratus rustico imperauit, vt propediem illud ei numerandum curaret, Apitiumque grauissimis verbis obiurgatum grandi ære mulctauit. *Das heist, laß den Pfaffen ihre Gänse, Hüner vnd Capaunen vnuerhindert paßiren, dann sie gehen in Gottes Geleyde.*

CCCCXXII. *De Sacrifico quodam VVestphalo.*

FVit in *VVestphalia* Sacrificus quidam, homo extra modum vorax atque gulosus. Is quidem rusticorum conuiuia assiduissime frequentabat, eaque cumprimis, quæ institui post infantes baptizatos pararique consueuerunt. *Dann hie kondte er vergebens planieren.* Ex his autem non ante discedebat, quam ad ambas vsque aures ita ingurgitatus esset, vt neque caput neq; pedes officium suum facerent. Neque vero eo contentus erat, quod ipse immoderato sese potu atque pastu impleret:

:: ſed domum remeaturus emẽdicabat quip-
quod concubinæ afferret. Hanc illius edaci-
plerique omnes indigniſſime ferebant, in-
que aliquo facinore coercendam eſſe arbitra-
ur. Itaque cum aliquando huiuſmodi conui-
iniret, ac totus cereuiſia iam madens do-
cogitaret, gallum ſibi aſſatum dari poſtula-
quem Concubinæ afferret. Quid multis? Ru-
s deſiderio ipſius ſatis ſe facturũ recipit. Nec
a oletum congelatum mox conquirit, idque
oſo nebuloni huic in manicam, ſicuti petebat,
dit. Quo facto eum aliquantiſper detinet, vt
cus nonnihil remolleſceret, poſteaque eum
ittit. Quid fit autem? Domum reuerſus, Hem,
a lux, infit, ſuauium mihi dabis? Nam tibi e-
dem cupedias affero, *ein Leckerbiſſlein.* Nec
ra manum manicæ ocyus inſerit, depromturus
ſatum gallum. At vero is auolarat, ſuo loco reli-
ouo ruſtico eoque grauiſſime olente, quo ma-
s vſquequaque coinquinat, id quod & ſacrifi-
m & illius proſtibulum admodum male habuit.
oterat is Plautinum hoc vſurpare: Nucleum a-
iſi, reliquit pignori putamina.

CCCCXXIII. *De eodem.*

HAnc iniuriam nullo modo diſſimulandam, ſed grauiter vindicandam eſſe noſter iſte Pam-
hagus cenſuit. Itaque cum non ita multo poſt
Kalendæ Ianuarii appeterent, hanc in rationem pro
concione verba facit: Volo equidem, auditores
optimi, vobis ex æquo omnibus nouum hunc in-
euntemque annum fœliciter proſpereque eueni-
re. Hæc tamen imprecatio mea nihil quicquam
ad N. N. pertinebit, quippe qui veritus haud ſit
dolis me ſuis deludere, atque adeo excrementum
ruſti-

mum in apertum protulit, ferunt pastorem quendam hominem, vt apparet, simplicem Francofurt venisse, lectaque libri huius inscriptione *de anima libellus Philippi Melanchthonis*, in lacrymas esse solutum, atque adeo exclamasse: Ergone obiisti ter maxime *Philippe*? Nunc vero periimus. Nunc quidem hercle actum est de Ecclesia. Putabat nimirum bonus pastor, *Philippum* exhalasse animam, cum libelli frontispicium animam cerneret. Ad extremum cum eiulandi lamentandique finem nullum faceret, progressus Typographus nostro huic lacrymas abstersit, *Philippum* non mortuum esse, sed in vita adhuc commorari testificatus. Agnouit tum bonus pastor suum errorem, lacrymarumque suarum pudore est ductus.

CCCCXXVI. *De Pastore quodam ebrioso.*

ERat hoc in sacrifici cuiusdam more positum institutoque, singulis diebus Saturni in vrbem vt proficisceretur, indeq; non prius exiret, quam totus cereuisia vinove maderet. Interrogatus autẽ, cur hoc potissimum tempore, cum postridie habenda illi concio foret, genio indulgeret, ac non eo ipso potius domi se contineret, seque ad concionem pararet, ac instrueret, respondit: poteram equidem quocunq; alio die huc commeare: at vero quod hanc diem præter cæteros curandæ cuticulæ deligam, eo fit, quod sentiam, me ad concionem multo aptiorem esse, si pridie perpotauerim, postridieque caput adhuc feruidum habeam, quam si multos alioqui dies meditandæ concioni impenderim. O dignum Presbyterum, qui quidem porcis concionetur! Hoc enim hesternam crapulam euomendo vna eademque opera pascere quoque posset. Adducebat hic idem nebulo per-

perpetuo fere ſecum æditũum ſuum, vt ab eo ad ambas vſque aures ingurgitatus domum traheretur, aut deportaretur potius. Accidit autem vt aliquando ita cereuiſia ſeſe impleret, vt pedibus inniti greſſumve figere vix aut ne vix quidem poſſet. Itaque cum aluum quoque exonerare vellet, æditùo iuſſit, vt ligulas aſtrictorias ſibi ſolueret, caligaſque detraheret. Simulat ſe tum æditùus imperata facturum, ligulaſque arctius & contrahit, & conſtringit, poſteaque quantum omnino poteſt, in pedes ſe coniicit *Pfaffo* ſuo ſolo relicto. Inde fit, cum ligulas ſoluere minime poſſet, vt & caligas permerdaret, & ſolus per eam noctem ſub dio relinqueretur, ac domũ mane reuerſus nauteam (vt cum Plauto loquar) omnino oleret. Ægre quidem ille hoc æditui facinus tulit: At ipſe ipſius indignationem ſuſque deque fecit, non ſui muneris eſſe inquiens, vt ipſi in tam fœda re ſuam operam accommodet, ſed in ſacris potius. Bibat igitur in poſteritatem, vt ipſe, ſi res cogat, ligulas ſoluere, ſineque Theſeo cacare poſſit.

Plutarchus tradit, apud Ægyptios nefas fuiſſe, ſacerdotibus guſtare vinum. Nunc pleroſq; ebrios videmus baptizare pueros, ebrios audire confeſſiones, nec tum quicquam minus peccare, quam cum obdormiſcentes non audiunt quid dicatur, niſi quod ſic quoque interdum produnt, quod audierunt.

Eraſmus in libello de lingua.

Heu diuina parum curant, qui vina ſequuntur,
Nec bene tractabit vinoſus ſacra ſacerdos.

Palingenius in Geminis.

Cum ſint laſciui nimium, nimiumq; ſuperbi,
Et ſpernant omnes, & turpia multa licenter
Committant, ſenis exemplo, qui præſidet illis.

Prob

CCCCXX. *De milite deuorante capum.*

VEnit annis abhinc aliquot miles quidam ex Galliis *Francofurtum*, atque hic quidem ad taurum diuertit. Vt ne vero à latronibus infestaretur, ſed incolumis ad ſuos perueniret, veſtibus admodum laceris vtebatur, interim tamen auro Gallico probe ſuffarcinatus atque onuſtus erat. Quod quidem cum hoſpes olfaceret, iuſſit eum mercatoribus, quibuſdam iam cœnaturis aſſidere. Id illi inique quidem ferebant, impedire tamen non poterant, ideoque multum militi huic inter cœnam moleſti erant. Poſtea enim quum ientaculum apponeretur, ſinguli ſuum argenteum cochleare depromunt, hoc adiecto conuitio: Is quidem in bonis viris non habebitur, cui cochlear argenteum defuerit: *Ein Schelm der keinen ſilbern Löffel hat.* Senſit quidem miles, ſe iſto conuitio percuti, diſſimulauit tamen, tacitus ſecum cogitans, quemadmodum par pari referret. Itaque conuerſus ad panem, cruſtum inde reſecat, quo offas ex catino auferat. Cæterum cum cruſto illo pro cochleari vſus iam eſſet, illud deuorat, hac adiecta recriminatione: Eum equidem in nebulonum numero poſuerim, qui cochlear ſuum non deuorauerit. Hoc ſe conuitio Mercatores peti non obſcure animaduertebant, quippe qui argentea cochlearia ſua deuorare nō poſſent. Etſi autem miles iniuriam à mercatoribus illatam ſibi probe vltus erat, nondum tamen deſiſtunt moleſti ipſi eſſe. Vnus enim ipſorum dicebat: Eſt quidem nebulo, qui quidem vinum oris ſui pinguedine conſpurcat. Quoties igitur alter alteri prebibebat, toties depromto mox ſtrophiolo os abſterget, &, cum bibiſſet, alteri vinum proponit, ita præfatus: Cedo quæſo, num ego vinum

ho-

hoc conſpurcauerim? Ille autem, cui præbibebatur, reſpondebat: Tu vero, cui ſtrophiolum, quo labra mundas, ſuppetit, omnem extra culpam es. Senſit tum miles, ſed denuo flagellari. Itaque mox de vindicta vltioneue cogitat, ac poculum totum exhaurit, idque ita in menſam deiicit, vt alteri ipſorum in faciem ſubſiliret, hac adiecta exſecratione: Vt vos dii deæque omnes perdant, nunquid meo poculo ſordes inſident? Non ita multo poſt affertur capo aſſatus cum turdis aliquot. Hos Mercatores mox inter ſe diſtribuunt, ſic vt ſinguli turdum acciperent, quem & ſibi ſolis reſeruant, nihil de eo quicquam militi decerpentes. Ideo ille conuerſus ad capum, hunc ſibi vni reſervat, aitque: Video equidem ita ferculum eſſe hoc diſpoſitum, vt ſinguli ſuam habeant auiculam: *Ia ich ſehe wol, es iſt dem Mann vmb ein Vogel zu thun.* Id cum mercatoribus hiſce, tum ipſi etiam hoſpiti ſtomachum fecit. Itaque miles à cœna mox cubitum diſcedit, veritus nimirum, ne Mercatores, poſteaquam prolixius bibiſſent, ſibi manus afferrent. Cæterum cum à diuerſorii iſtius famulo in conclaue duceretur, in quo quidem lecti circiter duodecim conſiſtebant, lectum omnium optimum occupat, ſtatim vt famulus dorſum ei obuertiſſet. Veniunt poſt horam vnam atque alteram eodem venalitii iſte, probe iam vino confecti, ideoque ferociores. Cum vero famulus iſte animaduerteret, militem lectum omnium precioſiſſimum, quemque mercatoribus ſtrauerat, occupaſſe, totus excanduit, atque adeo vehementer cum ipſo expoſtulauit. Quod audientes mercatores fremebundi aduolant militem obtorto collo è lecto exturbaturi. Is igitur, vt ne ſibi ipſi deeſſet, ſua ſe ſponte iſthinc diſceſſurum

ſpondet, modo tantum ſibi ſpacii concedatur, v
emplaſtrum ſuum, quod ſibi de crure decidiſſe
ad ſe recipiat. Quo audito Mercatores homine
mox miſſum faciunt, neque in eo lecto dormi
deſiderant, quod Gallica cum ſcabie infectu
eſſe perſuaſiſſimum haberent. Relinquitur erg
bonus miles in hoc ſuo nido ſartus tectus. Man
cum Mercatores in viam ſeſe rurſus darent, mile
ſurgit, & lectum mercatorum fœdiſſime perme
dat. Cum igitur non ita multo poſt famulus ac
cederet lectos ſtraturus, hoc à Mercatoribus fa
ctum eſſe credidit. Quibus quidem eo nomin
peſtem atque exitium precatus eſt. Hero auter
dixit: Bene profecto eſt, cum miles pretioſiſſi-
mum iſtum lectum occupauerit. Mercatores enin
iſti ſuum pudendum in modum ſtercorarunt. It
quidem in omnibus fere miles iſte Mercatoribu
par pari retulit.

CCCCXXI. *De Concionatore quodam Heluetio.*

QVidam Concionator Heluetius, homo cum doctus, tum vero ſuarum rerum bene gerens: gallinarum, caponum, anſerum, anatum, columbarumque bene quidem magnum numerum alebat. Id cum ruſticos haud fugeret, paſtorem minime animaduerſurum eſſe rebantur, ſi volatilibus aliquot ei ereptis numerum iſtum nonnihil attenuarent. Itaque ad furtum vnus & item alter animum appulit, concubiaque nocte gallinario eius inſcenſo capones inde aliquot aufert. Non ſubolet quidem furtum iſtud quamprimum paſtor, verum tamē cum ſæpius illi redirent, numeruſque quotidie ad pauciora redigeretur, & vero exploratiſſimum haberet, glirem non poſſe in chortem irrepere, tantamq; noxam face-

facere, fieri hoc à bipedibus gliribus, quos vnico nomine fures rectissime appellauerit, coniectura augurabatur. Itaque cum æditur suo consilium cepit, quemadmodum gliribus hisce laqueos ponat, quibus irretiti capiantur, atque adeo constricti teneantur. Placet non procul à gallinario summo silentio excubias agendas esse, vt, si furem impressionem facere animaduertant, manus ei ex templo iniiciant. Sunt in excubiis. Redit fur, nihil mali suspicans, sed spe certa fultus, optimam se prædam ablaturum. Itaque gallinarium lætus inscendit. Tum vero pastor atque ædituus fores post illum occludunt, ingentique clamore sublato rusticos excitant, qui turmatim huc aduolantes, caponiphagum hunc ex caponario ceu Cacum quempiam extractum, probeq; verberibus mulctatum, intempesta nocte, Tigurum abducunt. Magistratuique sistunt. Is furem in vincula coniicit, atque in VVellenbergo condi iubet. Pascitur hic aliquot dies, non caponibus, qui palato eius admodum grati erant, sed pane furfuraceo aqua perfuso, quo saginæ genere incredibile est quantopere sues impinguentur saginenturque. Interponunt se postea quidam illius necessarii, eum capones non vendidisse, sed cum vxore atque liberis manducasse affirmantes, ideoque non pro furto reputandum esse; *Solte kein Dieb, sondern ein Nascher seyn.* Spondent denique, eius se nomine damnum pastori restituturos. Accitur parochus: præsto est. Itaque & fur producitur, iubeturque cum pastore de damno illato transigere, atq; adeo illud ipsum ei præstare. Quid multa? admodum demisse suppliciterq; pastorem his fere verbis philoxenus alloquitur: Per ego te Deũ oro, ô animæ curator meæ, vt ne animum indu-

cas

credere, si capones plures quam vnum amiseris, à me id factum esse. Equidem enim vnicum duntaxat, quod iurauerim sancte sancteque, & non plures tibi surripui: Tum Pastor. Sit sane ita. Itaque pro vnico illo mihi solues. Faciam, inquit Apitius. Cedo igitur, quanti eum æstimas? Tum Pastor, Coronato, *Ein Cronen.* Apitius autem Hui, domine Pastor, tantine? *Ist das nicht zu viel?* Non minoris, inquit ille: Eccur enim mihi eum non relinquebas, si nimis tibi carus videbatur. Iam ego pol hodie, si viuo, tibi ostendam, diuinorum mysteriorum dispensatorem quid sit pericli fallere, & illi capones furari. *VVarumb in tusent Teuffel Namen liessest du ihn nicht sitzen, do er dir zu thür darumb was, Ich will dich Puhren lehren Capaunen fressen.* Ad summam, cum Pastor ne teruncium quidem isto de pretio remittere vellet, Magistratus rustico imperauit, vt propediem illud ei numerandum curaret, Apitiumque grauissimis verbis obiurgatum grandi ære mulctauit. *Das heist, laß den Pfaffen ihre Gânse, Hûner vnd Capaunen vnuerhindert passiren, dann sie gehen in Gottes Geleyde.*

CCCCXXII. *De Sacrifico quodam VVestphalo.*

FVit in *VVestphalia* Sacrificus quidam, homo extra modum vorax atque gulosus. Is quidem rusticorum conuiuia assiduissime frequentabat, eaque cumprimis, quæ institui post infantes baptizatos pararique consueuerunt. *Dann hie kondte er vergebens planieren.* Ex his autem non ante discedebat, quam ad ambas vsque aures ita ingurgitatus esset, vt neque caput neq; pedes officium suum facerent. Neque vero eo contentus erat, quod ipse immoderato sese potu atque pastu impleret:

pleret: ſed domum remeaturus emēdicabat quippiam, quod concubinæ afferret. Hanc illius edacitatem plerique omnes indigniſſime ferebant, inſignique aliquo facinore coercendam eſſe arbitrabantur. Itaque cum aliquando huiuſmodi conuiuium iniret, ac totus cereuiſia iam madens domum cogitaret, gallum ſibi aſſatum dari poſtulabat, quem Concubinæ afferret. Quid multis? Ruſticus deſiderio ipſius ſatis ſe facturū recipit. Nec mora oletum congelatum mox conquirit, idque ebrioſo nebuloni huic in manicam, ſicuti petebat, condit. Quo facto eum aliquantiſper detinet, vt ſtercus nonnihil remolleſceret, poſteaque eum dimittit. Quid fit autem? Domum reuerſus, Hem, mea lux, infit, ſuauium mihi dabis? Nam tibi equidem cupedias affero, *ein Leckerbiſstein.* Nec mora manum manicæ ocyus inſerit, depromturus aſſatum gallum. At vero is auolarat, ſuo loco relicto ouo ruſtico eoque grauiſſime olente, quo manus vſquequaque coinquinat, id quod & ſacrificum & illius proſtibulum admodum male habuit. Poterat is Plautinum hoc vſurpare: Nucleum amiſi, reliquit pignori putamina.

CCCCXXIII. *De eodem.*

HAnc iniuriam nullo modo diſſimulandam, ſed grauiter vindicandam eſſe noſter iſte Pamphagus cenſuit. Itaque cum non ita multo poſt *Kalendæ Ianuarii* appeterent, hanc in rationem pro concione verba facit: Volo equidem, auditores optimi, vobis ex æquo omnibus nouum hunc ineuntemque annum fœliciter proſpereque euenire. Hæc tamen imprecatio mea nihil quicquam ad N. N. pertinebit, quippe qui veritus haud ſit dolis me ſuis deludere, atque adeo excrementum ruſti-

rusticum pro gallo gallinaceo meam in manicam condere. Eum igitur minime impertio illiusmodi salute, sed lyntre potius aqualiculove, *Demsülffigen Schalcke will ikc nich dat nye Iahr gesen, sondern den Sôgtrog.* Rusticus his auditis protinus è templo euolat domique allata securi, sacrifici huius ædes ingreditur, ex illiusque hara cum porcos saginatos emittit, tum vero aqualiculum eximit, domumque eum statim deportat. Redit paulo sacrificus domum. Ac, cum porcos in fimeto lasciuientes conspicatur, indignari cœpit, adeoq; quærere ecquis porcos ex hara emisisset? Tum filii respondent, hoc factum esse à N. N. qui lyntrem quoque exemerit aqualiculumue, sibique eum ab ipso dono datum esse affirmarit. Tum vero sacrificus iterum sibi verba esse data sentiens, ira stomachoque exardescit, rusticumque ad se accersitum cum grauiter obiurgat, tum etiam admonet, vt sibi aqualiculum suum restituat. Rusticus autem perquam sibi admirandum, præter omnemque exspectationem accidere respondit, quod nunc sibi ob lyntrem succenseat, eumque repetat cum tamen in publica concione, audientibus tot fide dignis hominibus, vltro sibi eum obtulerit, ac dono dederit. Sciat igitur, se susque deque eius indignationem atque fremitus ferre, neque velle lyntrem simul sibi donatum vnquam ei restituere, atque his dictis, sacrifico valere iusso, domum se refert.

CCCCXXIII. *De Concionatore Hesso.*

NOui in Hassia Concionatorem quendam, hominem egregie animosum & ferocem. Eum Sponsus, cuius nuptiis intererat, rogabat, vt pelluim circumferre, atque adeo donationi præesse vellet. Fert enim ita Hessorum consuetudo, vt pastores

ſtores ruſtici quodammodo teneantur peluim circumgeſtare], ſummoque ipſis crimini detur, ſi hac in parte difficiles ſe præbeant, atq; iſtam prouinciam reſpuant. Quin imo ita perſuaſum eſt ruſticis, paſtores ſe ſuos non maiori afficere honore poſſe, quam ſi iſtud eis onus imponant. Itaque paſtor ille facile annuit, moremque Sponſo gerit. Ecce autem, cum peluim prima in menſa depoſuiſſet, ruſticus quidam, Sponſi ſuſceptor, ſimul accumbens, ægerrime fert, hunc honorem Paſtori iſti, & non ſibi habitum. Nam & vſu receptum eſt, vt, ſi Sponſi ſuſceptor adhuc in viuis ſit, paſtor interdum prætereatur, atque hæ partes ſuſceptori demandentur. Quod hic obſeruatum non eſſe, ruſtico ſtomachum fecit. Itaque indignabundus decem groſſos argenteos iure nigro probe commaculatos in peluim iniicit, atque ita paſtorem affatur: Papà, hocce equidem munere ſponſum ſponſamque ornauerim, tu autem cedo quæſo ecquo illos affeceris? Germanice ſic. *Pfaff das wil ich ſchencken, was wilt du ſchenckē?* Tum paſtor ocyus colaphum ita ei ponderoſum in os impegit, vt ſcamno hærere non potuerit, ſed inde excuſſus humi ſtatim proſterneretur, ac ſimul multo cum cruore eoq; coagulato aliquot dentes exſpueret. Interea noſter hic ſe proripit, locoque ſibi cauet. Nemo autem quiſquam fere erat, quin hoc paſtoris facinus in laude ponendum eſſe arbitraretur, ſimul & hoc addens: Concionatoribus nonnullis tutius eſſe verſari inter beſtias cũ *Chriſto* (Mar. 1.) quam inter ruſticos beſtiis nocentiores.

CCCCXXV. De alio quodam Paſtore pagano.

QVO tempore incomparabilis ille *Philippus Melanchthon* ſuum de anima ſcriptum primum

mium in apertum protulit, ferunt pastorem quendam hominem, vt apparet, simplicem Francofurt venisse, lectaque libri huius inscriptione *de anima libellus Philippi Melanchthonis*, in lacrymas esse solutum, atque adeo exclamasse: Ergone obiisti te maxime *Philippe*? Nunc vero periimus. Nunc quidem hercle actum est de Ecclesia. Putabat nimirum bonus pastor, *Philippum* exhalasse animam, cum libelli frontispicium animam cerneret. Ad extremum cum eiulandi lamentandique finem nullum faceret, progressus Typographus nostro huic lacrymas abstersit, *Philippum* non mortuum esse, sed in vita adhuc commorari testificatus. Agnouit tum bonus pastor suum errorem, lacrymarumque suarum pudore est ductus.

CCCCXXVI. *De Pastore quodam ebrioso.*

ERat hoc in sacrifici cuiusdam more positum institutoque, singulis diebus Saturni in vrbem vt proficisceretur, indeq; non prius exiret, quam totus cereuisia vinove maderet. Interrogatus autē, cur hoc potissimum tempore, cum postridie habenda illi concio foret, genio indulgeret, ac non eo ipso potius domi se contineret, seque ad concionem pararet, ac instrueret, respondit: poteram equidem quocunq; alio die huc commeare at vero quod hanc diem præter cæteros curandæ cuticulæ deligam, eo fit, quod sentiam, me ad concionem multo aptiorem esse, si pridie perpotauerim, postridieque caput adhuc feruidum habeam, quam si multos alioqui dies meditandæ concioni impenderim. O dignum Presbyterum, qui quidem porcis concionetur! Hoc enim hesternam crapulam euomendo vna eademque opera pascere quoque posset. Adducebat hic idem nebulo per-

perpetuo fere secum æditum suum, vt ab eo ad ambas vsque aures ingurgitatus domum traheretur, aut deportaretur potius. Accidit autem vt aliquando ita cereuisia sese impleret, vt pedibus inniti gressumve figere vix aut ne vix quidem posset. Itaque cum aluum quoque exonerare vellet, æedituo iussit, vt ligulas astrictorias sibi solueret, caligasque detraheret. Simulat se tum æditus imperata facturum, ligulasque arctius & contrahit, & constringit, posteaque quantum omnino potest, in pedes se coniicit *Pfaffo* suo solo relicto. Inde fit, cum ligulas soluere minime posset, vt & caligas permerdaret, & solus per eam noctem sub dio relinqueretur, ac domũ mane reuersus nauteam (vt cum Plauto loquar) omnino oleret. Ægre quidem ille hoc æditui facinus tulit: At ipse ipsius indignationem susque deque fecit, non sui muneris esse inquiens, vt ipsi in tam fœda re suam operam accommodet, sed in sacris potius. Bibat igitur in posteritatem, vt ipse, si res cogat, ligulas soluere, sineque Theseo cacare possit.

Plutarchus tradit, apud Ægyptios nefas fuisse, sacerdotibus gustare vinum. Nunc plerosq; ebrios videmus baptizare pueros, ebrios audire confessiones, nec tum quicquam minus peccare, quam cum obdormiscentes non audiunt quid dicatur, nisi quod sic quoque interdum produnt, quod audierunt.

Erasmus in libello de lingua.

Heu diuina parum curant, qui vina sequuntur,
Nec bene tractabit vinosus sacra sacerdos.

Palingenius in Geminis.

Cum sint lasciui nimium, nimiumq; superbi,
Et spernant omnes, & turpia multa licenter
Committant, senis exemplo, qui præsidet illis.

Prob

Proh pudor! hos tolerare potest Ecclesia porcos,
Duntaxat ventri, veneri, somnoque vacantes.

Idem in Sagittario.

Quemadmodum mel à fucis colligi nequit, ita nec ab improbo verbi seminatore fructus produci potest maturus. Facessant igitur, qui DEVM in hoc negocio hominis personam nequaquam respicere asserunt, sed vnumquemq;, qualis qualis sit, ad docendum aptum esse contendunt, nec curandum quis dicat, sed quid dicatur. Qui enim talia deblaterant, plane cordis secreta detegunt, &, quid de ipsis sit sperandum, palam ostendunt. Posset forsitan coriarius quispiam scelestus optimum conficere corium, sed vir improbus nunquã Ecclesiam DEI recte ædificare valebit. Vnde & Saluatoris nostri vox illa: Viperarum genimina quomodo potestis bona loqui cum sitis mali. Et impio dixit DEVS: Quid tibi, vt enarres statuta mea, & assumis fœdus meum super os tuum? tu autem odisti disciplinam & proiecisti verba mea post te. Etenim quo pacto alios docere possent, qui se ipsos non docent, qui prædicãt non furandum, & furantur, ac ea reprehendunt, quæ ipsi palam committunt? quonam modo alios curarent, qui vndique scaterent vlceribus, ac morbo laborarent incurabili? quomodo aliorum peccata expurgarent, qui sordidissimi essent, illotisq; manibus ac pedibus, non solum ad sacra irrumperẽt, sed & ambirent, & vltro se inculcarent, ac ingererent! Vere igitur nomen Domini propter tales male audit, qui Deum se scire profitentur, quem tamen factis negant. in quo enim salietur, si sal infatuatus fuerit? Proinde & Apostolus quoque sacerdotes suos & verbi ministros irreprehensibiles esse vult, quo nemini vllam dent offensam,

ne

ne vituperetur ministerium eorum, sed vt sint forma & exemplar fidelium, non solum in sermone, sed etiam in conuersatione, in dilectione, in spiritu, in fide, in puritate, immaculati, conscientia puri, sobrii, non vinolenti, modesti, & à pugnis alieni, non inflati, fastuosi & ambitiosi, non turpis lucri cupidi, & sanctissimi Euangelii caupones nefandissimi, demum ab omni culpa alieni, tanquam dispensatores DEI viuentis, & hoc non tantum coram Domino, sed & hominibus cunctis, quod si aliter se gerant, vitandos esse iubet ac cauendos, tanquam canes & operarios malos, nec non inimicos crucis Christi, quorum Deus venter est, & gloria in dedecore, finis verò perditio. Proinde si nihil refert, qualis sit persona docentis, Euangelii negocium lenonibus etiam ac pessimis recte committi potest nebulonibus, quo exemplo disperdant, quod verbis & simulata garrulitate ædificare cupiunt.

D. Bilibaldus Pirckheymherus in Præfat. *Beati Georgii Nazianzeni, de officio Episcopi, Orationi præfixa.*

Conqueruntur hodie complures, cecidisse auctoritatem ministerii & ministrorum verbi DEI, vnde mirifice satagunt, vt erigant collapsam, sed non iusta via, nisi fallar prorsus. Nouis enim, falsis & nimiis præconiis exornant ministerium, cum multo magis videatur, ad restitutionem pertinere doctrinæ & vitæ puritas, sedulitas, atque simplicitas. Dominus enim per Malachiam ad sacerdotes, si non audieritis, inquit, & non posueritis super cor, vt detis gloriam nomini meo, dicit Dominus exercituum, mittam in vos maledictionem, maledicamque benedictionibus vestris, sicut & hactenus maledixi, quia noluistis ponere super cor. Ecce ego disperdam vobis brachium

chium, & ſpargam ſtercus in facies veſtras, ſtercus, inquam, ſolemnitatum veſtrarum. Et paulo poſt: Et vos declinauiſtis à via, & feciſtis multos impingere in lege, corrupiſtis fœdus Leui, dicit Dominus exercituum. Quare & ego dedi vos contemtos & abiectos coram omni populo, eo quod non cuſtodiuiſtis vias meas, & accepiſtis faciem in lege. Niſi ergo redierimus in viam, mutataque vitæ noſtræ malitia, purius porro vixerimus, ac zelo docuerimus ardentiore, Dei gloriam ſpectantes, non noſtram, fruſtra procul dubio diſputabimus de reparanda auctoritate.

D. Henricus Bullingerus de Epiſcoporum inſtitutione & functione lib. 2. pag. (mihi) 125.

Ebrietatis ſtudium ſi ipſos miniſtros inuadat, mox cum illorum miniſterio doctrinæ etiam & verbi Dei auctoritas collabitur. Vnde Deus olim monebat, ne ſacerdotes tabernaculum ingreſſuri vinum potarent. Et *Paulus* vinolentiæ crimen ab *Epiſcopo* vult eſſe alieniſſimum. Iſaias vero falſis Prophetis & mutis canibus ebrietatem tribuit, & Chriſtus ſuæ domus diſpenſatorem nequam cum ebriis comeſſantem introducit. Nam etſi tales in doctrinæ capitibus non errent, tamen fieri nequit, vt aliorum vitiis ſerio, & qua opus eſt dicendi liberalitate ſe opponant, qui ſuam auctoritatem adeo impudenter proſtituunt.

D. Rudolphus Gualtherus in Habakuk Prophet. Homilia 9 pag. 268. fac. 2.

Sed non minus etiam illud poſtremum neceſſarium eſt, vt eruditioni atque doctrinæ vita ac mores reſpondeant: turpe eſt Doctori, cum culpa redarguit ipſum. Et noſter Paulus Epiſcopū poſcit ἀνέγκλητον, hoc eſt, inculpatum, non contumacem, non iracundum, non vinolentum, non per-

percussorem, non turpis lucri cupidum & auarum: sed hospitalem, virtutis amantem, modestum, iustum, sanctum, temperantem. Quid enim illi Doctores auditoribus suis proderunt, qui, quod bene docendo ædificarunt, id pessime viuendo destruunt? qui vita ipsa ac moribus suis ostendunt, ne sibi quidem ipsis ea vera videri, quæ aliis sequenda præscribunt? Qua non dicam auctoritate, sed qua fronte in schola is Doctor vitia reprehendet? ebrietatẽ dico, crapulam, auaritiam, scortationem, & similia: qui ipse non dicam sæpissime ebrius sit, sed semper ebriosus? non solum luxui deditus, sed etiam ita impie in summa luxuria viuat, vt nullam esse vim diuini numinis existimet? qui ita sit auarus, vt ex quauis re turpissima iniquissimo quæstui inhiet? qui demum ita sit in scortationibus atq; adulteriis per totam vitam volutatus, vt hæc etiam scelera atque flagitia pro peccatis ac vitiis agnoscere dubitet?

D. VVigandus Orthius in Oratione de vita ac obitu D. D. Andreæ Hyperii.

Multos, proh dolor, hodie videre licet Ecclesiæ ministros, quorum cum vita, vt de Philosophis sui temporis Cicero loquitur, mirabiliter pugnat oratio: qui cum se vitæ officiique Doctores & Magistros profiteantur, in omni vitæ officiique genere turpissime labuntur ac delinquunt. Qui, vt idem Cicero vere eleganterque dicit, perinde turpiter peccant, ac si quis vel Musicam professus absurde canat, vel Grammaticam, barbare loquatur. Quam multi hodie sunt, quod valde est dolendum, Ecclesiarum non tam pastores, quam impostores, qui pro concione & suggestu se Catones, vt ita loquar, hoc est, seueros officii monitores, vitiorum censores & reprehensores accerri-

mos grauiſſimoſque gerunt, interea Bachanalia viuunt, hoc eſt, mollem, delicatã, voluptuariam, fœdam turpemque vitam (ſi vita eſt dicenda, ac non potius mors funeſta) agunt.

Ioannes Guilielmus Stuckius in oratione Funebri, habita in obitum D. Henrici Bullingeri.

Dicebat quondam vir bonus ad Presbyterum ebrium, recte vocaris *Presbyter*, quia præ laicis ac omnibus aliis bibis ter.

D. Bullingerus in Iſaiam pag. 286.

Vt auctoritas & maturius & apud plures contingat Eccleſiaſtæ, diligenter ea vitet, quæ parant homini contemtum, eaque in ſe vulgus ſuſpicit, Luxus, temulentia, ſomnolentia, voluptatis præcipue libido, inepta ac ſtulta loquacitas, futilitas, & nimia familiaritas, vanitas, inconſtantia, adulatio, captatio munerum, leuium vulgariumque rerum admiratio reddunt hominem contemtibilem eleuantque auctoritatem. Contra conciliant auctoritatem ſobrietas, victus parſimonia, vigilantia, pudici mores, ſermo parcus ac ſale conditus, ſilentii fides, grauitas in moribus, in dictis veritas, comitas decenti grauitate temperata, conuictus cum grauiſſimis quibuſque, cum perditis aut proſtitutæ famæ hominibus aut nullum commercium aut rarum, idque monendi gratia non compotandi, ſi non aliter cum illis agat, quam ſicut Medicus cum ægrotis. Cum diuitibus talia ſint colloquia, vt nec importuna auſteritate prouocet illos ad iracundiam, nec ad gratiam loquens incidat in ſpeciem adulationis. Munera ne temere à quoquam recipiat, ſed in recuſando adſit comitas, ſeruet vndiq; integram libertatem ſuam. Quiſquis enim accipit munus, neſcio quo pacto perdit aliquam fiduciæ ſuæ partem, & qui dona

min-

minoris illum facit, qui accipit. Hoc vitium arguit occasio. Cum Ecclesiastes liberius monuerit eum, qui dedit, tum incandescit stomachus & ingratus vocatur, qui pro vili beneficio reponit multo præstantius. Hoc perspiciens Apostolus, non dignatur à Corinthiis accipere, sed maluit coria consuere, quam aliquam apostolicæ libertatis partem amittere, non quod venaretur gloriam ab hominibus, sed quod hoc expediret Euangelio. Itaque male consulunt auctoritati suæ, qui sponte currunt ad mensas diuitum, ac venantur magnatum opipara conuiuia. Sed multo peius consulunt, qui magnam diei partem desident in publicis cauponum diuersoriis inter homines parum sobrios, simulque cum illis nugantur de rebus quibuslibet, ebibentes & ipsi præscriptum vini modum, ac vicissim inuitantes alios. Interdũ & in multam noctem luditur chartis & tesseris & saltatur inconditis moribus, denique domum redit pastor ouium, sic affectus, vt eorum brachiis suffulciendus sit, quorum animos oportuit ab eo fulciri. Adde iam huc concubinam vxoris loco, nec eam vnam, &, si vna est, procacem atque imperiosam. Quis illius dictis audiens erit, aut quis eum reuerebitur, cui conspicit imperare mulierculam? Obsecro, qui sic perpetuo viuit, vt sit vnus è fece plebis, vt inter abiectos abiectissimus, quid auctoritatis habiturus sit in docendo, quid grauitatis in admonendo? Hæc scio dictu parum esse decora, sed vtinam non maiore dedecore passim fierent, nec iam in vicis tantum, sed in vrbibus quoque.

Præterea & ætas vtraq; parit interdum cõtemtum, iuuentus, & admodum prouecta senectus. Illa negligitur velut imperita rerum, hæc despici-

tur tanquam delirans. Vtrique malo remedium aliquod adhibebitur, si iuuenis Apostoli consilio pareat. Nemo adolescentiam suam contemnat. Quo pacto id fiet, inquis? Si vitam, si sermonem, si vultum ac gestus omnes ita componat ad sobrietatem, ad pudicitiam, ad grauitatem & constantiam, vt in se declaret esse verum, quod dixit ille sapiens: senectus venerabilis est, non diuturna, neque numero annorum computata. Capitis caniciem & rugas frontis etiam fatuus ac morionibus affert ætas: sed ea demum venerabilis est canicies, quæ renidet in moribus, ab omni specie leuitatis ac iuuenilium desideriorum alienis. Senes ita tuebuntur auctoritatem suam, si perpetuo sobrii sunt, si minime difficiles ac iracundi, si vitent inutilem garrulitatem, sed parci circumspectiq; sint in verbis, vt non loquantur nisi præmeditati vel necessaria vel vtilia, neque quicquam excidat ineptum, aut futile dictu, aut omnino indignum canicie, præsertim inter iuuenes agenti, nec asper sit aut morosius in obiurgando, si quando res postulat increpationem, sed admonitionis acrimoniam Christiana lenitate temperet, neque quibuslibet sese negotiis admisceat. Non omnes fabulæ partes omni conueniunt actori, quædam in alios reiiciant. In summa sic moderetur omnes actiones suas, vt illi senectus nihil attulisse videatur, nisi maiorem rerum vsum, iudicium perspicacius, consilium fidelius, animum placabiliorem. His rebus fiet, vt admodum Paulus iubet honorari viduas, quæ vere viduæ sint: Ita populus veneretur, qui vere senes sunt.

Erasmus de ratione concionan. lib. 1. *pag.* 20[illegible]

Nullus Presbyterorum, quando ad anniuersarium diem trigesimum aut septimum, vel tertium

tium alicuius defuncti, aut quacunque vocatione ad collectam Presbyteri conuenerit, se inebriare vllatenus præsumat, nec precatus amore sanctorum vel ipsius animæ bibere, aut alios ad bibendum cogere, vel se aliena precatione ingurgitare, nec plausus & risus inconditos, & fabulas inanes ibi referre, aut cantare præsumat, aut turpia ioca, vel vrso vel tornatricibus ante se fieri patiatur: nec laruas dæmonum ante se fieri consentiat, quia hoc diabolicum est, & à sacris canonibus prohibitum, c. 7. dist. 44.

Clericus, qui adulationibus & proditionibus vacare deprehenditur, ab officio degradetur, c. 3. dist. 46.

Clericum scurrilem & verbis turpibus ioculatorem ab officio retrahendum censemus; c. 13. distinct. 46.

A crapula & ebrietate omnes clerici diligenter abstineant: vnde vinum sibi temperent, & se vino: nec ad bibendum quispiam incitetur, cum ebrietas & mẽtis inducat exsilium, & libidinis prouocet incentiuum. Vnde illum abusum penitus decernimus abolendum, quo in quibusdam partibus ad potus æquales suo modo se obligant potatores, & ille iudicio taliũ plus laudatur, qui plures inebriat, & calices fœcundiores exhaurit. Si quis autem super his se culpabilẽ exhibuerit, nisi à superiore commonitus satisfecerit, ab officio vel beneficio suspendatur, c. 14 de vit. & honest. cler.

Olympia Fuluia Morata Grunthlera cuidam concionatori Germano ebrioso

S. D.

Sæpenumero mihi offerri occasionem tecum colloquendi maxime exoptaui, sed cum eam hactenus nancisci non potuerim, id tecum per literas

ras agere decreui, quod coram, si licuisset, egissem: me enim rem differre amplius Christi præceptum non patitur, cui nos parere & obedire necesse est. Cum itaque exploratum habeam, te sæpe peccare, vt te admoneam, mihi peropus est, si Christi dicto audiens esse volo. Quare tu etiã nullo pacto (si modo tu tecum rem recta reputabis via) mihi succensere debes, si omnino te admonendum putaui, quod præter amplissimã ministerii tui dignitatem, præter canitiem tuam facis, dum genio non minus indulges, quam Epicurus quispiam. Quod quam turpe sit homini liberaliter instituto, etiam homines nulla Christiana religione imbuti non ignorarunt; Christiano vero turpius, cuius vita sancte & integre acta, cæteros ad *Dei* cultum ac puram religionem suscipiendam inuitare atque allectare debet; Concionatori vero turpissimum, qui cum aliis monstret viam, ipse sibi semitã non capit. Quippe si Philosophus in ratione vitæ peccans hoc turpior est, quod & in officio, cuius magister esse vult, labitur, certe concionator turpissimus est, qui aliis vitam agendam inculcans, ipse flagitiosissime degit. An non flagitium est ingens perpotare, ebriosum esse, abuti optimo *Dei* munere, quod nobis datum est, vt eo cum gratiarum actione fruamur, non vt abutamur? Quid non ebrietas designat? Nosti cætera. Sed quod à Poëta omissum est, id vero multo maximũ, quod ebrii plerunque obscœna loquuntur quod sæpe exsecrantur, iurantq; per nomen Dei sanctissimum (quod qui violabit, inultum id nunquam auferet) templum *Dei* sanctum, hoc est, sui ipsorum corpus polluunt & fœdant, Spiritui sancto mœstitiam inferunt, illum à se expellunt & eiiciunt, ipsi à precibus auocantur. Quod si olim

Deus

Deus de eo, qui templum Hierosolymitanum contaminasset, tam graue sumsit supplicium, quid faciet ei, qui tale templum inquinauerit? Vt nihil interim dicam περὶ τοῦ σκανδάλου, quo maiestas ministerii imminuitur, Christus atq; Euangelium dedecorantur: denique qui sic viuit, plus dedocet discipulos perditis moribus, quam doctrina erudit: at qui mercedem accipit, vt doceat, & dedocet, nonne furtum facit? Tu omnibus tuis discipulis exemplum esse deberes modestiæ, sobrietatis, & temperantiæ, & tu ista turpi vita in flagitia eos immergis? noli quæso illud Christi obliuisci, ὑμεῖς ἐστὶ τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλασθήσεται, εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Cogita de illa Pauli sententia, ἐγὼ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα, καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι. Quo ore hortaberis tuos discipulos, vt te imitentur, quemadmodum *Paulus* suos à se exemplum petere iubet, an vt te imitentur potando, comessando? Neque vero excusatione infirmitatis carnis hoc vitium defendere poteris. Scimus omnes homines delinquere, neque vllum reperiri, qui careat culpa, sed qui veram fidem habent, hi τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Infirmi non semper infirmi manent, sed aliquando etiam fortes fiunt, vt peccatũ non amplius dominetur eis, & ebrietas tale scelus est, vt etiam, qui Christũ non norunt, abstinere possint. Scilicet credendum est, Christianũ propter innumerabilia Christi in se beneficia collata, sobrium

esse non posse, cum Turcæ propter perditum hominem & profligatum Mahometum parce, continenter, sobrieque viuant, adeo, vt ne vinum quidem gustent. Et si Paulus carnem in perpetuum edendum sibi non putet potius, quam fratri dolorem commoueat, tu saltem non dico à vino, sed hoc nefario scelere non abstinebis? non vt ne frater tuus dolore afficiatur & offendatur, sed vt ne magna hominum multitudo pereat. Neque vero debemus hoc peccatum verbis extenuare: nam Deus de illo ex nostra opinione non existimabit, sed secundum latam sententiam suam, qui ebrietatem in numero eorum flagitiorum reponit, quæ qui admittit, Christi regnum nunquam possidebit. Quapropter te etiam atque etiam rogo, obsecro, perque Christum obtestor, vt tandem mutes mores istos, tum propter tui muneris functionē, tum propter σκάνδαλον atque etiam propter salutem tuam, ne in extremo die in eorum sis numero, quibus dicetur, ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Deus huc vsque conniuit, teque sua lenitate ad pœnitentiam incitauit. Iam ferme tua ætas exacta est, resipisce quæso, vt Deum propter sanctimoniam & mutatos mores gloria honoreque afficiant, qui antea propter ebrietatem ignominia affecerunt. Hæc fac toto animo cogites, ne tandem DEVS à te pœnas expetat, & perpetuo pereas. Nam, vt te non fugit, turpis ac flagitiosa vita arguit fidem in Christum non adesse, sine qua prorsus pereundum est. Quamobrem eam à *Deo* petas moneo, & hortor, priusquam te mors occupet. Pete veniam, quam omnino pœnitenti dabit, qui etiam iurauit, se nolle sontis mortem. Hæc habui, quæ ad te scribere me oportere existi-

existimaui, quæ, si Christianus es, tantum abest, vt grauiter feras, vt etiam te admoneri, gaudere vehementerque lætari debeas. Vale in Christo: Suinphurdii.

Olympia Fulvia Morata fœmina doctissima lib. 1. Epistolar. Epistola vlt.

CCCCXXVII. *De Bonifacio Dornemanno, Sacrifico Hallendorphensi.*

CVm Illustrissimus Hessorum Princeps *Philippus* Papisticos errores per ditionem suam antiquare abolereque cogitaret, *Francisco Lamberto, Theologo Gallo*, negotium dat affigendi circiter 158. themata, quibus vera religio corroborari, adulterina autem atque adeo Papistica infringi conuellique posset. Lambertus imperata facit. Itaque actioni seu disputationi huic locus designatur Homberga. Huc euocatur omnis Ecclesiasticus ordo, potestasque singulis conceditur impugnandi theses istas, cum Lambertoque congrediendi. Venit & inter cæteros eo sacrificus quidam Hallendorphensis, qui paucis ante mensibus sacris initiatus deuotusque fuerat. Is ob eas laudes, quibus eum suffraganeus *Erphordianus* ornarat, maiores spiritus sumebat, atque adeo penitus animum inducebat cum *Lamberto* congredi, verbaq; commutare. Cæterum cum statura hominis huiusmodi esset, vt inter Pigmæos internosci difficulter posset, scabellum sibi dari postulat, eoque conscenso cœpit positiones templi valuis affixas legere. Itaque cum primam, secundam, tertiam, quartam, ac denique plures ordine legisset, lectaque vna aliqua perpetuo adderet: Hanc equidem haud impugnauerim: & item: illam ne quidem attigerim, ac sic deinceps; quidam ciuis, qui pro-

 pter

pter illum stabat atque hæc audiebat, ira stomachoque cœpit exardescere, atque adeo hanc in rationem *Bonifacium nostrum affari*: Apagesis nebulo, qui quod impugnes infirmesq; inuenire haud possis, hisque dictis scabellum ei mox subtrahit, vt miser ille præceps in lutum ageretur. Inde cum emergeret, visus est nobis capite ad lapidem impegisse, quod cum ex naribus, tum etiam ex ore cruorem eiiceret, vt totus discolor variegatusque appareret, ac dubitaretur, magisne ille sanguinolentus, an vero lutulentus esset. Fuit hoc spectaculum plerisque ciuibus valde iucundum. At vero *Dornemannus* noster istam iniuriam ita grauiter tulit, vt valere iusso *Lamberto* Hallendorphium se ocyus retulerit.

CCCCXXVIII. *De eodem.*

IDem sacris initiandus primum cum esset, mirifice ad cœlum vsque laudibus à *Georgio Suffraganeo Erphurdiano* est euectus, hunc fere ad modum: Ego vero, fratres dilectissimi, hunc *Dominum Bonifacium* meliore de nota vobis commendo. Etenim quod attinet eius eruditionem, incredibilemque & plurimarum & optimarum rerum scientiam, equidem tantam in illo eam esse animaduerti, vt non cum *Paulo* tantum conferendus, sed & præferendus eidem omnino videatur. Quid autem de pietate atque adeo sanctitudine eius? Ea me hercule vel ipsos Angelos antecedit. Neque dubitauerim equidem, castitatem illius mihi ob oculos ponens, Mariæ Deiparæ eum anteponere: Huc vsq; nugator iste orationem suam cum perduxisset, verba illũ destituere cœperunt. Itaque hanc in exclamationem erupit: Ecquo te nunc eueham? *VVo soll ich euch nun hin heben?* Tum

Sali-

Salinator quispiam sibi non diutius silendum esse ratus, atque indignissime ferens, asinos hosce ita se mutuo scabere, clara voce mox respondit: Rectâ in lupanar, *Ins Hurnhauß*. Vnde cum maximus risus, tum strepitus populi est exortus, ita quidem, vt suffraganeus imperfecta oratione domum discesserit.

CCCCXXIX. *De Ernesto Rosa, indocto & insulso Pastore.*

HIc illustraturus olim pro publica concione omnipotentiam *Dei*, hunc ad modum sermocinatus est: Videte viri fratres, quanta sit *Dei Opt. Max*. omnipotentia, agnos quidem caudatos, agnas vero incaudes creantis. Quo audito rustici mutuum se aspectantes risum minime tenuerunt. A concione porro opilio quidam, Iacobus Saxo, indoctum hunc asinum mirifice exagitauit, dum ipsum hanc quidem in rationem audientibus omnibus in Cœmiterio alloqueretur: Toto vero cœlo erras *Ariouiste*, omni asseueratione affirmare ause, cœlestem illam vim numenque diuinum agnas creare incaudes. Quod enim tales conspiciuntur oues, non fabricatori illi mundi rerumque opifici Deo, sed nobis vtique acceptum referendum est, qui quidem caudas ipsis aliquot diebus post præcidimus, quam in lucem hanc sunt susceptæ, ne illæ scilicet impedimentum nobis aliquod afferant, quum ad mulctram suo tempore veniunt. Eo audito, verberabilis Dominus Ernestus penitus obstupescit, nihil habens quicquam, quod responderet. Ad extremum tamen, ne nihil diceret, has in voces erupit: *VVelcher Teuffel hat mir das gesagt?* Ecquis vero malus genius id ipsum mihi significauit? cum dictoque domum è

vestigio contendit, rusticis ipsum exsibilantibus & explodentibus. Enimuero non deerant, qui dicerent; Hic quidem hercle, inguinis & capitis quæ sint discrimina, nescit. Et cum hæc tam minuta ipsum fugiant, eccui fidem faciat, mysteriorum eam se habere cognitionem & scientiam, quam par est habere eum, qui alios sacris literis imbuendos erudiendosque suscepit?

CCCCXXX. *De eodem.*

QVo primum tempore idololatria Pontificia per Germaniam antiquabatur, vera illa & germana religione, duce atque auctore *Martino Luthero, Theologo OPT. MAX.* reuocata & reducta, eo quidem incredibilis idoneorum Doctorum paucitas passim in Ecclesiis fuit, dum sine discrimine quiuis fere vel leuiter literis tincti ecclesiis præficerentur. Vnde factum est, vt alii quidem vel *D. Lutheri*, vel *Cordati*, vel *Huberini*, vel *Spangenbergii*, vel alterius deniq; cuiuspiam Postillam auditoribus suis prælegerent, alii vero suo Marte concionari ac differere ausi, stridenti miserum stipula disperdere carmen, turpiter se dare, & aliis deridendos exponere solerent. In quibus & hic *Verberabilis Dominus Ernestus* noster vel inprimis fuit. Is namque rusticos suos etiam atque etiam aliquando cohortabatur, uti carnibus seu diebus Veneris, seu quadragesimarum tempore strenue strenueque vescerentur, Romanæ Ecclesiæ sanctione susque deque facta pro nihiloque ducta. Ne non autem rusticos dicto audientes haberet, voce quanta potuit maxima, exclamauit; Minime vero metuendnm est vobis, ea nos in re culpam aliquam contracturos, hisque addidit: *VVisset ihr nicht, daß ewer Herr Christus selber spricht:*

VVas

was zum Bauch eingehet, das verunreiniget den Menschen nicht, sondern was zum Bauch außgehet. An vos fugit vox illa Christi Saluatoris vestri? Quicquid in vterum intrat, non polluit hominem, sed quod inde egreditur, hoc coinquinat hominem. Eo audito rustici in risum plane syncrusium soluti sunt, sic quidem, vt presbyter perturbatus terroreque perculsus illico de rostris descenderet. Quamobrem Scabinus quidam, vir grauis, iuxta ac prudens, ac legendi peritus, grauiter eum corripuit, quod verba *Christi* perperam citasset atque adeo peruertisset, inquiens Sic verba *Christi* se habent: *VVas zum Mund eingehet, das gehet in den Bauch, vnd wird durch den natürlichen Gang außgeworffen. VVas aber zum Mund herauß gehet, das kommet auß dem Hertzen, vnd das verunreiniget den Menschen. Dann auß dem Hertzen kommen arge Gedancken, Mord, Ehebruch, Hurerey, Dieberey, falsche Zeugnuß, Lästerung, das sind die Stück, die den Menschen verunreinigen.* Id est: Quicquid ingreditur in os, in aluum abit, & in secessum eiicitur At ea, quæ proficiscuntur ex ore, ex ipso corde egrediuntur, & illa impurum reddunt hominem. Nam ex corde exeunt cogitationes malæ, cædes, adulteria, stupra, furta, falsa testimonia, conuitia. Hæc sunt, quæ impurant hominem. Vide igitur, quam tu latam scortis & scortatoribus commiscendorum corporum fenestram aperias! Etenim si eo non polluuntur, quod vterum intrat, næ plenis illi velis Veneri carnisque impuritati operam dabunt? Pudeat igitur putidæ huius concionis tuæ, habendæ vtique non in sacro hoc cœtu, sed in lupanari aliquo prostibulove. Annon es lepidus pastor? Ecquis cum tædio aliquo te audiat? *Ernestus obstupefactus* & pudefactus totus,

verbum cum Scabino commutauit plane nullum, ſed mutus tacituſve domum diſceſſit, ac non ita multo poſt à gubernaculis Eccleſiæ deiectus, ex concionatore, ipſo illo in pago, ruſticorum Prætor factus eſt.

CCCCXXXI. *De alio quodam indocto Paſtore.*

QVum Philippus Melanchthon aliique nonnulli collegæ eius, ſub initium renaſcentis purioris Euangelii doctrinæ, per Saxoniam Eccleſiarum earumque miniſtrorum inſpectionem viſitationemve obirent, interrogauerunt Paſtorem quendam, an & Decalogum doceret. Quem quidem librum cum habere ſe negaret, atque ignoraret, quid eſſet Decalogus, incredibile eſt, quanto aſinina & fuſtiganda iſta impoſtoris illius inſcitia cum reliquis dominis viſitatoribus, tum maxime Doctori Hieronymo Schurffio ſtomacho atque dolori fuerit. Quod autem monaſticam antehac vitam inſulſus ille ac vægrandis aſinus degiſſet, & ab omni cum eruditione, tum bibliotheca inops nuduſque eſſet, nullam inſcitiæ ſuæ ruditatiqe ſufficientem obducere excuſationem potuit. Qua quidem re Domini Viſitatores tanto vehementius commoti, in eadem ipſum naui vehi cum alio quodam aſino, qui affirmare non dubitauit, ſummam Chriſtianorum artem eſſe neſcire legem, recte iudicium fecerunt.

CCCCXXXII. *De alio quodam.*

EIuſdem farinæ Paſtor quidam in Boruſſia ad Epiſcopum aliquando ſuum delatus eſt, quod infantes, ita vt recepta fert Eccleſiæ conſuetudo, ſacro baptiſmatis fonte non ablueret. Itaque Epiſcopus ea de re cum Paſtore expoſtulat, qui con-

consuetam se baptizandi formam seruare respondit. Ne vero Episcopus non exploratum haberet, qualem se Pastor ille in baptizandis infantibus tractaret, placitum ipsi fuit eius rei periculum facere. Quia vero nullius tum infantis, qui quidem sacra tingeretur aqua, potestas erat, visum fuit sacerdote inscio stramineum quendam fasciis involutum infantem subornare, eumque mystæ illi baptizandum afferre. Tum autem Pastor fucum olefaciens, præsentibus Episcopo & aliis, stramineum illum infantem hanc in rationem baptizauit: Ego baptizo te in nomine Episcopi, in nomine meo, & in nomine compatrum. Cæterum Episcopo has statim in voces non sine stomacho erumpenti: An vero hæc, Domine, recepta est in Ecclesiis baptizandi consuetudo? Pastor ille salse admodum venusteque hunc ad modum respondisse fertur: Qualis est infans, talis etiam ei baptizandi debetur formula. Atque hoc quidem pacto iniuria criminationem sibi apud Episcopum suum factam esse testatum relinquere voluit.

CCCCXXXIII. *De quodam indocto Presbytero Bauaro.*

P*Resbyter* quidam Bauarus, Latinæ linguæ ignarus, infantem quendam in nomine *Patria, Filia & Spiritus sancta* baptizauerat. Vnde disputatio nata est, vtrum infans ille recte riteq; ex præscripto sacrarum literarum fuisset baptizatus, & parum abfuit, quin disputatio illa funestissimas turbas excitasset. *Bonifacius* namq; *Moguntinus Archiepiscopus* iusserat, vt puer denuo sacri baptismatis aqua lauaretur. Contra vero *Vigilius, Episcopus Saleburgensis, & Sidonius, Pontifex Laureacẽsis*, apud Boios baptismum ratum firmumq; esse volebant.

Quod

Quod quidem dissidium cum quotidie glisceret, & ad acerbiorum animorum exasperationem materiam magis magisque suppeditaret, *Zacharias Pontifex Romanus* sustulit, quando opinionem *Vigilii* circa annum Christi 745. confirmauit, sicut *Auentinus* libro tertio Annalium literis memoriæque proditum reliquit.

Merito dolemus, quod passim & omnibus ætatibus accidere videmus, cum aliis artibus omnibus iustum discendi tempus tribuatur, multos in Theologia, priusquam recte & integre summam doctrinæ Christianæ didicerint, imo priusquam titulos sacrorum librorum cognouerint, ad grauissimum docendi officium prosilire: & sapientes se, si modo velint, subito esse putare: &, cum propriam inscitiam non agnoscant, alios docere velle. Id se intuentem *Nazianzenus* sæpe cum lacrymis deplorasse scribit:

Ἐν εἰδότα ὅτι τὸ οἴεσθαι τοῦ εἶναι τὸ πλεῖστον ἀφαιρεῖται. *D. Chytræus* in explicatione secundi capitis Malachiæ, pag. 67.

Et hoc tempore videmus, nullum ordinem grauius offendi liberioribus admonitionibus aut reprehensionibus, quam Ecclesiæ ministros, quibus iuxta Epigramma:

Ψόγος ἔχθεος ἀρχή,
Ἀλλὰ καλῶς εἰπεῖν ἀττικὸν ἐστι μέλι.

D. Mollerus in 2. cap. Malachiæ pag. 47. fac. 2.

Hoc calamitoso tempore nemo nō docendi munus ambire ac vltro suscipere audet, ita vt pleriq; Doctoris officio prius, quā discipuli nomine digni sint, fungātur, & longe aliquando ad agrū colendū, ac pecora pascendum, q̄ ad *Christi* verbū seminandū, & gregē eius instituendū, forēt habiliores.

Et

Et paulo post.

Cæterum num eruditio singularis, ac rerum vsus præcipuus iuuenilibus & inexercitatis animis obtingere queant, videant alii. Certe *Gregorius* non solum hic, sed & alibi vehementer iuniores reprehendit, quod seniores docere audeant, priusquam ætate ac moribus venerabiles habeantur, quum *presbyteri* nomen haud aliunde, quam à senectute sit deriuatum.

Bilibaldus Pirckheymerus in Præfat. *Orationi Beati Gregorii Nazianzeni, de officio Episcopi præfixa.*

Conari, vt alios doceamus, priusquam nos ipsi satis edocti sumus, ac in dolio, vt dicitur *figulinam*, hoc est, in aliorum animabus pietatem exercere, admodum mihi stolidum & temerarium facinus videtur. Stolidum quidem, si, qui propriam ignorant imperitiam, temerarium vero, si intelligant, nihilominus tamen rem tantam aggredi audent.

Nazianzenus in oratione de officio Episcopi.

Ita res confusa est, & inuoluta, ac tam male disposita. Maior pars è nobis non dicam omnes, prius fere, quam primam deponant barbam, ac à puerili desinant balbutie, priusquam in diuinas ingrediantur aulas, priusquam sacra cognoscant volumina, imo & nomina, priusquam nouos ac veteres agnoscant characteres, confestim sapientes sumus & Doctores, in diuinisque nec non scribarum præcipuis ac legitimis sublimis, nosque ipsos cœlestes designamus, *ac ab hominibus Rabbi* vocari quærimus, indignamurque, si non valde laudamur.

Nazianzenus ibidem.

Nota est aliquorum, qui in pagis docent, nimia negligentia, qui magis *boues*, qnam *Christi oues*

oues, *sues* diligentius, quam *suos* curant & pascunt.

D. Iohannes Claius in præfatione Euangeliorum quadrilinguium.

Sacerdotes eo anno mortui, atque in locum eorum suffecti T. Veturius flamen Martialis in locum M. Æmilii Regilli, qui priore anno mortuus erat, creatus inauguratusque. Et in M. Pomponii Mathonis Auguris, & Decemuiri locum creati, Decemuir M. Aurelius Cotta, Augur T. Sempronius Gracchus *admodum adolescens, quod tunc perrarum in mandandis Sacerdotiis erat. Liuius Dec. 3. lib. 9. circa finem. Heut stellt man iunge Bachanten vnd Esel auff die Cantzel.*

Es sollen auch billich die Collatores, *welche Kirchen zu bestellen haben, nicht zu platzen, vnd leichtlich annemmen* Currentes *Brüder, faule Socios, fratres ignorantiæ, & de fece plebis, lixas, cocos, funambulos. Sondern sollen sich vmbthun nach tüchtigen Personen, vnd so man sie haben kan, welche ein zeitlang in Schulen gedienet, vnd sich geübet haben.*

D. Gigas 1. part. postill. pag. 339. fac. 2.

Quidam aliquando interrogatus, cur non esset nunc in Ecclesiæ ministris ea pietas & grauitas, quæ olim fuit? Respondit: In veteri Ecclesia electionem & vocationem ministrorum factam esse ab hominibus piis in inuocatione nominis diuini, nunc autem fieri ex affectibus eorum, qui amicos promouere student, absque inuocatione nominis *Dei*, & nonnunquam Ecclesiis frementibus, indignantibus, & dira precantibus. Quare multi etiam ministri Ecclesiæ eadem facilitate, qua recipiuntur à patronis, rursus ab officio remouentur.

Simon Pauli secunda parte Methodi, Loco de Ecclesia, pag. 286. & 287.

Asinis

Asinis frangebatur ceruix, nec pecunia redimebantur. Voluit fortasse significare *Deus*, se non velle *asinos* in ministerio suo, etsi multi omnibus temporibus etiam ex Sacedotum ordine sunt nimis magni & crassi asini.

Non desunt nostra ætate, qui impudenter ad concionandi munus assiliunt, cum in hac palæstra sint inexercitati, nec vllis instructi dicēdi viribus, nulla rerum cognitione imbuti, nulla sacrarum literarum peritia instructi. Quo fit, vt auditores auidi nullo salutaris doctrinæ pabulo reficiantur, nulla concipiant verbi *Dei* solatia, nulla animæ fomenta, sed tantum meras nugas atque aniles superstitiones imbibant.

Leuinus Lemnius in parænesi ad vitam optime instituendam, cap: 39.

Obseruemus, quomodo parandi simus ad ministerium. Peccatur grauiter hodie, dum illotis manibus quilibet admittuntur, imo sponte irruunt, non tam studio docendi, quam desiderio præbendarum. Et hi plerumque, qui nec didicere, nec volunt discere, quæ sit ministerii magnitudo, aut quod pondus officii, aut, nisi optima eos inuitarent stipendia, valedicerent facile vniuerso Euangelio. Ita verum est in illis: *Si nihil attuleris, ibis Homere foras*. Benedictus Aretius in 4 Matthæi caput, pag. 32.

Nemo honorem ministerii Ecclesiastici vsurpare sibi, id est, ad se largitionibus, aut vliis artibus, aut arbitrio proprio rapere debet: Vocentur & eligantur electione ecclesiastica & legitima ministri Ecclesiæ, id est, eligantur religiose ab Ecclesia, vel ad hoc deputatis ab Ecclesia, ordine iusto, & absque turba, seditionibus, & contentione. Eligantur autem non quilibet, sed homi-

nes

nes idonei, eruditione iusta & sacra, eloquentia pia, prudentiaque simplici, denique moderatione & honestate vitæ insignes, iuxta Canonem Apostolicum, qui ab Apostolo contexitur in 1. ad Tim. 3. cap. & ad Tit. 1. cap. Et qui electi sunt, ordinentur à senioribus cum orationibus publicis, & impositione manuum. Damnamus hic omnes, qui sua sponte currunt, cum non sint electi, missi, vel ordinati. Damnamus ministros, ineptos & non instructos donis pastori necessariis.

D. Bullingerus in Confessione & expositione fidei Christianæ, cap. 18.

Ad conciones sacras admittuntur, interdum etiam assiliunt quilibet adolescentes, leues, indocti, quasi nihil sit facilius quam apud populum exponere diuinam scripturam & abunde sufficiat perfricuisse frontem, & absterso pudore linguam voluere. Hoc malum ex eo fonte manat, quod non perpenditur, quanta sit Ecclesiastici Concionatoris tum dignitas, tum vtilitas, si recte suo fungatur officio.

D. Erasmus de ratione Concion. lib. 1. *pag.* 11.

Nunc mihi quæso perpendas, quantum sit periculi, cum circa delectum in suggestum, admittuntur iuuenes, interdum natura plus quam semifatui, rerum imperiti, nullo iudicio, nec humanis, nec sacris literis, eruditi, interdum, quod non raro vidimus, cibo potuque onusti, atque vt absit crapula mentis vigorem obfuscans, nihil afferunt ad dicendum, nisi vestem religiosam & impudentiam.

*Idem ibidem pag.*44.

Non statim ad militiam asscribitur, qui gestat galeam, aut loricam, nec protinus clauo admouetur, qui vestem habet nauticam, nec domum exstru-

exſtruendam committimus ei,quiſquis habet ſerram aut ſecurim,ſed diligenter inquirimus, qualis ſit artifex,& quæ ſint illius opera. Nunc in ſuggeſtum, hoc eſt, in cathedram plus quam regiam inſiliunt nulla inſtitutione ad hoc munus præparati, qui perfricta fronte voluant linguam, intendant vocem, detonent quicquid in buccam venerit,aut quicquid eis præſcriptum ſit ab indoctis,aut quicquid humanus dictauerit affectus: vt ne interim eos commemorem, quos, heu nimium,frequentes audimus ita loquentes, vt illorum oratio nihil ſpiret,niſi adulationem, gloriam ac quæſtum;& quod his deterius eſt, odium & liuorem proximi, idque tam euidenter, vt populus interdum, quamuis craſſus & rudis, ſurgat,ac dicentem deferat.

Idem ibidem pag. 96.

Cum in rebus friuolis tam ſimus ſolliciti, tamen ad Eccleſiaſtæ munus audet aliquis accedere, nihilo magis inſtructus, quam arator ad citharam, nauta ad aratrum! Proque tot eximiis virtutibus, quas officii poſtulat dignitas, nihil affert præter perfrictam egregie frontem,& impudentiam, nihil habens penſi, quæ præmia maneant victorem, quæ pœna victum. Parum eſt exſibilari ab vno populo, ſed explodi ab vniuerſo cœtu ſanctorum Angelorum ac piarum animarum ſumma eſt infelicitas. Itaque qui hoc certamen ſuſcipiunt, Apoſtolum audiant adhortantem: Sic currite, vt comprehendatis, vt cum eodem gloriari poſſint, curſum conſummaui, fidem ſeruaui, nunc mihi repoſita eſt corona iuſtitiæ. *Eraſmus ibid.pag.*181.*Vide D. Grynæum in Daniel.pag.* 83.84. *item pag.* 306.

De

CCCCXXXIV. De Nicolao Volkmanno.

ANnis abhinc aliquot fur quidam VVestphalus Cassiliæ suspendendus cum esset, renuit omnino propter furem admodum iam atrum atque squalidum pendentem. Itaque cum ipse à consule petit, vt in altero illo patibulo (erant enim tum quidem duo) suspenderetur tum vero Pastorem rogat, vti pro se apud consulem deprecetur, quo isthoc suo voto potiatur. Pastor igitur & pro misero hoc intercedit, & voti sui compos euadit. Nec mora, protinus ad hunc se refert, eumque hunc ad modum consolatur: Antea quidem animo angebare tuo, cum scalam isti admotam esse patibulo, tibiqua iuxta aridum istum moriendum esse cerneres. Ecce autem tibi cum scalæ isthinc auferuntur, tum vero nouo huic patibulo admouentur, ad hoc vt affigare. Decet te igitur profecto, rebus prorsus ad voluntatem tuam fluentibus, alacri præsentique animo mortem oppetere. Germanice sic: *Sich, lieber Sohn, nun stelle dein Hertz zu friedẽ, gehets dir doch nach allem deinem willen, du solt nicht bey dem schwartzen Dieb, sondern fein allein an dem newen Galgen hangen.* Id vero multis risum mouit, quod diceret, furi omnia ex sententia succedere. Nam id quidem hercle si fuisset, non pendere, sed in vita commorari maluisset. Eiusmodi non parum quidem sæpe doctis etiam hominibus præter ipsorum voluntatem & scientiam excidunt, quæ quidem tametsi risum commoueant, nihil tamen quicquam existimationi eorum detrahere debent.

CCCCXXXV. De Diuo Augustino & quodam impio Afro.

DVm Lybicis CHRISTVM pater Augustinus in oris

Asse-

Asserit, ac peragit munus in æde suum:
Dum miranda refert populo primordia mundi,
Esse docens verbo cuncta creata *Dei*.
Impius assurgit verbisque procacibus *Afer*,
Ergo opifex rerum quid faciebat? ait,
Et quibus intentus fallebat tempora curis?
Mundus adhuc nondum cum fabricatus erat?
Præsul ad hæc Lybicus fabricabat Tartara dixit
His, quos scrutari talia mente iuuat.

Sabinus in Epigram.

CCCCXXXVI. De Protarcho Philosopho ex 2. lib. Arist. περὶ τῆς ἀκροάσεως.

PRotarchus Philosophus aiebat, lapides illos fortunatos esse, ex quibus fiunt simulacra: ponuntur enim super altaria, & ab hominibus reuerentia & honore afficiuntur, cum alii non dissimiles eorum in pauimento iaceant, conculcentur pedibus, & conspuantur:

D. Martyr 3. lib. Reg. 7. pag. 52. fac. 1.

CCCCXXXVII. De Claudio, Episcopo Taurino.

CLaudius hic Episcopus Taurinus refutaturus eos, qui crucem *CHRISTI* adorandam existimant, propterea quod hanc Dominus contactu suo sanctificauit, hoc fere argumento vtitur. Si contactus tanta ratio habeatur, cur ipsam beatam virginem latria colendam non censent, quæ CHRISTVM nouem menses in vtero gestauit, eique vbera diu præbuit? præsertim cum ille contactus naturalis, alter vero violentus fuerit? Atqui caussa eiusdem contactus spinas & lanceam latria oporteret colere. Crucem vero in alia materia etiam volunt adorari: quod referat

veram

veram : ſed id abſurdiſſimum eſt. Sic enim omnia præſepia oportere adorare, omnes item ſpinas, clauos, naues, & aſinos, quia referunt illa, quæ Chriſtus attigit.

D. Martyr 3. Reg. 7. pag. 54. fac. 1. Circ. fin.

CCCCXXXVIII. De D. Petro Martyre.

IS perquam ſalſe Pontificios ridet, cum quidem præter CHRISTI Saluatoris noſtri inſtitutum infantes in ſacroſancto baptiſmo ſputo illinunt, hanc quidem in rationem 3. Reg. 8. ſcribens. Præterea quid eos oportuit ſuam impuram ſaliuam adhibere? Diaboli porro non ſunt ſcorpiones, quos velint ſua ſaliua exſtinguere? Eſt quidem aliqua ſaliuæ facultas contra venena, ſed naturalis: Ad chriſmata vero ſpiritualia nullam habere poteſtatem legimus, præſertim cum inſtitutio & verbum CHRISTI non acceſſerint. Sed aiunt, CHRISTVM ſputo ſuo maceraſſe puluerem, & eo luto cœci nati oculos obleuiſſe. Hoc ſane factum ſcimus, ſed oſtendant, CHRISTVM mandaſſe, vt nos idem faceremus, atque tunc eos recte atque ordine facere dabitur. At nuſquam tale præceptum demonſtrare poterunt. Quibus addas hominis corrupti & vitiati, ne quid grauius dixerim, ſputum minime cum ſaliua CHRISTI eſſe conferendum. Eſt igitur mera κακοζηλία, cum talem ritum neque à CHRISTO, neque ab Apoſtolis didicerint. Et facile poteſt aliquando fieri, vt infantem, quem conſpuunt, lædant, ſi aut lepra aut ſcabie gallica laborarint. Quod, vt veriſimile eſt, non raro contingit, cum plerumq; ſint ſcortatores. *Martyr 3. Reg. 8. pag. 70. fac, 2.*

Sup-

CCCCXXXIX. *Supplicatio Collegii Sacrorum Scortorum Romanorum ad Summum Pontificem, pro Cardinali Carapha exsule.*

O Romane Deus, nostri gregis optime custos,
Quemque pedo solum protegis usque tuo:
Si tibi quid domuiue tuæ, domuiue tuorum
Dulce fuit, nostram, quæso, repende, vicem.
Sis ouium dulcis precibus mitisque tuarum,
Pastoris placidi nomen habere velis.
Casta placent diuis: castarum virginum & ista,
O Romane Deus, vota precesque puta.
Nam à te sacratis solis consuescimus. Ecquid
Sacrati possint contemerare viri?
Nunc quoq; quæ volumus tibi verba precantia cuncta
Dicere, pro sacro sunt ea verba viro.
Quin etiam ingratæ quo vitet crimina mentis,
Iste tibi noster supplicat ecce chorus.
Nam tuus ille nepos, nuper tua sola voluptas,
Pro nobis supplex sæpe Carapha fuit.
Et quasdam eripuit pœna, tibi quando probauit,
Non Romæ esse scelus, quod scelus est alibi.
Is quod amatus erat, quod erat tibi honoribus auctus
Nostra itidem est visus dignus amicitia.
Intimus ille fuit nobis, cuique intima nostra
Credere non veritæ nocte dieque sumus.
Sed te sancte pater (si fas est vera fateri)
Expertus minus est nos in amore leues.
Namque fauemus ei semperque manemus amicæ:
At tu inimicus ei es, nuper amicus eras.
Nuper amicus eras, oculisque sinuque Caraphæ
Ferri te dignus iudice solus erat.
Ac sua ei virtus hunc conciliarat amorem,
Vt tua facta quidem (parce negare) probant.

Namque humeris eius te Roma imponere pondus
 Sedis Apostolicæ vidit & obstupuit.
Dum tantum gestaret onus, dormire solebas,
 Ac in vtramque aurem stertere, sancte puer.
Teque vt Atlanta graui nimium sub mole gementem,
 Alter vt Alcides commiseratus erat.
Nunc illum tu sancte pater miserere vicissim,
 Si quid eum tandem commeruisse putas.
Commeruisse tamen quidnam queat ille Carapha,
 Noster amor, nostri delitiæque chori?
Forsan apud te illum nunc dente momorderit atro
 Inuidus, ac fueris credulus ipse nimis.
Finge tamen vere esse reum: veniamne negabis
 Illi, qui ignotis hanc dare sæpe soles?
Cum tot bullarum semper sint millia præsto,
 Quæ venias toto vendere in orbe solent?
Vt consanguineo veniam vel des vt amico:
 Aut vt vtrique simul si sit vterque simul.
Si nec amicitiæ, nec nomine sanguinis illam
 Vis dare, da seruis supplicibusque tuis.
Neu minus utiliter tibi noster supplicet ordo,
 Quam pro illo supplex sæpe Carapha fuit.
Nam meritis nostris (sed ne exprobrare putato)
 A te debetur gratia sancte Pater.
Artis & officia vt taceamus plurima nostra,
 (Quorum æquum est maneas tempus in omne memor)
Quanta sit erga te nostri reuerentia cœtus,
 Turbaque quam simus relligiosa, vides:
Vlla tuos melius nec seruet fœmina ritus,
 Quam nostro si qua est consociata gregi.
Decretisque tuis hostes quicunque feruntur,
 Hostili erga illos nos quoque mente sumus.
Romanam nobis nam copula iungit amoris
 Aulam, qua non est copula firma magis.
Nec nisi communis queat esse vtrisque ruina:

Si

Sic ſequitur iunctas cuncta pericla metus.
Ergo age ſancte pater, nobis reuocato Carapham,
Et ſinito noſtras pondus habere preces.
Sic tibi creſcat honos, qui nunc decreſcit in horas,
Proque illo Princeps quilibet arma gerat.
Sic ſint in pretio, pretiumque tibique tuisque
Decreta illa ferant, quæ iacuere diu.
Sic quæ vnum fregit Papæ Germania cornu,
Sponte tuo quondam det fera colla iugo.
Sic poſſis contra mortem pugnare nec vnquam
Te DEVS in cœlum Petre vocare velit.
Cur aures precibus vultumque precantibus (eheu)
Auertis: noſtras negligis & lacrymas?
Offendunt ſi forte tui te dicta Caraphæ,
Si, quod te offendat, forte Carapha facit:
Cur oculos ad facta eius non claudis, vt ante;
Non ad dicta aures claudis, vt ante, tuas.
Ipſe tuæ meminiſſe velis delicta iuuentæ,
Quum nondum factus Ieſuitanus *eras.*
Nunc eadem quæ olim, cuperes fortaſſe: ſed ætas
Denegat. Hæc aliis cur tamen inuideas?
Quid tibi vis? abigis miſerum qua fronte nepotem?
Aut prius, aut certe non abigendus erat.
Namque ſibi eſt ſimilis, non eſt mutatus ab illo,
Qui ſeptem aut octo menſibus ante fuit.
Si non mutatus, cur tu mutatus in illum?
Non ſunt conſtantis talia facta viri.
Sancte pater, venerande ſenex, tua proh bona neſcis,
Perſonæ & iam ſis immemor ipſe tuæ.
Papatum infamas, dum vis ornare, retectis
Tot vitiis, vulgus quæ latuere prius.
Cur Camarinam vis magno mouiſſe periclo?
Romana vtilius recta Mephitis erit.
Quid? quod iam Romana Eccleſia ſcinditur à te,
Qui illam ſcindentes plectere debueras?

Illius nos membra sumus, sunt membra sacrati
(E quorum numero est ipse Carapha) viri.
Sic nos iunctæ illis corpus censemur vt vnum:
Cuius tu merito crederis esse caput.
Hoc mutilas corpus membrum quando abstrahis vnum,
Quo non spectaculum tristius esse potest.
Si sapis, ô bone vir, nostrum cito redde Carapham,
Et corpus mutilum ne patiare diu.
Aut caue tale aliquid, post quod nil Claudius edit,
Is qui Romanum vexerat imperium.
Ni caueas: mutilum corpus nunc absque Carapha,
Et sine te truncus possit id esse breui.

CCCCXL. *De Papa Iulio, eius nominis tertio.*

QVam Romanarum Collegii recellicluuiarium supplicationem proxime præmisimus, ea ad Pontificem Iulium, huius nominis tertium, fuit perscripta. Itaq; de eodem hanc subiiciemus historiam. Fuit hic Iulius, id quod nemo mortalium ignorat, voluptatibus plane deditus, suæque omnino gulæ ac abdomini natus. Is quod pauones in delitiis haberet, aliquem, mensis remotis, de quo nihil decerptum erat, sibi reseruari iussit. Verum administri mandati ipsius parum memores pauonem absumserunt. Cum autem delicatulus pauonem sibi afferri iuberet, aduersus ministros, cum iam tum esse absumtum affirmantes vsque adeo iracundia stomachoque exarsit, vt hominem de mentis integritate deturbatum è potestate exiisse affirmasses. Itaque Cardinalis quidam, qui forte fortuna astabat, vt iram Pontifici nonnihil leniret mitigaretve: Non te decet, inquit, sanctissime Pater, tam leuicula de caussa tam vehementer commoueri, iracundiaque efferuescere. Cui respondit abliguritor *Iulius*, An vero

eg

ego non indignarer, cum Deus de vetiti pomi morſu primis tam vehementer fuerit indignatus parentibus? Quo quidem dicto cum facetus eſſe voluit Papa, res diuinas cum profanis iiſque ludicris, inciuili quodam atque indecoro ioco, impiam Epicureorum conſuetudinem hac in parte imitatus, commiſcere ac componere minime omnium dubitauit.

CCCCXLI. De auicula Monocodiata,

AB hoc tam portentoſo naturæ monſtro digredientes, ad hiſtoriam de auicula, illa quidem monſtroſa, ſed pulcerrima, nos conferemus. Memoriæ literis proditũ eſt apud eos, qui integra de Hiſpanorum nauagationibus in alienum & tot ſeculis incognitum orbem volumina condidere, *in Moluchis inſulis* auiculam quandam pulcerrimam oriri, mole quidem corporis exiguam, verum pennarum ob cauſſam, quæ ei ſunt ampliſſimæ, inque orbem digeſtæ, ita vt amplioris circuli deſcribant ambitum, primo aſpectu videri maximam: eam à nemine vnquam mortalium viuam in terra conſpectam eſſe, ſed ſummo quandoque ex æthere exanimem in humum decidere, atque tunc caſu repertam ſanctiſſime ab incolis aſſeruari, quippe apud quos tanta ſit in veneratione, vt etiam ſe illa Reges ipſi tutos in bello exiſtiment, quamuis ſuo more in prima acie collocati fuerint. Cæterum appellant vernaculo ſermone *Monocodiatam*, hoc eſt, auiculam Dei, propterea quod eam in paradiſo tantum loco ſolius Dei, vti arbitrantur, proprio naſci firmiter perſuaſum habeant. Auicula eſt corporis magnitudine & pene forma coturnici ſimilis, pennarum ambitu diſcolore, ſed venuſto admodum & decoro, viſuque iucun-

dissimo, vndique exornata, caput, quale hirundinis, maiusculum pro corporis amplitudine. Pennæ superiorem eius partem à prima ceruicis vertebra ad rostri vsque initium exornantes breues sunt, crassæ, duræ, spissæ, coloris lutei, insigniter splendentes, & auri purissimi modo, radiorumve solarium instar fulgentes: cæteræ, quo mentum contegunt, & molliores, & tenuiores, atque ex cyaneo mire equidem virides deprehenduntur, haud plane colore iis dissimiles, quas in anatum masculorum capitibus, dum lucidissime obuertuntur sideri, conspicimus: rostrum item, quam sit hirundini prolixius, pedes nulli, pennæ alarum ardeis forma pares, sed tenuiores longioresque colorem fusco inter rufum & nigrum splendentes. At cum omnes, tum quæ alas constituunt, tum quæ caudam efformant, in orbem extenduntur, rotæ similitudine (etenim cuti animantis, veluti infixa hærent spicula, plane immobiles) mirum videri non debet, sponte sustineri, neque vnquam in terris, quoad in viuis est, conspici, quando & pedibus usus nullius in aëre exsistentibus prorsus destitui (quanquam id decreti, Aristotelis summi Peripateticorum scholæ principis aduersari nouimus, auem vllam pedibus carere negantis) paulo ante dictum sit. Cæterum exoriuntur iuxta singulas maiorum pennarum alas constituentium origines, aliæ quoque minores neque sane paucæ pennulæ, quæ supra maiorum principia extensæ illa obtegunt, dimidio quisquiliatæ, rufæ, coccineæve, reliqua parte croceæ, & fuluo auri colore splendidæ: multum equidem gratiæ ac venustatis auiculæ, ob eximiam illam & singularem colorum disparitatem conciliantes. Reliqua corporis moles tota pennis ful-

fuluis in rufum colorem vergentibus obducitur, ita tamen, vt aliquid adhuc inter eas discriminis animaduertas. Nam quæ in pectore & ventre collocantur, & frequentissimæ sunt, & pariter latissimæ, duorum triumve digitorum amplitudine, colore fuluo, & eo quidem nitidissimo, haud sane alio, quam iecur ipsum, splendentes. quæ vero in dorso fixæ sunt, rariores, neq; ita frequentes esse aperte cognoscimus, & insuper amplis diuisuris hiare: pennarum omnia ardearum tergo adhærentium similitudine clare videmus, neque etiam ad tam insignem latitudinem accedere aut præstantem: illum hepatis colorem adæquare, quia puniceo potius colore carni æmulo, obscuriore etiamnum relucere plenissime perspicimus. Porro peñæ hæ simul omnes, tum quæ à ventre suam trahunt originem, tum quæ à dorso enascuntur, caudam, cum sint longissimæ, constituunt, quia ea cæterarum auicularum more minime exornatur, neque id magnopere mirum, quando & aliæ ipsæ diuersa sint ratione concinnatæ quippe quæ in arctum contrahi, aut latum diffundi pro animantis libitu nequeant, sed vno tantum eodemq; modo naturaliter perpetuo consistant. Propterea masculi huius auiculæ dorsum omni ex parte depressum inflexumque est, adeo vt sinum quendam foueamque efformet. In eam cauitatem oua fœminam deponere ratio ipsa claro est argumento, quum & fœmina ventrem cauum obtineat, vt hoc pacto oua facilius possit incubare, ac tandem pullos excludere. Denique adnectuntur maris dorso fila gemina nigra cornuum modo vtrinq; in rectum extensa, tres & amplius palmos longa, neq; rotunda exacte, neque etiam perfecte angulata, sed figura inter quadratum & rotundum media,

nec craſſa valde, nec ſumme tenui, verum ſutorio filo haud plane diſſimilia. Horum vſum talem eſſe cum reliquis huius ſeculi eruditiſſimis viris exiſtimo, quo nimirum fœmina, dum oua incubat, mari firmius alligetur copuleturque. Cibus eis ſolidior, vti arbitror, nullus, qui enim in ſublimi æthere eſſe poſſit? Adhæc ſi interiora ſpectentur, inane nihil reperitur, ſed totus venter inferior pinguedine tantum expletus conſpicitur. Hec auiculæ ipſius integra & certa hiſtoria, cui neotericorum peritiſſimi quique calculum vno ore omnes adiiciunt, præter unũ, *Antonium Pigafetam*, qui eam roſtro prolixo, & pedibus palmi vnius longitudine falſo depingit. Etenim rem aliter ſe habere ipſemet iam bis (neque enim plures videre contigit) oculis manibuſque propriis liquidiſſime deprehendi. Ac, ne commentitia dicere putes, teſtem protinus horum omnium in humanis adhuc agentem ſtatuo virum, cum doctrinarum humanitate præſtantem *Cæſarem Odonum Appulum*, ſimplicium pharmacorum clariſſimum indagatorem, atque eorundem in Bononienſi celeberrimo orbis terrarum gymnaſio Profeſſorem, in cuius ædibus, poſtquam Romæ in aula Illuſtriſſimi Principis *Octauii Farneſii*, inclytæ Parmenſium ciuitatis Ducis præſtantiſſimi, ſemel vidiſſem, iterum intueri conceſſum eſt notis iiſdem omnibus, quibus retuli. Ne igitur, ſi res vel teſtibus eſſet comprobanda, illorum penuria laborare videret, viri eius omni laude digniſſimi teſtimonium in medium afferre libuit; quando & honoris item cauſſa tanti nominis hominem minime prætereundnm cenſeo. Verumenimuero cur huic tam admirabili nobilique auiculæ nemo hactenus ex recentioribus nomen apud veteres ſcri-

pro-

ptores inuenerit, mirari equidem ſatis non poſſum in tanta eruditorum frequentia. *Plutarchus* profecto grauiſſimus auctor in *Artaxerxis, Perſarum Regis potentiſsimi*, vita memorat, in Perſis paruam quandam auem naſci, in qua inuenitur nihil excrementi, ſed interna omnia ſemine atque adipe plena, ac proinde aëre eam atq; rore ſolum nutriri cunctos mortales arbitrari, eſſe vero nomen ei *Rhyntaci*. Diuerſa ſit à *Monocodiata* nec ne, ſeuerioribus harum rerum ęſtimatoribus perpendendum relinquo. Ego ſane vt non plane contendo, ita certe propenſiſſimus ſum, vt credam, quando tantum abeſt, mea ſententia, vt *Monocodiata & Rhyntacis diſsideant*, vt prorſus eædem notæ vtrique conueniant, quod & *Rhyntacis* magna quondam in æſtimatione apud eoſdem *Perſas* habita ſit. Hanc *Cteſias* prodidit cultello altero latere veneno illito *Paryſatim* diuiſiſſe, dimidiam partem veneno infeciſſe, & quæ veneno intacta atque incorrupta erat, ipſam in os coniectam exediſſe, *Satyræ* autem venenatam partem porrexiſſe. Sed *Dion* ab hoc leuiter diſſentiens ait, non *Paryſatim*, verum *Melantam* partitum cultello *Satyræ* infectam carnem appoſuiſſe, vt non *Plutarchum* modo, verum etiam ipſo multo antiquiores *Cteſiam & Dionẽ Rhytacis*, hoc eſt, *Monocodiatæ* ſeu Dei auiculæ meminiſſe in confeſſo ſit. Porro cum animantia cuncta, quibus cerebrum ſuppetit ex quorum numero & *Monocodiata* eſt, poſt diuturnas vigilias longaſque diei excubias quieſcere tandẽ ac ſomnum capeſſere neceſſe ſit, quando, vt pertritus monet verſiculus: quod caret alterna requie, durabile non eſt: iure quærat aliquis optimo, cum auiculam iſtam nunquam in terram deſcendere dictum ſit, quis eius quietis locus, quæve

naturæ tam admiranda vis ac potentia, quod dormientem æque ac vigilantem semper in sublimi æthere consistere voluerit, mortuam autem deorsum ferri inque humum decidere haud vetarit; Dissonum siquidem à ratione plane videtur, somno intentam posse somno in æthere pendulam sustineri. Sed nec insomnem prorsus vitam trahere putandum, quod id tormentorum omnium summa foret carnificina, quemadmodũ nec econtra existimandum, alteri rei nulli præterquam somno vacare, quod absurdum omnino esse nemo sanæ mentis ibit inficias. Equidem illud præter alia miror maxime communem rerum naturam vniuersam prouidam solertemque, atque omnia continentem, auiculam hanc præ cæteris admirabili & prorsum suspicienda dote exornasse: quippe mas fœminam dormientem dorso excipit sustinetque, ne in solum prolapsa concidat, sibi interim à somno temperans, fessus mas excutit, atque tunc vice versa fœmina sese mari subiicit, somnoque labentem & prope cadentem fulcit, & quam fidelissime sustentat.

Melch. Guilardinus Borussius.

CCCCXLII. *De quodam cane homicidam prodente.*

ANtiochiæ in remotiore vrbis parte ferunt virum necatum, qui canem sibi haberet adiunctum: hunc enim quidam miles prædandi studio interfecerat: & in alias partes cesserat. Iacente cadauere inhumato frequens spectantium vulgus astabat. Canis autem vultu lacrymabili ærumnas domini sui deflebat. Is vero, qui necem intulerat, ingenii versutia, quo præsumtam fidem asciret innocentiæ, ad illam circumspectantis populi coronam quasi miserans accessit. Tunc canis, seque-

strato

ſtrato paululum doloris queſtu, audaciam vltionis aſſumſit & apprehenſum tenuit, ac velut epilogo quodam miſerabile carmen immurmurans vniuerſos in lacrymas conuertit, fidemque probationi attulit, qua ſolum eum ex plurimis tenuit.

Vinc. hiſt lib. 19. cap. 13.

CCCCXLIII. *De quodam Cane furem prodente.*

QVum è templo Æſculapii Athenis ornamenta furto fuiſſent ſublata, canis ſemper latronem eſt inſecutus adlatrans, non abſtinens, nec lapidum ictibus, nec bucellis pinguibus, idque indicio ſufficere viſum eſt, vt inquireretur in latronem ad latratum, qui comprehenſus & tortus faſſus eſt, & ſupplicium ſumtum de eo: cani vero publice decreta alimonia. Id habet Ælian. hiſt. animal. *lib.* 7. *cap.* 13.

CCCCXLIV. *De quodam Cane adulterium prodente.*

CAtellus Siculus adultero infeſtiſſimum ſe præbuit. Nã etſi adulteræ familia omnis corrupta faueret admiſſo adultero, repentino mariti reditu, neceſſarium fuit certe quodam loco adulteriũ occludere. Catellus ſolus fidelis nunquam ceſſauit oſtium illud adlatrare, pedibuſque fores conuellere adnitens, marito indicium fecit, aliquid ibi latere mali: reſerato oſtio inuentus eſt adulter armatus, vt maritum futura nocte occideret, adulteram ducturus. *Ælian. hiſtor. animal lib. 7. cap 22.*

Aduerſus fures commune eſt remedium, vt canes domi nutriantur, ad hoc, vt noctu furtim accedentes latratu indicentur, vt Columella docet, qui cap. 12. lib. 7. *de re ruſtica* in canum laudem ita præclare ſcripſit: *Canis falſo dicitur mutus cuſtos: nam quis hominum clarius aut tanta vociferatione be-*

stiam vel furem prædicat, quã iste latratu? quis famulus amantior domini? quis fidelior comes? quis custos incorruptior? quis excubitor inueniri potest vigilantior? quis deniq; vltor aut vindex constantior? Dicitq; Columella, tria esse canum genera? Villaticũ, qui villam custodit: Pastoralem, ad propellendas furum ac ferarũ iniurias: & Venaticum, venandi gratia comparatum, vbique multa tradit de illorum moribus, de corporis habitu & colore. Et Virgil. lib. 3. *Georg.* inquit:

Nec tibi cura canum fuerit postremæ, sed vna
Veloces Spartæ catulos, acremq; molossum
Pasce sero pingui: nunquam custodibus illis
Nocturnum stabulis furem incursusq; luporum,
Aut impacatos à tergo horrebis Iberos.

Et Cic. in Orat. pro Sext. ait: Canes publice aluntur in Capitolio, vt significent, si fures venerint. Hinc illud Virgil. lib. 4. Georg.

Non ego te vidi Damonis, pessime, caprum
Excipere insidiis multum latrante Lycisca?

Hinc Cic. de Orat. ait: Is à Philippo interrogatus, quid latraret, furem se videre respondit: Latrant enim iam quidem oratores, non loquuntur, vt idem Cic. inquit in Bruto. Et in maledicum Poëtam Horat. in Epodo, Ode 6. scripsit:

Quid immerentes hospites vexas canis,
Ignauus aduersus lupos?

Iohannes Bonifacius *in Tract. de furt. §. Mobilis, nu.12. Plura de Canibus vide apud M. Andream Schoppium* in Explicatione Tobiæ Homil. 21. pag. 99.

CCCCXLV. *De alio quodam Cane.*

CAnis quidam *Perusinus*, vt domini rebus incumberet, furibus adlatrabat: sed adeo addictus erat dominæ suæ amasiis, vt absque latratu

noctu

noctu eos admitteret. Cumq; catulus is obiisset, memini me legisse distichon à Poëtis tunc compositum his verbis:

Latrabam ad fures, & amantum furta tacebam,
Vt placui domino, sic placui dominæ.

Simon Maiolus in diebus Canicularibus, pag. 243.

CCCCXLVI. De Guilielmo Coruio, Gallo.

HIc defunctus, octo dierum interuallo in consueto cubiculo, flebili, querulosa anxiaque voce perpetuis noctibus audiebatur à necessariis: quamobrem aduocatis Dominicani ordinis regularibus nocte adiuratus respondit, se Guilielmum nuper defunctum esse, ibique ignis vehementissimi pœna exuri, quod aduersus manem indigne se sæpius habuisset: egere autem se suffragiis piorum, sacrificiis videlicet incruentis atq; pœnitentialibus Psalmis: breui ab huiusmodi se eximendum igni, si illiis suffragiis adiuuetur, adiecitque se torqueri in inferis, in purgatorii communi loco, quam diu dies est: noctu vero ipso illo cubiculo. Hæc ex publicis monumentis ad Romanum Pontificem missis, legisse testatur Monopolita decad. prim. cap. 4.

Idem ibidem pag. 62.

Si credere fas est.

CCCCXLVII. De Spiridonis filia.

SPiridonis filiæ virginis, cui nomen erat *Irene*, vnus ex familiaribus *Spiridonis* depositum seruandum dedit. Illa cum acceperat, domi defodit in terram, quo accuratius custodiretur; cumque forte fortuna filia sine vlla mentione depositi facta cuiquam mortem oppetiisset, venit homo ille depositum repetiturus. *Spiridon* autem, quamuis, quid diceret, prorsus ignorabat, ædes tamen perscrutatur, ac, cum inuenire depositum non

posset, homo lugere grauiter, capillum lacerare, & velut iam moriturus præ se ferre cœpit: *Spiridon* vero ad misericordiã inductus venit ad sepulcrum filiæ, eamq; nomine compellat, à qua sibi respõdente percontatur de deposito: de quo certior factus reuertitur domum, & inuentum in loco, quem filia ei significauerat, homini reddit.

Caßiodorus tripartit. histor. lib. 1. *cap.* 10. *&* *Socrates libr.* 1. *cap.* 8.

CCCCXLVIII. *De spectro Atheniensi.*

ERat Athenis speciosa & capax domus, sed infamis & pestilens per silentium noctis sonus ferri, & si attenderes acrius, strepitus vinculorum longius primo, deinde proximo reddebatur: mox apparebat idolon, senex macie & squalore confectus, promissa barba, horrenti capillo: cruribus cõpedes, manibus catenas gerebat quatiebatque. Inde inhabitantibus tristes diræq; noctes per metum vigilabantur, vigiliam morbus, & crescente formidine mors sequebatur. Nam interdiu quoque quanquam abscesserat imago, memoria imaginis oculis inerrabat, longiorque caussis timoris timor erat. Deserta inde & damnata solitudine domus, totaque illi monstro relicta, proscribebatur tamen, seu quis emere, seu quis conducere, ignarus tanti mali, vellet. Venit Athenas *Philosophus Athenodorus*, legit titulum: auditoque precio, quia suspecta vilitas, percunctatus, omnia docetur, ac nihilominus, imo tanto magis conducit. Vbi cœpit aduesperascere, iubet sterni sibi in prima domus parte, poscit pugillares, stylum, lumen, suos omnes in interiora dimittit: ipse ad scribendum animum, oculos, manum intendit, ne vacua mens audita simulacra & inanes sibi metus fingeret,

ret. Initio, quale vbique silentium noctis, deinde concuti ferrum, vincula moueri, ille non tollere oculos, non remittere stylum, sed obfirmare, auribusque prætendere. Tum crebrescere fragor, aduentare, & iam vt in limine, iam vt intra limen audiri: respicit, videt, agnoscitque narratam sibi effigiem. Stabat, innuebatque digito, similis vocanti. Hic contra, vt paululum exspectaret, manu significat, rursusque ceris & stylo incumbit: illa scribentis capiti catenis insonabat. Respicit rursus idem, quod prius, innuentem. Nec moratus tollit lumen, & sequitur: ibat illa lento gradu, quasi grauis vinculis postquam deflexit in aream domus, repente dilapsa deserit comitem. Desertus herbas & folia concerpta signi loco ponit. Postero die adit Magistratum: monet, vt illum locum effodi iubeant. Inueniunt ossa inserta catenis & implicita, quæ corpus æuo terraque putrefactum nuda & exesa reliquerat vinculis: collecta publice sepeliuntur: domus postea rite conditis manibus caruit.

Plinius secundus Nouocomensis libr. 7. Epistol. & Lauaterus de spectris, pag. 71.

CCCCXLIX. *De duobus spectris aliis.*

PLinius ibidem & hasce duas de duobus spectris aliis recenset historias. Est libertus, inquit, mihi non illiteratus: cum hoc minor frater eodem lecto quiescebat. Is visus est sibi cernere quēdam in toro residentem, admouentemque capiti suo cultros, atque etiam ex ipso vertice amputantem capillos. Vbi illuxit, ipse circa verticē tonsus, capilli iacentes reperiuntur. Exiguum temporis medium & rursus simile aliud priori fidem fecit. Puer in pædagogio mistus pluribus dormiebat; venerunt per fenestras (ita narrat) in-

tuni-

tunicis albis, cubantemque totonderunt, & qua uenerant, recesserunt. Hunc quoque tonsum sparsosque circa capillos dies ostendit. Nihil notabile secutum, nisi forte, quod non fui reus futurus; si *Domitianus*, sub quo hæc acciderunt, diutius vixisset. Nam in scriniis eius datus à caro de me libellus inuentus est. Ex quo coniectari potest, quia reis moris est submittere capillum, recisos meorum capillos, depulsi, quod imminebat, periculi signum fuisse.

Lauaterus de Spectris, pag. 73.

CCCCL. De alio quodam Spectro.

SCribit *Alexander ab Alexandria Neapolitanus celebris Iureconsultus libro 2. genialium dierum, cap.* 9. de quodam familiari suo, nō fluxæ fidei homine, quod amici funus curarit: &, quum inde Romam reuerteretur nocte instante in diuersorium viæ proximũ diverterit, & ibi se quieti dederit. Quumque solus degeret, & adhuc vigilaret, repente amici nuper defuncti imago summo pallore & macie, ac eo ferme habitu oris, quali illum, quum ægrotaret, dimiserat, ad se accesserit: quem quum fuisset intuitus, & præ timore nec animo nec mente satis constaret, quisnam esset, interrogarit. Illum autem, quum nihil respondisset, exutis vestibus, in eodem, cui ipse incumbebat, lectulo se collocauisse ac prope accessisse, quasi eum amplexurus esset. Alterum vero ad lectuli spondam secessisse, illumque propius accedentem abegisse: & pedem illius vsque adeo gelidum contrectauisse, vt nulla glacies huic frigori potuerit comparari. Istum alterum torue inspicientem, resumtis mox vestibus, è lectulo surrexisse, & nunquam postea apparuisse.

Idem ibidem pag. 83.

De

CCCCLI. *De alio quodam ſpectro.*

IN area ædium *Matthæi Vicecomitis*, qui *Magnus* dictus eſt, poſt occaſum Solis, quum iam adueſperaſceret, viſus eſt vir armatus in equo longe humana ſpecie maior: qui, vbi à multis conſpectus fuiſſet per horæ ſpacium, poſtea euanuit, magno cum eorum, qui rem viderunt, horrore. Triduo quoque poſt, tertia noctis hora, eodem in loco, duo equites pari ſpecie diu inter ſe dimicantes conſpecti fuere: qui poſtea: vt antea alter ſolus, euanuerunt. Non multo poſt tempore *Henricus Septimus Imperator* ex hac vita diſceſſit, non ſine clade *Vicecomitum*.

Baptiſta Fulgoſius, Genuæ Dux, in opere ſuo de dictis & factis memorabilibus Imperatorum, Principum, Ducum, lib. 1. *cap.* 8. *& Lauater.* de ſpectris, pag. 84.

CCCCLII. *De Ludouico Alodiſio eiuſque patre.*

L*Vdouici Alodiſii* pater, qui Immolæ rerum potitus eſt, haud diu, poſteaquam deceſſerat, homini à ſecretis, quē filius *Ludouicus Ferrariam* mittebat, in itinere equo inſidens, cum accipitre (vt in aucupio mos ei fuerat tenere) apparuit: huicque quanquam magna capto formidine dixit, vt filiū iuberet poſtero die in eum ipſum locum venire, quoniam magni momenti res ei prædicturus eſſet. Ea re audita *Ludouicus*, tum quia non credebat, tum quod inſidias metueret, alium ſuo loco miſit. Et illa ipſa vmbra, quæ ante apparuerat, obuiam facta, vehementer indoluit, quod filius non veniſſet: longe enim plura ſe dicturam ei fuiſſe affirmabat. Sed tunc illud tantum referri iuſſit, quod tranſacto ſecundo & viceſimo anno, ac præterea vno menſe, die quoq; addita, vrbis imperiū,

quod

quod obtinebat, esset amissurus. Vt tempus, quod vmbra prædixerat, aduenit: adhibita magna cura ea ipsa nocte milites *Ducis Philippi Mediolanensis*, (cui is fœdere iunctus erat, & propterea ab eo non metuebat) glacie magna constrictis fossis, ad muros penetrarunt admotisq; scalis vrbem cum ipso Principe ceperunt. *Idem ibidem.* Vide plura apud Ludouic. Viu. lib. 1. de Veritate fidei, *Hieron. Cardanum in libris suis de subtilitate & varietate rerum*, & *Olaum Magnum, Archiepiscopum Vpsaliensem, de gentib. Septentrional. lib. 2. cap. 3.*

CCCCLIII. *De Dæmonibus Metallicis.*

GEorgius *Agricola*, cuius doctissimi libri de rebus metallicis publice exstant, in fine libelli sui de animantibus subterraneis, duplex genus facit illorum dæmonum, qui in quibusdam fodinis versantur. Dicit enim, quosdam truculentos esse & terribiles aspectu, qui plerunque metallicis infesti atque inimici sint. Talem fuisse *Annebergium* quendam, qui operarios duodecim amplius flatu interfecerit, in specu, qui *Corona rosacea* appellatur. Flatum vero emisisse ex rictu: equi enim specie visum esse. Eiusmodi etiam fuisse *Snebergium*, nigro cucullo indutum, qui in fodina Georgiana operarium è solo sublatum in superiori loco maximæ cuiusdam concauitatis, quondam feracis argenti, collocarit, non sine corporis attritu. Deinde dicit, quosdam mites esse, quos *Germanorum* aliqui, vt etiam Græci, vocent *Cobalos*, quod hominum sint imitatores. Nam quasi lætitia gestientes ridere: & videri quod multa faciant, cum prorsus nihil faciant. Ab aliis nominari virunculos montanos, significantibus paruam eorum staturam, qua plerunque conspiciuntur. Videri autem seneciones & vestitos more metallicorum,

id est, vittato indusio, & corio circum lumbos dependente indutos. Hos damnum non dare metallicis nisi lacessitos: sed eos imitari. Non dissimiles esse scribit illis, quos Germani *Gutelos* vocant, eo quod generi humano amici esse videantur, curant enim iumenta, & alia faciunt. Item illis, qui *Trulli* vocantur, quos sexu tam mulieris quam viri ementito, cum apud alias nationes, tum maxime apud *Sudonas* in famulatu fuisse dicant.

Lauaterus de Spectris, pag. 91.

CCCCLIV. De Spiritu vel Dæmone quodam montano.

SCripsit ad me vir pius & doctus, *Dauosii* in alpibus Rheticis argentifodinam esse, in quam Consul illius loci (*Landammanum vocant*) *Petrus Buol*, vir egregius, superioribus annis sumtus fecit, & ex qua opes non exiguas collegit. In illa Spiritus vel Dæmon montanus fuit, qui, cum metallici res fossiles infunderent vasis, plerunque diebus Veneris valde negociosus esse visus fuerit, metalla suo arbitratu ex vno vase in alterum infundens. Quod Consul ille non indigne tulit quoties in fodinam descendere voluit vel ascendere cruce se muniens nunquam læsus est. Accidit autem, vt cum spiritus ille die quodam valde importunus esset, id metallicus quidam moleste ferens, conuitiis eum incesserit iusseritque eum abire in malam rem, additis diris & exsecrationibus: Spiritus ille operarii caput apprehendens ita eum torsit, vt facies in tergum verteretur, non tamen exstinctus fuit, sed diu postea obtorto vel inuerso collo superstes multis, qui etiamnum vivunt, familiariter notus fuit, & intra paucos demum annos è vivis excessit.

Idem ibidem pag. 90.

De

CCCCLX. *De Felice Malleolo.*

F*Elix Malleolus Iuris vtriusq; Doctor*, Præpositus Salodorensis, & Canonicus Tigurinus, vir multæ lectionis, vti ex scriptis ipsius, quæ adhuc extant, facile apparet (vixit autẽ circa tempora Cõcilii Basiliẽsis) scribit in libro suo de Nobilitate cap. 30 in historia *Rodolphi Regis Romanorũ* exstare, quod *Rodolphus*, quum prælio *Othocarum Regẽ Bohemiæ* vicisset, in campo, vbi prelium cõmissum fuerat, pernoctarit, quodq; in tẽpesta nocte lemures exercitum horribili clamore & tumultu turbarint.

Lauaterus de spectris, pag. 102.

CCCCLVI. *De quodam Iudæo, nomine Sedechia Mago.*

IOhannes Trittenhemius, Abbas Spanheimensis scribit in Chronico Monasterii Hirsgauiensis, ordinis *S. Benedicti*, anno Domini 876. fuisse quendam *Iudæum nomine Sedechiam*, *olim Physicum & Medicum Ludouici Imperatoris*, qui magicis disciplinis instructus, faciebat multa miracula & stupẽda ludibria publice coram Principibus & quibuscunque aliis. Effecit namque arte sua, vt hominibus videretur deuorare virum armatum cum equo & omnibus armis: currum quoque onustum fœno cum equis & auriga. Amputabat hominibus capita, manus aut pedes, quæ pelui coram imposita cum sanguine defluente, omnibus videnda præbuit: quæ statim ad loca, vnde videbantur, abscissa, sine detrimento hominum restituit. In aere & nubibus videbatur & audiebatur ab omnibus venationes, cursus, & alia exercere, quæ homines super terram exercere solemus. Tam multas & varias ludificationes faciebat, vt omnes supra, quam credi potest, mirarentur & obstupescerent.

Idem ibidem pag. 206.

CCCCLVII. De alio quodam Mago.

ANno Domini 1323. quando, vt idem auctor memoriæ prodidit, *Fridericus Dux Austriæ*, qui contra *Ludouicum* Imperator delectus erat, inter *Otingam & Molndorfum* magno prælio victus fuit, & *Ludouico* traditus, qui in arcem munitam eum asseruandum misit. Contigit postea, vt *Magus* quidam ad *Lupoldum* fratrem eius in Austriam profectus, promitteret, se sua arte *Fridericum* è captiuitate saluum & illæsum, ministerio spiritus, ad se vnius horæ spacio reducturum, si dignam ei mercedem promittere & dare vellet: Respondit Dux, si feceris quod promittis, digno te præmio afficiam. Itaque *Magus* hora sibi commoda circulum coniurationis vna cum Duce ingreditur, vocat spiritum suis obedire mandatis consuetum. Cui in specie humana comparenti per virtutem suarum coniurationum mandauit, vt *Ducem Fridericum*, ex custodia Imperatoris liberatum, ad se in Austriam sine læsione quam celerrime adueheret. Cui spiritus respondens dixit: Si dux ipse captivus mecum venire voluerit, mandatis tuis libens obtemperabo. His dictis auolat mox spiritus in *Bauariam*, formaque peregrini assumta, custodiam, vbi Dux Fridericus detinebatur captiuus ingreditur: quo viso, missus ad eum spiritus dixit, si ex captiuitate liberari volueris, hunc equum ascende, & te sine læsione in Austriam ad fratrem tuum *Ducem Lupoldum* saluum & incolumem perducam. Cui Dux inquit: Quis es tu? Ad quem spiritus: Noli interrogare, quis sim ego, quia nihil ad rem: sed ascende hunc equum, quem tibi exhibeo, & te salvum & incolumem hinc liberatum in Austriam reducam. Quibus auditis, horror Ducem alioqui audacissimum inuasit,

ſit, quumque ſigno ſe ſanctæ crucis muniret, ſpiritus cum nigro, quem exhibuerat, equo diſparuit, & vacuus ad mittentem reuerſus eſt, à quo increpatus, quod non adduxiſſet captiuum, ordinem rei geſtæ narrauit. Tandem ex cuſtodia liberatus *Dux Fridericus* ita ſibi contigiſſe in captiuitate confeſſus eſt.

Lauaterus de ſpectris pag. 207.

CCCCLVIII. *De alio quodam ſpectro.*

IOhannes Trittenhemius in Chronicis ſuis de Monaſterio Hirſgauienſi tradit, circa annum Chriſti 1098. imperante *Henrico Quarto*, quando ordo Ciſtertienſis ortus eſt, non procul *VVormatia* multis diebus & noctibus maximas copias equeſtres & pedeſtres apparuiſſe, tanquam ad bellum progreſſuras, & nunc huc nunc illuc per turmas diſcurrentes, circa nonam horam noctis ad vicinum montem, ex quo prodire conſueuerant, [re]uertiſſe: tandem nocte quadam Monachū quendam *Limpurgenſis Cœnobii* (non procul à monte diſtantis, de quo exire ſolebant) aſſumtis ſecum quibuſdam aliis, ad locum montis acceſſiſſe, muniuiſſe ſe ſignaculo ſanctæ crucis, atque exeuntes de monte, qui eſſent, per virtutem ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis, vt dicerent, fortiter adiurauiſſe. Cui vnus ex turma reſponderit: Nos ſumus phantaſma, nec milites viuentes, ſed animæ hominum in hoc mundo Principi terrenorum militantium, non ante multos annos in hoc loco interfectorum. Arma habitus, & equi, quæ nobis, dum viueremus, inſtrumenta erant peccati, etiam nunc poſt mortem in nobis ſunt quædam indicia tormenti. Omne, quod iam cernitis circa nos, totum ignitum eſt in nobis, quanquam vos ignem noſtrum minime videatis. Cumque Monachus, vtrum

vtrum iuuari ab hominibus possent, inquireret? Spiritus respondit: Ieiuniis & Orationibus, & maxime oblatione corporis & sanguinis Christi adiuuari possumus & rogamus. His dictis, omnis illa multitudo spirituum, quasi vna voce clamabat trina vice. Orate pro nobis, orate pro nobis, orate pro nobis. Mox omnes in ignem resoluti videbantur: sed & mons ipse, quasi arderet, ignem & maximum fragorem arborum & strepitum emisit.

Lauaterus de spectris, pag. 260.

CCCCLIX. *De Melancholico quodam, Viro illustri.*

NOstra memoria vir quidam illustris in eum mentis errorem incidit, vt mortem animo conceperit, ac se iam è viuis excessisse haberet persuasum, adeo, vt quum illum amici ac familiares ad instaurandas vires iam collapsas precibus, blandimentis, obiurgatione hortarentur atque vrgerent, omnia respueret, quod caussaretur, mortuum esse se, ac nihil ita constituto opus esse alimento. Quum autem fame enecandus videretur, instante scilicet septimo die, qui famelicis atque inedia confectis lethalis esse solet, comminisci cœperunt atq; excogitare rationem aliquam, qua posset hic mentis error eximi aut mederi: itaque inducti sunt in conclaue arte atque industria obscuratum personati quidam histriones linteo obuelati ac fasciis obuincti, quibus mortui sepulchris inferri solent, instructaque mensa ferculorum apparatu, liberalius largiusque se cibo ac potu reficiunt. Æger autem hæc conspicatus sciscitatur quid moliantur, & quod sint genus hominum, responsum est, mortuos esse: Tum is; Mortuine edũt? Illi, maxime. Si libeat accumbere, id

id non vanum experietur. Confeſtim mente captus exſiliit, lectoque ſe ſubduxit, atque vna cum mortuis commentitiis cibo fruitur affluentius: peracta autem cœna ſomnus illi obrepit in eum vſum confecto liquamine. Siquidem, qui ſenſu mentiſque iudicio ac ratione ſunt orbati, arte tractandi ſunt, nec vlla re efficacius, quam ſomno domandi.

Leuin Lemnius lib.2.de Complex.cap.6.pag.141. fac. 2. & Ioan. Schenckius à Grafenberg in obſeruationibus ſuis Medicis de capite humano, obſeru. 228. pag.272.

CCCCLX. *De alio quodam Melancholico.*

ME exercente rem medicam complures oblati ſunt, quorum menti abſurdæ imagines ac ſimulacra obuerſarentur. Cuidam enim perſuaſum erat, naſum ſibi excreuiſſe in immenſum, atque in prodigioſam longitudinem exporrectum, ſic vt Elephantis proboſcidem circumferre viſus ſit, qui nuſquam non eſſe impedimento, adeo vt ſubinde patinis, vt illi creditum eſt, innataret. Accitus Medicus atque affectum Melancholicum adeſſe ſuſpicatus, dexteritate quadam ac latenti habilitate longum farcimen naribus admouit, arreptaque nouacula ſeu cultro tonſorio, apprehenſa nonnulla carnis parte imaginarium naſum auulſit, confeſtim exhibita homini parum ſobriæ mentis ſoporifera potione præſcriptaque ſalubri diæta omnis mali metus ademtus eſt.

Lemnius & Schenckius in dict. loc. ille pag.141. hic pagina 263.

CCCCLXI. *De alio Melancholico.*

ALii cuidam hypochondriaco, hoc eſt, cui præcordia humore melancholico ac flatibus turgida eſſent, perſuaſum erat ranas ac rubetas, quas bufo-

bufones vocant, inteſtina perterebrare, nec vlla ratione ea opinio illi eximi potuit. Medicus, quo illum magis haberet obſequentem (nam melancholici ægre ab opinione dimouentur) tale quiddam corpori inhærere pronunciauit. Itaque exhibita purgante potione, ac ſubdito clyſtere, procuratum eſt, vt aliquot eius generis reptilia in ſubiectam peluim coniicerentur: vbi autem pharmacum vires ſuas explicuit, aluus affatim exinanitus eſt, conſpectiſque excrementis, &, quæ illis innatabant, animalculis, vana illa opinio animo excuſſa eſt.

Lemnius & Schenckius ibidem.

CCCCLXII. *De alio quodam.*

ALter quidam opinatus eſt, ex vitro ſibi conflatas clunes, ſic vt omnia ſua negotia atque actiones ſtando perficeret, metuens ne, ſi in ſedile ſe inclinaret, nates confringeret, ac vitri fragmenta hinc inde diſſilirent. *Idem ibidem.*

CCCCLXIII. *De alio quodam.*

ARiſtoteles ſcribit in libro ſuo de rebus mirandis, de quodam mente capto, qui in Abydo vrbe Aſiæ, multis diebus ſe in theatrum conferens vacuum ſedebat, & non minus manuum complosione teſtabatur ſibi omnia placere, quam ſi Comœdia vel Tragœdia aliqua egregie fuiſſet acta.

Lauaterus de ſpectris, pag. 12.

CCCCLXIV. *De alio quodam.*

SImilem Hiſtoriam deſcribit Horatius libr. 2. Epiſtolarum, de quodam, qui *Argis* in theatrum vacuum ſeſe ponens idem fecerit, quod alter ille: Cumque cognati ipſius medicorum opera eum curaſſent, indigniſſime tulit, negans ſe vnquam vixiſſe ſuauius, quam cum mentis parum fuiſſet compos. Ita autem canit Horatius:

Qui se credebat miros audire Tragœdos
In vacuo lætus sessor, plausorque theatro,
Hic ubi cognatorum opibus curisque refectus
Expulit helleboro morbum bilemque meraco,
Et redit ad sese: Pol me occidistis amici,
Non seruastis, ait: cui sic extorta voluptas,
Et demtus per vim mentis gratissimus error.

CCCCLXV. *De alio quodam.*

ATheneus scribit libr. 12. de quodam *Thrasylao* qui tam vitiato cerebro erat, vt putaret, omnes naues, quæ in *Piræum portum* appellebant, suas esse, recensebat eas, nautas soluere præcipiebat, redeuntibus non aliter gratulabantur, quam si omnium rerum, quibus onustæ erant, dominus esset. Is toto illo tempore, quo mente captus fuerat, suauem vitam duxisse se aiebat, donec Medicus ab hac insania ipsum liberasset.

Lauaterus de spectris, d. pag. 12.

CCCCLXVI. *De alio quodam.*

VIdi quendam nomine *Ioannem Leonardum Sertorium*, cui viri honesti & graues, quibus familiariter notus fuit, testimonium perhibuerunt pietatis, qui persuasum habebat, se instar Heliæ miraculo cœlesti probare posse, quod nostra religio esset vera & catholica. Postulauit ab aliquot Rebuspublicis, vt conuocarent Euangelicos & Papistas, se enim paratum esse hoc miraculum edere: &, nisi omnibus videntibus ederet, nullum supplicii genus recusabat.

Idem ibidem pag. 15.

CCCCLXVII. *De muliere quadam melancholica.*

EGo mulierem vidi, quæ ea imaginatione vexabatur, vt medium manus suæ digitum cõstringeret,

geret, tanquam in ipſo totum geſtaret orbem. Plorabat autem illa quoque, verita, ne quando digitum ſuum inflecteret, & totus orbis corrueret, & omnia ſtatim interirent.

Ioannes Schenckius à Grafenberg in obſeruationibus Medicis, pag. 270.

CCCCLXVIII. *De alia quadam.*

EXemplum vnum referam mulieris nudæ per ciuitatem peragrantis in quadam Italiæ vrbe, quæ, cum in officinam quandam meritoriam incidiſſet, nocte tota à quindecim viris Venere defatigata, menſium largo profluuio, qui pluribus annis antea conſtiterant, non ſine magno pudore diluculo menti reſtituta diſceſſit.

Idem ibidem pag. 275.

CCCCLXIX. *De alia quadam.*

EGo audiui à fideli Medico, quod mulier quædam illiterata, dū eſſet melancholica, latinum loquebatur congruum: quæ ſanata euanuit.

Petr. Aponenſis Commen. ad Probl. 1. Part. 30. Ariſt. & Schenckius in d. libr. pag. 276.

CCCCLXX. *De alio quodam Melancholico.*

VIdi quendam, qui totam mundi ſuperficiem imaginabatur eſſe ex ſubtiliſſimo vitro, & ſubtus eſſe ſerpentes, ſe in lecto tanquam in inſula, vnde ſi egrederetur, frangere vitrum, & ideo nolebat ex lecto egredi. *Ioan. Bapt. Montan. Conſ. 23. & Schenckius in d. lib. pag. 276.*

CCCCLXXI. *De gemellis fratribus.*

APud Fulgoſum lib. 1. & apud *Eborenſem* de miraculis traditur, *Medardum Epiſcopum Nouiodunenſem, & Ghildadum Rothomagenſem Epiſcopum*, fratres gemellos vno partu, vnaque die natos, vna die Epiſcopatum adeptos, vna defunctos, vna Sanctis aſſcriptos. In quorum laudem aliquando

do hoc carmen conscripsimus, dum febre lecto distineremur, die eorum celebritatis, quæ est 6. Idus Iunii.

Vna dies peperit, mitras dedit altera, mortem
Altera, & in Sanctos lectus vterque fuit.
Fœlices fratres, quarum communis origo,
Vita, corona, obitus, gloria, festa dies.
Quin communis erat mens, & cor: dicite sed vos,
Corde vno possint corpora bina regi.

CCCCLXXII. *De aliis gemellis fratribus.*

PErsimile est, quod contigit, sed infeliciore exitu, duobus aliis fratribus, *Lupo* & *Apro*, in quorum sepulcro hæc carmina legimus apud Rauennam in sepulcro Theodorici Regis in maris littore templo *S. Mariæ Rotundæ.*

Vna Ioanninæ *domus hos produxit alumnos,*
Libertatis opus contulit vna dies.
Naufraga mors rapuit pariter, quos iunxerat ort[...]
Et duplices luctus mors periniqua dedit.

Simon Maiolus pag. 147.

CCCCLXXIII. *De Ludouico Rege Gallorum.*

L*Vdouico* Regi Gallorum, eius nominis duodecimo, erant quidam incitatores, postquam Rex factus esset, vt puniret aliquos, qui antea ipsi fuerant inimici, & fuerant suasores, vt in carcerem includeretur, sed respondit *Ludouicus*, iniuriam factam *Duci Aurelianensi* non pertinere ad *Regem*: significans, multas iniurias obliuiscendas esse, prȩsertim mutatis temporibus & mutata fortuna.

Philippus Melanchthon in Commentar. in officia Ciceronis, f. quint.

CCCCLXXIV. *De Aristide.*

A*Ristides à Callia* locupletissimo ciue interrogatus, cur à se nollet accipere: respondit, paupertate

tate se, quam *Calliam* diuitiis multis, laudari æquius esse. Plures enim inueniri, qui diuitias suas turpem ad vsum conferant, quam qui paupertatem generose ferrent. Desineret igitur paupertatem sibi obiicere, quæ, nisi quibus inuitis accessisset, indecora non esset. *Georgius Cracouius in Commentar. in lib. 1. Ciceronis, t. quint.*

CCCCLXXV. De Iurisconsulto Neapolitano.

LIber hic elegantem iocum recensere, qui de *Iurisconsulto Neapolitano* commemoratur. Is nudatis vertebris lignea pala grauiter se ab ancilla verberari iussit, pœna, ni obtemperasset, ancillæ proposita, quia oblatam sibi à cliente pecuniam, quod argentea esset, repudiauerat, pro qua mutanda, cum à se clientẽ acerbius obiurgatam dimisisset, ille indigne id ferens, statim cum aduersario pactus liti cessit, neque ad aduocatum rediit. In hoc exemplo præterquã quod magna stultitia est, indigna etiam iuris legumque perito, quem iustitiæ sacerdotem (vt Iuriscõsulti verbis vtar) aliarumque virtutum cultorem esse conuenit, auaritia eminet, quam præsertim à doctrinæ studiosis alienissimam esse conuenit, ἄφθονοι γὰρ μουσῶν θύραι, iuxta Græcorum Prouerbium. *Idem ibidem.*

Est quidem res sanctissima ciuilis sapientia, sed quæ pretio nummario non sit æstimanda, nec dehonestanda.

Vlpianus in leg. 1. §. Proinde, ff de Extraordinar. cognition.

Ὡς τεθνηξόμενος τῶν σῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυε,
Ὡς δὲ βιωσόμενος φείδεο σῶν κτεάνων.
Ἔστι δ᾽ ἀνὴρ σοφὸς οὗτος ὃς ἄμφω ταῦτα νοήσας,
Φειδοῖ καὶ δαπάνῃ μέτρον ἐφαρμόσατο.

Id est:

Re fruere, exitio tanquam si proximus esses,
Vtere, vita velut sit diuturna tibi.
Ille sapit vere, qui callens hæc duo nouit,
Nec nimium largus, nec nimis esse tenax.

Luciani Epigramma.

CCCCLXXVI. *De Ptolomæo & Alexandro Magno.*

PTolomæus *Rex Alexandrinus*, doctissimos quosque ad se vocatos, salariis donisque prosecutus est. *Alexander Magnus* non vnum aut paucos quosdam, sed quasi cohortes eruditissimorum hominum secum duxit.

Cracouius in citato loco.

CCCCLXXVII. *De Antonino Pio.*

A*Ntoninus Pius* non muneribus solum ac pecuniis literatos ornauit, verum etiam prouinciarum gubernationi præfecit, honoribusque quam maximis honestauit. Nostro hoc perturbatissimo seculo rari studiorum Meçœnates sunt, cum magna pars eorum, quibus hæc curæ esse debebant, aliis partim inutilibus, partim exitiosis Reipublicæ negotiis, ἢ πλεονεκτήμασι μᾶλλον occupati sunt. *Cracouius ibidem.*

CCCCLXXVIII. *De Xerxe Duce Medorum.*

X*Erxes Dux* Medorum Græcis bellum indixit. Cui familiarium alius dicebat: Græcos nuncium belli non exspectaturos, sed ad primam aduentus sui famam terga versuros. Alius dicebat, Græciam non vinci, sed mole exercitus opprimi. Alius dicebat, timendum esse, ne vrbes desertas & vacuas inueniret. Alius dicebat, vix naturam rerum sufficere, angusta esse classibus maria, militibus castra, explicandisque equestribus campestria:

ſtria: vix cœlum patere ſagittis. Dũ in hunc modum Regem nimia exſultatione furentem concitarent, dixit *Dumagatus*: Multitudo iſta, quæ tibi placet metuenda eſt, verum enim eſt, immodica nunquam poſſe regi, nec diu durare, quod regi nõ poteſt. Nihil tam magnum, quod perire non poſſit: Acciderunt autem, quæ dixerat *Dumagatus*. Ex quo apparet, plus prouidentiæ ineſſe ſenum conſultationibus, quam vanis vulgi aſſertionibus. De confuſa vero deuictione dicti Regis narrat *Trogus Pompeius* libr. 3. dicens, quod *Xerxes* ſeptuaginta millia à regno armauerat, & triginta millia de auxiliis, & centum millia nauium habuiſſe dicitur, & flumina ſiccata ab eius exercitu, & Græciam totam vix capere eius exercitum potuiſſe. Sed ipſe primus in fuga, poſtremus in prælio, in periculis timidus; ſi metus abeſſet, inflatus; Imo merito victus, vt dictum eſt. Conſimiliter narrat *Vegetius* libr. 3. de eius confuſibili deuictione. Vnde in eius exercitu equa peperit leporẽ, quod eſt fugax animal. Valer lib. 1. cap. 4. *Patet ergo, quantũ nocet adulatio in conſiliis, & quantum econtra prodeſt veritas conſilii.* Iohannes Valenſis de regimine vitæ humanæ, pag. (*mihi*) 44. fac. 2.

Conſiliarii debent eſſe veritate præditi, ſiue veridici, vt in veritate conſulant. Ex quibus ſunt conſiliarii vel conſules; ſiue ſit Princeps, ſiue ciuitas, vel Reſpublica: Non ad placitum eorum, quibus conſulunt, ſed ſecundum rei veritatem, ait Seneca de Benefic capite 43. Dic illis, qui volunt audire plenas aures adulationibus: Aliquando vox vera intret. Da conſilium vtile. Quæris, quid fœlici poterit efficere? Nec fœlicitati ſuæ credat. Vt enim legitur in tractatu, qui dicitur,

citur, *moralium dogma* Philosophorum: *Falsi amici pro consilio adulationem afferunt.* Vnde Iuuenalis:

Nihil est, quod credere de se
— Non posit, cum laudatur diis æqua potestas.

Valensis d. loco.

Neque aliud existimari conuenit Consiliarios Regum, quam eorum animam, mentem, iudicium, & proinde Reipublicæ salutem, qui & Principum cupiditates refrenent, & concitatos motus inhibeant, & illos vlterius, quam expedit, se rapientes reuocent, sistantque. Hi si à pace & concordia abhorreant, si dissidiis, si odiis faueant, an non tale erit regimen populorum, quale in corpore, si insaniat mens?

D. Iohannes Ludouicus Viues in præfatione libro de Pacificatione præfixa.

CCCCLXXIX. *De Metello.*

M*Etellus* interrogatus, quid postera die facturus esset, *tunicam*, inquit, *meam, si posset eloqui, coercerem, scilicet, ne diceret.* Idem narrat Val. lib. 1. cap. 10. sub aliis verbis. Nam, inquit, si huius consilii interiorem tunicam conscíam esse sensero, continuo eam cremari iubeo.

Valensis de regimine vitæ humanæ, pag. 42. f. 2.

CCCCLXXX. *De Mauritio Duce & Electore Saxoniæ.*

QVum *Mauritius Dux & Elector Saxoniæ* bellator fortis, cautus, ac prouidus, Achilles Germanicus, exercitum ab obsidione Magdeburgi auocatum, ad liberandum captiuum socerum suum, *Dominum Philippum*, eius nominis primum, Principem omni pietatis, iustitiæ, & fortitudinis laude superiorem, esset educturus, hæc ipsius vox exaudita dicitur, qua dixit: Se, si sciret, vesti suæ intimæ

mæ & corpori proximæ constare, quo duceretur exercitus, quem eo tempore, consilio suis rationibus accommodato, soluta obsidione Magdeburgensi, iuramento militari subito sibi adiunxerat & obligauerat, soluturum eam atque abiecturum.

D. Iohannes Ferinarius in oratione funebri habita de vita & obitu *Domini Guilielmi Hassiæ Landgrauii.*

CCCCXXXI. *Lepida quædam narratio collocutionis inter CHRISTVM, Adamique filios, Abelem & Cainum habita.*

FErtur hæc narratio. Longo interuallo post conditionem *Adæ & Euæ*, cum primi parentes iam haberent familiam, visum est Deo semel prodire ac se illis patefacere, vt in illa mundi solitudine quotidianis conflictantes ærumnis consolaretur. Forte igitur è fenestra prospiciens *Eua*, vidit venientem Deum conditorem, cum comitatu Angelorum. Et quoniam postridiè festus dies futurus erat, liberos cœperat lauare, adfuturos patris sacrificio & concioni: sed nondum omnes lauerat. Verita igitur squalentes ac sordidos producere in conspectum DEI, iussit, vt hi se in fœno, & straminibus occultarent, quæ ad vsum pecudum proxime congesta erant. Cæteris comtis mandat, vt stent ordine exspectantes Deum in atrio, cumque fuerit ingressus, à matre salutatus, accedant ipsi, porrigant dexteras, paululum flexo poplite, & dicta salutatione, postea taciti suo loco atque ordine consistant. Hæc cum imperasset, ingreditur DEVS in atrium. Procedit obuiam pulcerrima mater, pudorem ac pauorem vultu significans, & venientem reuerenter excipit amplexu. Deus comiter eam affatur, ac iubet

bono animo esse, se patrem miseris esse, & non defuturum ipsis, quibus & vitam & mentem imaginem diuinitatis suæ impertiuisset. Postea accedunt pueri ordine, vt iussi erãt, porrigant dextras, salutant, deinde taciti regrediuntur. Laudat DEVS matris diligentiam, quod non modo ornasset liberos, sed etiam ad morum elegantiam assuefaceret. Sed hi gestus, inquit, elementa sunt disciplinæ. Alia grauior doctrina accedere debet, vt sciant, se præcipue nasci ad agnitionem DEI, ad propagandam eius notitiam, ad conseruandam promissionem vobis traditam, ad exercendam obedientiam erga DEVM, iubet doceri eos de immortalitate, de pœnis impiorum æternis. Mater respondet, sedulo hæc inculcari ipsis ab vtroque parente, & addit illacrymans: memini miserandi lapsus nostri, & quanta benignitate nos receperis, eoque omni contentione anniti mur, vt soboles nostra sit in officio, ne grauius te offendamus. Prospicimus, quantæ pœnæ impendeant posteritati nostræ, si te deseruerit. Hæc igitur præcipua nostra cura est, vt te conditorem ipsis monstremus, & doceamus eos, quæ officia requiras, & quam proposueris nobis spem salutis. Sed ipse velim eos audias, vt, si quid non recte didicerunt, tua voce emendetur. Iubet igitur stantem *Abelum* primo loco recitare parentum dictata, & iubet clare ac præsenti animo pronunciare. Puer incipit: Credo vnum esse DEVM omnipotentem, sapientẽ, iustum ac bonum, Conditorem totius mundi, qui in hac rerum mole admirandam varietatem operum proposuit, certissimum ordinem cœlestium motuum, temporum vices, leges ac vires nascentium, vt hæc omnia testarentur, mundum non casu exstitisse, sed ab

ab aliqua æterna mente conditum esse. Nobis vero hominibus mentem indidit, in qua tanquam imagine lucere diuinitatis notitiam voluit: Addidit & intellectum, quæ officia requirat, quæ improbet, vt ipsi obediamus. Addidit & mandatum parentibus, quo ostenderent, se conditori suo libenter parere, & debere obedientiam. Quod si paruissent, sine peccato, sine morte vixisset genus humanum, & in hac vita fulsisset multo illustrior notitia DEI, arsisset in pectoribus nostris ingens amor DEI, & sine prauis cupiditatibus DEO fuissemus morigeri. Sed odio DEI Diabolus, vt deformaret opus diuinum, circumuenit nostros parentes, & obiectis falsis opinionibus caliginem mentibus eorum offudit, ne cogitarent, quantum DEO deberent, quantopere requirat DEVS, ne à suo verbo discedamus. Ita impulsos perdidit, qui violata lege DEVM offenderunt. Quare cum omnia diuinitus condita bona essent, peccatum non à DEO, sed à diaboli & hominum voluntate ortum est. Hinc mors secuta est, & tyrannis serpentis, qui aduersus genus humanum hostiliter grassatur, & omnibus calamitatibus homines opprimit. Sed tamen vt essent in hoc mundo cultores & præcones DEI, noluit DEVS prorsus perire genus humanum, ideo admiranda misericordia promisit semē nostræ matri, propter quod velit placatus esse generi humano, nos exaudire, & saluare, ac reddere nobis æternā vitam, lucem, sapientiam & iustitiam. Præcipue vero immanitas odii in serpente inflammabitur aduersus hoc semen, infiget serpens dentes eius calcaneo, & crudelissimo morsu lacerabit omnes ei addictos. Sed interea caput serpentis ab hoc semine conculcabitur. Viuet enim in hoc semine diuina natura,

ideoque mortem abolebit, & tyrannum ſerpentem in horribiles cruciatus abiecit. Credo etiam ſacrificia, quæ à patre fieri video, ſigna eſſe ſacrificii, quod pro nobis illud ſemen offeret ad placandum Deum Sic enim DEVS nobis fit propitius, ſi credimus, non propter noſtra ſacrificia, ſed propter illud ſemen nobis ignoſci, nos exaudiri, & ſaluari. Et quanquam in hac mortali vita hærebunt peccatum, mors, & cæteræ calamitates: tamen incoatur diuinitus noua lux & vita in his, qui hæc credunt, qui quidem placent DEO propter illud ſemen, ac incipiunt ei obedire: Quod veniet etiam, vt iudicet mundum, reddat vitam iis, qui ipſi credent, & puniat æternis ſuppliciis Diabolum,& omnes, qui ſemen promiſſum contemnent. Ad hunc cultum credo præcipue vocatos eſſe omnes homines, vt hæc admiranda DEI opera & beneficia prædicent, vt Dei ira & miſericordia innoteſcant, vt DEVS timeatur & glorificetur, & multi ſalui fiant. Nec deterreri homines illis periculis debent, quo minus hunc cultum præſtent. Erit enim ſemper cœtus aliquis præconum Dei, etſi ſerpens & contemtores Dei immanem ſæuitiam aduerſus eos exercebunt vſque ad iudicium, in quo immortalis gloria piorum patefiet, qui, etſi erunt imbecilles, tamen in certaminibus ſuis diuinitus adiuuabuntur ac ſeruabuntur. Hunc igitur Deum conditorem noſtrum, qui pollicetur nobis ſalutem propter promiſſum ſemen, timeo, inuoco, adoro, huic me commendo, ab hoc peto, vt mihi propter ſemen promiſſum ſit propitius, gubernet verbo ſuo, defendat me aduerſus ſerpentem tyrannum, inſerat mihi ſuam lucem & pios affectus: ac credo, me vere propter promiſſum ſemen exaudiri ac reſpici. Oro item, vt

vt conſeruet & augeat inter nos veram notitiam iræ & miſericordiæ ſuæ ac promiſſi ſeminis, nec ſinat obrui veros cultus aſtutia ſerpentis, vt regat meos mores, ne ipſum offendam, & ne mea exempla cæteris noceant,&, quoniam ipſe nobis vitam impertit,&, vt alat nos, terram facit fœcundam: rogo, vt ſuppeditet corpori victum, & conſeruet valetudinem, ſeruet etiam parentes noſtros, ne deſint nobis doctores & gubernatores, ſeruet & regat meos fratres & ſorores, vt pie & feliciter viuant & ornent gloriam ipſius. Cum *Abel* finem dicendi feciſſet, interrogati cæteri, *Seth* & ſorores, recenſent eadem. Deus igitur non modo ſtudium eorum & pietatem laudat, ſed etiam orationis & ſententiæ συμφωνίαν & concordiam, ac hortatur eos, vt hanc ſententiam conſtanti pectore amplectantur ac profiteantur, diligenterque de doctrina parentes audiant, nec opinionibus adulterinis contaminari doctrinam cœleſtem patiantur: iubet & in reliqua vita parentibus morigeros eſſe, teſtaturque, hos cultus ſibi gratos eſſe, ac pollicetur, ſe ipſis opitulaturum eſſe in omnibus periculis. Deinde matrem alloquens parentum diligentiam comprobat, iubet accerſi cæteros liberos, maximum natu *Cain*, & ſorores reliquas, obiurgat *Euam*, quod exiſtimarit, minus cerni occultatos, quam præſentes. Soror igitur accerſit reliquos, prodit & accedit *Cain* ad fratres, ſtat rigidus, toruitate vultus contumaciam animi & ferociam præ ſe ferens, hærebant in crinibus ſtipulæ & fœni gramina, non geſtu, non voce ſalutabat Deum. Interrogatus, vt parentum doctrinam recitet, incipit, & mutilatam ac corruptam κατήχησιν recitat: Credo vnum

esse DEVM, omnipotentem, conditorem totius mundi, quem colendum esse censeo sacrificiis, propter quæ fœcundat agros nostros. Sed an exaudiat inuocantes, an peccata remittat, ambigo, de immortalitate etiam tunc videro, cum ex hac vita discessero. Sentio autem bonos mores colendos esse. Hæc cum ille contumaciter dixisset, obiurgat eum DEVS, quod oblitus sit promissionis, quod fidei doctrinam non teneat, ac iubet redire eum in viam, & integram pietatis doctrinam discere. Deinde, inquit, cum vos parentes humani generis futuri sitis, velim vos posteritati etiam prælucere doctrina, pietate, & virtute. Non minus vos oppugnabit serpens tyrannus, quam oppugnauit parentes vestros. Sed his, qui meam promissionem conseruabunt, opitulabitur aduersus parentem *Heros* promissus. Et quoniam regi genus humanum verbo DEI & coerceri disciplina volo, deligam ex vestro cœtu idoneos, Tu igitur *Abel* ad me accedito, vt manus imponens capiti tuo te consecrem, tibi meum spiritum impertiam, vt sis sacerdos, eritque tuum munus, doctrinam diuinitus traditam cæteris omnibus proponere, & sacrificia facere diuinitus monstrata, eaque recte interpretari. Nec defugies pericula, quæ propter hanc confessionem subeunda erunt. Nam agones tui testabuntur, piorum ærumnas esse cultus mihi gratissimos, & significabunt, quale sit futurum sacrificium promissi seminis, Te vero Seth Regem cæteris præficio, sciesque & tuum munus geminum esse, Primum doctrinam, quam frater, professus est, omnibus viribus tueberis, & impios, qui conuicia aduersus DEVM dicunt, punies ac tolles: punies & cæteros, qui societatem vestram turbabunt,

bunt. Vobis duobus ventura posteritas obtemperet, & hunc rusticum *Cain*, qui, vt est inculto corpore, ita mores habet agrestes & feros, seruum esse volo, & metu legum & pœnarum coerceri, ne aut religionem contumelia afficiat, aut conturbet societatem vestram. Ita distributis ordinibus *Euam* rursus alloquitur, eique curam liberorum regendorum & erudiendorum committit. Illa lacrymans testatur, se consumi perpetuo dolore & cruciatu, quem afferebat horrendi lapsus recordatio. Tandem, inquit, re ipsa comperi, cœlestes minas non esse irritas, quæ mortem nobis irrogarunt. Assiduam enim mortem mecum circumfero. Quoties aspicio liberos, ac præsertim hunc rigidum filium, & prospicio ventura mala, toto corpore perhorresco & exanimor. Veniam igitur grauissimi errati mei iterum peto, & mitigari calamitates oro. DEVS affirmat, se illi ignoscere, & quanquam genus humanum exerceri calamitatibus velit, tamen rursus admonet eam promissi seminis. *Hunc Heroa*, inquit, non defuturum esse inuocantibus ipsum, & iis olim daturum cœlestem vitam & gloriam. Hac consolatione cum nonnihil leuasset eius luctum, discessurus porrigit dextram pueris, mater abeuntem comitatur, cumque incensa studio sermonum dulcissimorum & amore conditoris, procul iam à domo progressa esset, amplexus eam iubet DEVS ad liberos redire, & pollicetur & ipsi, & marito suam opem, docet etiam hos suos comites *Angelos* custodes esse familiæ, qui gerunt perpetuum bellum καὶ ἄσπονδον cum serpente. Quare solitudinem minus moleste ferre iubet, promittit deinde futuram maiorem familiaritatem Angelis cum tota familia, vt tædium

dium solitudinis minuant. Hæc cum dixisset, nube tectus in cœlum rediit.

Philippus Melanchthon in Epistola ad nobilem & generosum Comitem Iohannem à VVeda, Francofurti anno 1539. excusa.

CCCCLXXXII. De quodam plagioso & semi-insano Præceptore.

NVnquam eram crediturus, nisi & puerum & crudelitatis auctorem de proximo nossem. Puerum annos vix dum duodecim natum, cuius honestissimi parẽtes fuerant de præceptore benemeriti, tam immanibus modis tractarunt, vt vix Mecẽtius aut Phalaris vllus posset crudelius. Stercoris humani tantam vim impegerunt in os paruuli, vt exspuere non posset, sed bonam partẽ deuorare cogeretur. Quis tyrãnus vnquam adhibuit hoc contumeliæ genus? πασσάμμος ἐπίζωρος, habet Græcum prouerbium. Post tales epulas exercetur imperium. Puer nudus funibus sub alas immissis suspenditur, vt infame furti supplicium repræsentaret, quo non aliud apud Germanos exsecrabilius. Mox in pensibilem sæuitur vndique virgis, propemodum vsque ad necem. Nam quo magis inficiabatur puer, quod non commiserat, hoc magis intendebatur carnificina. Adde iam ipsum tortorem pene supplicio formidabiliorem. Oculi viperini, os angustum & corrugatum, vox acuta, qualis fertur vmbrarum, facies lurida, caput vertiginosum, minæ & conuicia, quæ illi suggerebat splendida bilis, Thisiphonen quampiam diceres. Quid consequutum est? Mox puerum à suppliciis excipit morbus, magno & mentis & vitæ periculo. Ibi carnifex vltro occupat expostulationem, scribit patri, quam primum abducat

cat filium suum, se medicinam omnem consumsisse frustra in deploratum puerum. Vbi corporis morbus vtcunque remediis depulsus est, tamen animus adhuc sic erat attonitus, vt metueremus, ne vnquam ad pristinum mentis vigorem rediturus esset. Neque hæc fuit vnius diei sæuitia, quam diu vixit apud illum puellus, nullus præteribat dies, quo non semel atque iterum crudeliter vapularet. Scio, iam dudum suspicare lector, enorme fuisse commissum, cui tam atrox adhibita est medicina. Dicam paucis. Reperti sunt & illius qui cæsus est, & aliorum duorum libri atramento conspurcati, vestes conscissæ, & caligæ excrementis humanis contaminatæ. Is, qui lusum hunc ludebat, puer erat ad omne scelus natus, qui post aliis facinoribus fidem fecit priorum, insani Doctoris ex sorore nepos: iam tum præludens ad ea, quæ facere solent in bello aut latrocinio milites, apud hospitem quendam educto è vase embolo passus est vinum in solum defluere, ac, velut officiosus, admonuit se sentire vini odorem: cum altero sodali puero quotidie gladio decertabat, non ioco, sed serio, vt iam agnosceres latronem aut sicarium, aut, quod his simillimum est, mercenarium militem futurum. Huic tametsi faueret ille formator, tamen metuens, ne se mutuo confoderent pueri, cognatum ablegauit. Nam ex altero luculentam capiebat mercedem, erat autem ex illorum numero, quibus nihil dulcius est pecunia. Persuasum erat optimo viro parenti, puerum agere apud præceptorem sanctum, amicum, ac vigilantem, cum viueret apud fucatum carnificem, ac homini semiinsano perpetuoque ægrotanti ministrum & assessorem ageret. Cum igitur æquior esset in eum, qui sanguine propinquus

quus erat, atque item in alterum, vnde luculenta messis, in innoxium inclinauit suspicio, cui tãtum tribuebatur malitiæ, vt suas ipsius vestes lacerarет conspurcaretque, quo vitaret suspicionem. Atqui puer ex vtroque parente optimo natus, nullum vnquam tam illiberalis ingenii specimen dederat, & hodie nihil est illius moribus ab omni malitia alienius, qui nunc omni metu liber rem omnem, vt gesta est, narrat ordine. Talibus Pædagogis honesti ciues tradunt filios suos, quibus nihil habent carius, tales queruntur, non reponi sibi mercedem opera dignã. Neque senserat carnifex errorem suum, sed maluit constanter insanire, quam culpam agnoscere.

Erasmus in Libello de pueris statim ac liberaliter instituendis, pag. 33.

Cædi vero discipulos, quãquam illud receptum sit, & Chrysippus non improbet, minime velim, primum quia deforme ac seruile est, & certe, quod conuenit, si ætatem mutes, iniuria. Deinde, quod si cui mens est tam illiberalis, vt obiurgatione non corrigatur, is etiam ad plagas, vt pessima quæque mancipia, durabitur. Postremo, quod ne opus quidem erit hac castigatione, si assiduus studiorum exactor astiterit. Nunc fere negligentiæ Pedagogorum sic emendari videntur, vt pueri non facere, quæ recta sunt, cogantur, sed cum non fecerint, puniantur. Denique cum paruulum verberibus coegeris, quid iuueni facias, cui nec adhiberi potest hic metus, & maiora discenda [illegible] de, quod multa vapulant[illegible] mox verecundi[illegible] cidunt, qu[illegible] que in[illegible]
Q[illegible]

Omnino danda erit opera, ne pueri propter literarum disciplinam grauiter & acriter verberentur. Habet enim ea res seruile quiddam, & generosus sæpenumero animus ita indignatur, vt plagarum causa iam tum literas oderit, cum nec dum gustare cœperit. Adde, quod metu verberum declamationes, eis propositas, non ingenio proprio componunt, sed ab aliis occulte compositas afferunt, quod capitale & perniciosissimum est. Nam vtrumque vehementer fallit, & præceptorem, qui spem falsam præsumit, & discipulum, qui id non intelligit, quod à se factum mentitur. Honestius igitur & utilius erit vel blanditiis agere, vel interdum solo verborum terrore, ita vt plagæ statim subsecuturæ videantur. Nam, si securus fuerit, maximam negligentiæ fenestram licentia illa præbebit. Si vero paulo adulti fuerint, vt honoris cupiditate excitari possint, admonendi erunt, quando dedecori id futurum sit, si operam luserint, si reliquis ignauiores tardioresque apparuerint. Et vt magis eos nescire, quam discere pudeat, placet etiam, vt pueris ipsis aliquis ad disciplinam socius adiungatur, cuius æmulatione quibusdam quasi igniculis accendatur. Est enim nobilibus animis quædam insita generosa inuidia, vt in eorum studii genere versantibus postponi, & quasi hebetiores relinqui erubescant. Ex quo sequitur, vt certatim æ[illegible]ntes alter alterum reddat alacriorem.

Bapti[illegible] ini iudic[illegible] [illegible]eris instituendis.

Sunt [illegible] ont[illegible] [illegible] sunt, fa- [illegible] ve[illegible] [illegible]aduertere [illegible] te[illegible] auriga, qui [illegible] [illegible]es, calcari-

bus

bus ad curſum incitare velit. Sunt, qui ſuapte quidem ſponte ceſſatores ſunt egregii. Cæterum ſi à præceptoribus verbis admoneantur, pudore ſuffuſi, quoquo volumus, ſtatim ſe inclinant, & hos verbis magis corrigendos, quam verberibus ad honeſtatis ſtudia impellendos exiſtimo. Sunt vero iuvenes adeo frontis perfrictæ, vt nec pudore natiuo, nec à præceptoribus obiurgati id, quod ſuarum partium eſt, præſtent. Sunt adeo duri, vt nullis verbis molliri queant, quos, ſi quis liberalitate & pudore in officio continere velit, nihilo plus agat, quam ſi Agaſo aſinum ad clitellas ferendas exſtimulare conetur. In hoc ergo adoleſcentum genus virgis animaduertendum eſt, & faciendum periculum, an metu tandem coacti officium ſuum facere velint: quod ſi actum eſſe videbitur, rus, vt inquit *Fabius*, ablegandi ſunt.

Chriſtophorus Hegendorphinus in præfation. Parenæſibus de inſtituenda vita & moribus corrigendis iuuentutis, præfixa.

Sumat præceptor ante omnia parentis erga diſcipulos ſuos animum, ac ſuccedere ſe in eorum locum, à quibus ſibi liberi tradantur, exiſtimet. Ipſe nec habeat vitia, nec ferat. Non auſteritas eius triſtis, non diſſoluta ſit comitas, ne inde odium, hinc contemtus oriatur. Plurimus ei de honeſto ac bono ſermo ſit. Nam quo ſæpius monuerit, hoc rarius caſtigabit. Minime iracundus: nec tamen eorum, quæ emendanda erunt, diſſimulator.

Quintilianus lib. 2. Inſtitut. Orator. c. 2.

Facundiſſimum Præceptorem requirimus, & quod magis exigitur, acuto ingenio, iudicio integro ac ſano, verſatum in omni genere diſciplinarum atque eruditionis, quique vitiorum animad-

uer-

uerſor ſit ſubtilis & acer: quod Ciceroni vehementer præfuiſſe teſtatur idem ipſe in Bruto, cum ait, ſe *Meloni Rhodio* operam dediſſe homini in notandis animaduertendiſque vitiis, & in inſtituendo docendoque prudentiſſimo. Nihil eſt ſcilicet perinde difficile, vt orationis lapſus & flagitia animaduertere primum, hinc velut indicare digito, tum exprimere, poſtremo corrigere.

Iohannes Ludouicus Viues de tradendis diſciplinis, lib. 4. *pag.* 324.

In monendis & caſtigandis adoleſcentibus negligentia & remiſſio abeſſe: ſeueritas abſque crudelitate; vituperatio abſque maledicto debet adhiberi. *Iohannes Sturmius libro* 3. *claſsicarum Epiſtolar. pag.* 53. Plura vide apud Bullingerum *de Epiſcoporum Inſtitut. & funct. libr.* 1. *pag.* 154. & Marcellum Palingen. *in Zodiac. Vit. lib.* 9. & Iuuenal. *in* 14. *Satyra.*

Leuis duntaxat caſtigatio conceſſa eſt docenti, Vlpian. *in leg.* 5. *§.* 3. *ff. ad l. Aquil.* & Præceptoris nimia ſæuitia culpæ aſſignatur. Paul. *in l.* 56. *ff. eod.*

CCCCLXXXIII. *De aliquo inuito ad iuris ſtudium abrepto.*

DOmeſtice noui quendam Græce latineq; perpulcre doctum, & omnibus liberalibus diſciplinis eleganter inſtructum, quem *Archiepiſcopus*, cuius benignitate alebatur, huc literis adegerat, vt inciperet audire Iuris Profeſſores, reclamante natura. Hanc querimoniam cum apud me exponeret, nam idem nos habebat lectus, hortatus ſum hominem, vt ſuo patrono morem gereret, fore leuius, quod initio durum eſſet, ac ſaltem aliquam temporis partem ei ſtudio daret. Quum ille protuliſſet aliquot loca prodigioſæ inſcitiæ, quæ

tamen

tamen illi semidei Profess. magna cum auctoritate traderent auditoribus. Respondi, vt illa contemneret, &, quæ recte traderet, decerperet: quumque multis argumentis vrgerem hominem: Sic, inquit, sum affectus, vt quoties ad hæc studia me verto, videatur ensis perfodere pectus meum. Sic natos non arbitror aduersus Mineruam compellendos, ne quod dici solet, bouem ducamus ad ceroma, asinum ad lyram.

Erasmus de pueris statim ac liberaliter instituendis, pag. 21.

Requiro hominem ingeniosum, id est, eiusmodi, cui naturalis quædam insit ad iura discenda inclinatio atque propensio. Nam si vspiam, hic certe verissime dicitur:

Tu nihil inuita dices faciesue Minerua.

Hæc vero propensio & inclinatio cum non sit omnium eadem, & vero interdum etiam deficiat, interdum augeatur, prout Deo visum fuerit, mirum non est, si, vt in aliis, ita in hac etiam scientia alii aliis cognitione præstent, & eruditiores maioresque Iurisconsulti, addo etiam, fœliciores euadant.

Hermannus Vulteius Iurisconsultus præstantissimus Prolegomenis de studio iuris.

CCCCLXXXIV. De Atarnete adolescente.

ADolescens quidam *Atarnetes Pittacon* consuluit, vtra sibi è duabus ducenda esset vxor? Nam duæ offerebantur: altera par opibus ac genere, altera vtroque superior. At ille sublato scipione, quo nitebatur, admonuit, vti pergeret, ad triuia ciuitatis, quo pueri lusus caussa côueniunt, eos consuleret, &, quod illi dedissent consilii, id

id sequeretur. Pueri ex prouerbiali cantione responderunt, *æqualem vxorem esse ducendam*. Itaque adolescens, altera præterita, duxit æqualem. Idem *Dioni* suadet *Callimachus* Hæc autem sententia hoc impensius placuit *Pittaco*, quod ipse nobiliorem se duxerat, *Draconis* sororem, cuius imperium fastidiaque molestissime legitur tulisse: vt hoc dictum non in tempore, sed suo malo videatur reperisse. Exstat autem *Epigramma*, tametsi illic ἰών, non Δίων, legitur, mendose opinor: id est huiusmodi:

Ξεῖνος ἀταρνείτης τις ἀνείρετο Πιττακὸν οὕτω,
 Τὸν μιτυληναῖνα παῖδα τὸν ὑῤῥαδίου.
Ἀττα γέρον, δοιός με καλεῖ γάμος, ἡ μία μὲν δὲ,
 Νύμφη, καὶ πλούτῳ καὶ γενεῇ κατ' ἐμέ.
Ἡδ' ἑτέρη, προβέβηκε. τί λώιον; εἰδ' ἄγε μοὶ σὺ
 Βούλευσον ποτέρην εἰς ὑμέναιον ἄγω.
Εἶπιν; ὁ δὲ σκιπίωνα, γεροντικὸν ὅπλον ἀείρας
 Ἠνὶ δὲ κεῖνοι σοι πᾶν ἐρέουσιν ἔπος.
Οἱ δ' ἄρι ὑπὸ πληγῆσι θοὰς βέμβικας ἔχοντες
 Ἔστρεφον εὐρείῃ παῖδες ἐνὶ τριόδῳ.
Κείνων ἔρχεό φησι μετ' ἴχνια χ' ὡ μὲν ἐπέστη
 Πλησίον, οἱ δ' ἔλεγον, τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα.
Ταυτ' αἴων ὁ ξεῖνος ἐφίσατο μείζονος οἴκου
 Δράξασθαι, παίδων κλήδονι συνθέμενος.
Τὴν δ' ὀλίγην ὡς κεῖνος ἐς οἶκον ἐπήγετο νύμφην
 Οὕτω καὶ σύ Δίων τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα.

Quos versus quoniam *Ambrosius Camaldulensis Diogenis* interpres, non omnino infeliciter Latinos fecit, haud grauabor adscribere.

Hospes

Hoſpes Atarnites *rogitauit* Pittacon *olim,*
Sic Mitylenæon, Hyrrhadioque *ſatum,*
Magne ſenex: geminæ cupiunt mihi nubere, quarum
Et genere atque opibus conuenit vna mihi:
Altera præcellit, quid præſtat, conſule, dicque,
Vtra ex his potius ſit capienda mihi?
Hic baculum tollens, ſic, tela ſenilia, dixit,
Conſilium pueri, quod petis, expedient.
Quis celer in gyrum iactatus verbere turbo
Aſſiduo latis vertitur in triuiis.
I, ſequere illorum monitus. Sic fatur, at ille
Scitatur, referunt, vt tibi ſume parem.
Quæ poſtquam audiuit, monitis puerilibus hærent,
A magnis hoſpes abſtinuit thalamis.
Atque parem paruas lætus traduxit in ædes.
Sic Dion æqualem, ſi ſapis, ipſe cape.

Eraſm. Chiliad. 1. Cent. 8. in prouerb.
Æqualem tibi vxorem quære.

Vxorem quare locupletem ducere nolim
Quæritis, uxori nubere nolo meæ.
Inferior matrona ſua ſit Priſce *Marito,*
Non aliter fiunt fœmina virque pares.

Mart. lib. 8. Epigram.

CCCCLXXXV. De nouem Mulierum pellibus IOCVS.

S*Exum fœmineum fuge.*
Pelles fœmineum corpus habet nouem. 1.
Piſcis prima cutem refert Salpæ.
Eius, qui rigido ſtipite tunditur.
Hic quaſſus veluti ſilet.
Sic primum mulier cæſa moleſtiam
Triſtem deuorat ictuum,
Nec rumpit querula voce ſilentium. 2.
Vrſi dicitur altera. Vrſi.

Quæ pulsata diu multa remurmurat. 3.
Huic vicinior anseris est Anseris.
Est, quam si tua pugnis rabies ferit,
Confusis blaterat sonis,
Obtunditq; tibi aures muliercula. 4.
Si pellum similem canis Canis.
Dextra contigeris latrat iniquius. 5.
Sic hanc qua tegitur lepus, Leporis.
Plantas consulit, & pestiferam luem
Optat visceribus tuis.
Audax insequeris vir, corium manu 6.
Et dura violas equi. Equi.
Retro calcitrat, & verberat aëra
Teq; ipsum nisi cesseris,
Aduerso cubitu calceq; percutit.
Pulsas vlterius cutem 7.
Felis, viribus os inuolat in tuum Felis.
Totis, & miserabilem
Vultum sanguineis sauciat vnguibus.
Sin quas suppeditat tibi 8.
Flagrans ira, suillam trabibus quatis Suis.
Pellem, grunnit, vt illius
Vel saxum videatur miserescere.
Tu saxo quoq; durior
Pergas verberibus sæua viriliter
Sæuis addere verbera: 9.
Humanam inuenies, ne dubita, cutem. Hominis.
Tunc tunc res eris in vado
Omnis, Victor ouans tunc vocitaberis.
Nam circum tua brachiis
Nexis colla, nouas blanditias dabis
Coniunx, & veniam petet:
Carnis caræ tuæ, me sociam thori
Mi vir desine viscera
Vltrici grauius plectere dextere.

quus erat, atque item in alterum, vnde luculenta messis, in innoxium inclinauit suspicio, cui tātum tribuebatur malitiæ, vt suas ipsius vestes laceraret conspurcaretque, quo vitaret suspicionem. Atqui puer ex vtroque parente optimo natus, nullum vnquam tam illiberalis ingenii specimen dederat, & hodie nihil est illius moribus ab omni malitia alienius, qui nunc omni metu liber rem omnem, vt gesta est, narrat ordine. Talibus Pædagogis honesti ciues tradunt filios suos, quibus nihil habent carius, tales queruntur, non reponi sibi mercedem opera dignā. Neque senserat carnifex errorem suum, sed maluit constanter insanire, quam culpam agnoscere.

Erasmus in Libello de pueris statim ac liberaliter instituendis, pag. 33.

Cædi vero discipulos, quāquam illud receptum sit, & Chrysippus non improbet, minime velim, primum quia deforme ac seruile est, & certe, quod conuenit, si ætatem mutes, iniuria. Deinde, quod si cui mens est tam illiberalis, vt obiurgatione non corrigatur, is etiam ad plagas, vt pessima quæque mancipia, durabitur. Postremo, quod ne opus quidem erit hac castigatione, si assiduus studiorum exactor astiterit. Nunc fere negligentia Pedagogorum sic emendari videntur, vt pueri non facere, quæ recta sunt, cogantur, sed cum non fecerint, puniantur. Denique cum paruulum verberibus coegeris, quid iuueni facias, cui nec adhiberi potest hic metus, & maiora discenda sunt? Adde, quod multa vapulantibus dictu deformia, & mox verecundiæ futura, sæpe dolore vel metu accidunt, qui pudor refringit animum & abiicit, atque ipsius lucis fugam & tædium dictat.

Otho Brunfelsius in Catechesi. puer. tom. 1. pag. 18.

omni-

Omnino danda erit opera, ne pueri propter literarum disciplinam grauiter & acriter verberentur. Habet enim ea res seruile quiddam, & generosus sæpenumero animus ita indignatur, vt plagarum caussa iam tum literas oderit, cum necdum gustare cœperit. Adde, quod metu verberum declamationes, eis propositas, non ingenio proprio componunt, sed ab aliis occulte compositas afferunt, quod capitale & perniciosissimum est. Nam vtrumque vehementer fallit, & præceptorem, qui spem falsam præsumit, & discipulum, qui id non intelligit, quod à se factum mentitur. Honestius igitur & utilius erit vel blanditiis agere, vel interdum solo verborum terrore, ita vt plagæ statim subsecuturæ videantur. Nam, si securus fuerit, maximam negligentiæ fenestram licentia illa præbebit. Si vero paulo adulti fuerint, vt honoris cupiditate excitari possint, admonendi erunt, quando dedecori id futurum sit, si operam luserint, si reliquis ignauiores tardioresque apparuerint. Et vt magis eos nescire, quam discere pudeat, placet etiam, vt pueris ipsis aliquis ad disciplinam socius adiungatur, cuius æmulatione quibusdam quasi igniculis accendatur. Est enim nobilibus animis quædam insita generosa inuidia, vt in eorum studii genere versantibus postponi, & quasi hebetiores relinqui erubescant. Ex quo sequitur, vt certatim æmulantes alter alterum reddat alacriorem.

Baptistæ Guarini iudicium de Pueris instituendis.

Sunt, qui suapte sponte, quæ optima sunt, faciant, in quos si quis verberibus animaduertere vellet, non minus stulte ageret, atque auriga, qui equos citra calcaria vltro præcurrentes, calcaribus

bus ad cursum incitare velit. Sunt, qui suapte quidem sponte cessatores sunt egregii. Cæterum si à præceptoribus verbis admoneantur, pudore suffusi, quoquo volumus, statim se inclinant, & hos verbis magis corrigendos, quam verberibus ad honestatis studia impellendos existimo. Sunt vero iuvenes adeo frontis perfrictæ, vt nec pudore natiuo, nec à præceptoribus obiurgati id, quod suarum partium est, præstent. Sunt adeo duri, vt nullis verbis molliri queant, quos, si quis liberalitate & pudore in officio continere velit, nihilo plus agat, quam si Agaso asinum ad clitellas ferendas exstimulare conetur. In hoc ergo adolescentum genus virgis animaduertendum est, & faciendum periculum, an metu tandem coacti officium suum facere velint: quod si actum esse videbitur, rus, vt inquit *Fabius*, ablegandi sunt.

Christophorus Hegendorphinus in præfation. Parenæsibus de instituenda vita & moribus corrigendis iuuentutis, præfixa.

Sumat præceptor ante omnia parentis erga discipulos suos animum, ac succedere se in eorum locum, à quibus sibi liberi tradantur, existimet. Ipse nec habeat vitia, nec ferat. Non austeritas eius tristis, non dissoluta sit comitas, ne inde odium, hinc contemtus oriatur. Plurimus ei de honesto ac bono sermo sit. Nam quo sæpius monuerit, hoc rarius castigabit. Minime iracundus: nec tamen eorum, quæ emendanda erunt, dissimulator.

Quintilianus lib. 2. Institut. Orator. c. 2.

Facundissimum Præceptorem requirimus, & quod magis exigitur, acuto ingenio, iudicio integro ac sano, versatum in omni genere disciplinarum atque eruditionis, quique vitiorum animad-

uer-

uersor sit subtilis & acer: quod Ciceroni vehementer præfuisse testatur idem ipse in Bruto, cum ait, se *Meloni Rhodio* operam dedisse homini in notandis animaduertendisque vitiis, & in instituendo docendoque prudentissimo. Nihil est scilicet perinde difficile, vt orationis lapsus & flagitia animaduertere primum, hinc velut indicare digito, tum exprimere, postremo corrigere.

Iohannes Ludouicus Viues de tradendis disciplinis, lib.4. pag.324.

In monendis & castigandis adolescentibus negligentia & remissio abesse: seueritas absque crudelitate; vituperatio absque maledicto debet adhiberi. *Iohannes Sturmius libro 3. classicarum Epistolar. pag.* 53. Plura vide apud Bullingerum *de Episcoporum Institut. & funct. libr.* 1. *pag.* 154. & Marcellum Palingen. *in Zodiac. Vit. lib.* 9. & Iuuenal. *in* 14. *Satyra.*

Leuis duntaxat castigatio concessa est docenti, Vlpian. *in leg.* 5. *§.* 3. *ff. ad l. Aquil.* & Præceptoris nimia sæuitia culpæ assignatur. Paul. *in l.* 56. *ff. eod.*

CCCCLXXXIII. *De aliquo inuito ad iuris studium abrepto.*

DOmestice noui quendam Græce latineq; perpulcre doctum, & omnibus liberalibus disciplinis eleganter instructum, quem *Archiepiscopus*, cuius benignitate alebatur, huc literis adegerat, vt inciperet audire Iuris Professores, reclamante natura. Hanc querimoniam cum apud me exponeret, nam idem nos habebat lectus, hortatus sum hominem, vt suo patrono morem gereret, fore leuius, quod initio durum esset, ac saltem aliquam temporis partem ei studio daret. Quum ille protulisset aliquot loca prodigiosæ inscitiæ, quæ tamen

tamen illi semidei Professs. magna cum auctoritate traderent auditoribus. Respondi, vt illa contemneret, &, quæ recte traderēt, decerperet: quumque multis argumentis vrgerem hominem: Sic, inquit, sum affectus, vt quoties ad hæc studia me verto, videatur ensis perfodere pectus meum. Sic natos non arbitror aduersus Mineruam compellendos, ne quod dici solet, bouem ducamus ad ceroma, asinum ad lyram.

Erasmus de pueris statim ac liberaliter instituendis, pag. 21.

Requiro hominem ingeniosum, id est, eiusmodi, cui naturalis quædam insit ad iura discenda inclinatio atque propensio. Nam si vspiam, hic certe verissime dicitur:

Tu nihil inuita dices faciesue Minerua.

Hæc vero propensio & inclinatio cum non sit omnium eadem, & vero interdum etiam deficiat, interdum augeatur, prout Deo visum fuerit, mirum non est, si, vt in aliis, ita in hac etiam scientia alii aliis cognitione præstent, & eruditiores maioresque Iurisconsulti, addo etiam, fœliciores euadant.

Hermannus Vulteius Iurisconsultus præstantissimus Prolegomenis de studio iuris.

CCCCLXXXIV. *De Atarnete adolescente.*

ADolescens quidam *Atarnetes Pittacon* consuluit, vtra sibi è duabus ducenda esset vxor? Nam duæ offerebantur: altera par opibus ac genere, altera vtroque superior. At ille sublato scipione, quo nitebatur, admonuit, vti pergeret, ad triuia ciuitatis, quo pueri lusus caussa cōueniunt, eos consuleret, &, quod illi dedissent consilii, id

id sequeretur. Pueri ex prouerbiali cantione responderunt, *æqualem vxorem esse ducendam*. Itaque adolescens, altera prætерita, duxit æqualem. Idem *Dioni* suadet *Callimachus* Hæc autem sententia hoc impensius placuit *Pittaco*, quod ipse nobiliorem se duxerat, *Draconis* sororem, cuius imperium fastidiaque molestissime legitur tulisse: vt hoc dictum non in tempore, sed suo malo videatur reperisse. Exstat autem *Epigramma*, tametsi illic ἴων, non Δίων, legitur, mendose opinor: id est huiusmodi:

Ξεῖνος ἀταρνείτης τις ἀνείρετο Πιττακὸν οὕτω,
  Τὸν μιτυληναῖνα παῖδα τὸν ὑῤῥαδίου,
Ἄττα γέρον, δοιός με καλεῖ γάμος, ἡ μία μὲν δὲ,
  Νύμφη, καὶ πλούτῳ καὶ γένει κατ' ἐμέ.
Ἡδ'-ἑτέρη, προβέβηκε. τί λώιον; εἰδ' ἄγε μοὶ σὺ
  Βούλευσον ποτέρην εἰς ὑμέναιον ἄγω.
Εἶπεν, ὁ δὲ σκιπίωνα, γεροντικὸν ὅπλον ἀείρας
  Ἠνὶ δὲ κεῖνοι σοι πᾶν ἐρέουσιν ἔπος.
Οἱ δ' ἄρ' ὑπὸ πληγῇσι θοὰς βέμβικας ἔχοντες
  Ἔστρεφον εὐρείῃ παῖδες ἐνὶ τριόδῳ.
Κείνων ἔρχεό φησι μετ' ἴχνια· χ' ὡ μὲν ἐπέστη
  Πλησίον, οἱ δ' ἔλεγον, τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα.
Ταῦτ' αἴων ὁ ξεῖνος ἐφείσατο μείζονος οἴκου
  Δράξασθαι, παίδων κλήδονι συνθέμενος.
Τὴν δ' ὀλίγην ὡς κεῖνος ἐς οἶκον ἐπήγετο νύμφην
  Οὕτω καὶ σύ Δίων τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα.

Quos versus quoniam *Ambrosius Camaldulensis Diogenis* interpres, non omnino infeliciter Latinos fecit, haud grauabor adscribere.

Hospes

Hospes Atarnites *rogitauit* Pittacon *olim*,
Sic Mitylenæon, Hyrrhadioque *satum*,
Magne senex: geminæ cupiunt mihi nubere, quarum
Et genere atque opibus conuenit vna mihi:
Altera præcellit, quid præstat, consule, dicque,
Vtra ex his potius sit capienda mihi?
Hic baculum tollens, sic, tela senilia, dixit,
Consilium pueri, quod petis, expedient.
Quis celer in gyrum iactatus verbere turbo
Assiduo latis vertitur in triuiis.
I, sequere illorum monitus. Sic fatur, at ille
Scitatur, referunt, vt tibi sume parem.
Quæ postquam audiuit, monitis puerilibus hærent,
A magnis hospes abstinuit thalamis.
Atque parem paruas lætus traduxit in ædes.
Sic Dion æqualem, si sapis, ipse cape.

Erasm. Chiliad. 1. Cent. 8. in prouerb.
Æqualem tibi vxorem quære.

Vxorem quare locupletem ducere nolim
Quæritis, uxori nubere nolo meæ.
Inferior matrona sua sit Prisce *Marito,*
Non aliter fiunt fœmina virque pares.

Mart. lib. 8. Epigram.

CCCCLXXXV. *De nouem Mulierum pellibus* IOCVS.

S*Exum fœmineum fuge.*
Pelles fœmineum corpus habet nouem. 1.
Piscis prima cutem refert Salpæ.
Eius, qui rigido stipite tunditur.
Hic quassus veluti silet.
Sic primum mulier cæsa molestiam
Tristem deuorat ictuum,
Nec rumpit querula voce silentium. 2.
Vrsi dicitur altera. Vrsi.

Qua

Quæ pulſata diu multa remurmurat. 3.
Huic vicinior anſeris eſt Anſeris.
Eſt, quam ſi tua pugnis rabies ferit,
Confuſis blaterat ſonis,
Obtunditq; tibi aures muliercula. 4.
Si pellum ſimilem canis Canis.
Dextra contigeris latrat iniquius. 5.
Sic hanc qua tegitur lepus, Leporis.
Plantas conſulit, & peſtiferam luem
Optat viſceribus tuis.
Audax inſequeris vir, corium manu 6.
Et dura violas equi. Equi.
Retro calcitrat, & verberat aëra
Teq; ipſum niſi ceſſeris,
Aduerſo cubitu calceq; percutit.
Pulſas vlterius cutem 7.
Felis, viribus os inuolat in tuum Felis.
Totis, & miſerabilem
Vultum ſanguineis ſauciat vnguibus.
Sin quas ſuppeditat tibi 8.
Flagrans ira, ſuillam trabibus quatis Suis.
Pellem, grunnit, vt illius
Vel ſaxum videatur miſereſcere.
Tu ſaxo quoq; durior
Pergas verberibus ſæua viriliter
Sæuis addere verbera: 9.
Humanam inuenies, ne dubita, cutem. Hominis.
Tunc tunc res eris in vado
Omnis, Victor ouans tunc vocitaberis.
Nam circum tua brachiis
Nexis colla, nouas blanditias dabis
Coniunx, & veniam petet:
Carnis caræ tuæ, me ſociam thori
Mi vir deſine viſcera
Vltrici grauius plectere dexteræ.

V Pec-

Peccaui fateor, meam
Mentem (proh) iuuenilem & facilem sequi
His instruxit anilibus
Nuper consiliis, nequitiam docet
Quæ nuptas, vetula improba.
Vt contraria semper tibi viuerem,
Et vesana facesserem,
Omni continuo lite negotium.
Nec solum fateor scelus,
Verum me sceleris pœnitet & pudet.
Posthac polliceor fidem
Constantem, patiens & faciam omnia,
Quæ tu, lux mea, postulas,
Et quæ connubialis pietas iubet.
Nunquam Dæmonis assecla
Seducat stygiis me monitis anus.
Te solum dominum colam.
Te solum monitorem cupide audiam,
Hanc caussam modo Curiæ
Non ad iudicium, sed Cameræ precor
Defer: namq; opus est ibi
Ingenti, rabula teste, pecunia,
Longo & tempore protinus
Hic lites dirimuntur sine sumtibus.

Sebast. Schefferus libr. 2. Car. pag. 103.

CCCCLXXXVI. *De septem Mulierum proprietatibus.*

Iocus.

IN ædibus sacris morantes fœminæ
Sunt ipsa prorsus Sanctitas
Has alloquuntur ora si virilia,
Meri videntur Angeli.
In propriis inter domesticos focis
Æquant furore Dæmonas.

Fa

Ea, fenestris infatigatis pares
Sese probant bufonibus.
Picas loquacitate vincunt garrulas,
Has porta quando congregat.
In hortulis virentibus Capræ *in thoro*
Sunt fœtor : *Ecce* fœminas.

Idem ibidem pag. 197.

CCCCLXXXVII. *Vxor tribus modis ducitur.*

N*On tibi ducatur* digitis, *non vxor* ocellis,
Auribus *est thalami conciliandus amor.*
Si manibus : *dotem spectas, & herilia vendis*
Iura, suo locuples imperat Anna *viro.*
Eius vt inuerti solet inuiolabile nomen.
Sic vertit leges irreprehensa thori.
Sin oculis *formam laudas, nec sponda carebit*
Insidiis, raro pulcra pudica manet.
Ast vbi consortem legis auribus : *apta probatur*
Morum mollities, aspera nemo cupit.

Idem lib. 3. pag. 128.

CCCCLXXXVIII. *De viro, vxorem verberibus mulctante,* Iocus.

V*Erberat ob facinus cum vir muliebre maritam,*
Ipsa, volens feci non ego semper, ait.
Ergo dat huic alter responsa simillima, tergo
Hæc etiam nolens verbera dura feras.

Idem pag. 130.

CCCCLXXXIX. *Thorus tranquillus.*

A*Ltera luminibus quando caret, auribus* alter,
Improba coniugium tale querela fugit.

Idem pag. 163.

CCCCXC. *In puellam iocus.*

Q*Vando subit vestram Valerius domum,*
Tactus sacro Cupidine.

Habere te puella iactas plurimos,
O credo: nauos non procos.

Idem libr. I. Carm. pag. 192.

CCCCXCI. De duobus captiuis, quorum alter insons per errorem supplicio affectus est.

ERant circiter annum Domini 1571. duo iisdem carceribus inclusi, vtrique idem erat nomen, erat alter vero innocens, rerumque, quæ illi obiicerentur, culpa vacuus, at alterius culpa iam euidens: quamobrem iudices moti in eum tulere sententiam, vt supplicium subiret. Lictores adeuntes carcerem, ducturi hominem ad supplicium euocant, egredique iubent Conscius ipse iam extremum sibi vitæ articulum aduenisse, lictoribus vocantibus, non est egressus: alter, cui idem quoque nomen esset, nil sibi metuens egrediens, præsto est, nam se vocatũ putabat, vt iudici sisteretur, mox à lictoribus collo funis illi imponitur, duciturq; ad supplicium, nec apparuit error, donec, cum de secundo iudicio ageretur, alterius scilicet, qui ex actis nondum supplicio dignus cẽsebatur, quem subiisse per errorem supplicium ignorabant, detecta è carceribus hominum permutatio est. Hæc nobis Romæ degentibus accidisse meminimus, & vtrumq; supplicio affectum accepimus.

Simon Maiolus in diebus Canicularibus, pag. 157.

CCCCXCII. De capitali instituto iudicio mirabiliter dissoluto.

GRegorio XII. Pontifice erat institutum iudicium de rebus fidei aduersus *Ioannem Casierum, Magistrum totius Rhodiensium ordinis*: Iudices delegati actuariique, ac testes iam acta peregerant in

Melite insula. Erat accusationis Princeps *Romagasius eques*: euocati sunt omnes *ad Gregorium* Romam anno Domini 1591. Nobis igitur spectantibus *Romam* venere accusator & reus Nouembri mense. Mirum accidit. Decembri proximo obiit *Romagastis* accusatoris officium gerens, obiit propediem accusatus *Magister*, eodemq; templo Trinitatis sepulturæ vterque traditus est. Dum è *Melite* delegati Iudices actuariique cum actis ac testibus nauigio veherentur eodem mense, naufragio omnes ii perierunt, atque ipsa quoque acta atque ita nulla tanti iudicii instituti portio salua facta est. Adeo omnia perpetuæ obliuioni tradenda Deus constituerat, vt eius iudicii nullum vnquam vestigium appareret.

Maiolus pag. 156.

CCCCXCIII. De Pecchio Cisalpino qui nouendecim annos in vinculis detentus, posteaq; mirabiliter saluus adhuc & incolumis, liberatus est.

P*Ecchius Cisalpinus* fuit vir equidem industrius & imperterritus. Hic cum aliquando in odium incidisset cuidam viro illustri, multorumque oppidorum domino, itinerans vi armata ab illo captus est, clamque est in saccum coniectus, & in ima parte domus occlusus in arce quadam firmissima, etiam insciis aliis familiaribus, præter vnum fidum necessarium, seruatus est, vt diutius in cruciatu *Pecchius* viueret, artis dominus iusserat quotidie panis frustum & aquæ paululum dari, velut reo ad perpetuos carceres damnato, nemo tamen hominum, quis ille esset inclusus, nouerat. Interim dum per vrbem, oppida, vicosque *Pecchius* quæritur, eo non inuento, Magistratus, vbi suam

vitam degebat, occiſum cenſuerunt: inuentus e-nim fuerat mulus eius, quod equitabat, ſanguine aliquatenus aſperſus: actum eſt iudicio publico, vt occiſor quæreretur. inuenti ſunt duo, quibus cum aliquando fuerat rixatus. Hoc indicio comprehenſi ac torti occidiſſe hominem faſſi ſunt, alteri quidem ſuſpendii, alteri abſciſſionis capitis ſupplicium collatum eſt. Cum tamē ille interim qui occiſus putabatur, viueret incluſus in eo, quē diximus, teterrimo carcere. Abſumſit is miſere annos decem & nouem in eo vitæ genere, pane &aqua perexigue alitus, nunquam veſtem aut exſuens, aut mutans, ſemper tamen (vt ipſe nobis ſuis verbis narrauit) Dei memor, ſpe ſemper conſtans, futurum aliquando, vt inde eriperetur. Filii interim velut patri mortuo iuſta fecerant, hæreditatem quoque aditam & adminiſtrarant, & alienarant. Exacto igitur decimo nono anno (nam Chriſti anno 1540. incluſus fuerat) quinquageſimo nono inuentus eſt in hunc modum. Iam is arcis dominus, qui incluſerat, diem obierat ſuum, panis & aqua tamen velut reo damnato abhuc dabatur: nunquam tamen aut videri ab aliquo, aut ſibi alloqui quiſpiam inuentus eſt omni hoc tempore. Tandem igitur, cum de exſtruendo loco ageretur, atque murus, quo vndique ille cinctus erat, nulla prorſus ianua, ſed parua tantum ſpecula, qua perpaulum luminis irradiaret, permiſſa fuiſſet, deſtrueretur, apparuit homo lacera prorſus veſte, barba ad víque genua, capillis vltra humeros protenſis. Admirantibus, qui aderant, in vulgus mox res inuenta tranſiit, accurrere omnes velut ad ſylueſtrem hirſutumq; hominem. Periti, qui aduenerant, cōſuluere, ne mox ſub dio homo traduceretur, ne aut cœcus ob nimium
am-

ambientem insuetum aërem fieret, aut etiam vitæ vigor, qui supererat, nimio aëre obrueretur. Hac cautione vsi aliquot dies hominem seruarunt incolumem: quis fuerit, quisue sit prodit, quod vitæ genus peregerit. Tandem conspectus agnoscitur, ac velut homo resurgens Principis iudicio bona à filiis alienata recuperat, dum viuit, fruiturus. Mirum cum podagra laboraret immissus in carcerem, reliquo omni tempore incolumi corpore fuit, etiam postquam eo periculo exemptus fuit. Cum eo etenim collocuti sumus, hæcque ex illius ore didicimus, cum Mediolani repertum hominem rogaremus, vt hæc nobis enarraret. Erat tum annus 1566. Nouembris mensis.

Maiolus pag. 159.

CCCCXCIV. *De Carolo V. Imperatore.*

TRadunt historici, Carolo Quinto Imperatori vigesimam quartam diem Februarii fuisse e-nentibus omnibus memorabilem, quod illa sit natus, illa Gallorum Regem deuicerit captiuumque fecerit apud Ticinum Insubriæ vrbem, illa quoque Augustale diadema de manu Pontificis Romani *Bononiæ* susceperit.

Idem pag. 162.

CCCCXCV. *De Principe quodam Saxoniæ, & scurra quodam, quem vocamus den Vlenspiegel.*

OLim scurra fuit nostris notißimus oris,
Saxonicam gelidus qua rigat Albis humum,
Noctua Cecropiæ dederat cui sacra Minerua
Et speculum falsis nomen imaginibus.
Hic lepidis tristes salibus depellere curas
Stultitia & populum fallere doctus erat.
Ludicra videnti præbens spectacula turbæ
Carus ab hac plebi principibusque viris.

Forte sed infœlix Regum depulsus ab aulis,
Horrida quo primum tempora bruma riget.
Instructus tenui tunica, iritaque lacerna,
Ille peregrinas cœpit inire vias.
Vt solet æstiuo sudans sub sole Viator,
Cum rapidos feruens Syrius vrit agros.
Vixque tenebat iter medium, cursuque citato
Se putat hybernum vincere posse gelu,
Cum subitò latos impleri milite campos
Et videt armatis omnia plena viris.
Substitit haud timidus, nec enim, quod perdere posset,
Aut quod prædator carpere vellet, orat.
Atque ita securus pompæ spectator equestris
Dum stat, & admotas calfacit ore manus.
Ecce tibi Saxonicus pulcris formosus in armis
Ferrata Princeps calce fatigat equum.
Et volat in primo laxatis ordine frenis
Arma tegens fului pelle corusca lupi.
Qui simul ac illum glacie niuibusque rigentem
Conspexit Princeps non procul inde virum
Adproperat, raræ trepidus sed imagine formæ
Horruit, & spumans frena momordit equus.
Dura viro longo pendebat stiria naso
Barbaque riphæa conspicienda niue,
At propior factus princeps, miseratus acerbam
Fortunam, & miseri talia fata viri.
Cur, ait, hic tristi macie confectus oberras,
Omnia nunc postquam diriguere gelu?
An nihil omnino didicisti frigus adurens
Pellere quo posses pauperiemque tuam?
Quin agedum solerti alicui consuesce labori,
Est tibi quærendus victus ab arte tua.
Me miserum contra nudato vertice pronus
Ille refert, quondam sors mea quanta fuit?

Dilecta

Dilecta dulces natas cum matre fouebant,
Diues erat studiis & domus ampla meis.
Magna satis fuerat, sed honesto parta labore
Res mihi, nec paucas ars mea sensit opes.
Nec tamen hanc auxi positis in fœnore nummis,
Aduexit merces nulla carina mihi,
Sedula, quidquid erat, manus hoc curæque parabant,
In precio meruit dum meus esse labor.
Vitrea sub tenui claudebam lumina cornu,
Summa quidem quæstus ars fuit ista mei.
Vsus & illorum longe lateque patebat,
Cœruleum latum qua mare claudit humum.
Quum sacros Psalmos Vestalis virgo canebat,
Arte mea cantans non semel vsa fuit.
Sumebatque senex ocularia nostra Sacerdos,
Quum fastos legeret Cisio Iane *tuos.*
Sed quid multa moror! quoq; tunc cum iura ferebant,
Arte ipsi Reges indiguere mea.
Tantus erat quondam speculis ocularibus vsus,
Nec minimus nobis inde redibat honos.
Donec quisque suos, veluti Germanica vulgo
Lingua sonat, didicit cernere per digitos.
Conniuere etiam nunc est in Principe virtus,
Virtus heu damnis ista reperta meis.
Ars periit, postquam digiti cœpere videre,
Et tenuis superest spes mihi nulla lucri.
Sic ait, hyberna sed tempestate coactus
Ipse suum Princeps scurraque pergit iter.

Georgius Sabinus ad Regem in prior. edition. Epigramm. Phil.

CCCCXCVII. De Superattendente quodam Vulturio Thuringo.

PAstor quidam Vicanus Superattendentem subinde suum muneribus non tam ornabat, quam

quam onerabat, ſperans ita quidem futurum, vt ipſum ſibi demereretur totum, atque obſtringeret. Quod enim neque eruditione, neque virtute, neque induſtria denique vlla adipiſci ſe poſſe nouerat, id quidem largitionibus conſequi, atque donis animum inducebat ſuum. Proinde illi & oua, & caſeos, & butyrum, & mella, & gallinas, & pullos gallinaceos, & capos, & anſeres, & anates non ſolum domeſticas, verum etiam ſylueſtres, & columbas, & omnis generis oues, & cuiuſquemodi piſces, carnes partim bubulas, partim veruecinas, & partim ſuillas, partim vitulinas, & lepores, & agnos, & aluearia, & linum denique identidem affatimque mittebat. Hunc Superattendens aliquando inter ſcyphos abſentem, munuſculis ipſius haud dubie captus atque delinitus, ad alios quoſdam myſtas ſuos mirifice commendabat, inter aliaque dicebat: Næ, ſunt Domino Iohanni N. N. quantumuis iuueni, adhuc egregia ac præclara dona, *Es hat der gut Er Iohañ warlich herrliche herrliche Gaben, ob er ſchon noch etwas iung iſt*. Quod vero paſtores hoſce minime fugeret, presbyterum illum, quem præſul iſte ſummis in cœlum laudibus efferebat, vel aſino eſſe indoctiorem, digreſſi ab illo, ſermonem de eo bene longum inter ſeſe habebant, ita quidem, vt vnus ipſorum diceret: Miror equidem quo ore, qua fronte Dominus Superattendens noſter audeat Dominum Ioannem iſtiuſmodi laudibus afficere, cum tamen lippis atque tonſoribus notum ſit, ipſum ne Æſopum quidem triuiſſe. Hunc alter Superattendenti mirum in modum addictus, vel huius potius mancipium molli obiurgans brachio inquit: Tune igitur Epiſcopum noſtrum mendacii inſimulas? Caue per fortunas, id ipſum faxis. Quæ ille quidem

her-

hercle loquitur, ea perinde accipere nos oportet, quasi ex oraculo Apollinis Pythii edita nobis sint. Quid quæris? Nihil poteſt eſſe verius. Reſpondet ille, vtcunque res habeat, norunt profecto omnes non modo homines, ſed & pecudes, eſſe Iohannem iſtum hominem illiteratum, rudem, inſulſum, fungum, atque adeo ad docendum alios minime accommodatum. His auditis tertius, ſeſe veluti arbitrum quendam ac diſceptatorem interponens inquit: Faceſſant hæc inter vos iurgia, fratres, neutri quippe veſtrum explicatum eſt, de quibus *D. Iohan.* donis *Dominus Superattendens* tam magnifice in præſentia prædicauerit, ad rauimque vſque verba fecerit. Etenim cum à dotibus animi prope nullis inſtructus ſit *Iohannes*, ſed hebes ſit æque ac pecus, venit mihi in mentem ſuſpicari, ea ipſum tenebrionis iſtius celebraſſe dona, quibus quidem ille popinam ipſius large liberaliterque quotidie conſueuit. Quibus quidem verbis litem iſtam controuerſiamque dirimebat, quæ in verbera alioqui deſitura videbatur. Iſtiuſmodi porro munuſcula *D. Lucas Maius, Eccleſiæ Caſſallanæ* antiſtes olim & digniſſimus & vigilantiſſimus, amicus benedictæ memoriæ noſter, *Hellenbrâtlein*, id eſt, aſſaturas infernales appellabat, quod illæ quidem ſane accipientibus ſine iudicio & modo in Stygia aliquando palude orcive culo digerendæ eſſent atque concoquendæ.

Ex relatione Domini Magiſtri Lucæ Maii.

Quis non mirabitur, aut ſtupebit, diuinarum ſcripturarum ignaros, iuniores, morum conuenienti grauitate carentes, inexpertes, indiſciplinatos, & quandoque notorie criminoſos, ad maiores Eccleſiæ thronos eſſe præfectos Simoniaca prauitate, vel prece potentum, non dico quando-

que terrore, obſequio, vel ſanguinis affinitate, repulſis aut neglectis Scripturæ ſacræ Doctoribus, viris honeſtate probatis.

Marſilius Batauinus in defenſorio pacis indiction. 2. *cap.* 24.

Homines, qui ſe muneribus corrumpi patiuntur, ligonem non amplius ligonem vocant, nec ſcapham ſcapham. Etſi vero non repente, tamen paulatim mali fiunt: arbor non cadit vno ictu. Roma, dicunt noſtri prouerbio, non vno die eſt condita. Gentiles etiam intellexerunt, quanta munerum vis ſit. *Phocion,* cum *Alexander* ei multa dona per ſuos legatos miſiſſet, eos interrogauit, cur ſibi ſoli ex tanto Athenienſium numero ea mitteret? illi reſponderunt, quia ſolum ipſum honeſtum & egregium virum iudicarent. Me, igitur dixit, talem porro eſſe ſinat. Quid munera efficiant, etiam quotidiana experientia docet. Finge, Iudicem eſſe, qui ius dicat ex legibus, patriam, religionem, & vitæ honeſtatem colat, quam primum ardens auaritia muneribus ſe corrumpi patitur, ſententiam feret ex affectu, patriæ libertatem prodet, religionem & honeſtatem amplius non curabit, breuiter omnia habebit venalia. Multi ex doctis veritatem agnoſcunt, ſed propter munera, more *Bileami,* eam non profitentur, malunt omnia habere venalia. Nec pauci, qui veritatem profeſſi ſunt, corrupti muneribus, ab ea reſiliunt. Plurimi non illa, qua debebant, παῤῥησίᾳ docent, quo ad altiora poſſint aſcendere. Vxores, virgines, ſi accipiant munera, ſtatim pudoris obliuiſcuntur. Quot propter munera innocentem fundunt ſanguinem! In accipiendis igitur muneribus Græcum prouerbium cogitandum eſt: Οὔτε πάντα, οὔτε πάντῃ, οὔτε παρὰ πάντων:

nec

nec omnia, nec passim, nec ab omnibus. Auari homines à diuersis dona corruptoria accipiunt, existimantes, se suis quam optime consulere, cum iram Dei in eos prouocent, *Iob.* 15. Munera accipientium tabernacula ignis deuorabit.

Lauaterus in Commentariis in prouerbia Salomonis, cap. 15. *pag.* 149.

Si Regum Consiliarii, vel Gubernatores Rerumpubl. munera accipiant, euertent regnum & Remp. Nam vbi corruptela munerum locum habet, vera religio & iustitia concidit. Vir munerum est, qui suscipit dona vel à sceleratis hominibus, quos omnes leges occidere præcipiunt, & eos impunitos dimittit: vel ab illis, qui regnorum & rerumpub. arcana, datis muneribus, inquirunt. *Clemens Alexandrinus* ex *Teto* adducit hunc versum:

Ἐκ γὰρ δώρων πολλὰ κακὰ ἀνθρώποις πέλονται.

Et ex *Augia*:

Δῶρα γὰρ ἀνθρώπων νοῦν ἤπαφεν ἠδὲ καὶ ἔργα.

Vtrumque versum sic ego auctor huius Iocorum atque seriorum libri verti:

Ex donis homini eueniunt mala multa, quod ista
Iudicium eripiunt homini cordataque facta.

Lauaterus ibidem pag. 291. fac. 2.

Salomon Prouerb. cap. 17. *vers.* 8.

VVer zu schencken hat, dem ists wie ein Edelstein, wo er sich hinkehret, ist er klug geachtet.

Lapis gratiæ munus in oculis dominorum suorum, quocunque se verterit, faciet eum prospere agere.

Lauaterus ibidem in Commentar. pag. 172. *fac.* 2.

Munera excœcant homines, ſicut idololatria, amor, & ebrietas. Eurip. in Medea:

Πείθειν δῶρα καὶ θεοὺς λόγος: χρυσὸς δὲ, κρείσσων μυρίων λόγων βροτοῖς.

Id eſt:

Muneribus & oratione etiam ſuperi flectuntur: Aurum vero hominibus melius eſt quam mille ſermones aut deprecatores.

Ouid. 3. de Arte:

Munera (crede mihi) placant homineſque deoſque
Placatur donis Iuppiter ipſe datis.
Quid faciet ſapiens? ſtultus quoque gaudet,
Ipſe quoque accepto munere mitis erit.

Oratius Ode 16. lib. 3.

Aurum per medios ire ſatellites,
Et perrumpere amat caſtra potentius
Ferro, &c.

Et paulo poſt:

----- Et diffidit vrbium
Portas vir Macedo, & ſubruit æmulos
Reges muneribus, munera nauium
Sæuos illaqueant Duces.

Philippus Rex Macedonum nullam arcem tam munitam eſſe dicebat, quin expugnari poſſet, modò aſinus onuſtus auro eam accedere poſſet. *Plutarchus* in vita *Pauli Æmilii* ſcribit, veteres hiſtoricos tradidiſſe non *Philippum*, ſed eius aurum Græciam ſubegiſſe: Nihil eſſe tam munitum, quod auro non expugnetur. Poëtæ etiam ſignificarunt fabula Danaes à Ioue in aurum verſo conſtupratæ. Tanta vis eſt munerum, vt, qui modo cauſſam aliquam probauerunt, poſtquam munus acceperunt, vel ſe accepturos ſperant, eam improbare incipiant, vel potius conticeſcant: qui fuerunt

runt vehementes, butyro molliores fiant. Cicero Verrem ita disputantem inducit: nihil esse tam sanctum, quod non violari, nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia possit. Exempla multa habemus de sacris & ciuilibus rebus: *Bileami*: Militum, qni negabant, *Christum* resurrexisse: *Demosthenis*, qui collo panno obuoluto in concionem veniebat; *Romanorum*, quos *Iugurtha* corruperat, & aliorum. Quid patrum nostrorum memoria in bellis & fœderibus acciderit, manifestum est. Hodie experimur, quid clerici suis conuiuiolis, quid amatores suis munusculis efficiant, quid illi, qui iudices corrumpunt. Ideoque vetuit Deus, ne iudices munera accipiant, *Isa.* 5. Væ, qui iustificatis impium pro muneribus. Micheas 3. cap. inter alias caussas, ob quas Israëlitæ exscindendi sint, dicit, Prophetas & Iudices munera accipere. In bene constitutis Rebuspublic. contra corruptelam munerum leges propositæ sunt. Nec valet excusatio, quam multi afferunt. Licet munera accipiam, nihilominus tamen officium meum faciam. Deus enim, qui & corda creat, & examinat, dicit muneribus sapientum oculos excœcari.

Iudex, qui accepto munere magno vel paruo, non pronunciat ex legibus secundum æquum & bonum, ut suum cuique cedat, quique religionem opprimit, impius est. Cic. dicit *in* 4. *Verrina*, Omnium rerum turpissimum maximeque nefarium est ob rem iudicatam pecuniam accipere, precio habere addictam fidem & religionem. Concionator quoque, qui opulenta sacerdotia accipit, & semitas iudicii peruertit, falsam doctrinam veram esse dicens, impius iudicari debet. Ita alii, qui accepta pecunia è sinu, id est, clam, non recte

recte de rebus iudicant, sed multa etiam contra communem sensum probant, tenebras lucem, lucem tenebras dicunt, sunt impii. Quot sunt, qui fatentur errores in Papatu esse, quos tamen propter munera retinent & defendunt.

Idem ibidem pag. 180.

Cic. Male si res habet, cum, quod virtute effici debet, id tentatur pecunia.

Sint procul à iudicibus quæcunque munera, quia excœcant lumina sapientum, & mutant verba iustorum, vt legitur *in Ecclesiast. & in cap.* 17. *Iob.* minatur Dominus dicens: Ignis cito deuorabit tabernacula eorum, qui munera accipiunt. Et, qui pecuniam dat, vt quod licitum non est, consequatur, dicitur vim inferre. Hippol. de Marsil. *sing.* 353. *datio pecuniæ, &c. & ibi adducta per eum.* Et quamuis Iudex sit iustus & constans, debet nihilominus munera reiicere: quia, cum secundum naturam sit, vt suis benefactoribus quilibet bene facere cupiat, acceptumq; beneficium retribuere, nulli dubium, iudicis animum muneribus fieri beneuolum & cupidum gratificandi ei, à quo beneficium accepit, & sic facile potest si non corrumpi, at saltem excœcari & decipi, cum amantium iudicium, Platonis testimonio, cœcum sit. De qua re agit etiam Nazianz. *in sylua nupt. libr.* 5. *num.* 98. quem refert & sequitur Ioan. Seguta *in suo directorio Iudicum part.* 1. *cap.* 14. *num.* 22. & faciunt ad hoc propositum tradita per Hostiensem *in summ. de pœnitent. & remiss. §. Confitendū, vers. Cui Marchio.* & Paris de Put. *in tractat. de syndicat. in verb. Consiliarii, num.* 1. vbi refert illud rusticorum adagium: *Munus intrat per portā iudicis, & Diabolus exit per fenestrā.* Pulcerrimi sunt textus *in cap. qui recte, & in cap. pauper. & in c. Nō licet, 11. q. 3. & in c. non sane, 14. quæst.*

quæst. 5. *& in c. cum ab omni, de vit & honestat. clericor.* Bald. & Angel. *in l. Generaliter, ff. de calumn. Auth. sed nouo iure. C. de pœn. iud. qui mal. iudic.* Plato *lib. 3. de Republ.* vbi agit de muneribus & corruptelis, dicit non esse permittendum, vt ciues muneribus corrumpantur, & ibi relatum est illud vulgarissimum ac verissimum:

Munera, crede mihi, placant hominesque deosque.

Videtur tamen iudicibus permissum, vt possint modica quædam esculenta & poculenta accipere, quæ paucis diebus consumantur, spontanea liberalitate oblata, *c. statutum, § insuper, de rescript. in* 6. *l. Plebiscito, ff de offic. præsid. gloss. in c. cum ab omnib. de vita & honestat. clericor.* quæ munuscula xenia appellantur, de quibus textus est præclarus *in l. solet, ff. de offic. Proconsul.* vbi sic scriptum est: *Non vero in totum Xeniis abstinere debebit Proconsul, sed modum adhibere, vt neque morose in totum abstineat, neque auare modum Xeniorum excedat. Quam rem Diuus Seuerus Imperator Antoninus* elegantissima epistola est moderatus, cui⁹ epistolæ verba hæc sunt. *Quantum ad Xenia pertinet, audi, quid sentimus. Vetus prouerbium est?* Οὔτε πάντα, οὔτε πάντοτε, οὔτε παρὰ πάντων. *Nam valde inhumanum est à nemine accipere: sed passim, vilissimum est, & omnia, auarissimum. Et quod mandatis continetur, ne donum vel munus ipse proconsul, vel, qui in alio officio erit, accipiat, ematue quid nisi victus quotidiani causa, ad Xeniola non pertinet, sed ad ea, quæ eduliorum excedunt usum. Sed nec Xenia producenda sunt ad munerū qualitatem.*

Coarctata etiam fuerunt huiuscemodi munera, ne in anno excedant centum aureos, *l. eadem, in fin. ff. ad l. Iul. repetundar.* Quod quomodo sit intelligendum, explicat Alciat. *dispunct. lib. 3. cap.* 9.

Hæc autem Xenia seu munuscula permissa videntur-

dentur, quia propter ista minima non præsumitur animum iudicum moueri ad iniuste iudicandum, facit *c. & si quæstiones, in fin. de Simon gloss. in c statutum, §. insuper, in verb. consumi, de rescript in* 6. Boer. *qu.* 135. *num.* 24. 25. Boss. *in tit. de officialib. corrup. num.* 2. Alex. *cons.* 206. *num.* 9. & 10. *lib.* 2.

Sed illud admonere libet, Xenia fuisse de iure concessa Proconsulibus in ipso itinere, quia non omnia possunt, qui iter faciunt, in alienis ædibus emere: decereque videbatur, vt hospites etiam de suo aliquid apponerent, quod non facile comparari poterat: idque ex ipsius vocabuli significatione confirmatur. *Xenium* enim est munus, quod hospitibus datur, & ξένος hospes dicitur. Vnde Xenodochium dictus est locus, in quem hospites recipiuntur, à quibus vulgus hospitale deriuauit. Verum cum multa peregrinantibus concedantur, quæ domi manentibus denegantur, cum inquit Plato *libr.* 5. *de legib.* amicis & cognatis careant, apud Deos & apud homines maiorē merentur misericordiā, de quibus peregrinis agit etiam *lib.* 12. *de legib.* Abb *in c. fin. n.* 47. *de for. comp. c. vn. de clericis peregrinant. c. Si qui Romipeta, & c. paternarum,* 23. *qu.* 3. Non facile igitur Iudices domi residentes existiment, sibi licere ista Xenia recipere, quæ propter itineris incommoditatem peregrinis, ac itinera conficientibus priuilegio indulgentur, & *d. cap statutum, §. insuper, de rescript.* si bene ponderetur hoc, idem velle innuere videtur.

De iure autem nouo hoc correctum videtur *in auth. scriptum est exemplar, §. prohibeatur. Vt Iud. sine quo suffrag.* ibi enim pecuniariis pœnis & exsilio prohibentur Iudices aliquid accipere, nisi in defectum salarii. Lucas de Penn. *in leg sacris, quæst.* 3. *de prox. sacr. scrin. lib.* 12. *Albert. in d l. Solet. § nam vero,*

num.

num. 5. *ff. de offic. Proconſ.* Iudex enim debet habere mundas manus Deo, Legi & Regi, & nullum attingere lucrum. Authent *de Mandat. Princip. §. oportet. col* 3. &, qui munera accipit, punitur, vt cauetur, *in l. omnes cognitores, C. ad l. Iul. repetund. iuncta gloſſ. ibi in verb. priuatorũ.* & Cic. *in action. quart. in Verrem* obiicit Verri, quod, qui pecuniã ei dabant, cauſſas obtinebant. An vero hodie iudices poſſint iſta xenia recipere in eſculentis & poculentis conſiſtentia, & mera liberalitate oblata, & quæ paucis diebus poſſunt conſumi, variæ fuerunt ſuper hoc opiniones Doctorum, vt refert etiam *Gundiſaluus de Villadiego in tractat. de hæret quæſt. 8. n. 8. &* 9. vbi diſtinguendo dicit, in delegato Iudice magis licere, quam in ordinario, affirmatque, per leges Hiſpaniæ indiſtincte prohiberi iudicibus, ne aliquid à partibus accipiant, ad quem lector accedat. *D. Iohannes Bonifacius Iuriſconſultus, Philologus & Hiſtoricus præſtantiſsimus in eruditiſsimo ſuo Tractat. de furt. §. alienæ rei, pag.* 257.

Triplex eſt munus, *à manu, à lingua, & ab obſequio, gloſſ. in c. ſtatutum, in verb. nullum munus, de reſcript. in* 6. *per. ibi notata.* Nullum autem, ſiue à lingua, ſiue ab obſequio denique proficiſcatur, Iudex accipere debet, gloſſ. ibidem.

CCCCXCVII. De Senecione quodam.

SEnecio quidam leuaturus aliquando veſicam, cum poculis operam dediſſet, ventris ſimul crepitum emittebat. Id peſſime ei cecidit. Nam vna & eadem opera caligas ſuas excrementis ſuis turpiſſime fœdabat. Itaque miſer ille vxoris ſuæ quam admodum iuuenculam in matrimonio habebat & ceruicoſam, iras plagaſque extimeſcens, perquam flebiliter exclamabat: Nunc demum

mum experior miser, verum esse illud vetustate contritum prouerbium: *Nusquam tuta fides.* Etenim cum pedere duntaxat gestirem: Ecce tibi caligas, proh dolor! permerdo meas. Quid misero mihi futurum est reuerso domum? Heu me calamitosum & quarta luna natum senem, quantis verborum contumeliis lacerabor à mea *Xantippa*? quot quantosque mihi infringet illa colaphos? colaphos autem? Imo vero meum illa dorsum probe mihi fuste probeque dedolabit.

CCCCXCVIII. *Fœminæ sunt irritabiles.*

NOn sic incerto mutantur flamine Syrtes,
Nec folia hyberno tam tremefacta Noto.
Quam cito fœminea non constat fœdus in ira,
Siue ea caussa grauis, siue ea caussa leuis.

Propert. lib. 2.

CCCCXCIX. *Vxores non sunt irritandæ.*

NIl vnquam inuita donabis coniuge, vendes
Hac obstante nihil, nihil, hæc si nolit, emetur.

Iuuenal, Satyr. 6.

Nec tu fœmineas irrites coniugis iras,
Fœmineus refugit crimina nulla dolor.
Nil metuunt violare, nihil peruertere parcunt,
E cœlo dederint, præcipites superos.

Petrus Bembus in lib. Carm. pag. 153.

Quod mare habet Lybicum fluctus, quot littus arenas,
Tot mouet in læso, fœmina, corde dolos.

Es ist ein Kraut heist Mulier,
Dar vor hût dich prudenter.
Sie betreugt dich fallaciter,
Das sag ich dir veraciter.

Licet viro corrigere, ex caussa leuiter verberare vxorem, *L. Consensu, & Authent. ibi, posita, C. de Repud. Auth. Vt liceat matri & auiæ, §. Si quis autẽ, C.*

duo ista,23.*quæst*.4.*gloss.in c. Sicut alterius*, 7.*quæst*.1. *gloss.in c.quemadmodum,de iureiurand.& in c.placuit*, 23.*quæst*.2.*gloss.in l.sed et si*,§ *fin ff ad L.Aquil* Bald. *in l.Si filius,C.de patr.potest.& in l.cum patronus, C.de oper.libert.*Hippol.de Marsil.*in pract.crimin.in* §.*aggredior,num*.81.*& in* §.*vlterius,num*.7.8.9.Signorol. Homod.*cons*.63.*Titius calce,num*.1.*ex l Si adulteriũ*, §.*& Imperatores,ff.ad l.Iul.de adulter*.Alex.*cõsil*.115. *nũ*.2.*lib*.4.Alciat.*de præsumpt,regul*.1.*præsumpt*.3.*in fin*.Dec.*in l.vt vim, nu*. 12.*ff. de iustit.& iur*. Quomodo autẽ vxor sit in potestate viri, & eius legibus alligata, copiose & eleganter docet Tiraq. *in tract.de legib.connub.in* 1.*l.nu*.12.*& seq*.Alex.& Iason *in leg. Miles*, §. *Qui iudicati,in fin.ff.de re iud*. & Iul.Clar. *in pract.crimin.qu*. 36. vbi de correctione patris & magistri etiam facit mentionem.

Turpe tamen & periculosum est vxores verberibus afficere,&,qui sapiunt,nisi semel,& ex graui ac turpi caussa vxorem ita lædunt, vt vindictam sumere nequeãt,improbamusque sententiam illorum, qui dicunt: *non minus vxoribus,quam iumentis verbera esse necessaria*, illud iactantes:

Nux,asinus,mulier,simili sunt lege ligati:
Hæc tria nil recte faciunt, si verbera cessent.

Et qui facile vxores verberant, experiuntur illud *Ouidii* verissimum:

Semper habet lites alternaq; iurgia lectus,
In quo nupta iacet, minimum dormitur in illo.

Rara quidem res est vxor optima,& quibus obtigit,ii magnas Diis gratias agere debent. Vt plurimum enim pessimæ sunt, ita vt congrue & recte ille videatur respondisse interroganti,cur paruam vxorem duxisset, ex malis minimum esse eligendum. *Salomon autem cap.22. Prouerb*. inquit, melius esse habitare in terra deserta, quam cum mulie-

liere rixosa & iracunda. Nec prorsus insulsum videtur illud remedium à circumspecto viro traditum, ad omnes iugalium discordias tollendas, vt vxori scilicet lingua præcidatur, viro autem oculi eruantur. Sic enim vir nihil videret, & vxor nihil loqueretur, facilem ac tranquillam vitam, & vt antiqui interdum in suis Epitaphiis apposite apponebant, sine vlla querela traducerent. *Iohannes Bonifacius in Tractat. de furt. pag.* 468.

D. De Reinhardo Hadamario.

PEtrus Nigidius Senior Pædagogii Marpurgēsis Rector Terentii Eunuchum Marpurgi aliquando agebat, ad quam spectandam & viri & fœminæ, & iuuenes, & puellæ magno numero confluebant. Cum vero pro antiquo Comædiarum more, finito aliquo actu, Symphonia esset cantandum, quoddam de Cuculo carmen, quod recens iam tum editum summam plerisque voluptatem videbatur pariturum, decantandum curauit. Cæterum ne hic quoque decorum non seruaretur, pueros tres subornauit (tot enim Discantis cantilena illa, sex alioqui vocibus concinnata, constabat) qui habitu chartaceo atque adeo Cuculos repræsentante induti, in proscenio tum subsaltarunt, tum magna etiam contentione concinere *Guckguck Guckguck.* Quod quidem cum pueri isti non inscite exprimerent, ecce tibi vni ipsorum, *Christophoro* nimirum *Hunero*, medio in actu subligaculum rumpitur, sic quidem, vt testiculi ei propendentes à nemine non conspicerentur. Pergit tamen ille nihilo secius & subsaltare & cantillare, & testiculos suos vibrare, minime consciens, quid sibi euenisset. Istam autem miseri illius rupturam mulierculæ & puellæ citius animaduerterunt,

unt, quam vel ipse actor, vel quiuis vnus è Professoribus. Ad extremum tamen, cum puellæ & effusius riderent, & altera alteri nigros ipsius coleos monstraret, cœpit *Reinhardus Hadamarius Oratoriæ* ea in Schola Professor oculos diligenter in cuculos hosce coniicere, atque adeo rimam istam vnde scrotum cum prominebat, tum etiam egregie ipso subsaltante ventilabatur, animaduertere. Quare sumto mox bacillo cuculum illum puellarum ex oculis his quidem verbis remouit: Apagesis de proscenio turpissima auicula: *Heb dich vom* Proscenio *du schändlicher Vogel.* At vero cum surdo hanc fabulam narraret, ita accensus bacillo isto eius & nares & testes cædebat. Sensit igitur tum demum miser ille suum damnum, atque continuo ex hominum conspectu auolauit. Cæterum finita Comædia mulierculæ interrogatæ, quid ista in Comædia præter cætera eis placuisset: Isto se cuculorum ludo atq; coccysmo mirum in modum refocillatas esse ingenue fatebantur.

DI. De Eobano Hesso.

EObanus Hessus Petrum Nigidium ita animo suo carum habebat, vt si frater germanus fuisset, cariorem habere vix aut ne vix quidem potuisset. Erant enim in *Nigidio* eæ animi dotes, quæ neminem non ad amandũ ipsum inflammarent. Cæterum cum *Nigidius Eobanum* aliquando amicitiæ ergo alutis hircinis indutus inuiseret: Næ, Eobanus, *Nigidi* frater, inquit, si à lupo te iam forte fortuna deuorari contingeret, totis ille septimanis tribus nihil fere quicquam præter alutas seu coria sit egesturus aut excreturus. Etenim calceamenta tua, & caligæ, & ipse thorax denique ex corio

corio conſtant. Hoc quidem ioco tantum abeſt, vt *Nigidius* offenderetur, vt mirifice potius eo recreatus affectuſque fuerit, ac quam primum apud ipſum conſederit, & ſalibus ac poculis vltro cum eo citroque certarit.

DII. De Iano Cornario Medico, olim Marpurgi Profeſſore.

IAnus *Cornarius* Marpurgi olim artem medicam cum doceret, ſingulis Saturni diebus in forum progrediebatur, vt iſtic vel carnes, vel piſces, vel butyrum, vel oua, vel caſeos, vel olera, vel alia denique id genus eſculenta eduliave emeret. Hæc partim in ſiniſtram pallii ſui condebat manicam, partim vero in reticulum quaſillumve repoſita, dextera geſtabat. Quodam vero tempore in forum prouolabat, veſte nudulata pellibus ſuffulta indutus admodum pretioſa, & à ruſtica quadam oua circiter centum mercatus, veſtis iſtius manicæ ſiniſtræ mandabat. Quod vero multa tum eſſet glacies, euenit, vt ipſe prolapſus cum oua iſta perfringeret omnia, tum crepidas etiam de pedibus excuteret, in promiſcuamque multitudinem vibraret atque diſpergeret. Tantum vero abeſt, vt ex ciuibus quiſpiam ſubleuandi ipſius cauſſa accederet, vt hunc ipſius caſum riſu potius syncruſio proſequerentur. Quod enim eſſet aliquanto ſuperbior *Carnarius*, & elatior, per pol pauci erant ciues, qui quidem ipſi ſtuderent. Ad extremum forte fortuna ſtudioſus quidam Suecus, *Magnus* nomine, ſuperuenit. Is miſeratus ipſius vicem, in pedes ipſum ouis iſtis vſquequaque commaculatum erigit, & illius ſcandalia diligenter quidem quærit, ſed minime inuenit, furto haud dubie à ciuibus interuerſa. Itaque *Cornarius*

& diſ-

& discalceatus, & ouis probe inquinatus probeque domum sese recipiens, non ita multum postea ac frequens in foro conspiciebatur, vt antea, sed vel vxori, vel famulæ suæ negotium dabat, vt cibaria istic coemerent.

Cicer.

Quanto superiores sumus, tanto magis submissius geramus.

Inquinat egregios adiuncta superbia mores.

Augustinus.

Qui sibi placet, stulto placet.

Ouid.

Adde quod ingenuas didicisse fideliter artes
Emollit mores, nec sinit esse feros.

Claudian.

Desine magna loqui, frangit Deus omne superbum,
Magna cadunt, inflata crepant, tumefacta premuntur,
Disce supercilium deponere, disce cauere,
Ante pedes foueam, quisquis sublime minaris.

Horat. lib. I.

O Diua, gratum quæ regis Antium,
Præsens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel superbos
Vertere funeribus triumphos.

Horat. lib. 2.

Æquam memento rebus in arduis
Seruare mentem: non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitiam, moritur DELI.

Idem lib. 2.

Rectius viues, Licini, neq; altum
Semper vrgendo, neq; dum procellas:
Cautus horrescis, nimium premendo
Littus iniquum.

Et paulo post:

Rebus angustis animosus, atque
Fortis appare: sapienter idem
Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

Idem:

Valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat Deus.

Euripides in Troad.

Ὁρῶ τὰ τῶν θεῶν, ὡς τὰ μὲν πυργοῦς, ἄιω,
Τὰ μηδὲν ὄντα: τὰ δὲ δοκοῦντα ἀπόλεσαν.

Idem in Heracl.

——— Ἀλλὰ τῶν φρονημάτων
Ὁ Ζεὺς κολαστὴς τῶν ἄγαν ὑπερφρόνων.

Xenophon lib. 6. ἑλληνικῶν.

Ὁ θεὸς πολλάκις χαίρει, τοὺς μὲν μικροὺς
Μεγάλους ποιῶν, τοὺς δὲ μεγάλους μικρούς.

Chrysostom. Homil. 5. in 4. cap. Matth.

Omnis, qui confidens est in operibus, & gloriatur, securus est: qui autem securus est, non timet: & qui non timet, nec cauet: qui autẽ non cauet, quando non sperat, supplantatur à Diabolo, & deiicitur.

DIII. *De Iohanne Dryandro, Medicinæ Doctore & Professore Marpurgensi, & insulso quodam rustico.*

O*ckershusii*, qui pagus est Martispurgo Hessorum metropoli admodum propinquus, muliercula quædam morbo affecta maritum suum rogabat, vt lotium suum vrceolo aliquo exceptum ad *Doctorem Dryandrum* perferret, ac simul sciscitaretur, quemadmodum morbus iste expugnari posset atque depelli. *Rusticus*, qui coniugem hanc suam in oculis ferebat, morem ei mox gerit. Martispurgumque proficiscitur. Quo quidem cum peruenisset, Medicum iam tum prandentem offendit. Is admisso nihilo secius homine, ac diligenter inspecta accurateque vrina percontatur, num quas vxor haberet sedes? Ille Dryādri mentem minime assecutus, respondet: Nobis vero non sedes sunt tantum Domine Doctor, sed & scamnna, & mensæ, & lectuli, & canthari, & patinæ affatim suppetunt, vt iam de porcis, de equis de vaccis, de pratis, de agris, idq; genus aliis verba facere omittam. Cur igitur pro mendicis nos habeas, caussa profecto nulla est. *Dryander*, quid ad me, inquit, attinet, quam tu vel diues sis, vel pauper? de eo namque nihil ego laboro aut quæro, sed num coniux tua aluum exonerare, vel, vt explicatius loquar, num cacare possit atque excernere. Potest quidem, respondet rusticus. Nam ea ipsa hora, cum in viam me darem huc iturus, ecce tibi oletum egerebat, tomaculo isti mehercule tuo, quo nunc vesceris, spissitudine sua minime concedens. Ja freylich / daran mangelts jhr nicht / dann weil ich von jhr gieng / schiess sie einen Dreck / der gern so groß vnnd dick war / wie die Wurst / die jhr jetzt esset. Quo quidem insulso responsione-

dentur, quia propter ista minima non præsumitur animum iudicum moueri ad iniuste iudicandum, facit *c. & si quæstiones, in fin. de Simon gloss. in c statutum, §. insuper, in verb. consumi, de rescript in 6.* Boer. *qu.* 135. *num.* 24. 25. Boss. *in tit. de officialib. corrup. num.* 2. Alex. *cons.* 206. *num.* 9. & 10. *lib.* 2.

Sed illud admonere libet, Xenia fuisse de iure concessa Proconsulibus in ipso itinere, quia non omnia possunt, qui iter faciunt, in alienis ædibus emere: decereque videbatur, vt hospites etiam de suo aliquid apponerent, quod non facile comparari poterat: idque ex ipsius vocabuli significatione confirmatur. *Xenium* enim est munus, quod hospitibus datur, & ξένος hospes dicitur. Vnde Xenodochium dictus est locus, in quem hospites recipiuntur, à quibus vulgus hospitale deriuauit. Verum cum multa peregrinantibus concedantur, quæ domi manentibus denegantur, cum inquit Plato *libr.* 5. *de legib.* amicis & cognatis careant, apud Deos & apud homines maiorē merentur misericordiā, de quibus peregrinis agit etiam *lib.* 12. *de legib.* Abb *in c. fin. n.* 47. *de for. comp. c. vn. de clericis peregrinant. c. Si qui Romipeta, & c. paternarum,* 23. *qu.* 3. Non facile igitur Iudices domi residentes existiment, sibi licere ista Xenia recipere, quæ propter itineris incommoditatem peregrinis, ac itinera conficientibus priuilegio indulgentur, & *d. cap statutum, §. insuper, de rescript.* si bene ponderetur hoc, idem velle innuere videtur.

De iure autem nouo hoc correctum videtur *in auth. scriptum est exemplar, §. prohibeātur. Vt Iud. sine quo suffrag.* ibi enim pecuniariis pœnis & exsilio prohibentur Iudices aliquid accipere, nisi in defectum salarii. Lucas de Penn. *in leg. sacris, quæst.* 3. *de prox. sacr. scrin. lib.* 12. *Albert. in d l. Solet. §. nam vero,*

num.

num. 5. *ff. de offic. Proconſ.* Iudex enim debet habere mundas manus Deo, Legi & Regi, & nullum attingere lucrum. Authent *de Mandat. Princip. §. oportet. col* 3. &, qui munera accipit, punitur, vt cauetur, *in l. omnes cognitores, C. ad l. Iul. repetund. iuncta gloſſ. ibi in verb. priuatorũ* & Cic. *in action. quart. in Verrem* obiicit Verri, quod, qui pecuniã ei dabant, cauſſas obtinebant. An vero hodie iudices poſſint iſta xenia recipere in eſculentis & poculentis conſiſtentia, & mera liberalitate oblata, & quæ paucis diebus poſſunt conſumi, variæ fuerunt ſuper hoc opiniones Doctorum, vt refert etiam *Gundiſaluus de Villadiego in tractat. de hæret. quæſt. 8. n. 8. & 9.* vbi diſtinguendo dicit, in delegato Iudice magis licere, quam in ordinario, affirmatque, per leges Hiſpaniæ indiſtincte prohiberi iudicibus, ne aliquid à partibus accipiant, ad quem lector accedat. *D. Iohannes Bonifacius Iuriſconſultus, Philologus & Hiſtoricus præſtantiſsimus in eruditiſsimo ſuo Tractat. de furt. §. alienæ rei, pag.* 257.

Triplex eſt munus, *à manu, à lingua, & ab obſequio, gloſſ. in c. ſtatutum, in verb. nullum munus, de reſcript. in 6. per. ibi notata.* Nullum autem, ſiue à lingua, ſiue ab obſequio denique proficiſcatur, Iudex accipere debet, gloſſ. ibidem.

CCCCXCVII. *De Senecione quodam.*

SEnecio quidam leuaturus aliquando veſicam, cum poculis operam dediſſet, ventris ſimul crepitum emittebat. Id peſſime ei cecidit. Nam vna & eadem opera caligas ſuas excrementis ſuis turpiſſime fœdabat. Itaque miſer ille vxoris ſuæ quam admodum iuuenculam in matrimonio habebat & ceruicoſam, iras plagaſque extimeſcens, perquam flebiliter exclamabat: Nunc demum

mum experior miser, verum esse illud vetustate contritum prouerbium: *Nusquam tuta fides.* Etenim cum pedere duntaxat gestirem: Ecce tibi caligas, proh dolor! permerdo meas. Quid misero mihi futurum est reuerso domum? Heu me calamitosum & quarta luna natum senem, quantis verborum contumeliis lacerabor à mea *Xantippa*? quot quantosque mihi infringet illa colaphos? colaphos autem? Imo vero meum illa dorsum probe mihi fuste probeque dedolabit.

CCCCXCVIII. *Fœminæ sunt irritabiles.*

Non sic incerto mutantur flamine Syrtes,
Nec folia hyberno tam tremefacta Noto.
Quam cito fæminea non constat fœdus in ira,
Siue ea caussa grauis, siue ea caussa leuis.

Propert. lib. 2.

CCCCXCIX. *Vxores non sunt irritandæ.*

Nil vnquam inuita donabis coniuge, vendes
Hac obstante nihil, nihil, hæc si nolit, emetur.

Iuuenal, Satyr. 6.

Nec tu fœmineas irrites coniugis iras,
Fœmineus refugit crimina nulla dolor.
Nil metuunt violare, nihil peruertere parcunt,
E cœlo dederint, præcipites superos.

Petrus Bembus in lib. Carm. pag. 153.

Quod mare habet Lybicum fluctus, quot littus arenas,
Tot mouet in læso, fœmina, corde dolos.

Es ist ein Kraut heist Mulier,
Dar vor hüt dich prudenter.
Sie betreugt dich fallaciter,
Das sag ich dir veraciter.

Licet viro corrigere, ex caussa leuiter verberare vxorem, *L. Consensu, & Authent. ibi, posita, C. de Repud. Auth. Vt liceat matri & auiæ, §. Si quis autẽ, C.*

duo

duo ista, 23. *quæst*. 4. *gloss. in c. Sicut alterius*, 7. *quæst*. 1. *gloss. in c. quemadmodum, de iureiurand. & in c. placuit*, 23. *quæst*. 2. *gloss. in l. sed et si, § fin ff ad L. Aquil* Bald. *in l. Si filius, C. de patr. potest. & in l. cum patronus, C. de oper. libert*, Hippol. de Marsil. *in pract. crimin. in §. aggredior, num*. 81. *& in §. vlterius, num*. 7. 8. 9. Signorol. Homod. *cons* 63. *Titius calce, num*. 1. *ex l Si adulteriū, §. & Imperatores, ff. ad l. Iul. de adulter*. Alex. *cōsil*. 115. *nū*. 2. *lib*. 4. Alciat. *de præsumpt, regul*. 1. *præsumpt*. 3. *in fin*. Dec. *in l. vt vim, nu*. 12. *ff. de iustit. & iur*. Quomodo autē vxor sit in potestate viri, & eius legibus alligata, copiose & eleganter docet Tiraq. *in tract. de legib. connub. in* 1. *l. nu*. 12. *& seq*. Alex. & Iason *in leg. Miles, §. Qui iudicati, in fin. ff. de re iud*. & Iul. Clar. *in pract. crimin. qu*. 36. vbi de correctione patris & magistri etiam facit mentionem.

Turpe tamen & periculosum est vxores verberibus afficere, &, qui sapiunt, nisi semel, & ex graui ac turpi caussa vxorem ita lædunt, vt vindictam sumere nequeāt, improbamusque sententiam illorum, qui dicunt: *non minus vxoribus, quam iumentis verbera esse necessaria*, illud iactantes:

Nux, asinus, mulier, simili sunt lege ligati:
Hæc tria nil recte faciunt, si verbera cessent.

Et qui facile vxores verberant, experiuntur illud *Ouidii* verissimum:

Semper habet lites alternaq; iurgia lectus,
In quo nupta iacet, minimum dormitur in illo.

Rara quidem res est vxor optima, & quibus obtigit, ii magnas Diis gratias agere debent. Vt plurimum enim pessimæ sunt, ita vt congrue & recte ille videatur respondisse interroganti, cur paruam vxorem duxisset, ex malis minimum esse eligendum. *Salomon autem cap*. 22. *Prouerb*. inquit, melius esse habitare in terra deserta, quam cum mulie-

liere rixoſa & iracunda. Nec prorſus inſulſum videtur illud remedium à circumſpecto viro traditum, ad omnes iugalium diſcordias tollendas, vt vxori ſcilicet lingua præcidatur, viro autem oculi eruantur. Sic enim vir nihil videret, & vxor nihil loqueretur, facilem ac tranquillam vitam, & vt antiqui interdum in ſuis Epitaphiis apposite apponebant, ſine vlla querela traducerent. *Iohannes Bonifacius in Tractat. de furt. pag.* 468.

D. De Reinhardo Hadamario.

P*Etrus Nigidius Senior Pædagogii* Marpurgēſis Rector Terenti Eunuchum Marpurgi aliquando agebat, ad quam ſpectandam & viri & fœminæ, & iuuenes, & puellæ magno numero confluebant. Cum vero pro antiquo Comædiarum more, finito aliquo actu, Symphonia eſſet cantandum, quoddam de Cuculo carmen, quod recens iam tum editum ſummam pleriſque voluptatem videbatur pariturum, decantandum curauit. Cæterum ne hic quoque decorum non ſeruaretur, pueros tres ſubornauit (tot enim Diſcantis cantilena illa, ſex alioqui vocibus concinnata, conſtabat) qui habitu chartaceo atque adeo Cuculos repræſentante induti, in proſcenio tum ſubſaltarunt, tum magna etiam contentione concinere *Guckguck Guckguck*. Quod quidem cum pueri iſti non inſcite exprimerent, ecce tibi vni ipſorum, *Christophoro* nimirum *Hunero*, medio in actu ſubligaculum rumpitur, ſic quidem, vt teſticuli ei propendentes à nemine non conſpicerentur. Pergit tamen ille nihilo ſecius & ſubſaltare & cantillare, & teſticulos ſuos vibrare, minime conſciens, quid ſibi eueniſſet. Iſtam autem miſeri illius rupturam mulierculæ & puellæ citius animaduerterunt,

runt, quam vel ipſe actor, vel quiuis vnus è Profeſſoribus. Ad extremum tamen, cum puellæ & effuſius riderent, & altera alteri nigros ipſius coleos monſtraret, cœpit *Reinhardus Hadamarius Oratoriæ* ea in Schola Profeſſor oculos diligenter in cuculos hoſce coniicere, atque adeo rimam iſtam vnde ſcrotum cum prominebat, tum etiam egregie ipſo ſubſaltante ventilabatur, animaduertere. Quare ſumto mox bacillo cuculum iſtum puellarum ex oculis his quidem verbis remouit: Apageſis de proſcenio turpiſſima auicula: *Heb dich vom* Proſcenio *du ſchândlicher Vogel.* At vero cum ſurdo hanc fabulam narraret, ita accenſus bacillo iſto eius & nares & teſtes cædebat. Senſit igitur tum demum miſer ille ſuum damnum, atque continuo ex hominum conſpectu auolauit. Cæterum finita Comædia mulierculæ interrogatæ, quid iſta in Comædia præter cætera eis placuiſſet: Iſto ſe cuculorum ludo atq; coccyſmo mirum in modum refocillatas eſſe ingenue fatebantur.

DI. De Eobano Heſſo.

EObanus Heſſus Petrum Nigidium ita animo ſuo carum habebat, vt ſi frater germanus fuiſſet, cariorem habere vix aut ne vix quidem potuiſſet. Erant enim in *Nigidio* eæ animi dotes, quæ neminem non ad amandū ipſum inflammarent. Cæterum cum *Nigidius Eobanum* aliquando amicitiæ ergo alutis hircinis indutus inuiſeret: Næ, Eobanus, *Nigidi* frater, inquit, ſi à lupo te iam forte fortuna deuorari contingeret, totis ille ſeptimanis tribus nihil fere quicquam præter alutas ſeu coria ſit egeſturus aut excreturus. Etenim calceamenta tua, & caligæ, & ipſe thorax denique ex

corio constant. Hoc quidem ioco tantum abest, vt *Nigidius* offenderetur, vt mirifice potius eo recreatus affectusque fuerit, ac quam primum apud ipsum consederit, & salibus ac poculis vltro cum eo citroque certarit.

DII. *De Iano Cornario Medico, olim Marpurgi Professore.*

IAnus *Cornarius* Marpurgi olim artem medicam cum doceret, singulis Saturni diebus in forum progrediebatur, vt istic vel carnes, vel pisces, vel butyrum, vel oua, vel caseos, vel olera, vel alia denique id genus esculenta eduliave emeret. Hæc partim in sinistram pallii sui condebat manicam, partim vero in reticulum quasillumve reposita, dextera gestabat. Quodam vero tempore in forum prouolabat, veste nudulata pellibus suffulta indutus admodum pretiosa, & à rustica quadam oua circiter centum mercatus, vestis istius manicæ sinistræ mandabat. Quod vero multa tum esset glacies, euenit, vt ipse prolapsus cum oua ista perfringeret omnia, tum crepidas etiam de pedibus excuteret, in promiscuamque multitudinem vibraret atque dispergeret. Tantum vero abest, vt ex ciuibus quispiam subleuandi ipsius caussa accederet, vt hunc ipsius casum risu potius syncrusio prosequerentur. Quod enim esset aliquanto superbior *Carnarius*, & elatior, per pol pauci erant ciues, qui quidem ipsi studerent. Ad extremum forte fortuna studiosus quidam Suecus, *Magnus* nomine, superuenit. Is miseratus ipsius vicem, in pedes ipsum ouis istis vsquequaque commaculatum erigit, & illius scandalia diligenter quidem quærit, sed minime inuenit, furto haud dubie à ciuibus interuersa. Itaque *Cornarius*

& dis-

& diſcalceatus, & ouis probe inquinatus probeque domum ſeſe recipiens, non ita multum poſtea ac frequens in foro conſpiciebatur, vt antea, ſed vel vxori, vel famulæ ſuæ negotium dabat, vt cibaria iſtic coemerent.

Cicer.

Quanto ſuperiores ſumus, tanto magis ſubmiſſius geramus.

Inquinat egregios adiuncta ſuperbia mores.

Auguſtinus.

Qui ſibi placet, ſtulto placet.

Ouid.

Adde quod ingenuas didiciſſe fideliter artes
Emollit mores, nec ſinit eſſe feros.

Claudian.

Deſine magna loqui, frangit Deus omne ſuperbum,
Magna cadunt, inflata crepant, tumefacta premuntur,
Diſce ſupercilium deponere, diſce cauere,
Ante pedes foueam, quiſquis ſublime minaris.

Horat. lib. 1.

O Diua, gratum quæ regis Antium,
Præſens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel ſuperbos
Vertere funeribus triumphos.

Horat. lib. 2.

Æquam memento rebus in arduis
Seruare meitem: non ſecus in bonis
Ab inſolenti temperatam
Lætitiam, moritur DELI.

DIII. *De Iohanne Dryandro, Medicinæ Doctore & Professore Marpurgensi, & insulso quodam rustico.*

OCkershusii, qui pagus est Martispurgo Hessorum metropoli admodum propinquus, muliercula quædam morbo affecta maritum suum rogabat, vt lotium suum vrceolo aliquo exceptum ad *Doctorem Dryandrum* perferret, ac simul sciscitaretur, quemadmodum morbus iste expugnari posset atque depelli. *Rusticus*, qui coniugem hanc suam in oculis ferebat, morem ei mox gerit. Martispurgumque proficiscitur. Quo quidem cum peruenisset, Medicum iam tum prandentem offendit. Is admisso nihilo secius homine, ac diligenter inspecta accurateque vrina percontatur, num quas vxor haberet sedes? Ille Dryādri mentem minime assecutus, respondet: Nobis vero non sedes sunt tantum Domine Doctor, sed & scammna, & mensæ, & lectuli, & canthari, & patinæ affatim suppetunt, vt iam de porcis, de equis de vaccis, de pratis, de agris, idq; genus aliis verba facere omittam. Cur igitur pro mendicis nos habeas, caussa profecto nulla est. *Dryander*, quid ad me, inquit, attinet, quam tu vel diues sis, vel pauper? de eo namque nihil ego laboro aut quæro, sed num coniux tua aluum exonerare, vel, vt explicatius loquar, num cacare possit atque excernere. Potest quidem, respondet rusticus. Nam ea ipsa hora, cum in viam me darem huc iturus, ecce tibi oletum egerebat, tomaculo isti mehercule tuo, quo nunc vesceris, spissitudine sua minime concedens. Ja freylich / daran mangelts jhr nicht / dann weil ich von jhr gieng / schieß sie einen Dreck / der gern so groß vnnd dick war / wie die Wurst / die jhr jetzt esset. Quo quidem insulso re-

ſponſo ſtipes ille Dryandro non ſolum ſtomachum fecit, ſed & nauſeam mouit, ita quidem, vt & ipſum illum ni verberibus mulctari probe vellet, è conſpectu mox ſuo faceſſere, & farcimen de menſa tolli atque remoueri iuſſerit. Es wolt jhm die Wurst darnach nicht schmecken

D IV. *De aurifice Montiſpeſſulano.*

MOntiſpeſſuli puella olim quædam annorum circiter viginti, repentina morte exſtincta, Medicis ceſſit, vt anatomiæ ſubiiceretur. Itaque huius artis & Doctores & ſtudioſi non ſecus atque aquilæ ad cadauer aliquod aduolant, quibus adoleſcens quidam aurifaber literis nonnihil tinctus ſeſe immiſcebat. Medicis autem ſuſpicione minime dubia odorantibus, ipſum non hominem literatum, ſed opificem aliquem eſſe, vno mox ore exclamant: Quid canis in balneo? Poſteaque homini manus ipſi iniicientes minitantur, viuum ſe illum Anatomiæ ſubiecturos. Itaque miſer ille per omnia ipſos ſacra orat, obſecrat, atque obteſtatur, vt ne vitam ſibi eripiant, pollicitus, numeraturum ſe ipſis coronatos quinque. At vero Medici eo pecuniæ numero minime contenti, coronatis decem eum emungunt, hiſque acceptis ardelionem hunc cogunt ac compellunt, vt puellæ demortuæ non ſolum pudenda, verum etiam podicem iterum atque iterum ſuauietur. Eoque non parum quidem ſæpe facto per gradus ipſum præcipitem agunt, ad ſuoſque aurifices faceſſere iubent.

D V. *De Theotimo quodam.*

THeotimo cuipiam, cum graui morbo oculorum laboraret, Medici interminati fuerunt, ne cum vxore rem haberet, ſi faceret, prorſus cœcitatem imminere. Verum is libidinis impatiens,

non

non potuit sibi temperare, quin vxorem amplecteretur. Itaque cum iam medio Veneris calore ferueret, & in mentem venisset Medicorum interdictum, χαῖρε, inquit, φίλον φῶς, id est, vale amicum lumen, nimirum intelligens, se voluptatem eam perbreuem oculorum dispendio emisse. Similis est apud Martialem fabula de Phryge quodam lusco bibone, cui cum interdictum esset à Medicis, ne biberet vinum, alioquin nihil visurum, protinus admotis poculis: *Valebis (oculo inquit) exitum requirit Vinum Phryx, oculus bibit venenum.* Erasmus in Chiliad. pag. 454.

DVI. De Nobili quodam & Doctore.

NObilis olim quidam *Doctori Iohanni Baptistæ Bachelebio* cœnam opiparam saliaremque in modum instructam dabat, in qua quidem cum genio largius indulsisset suo, iamque *Doctor* abitum domum pararet, *Nobilis Morione* suo accersito, hanc in rationem Doctorem alloquitur, & *Domine Bachelebi*, inquit, digitum in Morionem intendens: Ecce tibi Doctorem hunc meum ab omni artium scientiarumque genere belle præclareque instructum. Quo quidem dicterio cum se pungi haud leui suspicionis odore Doctor Bachelebius sentiret, par pari relaturus, hunc ad modum *Nobili* respondet: Bene me hercule tempestiueque *Domine* admones: Nam & ego Morionem, & illum quidem ex tua, ne sis nescius, familia proseminatum, domui nunc meæ alo sustentoque, & cum ita par pari retulisset, nobili valere iusso, domum sese recepit.

DVII. De Pina nobili.

QVod sit nobilis & satus vetusta
Stirpe: non aliter probare Pina

Nouit, quam similes sui Cyclopes,
Multa scilicet belluatione,
Et plus quam nimia bibacitate,
Et ructu, & crepitu, & quotidiana
Crapula, vomitu, supremum & imum
Per guttur. Nisi namque quis sit ingens
Potator, nisi (proh pudor) valenter
Bacchari queat, aut tumultuando
Strictis ensibus angulos per omnes
Hinc discurrere & inde, ni frequenter
Sacramenta, elementa, vulnerumque
Periuro tonet ore mille plaustra,
Vere nobilis ille non putatur,
Vt vane nimis arbitrantur illi.
O priscum genus: ô Viros equestres!

Melissus in voto Posthii.

Nobilitas, veluti vulgus putat inscius, aut est
Copia nummorum, & collectio diuitiarum:
Aut sanguis, quoties generoso è stemmate quisquam
Natus, auos atauosque suos gentiliaque arma
Iactat, & eximios laudat virtute parentes.
Iudicium tamen hoc vulgi mendaciter errat,
Vt plerunque solet; communis opinio multis,
Paucorum ratio est. Si nobilis ille putari
Debet, quicunque est diues: Sic nobilis esse
Cerdo potest, lanius, tonsor, piscator, equiso,
Pastorque & pistor, coriarius atque bubulcus,
Et leno, & latro, & quiuis de plebe lutosa.
Namque ex his multi rebus nummisque potentes
Et sunt & possunt fieri. Fortuna frequenter
Extollit miseros: eadem detrudit ad imum
Sæpe illos, quos ante rotæ commiserat altæ.
Nobilis ergo fuit tantum, quum mœnia victor
Æneadum intrauit Marius, *plaudente senatu*

Ac populo, insignis lauro niueisq; quadrigis:
Sed postquam eiectus Syllanis viribus, exsul
Minturnis latuit, latuit quoque carcere fœdo:
Vel quum mendicus panem per Punica rura
(Pro superum leges, & non bene nota potestas)
Quærebat panem duris fossoribus aptum.
Non erat infælix tunc nobilis: abstiterat tunc
Nobilitas fugiens longe: mox ipsa reuertit,
Quum Marius *rediit mutato sydere* Romam.
Nimirum stulta hæc sententia: si sit ab auro
Nobilitas, certe de terra nascitur aurum,
De fraude, & furto, de fœnore nascitur ergo
De fraude, & furto, de fœnore nobilitas, ô
Iudicium vulgi insanum! ô sine pectore turbæ!
Nobilitare hominem vlla pecunia, nullæ
Diuitiæ possunt: precio nam dignior omni
Nobilitas. Hæc non emitur, nec venditur auro,
At genus ille suum iactat, laudesque suorum
Inculcat, cum sit turpissimus: atque recenset
Gesta patris, monumenta ataui, patruiq; trophæa.
Et quanquam innumeris, demens, ignauus, abundet
Criminibus, virtutis inops, tamen esse putatur
Nobilis, est alto quoniam de sanguine natus.
Cur aliena tibi tribuis? laudemq; tuorum
Esse tuam censes? cum tu sis dedecus illis,
Degener, infamis? mentito nomine cygnum
Graculus appellat sese: cornicula plumas
Pauonis furata, cupit pauo ipsa videri:
Sed natura vetat, quæ nobilitatis origo est.
Hinc animi viles hinc & cœlestia corda
Proueniunt: hæc largitur sua semina cunctis.
Nempe animum propter, non propter corpus haberi,
Nobilis & dici debes. Nam corpora multa
Seruorum, pulcra, & magna, & robusta videntur.

Nobilitas quidam est animi proprius decor, atque
Vis quædam natiua, cupit qua grandia semper,
Vilia contemnit, qua sursum tendere vt ignis
Nititur, & summas penetrat velut ardea nubes,
Infima despiciens. *Hanc vim qui munera cœli*
Accipit, ille bonus fiet patiensque laborum,
Consilioq; potens, curis vigilantibus, vt quid
Dignum laude gerat, vt sit laudabilis ipse.
Sed tantum natura bonum non omnibus, immo
Perpaucis donat, quorum fama inclyta longo
Tempore, post cineres populorum in pectore viuit.

Et paulo post:

Disce prius frenare animum, compescere cæcos
Affectus, ratione vti vitare nefanda,
Iusta sequi, te nosce prius, durosque labores
Amplecti ne te pigeat, vilemq; fugato
Desidiam, vt possis culmen virtutis adire.
Tunc iure ac merito diceris nobilis: Hæc est,
Hæc est nobilitas vera; hæc sunt illa Deorum
Munera.

Et mox:

Non igitur genus est, non sanguis, non statuarum
Mutarum series, non auri copia, quære
Nobiliter! Virtus, virtus.

Marcellus Palingenius in Virgine.

DVIII. De quodam verbi diuini Præcone.

FAcere equidem non possum, quin hac seria vobis in re de integro festiuæ istius historiæ memoriam renouem, quam sæpe quidem numero ex me audiuistis. Quidam mysteriorum diuinorum dispensator in pagum quendam proficiscebatur, vt extruso hic Pastore priore Præconis Euange-

angelici officio fungeretur. Itaque ex rusticis percontabatur, qualinam Pastore vterentur, quidve ille præstare posset. Quibus quidem respondentibus, Pastorem suum cum recte rationeque docere, tum vitam etiam professioni suæ congruam atque respondentem viuere, in laude quidem ponendum id ipsum respondet ille. Sed enim nihilne amplius nouit præstatque ille? Rustici, ecquid vero præterea præstaret, inquiunt? His circumcursator iste respondet, Frugi vtique Pastoris est, vt postulante necessitate hominibus fidei suæ concreditis vel pluuiam aliquam, vel sudum certe serenumque cœlum pro re nata diuinitus suis precibus impetrare atque acquirere norit. Hoc illius responsum rustici haudquaquam ab vna aure ad alteram transmittunt, sed imis reponentes sensibus noctes atque dies de exauctorando remouendoque pristino isto suo parocho consilia ineunt, ad extremumque litem illi de lana caprina mouentes dictum factum inueniunt, quemadmodum loco ipsum deturbent, alterumque istum ei substituant. Ineunte igitur vere atq; adeo feriis Paschatos appetentibus, quum magna siccitas exsisteret, rustici Pastori nouo promissi sui memoriam refricant, ab eoque contendunt, vt de pluuia aliqua clementer sibi danda Deum Opt. Max. sollicitet. His respondet Pastor: Equidem vobis ad vnum omnibus obstrictus sum, ita quidem sane, vt non vni cuiquam atque alteri gratificari me oporteat, sed de omnibus in vniuersum bene mereri tenear. Velim igitur vos totam Concionem conuocare, atque adeo de hac ipsa re consilium capere. Quod si tum intellexero, cunctos id ipsum velle ac vno ore postulare, non committam equidem, vt vana vos spe lactasse, aut promissa

mea fefellisse videar. Quamobrem concione iam coacta res in disceptationem venit, sit ne pluuia cœlitus hoc temporis articulo detrahenda, an vero minus. Ne multa, quidam pluuiam quam cupidissime postulant, quidam vero respuunt, ac, ne illa delabatur, manibus pedibusque obstant, dictitantes, vxores suas vestes iam eluere, atque adeo lintea sua fulloni albanda se credidisse, quam ad rem non imbribus, sed calore sit opus. Ac horum quidem in sententiam & alii nonnulli pedibus discessionem faciunt, illata caussa, horrea se sua tectis iam nudasse, quibus tegendis & reficiendis occupatissimi cum iam sint, pluuias se neutiquam expetere. Rusticis igitur ita inter sese discordantibus, Pastor labore isto impetrandæ pluuię alicuius supersedere se velle dicit, dum de pluuia inter ipsos conueniat. *D. Matthæsius in explicatione* Psal. 133. quam Sareptæ suæ reconditæ eruditionis libro Coronidis vice adiecit, pag. 13. fac. 2. vnde hæc in latinum sermonem transtulimus.

D IX. *De alio quodam verbi diuini præcone.*

QVidam verbi diuini præco cum aulicis quibusdam peregre profectus, istam *D. Lutheri* cantionem, Erhalte vns HErr, canebat. Quo audito, quidam ex aulicis Romanæ culinæ, vt apparet, adhuc fautor & assecla dicebat: Mei vero liberi, me auctore, canunt Custodi nos à Satanæ & Turcæ cæde atque latrociniis. Huic Pastor respondit: Hæc quidem in vnum recidunt atque idem. Etenim Papa & Satan sunt vera Synonyma, quod, quo tempore *Petrus Christum* confitebatur, eo quidem verus *Cephas*, atque adeo sanctissimus Papa esset, vt primum vero *Christo* Romani Pontificis more contradicebat & aduersabatur, *Satan* ab eo

ipso

ipso cognominatus fuerit. *D. Matthæsius Concione XI. Sarept. suæ.* pag. CXC. fac. 1.

D X. De Canonico quodam Erphurdensi.

CAnonicus quidam Erphurdensis mihi notus viginti duo beneficia solus habebat. Quum vero in extremis laboraret, & incertus esset, quonam ex hac vita ipsi emigrandum foret, miserabili gemitu & eiulatu hanc vocem emisit plenam desperationis. O vtinam fuissem in vita mea opilionis aut subulci filius! Scilicet viuunt in diem otiosi hi ventres, & inutilia terræ pondera, vitamque sua sine Deo, sine cruce, & sine luce transigunt. Itaque non possunt non desperabundi è medio abire. *Lutherus Tom. 6. VVitteb. Lat,* pag. 617.

D X I. De Iohanne Hotzelio, Sacrifico quodam Hasso.

A *Vbæ* nobilium ab Eschenne VVega Hessorum peramœno perque opimo ac fertili pago sacrificium olim agebat *Iohannes quidam Hotzelius*, & illiteratus & insulsus. Is quidem historiam supplicii Domini nostri *Iesu Christi* quadragesimarum tempore explanans, inter alia ita quoque sermocinari minime erubuit: Quum *Dominus Iesus* committeret, vt hortum ingrederetur oliueti, tum quidem perierat funditus. Etenim discalceatus incedebat, & erat horti sepes cum præalta, tum sentibus etiam vsquequaque cincta atque munita, ita quidem, vt euadere ipse ex hostiumq; suorum elabi transcensa ista sæpe vix aut ne vix quidem potuerit, sed coactus fuerit hostium sese potestati nolens volens permittere: Wie es der HErr Jesus so weit versahe / daß er in den Oelgarten kam / da ward seine Sach zum Filtzhut / dann er gieng bar-

fuß / so hatt der Garte einen hohen gedörnten Zaun/ vnd kondte derhalben der HErr Jesus nicht fürüber/ er muste da bleiben/Fuß halten/vnd Haar lassen.

DXII. De Ferdinando Imperatore Romano.

F*Erdinandus Imperator*, Caroli V. frater, cum Legati Electorum & Principum caussas Imperii negligentius tractassent, aliquando in Comitiis propter crapulam & ebrietatem eos obiurgasse dicitur his verbis: Mementote, quod huc missi sitis non ad inebriandum vos, sed ad consultandum & deliberandum regni Romani caussas. Abstinete ergo à maledicta ebrietate, quæ neque corpus, neque animam beat, &, quod officii vestri est, consulite. *D. Ioachimus à Beust*, 1. part. Postill. suæ pag. 147.

Quid ebrietate miserabilius? ebrius animatus mortuus est. Dæmon voluntarius est. Ebrietas morbus est veniam non habens, ruina excusatione carens, commune generis nostri opprobrium. *Non enim in conuentibus tantum inutilis ebrius, aut in priuatis & publicis negotiis*, sed etiam solo aspectu omnium grauissimus, fœtores exhalans teterrimos. Eructationes & oscitationes, & voces ebriorum insuaues atque molestæ iis, qui spectant & simul sunt. *D. Chrysostomus Tom.* 4. *Hom.* 1.

DXIII. De Milite quodam.

IN bello Smalcaldico, quod magna sui parte ad *Ingolstadium* gerebatur, tribunus militum quidam angina correptus, ita grauiter laborabat, spes vt vitæ salutisque illius ostenderetur plane nulla. Quocirca de popularium quorundam suorum consilio verbi diuini Præconem accersit rogatque, vt sibi cum Cœnam Dominicam præbeat, tum consolationis etiam quippiam ex verbo Dei

bo Dei

bo Dei aſpergat. Paſtor vocatus è veſtigio comparet, paratum ſeſe dictitans; Cœnam illi Domini dare, vt primum exploratum habeat, neceſſaria religionis Chriſtianæ cognitione imbutum eum eſſe. Iubet proin, vt ſymbolum Apoſtolicum recitet. Eo vtcũnque recitato quærit Tune igitur tribune omnibus iis indubitanter fidem adhibes, quæ quidem ſymbolo iſto comprehenduntur? Vnum duntaxat eſt, ait ille, quod credere ego non poſſum, nec volo, cum nimirum aſtruitur, futurum aliquando, vt caro hæc noſtra in nihilum redacta reuiuiſcat rurſus, in integrumque reſtituatur. Huic myſteriorum diuinorum diſpenſator in hæc verba reſpondet: Deus bone quid ego audio tribune? Tibine de eo in dubium venit? Tune in eo verſaris errore, carnis vt noſtræ reſurrectionem fore nullam autumes? Dii vero meliora. In vno quippe iſto articulo omnis ſalutis noſtræ cardo vertitur, quamobrem hic tibi error eripiendus omnino eſt: Nec mora, ſacræ mox ſcripturæ tum teſtimoniis, tum exemplis in medium allatis comprobat planumque facit, certo futuram eſſe aliquando mortuorum reſurrectionem. Hoc ipſum euidenter demonſtrantem ac ſolide Presbyterum interpellat miles, inquiens: Audio quidem, quid dicas *Paphnuti*: at vero fidem tu mihi haud certe facis. Paſtor igitur iracundia nonnihil ſtomachoque efferueſcens infit: Nunquid tibi dixi *tribune*, ſalutis noſtræ proram atque puppim in vno illo de reſurrectione mortuorum articulo poſitam eſſe atque conſiſtere? Reſtat ergo, vt ipſum illum aut firma amplectare fide, aut ſalutis certe tuæ naufragium iacturamque facias æternam. Vtcunque res cadat, inquit ille, ego profecto adduci non poſſum, vt credam, fore aliquando, vt

do, vt ab orco in hanc vitam reduces facti, spiremus iterum, ac lucem intueamur. Veruntamen curabo ego mox moxque acciendum *Sebastianum Schertelium*, Capitaneum meum, quo cum omnia mihi necessitudinis summæ iura intercedunt. Quod si vero is quidem id ipsum credit, caussa porro nulla, quamobrem ego non idem mihi persuadeam. Ne multa, *Schertelius* accitus sese sistit, rogatusque super resurrectione mortuorum, credere se eam non solum omni asseueratione affirmat, sed & militem etiam atque etiam hortatur idem, vt credere animum suum inducat, si quidem aliquo æternæ salutis consequendæ desiderio afficiatur. Is *Schertelio* audito respondet, quoniam tu quidem ea in sententia es propater, vt fore aliquando carnis nostræ aliquam resurrectionem putes, profiteor equidem, me pedibus tuam istam in sententiam discessionem nunc facere, atque idem tecum credere. Hæc effatum admonet Pastor, vt ne verba sibi det fucumue faciat, sed corde id ipsum credat firmiter, quod ore iam sit confessus, persistatque in hac ipsa fide constanter ad extremum vsque vitæ suæ spiritum. Quod quidem cum facturum sese stipulata manu confirmasset miles, sacræ synaxeos ipsum participem fecit corroboratumque illustribus sacræ Scripturæ pronunciatis non paucis, protectioni diuinæ committit, ac domum sese recipit. Verum quid fit? Vix dum illi Ecclesiastes dorsum obuerterat, ecce tibi ad ingenium tribunus mox redit, *Schertheliumque* hanc in rationem alloquitur: Tuam mehercule in gratiam credidi istud compater, facturus alioqui nunquam. At enim videbis, videbis inquam, ac re ipsa experiere, futurum ad Kalendas Græcas, vt à mortuis resuscitati

vitam.

vitam & ſpiritum ducamus. Atque his quidem dictis extremum vitæ ſuæ diem morte conficit, animamque efflat, peſtilenti iſto errore ſuo haudquaquam depoſito. Quin igitur recta in cœlum, perinde vt bos aliquis aut vacca in cauernam muris aliquam (quod noſtris in prouerbio eſt hominibus) ſubuolarit, dubitari profecto non poteſt.

DXIV. *De Ruſtico quodam temerario.*

SItus eſt in Haſſia pagus quidam, die hohe Eich appellatus, pertinens ad *Fridericum Hermannum & Volradum à Boyneberg*, fratres germanos, viros cum nobiliſſima antiquiſſimaque ſtirpe ortos, tum omnibus etiam heroicis virtutibus egregie ornatos atque redimitos. Hic annis abhinc non ita multis *Iohannes* quidam *Nollæus* ætatem egit, poculis impenſe deditus, homo cæteroque minime malus. Is Dionyſia aliquando celebrans dies aliquot continuos ſtrenue potando pergræcandoque in caupona confecit, anteaquam domum reuerteretur, ac ſuos reviſens frugi patrisfamilias officium faceret. Exactis autem diebus aliquot, quum omnia iam cauponis dolia ſodalitio ſuo adiutus exſiccaſſet, ita quidem, vt nihil tabernarius neque cereuiſiæ, neque ſiceræ haberet amplius, domum ſeſe nocte intempeſta recipit, ac bene potus cibum à coniuge cum poſtulat, tum etiam accipit. Eo appoſito iubet, vt & vxor & liberi aſſidentes cibum ſecum capiant. Id illis facere recuſantibus, eique ſuccenſentibus, quod tot iam dies, neglecta re familiari plane omni, in caupona hæſiſſet, ac perpotaſſet, iracundia ipſe ſtomachoq; exardeſcens has in voces erumpit. Quod ſi vos vero cœnare mecum abnuitis, age accedant

tot

tot diaboli, quot hoc in hypocausto sunt vestrum, ac cibum vna mecum capiant. Quid quæris? Vix dum effatus hæc fuerat, ecce adsunt cacodæmones mox septem, qui quidem & mensam ardentibus oculis circumstant, & cibum cum ipso capere gestiunt. Erat horum aduentus hospitum, neque patrifamilias, neque huius coniugi, neque liberis denique acceptus. Ac filii quidem ad vnum omnes fugam confestim arripiunt, & precibus totos sese dedunt, & Deo supplicant Optimo Maximo, vt Conuiuas istos ex domo sua recedere iubeat. Sola mater virum suum sub cultro minime relinquendum rata, in hypocausto apud ipsum permanet; & cœnæ catastrophen exspectans, Dominum IESVM perquam flebiliter comprecatur, vt hospites istos truculentos ex domo mox sua exigat, siquidem in hunc mundum ideo venerit, vt opera diaboli dissoluat, ipsiusque reprimat conatus atque retundat. Maritus exanimatus aliquandiu, paulatim sese colligit, sumtoque animo percunctatur, quamobrem accesserint? Illi, vt tecum cœnemus respondent, abs te inuitati. Si igitur libitum est vobis, inquit ille, cibum mecum capere, facite, vt sordidas istas manus vestras abluatis prius. Hospites dicto illi audientes, diligenter eas studioseque lauant, posteaque cum accumbunt, tum cibum etiam capessunt, veluti degustaturi quippiam atque esuri. Hic *Nollæus* ipsos acriter increpans, inquit: Quæ isthæc (malum) impudentia est atque impietas, cibum capere velle, cum nondum cœlestem illam vim numenque diuinum precibus placaueritis? Facite igitur, vt eam Domini IESV domitoris vestri precationem recitetis, quam ipse nobis vsurpandam præscripsit: Id si facere tergiuersamini, meis continuo,

tinuo ex ædibus facessite. Illi igitur cum & nomen I E S V identidem audirent, & huius sibi orationem recitandam esse intelligerent, sese protinus subducunt proripiuntque, depulsi insuper tum filiorum, tum matris ardentissimis precibus, quas ad Deum Optimum Maximum toto pectore effundebant. Vnus tamen ipsorum aliquis mirum in modum & audax, & deformis, & horribilis remanebat, cæteris fuga iam dilapsis, ac sedem post fornacem occupat, inde frequenter respectat torue, flammantesque oculos suos in *Nollæum* coniiciens. Ad quem conuersus ille magno excelsoque animo inquit: Quid tu vero, inimice & vexator hominum, solus restitas? Non te ego inuitaui, vt post fornacem delitescens calefias, teque foueas, sed vt vores. Apagesis meis actutum ex ædibus nebulo, ad sedesque infernales te recipe: ibi calesces plus satis. Nondum vero discedente Satana, arripit vxoris colum, qua quidem dum ferire ipsum machinatur, sed ipse cædit. Quod igitur & crebris liberorum coniugisque *Nollæi* precibus ad D E V M effusis grauiter vrgeretur, neque ignoraret, plagas ipsum iam aliquot satis luculentas accepisse, euanescit ad extremum, incredibili post se ac prorsus intolerabili fœtore relicto.

D X V. De Nicolao Harnisio aurifabro & Senatore Cassellano.

CAssiliæ olim rusticus quidam hebes æque ac pecus *Nicolai Harnisii* aurificis officinam præteribat, ac per fenestram introspiciens, cum ipsum aurifabrum egregium & consularem hominem, tum huius etiam seruulos saluere iubebat, salute dicta cum satis diu tacitus ante fenestram

tot diaboli, quot hoc in hypocausto sunt vestrum, ac cibum vna mecum capiant. Quid quæris? Vix dum effatus hæc fuerat, ecce adsunt cacodæmones mox septem, qui quidem & mensam ardentibus oculis circumstant, & cibum cum ipso capere gestiunt. Erat horum aduentus hospitum, neque patrifamilias, neque huius coniugi, neque liberis denique acceptus. Ac filii quidem ad vnum omnes fugam confestim arripiunt, & precibus totos sese dedunt, & Deo supplicant Optimo Maximo, vt Conuiuas istos ex domo sua recedere iubeat. Sola mater virum suum sub cultro minime relinquendum rata, in hypocausto apud ipsum permanet, & cœnæ catastrophen exspectans, Dominum IESVM perquam flebiliter comprecatur, vt hospites istos truculentos ex domo mox sua exigat, siquidem in hunc mundum ideo venerit, vt opera diaboli dissoluat, ipsiusque reprimat conatus atque retundat. Maritus exanimatus aliquandiu, paulatim sese colligit, sumtoque animo percunctatur, quamobrem accesserint? Illi, vt tecum cœnemus respondent, abs te inuitati. Si igitur libitum est vobis, inquit ille, cibum mecum capere, facite, vt sordidas istas manus vestras abluatis prius. Hospites dicto illi audientes, diligenter eas studioseque lauant, posteaque cum accumbunt, tum cibum etiam capessunt, veluti degustaturi quippiam atque esuri. Hic *Nollæus* ipsos acriter increpans, inquit: Quæ isthæc (malum) impudentia est atque impietas, cibum capere velle, cum nondum cœlestem illam vim numenque diuinum precibus placaueritis? Facite igitur, vt eam Domini IESV domitoris vestri precationem recitetis, quam ipse nobis vsurpandam præscripsit: Id si facere tergiuersamini, meis continuo,

tinuo ex ædibus facessite. Illi igitur cum & nomen IESV identidem audirent, & huius sibi orationem recitandam esse intelligerent, sese protinus subducunt proripiuntque, depulsi insuper tum filiorum, tum matris ardentissimis precibus, quas ad Deum Optimum Maximum toto pectore effundebant. Vnus tamen ipsorum aliquis mirum in modum & audax, & deformis, & horribilis remanebat, cæteris fuga iam dilapsis, ac sedem post fornacem occupat, inde frequenter respectat torue, flammantesque oculos suos in *Nollæum* coniiciens. Ad quem conuersus ille magno excelsoque animo inquit: Quid tu vero, inimice & vexator hominum, solus restitas? Non te ego inuitaui, vt post fornacem delitescens calefias, teque foueas, sed vt vores. Apagesis meis actutum ex ædibus nebulo, ad sedesque infernales te recipe: ibi calesces plus satis. Nondum vero discedente Satana, arripit vxoris colum, qua quidem dum ferire ipsum machinatur, sed ipse cædit. Quod igitur & crebris liberorum coniugisque *Nollæi* precibus ad DEVM effusis grauiter vrgeretur, neque ignoraret, plagas ipsum iam aliquot satis luculentas accepisse, euanescit ad extremum, incredibili post se ac prorsus intolerabili fœtore relicto.

DXV. De Nicolao Harnisio aurifabro & Senatore Cassellano.

CAssiliæ olim rusticus quidam hebes æque ac pecus *Nicolai Harnisii* aurificis officinam præteribat, ac per fenestram introspiciens, cum ipsum aurifabrum egregium & consularem hominem, tum huius etiam seruulos saluere iubebat, salute dicta cum satis diu tacitus ante fene-

stram

ſtram conſiſteret, ac verbum amplius faceret plane nullum. *Harniſius* altum hoc ipſius ſilentium admiratus quærit: Quid tu vero apportas vir bone? Hem, inquit ille, eſt, quod reſcire ex te aueo: nimirum quanti tu maſſam argenti aliquam magnitudine granditateque equino capiti reſpondentem emere conſueueris? *Harniſius* huiuſmodi quandam maſſam ruſticum domi ſuæ reconditam habere ratus, ac in ſpe ſimul habens, nuce (c eam caſſa vilive precio accepturum, ædes ipſum mox ſuas ingredi iubet, ſub tectumque receptum prolixe liberaliterque accipit. Cæterum cum ruſticus cibo ſe iam ac potu probe referſiſſet, vel ad ambas potius aures repleſſet, hanc in rationem ipſum alloquitur: Faciebas tu dudum, vir bone, maſſæ cuiuſpiam argenteæ mentionem, eccubi eam cedo quæſo habes? domine tuæ, an vero apud ciuem hic aliquem depoſitam? Ego vero, inquit ille, neque hic, neque iſtic huiuſmodi maſſam aliquā habeo. Quod autem te interrogaui, quanti talem conſueuiſſes emere, eo factum abs me eſt, vt ſi quando talem inuenire me contingeret, mihi de precio ipſius conſtaret, ne vel tu, vel quiuis alius me defraudaret, eam diuendentem. Eo audito *Harniſius* de menſa protinus non ſine ſtomacho ſurgens, inquit: Ergone tibi rancido & inſulſo nebuloni iſta adhuc inuenienda eſt? Malam vero peſtem tibi. Nā hoc mihi explicatum ſi fuiſſet, haud eram te ego tam liberaliter prolixeque accepturus, ruſticoque ex ædibus ſuis eiecto, non mediocriter doluit, opinione ſe ſua falſum deceptumque eſſe.

DXVI. *De quodam Franciſcano.*

QVidam *Franciſcanus* vir ob vitæ ſanctimoniam omni populo venerandus, in monaſterio vir-

irginum à prandio disserebat de pudicitia. Is quum videret aliquot è plebeiis dormitantes, Rogo, inquit, expergiscimini, narrabo vobis lepidam fabulam. Maritus quidem ruri viuens, peregre abiturus mandauit vxori, ipso absente curaret, vt reuersus domum omnia reperiret ex animi sententia: Tum illa, mi vir, manda, quicquid voles, senties vxorem morigeram in omnibus. Hic vir: Nihil, inquit, præscribo, mea lux, nisi vnum quiddam, idque factu facilimum. Quodnam? Ne vnquam abluas faciem ex hac aqua, ostendens lacunulam in fimario, aquæ tetræ maleque olentis. Absente marito, quoties muliercula præteribat, sollicitabat animum illius admiratio, quam ob caussam hoc vnum diligenter vetuisset maritus. Neque enim aliud sibi persuadere potuit, quam aliquid esse rei seriæ. Quid multis? Vicit tentatio, lauit, hoc est, contaminavit faciem, consuluit speculum, displicuit sibi, & fœtorem atque tincturam vix diebus aliquot potuit eluere. Maritus reuersus reperit vxorem subtristem, & iratæ similem. Rogat, ecquid mali? Illa tandem non continens stomachum expostulat, quod de aqua monuerat, & narrat euentum. Quid igitur? lauisti? Atqui ob istud ipsum vetueram, ne lauares, ne tibi, quod euenit, eueniret. Hac denarrata fabula rediit ad laudem pudicitiæ virtutis angelicæ. *Eras. de ratione concionandi lib. 2. pag.* 267.

DXVII. De quodam Dominicano & virgine moniali.

PVer audiui *quendam Dominicanum*, eximia ac natiua linguæ gratia præditum. Is, vt excitaret dormitantes, hanc retulit fabulam non absque specie nequitiæ. *Nonna*, inquit, quædam vteri tumore

more prodita est habuisse rem cum viro. Conu
cato virginum cœtu seueriter obiurgata est à pr
posita, quam *Abbatissam* vocant, quod ad eu
modum dehonestasset sanctum collegium. Il
excusat vim, iuuenis inquiens, venit in cubiculu
meum me robustior, cui frustra fuissem relucta
Porro vis non imputatur pro crimine. Tum pra
posita: Excusari poteras, si clamasses, quem adm
dum admonet scriptura. Hic virgo: Id quidem f
cissem, sed res acta est in dormitorio, vbi solue
silentium erat religio. *Erasmus ibidem pag.* 268.

DXVIII. De quodam Cursore Regis Daniæ ad Ca dauer hominis à sese interfecti adducto, ex quo san guis profluens auctorem ipsum cædis prodidit, quod & ipse confessus, capitis supplicio affectus est.

REcordor, Christiernum II. eius nominis Re gem Daniæ mihi narrare. Aulicorum suoru quidam tempore vespertino, quod lis inter e exorta esset, luminaribus exstinctis, stricto pugio ne interemtus est in conclaui: in quo tunc tem poris, præter regium cursorem, adhuc vndecir aut duodecim aulici nobiles conuenerant. Cu autem de cædis auctore non constaret, ac nobile culpam in cursorem conferrent: Rex vero curso rem, quem singulari fauore complectebatur, exi stimaret extra noxam esse, & nobiles contra cur sorem conspirasse, omnes in conclaui dicto con gregatos simul custodiæ tradi, ac prope corpu interfecti sisti, singulosque manum dexteram nu do illius pectori admouere, atque iurato se pur gare coegit, quod extra culpam patratæ cædis es sent constituti. Id cum à nobilibus ordine fieret corpus occisi nullum signum emanantis cruori

dedit

dit. Accessit tandem cursor, admissi sceleres
nscius. Hic mortui pedes primum dolose de-
sculatus est, vt eum hac ratione ob commissam
dem placaret. Deinde vero manu ad exanime
ectus defuncti applicata, statim sanguis tam ex
ulnere, quam ex naribus cadaueris magna co-
ia erupit, necisque auctorem ostendit. Cursor
uiusmodi sanguinis indicio conuictus, conscien-
iaq; sceleris adactus, reum se confitetur. Proin-
le mandato Regis statim capitis supplicio est af-
ectus. Idem factum *Illustrissimus Dux Megapo-
ensis Vdalricus, Sophiæ Danorum reginæ pater, Regem
hristiernum* commemorantem audiuit: Quod ti-
i opportune percontanti, opinor, exponet. Viuũt
dhuc ex nobilibus nonnulli, qui istius cædis fu-
runt insimulati. Post eum diem *Rex Christier-
nus* dictum modum explorandi cædium auctores,
n toto regno suo passus est obseruari. *Dominus
Henricus Ranzouius Regis Daniæ in Ducatibus Vica-
ius, vir illustris, & Heros nobilissimus, fulgentissimum*
Danicæ Nobilitatis decus, & cum ipse omnium
scientiarum facultate præstantissimus; tum lite-
ratorum patronus summus, ac fautor promotor-
que munificentissimus in sua responsoria ad Con-
solatoriam Dauidis Chytræi.

D X I X. *De latrone quodam.*

Cuidam Viatori in itinere interfecto, quod de latrocinii auctore non constaret, manus resecta, ac in carcere Senatus *Itzehoensis*, ex tigno in fumo suspensa est. Tandem cum forte fortuna post decem annorũ interuallum auctor cædis in eam domum se recepisset: manus iamdudum exsanguis & arida, sanguinem ex alto in mensam subiectam stillare cœpit. Ex quo coniectura facta est, hominem latrocinii reum exsistere. Carnifex visa

Sena-

Senatui indicat. Hic, homine in vincula con-
cto, patrem meum accersit. Latro, eo præsente
videns iudicium diuinum agnoscens, cædem
ante multos annos à se perpetratam affirma
istam sceleris pœnam, quam sibi infligi vltro
tiit, persoluit. Huiusmodi exempla ego cum m
tis aliis, in hisce aliisque regionibus, aliquan
adhibitus emergentibus eius generis casibus
seruaui, quæ scio vere se ita habere. *Idem ibidem*

Vide, quæ de hoc sanguinis ex cadauere oc
profluentis indicio tradunt Paris de Put. *in Tr.*
Syndic in verb. tortus cap 3 Incip mand. Rex, ad fin
nu. 29. *vers. si occisus exhibeatur*, vbi refert Angel
tit. de homicid. Marsil. *in pract. §. diligenter. n.* 18 i
fin versic. & memini me alias, vbi testatur ita cō
gisse eo tempore, quo fuisset gubernator Ciuita
Albinganæ. Boer. *decis.* 166 *num.* 1. vbi affirmat, se
Burdegalensi curia vidisse processum, per qu
apparebat, puerum à matre interfectum octo d
bus post (matre cum inspiciente) sanguinem
naribus emisisse, & etiam in alio processu aliu
mortuum duobus post mēsibus exhumatum sa
guinem ex plagis (homicida super eum transeu
te) emisisse. Petr. de Apono *in suo Comment. sup*
Problemat. Aristot in 7. part. Problem 6. *colu.* 2 *ve*
deinde, vbi sic inquit: *Aut quia ex vulnere rece*
ter interfecti iam constricto sanguine fluxus dem
sanguinis fit ab interfectoris præsentia ex eo quod acc
dit ex motu impresso ab interfectore ad interfectū vi
tute suæ fortis imaginationis & furiæ: dicūt enim im
pressisse eū spiritus inimicitiæ succensos in interfectu
tēpore interfectionis, qui ad præsentiā interfectoris m
ueantur ex interfecto suo ad interfectorē suum, vn
exierūt, propter quod caussatur motus in corpore inte
fecti, & vulnera sic sanguinem emittunt, Blanc. de i
di

ic.ad l. fin. ff. de quæst. num. 408. vbi magnum hoc esse indicium, & ita se habere communem hominum sermonem, quod per præsentiam occisoris cadauer emittat sanguinem, attestatur, atque hanc sanguinis emissionem non prouenire ob incantationem seu sortilegium, sed esse quoddam à natura insitum, cuius ratio reddi non possit, subiicit. Nou. *in pract. crim. in princip. n.* 94. *fol. mihi* 53. vbi se hoc vidisse in quodam cadauere, cum Iudex maleficiorum fuisset Tarni, atq; idem euenisse in Ciuitate Venetiarum, cum Ann. 1531. Clarissimi Domini *Friderici Rayneri* assessorem egisset, idemq; in multis aliis Italiæ locis, euenisse attestatur Nicolaum Florentinum *Sermon.* 5. *ca.* 1. vbi testatur, suo tempore sanguinem emanasse in præsentia interfectoris, & ex hoc ipsum captum, tortum, & confessum fuisse delictum atque condemnatum. Idem etiam affirmat voluisse Conciliatorem *in sectione seu particul.* 7. *proble.* 6. cum dicit, hoc idem Venetiis contigisse tempore suo, & adductis ad id rationibus, naturalibus & philosophicis, hoc ex motu & voluntate diuinæ iustitiæ prouenire attestatur. Anton. Gomez. *variar. resolut. tom.* 3. *cap.* 13. *rub. de tortur. Reor. n.* 15. vbi testatur suis temporibus idem accidisse in oppido *Ledesma* anno 1546. & se vidisse processum originaliter, in quo quidam mutus & frater eius in itinere publico quendam interfecerant caussa deprædandi, & torti confessi sunt, & ad pœnam mortis condemnati, & antequam morti traderentur, positis coram occiso ex eius cadauere sanguis effluxit: Angel. *in titul. de homicid.* qui testatur ita contigisse in quodam Ægyptiaco & Romæ eo tempore, quo fuit occisus Cardinalis Sancti Marci, vbi & talem sanguinis emissionem miraculo

raculo ac diuinæ prouidentiæ tribuendam e[illegible] scribit, Menoch. *de arbitr. quæst l.* 1. *cas.* 270. *n.* 16. [illegible] 17. Hier. Magg. *lib.* 3. *Miscell. cap.* 5. quem etiam r[illegible] fert & sequitur idem Menoch. *de Præsumt. lib.* 1[illegible] 89. *nu.* 128. Mascard. *de Probat. volum.* 2. *conclus.* 86[illegible] *num.* 24. Bertazoll. *consil.* 320. *num.* 6. *lib.* 2. ibiq[illegible] Claud. *in addit. lit. A.* vbi docte admodum mo[illegible] suo loquens ex Leuino Lemnio (quem allegat [illegible] *lib.* 2. *de occult. natur. miracul. cap.* 7.) huius rei rati[illegible] nem inuestigans affirmat, facinorosum ac patra[illegible] sceleris reum antipathia quadam, hoc est, dissen[illegible] sione tacitaque discordia ex confosso cadaue[illegible] sanguinem elicere posse: & inde etiam quand[illegible] que accidisse, vt amici occisi ac etiam occisor[illegible] conspecto oculi cadauere ex subita consternati[illegible] ne sanguinem ex naribus emittant: quia facult[illegible] tes naturales ac mentem vehementer concuti [illegible] percelli contingat, humoresque non consister[illegible] sed vltro citroque commeare, qua perturbatio[illegible] efficitur, vt ex continenti intuitu sanguis vel inu[illegible] tis scaturire incipiat: & Prosper. Farinac. *in Theo[illegible] ria,* & Prax. Crimin. *tit.* 5. *quæst.* 12. *num.* 154. & 15[illegible] Volunt nonnulli id probare dicto Gen. 4. V[illegible] sanguinis fratris tui clamat ad me è terra. Veru[illegible] toto illi cœlo errant, longeque opinione sua fa[illegible] luntur. Nã phrasis hæc Hebraica est, quasi dica[illegible] Res ipsa te accusat, ipsum tuum scelus loquit[illegible] & te prodit, non ita è terra potuisti delere & ab[illegible] tergere sanguinis notas, vt homicidii vestig[illegible] non appareant; vt ibi interpretatur eruditissim[illegible] *Petrus Martyr.* Cæterum de sanguine miraculo[illegible] fluente vide D. D. *Salomonem Gesnerum*, virum d[illegible] ctissimum, in eruditissima sua explicatione H[illegible] storiæ passionis Christi cap. 25. pag. 467.

Interiora ac recondita attingamus ac tracte[illegible]

mu

cit. Fugiamus arrogantiam aut profitentem maiora viribus, aut oſtentantem etiam, ac iactantem inuentiones rationeſque vanitatis ac futilitatis nō expertes: Ac glorioſius eſſe ducamus ad abdita abſtruſaque in natura confugere, vbi ſe nihil ἀξιόλογον offert, quam pro veris falſa, pro explicatis inuoluta, & non cohærentia, pro firmis lubrica, pro ſolidis ieiuna, frigida, fictitia comminiſci & obtrudere. Cur ringimur, aut cur laboramus anxie, vt monſtremus cauſſam, quare in Septentionem ſe Magnes conuertat: aut quare inter ſe diſſideant braſſica & vitis, cum reddi ratio nequeat alia, calido cur frigidum aduerſetur, niſi quia natura ita condita eſt.

Peucerus de Diuinat.pag.(mihi)308. fac.2.

Quædam etiam naturalia ſunt, licet cauſe naturales non poſſint afferri. Interim inepte faciunt, qui omnia ad cauſſas naturales referre conantur.

Lauater. de ſpectr.pag.65.

DXX. *De Muliercula quadam venefica,*

DEferebatur ad me nomen mulierculæ, quæ magicas fraudes ab anno ætatis decimo ſexto à Diabolo edocta, vicinis ſuis damna multa intulerat. Ac conſueuerat iſte impoſtor formam viri, holoſerico induti, in ſyluis repræſentare: interim vel prominente ferina vngula pedis, vel alterius cuiuſdam membri defectu non occultato, notam ſui conſpicuum gerens. Nam in verum perfectumque hominem, qui DEI eſt imago, quod ſe tranſmutare poſſit, vel etiam auſit, nunquam crediderim. Muliercula, cum maritum haberet, & aliquot liberorum mater eſſet, ad crebriorem Veneris vſum nihilominus impurum admiſerat Diabolum. Poſtquam examini vt ſaga ſubiicere-

ceretur, mandaueram, neq; tamen carnifex manum tormentis adhuc admouisset, caput isti adeo intumuit, vt duplo grandius appareret. Ibi ego protinus cum cæteris, qui aderant, flexis genibus Deum ardenter precabar, vt diaboli molitiones, exitium corpori & animæ intentantis, clementer prohiberet. Ad preces communes nostras cum pristina capitis forma rediisset, percunctanti mihi, quidnam illi accidisset, respondit: Diabolum caput & linguam subiisse, &, si promissis prioribus staret, se omnibus ex angustiis liberatum iri, clam insusurrasse: cum consentire noluisset, peccatorum atrocium gratiam precata Deum, tandem à se illum recessisse. Posthæc totam malorum, quibus affixerat alios, telam libere retexendo, culpam agnitam absque tormentis fassa est: & petiit enixe, metu diabolici insultus, quod redire denuo posset, mutatæ voluntatis facturus periculum, ne in carcere diu sola detineretur, sed vsu cœnæ dominicæ de remissione peccatorum confirmata, merito supplicio quamprimum afficeretur. Nocte sequente, cum duobus furibus eodem tempore comprehensis iterum carceri inclusam, ante fores consistens, & sermones obseruans prolatos, diligenter admonere fures deprehendi, vt se Deo commendarent. Fatebatur quoque, se ante hac à Diabolo, in cuius fuisset potestate, miserrime esse seductam, & Diaboli potentiam diu admodum expertam: Iam vero se ad Deum conuersam, firmam habere dicebat fiduciam, persoluta pœna mortis merita, cum immortali Deo sibi deinceps æternam fore consuetudinem corpore pariter & anima. Ad similem conuersionem & fidei constantiam fures etiam cohortata est: Ita posse eos effugere insidias noxias Diaboli, & Deum sibi red-

der-

dere placatum, dictitans. Postridie supplicium patienter sustinuit, pieque decessit muliercula.

Rantzouius in prædicta Epistola.

DXXI De quodam homicida.

IN ea Ducum Saxoniæ diœcesi, quæ *Gerstenauia* vulgo appellatur, dissiduum inter Rusticum & Opilionem quendam exstitit olim ita graue, vt alter alteri non solum mortem interminaretur, verum inferre etiam omnibus modis cogitaret. Etsi vero ex vicinis multi boni viri omnem lapidem mouebant, quo ipsos distractos in pristinam gratiam concordiamque reducerent, frustra tamen id fuit, vtroque dicente, tum demum se inimicitias deposituros, cum mutuis sese vulneribus confecissent, & alter alteri luculentam aliquam inflixisset plagam. Rustico multo sæuior erat & implacabilior Opilio, magnus alens magnas venis turgentibus iras. Isque fere contemnere, pro nihiloque putare solebat, si quæ inimici sui minæ & technæ ad illum deferebantur, quod sui egregie tuendi ac hostis propulsandi conficiendique spem omnem in pedo suo, ferro egregie munito, partim vero in animi corporisque sui robore poneret. Cæterum cum Rustico aliquando significaretur, Opilionem iam solum in tuguriolo suo ruri dormire, nocte socia concubiaq; eo se cōfert, Opilionemque in vtramuis aurem dormientem venabulo transfigit. Cædis huius mox reus peragitur rusticus, quod de simultate atque inimicitia, quam cum opilione exercebat, inter omnes constaret. Itaque fuga sibi consulens delitescebat aliquandiu in vicina Hassia, spe ductus, impune se istic homicidium istud laturum. Cæterum ogdoas vix exierat, ecce tibi saltum ille

transit, in quo Illustrissimus Hessorum Princeps *Philippus, eius nominis* primus, venationes obibat, id quod homicidam istum fugiebat. Euenit ergo, vt in aprum raræ magnitudinis à canibus iam exagitatum incideret. Is recta in homicidam hunc impetum facit, eique prostrato mortifera aliquot vulnera infligit. Etsi vero ipse Princeps statim superuenerit, eumque ex apri dentibus ereptum *Hirsfeldiam* vulnerum curandorum caussa deportandum curauerit: ipse tamen ab apro vsquequaque contusus, discerptus & dilaceratus biduo post vitam cum morte commutauit. In agone porro mortis peccati sui seria pœnitẽtia ductus ingenue confessus est, hunc aprum diuinitus ad supplicium de se sumendum incitatum fuisse, eoque accurrente sibi opilionem armatum iraque incensum ac furentem ad se interimendum accurrere visum fuisse, perspicere igitur se nunc atque experiri, neminem quemque homicidam magni istius Regis Dei longas manus effugere posse. Atque ita in vera pœnitentia & ardenti inuocatione filii Dei ex hac vita migrauit.

DXXII. De Conrado Clûbero, rustico quodam.

BErnidorphii Cattorum *Conradus Clûberus* quidam ætatem egit. Hunc quidam circumforaneus mendicus non epilepsia tantum morbo cæteroqui plane abominabili correptus, sed & Leberide nudior, atque adeo Iro pauperior inuisebat, enixe rogitans, vt se diem vnum atque alterum hospicio exciperet, quo vicinis in pagis stipem ostiatim colligendo vitam tolerare posset. *Cluberus* precibus ipsius locum relinquens voti cum sui compotem facit. Quamobrem cum miser ille omne

omnes diœceſeos iſtius pagos iam peragraſſet, & ad *Nicolaum* non ſolum panibus, verum etiam larido & carnibus infumatis, & caſeis, & nummulis denique onuſtus rediret, ille maritus epilepticum tantillo tempore tam præclarum feciſſe lucrum, cum ipſe noctes atque dies laborando vix aut ne vix quidem acquirat, vnde ſe ſuoſque alat. Itaque laboribus in poſterum nuncium remittere, animumque ad mendicandum appellere cogitat. Quam quidem ad rem ne prorſus imparatus accederet, mendico iſti literas commendatitias ſuas clam ſurripit, eaſque paſſim circumferens cum ſtrenue mendicat, tum vero pro epileptico ſe gerit, ſuamque ſortem perquam miſerabiliter deplorat, atq; hoc quidem pacto non paucos & decipit, & nummis eleemoſynaque emungit. Verum quid fit? Deus iuſtus iudex nebulonem hunc paucis poſt diebus epilepſia non ſolum affligit, verum etiam ſummo cum cruciatu exſtinguit. Itaq; ille iuſtas ſe pœnas iuſto vindici dare agnoſcens cum culpam deprecatur, tum uxori etiam conceptis verbis mandat, vt epilepticum iſtum à morte ſua vltro citroque inueſtiget, illique literas furto ablatas reſtituat.

DXXIII. *De Eccleſiæ cuiusdam miniſtri Coniuge.*

AMicus quidam noſter impetrata à nobili functione Eccleſiaſtica, indignis ab ipſo illo modis circumuentus inter ſcyphos fuit. Etenim cum in gynæceo ſuo pediſſequam haberet, nullis neque corporis, neque animi dotibus ornatam, hoc eſt, vt explicatius loquar, admodũ & deformem, & ignauam, & ſalacem, & gulæ duntaxat abdominique ſuo natam, precioſioribus eam veſti-

 bus

bus indutam eleganterque comtam paſtori vino iam confecto aſſidere iuſſit. Paſtor igitur, quod vino probe madidus de forma illius iudicium facere non poſſet, cœpit illi identidem præbibere, cum eaque & colloqui, & familiarius itemque iocari. Hanc occaſionem nobilis minime ſibi negligendam ratus, hominem admonet, vt, cum muneri iam eccleſiaſtico præpoſitus ſit, ſibi de honeſta aliqua puella in vxorem ducenda diſpiciat. Hic cum Paſtor ſe dicto illi audiētem fore reciperet: Quin noſtram igitur hanc, inquit, ducis? cuius nos cauſſa omnia volumus, quippe quæ nobis multos iam annos quam diligentiſſime inſeruierit, ac ſuum nobis ſtudium fidemque abunde probauerit. Si placet, tibi nos eam in matrimonium collocabimus. Quid quæris? Paſtor quidem non extemplo annuit, illata cauſſa, rem eſſe hanc ſobrie atque religioſe peragendam. Interim tamen puellæ & ſubinde præbibit, & oculos itemque ſuos in ipſius vultu totos habet defixos. Vnde fit vt, quo magis ille vino incaleſceret, eo ipſam & ardentius deperiret, & minus perſpiceret, quam deformis ea turpiſque eſſet. Pergente porro nobili illius & formæ præſtantiam, & rei familiaris adminiſtrandæ peritiam ſummis in cœlum laudibus euehere, atque adeo hominem cohortari, vt pediſſequam iſtam duceret, ad extremum annuit. Quamobrem ne matrimonium hoc non coiret, nobilis eos continuo copulat, ita quidem vt ſponſalia etiam interuenirent, in quibus quidem in multam vſque noctem & potatur & ſaltatur. Poſtridie Paſtor ad ientaculum reuocatur. Is cum omnem iam crapulam edormiiſſet, oculatior iam multo & cautior, quam pridie erat. Conſpecta namque Sponſa iſta ſua, quæ iam vili & attrito habi-

habitu incedebat, & tum lusciosa, tum nigra etiam erat, incredibili pœnitudine duci cœpit, quod ei fidem matrimonii dedisset, sed frustra, vrgente nimirum nobili, vt nuptias, quantum quidem posset, maturaret. Quid multa? Celebrantur nuptiæ, posteaque continua fere iurgia & concertationes inter eos gliscunt, quod nympha ista cum cibis delicatioribus vesci, tum etiam vestitu lautiori indui gestiret, tum vero maxime rei familiaris administrandæ cura afficeretur prope nulla, sed prorsus eam negligeret: Cōtra vero Pastore peregre profecto, aut officium in Ecclesia faciente, & frumentum, & lardum, & butyrum, & linum, & caseos deniq; diuenderet, pecuniamque ex his redactam decoqueret turpiter atq; dilapidaret. Non patitur quidem Pastor partes suas in ipsa cum verbis tum verberibus emendanda requiri, sed frustra, podice nempe lotionem, vt est in prouerbio, semper vincente Quamobrē Pastor ad extremum duro huic nodo durum cuneum, adhibendum ratus, fuste ipsam probe probeque, dedolat, sic quidem, vt occisum se iri a sæuiente marito existimans fugam arriperet, ossuariamq;, quæ in vicino cœmiterio erat, conscenderet, atque hic quidem craniis & ossibus demortuorum insidens, totam eam noctem transigeret. Quid fit autem? summo diluculo nocteque adhuc concubia nobilis Oeconomus venationem aliquam cœmiterium transit, ac venatoriam aliquam cantilenam modulatur, delatusque ad ossuariam ventrem exonerat, minime conscius, Pastoris coniugem istic delitescere aut hospitari. Hæc igitur audiens Venatorem hic aluum exonerare, atque olfaciens etiam, tum cranium tum tibiam mox arripit, eaque in ipsius caput, insigni strepitu
 edito,

edito, eiaculatur. Qui quidem à ſpectro id ipſum quodam fieri opinatus, in pedes ſeſe, quantum poteſt, coniicit. Iſta vero oſſuaria relicta, cum marito, deprecatione nobilis interueniente, in gratiam redit, & paſſim prædicat, vt Præfectū iſtum hominem alioqui ferocem & audacem perterruerit. ita quidem, vt & fugam podice non reterſo arripuerit, & caligas itemque ſuas turpiter fœdeque coinquinauerit.

DXXVI. De Iohanne Stigelio, & Iohanne Maiore, duobus vniuerſæ Germaniæ Poëtis præſtantiſsimis.

NOn ita multo poſt tempore, quum *Iohannes Fridericus, Dux & Elector Saxoniæ, Ienæ* publicā ſcholam aperuiſſet, viſum fuit *Iohanni Maiori* eo proficiſci; cum vt Academiæ huius nouæ ſtatum coram cognoſceret, tum vt *Victorinum Strigelium*, Theologum celeberrimum, conſalutaret, tum vero maxime, vt *Iohannem Stigelium* ſibi ante hac non viſum videret, cum eoque amicitiam conſtitueret. Cæterum cum *Neoburgum* vſque famulo ſuo & ſtudioſo quodam comitatus perueniſſet, ac eam iam vrbem ingredi vellet, ecce tibi egreditur *Stigelius*, Lipſiam ad nundinas profecturus. Quod vero ex *Maioris* & inceſſu, & habitu, & comitatu deniq; facile perſpiceret, eſſe hominem aliquem literis haud mediocriter tinctum, venit ipſi in mentem ſuſpicari, eſſe ipſum illum *Maiorem Poëtam*, præſertim cum talis iam omnino appareret, qualem quidem alii ipſum ſæpenumero deſcripſerant. Ideo hoc eum carmine alloquitur: *Dic mihi quo properas, quo tendis amice Viator?* Cui cum ille reſponderet. *Tendo Ienam ſtudiis inimicam, tēdo Gehennam*: cœpit *Stigelius* mox quærere, ecquis eſſet,

eſſet, cumque nomen ille ſuum minime diſſimularet, gaudio exſiliens *Stigelius* pedem mox refert, *Maioremque Ienam* deducit, vbi non ſolum ab ipſo illo, verum cæteris etiam Profeſſoribus pleriſque omnibus liberaliter fuit prolixeque acceptus, in ſummoque honore dies complures habitus. *Ihenam* porro gehennam appellabat *Maior* propter vnum *Flacium*, ſacras ibi literas interpretantem, quod is quidem fax eſſet atque tuba omnium in Eccleſia turbarum, atque *Philippum Melanchthonem, Theologum ſummum & incomparabilem*, cane peius atque angue odiſſet.

DXXV. De Iohanne Lonicero, & Senatoribus Marpurgenſibus.

QVo primum tempore *Philippus*, *Landgrauius Haſsiæ*, Princeps omni laude cumulatiſſimus, *Marpurgi* Scholam publicam aperiebat, dici non poteſt, quantæ literarum ſtudioſis cum ciuium filiis, imprimiſque iis, qui artem exercent lanificam, digladiationes ſubeundæ fuerint. Quid quæris? Quoties ſcholaſticus aliquis ſolus in cerdones iſtos incidebat, toties verberibus probe ab ipſis probeque mulctabatur. Idem contra factitabant literarum ſtudioſi, ſi quando ciuis cuiuſpiam vnius dabatur ipſis poteſtas. Vnde cædes interdum exſiſtebant quædam, iam ex ciuibus, iam ex ſcholaſticis vno aliquo occidente atque deſiderato. Deterior tamen ſtudioſorum ſemper erat conditio: hos ſiquidem & numero ſuperabant ciues, & antecedebant armis, & loricati plerunque nocturno tempore per plateas teſtudine tibiiſque canentes, magno impetu cateruatimque tum obruebant, tum opprimebant. Quodam porro tempore, cum nobilis quidam à *Carben*, doctus & egregius

gius adoleſcens poſtridie in patriam remeaturus, amicis quibuſdam ſuis cœnam dediſſet, cum iiſq; poſtea animi relaxandi cauſſa per plateas oberraret, ac fidibus caneret, ecce tibi proruunt ex domo quadam nonnulli ciues, ciues autem? imo vero centauri vino madidi vel potius furentes, ipſiſque manus afferunt, tametſi laceſſiti ab illis aut verbo aliquo violati haud eſſent. Hos cum partim in fugam conieciſſent, partim vero conſauciaſſent, nobilem à *Carben* ad extremum fortiter ipſis maſculeque reſiſtentem contrucidant, è medioque tollunt. Id cum cæteri Academiæ proceres, tum vero *Iohannes Lonicerus Rector* grauiter admodum moleſteque præter cæteros ferebat, ideoque Marpurg. mores ab omnibus humanitate tum quidem remotos epicedio eo, quod in nobilis interfecti honorem compoſuerat, acerbe & aſpere perſtringebat, cuius quidem exordium hoc erat:

Barbara gens inimica bonis, ſtudiiſque bonorum.

Quod vero hoc carmen non publice ſolum collegii templique valuis affixiſſet, verum typis etiam deſcribendum curaſſet, incredibile eſt, quantopere eo nomine Marpurg. ei ſuccenſuerint. Ne multa, toti mehercle in fermento iacebant, quod ad alias quoque gentes hinc emanaturum perſpicerent, qualeſnam eſſent. Itaque *Lonicero* ad Principem dicam impingunt grandem, rogantes, vt palinodiam ipſum canere iubeat. At vero tantum abeſt, vt hoc ipſum obtinuerint, vt Princeps potius grauiter ipſos obiurgatos è conſpectu ſuo faceſſere iuſſerit, hoc quidem verborum genere vſus: *Si graue eſt vobis atque moleſtum vos tales dici, facite, eam in curam incumbatis, vt ne tales vos præſtetis.* Et vt deinceps condocefaciam vos maiori erga literatos humanitate vti, aureos mihi du-

cen-

centos numerabitis, quod cædis istius auctores fuga elabi, ac subducere sese passi estis. Atque hac quidem correptione *Princeps* sua & mulcta perfecit, vt multum illi de ferocia pristina sua remittentes, humaniores deinceps minusque feros se cum docentibus, tum vero discentibus in Academia ista noua sese præberent atque impertirent.

DXXVI. *De Doctore Andrea Hyperio.*

ANdreas *Hyperius*, sacrarum olim literarum in inclyta Schola Marpurgensi interpres fidelissimus, *Iohanni Rodolpho Bullingero* cum cibum præbebat, tum etiam hospitium. Is pecuniis suis è mercatu Francofortensi nondum acceptis, *Hyperium* rogabat, vt ne aureum sibi vnum atque alterum mutuum dare grauaretur. Quod enim rustici lignorum numerum bene magnum deportassent in vrbem, in animo ipsi erat copiam eorum tantam nunc emere, quantam quidem frigori impendentis hyemis propellendo sufficere posse arbitrabatur. *Hyperius* nummos illi petitos haud repugnanter annumerans, inquit: Docebo te ego artem, *Iohannes Rodolphe*, quam quidem exercens, poteris vel vno lignorum vehiculo hac hyeme calefieri, ac ipsa illa ligna nihilominus ineunte postea vere rursus diuendere. Istam vero artem, inquit *Bullingerus*, discere ego atque tenere percuperem. Disces igitur eam, respondet *Hyperius*, arrige aures. Noui olim *Lutetiæ Parisiorum* quendam literarum studiosum, *Scotum Eduardum Altuellum*, qui, similiter atque tu, circa hoc tempus ligna sibi comparabat. Quæ quidem tametsi neq; foco apponeret, neque igni subiiceret: nihilo tamen secius iis ipsis per omnem hyemem, frigore

etiam quam vehementiſſime ſæuiente, calefiebat. Etenim quoties gelu nonnihil affligebatur, toties ligna iſta ex infima hoſpitii ſui parte deportabat ad ſupremam, atque ita quidem efficiebat, vt toto corpore æſtuans, aliquot horas vacare literis ſine vllo frigoris ſenſu atque moleſtia quam commodiſſime poſſet. Quod ſi vero calore eo ſublato iterum vexari ipſum algore aliquo contingeret, ligna iſta ex ſuprema ædium parte rurſum deferebat ad imam: atque hoc quidem pacto cum omnem frigorum vim hyememque propulſabat, tum valetudini etiam ſuæ mirum in modum conſulebat, tum vero maxime parcebat nummis. Ligna namque ea nulla ſui parte imminuta aut conſumta, & prorſus precio exacta hyeme vendebat, quo antea mercatus fuerat.

DXXVII. De eodem.

OLim *Philippus*, *Cattorum* Princeps inclytus, quem honoris cauſa nomino, *Andreæ Hyperio, Theologo Marpurgenſi*, negotium dabat, vt omnes per vniuerſam Haſſiam tum Eccleſias, tum etiam Scholas viſeret, adiunctis illi & *Leonardo Criſpinio*, Hombergenſis Eccleſiæ antiſtite, & *M. Iohanne Ruelino, Quæſtore Sontranenſi*, homine apprime docto, & *Friderico Keudelio*, & *Hartungo* itemque *ab Eſchennewega* nobiliſſimis, præſtantiſſimis, ſpectatiſſimiſque viris. Quod vero in oppido N. Paſtoris intereſſent concioni, *Hyperius* omnes è templo imagines, præter vnam *Diui Georgii* equo inſidentis ſublatas conſpicatus, Paſtorem à concione hanc in rationem affatur: Enimvero in laude ponendum eſt *D. Paſtor*, quod idola omnia è templo exturbaueris tuo. Sed poterat iſte quoq; *Georgius* (digito illum monſtrans) alio commigra-

grare. Paſtor, eo audito, altero mox die, quam *Domini Viſitatores*, quos diximus, digreſſi ab ipſo fuerant, *Diuo Georgio* mandat, vt ex templo iſtinc faceſſat, alioque ſe conferat, quippe qui ſatis iam diu hoc in hoſpitio hæſiſſet. Ita bonus *Georgius* cum caballo ſuo ſtrigoſo, macilentus & ipſe (diu enim erat, cum cibum ceperant nullum) ſolum vertere, in exſiliumque proficiſci cogitur, lacrymis ipſum planctuque aniculis quibuſdam multum proſequentibus.

DXXVIII. De N. N. Nobili.

FVit olim in aula *Philippi Landgrauii Haſsiæ*, magnanimi illius, ac per omnem *Europam* celebratiſſimi Herois, quem honoris cauſſa nomino, adoleſcens quidam ſummo loco natus, in quo tu plane nihil, niſi maiores ſpiritus nobilitatem aliquam ſpirantes, præ ſeque ferentes, ac eam morum grauitatem deſiderares, quæ quidem ei hominum generi maxime conuenit. Etſi enim omni copiarum genere abundabat, ordinis tamen ſui atque conditionis ratione habita propre nulla, cum veſtitu vtebatur admodum vili atque vulgari, tum nemini ſeſe præferens, quoſcunque ſuam in familiaritatem recipiebat, cum iiſque & iocabatur ſedulo, & ſuauiſſime itemque viuebat. cæteroque pius, & ſobrius, & caſtus, & officii plenus, quatenus iſtæ quidem virtutes in hanc ætatem cadere poſſunt atque gentem. Eum *Princeps* hanc aliquando in rationem compellabat: Haud te clam eſt *Hermanne*, diebus me hiſce tui loci homines quoſdam cum ornaſſe, tum amplificaſſe etiam, ita quidem, vt hunc in numerum conſiliariorum meorum allegauerim, illum crearim *Mareſchallum*, alium fecerim cameræ, alium aulæ Magiſtrum,

gistrum a, lii archimagistri personam imposueri m alii venatoribus, alium saltuariis meis regendis præfecerim, & alium denique huic, alium illi muneri, vel in aula vel extra illam in præfecturis nostris hinc inde obeundo præfecerim, præposuerimque. Ecquando tu ergo *Hermanne*, grauitatis personam assumens, sapere tandem incipies, vt similiter, atque illi, ad dignitatem aliquam à nobis prouehare? *Herman du weist, das wir etliche vnserer vom Adel zu Ehremâmptern erhaben, wann wil tu einmal weiß werden, daß du auch môgest empor vnd zu Dignitâten kommen?* Respondit Principi *Hermannus*: Ego vero, *Illustrissime Princeps, Clementissime Domine*, sapiam, ac meam tibi prudentiam probabo, quando tu cunque voles. *Gnâdiger Herr, wann nur E. Fürstl. G. wôllen, so will ich weiß werden.* Princeps admirabundus, quando ego velim, inquit? Quid isthæc (malum) sibi vult oratio tua? Nunquid iam pridem optauimus, alium te esse atque es? *VVann wir wôllen. VVas sagstu da? VVir hetten vorlangst gern gesehen, daß du werest weiß worden.* In nostrane manu est, vt tu sapientior euadas? Est vero, *Domine*, inquit *Hermannus*, id ipsum. Vt primum me enim ad dignitatem aliquam prouexeris, habebor equidem sapiens, vt maxime non sim. *E F.G. gebe mir ein Ampt. so muß ich wol weiß seyn, ich sey es, oder sey es nicht*, tacite innuens, se posthabito quosdam prouectos esse, quibus ipse quidem prudentia, rerum vsu experientiaque nihil concederet. Quo audito *Princeps*, scite profecto respondisti *Hermanne*, ac prudenter, inquit, Quippe *honores mutāt mores, ac magni animi magnis honoribus fiunt*. Liu. lib. 4. Dec. 1. pag. 150. fac. 2. Age habebitur tui ratio, statim vt prouehendi tui obtulerit sese nobis occasio: Ac non

non ita multo post prouinciæ ipsum cuidam suæ regendæ proposuit. Quo quidem in munere sic sese ille tractauit, vt ius æquabiliter administraret omnibus, & laudem sine inuidia inueniret, & non solum *Philippo* heroi, verum huius etiam filio *Domino Guilielmo*, cordatissimo & literatissimo *Principi*, cuius memoriam nulla vnquam delebit obliuio, ac futura est certe in benedictione æterna, suam fidem atque industriam satis probaret superque.

DXXIX. De Philippo Landgrauio Haßiæ, & Sebastiano Schertelio.

PHilippus Landgrauius Hassiæ

Quo iustior alter
Nec pietate fuit, nec bello maior & armis,

quum *Carolo V.* ad Ingolstadium bellum faceret, vespera quadam præcipuis belli Ducibus cœnam dabat. In qua quidem *Princeps* vultum fingens, ac quandam animi ægritudinem præ se ferens, subtristis & cogitabundus assidebat. Eius rei quæ caussa esset miratus *Schertelius*, vir & consilii magni, & virtutis, ex ipso quæsiuit: Ecquid sibi ista animi tui rara & insolita ægritudo vult? verbum prope facis nullum, cogitationibus profundis totus immersus. Id quod non mihi modo, sed cæteris etiam Centurionibus meis perquam sane mirandum accidit. Huic *Princeps* respondebat: Mihi vero *Scherteli* in mentem veniebat cogitare, *Christo* me *Iesu* multis nominibus esse superiorem. Tune filio isto sis Dei superior? inquit *Schertelius*, Dii vero meliora! Quæ (malum) isthæc vecordia est? Facessat ista opinio atque persuasio *Princeps* contra respondet: Nunquam tu mihi *Scherteli* persuaseris, vt animum ab ista cogitatione abducam meum.

meum. Itaque iterum atque iterum quam constantiſſime, atque adeo omni aſſeueratione affirmo, *Chriſto* me *Ieſu* multis partibus præſtare. Hic quum *Schertelius* aliquandiu admirabundus aſſediſſet, quæſiuit tandem ex *Principe*, ecquanam parte *Chriſtum* ſe antecedere putaret? Tum *Philippus* heros, Ego vero, inquit, Dominum Ieſum Saluatorem & Redemptorem meum eo antecello, quod proditionibus plane circumfluo, hiſque ipſis omnia ſunt caſtra mea vſquequaque repleta, cum ipſe vnum duntaxat habuerit proditorem *Iudam*. Quo quidem audito cum ipſe *Schertelius*, tum cæteri etiam belli Duces plane conſternati & attoniti quod contra mutirent, habuerunt plane nihil. Itaque non multo poſt domum ſe retulerunt, ægre ferentes, ſuam fidem Principi in dubium venire, ſuſpectamque eſſe. *Philippum* porro *Principem* vera locutum eſſe, poſtea euentus demonſtrauit, vt iam mittam dicere, quod ipſe Cæſar illi enunciauit, maiores ſe cotidie ſumtus in proditores effundere, quam ipſe cum ſocio *Saxone* in vniuerſum exercitum faceret.

DXXX. *De Doctore Iuſto Didamaro, & Iohanne VVormatienſi, Henſeln von VVorms cognominato.*

HAbuit *Guilielmus Landgrauius Haßiæ* in veredariis ſuis *Iohannem quendam VVormatienſem*, illum quidem & viarum omnium per vniuerſam Europam egregie gnarum, & officii plenum, & perquam facetum hominem, ſed inſigniter nequam, atque adeo omnium non bipedum ſolum, ſed etiam quadrupedum nequiſſimum. Hunc *Iuſto Didamaro Iureconſulto Conſiliarioque ſuo* ad Imperii comitia proficiſcenti adiungebat, eius vt opera

opera & in abeundo & redeundo, & literis denique vltro citroque mittendis, si res cogeret, vteretur. Proinde cum *Didamarus* aluum aliquando esset exoneraturus, seruum istum suum aduocat, ac anitergium sibi aliquod afferre iubet. Is stramineum mox manipulum contortum colligatumque *Doctori* exhibet. Quo ille conspecto exclamat, Papæ *Henseli* quæ (malum) hæc est inconsiderantia; mihi primum Doctori, tum Consiliario, postremo Principis Legato atque Oratori, vsque adeo durum afferre anitergium? Apagesis in malam rem cum isthoc culitergio tuo illo quidem non nostris, sed rustici mediastini natibus extergendis idoneo atque accommodato. Nam ego quidem vtique meum eo podicem prorsus perfricuerim & consauciauerim. Quamobrem fac, vt de molliori aliquo vel ex fœno, vel cordo, vel charta denique facto mihi dispicias. Veredarius igitur ad Doctoris vestem vndulatam pellibus vulpinis suffultam conuersus, manicam inuertit, ac pellis vulpinæ laciniam inde aliquam cum aufert, tum Doctori affert. Qui eo viso, ipsum collaudans inquit: Iam vero, *Henseli*, negotium tuum curasti probe. Istud scilicet anitergium podici respondet nostro; *Henselius* igitur gratiam se non paruam ea re iniisse à Doctore intelligens, illi loco postea secreto insidenti, nunc fœnum, nunc cordum, nunc stupam, nunc linum, nunc chartam, nunc pelles deniq; vulpinas porrigit. Tum autē cum primis gratiam se multo maximam à *Doctore* inire sentiebat, cū anitergia vulpina ipsi traderet. Quocirca tantisper ad vestem illius vndulatam confugit, dum pelles vulpinas omnes ex vtraque manica abstulisset. Miratur quidē *Didamarus*, eccunde illi pelles vulpinæ suppete-

peterent, interim tamen ne minimo quidem suspicionis odore sentit, ex sua eas veste eximi. Etenim *Henselius* ab ipso interrogatus, eccunde eas acciperet, respondit, hospiti esse pallium reiectitium, pellibus istiusmodi suffultum, indeque se illas exscindere. *Didamarus* fidem ei adhibet, quātumuis nescius haud esset, nihil eo nequius ne fingi quidem fierive posse. *Nam vt quisq; est vir optimus, ita difficilime esse alios improbos suspicatur.* Cæterū cum domum iam diis hominibusque applaudentibus rediisset, vxor eius exacto triduo, cum alias ipsius vestes, tum vndulatam etiam illam togam setaceo euersuta ac repurgatura, animaduertit, manicam togæ istius vtramque pelle vulpina omni nudatam despoliatamque esse. Itaq; ex marito percontatur, qui fieret, quod manicæ vestis vndulatæ pelles vulpinas haberēt iam plane amplius nullas. Cassæne igitur manicæ sunt pellibus, inquit? Ac vestem mox ipsam contemplans reperit, rem perinde sese ac vxor narrabat, habere. Itaque nunc demum subodorari accipit (homo alioqui naris minimè obesæ) fucum sibi à veteratore isto factum esse, & suis ipsius pellibus podicem se suum istis in comitiis extersisse, & rem ordine omnem coniugi suæ non sine stomacho commemorat, in sinumque effundit.

DXXXI. *De Studioso quodam Hamburgensi.*

VEniebat olim ad *Dominum Doctorem Lutherū* Theologum optimum maximum, quem honoris caussa nomino, *Mercator quidam Hamburgensis*, homo & diuitiis affluens, & consularis, & magnæ deniq, apud suos auctoritatis. Hic filium suum ipsi commendabat, vt huius tum mensa, tum

tum hoſpitio vteretur. Quum autem inter miſſus cæteros, armi quoque veruecini, & anſer itemque aſſus in cœna apponeretur, Venalitii filius anſerem ſibi probe deglutiendum animo deſtinans, probe ipſum probeque excoriabat. Id quod cæteri quidem conuictores tacito quodam riſu proſequebantur, *Lutherus* vero atque *Philippus* grauiter ferebant, diſſimulabant tamen propter ipſius parentem, virum & honoratum, & egregium, & ipſis apprime carum. At vero cum nullum ille excoriandi anſeris neque modum neque finem faceret, cœpit ad extremum *Lutherus* ſtomacho nonnihil iracundiaq; exardeſcere, atq; hanc quidem in rationem mercatorem ridente ore compellare Ecquod quæſo *Domine*, artificium manuarium filium tu tuum docendum curaſſes, ſi is quidem ad diſcendas literas minus idoneus fuiſſet atque accommodatus? Artem medius fidius ſedentariam didiciſſet ille nullam, reſpondebat Mercator, ſed rem certe, mercaturis faciendis, noſtro quidem exemplo, quæſiuiſſet. Tum *Lutherus*, ſi animum ille ad artem coriariam adiunxiſſet, inquit, næ poterat ille hanc ipſam artem cum celeriter arripere, tum dexterrime etiam tractare, quod huiuſce quidem nunc rei præclarum ſpecimen in anſere iſto dederit. *Er hette warlich einen guten Gärber geben, dann er hat das Gänsleder dißmal gar wol gearbeitet.* Quo quidem audito, & anſere ſimul inſpecto, Mercator, cæteris effuſe ridentibus, filium his quidem verbis corripit: Vide nebulo, vt iſthac morum tuorum ruſticitate aliis deridendum te exſibilandumque propinaueris. Caue per deos noſtrumque tui amorem idem poſthac faxis, poſteaque conuerſus ad Lutherum Equidem per quam raro ſum domi, inquit, ſed maximam

æta-

ætatis meæ partem tum in Belgio, tum in Anglia, tum in aliis etiam regionibus conficio. Vnde fit, vt nobis mater eius vxor mea filium hunc noſtrũ, vtpote unicum & ſibi incredibiliter carum indulgentia iſta lenitateque ſua corrumpat. Verum vt ne impune iſtud ferat, pro ipſo pœnas nunc luam, depromptiſque aureis mox duobus vinum afferendum curat, quo iſtam filii ſui maculam eluat. Etſi vero Lutherus, quo de quidem ſcite admodum ac vere maximus ille *Maior* atque adeo incomparabilis Poëta cecinit:

Iapeti de gente prior, maiorque LVTHERO
Nemo fuit, ſed par docte MELANCHTHON eras.

Manibus pedibuſque obſiſtebat, vt ne idipſum faceret, ad extremum tamen *Venalitii* vtpote hominis ſibi amiciſſimi, & ſingulari, quod ad rem maxime attinet, pietate præſtantis, precibus locum relinquit, & ipſum itemque rogat, vt iſthanc filii correptionem liberiorem ſuam mitiorem in partem interpretetur: Conſueuiſſe ſe quippe ne Comitibus quidem atque baronibus parcere, ſi hos quidem præter decorum quid committere animaduertat. Mercator hac Lutheri diſciplina maximopere collaudata, per quam ſe poſtea hilarem exhibuit, maxime cum videret, filio ſuo *Lutherum & Philippum* illum magnum, magnum autem? imo maximum identidem tum præbibere, tum familiares etiam cum ipſo ſermones conferre, obliterata prorſus ac valere iuſſa moleſtia plane omni, quam quidem ex illa anſeris iſtius nudatione excoriationeque cepiſſe videbantur.

DXXXII. *De Doctore Eraſmo Albero.*

QVum *Doctori Eraſmo Albero* in obſidione Magdeburgica conſtituto, ac omnium fere rerum inop-

nopia laboranti, honeſtus & pius quidam ciuis
iſcium ferculum quoddam dono offerret, *Albe-*
rus gratiis pro munuſculo hoc ciui actis hanc in ra-
ionem allocutus illum eſt: Equidem omnibus
modis cuperem te, vtpote hoſpitem mihi longe
omnium & gratiſſimum & exoptatiſſimum, pi-
ſciculis hiſce mecum vna veſci: At vero ligna me
deficiunt, quibus ignem admouens atque ſubii-
ciens,eos elixem coquamque. Sed bene habet,
Deus opt.max.& de his ipſis(ſpero equidem)cle-
menter mihi paterneque prouidebit. Quid quæ-
ris? Vix aut ne vix quidem effatus hæc erat, ecce
tibi prouolat ex caſtris *Mauritianis* globus quidam
bombardicus vaſtæ molis in ipſam illam *Domini*
Alberi domum, de trabeque quadam fragmen-
tum ſatis grande demolitur, nemine omnium,
qui ædes iſtas incolebant,læſo aut offenſo. Itaque
Doctor Alberus idipſum conſpicatus, Vide, inquit,
nunquid prædixi Domino Deo noſtro curæ futu-
rum, vt materia nobis ſuppeteret, qua piſciculos
hoſce noſtros mitigaremus? An me ſpes hæc mea
exſpectatione fruſtrata eſt,aut fefellit?

*D. M. Chriſtophorus Irenæus in explicatione Euan-
gelii XV.*poſt Trinit pag.107.vnde hæc in Latinum
ſermonem tranſtulimus.

DXXXIII. *De quodam Paſtore, & villico ipſius inſulſo ruſtico.*

ERant *Paſtori* cuidam pagano, quocum omnia
mihi ſummæ neceſſitudinis iura intercede-
bant,villici tres,quibus exacta iam meſſe frumen-
toque omni in horreum deuecto cœnam dare
conſueuerat. Horum vnus *Cyriacus* nomine cibis
etiam atq; etiam ſalitis mirum in modum afficie-
batur, ita quidem, vt nullum tu cibum tam pro-
be

be impenſeque ſalires, quin ipſe inſuper plu[s]que ſalis ei identidem aſpergeret. Quid quæris neque caſeo veſcebatur, niſi ſale affatim conſper[ſ]ſo. Quodam autem tempore coloni illi tres, *Ti[l]lemannus, Ludouicus*, & itemque *Cyriacus*, à Paſtore ſuo prolixa cœna accepti pollicentur, ſe poſtridie redituros, & tum anſerem, tum par gallinarum, tum ferculum etiam piſcium allaturos, vt iterum reficere ſeſe atque recreare poſſet. Albicante igitur iam die ac prima luce affert *Ludouicu[s]* anſerem, *Tilemannus* gallinas duas. Vnus *Cyriacu[s]* circa veſperam demum, primis ſe iam tenebri[s] intendentibus, venit, ac mulos prægrandes octo affert, hiſque parochi vxori traditis, inquit: Hem, mea Commater, piſces ex ſententia na[c]ctus ſum: hi mihi ne corrũpantur cautio eſt. Fac igitur, vt ipſos elixans ſale probe probeque condias. Paſtoris vxor inique feres, quod ſus Mineruam docere inſtitueret, toto animo in eam cogitationem incumbit, quemadmodum ſtipitem hunc nequitia aliqua efficeret. Non enim iam primum illi obiecerat, quod cibos pleroſque omnes minus large & liberaliter ſaliendo corrumperet. Quamobrem cum piſces tum depurgatos, tum deartuatos fruſtillatimve conſciſſos mitigare iam vellet, maritum ex hypocauſto euocat, illique indicat, quemadmodum à *Cyriaco* admonita fuerit, vt probe illos probeque ſaliret. Quod igitur bona tua cum venia fiat, inquit, mingam ego in hoc cochlear, ac piſces elixans iubebo, vt deguſtet, an ſatis eos ſalierim, necne? Non diſplicet marito machinamentum. Proinde *Cyriacus* non ita multo poſt euocatur, illique cochlear ſatis capax lotio repletum porrigitur, ac deguſtare iubetur, nunquid ſatis ſaliti ſint piſces?

Ille

Ille garum esse ratus, muliebre lotium auide exsorbet, collaudataque matronæ industria inquit: Hos tu quidem hercle pisces perbene affabreque sajiisti, næ isti palato respondebunt nostro *Eben recht, eben recht, das habt ihr wol troffen mit dem Saltz, die werden leiden gut werden, die dienen vor mich.* Interea vero dum fungus ille abest, Pastor cæteris significat, quamobrem accersitus ab vxore sit, nimirum, vt lotium ipsius pro garo hauriat. Proinde ex redeunte sciscitantur cæteri, risum ægre tenẽtes, eccur euocatus fuerit? Ille euocabat equidem, inquit, à domina commatre mea, vt degustato garo iudicium facerem, num pisces, qui nunc mitigantur, satis saliti essent. Ac probe quidem illos ipsa probeque saliit, ita vt dubium non sit, quin vestro ii sint palato responsuri: *Sie hat sie warlich gar wol gepfeffert, sie zingern rechtschaffen, sie werden euch gefallen, vnd auff dem Zânchen schmecken.* Quo audito cæteri risu tãtum non corruentes respondent: Tu vero insulse nebulo sale expleri haud potes: tu mediusfidius vel saccaro salem præferas. Paulo post sternitur mensa, apponuntur dapes, curatur curicula, & in mulctam noctem bibitur. Cum primis autem omnium tela, *in Cyriacum* certatim dirigebantur, vt hunc quidem poculis obruerent, vinoque probe madidum redderent. Quapropter cum Pastoris vxor ipsum & vino iam confectum esse, & dormiturire animaduerteret, poculum satis capax depromit, idque vino repletum illi præbibit, exhaustumq; *Cyriaco* ostendens, inquit: Vidẽ tu *Cyriace* Compater, quam pulcre hoc exinaniuerim? Equidem mox illud tum eluam, tum refrigerabo, vt potus tibi sit eo & gratior, & iucundior, & salubrior, ac foris illud lotio suo implet, post-

posteaque in hypocaustum reuersa, *Cyriaco* apponit, quem quidem, ipsa digressa, somnus iam arctus complexus fuerat. Quamobrem cum sesquihoram ferme dormiisset, illa hominem vellicans & excitat, & hunc ad modum alloquitur: Enimuero, Compater *Cyriace*, iam non dormiendi est tempus, sed potandi. Quousque stertis somniculose? Excita ex somno poculum, mihique tandem aliquando responde. A te quidem sane reliquis sitiendum est. Facessat iste languor & sopor. Ille ergo arrepto poculo: Item mea Commater, inquit, vt ipsa coram oculis vsurpes tuis, quanti te faciam, ecce tibi cum poculum hoc vnico haustu epotabo, tum domino etiam tuo, Propatri meo, suauissime præbibam. Nec mora illud mox moxque exsiccat, ac nonnihil nauseans inquit: Vah quam tepidum & insipidum hoc est vinum? Equidem nauteam bibere mallem: *Ey Gotts kôrein, wie ist der VVein so warm? wie schmeckt er so lâppisch. Môcht einer doch lieber Compost Solen, oder ich weiß nicht was, sauffen.* Cui Pastoris coniux, *Cyriace* Compater, respondet, tua vtique culpa id accidit, qui scyphum horam integram eoque amplius in mensa reliqueris, anteaquam euacuaueris. Cui ille fidem habens petiit, sibi pocænium propinari, vt vappam istam ex gutture proluat. Quo quidem porrecto vna cum cæteris bene potus domum discessit.

DXXXIV. *De Caspāro Rodolphi, & Iohanne Pistorio.*

SOlebat *Casparus Rodolphi*, Dialectices olim in schola Marpurgensi Professor, auditores suos, imprimisque eos, qui ad primam Philosophię lauream iam aspirabant, singulis prope mensibus dispu-

disputando exercere: ita vt ipse quidem disputationibus præesse, vnus vero ex scholasticis respõdentis partes sustineret, ac Candidati cæteri argumentis suis vtrumque ipsorum peterent atque oppugnarent. Antea vero quam conflictus hic scholasticus publice fieret, cogebantur studiosi argumenta sua ad vnum omnia ipsi inspicienda exhibere, non eo quidem consilio, emendare vt ea atque corrigere, si minus recte formata illá fortasse essent, sed vt postea illa eo facilius citraque puluerem dissoluere atque refutare posset. Cæterum quum ordo iam *Iohannem Pistorium*, magni illius *Pistorii*, quem honoris caussa nomino, filium postularet, & vt ipse *Casparo* contradiceret, ostendit illi quidem argumẽta sua, sed certa quædam, non omnia, quod certum illi esset, Dialecticum hunc theoricum magis, quam practicum, & non disputatorem, sed ostentatorem & Stentora clamosissimum dignis modis accipere & exagitare. Quamobrem cum ea *Pistorii* argumenta *Casparus* promte iam soluisset, quæ quidem ante triduum & legerat & relegerat, & diu multumque ventilarat, cœpit ad extremum *Pistorius* ea in ipsum tela eiaculari, de quibus eum celauerat. Vnde fit, vt non ita promte expediteque ea refelleret, vt priora illa præuisa, sed pessime staret, & quã turpissime se daret. Quid quæris? Et frontẽ subinde *Sueuus* cornupetæ tauri instar feriebat, & titubabat, & non artificio, sed conuitio ipsius argumenta soluebat, &, vt paucis deniq; omnia complectar, tanquam mus in pice hærebat, anxius & solicitus, quemadmodum inde eluctaretur. Ad extremum tamen hoc elogio demulcere adolescentulum atque placare studebat vt diceret: summum tibi atq; adeo diuinum est ingenium.

Z Vide,

Vide, vt ne eo abutare, ſed parentis tui veſtigiis inſiſtens, qui quidem cum literatiſſimus ſit, tum pacis etiam tranquillitatiſque & ſtudioſiſſimus, ac incredibili modeſtia præditus. Ac vero cum *Piſtorius* hoc illius elogio haud delinitus, plus pluſque illi inſultaret, veritus *Sueuus*, ne non penitus pudefieret & exſibilaretur, diſputationem abrupit. Incredibile autem eſt, quantam Studioſi plerique omnes voluptatem ex hac velitatione, quæ puero annorum circiter 13. cum ſexagenario hoc Dialectico intercedebat, perceperint, præſertim cum hic haſtam abiiceret, harenaq; cederet, atq; adeo fugam capeſſeret, cum aliorum alioqui argumenta prius viſa, cognita, & ponderata, thraſonico quodam faſtu atque ſeſquipedalibus verbis ſoluere conſueuiſſet, iam vero magis mutus eſſet, quam piſcis, ac nihil prope haberet prorſus quod puero huic, illi quidem adhuc balbutienti, ſed mehercule acuto & literato reſponderet.

DXXXV. De M Sebaſtiano Froſchelio, Eccleſiæ VVittebergenſis Archidiacono, & N. N. Iuriſconſulto.

EQuidem à doctis exploratæque fidei hominibus accepi, fuiſſe olim *VVittebergæ* in cœtu ſcholaſtico *iuris quendam Doctorem*, qui quidem *Froſchelii* filiam natu minimam afflictim deperierit, vxoremque ducere omnibus modis exoptauerit. Quid vero obſtiterit, quo minus voto illi hoc ſuo potiri haud licuerit, equidem dicere non habeo. Fieri vtique poteſt, vt *Froſchelius* aliquid in ipſius vel perſona, vel fortuna, vel moribus, vel eruditione denique deſiderauerit. Fortaſſe religio quoque ipſi fuit, cum homine *Iuriſconſulto* contrahere affinitatem, eique filiam in matrimonium

con-

collocare. Non est enim inuenire Theologos nullos, qui *Iurisperitos* plane auersantur, atque adeo cane peius & angue oderunt, nulla alia, quidem de caussa, nisi quod *Iure* sint *Consulti*. Quam vero hoc pie ab illis, & quã recte rationeque fiat, ipsi mehercule viderint. Cæterum ne *Doctor* ille voti sui non compos euaderet, *Froschelium* veluti patrem alterum obseruabat. Etenim conciones ipsius tum matutinas, tum meridianas, tum vespertinas frequentabat, & eum fere quotidie inuisebat, non solum illius filiam, sed & ipsum illum munusculis identidem ornabat, & nihil deniq; eorum prætermittebat quicquam, quo quidem *Froschelium* se demereri & deuincire sibi posse arbitrabatur & confidebat. At vero omnia hæc boni *Doctoris* officia in nihilum prorsus occidebant, quod *Froschelio* in animo non esset gnatam ipsi suam nuptum dare, licet eam amantissimam ipsius esse, & nubere ei percupere non ignoraret. Vt ergo *Doctori* tandem aliquando ostenderet planumque faceret, quomodo affectus erga ipsum animatusque esset, ecce tibi illum iam secum prorsus sic alloquitur: Quin animi caussa rus vna concedimus, & exspatiamur. Gener non re, sed spe *Froschelio* mox morem gerit. Is per eam vrbis partem illum ducit, qua ad locum supplicii itur. Quum autem non ita procul inde iam abessent, ecce tibi corui mirum in modum crocitant, ita quidem vt garritu eos suo ipsorum aduentui certatim gratulari diceres. Itaque *Doctor* in hæc verba prorupit: DEVS bone, quantus hic est coruorum crocitus, quantus strepitus! Huic *Froschelius* hanc in ratione respondet: Ferme nouerunt auiculæ istæ, ac meo nunc aduentu conspectuque lætantur, quippe haud ignaræ, me non parum qui-

dem sæpe ipsis aliquem adducere, quo quidem pascantur & vescantur, ideoque in spem veniunt, te quoque sibi adductum à me nunc iri, quem deglubant & deuorent. Enimuero sum Archidux montis Caluariæ. Quo audito *Iurisconsultus* homo naris minime obesæ satis intellexit, frustra se *Froschelii* filiam amare & ambire. Vt ne igitur aliorum ludibrio & diuexationi ob hanc repulsam prostaret, postridie statim *VVitemberga* discessit, in patriamque suam se retulit, *Froschelio* ipsiusque filia in æternum valere iussis.

DXXXVI. *De adolescente quodam nobili.*

VIdi ego meis oculis rarum amoris signum. *Assidebat nobilis quidam* (insanus præ amore) *iuuenis* nobili & honestæ cuidam fœminæ viduæ, cuius nuptias ambiebat, & progressu tẽporis consecutus est. Hic in prandio ad mensam cũ colloqueretur, ecce vena in temporibus prope aures illi sponte aperta est, & profluxit copiosus sanguis, quem strophiolo compescere conatus est. Hæc ipse vidi, cum vtriq; in mensa assiderem, in arce quadam, eo ad nobilis cuiusdam curam vocatus.

Cornax lib. 1. cap. 3. Consultat. medicar & Ioh. Schenckius de Grafenberg in obseruat. medic. obseru. 244.

DXXXVII. *De quodam Mercatore.*

VIr quidam mercator ex amore in insaniam deductus, melancholicus effectus est, mirisque visis etiam interdiu, nedum noctu agitabatur, modo in iram ac furorem concitus, mox placabilis in risum effusus, amatæ speciem se in momenta singula in conspectu habere affirmabat: illi blandiebatur, ac si præsens fuisset: mox, quod se amantem redamare nollet, miris increpabat modis. Omnis de amata sermo, omnis inter luctus ibat

dies

dies, noctem sine somno tristitia mœrorque consumebant: & sibi ipsi iniecisset manus, ni suorum vi prohibitus fuisset. Cum sic insaniens totos sex constitisset menses, egoque eo profectus essem, vbi ęger laborabat, ad curam accersitus, hominem magno sane labore, multisque in eam rem paratis auxiliis, ab insania, Dei gratia adiutus, reuoco, & integræ menti ac sanitati restituo.

Valleriola obseruat. 7. libr. 2. & Schenckius de Grasenberg obseruat. medic. 142.

Cœtus est ignis stimulatus ira,
Nec regi curat, patiturve frenos,
Haud timet mortem, cupit ire in ipsos
Obuius enses.
Seneca in Medea.

Sine sensu viuere amantes
scripsit Propert. lib. 2. Eleg.

Et amorem esse furoris species, tradunt Clarus *in pract. Criminal. § fin. quæst.* 60. *nu.* 10. & Tiraquel. *in tractat. de pœn. caus quart. per tot.* & ante eos Oldrad. *consil.* 210. *num.* 4. *incip. regularis*, vbi per hoc homicidium amoris æstu inter corriuales commissum ad similitudinem furiosi mitius puniri debere tradunt, Confer tamen, quæ tradit Gail. *libr. 2. practic. obseruat.* 110. *num.* 23.

Iam nunc de veneris puero nos dicere oportet,
Hic est ille hominum domitor, domitorq; deorum,
Qui face, qui pharetra totum perterritat orbem:
Cui quamuis puero & cæco tamen omnia parent,
Quæ terras pelagusq; colunt, quæq; æthera summum,
Heu quantos ignes & quanta incendia passim
Excitat iste puer, quantum ô pharetrate Cupido
Arbitrii tibi concessum est? tibi nulla resistunt
Robora: tu pecudes, tu homines, tu numina vincis.
Palingenius in Cancro.

ætatis meæ partem tum in Belgio, tum in Anglia, tum in aliis etiam regionibus conficio. Vnde fit, vt nobis mater eius vxor mea filium hunc noſtrũ, vtpote unicum & ſibi incredibiliter carum indulgentia iſta lenitateque ſua corrumpat. Verum vt ne impune iſtud ferat, pro ipſo pœnas nunc luam, depromptiſque aureis mox duobus vinum afferendum curat, quo iſtam filii ſui maculam eluat. Etſi vero Lutherus, quo de quidem ſcite admodum ac vere maximus ille *Maior* atque adeo incomparabilis Poëta cecinit:

Iapeti de gente prior, maiorque LVTHERO
Nemo fuit, ſed par docte MELANCHTHON eras.

Manibus pedibuſque obſiſtebat, vt ne idipſum faceret, ad extremum tamen *Venalitii* vtpote hominis ſibi amiciſſimi, & ſingulari, quod ad rem maxime attinet, pietate præſtantis, precibus locum relinquit, & ipſum itemque rogat, vt iſthanc filii correptionem liberiorem ſuam mitiorem in partem interpretetur: Conſueuiſſe ſe quippe ne Comitibus quidem atque baronibus parcere, ſi hos quidem præter decorum quid committere animaduertat. Mercator hac Lutheri diſciplina maximopere collaudata, per quam ſe poſtea hilarem exhibuit, maxime cum videret, filio ſuo *Lutherum & Philippum* illum magnum, magnum autem? imo maximum identidem tum præbibere, tum familiares etiam cum ipſo ſermones conferre, obliterata prorſus ac valere iuſſa moleſtia plane omni, quam quidem ex illa anſeris iſtius nudatione excoriationeque cepiſſe videbantur.

DXXXII. *De Doctore Eraſmo Albero.*

QVum *Doctori Eraſmo Albero* in obſidione Magdeburgica conſtituto, ac omnium fere rerum inopia

nopia laboranti, honeſtus & pius quidam ciuis piſcium ferculum quoddam dono offerret, *Albertus* gratiis pro munuſculo hoc ciui actis hanc in rationem allocutus illum eſt: Equidem omnibus modis cuperem te, vtpote hoſpitem mihi longe omnium & gratiſſimum & exoptatiſſimum, piſciculis hiſce mecum vna veſci: At vero ligna me deficiunt, quibus ignem admouens atque ſubiiciens, eos elixem coquamque. Sed bene habet, Deus opt. max. & de his ipſis (ſpero equidem) clementer mihi paterneque prouidebit. Quid quæris? Vix aut ne vix quidem effatus hæc erat, ecce tibi prouolat ex caſtris *Mauritianis* globus quidam bombardicus vaſtæ molis in ipſam illam *Domini Alberti* domum, de trabeque quadam fragmentum ſatis grande demolitur, nemine omnium, qui ædes iſtas incolebant, læſo aut offenſo. Itaque *Doctor Albertus* idipſum conſpicatus, Vide, inquit, nunquid prædixi Domino Deo noſtro curæ futurum, vt materia nobis ſuppeteret, qua piſciculos hoſce noſtros mitigaremus? An me ſpes hæc mea exſpectatione fruſtrata eſt, aut fefellit?

D. M. Chriſtophorus Irenæus in explicatione Euangelii XV. poſt Trinit pag. 107. vnde hæc in Latinum ſermonem tranſtulimus.

DXXXIII. *De quodam Paſtore, & villico ipſius inſulſo ruſtico.*

ERant *Paſtori* cuidam pagano, quo cum omnia mihi ſummæ neceſſitudinis iura intercedebant, villici tres, quibus exacta iam meſſe frumentoque omni in horreum deuecto cœnam dare conſueuerat. Horum vnus *Cyriacus* nomine cibis etiam atq; etiam ſalitis mirum in modum afficiebatur, ita quidem, vt nullum tu cibum tam probe

be impenſeque ſalires, quin ipſe inſuper pluſque ſalis ei identidem aſpergeret. Quid quæris? neque caſeo veſcebatur, niſi ſale affatim conſperſo. Quodam autem tempore coloni illi tres, *Tilemannus*, *Ludouicus*, & itemque *Cyriacus*, à Paſtore ſuo prolixa cœna accepti pollicentur, ſe poſtridie redituros, & tum anſerem, tum par gallinarum, tum ferculum etiam piſcium allaturos, vt iterum reficere ſeſe atque recreare poſſet. Albicante igitur iam die ac prima luce affert *Ludouicus* anſerem, *Tilemannus* gallinas duas. Vnus *Cyriacus* circa veſperam demum, primis ſe iam tenebris intendentibus, venit, ac mulos prægrandes octo affert, hiſque parochi vxori traditis, inquit: Hem, mea Commater, piſces ex ſententia nactus ſum: hi mihi ne corrũpantur cautio eſt. Fac igitur, vt ipſos elixans ſale probe probeque condias. Paſtoris vxor inique feres, quod ſus Mineruam docere inſtitueret, toto animo in eam cogitationem incumbit, quemadmodum ſtipitem hunc nequitia aliqua efficeret. Non enim iam primum illi obiecerat, quod cibos pleroſque omnes minus large & liberaliter ſaliendo corrumperet. Quamobrem cum piſces tum depurgatos, tum deartuatos fruſtillatimve conſciſſos mitigare iam vellet, maritum ex hypocauſto euocat, illique indicat, quemadmodum à *Cyriaco* admonita fuerit, vt probe illos probeque ſaliret. Quod igitur bona tua cum venia fiat, inquit, mingam ego in hoc cochlear, ac piſces elixans iubebo, vt deguſtet, an ſatis eos ſalierim, necne? Non diſplicet marito machinamentum. Proinde *Cyriacus* non ita multo poſt euocatur, illique cochlear ſatis capax lotio repletum porrigitur, ac deguſtare iubetur, nunquid ſatis ſaliti ſint piſces?

Ille

ille garum esse ratus, muliebre lotium auide exorbet, collaudataque matronæ industria inquit: Hos tu quidem hercle pisces perbene affabreque atiisti, næ isti palato respondebunt nostro *Eben recht, eben recht, das habt ihr wol troffen mit dem Saltz, die werden leiden gut werden, die dienen vor mich.* Interea vero dum fungus ille abest, Pastor cæteris significat, quamobrem accersitus ab vxore sit, nimirum, vt lotium ipsius pro garo hauriat. Proinde ex redeunte sciscitantur cæteri, risum ægre tenētes, eccur euocatus fuerit? Ille euocabat equidem, inquit, à domina commatre mea, vt degustato garo iudicium facerem, num pisces, qui nunc mitigantur, satis saliti essent. Ac probe quidem illos ipsa probeque saliit, ita vt dubium non sit, quin vestro ii sint palato responsuri: *Sie hat sie warlich gar wol gepfeffert, sie zingern rechtschaffen, sie werden euch gefallen, vnd auff dem Zänchen schmecken.* Quo audito cæteri risu tantum non corruentes respondent: Tu vero insulse nebulo sale expleri haud potes: tu mediusfidius vel saccaro salem præferas. Paulo post sternitur mensa, apponuntur dapes, curatur curicula, & in mulctam noctem bibitur. Cum primis autem omnium tela, *in Cyriacum* certatim dirigebantur, vt hunc quidem poculis obruerent, vinoque probe madidum redderent. Quapropter cum Pastoris vxor ipsum & vino iam confectum esse, & dormiturire animaduerteret, poculum satis capax depromit, idque vino repletum illi præbibit, exhaustumq; *Cyriaco* ostendens, inquit: Vidē' tu *Cyriace* Compater, quam pulcre hoc exinaniuerim? Equidem mox illud tum eluam, tum refrigerabo, vt potus tibi sit eo & gratior, & iucundior, & salubrior, ac foris illud lotio suo implet,

post-

posteaque in hypocaustum reuersa, *Cyriaco* apponit, quem quidem, ipsa digressa, somnus iam arctus complexus fuerat. Quamobrem cum sesquihoram ferme dormiisset, illa hominem vellicans & excitat, & hunc ad modum alloquitur: Enimuero, Compater *Cyriace*, iam non dormiendi est tempus, sed potandi. Quousque stertis somniculose? Excita ex somno poculum, mihique tandem aliquando responde. A te quidem sane reliquis sitiendum est. Facessat iste languor & sopor. Ille ergo arrepto poculo: Item mea Commater, inquit, vt ipsa coram oculis vsurpes tuis, quanti te faciam, ecce tibi cum poculum hoc vnico haustu epotabo, tum domino etiam tuo, Propatri meo, suauissime præbibam. Nec mora illud mox moxque exsiccat, ac nonnihil nauseans inquit: Vah quam tepidum & insipidum hoc est vinum! Equidem nauteam bibere mallem: *Ey Gotts kôrein, wie ist der VVein so warm? wie schmeckt er so läppisch. Môcht einer doch lieber Compost Solen, oder ich weiß nicht was, sauffen.* Cui Pastoris coniux, *Cyriace* Compater, respondet, tua vtique culpa id accidit, qui scyphum horam integram eoque amplius in mensa reliqueris, anteaquam euacuaueris. Cui ille fidem habens petiit, sibi pocænium propinari, vt vappam istam ex gutture proluat. Quo quidem porrecto vna cum cæteris bene potus domum discessit.

DXXXIV. *De Casparo Rodolphi, & Iohanne Pistorio.*

SOlebat *Casparus Rodolphi*, Dialectices olim in schola Marpurgensi Professor, auditores suos, imprimisque eos, qui ad primam Philosophię lauream iam aspirabant, singulis prope mensibus dispu-

disputando exercere: ita vt ipse quidem disputationibus præesse, vnus vero ex scholasticis respõdentis partes sustineret, ac Candidati cæteri argumentis suis vtrumque ipsorum peterent atque oppugnarent. Antea vero quam conflictus hic scholasticus publice fieret, cogebantur studiosi argumenta sua ad vnum omnia ipsi inspicienda exhibere, non eo quidem consilio, emendare vt ea atque corrigere, si minus recte formata illa fortasse essent, sed vt postea illa eo facilius citraque puluerem dissoluere atque refutare posset. Cæterum quum ordo iam *Iohannem Pistorium*, magni illius *Pistorii*, quem honoris caussa nomino, filium postularet, & vt ipse *Casparo* contradiceret, ostendit illi quidem argumẽta sua, sed certa quædam, non omnia, quod certum illi esset, Dialecticum hunc theoricum magis, quam practicum, & non disputatorem, sed ostentatorem & Stentora clamosissimum dignis modis accipere & exagitare. Quamobrem cum ea *Pistorii* argumenta *Casparus* promte iam soluisset, quæ quidem ante triduum & legerat & relegerat, & diu multumque ventilarat, cœpit ad extremum *Pistorius* ea in ipsum tela eiaculari, de quibus eum celauerat. Vnde fit, vt non ita promte expediteque ea refelleret, vt priora illa præuisa, sed pessime staret, & quã turpissime se daret. Quid quæris? Et frontẽ subinde *Sueuus* cornupetæ tauri instar feriebat, & titubabat, & non artificio, sed conuitio ipsius argumenta soluebat, &, vt paucis deniq; omnia complectar, tanquam mus in pice hærebat, anxius & solicitus, quemadmodum iude eluctaretur. Ad extremum tamen hoc elogio demulcere adolescentulum atque placare studebat vt diceret: summum tibi atq; adeo diuinum est ingenium.

Vide, vt ne eo abutare, ſed parentis tui veſtigiis inſiſtens, qui quidem cum literatiſſimus ſit, tum pacis etiam tranquillitatiſque & ſtudioſiſſimus, ac incredibili modeſtia præditus. Ac vero cum *Piſtorius* hoc illius elogio haud delinitus, plus pluſque illi inſultaret, veritus *Sueuus*, ne non penitus pudefieret & exſibilaretur, diſputationem abrupit. Incredibile autem eſt, quantam Studioſi plerique omnes voluptatem ex hac velitatione, quæ puero annorum circiter 13. cum ſexagenario hoc Dialectico intercedebat, perceperint, præſertim cum hic haſtam abiiceret, harenaq; cederet, atq; adeo fugam capeſſeret, cum aliorum alioqui argumenta prius viſa, cognita, & ponderata, thraſonico quodam faſtu atque ſeſquipedalibus verbis ſoluere conſueuiſſet, iam vero magis mutus eſſet, quam piſcis, ac nihil prope haberet prorſus quod puero huic, illi quidem adhuc balbutienti, ſed mehercule acuto & literato reſponderet.

DXXXV. De M Sebaſtiano Froſchelio, Eccleſiæ VVittebergenſis Archidiacono, & N. N. Iuriſconſulto.

EQuidem à doctis exploratæque fidei hominibus accepi, fuiſſe olim *VVittebergæ* in cœtu ſcholaſtico *iuris quendam Doctorem*, qui quidem *Froſchelii* filiam natu minimam afflictim deperierit, vxoremque ducere omnibus modis exoptauerit. Quid vero obſtiterit, quo minus voto illo hoc ſuo potiri haud licuerit, equidem dicere non habeo. Fieri vtique poteſt, vt *Froſchelius* aliquid in ipſius vel perſona, vel fortuna, vel moribus, vel eruditione denique deſiderauerit. Fortaſſe religio quoque ipſi fuit, cum homine *Iuriſconſulto* contrahere affinitatem, eique filiam in matrimonium con-

collocare. Non est enim inuenire Theologos nullos, qui *Iurisperitos* plane auersantur, atque adeo cane peius & angue oderunt, nulla alia, quidem de caussa, nisi quod *Iure* sint *Consulti*. Quam vero hoc pie ab illis, & quã recte rationeque fiat, ipsi mehercule viderint. Cæterum ne *Doctor* ille voti sui non compos euaderet, *Froschelium* veluti patrem alterum obseruabat. Etenim conciones ipsius tum matutinas, tum meridianas, tum vespertinas frequentabat, & eum fere quotidie inuisebat, non solum illius filiam, sed & ipsum illum munusculis identidem ornabat, & nihil deniq; eorum prætermittebat quicquam, quo quidem *Froschelium* se demereri & deuincire sibi posse arbitrabatur & confidebat. At vero omnia hæc boni *Doctoris* officia in nihilum prorsus occidebant, quod *Froschelio* in animo non esset gnatam ipsi suam nuptum dare, licet eam amantissimam ipsius esse, & nubere ei percupere non ignoraret. Vt ergo *Doctori* tandem aliquando ostenderet planumque faceret, quomodo affectus erga ipsum animatusque esset, ecce tibi illum iam secum prorsus sic alloquitur: Quin animi caussa rus vna concedimus, & exspatiamur. Gener non re, sed spe *Froschelio* mox morem gerit. Is per eam vrbis partem illum ducit, qua ad locum supplicii itur. Quum autem non ita procul inde iam abessent, ecce tibi corui mirum in modum crocitant, ita quidem vt garritu eos suo ipsorum aduentui certatim gratulari diceres. Itaque *Doctor* in hæc verba prorupit: DEVS bone, quantus hic est coruorum crocitus, quantus strepitus! Huic *Froschelius* hanc in ratione respondet: Ferme nouerunt auiculæ istæ, ac meo nunc aduentu conspectuque lætantur, quippe haud ignaræ, me non parum quidem

dies, noctem ſine ſomno triſtitia mœrorque conſumebant: & ſibi ipſi inieciſſet manus, ni ſuorum vi prohibitus fuiſſet. Cum ſic inſaniens totos ſex conſtitiſſet menſes, egoque eo profectus eſſem, vbi æger laborabat, ad curam accerſitus, hominem magno ſane labore, multiſque in eam rem paratis auxiliis, ab inſania, Dei gratia adiutus, reuoco, & integræ menti ac ſanitati reſtituo.

Valleriola obſeruat. 7. libr. 2. & Schenckius de Grafenberg obſeruat. medic. 142.

Cætus eſt ignis ſtimulatus ira,
Nec regi curat, patiturve frenos,
Haud timet mortem, cupit ire in ipſos
Obuius enſes.

Seneca in Medea.

Sine ſenſu viuere amantes

ſcripſit Propert. lib. 2. Eleg.

Et amorem eſſe furoris ſpecies, tradunt Clarus *in pract. Criminal. § fin. quæſt.* 60. *nu.* 10. & Tiraquel. *in tractat. de pœn. cauſ quart. per tot.* & ante eos Oldrad. *conſil.* 210. *num.* 4. *incip. regularis*, vbi per hoc homicidium amoris æſtu inter corriuales commiſſum ad ſimilitudinem furioſi mitius puniri debere tradunt. Confer tamen, quæ tradit Gail. *libr.* 2. *practic. obſeruat.* 110. *num.* 23.

Iam nunc de veneris puero nos dicere oportet,
Hic eſt ille hominum domitor, domitorq; deorum,
Qui face, qui pharetra totum perterritat orbem:
Cui quamuis puero & cæco tamen omnia parent,
Quæ terras pelaguſq; colunt, quæq; æthera ſummum,
Heu quantos ignes & quanta incendia paſsim
Excitat iſte puer, quantum ô pharetrate Cupido
Arbitrii tibi conceſſum eſt? tibi nulla reſiſtunt
Robora: tu pecudes, tu homines, tu numina vincis.

Palingenius in Cancro.

DXXXVII. De Studioso quodam Hungaro.

WIttembergæ *Hungarus* quidam optimarum artium studiis operam dabat, homo mirum in modum tetricus atque austerus. Hunc puella quædam deperire cœpit. Itaque perquã eum amanter sibi forte fortuna obuium consalutabat. *Hungarus* autem immemor istius Ciceronis: Nihil mihi minus videtur hominis, quam non respondere in amore iis, à quibus prouocere: vix intuitu nedum resalutatione eam dignabatur. Quod puellæ quidem perquam molestum acerbumque accidebat. Itaq; de eo apud studiosum quendam Germanum conquerebatur, rogans eundem, vti se Latine doceret, quemadmodum agrestes *Pannonis* istius mores salse vrbaneq; perstringeret. Inculcabat ille quidem puellæ huic *Terentianum* illud: *ô Panno, Panno*, vtinam mihi esset pars æqua amoris tecum, ac pariter fieret, vt aut hoc tibi doleret itidem, vt mihi dolet, aut ego istuc abs te factum nihili penderem. At vero cum puella memoria hæc complecti haud posset, ad *Catonem* conuersus, eam istuc in *Hungarum* eiaculari iussit: *Saluta libenter*. Quid multa? puella imis hoc sensibus confestim reponit: Nec mora, paucis interiectis diebus, in adamatũ hunc suum *Pannonem* incidens, ita ei infit: *Saluta libenter*. Tũ vero *Hungarus* ex tempore ex eodemque illi auctore respondet: *Fuge meretrices*. Quo quidem hercle responso incredibile est, quantos ille risus concitauerit, iis quidem qui vna cum eo tum ingrederentur.

Gallus *amat celerem pede non remorante puellam,*
Quæ leuis est. certis ac magis apta modis.
Hispano *magis illa placet, cui forma benigna est,*
Cui Venus *ex oculis semper amica videt.*

Ast

Ast Italus *timidæ lætatur amore puellæ,*
Dulcia quæ Veneris prælia sæpe fugit.
Virgo sed audaci quæ prouocat ore maritum,
Illa est Germano *dulcis amica viro.*

Philippus Melanchthon.

DXXXIX. De Martino Luthero, atque Philippo Melanchthone.

QVum *Philippus Melanchthon* quodam tempore, audiente *Martino Luthero*, Theologo Opt. Max. affirmaret, homines plerosque omnes, qui quidem in libra aduersus Septentrionem ascendente in hanc lucem ederentur, calamitosos, infœlices, atque adeo omnis generis malis obnoxios expositosque esse, *Lutherus* hanc in sententiam ipsi respondit: Næ miserum atque adeo deplorandum hominum genus sunt *Astrologi*, quippe qui somniant, afflictiones atque ærumnas non à Deo mundi effectore & gubernatore, sed ab astris proficisci. Atque hæc quidem caussa est, cur crucem patienter haud ferant, si quando illa subeunda illis venit, hisque subiecit: Etenim pendere ex astris & fidem illis abhibere, & fiduciam in eis aliquam ponere, & metuere sibi ab illis, est medius fidius idololatria quædam detestanda, quæ quidem cum prima Dei lege è diametro pugnat.

Henningus Fridericus Homil. 3. *in Psal.* 90. vnde hæc in Latinum sermonem transtulimus.

DXL. De Philippo Melanththone, & Rodolpho Gualthero.

ERat *Philippus Melanchthon* Astrologiæ iudiciariæ aliquando addictior, addictior autem? imo vero totus ex ea pendens, tantum prope illi tribuebat, quantum ipsi infallibili DEI verbo, quod tamen tanti viri, vtpote de Ecclesia Christi

reque publica literaria præclare immortaliterque meriti, bona venia dixerim. Is cum Imperii Comitiis Anno 1541. Ratisbonæ celebratis interesset, vespera quadam, cœna nondum peracta, de mensa surrexit, ac nemini cuiquam significauit, quo vel iret, quidve esset acturus. Vnum tamen *Iohannem Stigelium* sibi adiungebat, eoq; comitatus locum quendam editiorem collemve conscendebat, inibique astra diu multumque contemplabatur. Iis diligenter studioseque & ad satietatem vsque inspectis, tandem domum sese recipit, ingressusque cœnaculum illud, vbi cæteri adhuc Theologi discumbebant, totum se lachrymis lamentisque dedebat. Perquam hoc ipsum admirandum Theologis accidebat, plerisq; existimantibus omnibus, ipsi VVittemberga literas esse missas, quę quidem aut vxoris aut filii cuiuspiam ipsius morbum obitumue nunciarint. Ad extremum cæteris omnibus vel collacrymantibus, vel obstipo capite aut mœsto conturbatoque vultu & animo sedentibus, *Dionysius Melander auus meus paternus*, quem honoris caussa nomino, ex ipso percontatur, quid caussæ sit, quamobrem tantum lacrymarum vim profundat? Ei respondet *Philippus*: Equidem astra quam diligentissime nunc inspexi, ex præsentique syderum infausto positu satis cōiicio diuinoque, cum horum euentum comitiorum fore inauspicatum, tum Germaniæ etiam bellum impendere triste atque luctuosum. Quod quidem ego non possum non lacrymis fletuque prosequi, ac veris deplorare gemitibus. Tristi hoc nuncio cum plerique omnes obstupefacti & perculsi responderunt plane nihil, prodit vnus *Rodolphus Gualtherus*, quem Theologis suis *Iohanni Draconiti, & Antonio Coruino, & Iohāni Pistorio, & Diony-*

sio

ſio itemque *Melandro Landgrauius* adiunxerat, atque has quidem in voces erumpit: Quin horum Comitiorum exitus futurus ſit funeſtus, dubitari mehercule non poteſt. Etenim cum te quidem *Philippe Melanchthon*, vtpote Theologorum coryphæum ac principem, precibus vacare nunc totum conueniebat, ecce ad aſtra conuerſus ab iis perinde pendes, atque à numine quodam fallere neſcio. Aſcendet deprecatio, & deſcendet commiſeratio. Auguſtin. Sermon. 22. de tempor.

— *Inuictum vincunt vota preceſque DEVM.*

Orationis puræ magna eſt virtus, & veluti nuncius fidelis peragit, & penetrat, quo caro non peruenit. Auguſtin. in Pſal. 65. Quo quidem feſtiuo illius dicto, cum cæteris Theologis animus iterum acceſſit, tum *Philippo* etiam lacrymæ mox moxque exaruere.

DXLI. De Philippo Melanchthone & Dionyſio Melandro.

IDem vocatus aliquando à *Philippo Landgrauio Haſſiæ Caſſiliam*, ad *Dionyſium Melandrum*, eius Eccleſiæ paſtorem primarium, amicum ſuum veterem diuertit, conſpicatuſque in cunis infantem menſes circiter ſex natum, bellus mehercule eſt infans *Dionyſi*, inquit, ac venuſtus; Deus illi vbertim benedicat. Teneri equidem non poſſum, quin geneſin ei arrigam. Itaq; ſciſcitatus ex *Dionyſio* diem & horam, quibus quidem hanc in lucem editus infans ſit, geneſin illi erigit. Quod vero infans parentem facie mirifice referret, *Philippus* filium eſſe ratus, inter cętera ſcribit, euaſurum eum pereruditum, habiturum dignitatem in negotiis, ac ſubiturum certamina de religione. Quæ legentem *Dionyſius Philippum* audiens, exclamauit, filia

lia est, *Domine Philippe*, haud filius. Ille igitur rubore suffusus aliquamdiu conticuit, ac tandem dixit: *Ergo imperabit illa viro*, hisque subdit:

Quin etiam interdum magnus dormitat Homerus.

Veruntamen aliam ego illi nunc erigam genesin. Quod quidem dum facit, prænunciat eam longæuam haud futuram, sed ætatis suæ anno septimo Deo naturæque concessuram. Ea genesi *Dionysio* tradita inquit: Si nunc ego *Dionysi* erro aut fallo, vana est ac mendax omnis hæc scientia nostra: *VVañ ich ietzunder fehle, so ist all meine Kunst falsch.* Verum quid fit? Septimo ætatis suæ anno *Dionysii* filia in grauem quidem ancipitemq; morbum incidit, ast non interiit, sed sese confirmans vixit vsque ad ætatis suæ annum XIV. Quo quidem anno cum pestilentiæ lue corripitur, tum ea confecta vitam cum morte commutat, suoq; obitu testatur, *Philippum* vatem nō omnino vanum fuisse.

Instauratur à multis Astrologia iudiciaria, quæ olim explosos gentium deos postliminio reuocat, & frequenter Christianos homines Ioui, Saturno, Marti, Veneri, aliisque diis nefandis, non minus tribuere audimus, quam olim Ethnici fecerint, quando illos belli pacisque præsides, coniugiorum tutores, annonæ largitores, adeoque omnium, quæ in terris geruntur gubernatores constituunt. *Rodolphus Gualtherus in Comment. in Amos Proph. Homil.* 18. *cap.* 5. *pag.* 117. *fac.* 2.

Etsi communi sapientum hominum consensu damnentur artes diuinandi, in quibus dæmonum opera adhibetur, multi tamen *Astrologiam*, quæ iudiciaria dicitur, minime in istarum numero habendam esse arbitrantur, eo quod illa caussis nitatur naturalibus, & iam olim apud eruditos in summo precio fuerit. At longe aliter iudicabimus

mus, si hanc quoque ad verbi diuini regulam examinemus. Nec enim astra in eum vsum condita sunt, vt ex illis, quid vnoquoque tempore euenturum sit, discamus, sed vt lucem terris ministrent, & temporum distinctioni inseruiant. Quam paruin autem in reliquis tribui debeat astrorum virtuti, vel ipse creationis ordo nos docere potest: Cum enim tertio die DEVS stirpes & plantas omnes produxisset, quarto demum die post cœlum suis luminaribus ornauit, ne quis horum virtute terram fœcundatam putaret. Obseruauit hoc doctissimus Hebræorũ *Philo*, qui in libro de mundi opificio sic scribit: Quarto die cœlum picturis exornauit, non quod terræ id posthaberet, dans inferiori naturæ priuilegium, potiorem vero ac diuiniorem secundo loco ponens; sed vt euidentissime imperii sui potentiam ostenderet. Quippe qui præuidens opiniones nondum creatorum hominum, coniecturas verisimiles & credibiles libenter sequentium, quæ multam quidem rationis speciem haberent, non item sinceram veritatem, & quod suis oculis magis credituri essent, quam Deo, admiratores sophisticæ potius, quam sapientiæ: quodque Solis ac Lunæ cursibus tum æstiuis, hybernis, vernis, autumnalibusq; mutationibus, annuorum terræ prouentuum omniumque nascentium caussas, acceptum laturi essent syderum cœlestium ambitibus: ne cui creaturæ asscribere primas caussas auderent siue per imprudentiam, siue per ignorantiam nimiam: recurrant (inquit) mentibus ad primam huius vniuersitatis generationem, meminerintq; ante Solem & Lunam omnigenas stirpes omnigenosque fructus è terra proditos. Atque ita sibi persuadeant, & in posterum eam prolaturam eos ex cœlestis

patris arbitratu, quoties ei placuerit, non exſpectato cœli fauore: cui dedit quidem potentiam, ſed non liberam. Nam ipſe ſicuti auriga habenas, aut gubernator clauum tenens, dirigit, qua vult recto more ac lege ſingula, nullius ope indigens: omnia enim Deo poſſibilia. Atque hæc eſt cauſſa, cur terra prior germinarit, & herbam protulerit, cœlum vero poſt ſit ornatum. *Hæc Philo.* In hominum vero corpora & fortunas adeo nihil poſſunt ſydera, vt illa potius vna cum reliquis creaturis hominum vſui ſeruire debeant. Qui ergo illis homines ſubiiciunt, ipſum vſum naturæ peruertunt, & in veræ pietatis leges multipliciter peccant. Primo enim aſtris tribuitur, quod ſolius Dei eſt, & à diuinæ providentiæ conſideratione hominum mentes auocantur, dum ex ſyderum motu & poſitione omnia provenire credunt. Quæ deinde cauſſa eſt, vt in ſecundis minus feruidi ſint in precibus & religionis ſtudio, in aduerſis vero non DEI manum peccata ipſorum punientis agnoſcunt, ſed illa ſibi ex aſtris neceſſario contingere arbitrantur. Præterea ipſum Deum quodammodo aſtris ſubiiciunt, & abolitas dudum gentium ſuperſtitiones reducunt. Quod enim illæ olim plus tribuerunt Ioui, Mercurio, Phœbo, Veneri, Marti, Saturno, & Dianæ, quam hodie illorum aſtris vaniſſimi homines tribuunt, quando inſpecta natiuitatis hora, de tota vitæ curſu, imo de animi vitiis & virtutibus audaciſſime vaticinantur? Non temere profecto olim *Ieremias* dicebat: *Viam gentium ne diſcatis, & de ſignis cœli ne formidetis: nam gentes illa timent.* En gentium viam vocat, quam illi artium omnium liberaliſſimam eſſe putant, & eos gentium ſimiles dicit, qui aſtra obſeruant aut metuunt, quaſi illa nobis aliquid mali

vel boni ex ſe ipſis portendere poſſint. Et mox eodem loco de gentium idolis loquitur, vt eandem aſtrorum & idolorum rationem eſſe doceat. Quod ſi locus in ſcripturis nullus exſtaret, præter hunc noſtri *Prophetæ*, qui *Meonemim* exſcindendos dicit, vt *Chriſti* regnum inſtaurari poſſit; ſolus hic ſufficere poterat, ne illis in Eccleſia locus daretur. Viderunt hoc ſancti patres, qui illos ſcriptis ſuis grauiter oppugnant: & ex *Auguſtino* patet, *Mathematicos* olim in inimicorum Dei numero habitos, & non ſine publica & ſolemni pœnitentia, ſi quando conuerterentur, in Eccleſiæ gremium receptos fuiſſe. Taceo nunc leges Imperatorias, quæ eoſdem ariolis, auguribus, & maleficis connumerant.

Obiiciunt illi: At euentus docet, artem iſtam minime vanam eſſe, & exempla ſunt eorum, qui tum aliis tum ſibi ipſis mala futura prædixerunt. *Spurina* enim *Cæſarem* monuit, vt ſibi ab Idibus Martiis caueret, quam admonitionem ille contemnens, eodem die in Senatu occiſus eſt. Et *Aſcletarion à Domitiano* interrogatus, quis ipſum exitus maneret, ſe breui à canibus dilacerandum reſpondit. Voluit autem *Domitianus* artis vanitatem arguere, & illum abſq; mora ſepeliri iuſſit. Quod cum fieret, euenit, vt repentina tempeſtate funus eiectum ſit, & canes cadauer ſemiuſtum diſcerpſerint. Addunt his infinita alia exempla, ea maxime, quæ noſtro ſeculo contigerunt, & omnibus nota ſunt. Sed & *Chriſtum* dixiſſe aiunt: *Erunt ſigna in Sole & Luna, &c.* Vnde colligunt aſtrorum motus & ſigna cœleſtia obſeruari debere. Sed facilis eſt reſponſio. Primo enim quam multos in toto orbe homines eodem ſydere cum *Iulio & Aſcletarione* natos fuiſſe putamus, quorum tamen non

omnium eadem fuit conditio, nec idem vitæ finis? Aliunde ergo quam ex artis suæ certitudine ista habuerint oportet *Mathematici isti*, qui prædixerunt. Et multo plura exempla poterunt adduci, quæ artis huius vanitatem arguunt. Quid enim de *gemellis*, *Esauo & Iacobo*, dicemus, qui simul concepti & nati, ingeniis tamen & moribus fuerunt dissimiles? Et apud Prophetas Chaldæi & Babylonii ridentur, quod, cum astrorum peritissimi essent, tamen excidium sibi imminens nec præuidere potuerint, nec auertere. *Isaias* certe *Babyloni* dicit: Stent quæso, & seruent te scrutatores cœlorum, *stellarum inspectores, quiq; ex lunationibus prædicũt, quæ ventura sunt super te, &c.* Cumprimis vero memorabile exemplum Astrologiæ ludificatæ Romana historia in *Seu. Imperator.* proponit, qui cum artis eius cognitionem haberet non vulgarem, mortua vxore *Martiæ*, nullam ducere voluit, nisi quæ haberet regiam γένεσιν. Inuenta est tandem *Iulia* quædam in Syria, cui Regem maritum astra portendebant. At qualis illa fuit? aut quibus moribus regiis prædita? Talibus omnino, vt omnis nequitiæ prostibulum dici possit. Nec enim contenta marito Imperatore turpis adultera se ipsam & domum Imperatoriam infamem reddidit. Illo autem defuncto, priuigno nupsit *Bassiano*, qui paulo ante eius filium *Getam* ex collo ipsius pendentem occiderat, ne illum Imperii consortem haberet. Neque inuita aut coacta parricidæ nupsit, sed ipsa illum ad amorem incestum inuitauit. Cum enim coram illo quasi per negligentiam sinum nudasset, & ille diceret: *Vellem si liceret*: illa respondit, *si libet, licet. An nescis te Imperatorem esse, & leges dare, non accipere?* Secuta est incestas nuptias Alexandrinorũ ciuium miserabilis

cla-

clades, quorum multa millia cæsa sunt, quod nonnulli ipsam quidem *Iocastam*, illum vero *Oedipum* dixissent. Tandem cum *Bassiani* occisi cadauer ad ipsam esset delatum, illa super hoc incumbens sibi ipsi mortem consciuit. Atqui hæc fuit regia illa γένεσις, quæ illi obtigerat, quam Diaboli vilissimum mancipium fuisse, illius mores & moribus dignus vitæ exitus abunde testantur. Huius generis passim multa occurrunt in historiis, imo quotidie sese offerunt, si illa obseruare libeat. Nec tamen negauerim, sæpius ab Astrologis vera prædici, at ideo arti huic credendum esse non sequitur. Iusto enim Dei iudicio fit, vt impostores interdum vera dicant, & ita suorum quidem fidem Deus probat (sicuti per *Mosen* monuit) impios vero efficacia erroris dementari patitur, vt aliquando dignas suæ impietatis pœnas exsoluant. Quoad vero Christi verba, ille non de legitimo astrorum motu, sed signis extraordinariis loquitur, quæ præter naturæ cursum visuntur, & ideo alicuius mali insoliti præsagia sunt. Docet hoc ipse, quando virtutes cœlorum commouendas dicit. Nec tamen illa quoq; aliquid operantur, sed pœnas denunciant, quas pœnitentia subterfugere licet. Quæ vero iuxta naturæ ordinem fiunt, non magis aliquid portendunt, quam quod Solem oriri & occidere videmus, & solstitia & æquinoctia certis inter se vicibus commutari. Quod si hoc aduersarii negant, scire velim, quæ ratio illos moueat, vt in minorum syderum ortu & occasu atque positione plus efficaciæ constituant, quam in Solis & Lunæ motu, quæ Moses luminaria mundi magna vocat? Aut si hæc quoque in homines aliquid posse dicunt, iidem quotidie illorum affectus erunt, & proinde non multam obseruationem

nem

nem requirũt, cum quotidie oriantur & occidant, & à Deo ſibi conſtitutas metas percurrant. Præterea ſi quæ ſyderibus vis ineſt, eam nõ in paucu-lis modo iſtis, quæ *Aſtrologi* notarunt, ineſſe dicemus, ſed omnib⁹ quoq; aliis, quorum multa millia in cœli regione fulgent. Nec enim putandum eſt, Deum aliquid in his ocioſum finxiſſe. At cum iſtorum omnium ne numerus quidem inueſtigari poſſit, nedum vis & efficacia, inanis & incerta erit ars iſta, cui illi tanta ſpe & fiducia nituntur. Viderunt hoc olim inter gentes, quicunque ratione & prudentia excelluerunt, *Caius Sulpitius* Tribunus militum, cum eclipſim Lunæ fore præuidiſſet, milites pro concione admonuit, ne hoc prodigium putarent, quod certis naturæ legibus fieret. Et ante illum *Pericles*, cum exercitum nauibus impoſuiſſet, & Solis eclipſis oborta multorum animos terreret, illos cauſſam iuſti terroris habere negauit, eo quod neq; Sol, neq; natura quicquam patiatur, ſed Luna legitimum curſum ſecuta Solis lucem intercipiat, quo minus illa in terras deferatur. Quæ exempla in eum finem adduximus, vt Chriſtianos homines ſuæ leuitatis pudeat, qui aſtris hodie plus tribuunt, quam olim apud gentes fecerint, qui ingenio præ cæteris valuerunt.

Rodolphus Gualtherus in Mich. Proph. cap 5. Homil. 20. pag. 209. Si plura de hac materia requiris, vide eundem in Sophon Proph. Homil. 2. pag. 279 fac. 2. item in Haggæum Hom. 2. pag 302. fac. 1. Item Hom in Pſal. 113. lit. B Germanice Anno 53. edita. Item Iohannis Caluini admonitionem aduerſus Aſtrologiam, quam iudiciariam vocant, opuſculis ipſius inſertam, & Petrum itemque Martyrem in Geneſ. pag. 130.

D X L I I. *De Leonhardo Thurneuſſero & Conrado Stangio Coſs. Eſch.*

Eſt

EST hoc in more inſtitutoque *Leonhardi Thurneuſſeri* poſitum, vt, quid ſingulis diebus euenturum ſomniet, præſignificare ephemeridibus ſuis minime omnium erubeſcat. Quum autem annis abhinc non ita multis prædixiſſet, impendere magnæ alicui perſonæ ruinam aliquam, & occaſum, euenit, vt *Conrado Stangio* Reipubl. Eſchuegenſis Archigrammateo, homini doctrina, virtute, prudentiaque præſtanti amico noſtro, cõſulatum nunc iſtic gerenti, vna de vaccis ſuis in ſpecum ſubterraneam cellamue vinariam, quam famulam apertam incuria quadam reclusamue reliquerat, prolaberetur, vnde tamen non ita multo poſt emerſit, nullo corporis ſui membro luxato, læſo, aut perfracto. Quod autem ea re coniux illius partim terrore perculſa, partim vero gaudio delibuta eſſet, in curiam ædibus ſuis propinquam confeſtim procurrit, atque fortunam hanc ſuam marito in ſinum effundit. Qui quidem re omni ex vxore intellecta, id futurum hodie prædixit *Thurneuſſerus*, inquit, illiuſque prolato mox diario id ipſum demonſtrat: Videtis, inquiens, *Thurneuſſerum* magnæ cuidam perſonæ caſum hodie pronunciare. Huiuſmodi quidem cum vacca mea rubra ſit, in paruis vtique perſonis minime numeranda, ne acu ille rem tetigit, ac verus vates exſtitit. Quin igitur præſagia illius ex Apollinis proficiſcantur tripode, dubitari certe non debet. Hac ille cauillatione atque ſcommate non modo riſum commouebat omnibus aſſidentibus, ſed & veſanam iſtam *Thurneuſſeri* in prædicendis cuiuſquemodi hominum variis caſibus audaciam & confidentiam ſalſe admodum perſtringebat & recitabat.

De

DXLIII. De D. Georgio Maiore.

CIrcumferebatur olim cantiuncula quæd
bus vocibus incerto auctore composit
Hund lag in der VViegen, da bissen ihn die Fli
stund er wieder auff, &c. Hanc cum quidam
ctoris conuictores concinne admodum ac
modularentur, in has ille voces erupit: *D*
ist gut, es habe ihn gemacht, wer da wölle, i
eam iterum atque iterum repeti.

DXLIV. De Philippo Melanchthone,
D. D. Paulo Ebero.

P*Aulus Eberus* cum filiolo auctus aliqua
set, famulo suo mandabat, vt hoc ipsum
lippo significaret. Persuasum namque h
eum nuncium *Philippo* haud ingratum for
igitur famulus herile mandatum exhau
ipsum *Melanchthoni* indicaret: Gaudeo ec
inquit, quod commater nostra *Lucina* be
pitia istud ventris sui onus deposuerit, a
suum venusto filio auxerit. Faxit Deus O
vt superstes ille sit, ad suique nominis
educetur. Cæterum id mihi perquam ac
dum accidit, homuncionem hunc, corp
nus firmo ac robusto præditum, tot libe
creandis nihilo secius sufficere, iubetque
mulo, vt *Ebero* suis verbis plurimum gra
ac omnia illi fausta atque fœlicia compr
Famulus ergo domum reuersus, cum *Eber*
latur, tum istum etiam *D. Philippi* sermon
rat atque exponit. Quo audito *D. Eberus*
rationem respondet: Vah, hoccine admi
est dignum? An *Dominus Præceptor* nesciu
que ignarus, ineptissimos quosque fabro
rios quam plurima plerunque secamenta

was darff sich der Herr Præceptor so hoch darûber verwundern, weiß er nicht, daß die vntüchtigsten vnnd schlimbsten Zimmerleut die meiste Spän machen? Ac quod tum priuatim famulo respondit, id non ita multo post ipsi quoque *Philippo* dixit, qui isto illius festiuo responso plurimum delectatus recreatusque fuit.

DXLV. De *Dionysio Melandro.*

QVodam tempore *Philippus* cum *Dionysio* coram expostulabat, quod Iudæos in Hassiam recipi permisisset. Ille igitur sese purgans respõdit: Equidem manibus pedibusque obstiti, vt ne stellionibus istis domicilium aut sedes aliqua in hac ditione præberetur: At vero oleum atque operam perdidi. Non enim te fugit, *vnctionem docere & efficere omnia*, tacite innuens, quosdam muneribus corruptos à Iudæis constupratosque esse, qui quidem honestos ipsius conatus hac in re omnes retudissent, atque adeo perfecissent, vt isti se etiam inuito ac multum reclamante admissi receptique fuerint.

D. Georgius Nigrinus in suo aduersus Iudæos libello, cui titulum fecit, Der Iûden Feind.

DXLVI. De *Bertholdo Campensi, & Iudæo quodam.*

B*Ertholdus Campensis*, qui præturæ olim Hallendorphianæ, & Hombergensi, & Hirsfeldianæ magna cum laude præfuit, ac munere insuper quæstorio annos cumplures Eschvvegiæ functus est, homo cum eruditione, tum virtute, tum prudentia denique rerumque vsu præstantissimus, amicus noster, cum *Guolphgango quodam Iudæo Eltmânshusino* in disputationem Abterodæ veniebat, ac nihil ad summam diligentiam reliqui

qui faciebat, sed omnem mehercule lapidem mouens, totus in eo erat, quo hominem ab errore suo auersum, ad veram Domini Iesu agnitionem perduceret. Etsi vero non solum sacræ scripturæ testimoniis quamplurimis & maxime illustribus, verum ipsis etiam Domini Iesu miraculis demonstraret, planumque faceret ipsum esse vnicum illum humani generis redemtorem, surdo tamen fabulam narrauit, peruerso ac præfracto Iudæo in errore suo pertinaciter obstinateque persistente. Itaque ira nonnihil accensus *Quæstor*, quod æthiopem lauaret, has in voces ad extremum erupit: *O Iudæe*, eccubi te in extremo iudicio reperturus sum? Nunquid orci in culo, ac regno Plutonis? *O Iud, wo werd ich dich wol heut oder morgen finden? In Nobis Krucken?* Ei *Iudæus* respondit: Operæ tu vero precium facturus sis *Domine Quæstor*, istic quidem si me repereas. *Herr Renthmeister, ihr würdet warlich einen schönen Fund thun, da ihr mich daselbst würdet finden*, innuens, ne ipsum quidem procul ab inferis absfuturũ & Acheronte, si se istic inueniret. Quo quidem salso responso miros ille risus concitauit.

DXLVII. De eodem Bertholdo Campensi.

IDem habito olim *Eschuegiæ* examine scholastico, ex literatore quodam inter pocula quærebat, qui vocaretur Latine *ein Rôling*. Ille rei huius ignarus, ne suam inscitiam proderet, respondit. *Ein Narr kan mehr fragen, als zehen VVeisen beantworten können*: Stultus mehercule vnus plura quærere potest, quam quibus explicandis vel decem sufficiant docti ac intelligentes viri. Eo audito Quæstor infit: Nunc vero teneo exploratumque habeo, quomodo *ein Rôling* Latine dicatur: *Ia nun*

weiss

weiß ich, was ein Rôling Lateinisch heist. Quem ipsorum sermonem cum risus ingens ac plane synctrusius consecutus esset, *M Iohannes Schimmelpfēgius* eius Ecclesiæ pastor primarius, auus meus maternus, ad extremum dixit: Ego vero crediderim, ranunculum appellari.

DXLVIII De Suffrido Breuero Ciue Marpurgensi.

NOui *Marpurgi Suffridum quendam Breuerum* lanium, qui quidem sacros perquam raro cœtus frequentabat. Quamobrem ipsum Ecclesiæ istius antistites non solum perstringebant, sed & sedulo cohortabantur, vt ad frugem meliorem sese recipiens sacris in posterum cœtibus crebrius interesset. At vero nihil proficiebant quicquam, quod fideles ipsorum & pias admonitiones scurra iste susque deque faceret, ac pro nihilo putaret. Die porro quodam Paschatos, *Suffridus* religione noua nescio qua imbutus, templum ingreditur, pastore iam iamque suggestum conscensuro. Itaque æditυus ei illico obuiam procedit, dataque dextera gratulatus inquit: *Saluus sit ingressus tuus, ô rare, insolens, & inexspectate, hac quidem in Ecclesia, hospes.* Quam quidem gratulationem astantes cum literarum studiosi, tum ciues etiam, non solum tacito risu prosequebantur, sed & hominem postea finita concione miris modis exagitabant, quod isthæc illi gratulatio facta esset. Ille igitur hac vna re & excitatus & emendatus cum sacras deinceps conciones adiit & audiuit quam diligentissime, tum cœnam etiam Domini non parum quidem sæpe percepit, ita quidem, vt nemini ille cuiquam pietate tunc concederet ac religionis studio.

De

DXLIX. *De Rodolpho Gualthero, & Dionysio Melandro F. patre meo.*

CVm multa diuinitus à ſenatu populoque Tigurino inuenta inſtitutaque ſint, tum nihil fere præclarius, quam quod lites non in multos annos extrahi patiuntur, ſed paucorum eas dierum interuallo finiunt, dantque omnino operam, quo quiſque & quam commodiſſime, & quam celerrime ſuum ad ius perueniat. Neque enim litigatori vltra bazionem cauſſidico ſuo numerare licet neque huic amplius quid ab illo vel poſcere vel accipere, neque litem vltra quatriduum protrahere. Præclarum hoc ipſorum inſtitutum cum *Dionyſius Melander* pater meus ſummis ad cœlum laudibus extolleret, *D. Rodolphum Gualtherum* reſpondiſſe ei accepimus: Nuſquam mehercule gentium magis frigent *Iuriſconſulti*, quam hic. Apud vos quidem cum magno numero locoque ſunt, tum vero ingentes etiam opes acquirunt. Ac vt ne ſibi ipſi deſint, hoc fere aucupio vtuntur, vt cauſſas multos in annos *ſuſpēdant*, ipſi medius fidius *ſuſpendendi*,

In priuatis eadem ratio eſt ſententiæ rogandæ & ſuffragii ferendi: ſed hi, qui cauſſas habent, quas coram ſenatu agant, primum à *Tigurini* pagi legato petunt ſibi ſenatum dari, is diem illis conſtituit, ac nomina eorum in albo curiæ annotat. Cæterum vbi coram Senatu cauſſæ agendæ ſunt, alii quidem ipſi cauſſas ſuas agunt, alii cauſſidicis vtuntur quos vel domo ſecum adducunt, vel è præſenti copia vnum deligunt. Nam, quoties ſenatus habetur, complures cauſſidici ex proximis pagis & oppidis ſtipendiariis Heluetiorum illuc confluunt. Diſceptantur autem ab his cauſſæ non ex Romano iure, & reſponſis Iureconſultorum

ſed ex æquo & bono, & legibus atq; conſuetudinibus ſingulorum populorũ. Scio, hanc agendi rationem barbaram à multis iudicari, qui exiſtimant, tantum iure ſcripto Romanorum vtendum eſſe, ſine quo in grauium & obſcurarum controuerſiarum explicatione, ſæpe homines etiam prudentes à vero & iuſto aberrent. Ego vero Romanas leges à prudentiſſimis viris conſcriptas maximi facio, neque earum auctoritatem, vel verbulo labefactatam velim: ſed controuerſiarum diſceptationi, quæ hodie in vſu eſt, & iudiciis illis noſtri temporis, in quibus ex iure ciuili Romano ius dicitur, noſtram agendi & diiudicandi rationem anteponendam dico, & id iudicio bonorum & non litigioſorum hominum me probaturum confido.

Primum enim negari non poteſt: pleroſque cauſſidicorũ non tam iuſtitiæ & æquitatis, quam iuris ſtudioſos, qui ſingula verba & ſyllabas legum venantur, & ſuo arbitratu exponũt, captiunculas aliquas ſimplicibus ſtruere. Deinde cuncta fere ab his ad priuatum commodum referuntur, vnde non explicandis, ſed inuoluendis & obſcurandis controuerſiis operam dant. Ita fit, vt lites in multos annos extrahantur, & ſæpe etiam ad nepotes tranſmittantur, ſumma cum moleſtia vtriuſq; partis, & immenſo ſumtu, quo nonnunquam integra patrimonia exhauriuntur. Vnde nõ immerito quidam pragmaticos hos & cauſſidicos ſanguiſugas & hirudines appellare ſolent: qui opes vulgi & ipſum etiam ſanguinem exſugant. Quod ſi in noſtris iudiciis nonnunquam error aliquis committitur in cauſſis implicatis & obſcuris, quæ tamen rarius occurrunt, nequaquam tamen tantum damni inde datur, quantum ex litium

tium diuturna illa propagatione accipitur. Nequ
tantum nostra agendi ratione sumtus minuun
tur, & parcitur populo, sed longe minor est litiu
& controuersiarum numerus, dum sententia ci
lata controuersia tollitur, & litigantes rursus i
gratiam redeunt: cum alibi contra videamus , l
tes quotidie nouas oriri, & vna nondum deci
plures succrescere. *Iosias Simlerus de Republ. Helu*
tiorum, lib. 2. pag. 139. fac. 1.

De statu nostrorum iudiciorum omnes tan
nobiles quam ignobiles conqueruntur, quod ni
mia sit litium diuturnitas, & sumtuosa nimis iur
impetratio, vt interdum præstet rem emisse, qu
in iudicio obtinuisse. *Exhauriuntur litigantiu*
loculi, exacerbantur litigantium animi, multiplicant
in omnibus tribunalibus lites in immēsum. Quibu
rebus caussatur omnis disciplinæ dissolutio, sum
ma animorū diffidentia, iuris iustitieque interitu
& Rerūpubl. mutatio. *D. Nicolaus Vigelius Iuri*
consultus celeberrimus, quo & hospite, & præcepto
re in Academia inclyta Marpurgensi per annos al
quot sum vsus, in præfatione Examinis Iurisco
sultorum, pag. 3.

——— *Nusquam tuta fides, iura, fides, vbi nunc;*

Vigeli doctissime cum summa vigilantia huc in
cumbas, vt legum intelligentiam tua Metho
faciliorem reddas, & *iudiciorum in infinitū protra*
hendorum improbam consuetudinem ex veteris iur
præscripto emendes, non possum non sanctiss
mos istos tuos conatus in cœlum laudibus exto
lere. *Iacobus Suistadius D. Vigelio* ibidem pag. 25.

Hi demum sunt *Iurisperiti*, qui æquitatis ac na
turæ legis tractandæ sunt gnari, quique, vt Cicer
dicit de *Sulpitio*, ad æquitatem facilitatemque o
mnia referunt, & tollere controuersias malun
quam

quam conſtituere, vt pax illa & inter homines, & in vniuſcuiuſque ſeruetur animo, qua omnium maxime natura ipſa gaudet. Et plane in hunc vſum paratos olim apud innocentius illud ſeculum prius *Iuriſconſultos* arbitror, vt lites quam citiſſime prudentia ſua dirimerent ac finirent.

Ludouic. Viues lib. 19. de Ciuit. Dei, cap. 21.

DL. De Eraſmo Roterodamo Germano, & Guilielmo Budæo Gallo, & Iohanne Ludouico Viue Hiſpano, tribus Eccleſiæ fulgentiſſimis luminibus.

DE hiſce tribus tantis viris, ac omni laude ſuperioribus hominibus, quos honoris cauſſa nomino, *Rodolphum Gualtherum* virum apprime doctum pronunciaſſe, ac tale interpoſuiſſe iudicium accepimus, fore eum prorſus incomparabilem, atque adeo miraculum quoddam mundi, cui quidem ſimul obtingeret, & *Viuis* eruditio, & *Budæi* dicendi grauitas, & *Eraſmi* denique perſpicuitas.

DLI. De Seiano Senatore.

S*Eianus Senator Tyberio* nitenti *Chriſtum* inter Diuos referre, valdè obſtitit. Ipſe igitur tanta fortuna vſus memoratur, vt toto orbe celeberrimus nomine ampliſſimas quaſque dignitates fuerit aſſecutus, vel ipſum imperium pro libitu adminiſtrans: abſente enim *Tyberio* apud Inſulam Capream ſe ipſum pro Imperatore, *Tyberium* vero pro Inſulæ Rectore habebat: quin ſibi tanquam Deo res ſacras fieri permittebat: Conſul quoque deſignatus eſt cum prorogatione quinquēnii. In literis quoque publicis à Senatu, vt *Tyberii*, ita & *Seiani* nomen præſcribebatur, ac velut Imperator aureo curru in theatrum aduehebatur, admiraban-

banturque omnes fortunam eius. Tandem conuocato à se Senatu spe literarum *Tyberii* recitandarum, quibus sibi delata tribunitia potestas ferebantur, depositus iussu *Reguli Consulis*, consentiente Senatu, in vincula ducitur, capite mulctatur, ad Gemonias scalas vnco trahitur, triduo habitus ludibrio à populo, post in *Tyberim* tandem proiicitur, liberi quoque ex Senatusconsulto, maxime vero filia, quam pater pactus fuerat *Claudii* filio, prius à carnifice stuprata, necati sunt. *Dion. lib.* 58.

D L I I. De Ruffino.

ERat is *Elusæ* in Aquitania humili loco natus, ac Constantinopoli in aula versatus, sese etiam in *Theodosii Imperatoris* gratiam insinuauit, ascendens vsque ad consulatum vna cum *Arcadio*, post maximos Magistratus: pro libidine ipsa sæuiebat in multos, sæuireque etiam Imperatorem adegit: prouinciis, quos vellet, præsides dabat. Tandem factus est Imperii, ad quod aspirabat, proditor, accitis *Hunnis* Imperii hostibus. O rem perpetua memoria recolendam! Cum iam acclamandus esset Imperator, iam parata purpura ac diademate, aulaq; regio apparatu disposita, epulisque splendidioribus apparari iussis, numismatib. quoq; aureis cum *Ruffini* imagine iam cusis, vt singulis conuiuis donarentur, à mille gladiis appetitus perimitur, secatur in frusta, atque inter milites (erat is exercitus ingens) diuiditur: caput imponitur pilo ad vniuersæ vrbis ludibrium, manus integra circumfertur ostiatim, velut obolum mendicans ludicrum in modum: nam eius nerui, qui permouent articulos, cum prominerent, dum trahebantur aut remittebantur, efficiebant, vt manus aperiretur aut clauderetur, cum offerebatur igi-

tus

tur manus cuicunque aperta velut obolum petens, remiſſis neruis, ac poſt obolum datum, dum attraherentur nerui, manus acceptum obſtringebat: atque is luſus per omnem vrbem repræſentatus eſt.

Maiol. in memorab, pag. 821.

—— *Tolluntur in altum,*
Vt lapſu grauiore ruant.
Fortunam reuerenter habe, quicunq; repente
Diues ab exili progrediere loco.
—— *Quum fortuna eſt proſpera cuiquam,*
Aſtutum ſubit, & ſtimulat veſana libido,
Tum ſua caſtra mouet ventoſa ſuperbia, tunc &
Deſidia atque gula, & petulans audacia ſurgit.

Marcellus Palingenius in Virgine.

DLIII. *De Petro Martyre Vermilio Florentino, Theologo.*

P*Etrus Martyr* reſponſurus ad quæſtionem, cur homines è religione Chriſtiani non æque fortiter ſuorum mortes ferant, atque *Ethnici* quidam, ſed lamentis ſe plerunque lacrymiſque darent? Pulcra, inquit, quæſtio, ſed paucis eam abſoluam. Cum de illa cogito, venit mihi in mentem, quod in naui accidit, qua *Ariſtippus* vehebatur, & alius quidam ferox, ſed indoctus. Tempeſtas orta eſt grauis, vt nauigium propemodum mergeretur, expalluit *Philoſophus*: ſedata tempeſtate ait alter: *Philoſophe*, quid ſibi vult, quod ita expalluiſti? Ego autem, qui *Philoſophiæ* operam non dedi, non expallui, ſed naufragium forti animo exſpectaui. Satis facere *Philoſophus* reſpondit: Non debuiſti ſollicitus eſſe tu pro anima nebulonis, ego videbam, *Ariſtippum Philoſophum* periclitari. Sic ego cogito, non mirum eſſe debere, ſi

ſancti & Ethnici aliter ſe gerant. Mag
inter eos eſt diſcrimen. Nam Ethnici
bant de rebus aduerſis, quod neceſſita
contingerent, aut ferrentur temere,
poſt hanc vitam nulla reliqua eſſet. Ac
tiam Dei omnia gubernantem non re
aut, ſi præſtantiores erant, Stoicam ſec
tebantur: ἀπάθειαν & ἀναλγησίαν
tur. Quia negare non poterant, ſe c
perturbari repentinis malis, προηγούμ
προηγούμενα faciebant, quæ eſſent a
pueritia: quod obiicerentur, quæ cup
quæ primò motu refugeremus. Et luc
ſe dicebant, non vt *Peripatetici* modera
vt exſtirparentur. Sed in illa lucta di
nem & affectum certare de poſſeſſion
In eo igitur toti erant. At noſtra cauſſ
ter ſe habet: Non expendimus res ipſ
iuxta earum naturam, ad cauſſam c
Deum auctorem cogitamus, & nos cau
ſe illius crucis: illæ cauſſæ ſunt gemit
excitatur, & quo eſt vehementior, eo
de admiſſis oritur. Addimus, affectu
hominibus non omnino impediri, q
natura ſua non eſſe malos. Deus en
ruit hominibus à creatione.

Martyr Com. 2. Sam cap. 13. pa

Cum equidem video hominem adu
tum poteſt, reluctantem, in illiſque
murmurantem, ac pene diuinis pe
reſiſtentem, eum ipſum tanquam
mortem properantem comitor lacry
fragari nequeo. Non eo ſe modo ha
mum illud pectus *Iohannis Ludouici G*

lißimi patritii Mantuani, qui audita morte duorum filiorum suorum, iuuenum quidem optimæ indolis & exſpectationis, qui in octo dierum ſpacio, alter *Mantuæ*, alter vero *Venetiæ*, viuere deſierunt, ne ſuum quidem mutauit vultum, non defleuit, non queſtus eſt, non incuſauit cœlum, vt pleriq; mortalium ſolent, etiam in minoribus infortuniis: ſed in Deo fixus, nihil prius curauit, quam vt *Christo Ieſu*, quem ſibi in omnibus vnicum elegit ſolamen & perfugium, gratias illas redderet, quas alii ob theſaurum aliquem inuentum preciosiſſimum redderent. Quid mihi, inquit, iucundius in terris eſſe poteſt, quam res mihi cariſſimas, illi, quem ſupra omnia & colo, & amo, obtuliſſe? ô vocem diuinam, atque à pectore cœleſti conflagrante incendio perrumpentem! Occumbant & cæteri, ait, filii, occumbat vxor, occumbat tota denique familia abſque vlla poſteritatis ſpe, modo meus mecum ſit *Chriſtus*, & mihi opituletur, ne hilum quidem facio. Atrociora enim, inquit, pro me paſſus eſt *Chriſtus*. Porro, cui alteri, niſi Deo, genui filios? quis cõceſſit? nonne Deus? Inſaniam quidem, niſi libenter illi reddam depoſitum, qui ſemper in me tam beneficus fuit.

Iohannes Baptiſta Folengius Mantuanus in Comment. Pſalm. 21. pag. 74. fac. 1.

Eſto animo forti, & dura patientia vincit
Omnia, in aduerſis rebus ſunt proſpera ſemper
Magnanimo ſpernenda viro: tunc celſior exit,
Quum premitur virtus, viden' vt fortuna frequẽter,
Quos peſſum dederat, mutata extollat eoſdem,
Alternetq; vices? nihil eſt durabile ſemper
Sub cælo, redeunt poſt triſtia nubila ſoles
Iucundi: poſtquam ventis maria alta fuerunt
Exagitata diu: tandem pacata reſidunt,

D L V I. *De puero quodam & Simio, atque Testudine.*

SImius ſupra modum horret teſtudinem: Huius rei quidam dedit nomen ſpecimen *Romæ*. Puero ſuo in verticem impoſuit teſtudinem, & pileo cō-texit, dein producit ad ſimium. Illico ſimius gaudens inſiliit in humeros pueri, venaturus pediculos: ſublato pileo repetit teſtudinem. Mirum erat ſpectaculum, quanto cum horrore reſilierit beſtia, quam expauerit, quam timide reſpexerit, an ſequeretur teſtudo. Additum eſt aliud ſpecimen. Alligauimus teſtudinem catenæ, à qua reuinctus erat ſimius, vt effugere non poſſet, quin ſaltem aſpiceret. Incredibile dictu, quantopere fuerit diſcruciatus: tantum non metu exanimabatur: interdum auerſus poſterioribus pedibus depellere tentauit hærentem beſtiam. Tandem quicquid erat in aluo aut veſica oneris, reiecit. Secuta eſt ex pauore febris, vt nobis fuerit ſoluendus à catena, & aqua vino temperata refocillandus.

Eraſmus ibid. pag. 710.

D L V I I. *De Maximiliano Imperatore, eius nominis I.*

I*Mperator Maximilianus* anno quinto, priuſquam diem obiret vltimum, in maximis Imperii & Regnorum negociis Sarcophagum ſibi conſtitui curauit. Etenim cum palatium ampliſſimum in *Inſpruck* regio oppido Tirolis fabricaretur, atque nonnihil erroris artifices commiſiſſent, ad *Matthæum* (quem ſeniorem appellabant) qui primus inter eos, qui cubiculo regio præerant, ſecretius in aurem ſuſurrans dixit: Nihil hi faciunt, quod mihi gratum ſit. Ego domum mihi conſtruam placituram: eaque die Sarcopha-

gum cum omni, quæ mortuo ad ſepelie
ceſſaria ſuppellectili, parari iuſſit: & cla
dem, ne ad hominum oſtentationem, a
tam religionem id factum videretur. C
tiſſime apud ſe, quinque illis annis, vbi
corum eſſet, etiam dum *Mediolanum* c
los proficiſceretur, quam diligentiſſi
noctibus conſeruauit, ac reponi iuſſit. A
tur quidam homines, etiam, quibus
gnarum demandata fuerat cura, theſ
quem iſthic detineri ac conſeruari. A
librorum, quibus hiſtoriæ veteres con
Alii aliud quippiam eo deferri atque
Cæſar vero ſibi conſcius, in quem ſecu
vſum, vt ſemper hilaris erat, ſubridenc
iuſdam ſibi omnium cariſſimæ vſum, id
ferri dicebat. Sic aſſidue mortem ante
repoſuit, ac dies atque noctes ſepulcr
eſſe voluit, vt perpetua mortis recorda
ret cordi vanum huius mundi faſtum,
tem cogitationes infunderet. Idem a
iuſſerat, vt ſuum cadauer à cunctis, c
ac quantumuis infimæ ſortis hominib
permitteretur, vt vel ſuo exemplo diſ
gitarentque cuiuſcunque ſtatus forent
tales eſſe, nec vlla diademata, nullas c
& imperia, à morte hominem præſerua

Reinhardus Hadamarius de inſtitu
cipis, pag. 382.

Mors certa eſt, incerta dies, hora agnita n
Extremam quare quamlibet eſſe puta.
Mors homini comes eſt, hominem comitatur
Quoquo homo carpit iter, mors quoque ca
Ille licet ferro cautus ſe condat & ære,
Mors tamen incluſum protrahit inde cap

DLVIII. *De eodem.*

LAudanda *Maximiliani Cæsaris* modeſtia, qui moriturus inhibuit, ne præter communem hominum ſepeliendi conſuetudinem ſibi pompa fieret exſequialis. Et balſamo noluit condiri, cum tamen Principibus Germaniæ, maxime autem *Auſtriæ* id fuerit conſuetum atque commune. Sepultus igitur in oppido *VVelſis Auſtriæ*, honorifico magis, quam apparatu nimium glorioſo.

Idem Hudamarius eodem in lib. pag. 388.

DLIX. *De Medico quodam.*

HIc mihi venit in mentem ſuauis *Hiſtoria*, quæ exſtat apud *Auguſtinum* de quodam *Medico*, qui articulum reſurrectionis mortuorum & animæ immortalitatem in dubium vocabat. Illi dormienti apparet pulcerrimus iuuenis, ac familiariter eum alloquitur, & interrogat, num noverit? Id cum dormiens ille negaret, & tamen fateretur, quod videret & audiret eum; quomodo, inquit adoleſcens, me vides, cum oculi tui ſomno clauſi ſint? quomodo audis me, cum aures tuæ non ſint apertæ, ſed dormias? Quam hiſtoriam refert *Lutherus* in Comment. ſuo in Gen cap. 1. vbi addit illud Epiphonêma Diſce igitur & crede, eſſe alios oculos ſpirituales, quibus credentes in Chriſtum videant, etiamſi per mortem iſti corporis oculi clauſi vel potius prorſus exſtincti ſunt.

D. *Ioachimus à Beuſt* nobiliſſimus & eruditione pietateque præſtantiſſimus IC. in Enchiridio de arte bene beateque moriendi, pag. 101.

DLX. *De Theophraſto Philoſopho*

PHiloſophus fuit ex Ereſſo Lesbi oppido, prius εὔφραστος vocatus, qui inter Peripateticos do-

ctissimus & eloquentissimus fuit. Vnde &
sortitus est. ὁ ὀφρασ̃ος, propter diuinum e
di nitorem, vt dicit Quintilianus, Aristot
scipulus & successor. Dictum illius mem
illud celebratur: Doctum hominem solum
mnibus *neque alienis locis peregrinum esse, ne*
pem amicorum. Sicut & in prouerbio Græ
tur: Πᾶσα γῆ τρέφει τὰς τέχνας, id est, Om
ra alit artes.

Cracouius in Com. in Offic

Scilicet est aliquid longinquas visere terras,
Nomen ab extremo clarius orbe venit.
Detrahit optato præsentia semper honori,
Perpetuoque domi nemo placere potest.

Eobanus Hess

D L X I. De Ioachimo Vadiano Medico.

I*Oachimus Vadianus* non suæ tantum Helue
rum vniuersæ etiam Germaniæ decus fu
spicuum atque singulare. Huius vero tant
re medica scientiæ rusticus quidam *Heluetī*
ad modum periculum fecit. Audierat is à
popularibus suis, *Ioachimum* curandorum
rum non prorsus desperatorum, adeo pe
industriumque artificem esse, nulli vt p
mnino nequicquam medicinam adhiberet
omnes ex æquo depelleret. His autem v
haberet, minime adduci potuit, sed ita fe
refutauit: Si *Vadianus* hanc artem calleret
ne per os sese in ventrem mihi demitteret
que meo podici apposita eo subiret, tum ve
diderim, ipsum intus etiam atque etiam
mei caussa perspecta, atque adeo membro
ad amussim explorato atque cognito, ope

afferre posse: At vero cum tantum circa vrinam sit occupatus, & ad interiora nunquam penetret, eccui dubium sit, quin sæpe quidem numero tum fallat, tum etiam fallatur? Hanc illius impudentiam cum nonnulli retunderent, affirmantes: *Doctorem* perpetuo cum rectissime de morbis ex vrina iudicasse, tum etiam fœlicissime eas curasse. Ne tum quidem asinus acquieuit, sed dixit: Age statim, vt meorum quempiam aduersa valetudine corripi contigerit, experiar equidem, sit ne ille tam suæ artis peritus, quã vulgo prædicatur. Quid quæris? Mensibus non ita multis interiectis filius eius tertianam in febrim incidit. Itaque datam sibi occasionem existimauit experiundi, quam ille doctus in re medica foret. Excipit igitur filii sui lotium, idque ad *Vadianum* perfert, plura tamen haud effatus, quam *En tibi lotium*. *Vadiano* etiam percontanti, etcunde veniret, respondit: Id vero tuum est ex vrina ista discere, *Ihr werdets im Glaß wol sehen*. Neque vero aliud verbum vllum *Vadianus*, de quacunque etiam re illum interrogaret, ex hoc hominis monstro exsculpere potuit, quam illud: de eo tu ex hoc nostro lotio cognosces, *Ihr werdets im Glaß wol sehen*. Quare intellecta hominis simplicitate, ne dicam, an vero stupiditate, hoc quidem aucupio astuve vsus est *Vadianus*, vt diceret, se quidem ista omnia ex lotio explorare posse, verum cum illud nimia agitatione turbidum effectum sit, oportere horam vnam & item alteram quiescere. Proficiscatur ergo in diuersorium, ibique pransus ad se redeat. Quid multa in hospitium rusticus ille se confert. Quo facto *Vadianus* seruo confestim suo mandat, vt asinum eminus insequatur, atque adeo obseruet, ad quem diuertat, posteaque hospitem roget, vti se

quamprimum accedat. Hæc illius mandat
lus diligenter exhaurit. Quum vero hoſpe
dianum veniret, deridendam hominis fat
ei explicat, ſimulque orat, velit ſe ei pranc
iungere, ac ſciſcitari, vnde veniat? quis ſu
grotet? quamdiu decubuerit? quot filioru
ter. Hoſpes hæc omnia cum diligentiſſi
ſcatur, tum etiam fideliſſime ad *Vadianu*
Itaque difficile ei haud fuit ruſtico ad ſe
hæc omnia deinceps ex vrina indicare.
dem bene pranſus & potus, ad *Ioachimum*
aliquando ſe recipit. Itaque arrepta ill
rina ita infit: Tu vero, mi vir, *Abben*
es oriundus, tum vero etiam iſtic ætat
Vocare Nicolaus. Pater es filiorum dece
mo es & locuples, & res tibi pecuaria e
& ruſtica ſane bene culta & fructuoſa. Fi
natu minimus ægrotat, febri quidem, ni
proſpiciunt oculi, tertiana. Decumbit i
mum quartum nunc diem. Affers ad
nam hanc, non tam vt illi mediceris, qu
ruditionis meæ periculum facias. Hiſqu
tremum *Vadianus* ſubiunxit: Quid? deſi
amplius quiddam? Tum vero Ruſticus
Nihil mehercule prorſus, mi Doctor, qua
mo quoquo die ad filium meum profect
dicinam ei adhibeas. Moriar enim, ni m
tua eruditione opinionem ita hodie conf
tibi vt meum gnatum curandum lub
crediturus. Ac ſpondeo equidem, in m
cipio, gratum me aduerſum te futurum
mei morbum arte tua correxeris. Quotie
Vadianus tale quid dicebat, toties ruſticu
rabundus ſignaculo crucis pectus inſignie
addita exclamatione: Vincor medius fidi

Ihr treffents bym Crütz Gottes, jhr treffents. Domum vero reuersus *Vadiani* eruditionem apud suos in cœlum laudibus extulit. Adeo fatuos ineptosque rusticos inuenias, qui quidem opinentur, ex lotii contemplatione certiorem fieri posse Medicum de omnium rerum decumbentis statu, sit ne ille mas, an vero fœmina, diues an pauper, albus an ater, quamdiu decubuerit, &, vt res sese in vniuersum omnes ægrotantis habeant. His nimirum stipitibus hunc ad modum fucum facere comamq; circumtondere conuenit.

Sed enim silentio fere præterieram, quemadmodum *Vadianus* trunci huius confidentiam vltus fuerit. Quum filius eius iam sese ex morbo illo confirmasset, atque conualuisset nebulonem hunc probe argento emunxit & quadruplo plus ab illo poposcit, quam ab alio quopiam, illata caussa, se non modo occupatum fuisse in morbi genere inquirendo: sed & multum studii atque operæ posuisse in perscrutando omni rerum illius statu, quem quidem ita illi ob oculos collocarit, ac si domi ipsius fuisset. Quod cum ipse negare minime omnium possit, reliquum esse, vt quam liberalissime nunc soluat sibi, atque satis omnino faciat. Atque de precio primum postulato *Vadianus* ne teruncium quidem remisit.

DLXII. De Medico quodam impostore.

IMpostor Medicus quales rudis Hessia tantum
Miratur, sacras constitit ante fores.
Et sua iactauit stupidæ magnalia turbæ,
Cuique malo certam pollicitatus opem.
Audiit hæc adstans, & ei, heus tu, rusticus inquit,
Magne tua Doctor me precor arte iuua.
Errantem infœlix amisi nuper asellum,
Da quod, vt inueniam, si medicamen habes.

Adnutans Medicus decerpta lathyride grana
Mox dedit, hæc patulis glutiit ille labris.
Inde domum repetens, subito cito viscera motu
Sensit, & in medio est sæpe solutus agro,
Hic vbi post quoddam desedit forte salictum,
Aspexit pascens protinus ire pecus.
Tum quanto potuit lætatus cœpit hiatu,
O magnum, DEVS huc quem tulit ipse, Sophum!
Sic celebre indignis parit ignorantia nomen,
Doctus apud fatuos sordet Apollo viros.

Cordus lib. 9. Epigramm.

DLXIII. *De Nicodemo Frischlino.*

ERat *Guilielmus Landgrauius Hassiæ*, heros ille omni laude superior, quem honoris caussa nomino, Princeps, vt inter omnes constat, non modo literatissimus, sed & literatorum omnium Mecœnas & patronus summus, ita quidem, vt eos & in aulis ferret, & proueheret, & tueretur, & augeret, & quoquo denique modo iuuaret. Hic tantus heros *Nicodemo Frischlino* pro singulari illa sua incredibilique in homines doctos humanitate & beneuolentia cœnam olim dabat. In qua quidem cum structor *Frischlino* ouum apponeret, idque ille in disco relinquens neque attingeret, neque manducaret, Princeps eum semel atque iterum eoque amplius admonuit, vt ne verecundaretur & edere & bibere ἀδεῶς. Itaque *Frischlinus*, qui iam vino incaluerat, ouo in manum ad extremum sumto: Equidem non parum quidem sæpe audiui, *Clementissime Princeps*, inquit, sex prope modis circa oui alicuius manducationem delinqui: ast ego omni nunc numero hic peccabo; hisque dictis totum mox ouum in os ingerens, non sine stridore aliquo mandit deuoratque. Vnde

quum

quum *Princeps* nauseæ quandam molestiam susciperet, nonnihil stomachans dixit: *Ihr môgt wol ein Doctor seyn, vnd môgt auch wol ein Narr seyn.* Es tu quidem Doctor: at iste mehercule ineptiæ fatuum aliquem magis decerent, quam tuam istam personam. *Frischlinus* rubore suffusus, tacitus aliquandiu ac subtristis assedit, ita vt cuivis perspicuum euaderet, pœnitere istũ haud mediocriter, quod, dum facetus haberi gestiret, tanto *Principi* simul & nauseam & stomachum fecisset. Id perspiciens *Guilielmus* heros, & cum homine rursus familiares sermones confert, & illi identidem præbibit, & aureis itemque aliquot ornatum auctumque, quam clementissime à se dimittit. Cæterum quum in ouorum mentionem delapsi hic simus, & facile circa ouorum vsum erretur, operæ pretium fortasse facturus sum, si hoc loco adscripsero, quemadmodum ea recte rationeque manducentur. Qua de re *Otho Brunfelsius* in Cateches. pueror. Tom. 4. cap. de moribus in conuiuio obseruandis, pag. 80 ita scriptum reliquit:

1. *Oua manducaturus panem conscindito frustillatim prius.*
2. *Ne quid præterfluat, caueto.*
3. *Mature edas ouum.*
4. *Testas non confractas in catinum reiicito.*
5. *Inter edendum ouum non potabis.*
6. *Comesturus thoracem ne commacules.*

D L X I V. *De Doctore quodam Iuris.*

IVrisconsultus quidam præstantissimus, ac per omnem Europam celeberrimus, cuius egregia monumenta etiamnum, non solum in Germania, verum etiam in Gallia typis descripta, ab omnibus legum studiosis diurna nocturnaque ma-

manu verſantur, atque adeo lectione
tur, cum quodam Germaniæ Principe
ſurus, puero ad menſam aſſidente, ac
Max. pro benedictione cibi ſupplican
& ipſe, læua quidem ſandalium tener
vero cultellum ad illud ipſum exacue
ſpicatus *Princeps* dixit: *Oh Domine Do*
didiciſti? Ille tum crepidam redinduen
illotis manibus accumbens reſpōdebat
vero retuſus & hebes cultellus hic me
que mihi faciendum putabam, vt eu
exacuerem, hiſque dictis vnguem ſin
cultello mox ſubiiciens ſcabenſque i
quam pulcre nunc ſcindat? Idem cum
prandio nonnihil de pane & eſculen
adhæſiſſe ſuo animaduerteret, eum
& ſputo ſuo tantiſper lauat, dum ſo
deterſiſſet, quas & mantili *Principis* all
obrem *Princeps* ſubridens inquit Cr
quidem *Domine Doctor, te ex Grobia*
ſchola. Ei *Doctor* reſpondet. Ego vero,
me Princeps, non morum ciuilitati, ſ
operam dedi, ideoque veniam mihi d
Princeps hominem à ſe dimittens, inqu
men & morum ciuilitati nonnihil danc
cte quidem pronunciauit *Princeps*. Ete
miſtocles habitus fuit indoctior, quum
lyram, quanto magis parum doctus ha
is, qui moribus vſque adeo agreſtibus
tus, vt à ſordido aliquo cerdone nihi
rat? differat autem? imo vero hunc ipſ
ruſticitate multum antecedat. Scitum
eſt illud Naſonis:

Adde, quod ingenuas didiciſſe fideliter a
Emollit mores, nec ſinit eſſe feros.

ic *M. Petrum Vincentium* in Academia Marpurgen- pro publica concione non parum quidem sæpe ixisse accepimus. *Qui non sunt assuefacti honestis moribus, ii quidem à sue facti sunt.* Incredibile profe- to est, quantum auctoritati alicuius quamlibet doctissimi decedat, cui quidem mores minus sunt mendati. Huic quippe aulici certatim medium igitum ostendunt, pro oblectamento ipsum vs- que habentes. Quocirca, qui auctoritatem conser- are suam sartam tectam in aula cupit, is quidem otus eam in curam atque cogitationem incum- at, vt non solum sit doctrina atque optimarum rtium studiis eruditus, sed & quam optimis ele- antissimisque moribus imbutus.

D L X V. De Doctore Antonio.

A*Ntonius* hic vt iure consultissimus, sic moribus etiam mirum in modum agrestibus præditus uit. Nam cum aliquando apud viduam *Ducis Eri- i Brunsuicensis* pranderet: apponerem tibi Domi- na boni quippiam, inquit, si tale quid in patinis nesset: *Gnädige Fraw, ich wolt euch gern etwas guts vorlegen, so ist nichts guts in der Schüssel.* Qua qui- dem inciuilitate sua hoc est consecutus, vt à Du- is mensa, vtpote minus delicata, penitus ex- luderetur, domique saliarem in modum, si diis lacet deinceps pransitaret. Idem ab Hessorum Principe ferinis carnibus aliquando donatus, gra- ias Celsitudini eius nullas egit. Quod optimo & iberalissimo Principi stomachum fecit, ideoque ropter hoc ingrati animi crimen pungendum psum nonnihil censuit. Itaque hanc in rationem um est affatus: Ecquid nos amas de ferinis carni- us, tibi non ita pridem donatis? Cui ille respon- it: Illustrissime Princeps, perquam eæ macilen-

tæ fuere, sic quidem, vt deuorare eas re
atque adeo inter pauperes, ne totæ ſcili
rent, diſtribuerim. Quod illiberale, im
que adeo impudens eius reſponſum Pri
accepit: Accipies vero deinceps pinguiore
ergo Auguſtinus: *Qui proficit in literis,*
in moribus, plus deficit, quam proficit.

DLXVI. De Alladio.

ALladius vir impius & tyrannicus, b
contemtor, commentus eſt, quomodo
tur tonitrua, ſtrepitus ac fragores eden
neos, vt ciuibus attonitis haberetur pro D
imbribus ac veris fulminibus irruentibu
ædes, ſtagnoque, iuxta quod habitabat, e
te præter ſolitum diluuio cum ipſis æd
ſumtus eſt, & nunc quoque deficiente
aquis decedentibus, per tranquillitatem
tur diruta cœnacula, & habitationis alia v

Dionyſius Halicarnaſſeu

Vos quibus Rector maris atque terræ
Ius dedit magnum necis atque vitæ,
Ponite inflatos tumidoſque vultus.
Quicquid à vobis minor extimeſcit,
Maior hoc vobis Dominus minatur,
Omne ſub regno grauiore regnum eſt.
Quem dies vidit veniens ſuperbum,
Hunc dies vidit fugiens tacentem.

Seneca in Th

Quando boni gremio Reſpublica nixa recu
Principis humanum gaudet vbique gen
Imperiis homines ſed quando fruuntur iniq
Flebilibus populus fletque gemitque mod

Hartmannus Schop.

DLXVII. De Ciue Megalopolita.

Ciuis *Megalopolita* ex Arcadia, *Cercidas* nomine, moriens dixit familiaribus suis, se non ægre mortem obire: sperare enim, se conuenturum ex Philosophis *Pythagoram*, ex Historicis *Hecatæum*, ex Musicis *Olympum*, ex Poëtis *Homerum*. Et hæc effatus, vt fama est, vitam amisit.

DLXVIII. De Conrado Ledderhosio, Reipublicæ olim Cassiliensis Senatore.

QVum anno *Christi* Saluatoris 1552. Cassiliæ Hessorum metropoli pestilentia vehementer sæuiret, & non parum quidem multos quotidie morte deleret ad orcumque mitteret, euenit, vt quadam vespera bubo fenestris illius & obuolitaret, & obstreperet, & frequenter itemque bubularet. Quod vero res ea in mali ominis loco duci soleat, coniux illius continuo exclamauit: Periimus *Conrade*. Nam pestis & nostras has ædes inuasura & purgatura cum puluisculo videtur. Ad hæc *Conradus* plane obstupuit & obmutuit. At vero cum bubo subinde rediret, & tum strepitu, tum cantu etiam suo molestiam illi exhiberet, terroremque incuteret, ad extremum animum recipiens, hanc in rationem exclamauit: O dii immortales, auertite & detestamini quæso hoc omen, posteaque conuersus ad bubonem, ipsum hunc ad modum obiurgauit. Quid tu vero infausta ac mortifera auis mihi nunc obstrepis, abscesse meis ab ædibus in malam rem: isthæc obnunciatio tua non mihi, non coniugi, non liberis, non familiæ meæ, sed cani eueniat meo. Quid fit autem? Quum canis illi peruigil esset, qui & per omnem alioqui noctem latrare, & ædes diligenter obire soleret, ea is nocte magis mutus, quam

quam piſcis, poſtridieque exanimis poſt focu in culina repertus fuit, cum pridie quidem & be le habuiſſet, & cibum affatim cepiſſet. Neq; ver poſtea quiſquam ea in domo præter hunc canem peſte, quamdiu ea iſtic fuit graſſata, interiit.

DLXIX. *De quodam Ruſtico & nonnullis Scholaſticis.*

RVſticus quidam Scholæ N. N. Rectori plau ſtrum lignorum vendebat. Hic conſpicatus i lum pluuiis & niuibus totum madere, iuſſit, plauſtro exonerato auditorium ſcholæ inferi ingrederetur, ac ſe tum ſiccaret, tum etiam cal faceret. Ruſticus igitur, vt primum currum ex nerauit, pecuniamque accepit à Rectore, aud torium mox intrat, poſt fornacemque ſedem ca pit. Vbi quum aliquandiu ſediſſet, ex reticulo ſu panem atque caſeum depromit, iiſque perqua auide veſcitur. His paſtus & ſatiatus podice ad fornacem ferreum ita prope admouet, vt rh nonem ſuum adureret. Quod videntes infim claſſis pueri quidam, cœperunt alter alteri dig in ruſticum extento dicere, ecce, ecce. Id d ſe dici ſtipes ille haudquaquam animaduert tantiſper dum rheno ipſius ſic iam flagraret, flammas etiam ſpargeret. Itaq; & naribus & n tibus aduſtionem veſtis iam ſatis ſuperque ſen ens, podicem muro, quantum poteſt, affricat, at hoc quidem pacto incendium illud reſtingu hanc quidem in rationem exclamans: Nunc d mum intelligo, quid vox illa, *Ecce*, ſibi velit, inn tis ſcilicet, veſtem meam pellibus ſuffultam ad ri: *Ia nun merk ich, was* Ecce *heiſt*, Ecce *heiſt*, *Beltz bornt* Hiſque dictis hypocauſtum mox p gat, fœtore incredibili poſt ſe relicto, ita quide

t cum ipsi præceptori, tum pueris etiam in mentem veniret suspicari, rusticum illud incendium uli sui fumis restinxisse, perinde vt Caminum onflagrātem sclopeti alicuius displosione exstinquere consueuimus.

D L X X. *De Nobili quodam insipiente, & Scabino sua opinione perquam sapiente.*

NOui ego *nobilem* quendam, hebetis obtusique cordis hominem, qui quidem inter scyphos aliquando de opum suarum amplitudine plus quam thrasonice, atque adeo intolerantissime gloriabatur. Id audiens *Scabinus* quidam rusticus, homo tum morosus, tum persuasione etiam eximiæ cuiusdam sapientiæ imbutus, eaq; re mirum in modum sibi placens, in vecordem istum nobilem stomachose inuehebatur, dictitans: Quid tu vero trossule de diuitiis istis tuis tam gloriose magnificeq; prædicas, quum his tamen ipsis tantisper dūtaxat gaudeas, dum in hac vita commoraris? *Iuncker, was rühmet ihr viel von ewrē Gütern, habt ihr sie doch nicht länger, als ewer lebenlang*: Innuens, pleraque omnia nobilis bona feudalia esse, quæ eo rebus humanis exemto (vltimus enim in ista familia ipse absque sobole mascula superstes erat) ad Principem reuoluerentur ac rediret, cum ipse contra hæreditarias possideat opes, quas vita defunctus liberis sit suis relicturus. Eo audito nobilis & cordate & lepide respondet. Tu ne ergo, tertie Cato, cedo quæso, opibus tuis tum adhuc perfruere, cum functus vita, diuinæ necessitati morte iam concessisti? *Ey du weiser Schöpff, hastu denn deine Güter länger, als dein Lebenlang?* Atque hæc quidē effatus effuse cacchinnatur. Id quod ceteri

teri combibones ad vnum omnes factitant. Itaque *Stabinus* errorem suum agnoscens, & à nobili isto, qui pro fatuo vulgo habebatur, superan[illegible] sapientia acerbe ferens, illico de mensa surgit, domumque remeat, identidem se ipse incusans atque detestans, quod digito labellum non compescuisset, sed stultitiam suam & prodidisset, & omnibus deridendam proposuisset. *Stultus siquidem tacens, sapiens reputatur, vt scite Salomon in prouerbiis innuit.*

D L X X I. *De quodam Rustico.*

RVsticus quidam seruo suo comitatus, theriacam emturus, filiæ vt inde suæ decumben[illegible] medicinam faceret, ad Pharmacopolam in proximam vrbem proficiscitur. Quem cum aromat[illegible] quædam in mortario tundentem conspicaretur, hunc ad modum ipsum alloquitur: *Salue mi Domine Magister Stimpestamp. Glück zu Herr Meister Stimpestamp*, & mox denariis sex depromtis in[illegible] quit: En theriacam volo pro his nummis: Illa[illegible] autem, Magister, velim in hunc saccum (que[illegible] tantæ quidem magnitudinis, vt vel modium fru[illegible] menti capessere potuisset, depromebat rusticus) mihi condas: Si vero de theriaca aliquid supe[illegible] fuerit, quod saccus hic non capiat, illud ego & [illegible] uus meus vorabimus: *Meister, ich wil vor 6. Pf[illegible] Treyockels, den wöllet ihr mir in diesen Sack thun [illegible] nicht hinein gehet, das wil ich vnd mein Knecht fr[illegible] sen.* Quum vero paruam admodum pixidem, [illegible] qua theriaca recondita erat, Pharmacopola por[illegible] geret, rusticus repetitis nummis suis valere illu[illegible] iussit, & de alio medicamento, quod tam mag[illegible] non constaret, filiæ suæ adhibendo cogitation[illegible] suscepit.

DLXXII. *De alio quodam Rustico.*

MArpurgi Hessorum euenit annis ab hinc, ni fallor, tredecim, vt rusticus quidam, qui ussam in dicasterio illic habebat indigne fe-ns, in tam multos istam annos non sine ma-no rei familiaris suæ incommodo atque inter-imento protrahi, ad Vicarium Principis, *Domi-um Burckhardum Cramium*, virum omnibus veræ obilitatis ornamentis insignem proficisci, eum-ue suppliciter rogare, quo is quidem auctori-ate sua, qua valeret plurimum, interposita, ope-am daret, vt caussæ tandem aliquando illius fi-is optatus imponeretur, animum induceret num: Itaque recta ad dicasterium se confert, ibi-ue pulsatis hypocausti illius, in quo Scribæ com-norantur, foribus, percontatur ex illis, vbinam t ille, qui pallio bene longo ad talos vsque pro-endente amictus incedat? Scribæ quem vel-et, ex hac se circumscriptione deprehendere ne-ant, quod cumplures illic essent, qui isto habi- incederent. Itaq; alia vtens periphrasi ructicus llum volo, inquit, qui gladium lateri accinctum uo gerit, & vocatur *Burckhardus*. Scribæ ne tum uidem, quia & tales in aula complures versaren-ur, quem vellet, sese intelligere denuo respon-lent. Tum rusticus infit: illum ego volo, illum, nquam, qui absente Principe Diabolus totus est n dicasterio. *Ich meyne den, welcher der Teuffel gar uff der Cantzeley ist, wann der Fürst nicht dabeym ist.* nnuens omnium ipsum negociorum, quæ in au-a & dicasterio gererentur, proram esse, quod di-itur, atque puppim, atque adeo Principem ipsum epræsentare, eiusque vices gerere. Hunc Scribæ Principis Vicarium esse affirmant. Rusticus, vbi-nam nunc ille commoretur, se namque accedere

ipsum

ipſum conſtituiſſe, interrogat? Reſ
Conferas te in forum, per illud Vic
horam octauam contendet ad dicaſt
ſticus dicto ipſorum eſt audiens, a
profectus aduentum Vicarii auide ex
terea orationem, qua dominum Vi
pellet, diligenter meditatur. Conſ
eminus aduentare *Vicarium*, demiſſo
du, nudato capite pileoque natibus
cedit, atque hanc in rationem ipſum
O æterne & omnipotens Domine V
equidem, te Diabolum ipſum eſſe
quæſo te per Deum, vt huic quoque
finem imponi facias: *O ewiger allm*
Statthelter, ich hab gehurt, ihr ſeydt der
der Cantzeley, ich bitt euch vmb Gottes
doch meiner Sachen auch ab. Significar
bat, omnes in dicaſterio cauſſas in
eſſe atque poteſtate. Vicarius, quæ
erat humanitas, iſta compellatione,
ruſtici ſimplicitate proficiſci ſatis inte
hil quicquam offenſus, cauſſæ ipſius
ſe non defuturum reſpondet, eumq
vnam atque alteram præſtolari iub
ruſticus, & optatum eo adhuc ipſo
ſua reſponſum tulit.

DLXXIII. De alio quodam

QVum Doctorali laurea inſignitu
mia in patriam praxis exercend
contuliſſem, veniebat ad me ruſticu
prædiues, & præter cæteros ſingula
ſapientiæ perſuaſione imbutus, me
libellum vt ſibi ſupplicem ad Illuſtri
cipem conficerem. Vt vero & bene

ut ipsi quidem persuasum erat, captaret meam,& simul incredibilis illius suæ, si diis placet, sapientiæ specimen aliquod daret, ita me alloquebatur: Doctoralem Maiestatem tuam Domine Doctor, enixe rogo, nulli vt labori in caussa mea parcat, senties vtique me præclare memorem atque gratum. *Ich bitt, Herr Doctor, ewre docterliche Maiestät wölle in meiner Sachen fleiß anwenden, ich wil danckbar seyn.* Ego, licet risum ægre tenerem, quem insolens ille mihi mouebat titulus, in caussa ipsius tractanda ad summam diligentiam reliquum me nihil facturum recipiebam. Rusticus, cum libellum iam supplicem confectum ipsi prælegissem, collaudata diligentia mea, vt & liberalitatem mihi suum probaret, & testatum pariter faceret, quam vir esset omnium virtutum ornamentis cõspicuus, aureo me nummo cohonestauit, priorique titulo repetito mihi valedixit, & Cassellas se contulit, Principi libellum istum supplicem exhibiturus.

DLXXIV. *De aliis quibusdam rusticis.*

RVstici plerique persuasum sibi habent, si quis Doctoris honore sit redimitus, eum in omni scientiarum atque facultatum genere excellere ac nihil plane ignorare. Cum igitur non ita pridem Doctorali laurea assumta, ex Academia in patriam migrassem, rustici morbo aliquo correpti tum lotium ad me suum mittebant, enixe rogantes, vt illo inspecto remedia sibi prescriberem, quibus vsi pristinæ possent valetudini restitui: tũ ægrotos etiam ipsos ad me adducebant, vt coram conspicarer, quo cum morbi genere conflictarentur, facilius deinceps futurum rati, vt remedium conueniens adhiberem. Ego vero, vt in opinione

ista sua, quam de Doctoribus concepta
conseruarem rusticos, mihi per alias occ
iam non vacare caussatus, illos ad *M. Ge*
micum, Medicum Eschuegensem, viru
berali disciplina & politissimum & p
mum Reipubl. Eschuegensis Consulen
meum ac cognatum atque affinem cari
ieci, qui probe postea ipsos, memor ta
vulgari sermone contriti prouerbii: *J*
dolet; curauit, & pristinæ sanitati resti

D L X X V. De alio quodam rusti

EST id in more institutoque positum
diebus dominicis ante, quam nuptia
tur, noui sponsi publice ex suggesto
tero illius loci, in quo nuptiæ celebra
proclamentur. Et hanc quidem pr
nem sponsus à Pastore suo petere atqu
re cogitur. Qua de caussa veniens ali
sticus quidam sponsus ad patrem me
ptias, inquit, domine Pastor, celebran
tum est. Itaque te rogo, vt in princip
gesto pro more publice me sponsam
proclames: *Ich bitt euch, Herr Pfarrher*
mich vnd mein Mensch auff ewer Fürstlic
außruffen.

D L X X V I. De quodam Diacon
Rustico.

SVfficiebatur in Diaconi cuiuspiam
manis exemti locum Pastor quidam
homo & integræ vitæ, & doctrinæ m
garis, & ingenii valde sedati, &, quo
ad docendum populum imprimis idon
rustici, quo tolerabilius igniculum de
us ferrent, interuisebant, quotiescunq

in vrbem proficiſcebantur, ſeu vendituri, ſeu empturi quippiam, ſeu aliud denique aliquid acturi. Euenit autem, vt quidam ipſum conuenerit, quum venam iam incidendam curaret. Is conſpicatus ſanguinem vbertim ex venula proſilire, admirabundus exclamauit: *Papæ Domine Nicolae*, quid iſthæc ſibi corporis vult laceratio? Quæ (malum) dementia eſt, ita ſe chirurgo lancinandum consauciandumque propinare? Reſpondente vero Diacono, & plurimum id ipſum valetudini cõferre, & ſine vllo aliquo doloris ſenſu fieri, nullo homini negocio perſuadet, vt ipſe venam ſibi ſecari pateretur. Quamobrem cum Chirurgus illi & brachium iam demulceret, & vtrinque ligando venam conſpectiorem efficeret, & phlebotomo denique ipſam illam feriret aperiretque, ruſticus ſuo ipſius ſanguine conſpecto corruit, animique deliquium patitur. Itaque Diaconus nardinum illi mox aſpergit, atque hoc quidem pacto ſalutem reddit. Qui quidem vt primum ſeſe collegit, ac meliuſcule iam habuit, oculis in nardinum coniectis, ſummis id laudibus ad cœlum effert, inquiens: *Ey Herr Clauß, das muß leyder guter Safft ſeyn, wen ich den nicht kriegen hette, were ich in meinen Kopff geſtorben.* Perieram equidem, *Domine Nicolae*, ni iſto vnguento delibutus fuiſſem. Quin igitur precioſum ſit valde ac ſalubre, dubitari mehercule non debet. Porro Diaconus ruſtico cum prandium præbet, tum compotatiuncula eum exhilarat, tum domum etiam ſub veſperam remeaturum, detinet admonetque, apud ſe vti pernoctet. Quod igitur vino confectus eſſet, penulam ſibi ſcindi haud patitur, ſed mox moxque annuens, apud Diaconum permanet. Is anaclinterium ſternen-

dum ei curat, in quod & se reclinat. Vix d
tem Diaconus ab illo digressus fuerat, can
que exstinxerat, ecce tibi rusticus ad na
reuersus, animum suum inducit eo pro
probeq; proluere. Quo vero prope vitru
dinum, aliud quoq; atramento repletum p
esset, ille hoc ipsum arripiens cum faciem,
ctum etiam puluinariaq; pudendum in
contaminat. Itaque Diaconus postridie hy
stum ingressus, atque ita denigratum r
cernens, diabolum quendam in lecto cub
tus, pedem mox refert, toto corpore tre
Hunc clamore suo rusticus reuocat, atq;
tem hunc ad modum alloquitur. Heri
mihi dorsum obuerteras, *Domine Nicolae,*
bi ægrotare occipio, ita quidem grauiter,
um non sit, quin animi syncopen iterum
passurus, ni arrepto nardino me confestin
assem. Diaconus igitur speculo illi mox a
los posito constitutoque respondet: Vid
nebulo, quo sis nardino delibutus, & vt c
em tuam, tum lectulum etiam meum fœ
spurcaueris que. Is igitur agnito errore
precatus est culpam, tum albis etiam ali
meratis ad vinum sublimatum coemend
catum istud expiauit, ac sordes istas aqu
lixiuioque non sine sudore ex facie eluit.

DLXXVII. De superstitiosa quada Rustica.

SVb initium renascentis Euangelii rusti
dam in Cattis vaccam morbo affecta
bat. Quæ quidem; vt ne morbo isto inte
consanesceret, in viuisque permaneret
gallinaceos duos filiæ suæ dabat, quas

brum *auff den Hülffenberg* portaret, ac monialibus offerret. In ſpem ſiquidem magnam adducebatur, ea ſe re vaccæ ſuæ ſalutem incolumitatemque impetraturam. Cæterum quum puella ad fanum iſtud iam perueniſſet, incidit in quendam vicinum ſuum, à quo interrogata quamobrem acceſſerit, illi rem omnem exponit. Is vero puellæ omnibus modis ſuadet, vt ne pullos iſtos gallinaceos virginib⁹ veſtalibus offerat, ſed vendat potius, ac pecunia inde redacta cereuiſiam Eimbecenſem emat, ſecumque potet. Puella nonnulla purioris religionis cognitione iam tum imbuta, vicino ſuo omni aſſeueratione affirmanti periturum illud ſacrificium, facile fidem adhibet, ac morem illi gerens cum pullos gallinaceos diuendit, tum vero nummulos inde redactos cereuiſiæ Eimbecenſi impendit, cum ſuoque vicino poculis indulget. Sub crepuſculum veſpertinum, quum domum ſe retuliſſet, percontatur ex ipſa mox mater horam qua pullos gallinaceos virginibus illis obtuliſſet. At reſpondente ipſa, hora XI. meridiana, exclamauit continuo mater, hem ea ipſa hora noſtra vacca meliuſcule habere cœpit. Caue igitur putes futurum vnquam, vt inueterata iſta religione valere iuſſa, nouam illam Lutheranamque amplectare. Equidem vaccæ meæ ſanitatem vni meo ſacrificio ſacris virginibus per te oblato acceptum refero. Itaque ab iſta me religione nemo diuellet quiſquam, dum ſpiritus hos reget artus.

DLXXVIII. De Ruſtico quodam.

Vit ſacellum quoddam in Haſſia non procul à *Germeroda* ſitum, *Diuo Lucæ* ſacrum. Huc aliquando ruſticus porcum male affectum habens proficiſcebatur, Diuoque huic modium tritici di-

midiatum offerebat, quo is quidem s
valetudini pristinæ restitueret, in vitaq
uaret. Interea dum domo rusticus ab
moritur. Itaque domum ille reuersus
Lucæ indignatur, atque cum ipso hanc i
expostulat: *Lucelle, Lucelle*, apparet te e
ais precii socium, cum quidem frume
sumseris, ac nihilominus porcum meu
ueris: *Lötzge, Lötzge, du darffst mir w*
chen seyn, du nimbst den Scheffel V Vayß
läst mir naut de winger mein Saw sterben.

DLXXIX. *De Balthazare Cossa*, *fice Romano.*

CONuocauerat quondam Romæ
maxima quorundam impulsus c
Balthazar Cossa perfidissimus, è Petri s
turpissime fœdabat, eiectus, in quo
præsentibus, ex aliquibus, qui adera
aulicis suis, sessiones aliquot tenuit,
peruacaneis, nihilque ad Ecclesiæ vti
tinentibus. Cum autem ante prim
congressionem, pro inuocatione Sp
sacra de more fuissent facta, vt patres
& *Balthazar* sublimi in loco præsedit
ac feralis bubo, funeris aut alterius, v
lamitatis semper nuncius, è latebris
voce illa sua horrifica continuo aduola
trabem templi mediam, oculis in *Bal*
tentis, astitit. Vniuersis mirantibus, q
na auis & lucifuga, in turbam diurna l
set, malumq; ex prodigio ominantib
in quem fixa acie oculos intendebat, a
atque intra semetipsum æstuare cœp
patribus, ac soluto conuentu discessit.

digium in risum verterunt, dicentes, specie bubonis in congregationem improborum Spiritum sanctum aduenisse. Secuta altera deinceps sessio, in quam eodem modo rursus bubo aduenit, verso semper in *Balthazarem* contuitu, qui maiore pudore, quam prius, perturbatur, auem ominosam clamoribus abigi, supplosione manuum terreri præcepit: Sed illa non prius amota fuit, quam fustium ictibus pulsata, in conspectu omnium exanimis decideret. Hic autem bubonis aduentus augurio suo non caruit. Nam & Concilium cum dedecore Pontificis dissolutum, & *Balthazar* paulo post *Constantiæ* exauctoratus est, & *Monhemii*, in oppido Principis Palatini in vinculis detentus. Suam autem fortunam in carcere his versibus deplorauit, qui, quamuis ad hanc historiam nihil faciunt, vtilem tamen de fortunæ mutabilitate admonitionem comprehendunt.

Qui modo summus eram lætatus nomine Præsul,
Tristis & abiectus nunc mea fata gemo.
Excelsus solio nuper versabar in alto,
Cunctaq; gens pedibus oscula prona dabat.
Nunc ego pœnarum fundo deuoluor in imo,
Vultum deformem pallidaq; ora gero.
Omnibus è terris aurum mihi sponte ferebant,
Sed nec Gaza iuuat, nec quis amicus adest.
Sic varians fortuna vices, aduersa secundis
Subdit, & ambiguo numine ludit atrox.
Cedat in exemplum cunctis, quos gloria tollit,
Vertice de summo mox ego Papa cado.

Nicolaus Clemangius.

Ouidius:

Ignauus bubo dirum mortalibus omen.

Idem.

Funesta mille locis stygius dedit omnia bubo.

Auctor Philomelæ:
Bubulat horrendum ferali carmine bubo,
Humano generi tristia fata ferens.

D L X X X. De Changio Can, Imperator
Tartarorum.

ACcidit aliquando, vt *CHANGIVS*
Imperator Tartarorum, victus ab hostibu
arbusta lateret, inter quæ cum forte bubo
ret, victores, dum perquirunt victos, passim
tatos, neminem latere putarunt, quasi a
minime mansura, si hominum quisquam a
Itaque factum est, vt silentio noctis secutæ
rator ad suos euaserit, & salutis suæ caussan
fuerit. Ab hoc igitur tempore Tartari bu
ceu auem fœlicem & sacram reuerentur,
mas eius ceu amuletum & prosperitatis ca
in capitibus gestant, ac, quicunque illas
possunt, se fœlices existimant.

Heithonus in libro de Tarta

D L X X X I. De Consule quodam Ienen

IEnæ quidam N. N. homo & ætate iam
ctus, & simplex, & minime malus, sed ni
re singulari prudentia, aut certe perquam
præditus, Consulatum gerebat. Quod ve
sta ipsius simplicitate literarum studiosis
que omnibus constaret, quidam illorum
nequiores hominem mirifice exagitabāt.
quoties ille hyberno tempore rure redir
ex templo, vel curia descenderet, domum
cepturus, toties studiosi illum & prensab
circumsistebant, & hanc deniq; in ratione
mones cum ipso conferebant: Salua sit pru
vestra, domine Consul. Et quid prudentiæ
de præsenti hoc frigore tam grandi videtu

vehementi? Næ intensum est frigus! Vah quantisper *prudentia vestra* frigore isto fracta, prostrata, atque adeo exhausta est? Male sit nobis, ni tibi condoleamus: *Gott gebe, ewer VVeißheit einen guten Tag, VVolweiser günstiger lieber Herr Bürgermeister, was dûncket ewere VVeißheit vmb diese Kälte? Ist das nicht ein grewliche grosse Kälte? Ach ewer VVeißheit ist jämmerlich erfroren.* Hoc quidem verborum involucro oblique illi recteque ingenii ipsius tarditatem stupiditatemve notabant, &, vt explicatius loquar, adunco ipsum naso suspendebant. Quod ipse tamen vtpote obesæ naris homo minime omnium subolebat, qui laudi sibi ducebat, ad eum se modum ab adolescentibus literatis prensari, & huiusmodi colloquiis deliniri. Itaque gratiis ipsis actis, perquam amanter respondit: Enimuero magnum est frigus, optimi adolescentes, quod quidem, vt recte auguramini, grauiter me afflixit. Proinde, vt nec ipse mihi desim, domum nunc propero, ad fornacem vtique me recepturus. Quod si vos quoque ad nostram hanc ætatem aliquando perueneritis, næ vobis etiam multum, credite mihi, de isto vestro cum corporis, tum animi calore decedet atque diminuetur.

DLXXXII. De Diocletiano Imperatore.

D*iocletiani* dictum fuisse fertur: Ego apros occido, sed alius pulpamento vescitur, quod inde natum est. Agenti in Gallia *Diocletiano* dicebat Dryas sacerdos, vel saga: Nimiũ *Diocletiane* auarus, nimium parcᵒ es. Cui per iocum is. Tunc ero largus, cum Imperator fuero. At *Dryas*: Noli *Diocletiane* iocari. Nam Imperator eris, cum aprum occideris. Ex eo venationibus deditus apros forte oblatos enixius occidebat, dicti euentum exspe-

ctans, quo est frustratus, donec præfectu
torii *Arrium Aprum* peremit. *Cælius*.

DLXXXIII. De materiario quodam f
Leone, Leæna, & Vrsa.

IN Pangio Thacio monte, *Eudemus* ait
quæ leonis lustrum non ignorabat, à de
bus vacuam esse, huius catulos, qui per
se nondum tueri possent, interemisse.
rentes, cum alicunde ex venatu reuertis
cum etiam leunculorum cædem factam v
acerrimo, vt par erat, dolore pressos, vrs
cutos fuisse. Hanc vero summo cum met
tum potuit itineris, contendentem, in
quamque arborem conscendisse, ibique,
lorum insidiis declinaret, consedisse. Ear
illi cum se viderent vlcisci nequire, leæn
dam diligenter summa diligentia ad arbo
cum insidias molientem excubasse, sur
versus intentis oculis sanguinariam as
Leonem vero similiter atque hominem
rorum morte mœrentem, longe lateque
cum dolore totis montibus errasse, dun
riarium fabrum offendisset, cuius è mani
gnopere exterriti securim vbi is excidisse
xisset, sese attollens illum suauiter & bla
plexabatur, linguaque illi faciem abste
Quam benignitatem homo sentiens, su
fidere cœpit. Leo hunc cauda amplexatu
bat, neque securim, quæ huius manibus
rat, illum relinquere permittebat, sed pede
curim tollendam esse ostendebat. Cum ei
ficationem homo non intelligeret, secu
ore accepit, mordicusque tenens illi porre
denique illum ad lustrum suum, vbi cons

tuli iacebant, perduxit, id quod leæna videns, ipsa quoque ad eos profecta, homini significabat, cladem miserabilem respiceret, atque postea sua significatione hunc impellebat, suspiceret vrsam. Vnde homo coniectura assecutus, aliquam hos ex hac grandem iniuriam accepisse, omnes nervos ad exscindendam arborem contendit, quam cum euertisset, vrsam præcipitem in terram delapsam feræ distraxerunt. Hominem illæsum leo reduxit in locum, vbi prius ei occurrisset, atque materiæ quam à principio cædebat, illum inuiolatum reddidit.

Ælianus interprete Gellio.

DLXXXIV. *De Androdo & Leone.*

APpion, qui Polyhistor appellatus est, literis homo multis præditus, rerumque Græcarum plurima atque varia scientia fuit. Eius libri non incelebres feruntur, quibus omnibus ferme, quæ mirifica in Ægypto visuntur audiunturque histoia comprehendit. Sed in iis, quæ audisse vel legisse sese dicit, fortasse à vitio studioque ostentationis fit loquacior. Est enim sane quam in prædicandis doctrinis suis venditator. Hoc autem, quod in libro Ægyptiorum quinto scripsit, neque audisse, neque legisse, sed ipsum sese in vrbe Roma vidisse oculis suis confirmat. In circo maximo, inquit, venationis amplissimæ pugna populo dabatur. Eius rei, Romæ cum forte essem, spectator, inquit, fui. Multæ ibi sæuientes feræ, magnitudine bestiarum excellentes, omniumque inusitata aut forma erat, aut ferocia. Sed præter alia omnia leonum, inquit, immanitas admirationi fuit, præterque omnes cæteros, vnius. Is vnus leo corporis impetu, vastitudine, terrificoque

que fremitu, & sonoro, toris, con
cum fluctuantibus animos oculosq
in se conuerterat. Introductus erat in
res cæteros ad pugnam bestiarum D
viri cõsularis. Ei seruo *Androdus* nom
ille leo vbi vidit procul repente, inq
mirans stetit, ac deinde sensim a
tanquam noscitabundus, ad homi
Tum caudam more atque ritu adu
num clementer & blande mouet. hon
corpori adiungit, cruraque eius, &
iam exanimati metu, lingua lenit
Homo *Androdus* inter illa tam atro
dimenta amissum animum recupera
que oculos ad contuendum leonem
quasi mutua recognitione facta, læt
gratulabundos videres hominem &
re prorsus tam admirabili, maxime
mores excitatos dicit, accersitumq
Androdum, quæsitamque caussam, c
simus leonum vni parsisset. *Androd*
cam narrat atque admirandam. C
ciam, inquit, Africam pro consu
meus dominus obtineret, ego ibi in
quotidianis verberibus ad fugam sun
vt mihi à domino, terræ illius præsid
tebræ forent, in camporum & arenar
nes concessi. Ac, si defuisset cibus, c
mortem aliquo pacto quærere. Tum
medio rapido & flagranti, specum c
ctus remotam latebrosamque, in ea
tro, & recondo. Neque multo pos
specum venit hic leo debili vno & c
gemitus edens, & murmura, dolo
tumque vulneris commiserantia. At

mo quidem conspectu aduenientis leonis territum sibi & pauefactum animum dixit. Sed postquam introgressus, inquit, leo, vti re ipsa apparuit, in habitaculum illud suum, videt me procul delitescentem, mitis & mansuetus accessit: & sublatum pedem ostendere mihi & porrigere, quasi opis petendæ gratia visus est. Ibi, inquit, ego stirpem ingentem vestigio pedis eius hærentem reuulsi, conceptamque saniem vulnere intimo expressi, accuratiusque sine magna iam formidine siccaui penitus, atque detersi cruorem. Ille tum mea opera & medela leuatus, pede in manibus meis posito recubuit, & requieuit. Atque ex eo die triennium totum ego, & leo in eadem specu eodemque victu viximus. Nam quas venabatur feras, membra opimiora ad specum mihi suggerebat, quæ ego, ignis copiam non habens, sole meridiano torrens edebam. Sed vbi me, inquit, vitæ illius ferinæ iam pertæsum est, leone in venatum profecto, reliqui specum: & viam ferme tridui permensus à militibus visus apprehensusque sum, & ad dominum ex Africa Romam deductus. Is me statim rei capitalis damnandum, dandumque ad bestias curauit. Intelligo autem, inquit, hunc quoque leonem me tunc separato captum, gratiam nunc mihi beneficii & medicinæ referre. Hæc *Appion* dixisse *Androdum* tradit. Eaque omnia scripta circumiataque tabella populo declarat. Atque ideo cunctis petentibus, dimissum *Androdum* & pœna solutum, leonemque ei suffragiis populi donatum. Postea, inquit, videbamus *Androdum* & leonem loro tenui reuinctum, vrbe tota circum tabernas ire, donari ære *Androdum*, floribus spargi leonem, omnesque fere vbique obuios dicere: Hic est leo hospes hominis.

nis. Hic est homo medicus leonis. *Au*
noct. Attic. cap. 14. pag. 84. & seq.

D LXXXV. *De Abbate Gerasi*
& Leone.

VNo fere miliari à Iordane mona
stat, quod *ABBATIS GERA*
citur. Hic *ABBAS* quadam die an
per Iordanis ripam, obuium habuit le
de rugientem suspenso pede, cui infi
calamo aculeus, adeo vt ex hoc pes ips
set, & sanie plenus effectus esset. Cu
disset leo senem, ostendebat illi vuln
infixo aculeo pedem, flens quodam m
secrans, vt illi curam adhiberet. Senex
prehendit eius pedem, aperiensque vu
leum eduxit, cum reliqua putredinis
purgatoque vulnere ac panno alliga
eum. Leo, cum se curatum vidisset, no
deserere, sed vt carus discipulus, quoc
geret, magistrum sequebatur, vt admi
nex tantam feræ gratitudinem. Itaque
vsque tempore senex nutriebat eum, r
te illum panem, & infusa legumina. H
tem ipsum monasterium asinum vnum
dam aquam, consuetudinem autem
nex, vt curam pascendi asini leo haber
abiens cum illo iuxta Iordanis ripas
obseruabat. Quodam autem die, dum
asinus, leo se ab illo longiuscule auerti
ce Camelarius ex Arabia veniens inue
num abduxit. Leo vero, amisso asino
monasterium tristis valde, & deiecta f
uice ad *Abbatem* suum. *Abbas* igitur
SIMVS putauit, quod asinum leo co
& ait illi: Vbi est asinus? Ille vero, qu

ſtabat tacens, & deorſum aſpiciens. Dicit ei ſenex: Comediſti eum? Benedictus dominus, quicquid faciebat aſinus, à modo facies tu. Ex tunc igitur Leo, iubente ſene, portabat canthelium capientem amphoras quatuor, ferebatque aquam in monaſterium. Die vero quadam venit miles quidem ad ſenem benedictionis gratia, qui, cum videret leonem baiulantem aquam, didiciſſetque cauſſam, miſertus eſt eius, proferensque tria numiſmata dedit ſenibus, vt emerent aſinum, ad ipſius aquæ miniſterium, vt eo labore leo liberaretur. Breui autem tranſacto tempore, poſtquam à labore liberatus fuerat leo, Camelarius ille, qui aſinum abduxerat, veniebat ferens triticum, vt illud venundaret in ſancta ciuitate, habens & aſinum ſecum: & cum tranſiiſſet Iordanem, accidit, vt occurreret leoni, quo viſo, dimiſit camelos, & fugit. Leo autem cognito aſino, cucurrit ad eum, & ore, vt ſolebat, eius capiſtrum mordens, traxit eum cum tribus camelis, & gaudens ſimul, & rugiens, quod perditum aſellum repetiiſſet, venit ad ſenem. Senex autem putabat, quod aſinum leo comediſſet, tum vero didicit, quia inſidias paſſus fuiſſet leo. Impoſuit autem leoni nomen *Iordanem*. Egit itaque leo in monaſterio cum fratribus plus quam quinque annos, nunquam recedens à ſene. Cum autem migraſſet ad Dominum *Abbas Geraſimus*, & à patribus ſepultus eſſet, per diſpenſationem Dei leo tunc in monaſterio inuentus non eſt. Poſt modicum vero venit leo in monaſterium, & quærebat ſenem ſuum. *Abbas* autem *Sabbatius Cilix*, qui & diſcipulus fuerat *Abbatis Geraſimi*, viſo illo, dixit ei: *Iordane*, ſenex noſter dimiſit nos orphanos, & migrauit ad Dominum, ſed accipe & comede. Leo an-

autem comedere nolebat, ſed iugite
illuc ſe vertens circumſpiciebat, qua
ſenem ſuum, ac rugitu magno ipſiu
ſe ferre non poſſe ſignificans. *Abba*
batius, & ſenes reliqui fricantes eius c
cebant ei: Migranit ſenex, & dimiſit n
ex voce, facie, & oculis mœrorem
quem habebat, non videns ſenem.
Abbas Sabbatius: Veni mecum, duxit
illum ſepelierant, diſtabat autem ab
ſi paſſibus quinque, & ſtans *Abbas Sab*
ſepulcrum dixit leoni: Ecce, hic ſen
pultus eſt, & inclinauit genua ſua *Abb*
ſupra ſepulcrum ſenis. Cum ergo leo
ſtratum *Sabbatium*, & flentem, tunc
uit ſe percutiens in terram caput ſuu
ter, & rugiens: atque ita continuo de
iuxta ſepulcrum ſenis.

Sophronius Sophiſta in prato ſpiritua

DLXXXVI. De Auguſto Cæſ
& Coruo.

CVm ex Attiaca victoria reuerteret
occurrit inter gratulantes quidam
tenens, quem inſtituerat proferre hæc
Cæſar victor Imperator. Miratus Cæſar
ſam auem, viginti millibus eam emi
quingentis aureis ſolatis) multaſque
miles comparauit. Quo exemplo m
ſutor inſtituere ipſe quoque aggreſſus
ad parem ſalutationem, ſed impendio
ad auem non reſpondentem dicere ſol
& impenſa periit. Cœpit tamen aliqua
optatam ſalutationem exprimere, ac
ta, dum tranſiret *Auguſtus*, reſpondiſſe
talium ſalutatorū habeo domi, ſupe

nemoria, vt & illa, quibus dominum querentem solebat audire, verba subiungeret: *Opera & impē- ſa periit.* Ad quod ſubridens Cæſar, emi auem iuſ- ſit, quanti nullam aliam emerat.

Macrobius lib. 2. Saturn. cap. 4. & Eraſmus Chi- liad. cent. 4. prou. 62.

DLXXXVII. De Agricola quodam & Aquila.

DEcem & ſex viri, frumentum in area baculis excutientes, vaſtiſſimis Solis ardoribus, cum ardentiſſime ſitirent, vnum ex ſuis, vt aquam ex proximo hauriret fonte, miſerunt. Is meſſoriam falcem in manibus habebat, & in humeris ſitu- lum geſtabat. Vbi vero ad fontem venit, aquilā offendit exſtrictiſſime ſerpente circumplicatam, & iam iam proximam, vt ſtrangularetur, in eam, vt ſæpe ſolet, inuolauerat, veruntamen non ſua- rum fraudum compos in ea ipſa expugnanda e- uaſerat. At enim ſpiris illius circumuenta vicina erat ad pereundum. Agricola, vel quod nō igno- raret, vel, quod auditione accepiſſet, aquilam Io- uis nunciam & miniſtram eſſe, & item quod te- neret feram beſtiam eſſe, falce ſerpentem ab a- quila abſcidit, & vinculis eam, vnde effugere non poterat, exſoluit. Cumque his obiter geſtis reuer- tiſſet, atque hauſta aqua vinum temperatum o- mnibus miniſtraſſet, ii quidem auidiſſime bibere ingrediuntur. Is autem, qui aquam hauſiſſet, iam poſt illos bibiturus, (nam tunc famulus non com- potor erat) ad labra poculum cum admouiſſet, ſeruata aquila circum locum illum etiam nunc verſans, ſic in poculum inuolauit, vt potio effun- deretur, ſcyphuſque frangeretur. Ille, quod gra- uiter ſitiret, indignatus ait: Hancne gratiam,

cum sis illa, (nam auem recognosc
seruatori refers? Itane Iouem grati
rem & præfectum vereris? Cum h
se ad alios conuerteret, videt ex ve
palpitantes, extremum spiritum ef
vt coniicere licebat, suo veneno f
rat, &, vt alii volunt, aquila serpent
nenum infundentem in vas, quo ac
rat, vel è quo biberant. Itaque re
mium ei, qui se conseruasset, aqui
tute compensauit.

Ælianus in histor

DLXXXVIII. De Cic

PRæter pietatis erga parentes la
cum Ciconiis & natura & histo
tribuit, etiam re ipsa compertum e
tis officium vicemque ciconias agn
cio suo & compensare. Contigit en
à patria mea (*Sanctogoarinum* vulg
ciuitate quondam Imperii libera *V*
re, quod sæpe audiui auos & maio
commemorare, vt ciconia nidum
ciuis tecto haberet, in quo per m
more oua excluderet, & pullos nutr
autem tempore eadem auis benign
mētiam experta, vt quæ à nemine
(pio patrefamilias ita cauente) infe
annis suo tempore auolare & redir
nidum repetere solebat. Habuit
præter cæteras sui generis aues hæc
spitis frugi modestique humanita
commoditate loci, ædemque (fiu
milius est) natura ad hoc ipsum in
nimirum sub veris & autumni temp

ntequam auolaret, & postridie cum rediret, cir-
uin limen ac porticum domus hospitis sui voli-
aret, & stridenti rostro se præsentem velut indi-
aret, semper lætabundo ac ceu applaudente ge-
tu voceque à patrefamilias accepta ac rursus di-
nissa. Hæc cum iam multis annis inter auem &
ospitem consuetudo fuisset, tandem aliquando
x more sub autumnum auolatura ante ad porti-
um domus obstrepero impetu fertur, ac crepi-
anti rostro ceu hospiti valedictura insolentius
liquanto gestire visa est, cui bene precatus herus
mico ore auem quasi alloquens iubet, vt salva &
ncolumis redeat. Sub ver igitur postmodum re-
ersa bestia, ex more hospitem in foribus ædium
ostri crepitu salutat, ac mox ante pedes viri radi-
em magnam recentis zinziberis è gutture exse-
ens tanquam gratulabunda collocat, rostro vt-
lurimum obstrepero, in symbolum hospitalita-
is. Admiratus hospes peregrinum & informe
uodammodo munus accipit, & vicinis viden-
um præbet, certo cognoscentibus gustando, ve-
am ac viridem zinziberis esse radicem. Et quan-
oquidem hactenus apud multos dubium fuit, &
uodammodo incompertum, (inter quos etiam
linius est) quonam è loco veniant, aut quo se re-
erant ciconiæ, vel ex hoc facto constabit, calidas
as terras & vltramarinas, vbi zinziber hodie na-
ci dicitur, cum à nobis auolant, petere. Verum &
oc exemplo qualicunq; si non alio, certe nos ad-
noneri arbitrarer, inter homines etiam cum pie-
atem, tum hospitalitatem plurimi fieri oportere.

Iustinus Goblerus ad Gesnerum.

DLXXXIX. *De quodam Principe & rustico.*

Prin-

GErmaniæ quidam Princeps socero suo falcones tres mittebat. His tabellarius in itinere multum sese oblectabat, dum eos & subinde contemplaretur, & demulceret, & etiam atque etiam pasceret, & manibus imponeret, & ex cauea emitteret, & caueæ rursus includeret. Euenit autem aduerso quodam rustici fato, vt, cum alites istos aliquanto indulgentius tractasset, vnus de ipsis ex cauea forte fortuna prosiliens auolauerit. Qua quidem ex iactura miser ille incredibilem animo mœrorem traxit, & nunc frontem feriit, nunc capillos barbamque vellicauit, nunc lacrymis se totum lamentisque dedit, animi pendens, velletne duos illos Principi reddere, num vero his ipsis diuenditis, natali solo relicto, in militiam proficisci, ac sui Ducis in conspectum posthac redire nunquam. Ad extremum tamen quum ad se iam nonnihil rediisset, placuit ipsi, diis bene fortunantibus, pergere, eosque ad Principem perferre. Quum igitur in dicasterium iam peruenisset, Secretario cum Ducis sui literas, tum etiam falcones exhibet. Is continuo ad Principem se confert, eique literas falconesque reddit. Qui quidem munusculo isto mirifice exhilaratus, iubetq; extemplo, vt tabellarius cibo potuque affatim reficiatur. At vero quum literis generi sui iam perlectis cognoscit, se non duobus, sed tribus falconibus donari, cœpit nonnihil excandescere, ideoq; tabellarium è vestigio ad se accersit, ipsumque hunc ad modum alloquitur: Tune es ille, qui falcones apportauit? Hoc ipso affirmante pergit Princeps quærere, Eccubi igitur reliquisti tertium? scribit enim Gener noster, se tres mittere. Vbi, inquam, reliquisti tertium? Miser ille toto corpore contremiscens, lacrymabundus respondet: Is quidem

Ch-

Clementissime Princeps, auolauit. Auolauit? inquit Princeps. Id vero credat Iudæus Apella, non ego. Tu nebulo videris eum vendidisse. Eccuinam nobili vendidisti eum, ac quanti? vt ipsum redimamus? Respondet rusticus perquam flebiliter & demisse. Auolauit ille, ita me Deus bene amet ac disperearn equidem, si cuiquam illum diuenderim. Egone illum diuenderim? Dii vero meliora. Auolauit ille, auolauit, inquam. Tantamne igitur rem, inquit Princeps, tam negligenter agier oportuit? Næ noster si esses, graues nobis socordiæ istius tuæ atque negligentiæ pœnas exsolueres. Sed bene habet: Nos Duci tuo perscribemus, tibi vt mandet, si quid recte curatum velit. Neque vero dubitamus, quin te ob istam negligentiam tuam in squalidissimum sit coniecturus carcerem. Rusticus igitur animaduertens, Principem magis magisque stomacho atque iracundia exardescere, ad pedes illius prouolutus, has in voces perquam suppliciter demisseque erupit: *Gnädiger Herr, wie dude, wie debede, ist nicht einem armen Mann ein Feulchen entflogen?* Hui *Clemētissime Princeps*, vt sæuis, vt tumultuare anne cuiquam misero vnquam auolauit auicula? Quo audito Princeps cum omnibus, qui illi aderant, in risum solutus est, ac misero illi non modo culpam remisit, sed & munusculo ornatum & auctum à se dimisit, nulla ipsius incuriæ iis in literis mentione facta, quibus genero suo de falconibus ad se missis per hunc ipsum fungum gratias agit.

DXC. De suffraganeo quodam.

EO ipso anno, quum publica ecclesiarum reformatio, auspiciis *Landgrauii Philippi* Magnanimi illius ac fortissimi herois, quem honoris caus-

ſa nomino, per Haſſiam inſtituta factaque fuit, e
uenit, vt Eſchuegiæ in templo Diuæ Catharinæ ſa
cro adoleſcens quidam interdiu (totum enim
diem templa in Papatu patent, ita quidem, vt cu
uis non ſolum per ea ire & redire, verum etiam
in his ipſis vltro citroque inambulare, confabula-
ri, ac nugari liceat) ſtupri conſuetudinem cum
propudio quodam habens deprehenderetur. Ho
mox ad clerum delatum fuit, qui quidem incre-
dibilem ea ex re moleſtiam trahens, à ſacris tan-
tiſper ſe abſtinuit, dum fanum expiatum de inte
gro eſſet. Proinde Scortator & ſuffraganeum Mo
guntia acceſſere, & ſuis templum ſumtibus exp
andum repurgandumque curare cogitur. Ade
ille, & cum ædem ſacram indignabundus, & ſin-
gularem quendam zelum per ſe ferens ingredi
tur, tum conſuetas ceremonias omnes adhibet
tum aquam etiam luſtralem ſuam depromit, qu
quidem & pauimentum, & parietes, & feneſtras
& ſubſellia, & liberos miſſales, & altaria, & cande
labra, & baptiſterium, & ſuggeſtum, & pulpita, &
omnes denique delubri iſtius angelos pie religio
ſeque imbuit atque conſpergit. Id conſpicatu
Veterator quidam, qui facinus iſtud non ſolum
patefecerat, ſed & Lutheranæ doctrinæ fauer
videbatur, actutum proſiliit, honoremque præ-
fatus, dexteram ſuam ſiniſtro ſuffraganei brachi
iniicit, eumque hanc in rationem alloquitur: Ve
ni mecum, mi domine, veni mecum, inquam
Ego vero tibi oſtendam, vbi non parua aliqua, ſed
bene larga aquæ luſtralis effuſione opus ſit: pau
lulumque progreſſus, hic vero ſiſte gradum, in
quit, & iam non aſpergillo tuo, vt antea, vtere
ſed omnem potius aquam luſtralem aquimina
rio iſto tuo penitus euacuato, huc effunde. Ho
enim

nim ipso loco, id quod oculis ego hisce meis vi-
li, stuprum est commissum, ecce tibi, hunc ipsum
apidem (quem pede pulsans monstrabat) scor-
illum podice suo pressit, vt hic quidem, si vspi-
m alibi, copiosa aquæ lustralis effusio vsurpanda
dhibendaque sit. Hunc illius sermonem risu pla-
ie syncrusio, quotquot aderant, prosequeban-
ur. Quamobrem suffraganens totus & obstupe-
actus, & pudefactus, quid veteratori isti respon-
leret, habebat plane nihil. Ideoque fanum ex-
emplo purgans, in viam se dedit, *Moguntiamque*
epetiit, vbi cum ipsi Episcopo, tum vniuerso et-
am clero conquestus est, in Hassia non parum
uidem multos Lutherana hæresi imbutos esse.
Quamobrem futurum propediem, vt & hæc
itio à sede Romana deficiens, in *Lutheri* castra
ranseat. Id quod & factum est. Nam paucis in-
eriectis mensibus *Princeps Philippus* idolomania
ntiquata, & cum puluisculo sublata, Sacrosan-
tum CHRISTI Euangelium per omnem di-
onem suam, piis, doctis & idoneis ministris ad-
ibitis, publice docendum curauit.

DXCI. De quodam verbi diuini Præcone.

FVit annis abhinc non ita multis, in vrbe qua-
dam percelebri, quidam verbi diuini præco il-
e quidem haud vulgariter eruditus, sed qui mi-
us ad dicendum paratus ac meditatus non pa-
um quidem sæpe accederet, studeretque extem-
oraneas magis, quam perfectas ingenio elabora-
asque industria habere conciones. Hic quidem
um isthæc *CHRISTI* Seruatoris nostri verba: *Ne
udicate, vt ne iudicemini, &c.* explicāda suscepisset,
nter alia dixit: Admodum hoc vitium nostra hac
ætate

ætate vulgare eſt, ita quidem, vt non crimini illu amplius detur, ſed in laude ponatur. An non nim eos ſuſpicimus & admiramur, & in oculis f rimus, quibus in procliui eſt aliquid in alio anin aduertere, quod ſugillent, carpant, reprehendan mirisque modis exagitent? Sed quodcunque ta dem infœlix hic mundus de eo pronunciet iud cetve, equidem omni aſſeueratione affirmo e vitium longe omnium & maximum & peſtile tiſſimum, quod quiſque bonus merito fugiat auerſetur, detque omnino operam, quantam qu dem poterit maximam, vt ab eo quam alieniſſ mus remotiſſimusque ſit & videatur. Grauit enim hoc ipſum *DEVS*, id quod exemplis nonnu lis, ſi res cogeret, planum facere poſſem, inde mundi exordio ſemper puniuit, puniturus & t quidem, niſi ad meliorem te frugem mature r ceperis. Reſipiſce igitur, reſipiſce, inquam, a ſanitatemque redi, & huic tam fœdo vitio pro nus nuncium remitte, memor vtique, illud ipſu ſanioribus quoque Ethnicis vehementer diſplic iſſe, cui rei hæc ipſorum pictura fidem facit. Iſtiu modi nebulonem, qui in cernendis aliorum v tiis lynceis oculis præditus eſt, eaque ad viuu reſecare, ac mirifice exagitare conſueuit, pinx runt habere de collo dependẽtes manticas bina vnam à tergo, alteram à fronte, atque in ha quidem coniicere illum ea, quæ alii præter dec rum committunt, iiſque breui tempore hanc in plere, in illam vero, quæ ipſe deſignet peccetq proiicere, quod tamen perquam raro fiat, ita nunquam prope ea repleatur. Non eſt ouum o tam ſimile, quam tu es illi, cum aliena vitia act tum cernens ea nullo negotio arripias, in man cam iſtam anteriorem condas, probeque aſſe

ne

ues, his te noctes atque dies oblectes, & ea passim mirandum in modum exagites: de tuis vero illis quid tu interim? Hæc quidem perquam raro perspicis, quod si vero aliquando perspicis, non in anteriorem illa, sed in posteriorem recondis manticam, ne ob oculos tibi obuersantia mœrorem pudoremve aliquem incutiant, sed è conspectu tuo sublata retroque proiecta obliuione perpetua obruantur, neque te vlla vnquam molestia afficiant. Sed heus bone vir, inserto manum & in posteriorem, & reperies hic quoque quod & fœteat, & te maceret conficiatque. *Aber höre mein Mann, greiff in den Hinderſten, ſo wirſtu auch was finden, das dir in die Naſen wird ſtincken, vnd darmit du dich magſt beiſſen.* Quod vero Germanica vox *Hinderſte* obscœnam quoque corporis partem, podicem nimirum, denotet, non deerant, qui in risum soluerentur, existimantes, eum vtique coinquinaturum digitos, eosque redditurum fœtidos, siquidem manum posteriori podicive, ita vt iubebatur, inserturus esset. Huiusmodi multa iis excidant necesse est, qui eruditione facundiaque sua confisi, imparati ad concionandum prosiliunt, spreta diuina illa *Hipponensis Episcopi* admonitione: *Sermo tuus veniat ad limam prius, quā ad linguam*, vt nihil iam dicam de horrifico illo tremendoq; iusti vindicis fulmine: *Maledictus, qui facit opus Domini fraudulenter*, quod illi pro nihilo putant, ac susque deque (proh pudor) faciunt, quum rem tantam profecto tam negligenter agier minime omnium oporteat. Ac ipse etiam *Cicero*, Orator tum doctissimus tum eloquentissimus, de se scriptum reliquit: *Ad caussas nunquam nisi paratus ac meditatus accedo.* Sed hæc querela alius est loci. Itaque hic acquiescat.

DXCII. De Bertholdo Scheffero.

QVi *Bertholdum* hunc familiarius nouerunt, illi quidem affirmant, fuisse eum admodum lepidi facetique ingenii hominem, qui item tum in bibliis, tum in historicis, etiam patrio sermone conscriptis non infœliciter fuerit versatus, ac casus insuper mundi longo rerum vsu, & perdidicerit, & exploratissime cognitos habuerit. Hic quidem asseuerare haud dubitabat, etiamsi ea eruditione præditus esset, vt præconis Euangelici munere recte rationeque defungi posset, malle se tamen in omnes partes æditûum aliquem agere quam verbi diuini præconem, quod ille quidem funem, quo campana impellitur, nullo negotio recuperare possit, si hunc casu è manu amittere ipsum contingeret. Huic vero id ipsum in reuocando recipiendoq; aliquo verbo, quod sibi temere ac fortuitò excidisset, minime omnium licere: quod volet irreuocabile verbum, & non pauci suis sibi concionibus malum, veluti turdus, cacent. Hinc illud ego aliquando carmen panxi:

Æditum malo, quam pastor, in æde vocari,
Funis ei: huic nunquam vox fugitiua redit.
Ergo caue, tibi ne vox imprudentior ore
Excidat, illa semel missa redire nequit.

Prouerb. 18.

Mors & vita in manu linguæ, &, qui diligunt eam, comedunt fructum eius.

Cum vita & mors sit in manu linguæ, magis quam pupillam oculi, linguam tuam custodi. Regius quidam equus est lingua nostra. Si ergo frenum immiseris, & doctrina tua gradarium feceris, ascendat in eum Rex, vt quiescat in eo: si autem nullo freno domueris, sed huc atque illuc

infrenem iactari permiseris, Diaboli eam vehiculum fecisti. *Chrysostom. Hom.* 52. supra Matth.

Fide parum, valido constringe loquacia freno
Guttura, nam raro conticuisse nocet.

Hartmannus Schopperus.

Hesiodus ἔργων καὶ ἡμερῶν α.

Γλώσσης τοῖς θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
Φειδωλῆς, πλείστη δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰούσης.
Εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μεῖζον ἀκούσαις.

Id est:

Lingua bonum eximium est homini si pauca loquatur,
Siq; modum conseruet, inest tum magna venustas,
Si probris laceres, laceraberis illico peius.

DXCIII. *An sit vxor ducenda?*

E*Rgo mihi vxorem qualem ducam? anne* puellam?
Hæc forsan veniet non satis apta mihi.
An viduam? *Dominam quis posset ferre tonantem?*
An vetulam? *tolerat quis patienter anum.*
Fœcundam? *fœcunda domum mihi prole grauabit.*
An Sterilem? *Sterilis non decus arbor habet.*
An ditem? *Nihil est magis intolerabile dite.*
Ast inopem? *Quid opis ferre valebit inops.*
Pauciloquam? *Non me poterit recreare loquendo.*
Verbosam? *Mulier res onerosa loquax.*
Formosam? *variis est subdita forma periclis.*
Deformem? pœnam ducere nunquid amens?
Non igitur ducenda vxor, quia fænore tanto
Apparent socii damna timenda tori.
Sed cum sit visum tibi sitq; perutile nobis,
Tu vitæ sociam, da pie Christe, *piam,*

DXCIV. *Formosa mulier vitanda.*

Formosæ occursus mulieris, Dæmonis arcus,
Parthorum tanquam dira sagitta ferit.
Tutius in syluis Basiliscum audire frementem,
Quam dulces cantus fœmineosque choros.

DXCV. *De quatuor mulierum generibus, quæ ex quatuor his animalibus nascūtur, cane, apicula sue, & equ[o]. Epigramma de sententia Phocylidis, quæ extat apud Stobæum.*

Bis duo Phocylides *sapiens animalia finxit,*
A quibus vxorum nascitur omne genus.
Cum canibus memorans, volucres florentis Hymetti
Cornipedes porcis *annumerauit* equos?
Dic mihi coniugio qui te vis dedere casto,
Quattuor ex illis quæ tibi sola placet?
Est agilis velox, forma pulcerrima coniux,
Quæ genus à cupidi semine ducit equi.
Sed tamen in morem quoniam discurrit equorum,
Sit procul à thalamo tam vagabunda meo.
Altera, quam dicunt porci *de sanguine natam,*
Nil habet illa mali, nil habet illa boni.
Tertia sed rabido fera de cane *bestia nata*
Perpetuo miseris est odiosa viris,
Ex apibus *vero qua nascitur apta labori,*
Hæc mihi præ reliquis omnibus vna placet,
Præstantem veris virtutibus ergo puellam
Oeconomam quisquis duxerit, ille sapit.
Talis in amplexus veniat mihi Sponsa petitos,
Connubiis aptum cum mihi tempus erit.

Hæc ex clarissimi quondam Academiæ Ien[en]sis Professoris, Domini Magistri Iohannis Rose[ri Bi]bliotheca descripta, communicauit mecum p[ræ]stantissimus vir *Dominus Magister Georgius Am[...]* Reipub. Eschuegensis Medicus & Consul.

DXCVI. *De Martino Coquo, Consule Eschuecensi.*

EQuidem ab exploratæ fidei hominibus accepi, fuisse olim *Eschwegæ*, oppido Hassiæ haud inamœno, *quendam Martinum Coquum Consulem*, hominem tum virtute, tum sapientia, tum vero vsu rerum eximiè præstantem, cui quidem nihil frequentius in ore fuerit, quam vt diceret, *VVann ich todt bin, so scheist mir ein Hund auffs Grab.* Me vero mortuo à cane tumulus permerdetur meus. Cumprimis autem hæc verba faciebat, quoties quidem essent, qui vel ipsius in sententiam discedere nollent vel ea conuellerent, quæ ab ipso recte rationeq; constituta erant, vel ipsius consilia tanquam nimis calida improbarent, vel cum ipse denique vino confectus plane esset. Videtur autem Consul iste, quem honoris caussa nomino, ad istud illius respexisse: *Me mortuo terra misceatur igni.* Verum quid fit? Hora Consuli fatalis appetit. Itaque Deo naturæque concedens pie religioseq; sepultura afficitur. Iustis autem iam factis, dehumatoque isto, quum pastor concionem funebrem haberet, ecce tibi accurrit non vnus aliquis canis, sed permulti & cateruatim & certatim, qui quidem consulem voti sui compotem facturi, sepulcrum eius probe probeque permerdant, admirantibus ad vnum omnibus & dicentibus: Quid non isti consuli tam fuit in ore frequens, quam dicere: Equidem vita hac defunctus minime omnium impediuerim, quo minus canes excrementis suis sepulchrum meum conspurcant atque coinquinant? An non id ipsum nunc fit? An non omnia illi ad voluntatem modo suam fluunt? An non illud euenit, quod futurum pridem ei animus præsagiit.

GErmaniæ quidam Princeps ſocero ſuo falcones tres mittebat. His tabellarius in itinere multum ſeſe oblectabat, dum eos & ſubinde contemplaretur, & demulceret, & etiam atque etiam paſceret, & manibus imponeret, & ex cauea emitteret, & caueæ rurſus includeret. Euenit autem aduerſo quodam ruſtici fato, vt, cum aliter iſtos aliquanto indulgentius tractaſſet, vnus de ipſis ex cauea forte fortuna proſiliens auolauerit. Qua quidem ex iactura miſer ille incredibilem animo mœrorem traxit, & nunc frontem feriit, nunc capillos barbamque vellicauit, nunc lacrymis ſe totum lamentiſque dedit, animi pendens, velletne duos illos Principi reddere, num vero his ipſis diuenditis, natali ſolo relicto, in militiam proficiſci, ac ſui Ducis in conſpectum poſthac redire nunquam. Ad extremum tamen quum ad ſe iam nonnihil rediiſſet, placuit ipſi, diis bene fortunantibus, pergere, eoſque ad Principem perferre. Quum igitur in dicaſterium iam perueniſſet, Secretario cum Ducis ſui literas, tum etiam falcones exhibet. Is continuo ad Principem ſe confert, eique literas falconeſque reddit. Qui quidem munuſculo iſto mirifice exhilaratus, iubetq; extemplo, vt tabellarius cibo potuque affatim reficiatur. At vero quum literis generi ſui iam perlectis cognoſcit, ſe non duobus, ſed tribus falconibus donari, cœpit nonnihil excandeſcere, ideoq; tabellarium è veſtigio ad ſe accerſit, ipſumque hunc ad modum alloquitur: Tune es ille, qui falcones apportauit? Hoc ipſo affirmante pergit Princeps quærere, Eccubi igitur reliquiſti tertium? ſcribit enim Gener noſter, ſe tres mittere. Vbi, inquam, reliquiſti tertium? Miſer ille toto corpore contremiſcens, lacrymabundus reſpondet: Is quidem,

Ch-

Clementissime Princeps, auolauit. Auolauit? inquit Princeps. Id vero credat Iudæus Apella, non ego. Tu nebulo videris eum vendidisse. Eccuinam nobili vendidisti eum, ac quanti? vt ipsum redimamus? Respondet rusticus perquam flebiliter & demisse. Auolauit ille, ita me Deus bene amet ac dispeream equidem, si cuiquam illum diuenderim. Egone illum diuenderim? Dii vero meliora. Auolauit ille, auolauit, inquam. Tantamne igitur rem, inquit Princeps, tam negligenter agier oportuit? Næ noster si esses, graues nobis socordiæ istius tuæ atque negligentiæ pœnas exsolueres. Sed bene habet: Nos Duci tuo perscribemus, tibi vt mandet, si quid recte curatum velit. Neque vero dubitamus, quin te ob istam negligentiam tuam in squalidissimum sit coniecturus carcerem. Rusticus igitur animaduertens, Principem magis magisque stomacho atque iracundia exardescere, ad pedes illius prouolutus, has in voces perquam suppliciter demisseque erupit: *Gnädiger Herr, wie dude, wie debede, ist nicht einem armen Mann ein Feulchen entflogen?* Hui *Clemẽtissime Princeps*, vt sæuis, vt tumultuare anne cuiquam misero vnquam auolauit auicula? Quo audito Princeps cum omnibus, qui illi aderant, in risum solutus est, ac misero illi non modo culpam remisit, sed & munusculo ornatum & auctum à se dimisit, nulla ipsius incuriæ iis in literis mentione facta, quibus genero suo de falconibus ad se missis per hunc ipsum fungum gratias agit.

DXC. De suffraganeo quodam.

EO ipso anno, quum publica ecclesiarum reformatio, auspiciis *Landgrauii Philippi* Magnanimi illius ac fortissimi herois, quem honoris caus-

sa nomino, per Hassiam instituta factaque fuit, uenit, vt Eschuegiæ in templo Diuæ Catharinæ ero adolescens quidam interdiu (totum en diem templa in Papatu patent, ita quidem, vt c uis non solum per ea ire & redire, verum eti in his ipsis vltro citroque inambulare, confabul ri, ac nugari liceat) stupri consuetudinem cu propudio quodam habens deprehenderetur. H mox ad clerum delatum fuit, qui quidem incr dibilem ea ex re molestiam trahens, à sacris ta tisper se abstinuit, dum fanum expiatum de int gro esset. Proinde Scortator & suffraganeum M guntia accersere, & suis templum sumtibus exp andum repurgandumque curare cogitur. Ad ille, & cum ædem sacram indignabundus, & sin gularem quendam zelum per se ferens ingred tur, tum consuetas ceremonias omnes adhibe tum aquam etiam lustralem suam depromit, qu quidem & pauimentum, & parietes, & fenestra & subsellia, & liberos missales, & altaria, & cand labra, & baptisterium, & suggestum, & pulpita, omnes denique delubri istius angelos pie religio seque imbuit atque conspergit. Id conspicatu Veterator quidam, qui facinus istud non solu patefecerat, sed & Lutheranæ doctrinæ fauer videbatur, actutum prosiliit, honoremque pr fatus, dexteram suam sinistro suffraganei brachi iniicit, eumque hanc in rationem alloquitur: Ve ni mecum, mi domine, veni mecum, inquam Ego vero tibi ostendam, vbi non parua aliqua, se bene larga aquæ lustralis effusione opus sit: pau lulumque progressus, hic vero siste gradum, in quit, & iam non aspergillo tuo, vt antea, vtere sed omnem potius aquam lustralem aquimina rio isto tuo penitus euacuato, huc effunde. H

enim

nim ipso loco, id quod oculis ego hisce meis vi-
li; stuprum est commissum, ecce tibi, hunc ipsum
apidem (quem pede pulsans monstrabat) scor-
illum podice suo pressit, vt hic quidem, si vspi-
m alibi, copiosa aquæ lustralis effusio vsurpanda
dhibendaque sit. Hunc illius sermonem risu pla-
e syncrusio, quotquot aderant, prosequeban-
ur. Quamobrem suffraganens totus & obstupe-
actus, & pudefactus, quid veteratori isti respon-
leret, habebat plane nihil. Ideoque fanum ex-
emplo purgans, in viam se dedit, *Moguntiamque*
epetiit, vbi cum ipsi Episcopo, tum vniuerso et-
am clero conquestus est, in Hassia non parum
uidem multos Lutherana hæresi imbutos esse.
Quamobrem futurum propediem, vt & hæc
litio à sede Romana deficiens, in *Lutheri* castra
ranseat. Id quod & factum est. Nam paucis in-
eriectis mensibus *Princeps Philippus* idolomania
ntiquata, & cum puluisculo sublata, Sacrosan-
tum CHRISTI Euangelium per omnem di-
ionem suam, piis, doctis & idoneis ministris ad-
ibitis, publice docendum curauit.

DXCI. De quodam verbi diuini Præcone.

FVit annis abhinc non ita multis, in vrbe qua-
dam percelebri, quidam verbi diuini præco il-
e quidem haud vulgariter eruditus, sed qui mi-
nus ad dicendum paratus ac meditatus non pa-
um quidem sæpe accederet, studeretque extem-
poraneas magis, quam perfectas ingenio elabora-
tasque industria habere conciones. Hic quidem
um isthæc *CHRISTI* Seruatoris nostri verba: *Ne
iudicate, vt ne iudicemini, &c.* explicāda suscepisset,
nter alia dixit; Admodum hoc vitium nostra hac
ætate

ætate vulgare eſt, ita quidem, vt non crimini illu
amplius detur, ſed in laude ponatur. An non e
nim eos ſuſpicimus & admiramur, & in oculis fe
rimus, quibus in procliui eſt aliquid in alio anim
aduertere, quod ſugillent, carpant, reprehendan
miriſque modis exagitent? Sed quodcunque tan
dem infœlix hic mundus de eo pronunciet iudi
cetve, equidem omni aſſeueratione affirmo eſſ
vitium longe omnium & maximum & peſtilen
tiſſimum, quod quiſque bonus merito fugiat &
auerſetur, detque omnino operam, quantam qui
dem poterit maximam, vt ab eo quam alieniſſi
mus remotiſſimuſque ſit & videatur. Grauite
enim hoc ipſum *DEVS*, id quod exemplis nonnul
lis, ſi res cogeret, planum facere poſſem, inde
mundi exordio ſemper puniuit, puniturus & t
quidem, niſi ad meliorem te frugem mature re
ceperis. Reſipiſce igitur, reſipiſce, inquam, a
ſanitatemque redi, & huic tam fœdo vitio pro
nus nuncium remitte, memor vtique, illud ipſi
ſanioribus quoque Ethnicis vehementer diſpli
iſſe, cui rei hæc ipſorum pictura fidem facit. Iſti
modi nebulonem, qui in cernendis aliorum vi
tiis lynceis oculis præditus eſt, eaque ad viuu
reſecare, ac mirifice exagitare conſueuit, pin
runt habere de collo dependētes manticas bin
vnam à tergo, alteram à fronte, atque in ha
quidem coniicere illum ea, quæ alii præter dec
rum committunt, iiſque breui tempore hanc im
plere, in illam vero, quæ ipſe deſignet peccetq
proiicere, quod tamen perquam raro fiat, ita v
nunquam prope ea repleatur. Non eſt ouum o
tam ſimile, quam tu es illi, cum aliena vitia a
tum cernens ea nullo negotio arripias, in man
cam iſtam anteriorem condas, probeque aſſe
ue

ues, his te noctes atque dies oblectes, & ea passim mirandum in modum exagites: de tuis vero illis quid tu interim? Hæc quidem perquam raro perspicis, quod si vero aliquando perspicis, non in anteriorem illa, sed in posteriorem recondis manticam, ne ob oculos tibi obuersantia mœrorem pudoremve aliquem incutiant, sed è conspectu tuo sublata retroque proiecta obliuione perpetua obruantur, neque te vlla vnquam molestia afficiant. Sed heus bone vir, inserto manum & in posteriorem, & reperies hic quoque quod & fœteat, & te maceret conficiatque. *Aber höre mein Mann, greiff in den Hinderſten, so wirstu auch was finden, das dir in die Nasen wird stincken, vnd darmit du dich magst beissen.* Quod vero Germanica vox *Hinderste* obscœnam quoque corporis partem, podicem nimirum, denotet, non deerant, qui in risum soluerentur, existimantes, eum vtique coinquinaturum digitos, eosque redditurum fœtidos, siquidem manum posteriori podicive, ita vt iubebatur, inserturus esset. Huiusmodi multa iis excidant necesse est, qui eruditione facundiaque sua confisi, imparati ad concionandum prosiliunt, spreta diuina illa *Hipponensis Episcopi* admonitione: *Sermo tuus veniat ad limam prius, quã ad linguam*, vt nihil iam dicam de horrifico illo tremendoq; iusti vindicis fulmine: *Maledictus, qui facit opus Domini fraudulenter*, quod illi pro nihilo putant, ac susque deque (proh pudor) faciunt, quum rem tantam profecto tam negligenter agier minime omnium oporteat. Ac ipse etiam *Cicero*, Orator tum doctissimus tum eloquentissimus, de se scriptum reliquit: *Ad caussas nunquam nisi paratus ac meditatus accedo.* Sed hæc querela alius est loci. Itaque hic necessat,

DXCII. De Bertholdo Scheffero.

QVi *Bertholdum* hunc familiarius nouerunt, il quidem affirmant, fuisse eum admodum le pidi facetique ingenii hominem, qui item tum i bibliis, tum in historicis, etiam patrio sermon conscriptis non infœliciter fuerit versatus, ac ca sus insuper mundi longo rerum vsu, & perdidic rit, & exploratissime cognitos habuerit. Hic qu dem asseuerare haud dubitabat, etiamsi ea erud tione præditus esset, vt præconis Euangelici mu nere recte rationeque defungi posset, malle se t men in omnes partes æditum aliquem ager quam verbi diuini præconem, quod ille quide funem, quo campana impellitur, nullo negot recuperare possit, si hunc casu è manu amittere psum contingeret. Huic vero id ipsum in reuoc do recipiendoq; aliquo verbo, quod sibi teme ac fortuitò excidisset, minime omnium licere quod volet irreuocabile verbum, & non pa suis sibi concionibus malum, veluti turdus, c cent. Hinc illud ego aliquando carmen panxi:

Æditnus malo, quam pastor, in æde vocari,
Funis ei: huic nunquam vox fugitiua redit.
Ergo caue, tibi ne vox imprudentior ore
Excidat, illa semel missa redire nequit.

Prouerb. 18.

Mors & vita in manu linguæ, &, qui diligunt e am, comedunt fructum eius.

Cum vita & mors sit in manu linguæ, mag quam pupillam oculi, linguam tuam custo Regius quidam equus est lingua nostra. Si erg frenum immiseris, & doctrina tua gradarium ceris, ascendat in eum Rex, vt quiescat in eo: autem nullo freno domueris, sed huc atque il

infrenem iactari permiseris, Diaboli eam vehiculum fecisti. *Chrysostom. Hom.* 52. supra Matth.

Fide parum, valido constringe loquacia freno
Guttura, nam raro conticuisse nocet.

Hartmannus Schopperus.

Hesiodus ἔργων καὶ ἡμέρων α.

Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
Φειδωλῆς, πλείστη δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰούσης.
Εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μεῖζον ἀκούσαις.

Id est:

Lingua bonum eximium est homini si pauca loquatur,
Siq; modum conseruet, inest tum magna venustas,
Si probris laceres, laceraberis illico peius.

DXCIII. *An sit vxor ducenda?*

E*Rgo mihi vxorem qualem ducam? anne* puellam?
Hæc forsan veniet non satis apta mihi.
An viduam? *Dominam quis posset ferre tonantem?*
An vetulam? *tolerat quis patienter anum.*
Fœcundam? *fœcunda domum mihi prole grauabit.*
An Sterilem? *Sterilis non decus arbor habet.*
An ditem? *Nihil est magis intolerabile dite.*
Ast inopem? *Quid opis ferre valebit inops.*
Pauciloquam? *Non me poterit recreare loquendo.*
Verbosam? *Mulier res onerosa loquax.*
Formosam? *variis est subdita forma periclis.*
Deformem? pœnam ducere nunquid amens?
Non igitur ducenda vxor, quia fœnore tanto
Apparent socii damna timenda tori.
Sed cum sit visum tibi sitq; perutile nobis,
Tu vitæ sociam, da pie Christe, *piam,*

DXCVI. De Martino Coquo, Consule Eschuecensi.

EQuidem ab exploratæ fidei hominibus accepi, fuisse olim *Eschwegæ*, oppido Hassiæ haud inamœno, *quendam Martinum Coquum Consulem*; hominem tum virtute, tum sapientia, tum vero vsu rerum eximiè præstantem, cui quidem nihil frequentius in ore fuerit, quam vt diceret, *VVann ich todt bin, so scheist mir ein Hund auffs Grab.* Me vero mortuo à cane tumulꝰ permerdetur meus. Cumprimis autem hæc verba faciebat, quoties quidem essent, qui vel ipsius in sententiam discedere nollent vel ea conuellerent, quæ ab ipso recte rationeq; constituta erant, vel ipsius consilia tanquam nimis calida improbarent, vel cum ipse denique vino confectus plane esset. Videtur autem Consul iste, quem honoris caussa nomino, ad istud illius respexisse: *Me mortuo terra misceatur igni.* Verum quid fit? Hora Consuli fatalis appetit. Itaque Deo naturæque concedens pie religioseq; sepultura afficitur. Iustis autem iam factis, dehumatoque isto, quum pastor concionem funebrem haberet, ecce tibi accurrit non vnus aliquis canis, sed permulti & cateruatim & certatim, qui quidem consulem voti sui compotem facturi, sepulcrum eius probe probeque permerdant, admirantibus ad vnum omnibus & dicentibus: Quid non isti consuli tam fuit in ore frequens, quam dicere: Equidem vita hac defunctus minime omnium impediuerim, quo minus canes excremētis suis sepulchrum meum conspurcant atque coinquinant? An non id ipsum nunc fit? An non omnia illi ad voluntatem modo suam fluunt? An non illud euenit, quod futurum pridem ei animus præsagiit.

DXCVII. *De quodam Metallico.*

ANnis abhinc duodeuiginti dysenteria *Abbatisrodæ* non parum quidem multos partim se-nes, partim iuuenes vtriusque sexus homines di-multumque excarnificatos ac plane exhausto-confectosque, morte delebat. In quibus erat & muliercula quædam, illa quidem perbreuis sta-turæ, sed valde corpulenta & obesa, ita quidem vt corporis sui spissitudine dolio alicui vix aut n-vix quidem concederet. Hanc quum sepultu-afficere iam vellent, euenit, vt sepulcrum tum ar-ctius tum contractius etiam esset, quam vt caper-illam vllo modo posset. Quamobrem eius eccle-siæ pastor *Balthazar Hillebrandus* vespilloni man-dat, vt aliud mox moxque faciat. Hic pastor-dicto audiens tumulum celerrime efficit, in quem & defunctæ mulierculæ corpus infertur. Habi-concione funebri, quum quisque, qui ad exse-quias cohonestandas conuenerant, domum-iam reciperent, ecce tibi egreditur ex pago qu-dam metallicus. Is conspicatus Libitinarium-sepulcro adhuc subsistere, adit eum, visoque alte-ro illo sepulcro patente adhuc, & minime com-planato, quærit, quid caussæ sit, cur muliercula in eo non sit condita? Respondet ille, & breuius i-ipsum angustius fuisse, quam vt corpori illi-accipiendo par idoneumve fuerit. Quod igitur a-lii plures adhuc satis cum periculo decumberen-placitum sibi fuisse illud non complanare terra-obruere, sed alii cuipiam humando reseruare. V-hæc effatus erat, ecce tibi metallicus deposita h-sta mox sua, quam humero dextera gestabat, a-tumulum accurrit, in eoq; se reclinat, ac aliquam-tisper in eo commoratus, ingenti clamore subl-to pollinctorem aduocat, atque hanc quidem

rati

tationem alloquitur. Vide amabo te per Deum immortalem, quam pulcre hoc bustum corpori nostro respondeat. Enimuero siue longitudinem, siue latitudinem spectes, ad corpus id ipsum nostrum perinde quadrat & conuenit, ac si nobis illud accommodasses admensusve esses. Atque his quidem dictis effuse cachinnans, ex tumulo prosilit, vespilloneque valere iusso ad *Adamum Anefeldium Lubecensem*, qui officinæ ærariæ *Beilsteinio* subiacenti tum præerat, proficiscitur, inibiq; totum istum diem pergræcatur, genioque indulget suo. Appetente iam vespera, cum vino ad ambas vsq; aures ingurgitatus, domum cogitaret, & conscenso colle isto, qui *Abbatisrode* imminet, aluum exonerare vellet, venabulo telluri infixo, & caligas detrahit, & rei isti vacat. Aluo exonerata, [q]uum & circa caligas retrahendas, & thoraci astringendas occupatus esset semita pluuiis lubrica facta, collo in venabulū prolabitur, quod qu[a]lem quo magis ex terra extrahere nititur, eo & [a]ltius & fixius collo suo inserit, donec ad extremū [c]ollabens, misereque in luto suoq; ipsius sangui[n]e inuolutatus, extremum vitæ spiritum edit, a[n]imamque efflat. Mane miser ille collo suo ipsius [v]enabulo inhærens, non procul ab oleto, quod [e]xcreuerat, exanimis reperitur, caligis nondum [s]ubtractis aut ad thoracem religatis. Quamobrem [i]psi illi sepulcro infertur, quod pridie mensus fuerat, ac sibi vsquequaque respondere dixerat.

DXCVIII. De Gabriele Lupichio, æditiuo Honensi.

HAbuit parens meus æditiuum quendam, *Gabrielem Lupichium*, illum quidem decursa iam [æ]tate hominem, atque adeo alterum pedem in

cymba Charontis habentem, ſed ab omni pietat
prorſus remotum, temulentum, libidinoſum, &
blaſphemum. Is cum cõiuge honeſtiſſima crebra
vel quotidianas potius ſimultates inimicitiaſqu
exercens, eam & diris deuouebat, & verberibu
non parum quidem ſæpe ad mortem vſque mu
ctabat. Illa igitur iis clauibus, quibus templi valu
recluduntur, quodam die vehemẽter ab ipſo per
cuſſa, perquam miſerabiliter, audiente mea ma
tre, in has voces erupit: O Domine Ieſu, coniuge
ſumus ſeptuagenarii, ita vt à rixis, altercationibu
& pugnis nos quam alieniſſimos eſſe deceret! A
vero nulla prope dies, proh dolor, abit, quin indi
gniſſimis modis præter omnem meam culpam
(te equidẽ teſtor & appello Opt. Max. Ieſu) à me
viro tracter & accipiar. Ad te igitur vnum confu
gio, ſuppliciter demiſſeque orans, velis viam ali
quam atq; rationem inire & inuenire, qua com
mode & honeſte diſiungamur. Ego enim, quod
te minime omnium fugit, ſum huius profecto æ
rumnoſiſſimæ vitæ ſaturrima, diſſoluique geſtio
& tecum ætatem agere. Hoc illius votum quum
cerebroſus & cerberoſus maritus audiret, ſtoma
cho iracundiaque feruenter efferueſcens, reſpon
det: Si Procreator ille mundi Deus nos ſegregare
non vult, age, ſeparet nos Diabolus. Erat enim
ganeoni huic Satan admodum frequens in ore
ſic quidem, vt inde illi verbum vix vllum exiret
quin protinus illud ipſum Diabolus comitaretur
Cæterum ea ipſa mox hora, qua infelix hic ſene
iſta verba euomuerat, *Eltmanshuſium* proficiſcitur
atq; hic quidem vino ad ambas vſq; aures ſeſe in
gurgitat, concubiaq; nocte domum remeaturus
de recto tramite deflectit, vel ab hoſte potius hu
mani generis *Satana* deducitur, profundæque niu

irre

irretitus, vi frigoris opprimitur & extinguitur, poſtridieq; hinc inde quæſitus, tandem gelu confectus & exanimatus, ea ipſa hora domum reportatur, qua pridie dixerat: Si Deus diuellere nos recuſat, equidem minime omnium deprecor, quo minus id ipſum à Cacodæmone fiat: *VVill vns Gott nicht ſcheiden, ſo ſcheide vns der Teuffel.*

DXCIX. *De Eobano Stangio ciue Eſchuegenſi.*

ERat *Eobano Stangio*, ciui Eſchuegenſi, homini cæteroqui perbono & honeſto, nihil frequentius in ore hac voce: *Vt te paries inclinans obruat exſtinguatque.* Hanc non tum vſurpabat tantum, quum iracundia incitatus, in fermento iacebat, ſed cum quieto etiam atque tranquillo erat animo, & familiares ſecum iucundoſque ſermones conferebat. Quoties enim te ille vel aliunde redeuntem, vel aliquo commeantem cerneret, toties hanc ad rationem te alloquebatur, eccunde venis? quorſum cogitas? vt paries te ruinoſus obruat, morteque mulctet. Quid quæris? ſiue tu illi præbiberes, ſiue ipſe tibi ſiue iocoſe tecum, ſiue ſerio ageret, protinus illa ipſa vox, vt paries te labens caducuſque & operiat & perimat, audienda tibi mox erat. Porro quodam tempore, quum in forum deſcenderet, inibique *Iohannem Mollerum cognatum ſuum*, & itemque *M. Ludouicum Balneatorem*, amicum ſuum, vna colloquentes offenderet, eos hunc ad modum affatus eſt: Saluete, vt paries vos inclinatus obtegat ſepeliatque, quin mecum proficiſcimini ad *Iohannem Orthium*, vinum hornotinum rubrum generoſiſſimum nunc vendentem, quo equidem heri ad ambas me vſque aures ingurgitaui? Ne multa, facile ipſis nulloque negocio perſuadet, vt ſecum ad illum ipſum commeent.

Quum autem aliquo vsque progressi iam essent ecce tibi propendens ruinosusque paries quidam ipsos opprimit, ac huic quidem costas aliquot, illi vero crus, alteri denique brachium perfringit. Itaque illi hominum atque diuûm opem implorantes, misere contusi, consauciati, fracti, compressique à vicinis extrahuntur, domumque pro mortuis fere reportantur, ac sani postea facti alter per omnem reliquam vitam turpiter claudicat, alter lumbos miserabiliter trahit, alter denique fœde pallet, luridum quendam colorem præ se ferens. Cæterum *Eobanus* hac vindicta diuina correptus infligatusque isthac imprecatione deinceps repudiata & abiecta, hanc delegit, vt diceret, *vt te afflicta senio arbor caduca ve adobruat occidatq;.* Quid fit autem: Quum aliquando in syluam contendens, arbores nonnullas cædendas curaret, per mehercule parum abfuit, quin ab aliqua ex prouiso obrueretur atque prosterneretur. Proinde:

Non aliter stupuit, quam qui Iouis ignibus ictus,
Viuit & est vitæ nescius ipse suæ.

atq; hac ipsa etiam imprecatione penitus se in posterum abstinuit. Equidem nominare nonnullos possem, qui quidem nouas quotidie imprecandi formulas excogitabant, eoq; nomine mirifice sibi placebant, quod tamen pessime illis venit. Etenim quidam ira inflammatus has in voces proruere consueuerat: Vtinam vt tu vniuersis omnium mendicorũ morbis corripiare, *Daß dich aller Bettler Kranckheit ankomme.* Huic deinceps non cum vno aliquo morborum genere, sed cum innumerabilibus conflictandum fuit, quibus & perquam miserabiliter interiit, è medioque fuit sublatus. Noui, qui identidem aliis morbum comitialem imprecabantur; sed & hi ipsi ad extremum cru-

cia-

ĉ[illegible]atu summo ipsa illa epilepsia enecti exstinctiq; fuerunt. Noui, qui aliis imprecati subinde solerēt, vt à virtute Dei deserti, miserandum in modū pessum irent, *Daß sie Gottes Krafft solte schänden.* At vero ipsi illi morbis grauissimis ac omnem medicinam respuentibus tandem immersi à Dei virtute, ope, auxilioque sic destituti fuere, vt eluctari inde minime valerent, sed desperabundi plane extremum vitæ diem morte conficerent, atque illud *Virgilii* de ipsis vsurparetur.

Vitaq; cum gemitu fugit indignata sub vmbras.

Enimuero si alicui maledicas, aut diris quempiam deuoueas, hoc vicissim tibi ab illo exspectandum erit, tacitus vt dicat regeratve, istuc quidem capiti sit tuo. Ac solent quidem retorsiones huiusmodi perquam raro in nihilum recidere, maxime si tu immerito, si homini pio male preceris. Proinde censeo iis aut penitus abstinendum, aut huiusmodi certe vtendum esse, quæ noxiæ pestiferæve haud sunt, quales sunt, vt te anas obterat, *Daß dich ein Endte zertrette*, aut, vt te ouis mordeat, *Dat dick ein Schaap biete*, aut, vt te fœnum stimulet, *Daß dich das Häwsteche*, atque id genus aliis, quibus quidem magni nominis ac illustres præstantesque viros vsos fuisse meminimus, sicuti & Lutherus Theologus Opt. Max. hanc imprecandi formulam vsurpare solitus est: *vt ne malum in vita habeas vnquam*, *Daß dich alles Vnglück fliehe.*

Luth. Tom. VVitt. 6. pag. 92. fac. 2.

Ast hæ execrationes plerisque nunc omnibus [illegible]uti pueriles sordent, ideoque eas respuentes, [illegible]uas cotidie easque horrisonas, ardentes, vulnificas, tremendasque & comminiscuntur, & cum tonitru quodam crepant atque eiaculantur, quæ tamen in eorum fere capita, teste experientia

ſtultorum magiſtra, redundant, qui quidem vibrare eas, contorquere, & iacere in alios minime dubitant aut verentur. *Intelligenti ſat dictum: VVers nicht glauben will, ſehe mit zu, daß ihm der Glaube nicht in die Hand komme.* Sero Sapiunt Phryges. Fœlix, quem faciunt aliena pericula cautum.

D C. *De Henrico, Comite à Schwartzburg.*

Erat id Comiti huic perpetuo in ore, vt diceret: Vt ſtercoribus excrementiſve coinquineris, *Daß dich die Scheiß beſtehe*. Hic vna cum aliis quinque Comitibus, aliiſque compluribus, cœnaculo, in quo erant, ruinam faciente, in paludem fœditiſſimam, quæ infra illud erat, & in quam ex cloacis omnes vndequaque ſordes confluebant, delapſus, miſerabiliter periit.

D. Beccħererus, vir eruditiſſimus, amicus noſter, in Germanica Chronologia ſua Thuring. pag. 248.

D C I. *Muliebris de admirabili iſto adorandoque ſacroſanctæ Trinitatis myſterio diſceptatio.*

Erat Caſſiliæ olim muliercula quædam, *die Ziegenbâchin* appellata, quæ quidem ſiue ipſa verba alicui faceret, ſiue alios ſermocinantes audiret, praua quadam & illaudabili conſuetudine, ad tertium quodque verbum exclamabat: *Hilff du Heilige Dreyfaltigkeit*. O ſacroſancta Trinitas! Hanc anima mea vtpote nomen Domini vane vſurpa[n]tem, ea gratia in conuiuio genethliaco corri[pi]ens, dicebat Tibi vero *Eliſabetha* ſacroſancta T[ri]nitas perquam crebra eſt in ore & frequens: a[t] auſim ego affirmare, ac ſacramento etiam contendere, te plane neſcire, quid ſacroſancta illa ſit Trinitas. Muliercula rubore ſuffuſa, ac nonnihil

hil etiam commota, respondet, Tune igitur, *Gertrudis*, Theologiæ omnis vsque adeo rudem & imperitam me putas, idipsum vt ignorem? Puto vero, inquit Auia mea, actutumque quærit. Cedo ergo, mea *Elisabetha*, quid est quæso sacrosancta Trinitas? Illa nihil præmeditata quicquam, vt erat & audacula & dicacula, effutit protinus, quicquid in buccam venerat, ac dans sine mente sonum, inscitiamque suam turpiter prodens, respondet *Die Heilige Dreyfaltigkeit ist vnser lieber Herr GOtt, mit seinen lieben Engelchen*, id est, Sacrosancta Trinitas est DEVS ille optimus maximus noster, vna cum dilecto isto angelorum satellitio. Mulierculis cæteris risu ad vnam prope corruentibus, mea mater infit: Toto vero cœlo erras *Elisabetha*. Annon prædicebam te ignorare, Quid sit sacrosancta Trinitas, quam tu tamen toties crepas, atque adeo ad rauim vsque omnium auribus inculcas. Sacrosanctæ vero Trinitatis vocabulo, vt ne nescias, innuimus tres illas in vnitate essentiæ diuinæ personas, videlicet DEVM Patrem, Filium, & Spiritum sanctum. Misera illa hunc ad modum confusa & pudefacta, prorsus obmutuit, nihil habens omnino, quod contra mutiret. Itaque lacrymis se dedens, quod & tam turpiter sese dedisset, & aliis itemque deridendam propinasset, per omnem reliquam vitam ab illa sacrosanctæ Trinitatis vsurpatione iam temeraria penitus se abstinuit, perinde hanc à auersata & exosa, ac marinos nauta solet scopulos.

DCII. *De Sponsa quadam honesta.*

ERat superioribus annis N. N. faber quidam ferrarius N. N. qui *BARBARAM* filiam

ſuam ſeruo cuidam ſuo in matrimonium colloca-bat. Etſi vero par erat, nuptias eum, prout omnes intelligentes viri ſuadent, nō diu differre, ſed primo quoque tempore facere eas, tamen neſcio, quo malo fato ſuo vltra annum eoq; amplius extraxit. Quocirca adoleſcens quotidiano puellæ & conſpectu, & obſeruatione, & colloquio, amore ſic exardeſcit, totus in hanc cogitationem vt incumberet, quemadmodum ea potiri aliquando tandem commode poſſet. Quum igitur & ſocer illius, & ſocrus conuiuio alicui genethliaco aliquando intereſſent, amanter cum ſponſa diligenterque egit, vt corporis ſui copiam poteſtatemq; ſibi faceret. Id quod ad extremum etiam impetrauit. Cœpit non ita multo poſt puellæ vterus turgeſcere. Eo vicinæ animaduerſo ipſam cohortantur, vt famæ ratione habita ſuæ, nuptias, quantum quidem poſſet, maturaret. Illa vero cum ſe vterum geſtare pernegat, tum per ſe non ſtare queritur, quo minus nuptiæ vel iam pridem celebratæ ſint, vel primo certe quoquo die non concelebrentur: Sed vnum nouercam ſuam mulierem admodum ceruicoſam, & malignam in cauſſa eſſe, cur eæ nondum coaluerint, ac ne nunc quidem coeant, quod ipſa illa impedimentum quotidie aliud ex alio inferat, atque adeo omnem moram interpont, vt ne fianat. Hiſque dictis vicinas ſuas admonet, vt ipſæ parenti ſuo aurem de maturandis nuptiis vellicent. Id illæ facturas ſeſe & recipiunt, & promiſſa itemq; præſtant. Quamobrem nuptiis dies dicitur: Quo appetente partim vicinæ, partim cognatæ ſponſam accedunt, eamque commonent, vt ne ita ſeſe ornet comatque, vt eæ ſponſe aſſolēt, quibus quidem pudicitia ſua ſarta adhuc tectaque eſt, ſed cum flammeo, tum fron-

frontali, tum sertulo, tum deniq; virgineo ornatu omni valere iussis, velo muliebri caput obnubilet & tegat, satis enim iam animaduerti, animaduerti autem? imo vero à nemine non perspici, grauidam ipsam partuiq; vicinam esse. Hic sponsa stomacho atq; iracundia exardescens, cum mulierculis istis conuitium facit, tum cóceptis etiam verbis dictirat: Ego vero, ita me Deus bene amet, integra adhuc incorruptaque virgo sum: Male sit omnibus illis, qui infantulum me vnum aliquem vtero meo inclusum circumferre perhibét. Mentiuntur illi quidem hercle turpissime. Rem ita sese habere mensibus decem iam decursis manifestum perspicuumque mediusfidius cuiuis euadet. Quid quæris? deducitur sponsa nostra, perinde vt honesta quæpiam, & inuiolatæ castimoniæ virgo, in templum, suoque sponso, publice solemnibus ceremoniis adhibitis, nuptum datur, susq; deque faciens, in laude ne illud populus, an vero in vituperatione ponat. Verum quid fit? Ecce tibi posteo statim à nuptiis die magnum hoc continentiæ exemplum infantem non vnum, sed duos enititur. Itaque omnes sic dictitabant: Enimuero vere dixit Sponsa hæc nostra, quippe quæ præ se tulerit, omnes se illos manifesti mendacii conuictuam, qui quidem asseuerare haud dubitarent, vno e infantulo aliquo grauidam iam esse, quum non vnum tantum, sed duos, pudēdo mehercule quodam fustigandoque exemplo, in lucem ediderit.

Die Braut hat die VVarheit geredt, da sie gesprochen, sie wolt all die ienigen zu Lügnern machen, die da sagen, sie gienge mit einem Kind schwanger, dann sie ie nicht mit einem, sondern mit zweyen (wie das VVerck den Meister lobet,) schwanger gangē, vnd dieselbigen nunmehr an die VVelt gebohren hat.

Est

Est quædam de fructiferis nota omnibus arbor,
Si nomen quæras, octo elementa notant.
Vltima sic posito tria si de nomine demas,
Inter mille alias vix erit vna tibi.

Vel hoc modo:

Est quædam scribenda notis bis quatuor arbor,
Symposiis aptas ferre sueta nuces.
Vnde notas si tres postremas demseris inter
Mille alias vnam vix reperire queas.

Eobanus Hessus.

Quotusquisque nunc inter Christianos celebrat nuptias, vt non ordine præpostero prius cognita sit coniunx, quam ducta, imo sæpius cognita, priusquam desponsata? Nonnullis sponsis tam impotens est ardor libidinis, vt corpusculo puellari vim afferant, non tam delibantes virginitatem, quam ipsam virginem in summum vitæ discrimen adducentes. Et miramur inter Christianos esse parum auspicata coniugia, quæ sic coeunt absque DEO. *Erasmus in Institutione Christiani matrimonii, lib.3.fac.1.*

Vtile non videtur, vt postquam sponsalia habita sunt, diu differatur nuptiarum celebratio. Interea enim multa sparguntur à malis, quæ mutuam beneuolentiam coniugum labefactare possent. Apud nos sponsæ domo non exeunt post sponsalia, donec nuptiæ celebrentur. Ne igitur diu à cœtibus sacris eas abesse oporteat, vtile erit celebrationem nuptiarum maturare. *Lauaterus in lib. Iud. cap.14. Homil.76. pag.86. fac.1.*

DCIII. De mendaci quodam Ædituo.

NOui ædituum quendam, illum quidem plenum officii hominem, sed ex mendaciis plane conflatum. Cuius nunc vnum atque alterum men-

mendacium in medium afferam. Hallendorphii, quæ illi patria eſt, Lanium quendam noui, inquit, hominem prædiuitem & locupletem, qui quidem taurum Polonicum vaſti corporis magnique pretii, & ictibus aliquot ſecuri capiti impactis proſtrauerat, & præciſa gula neci dederat, & ſiniſtro latere penitus excoriarat. Cæterum cum taurum hunc in latus dexterum iam obuertiſſet & hic quoque cutem magna ſui parte detraxiſſet ecce tibi lanius veſicæ leuandæ cauſſa pauliſper ſecedit. Interea taurus in pedes ſeſe mox noxque erigit, per patentemque ianuam in publicum proruens cum obuium quemq; cornibus proſternit, tum cœlum mugitibus implet, tum vero arenam etiam vngulis ſpargit. Quum autem ciues quidam & fuſtibus, & ſudibus & contis illi in ponte occurrerent vt ipſum proſternerent, ecce tibi de ponte in Vierram proſiliit, cumque in eo diu multumque vlto citroq; nataſſet, tandem defatigatus in ipſo illo flumine ſubmerſus ſuffocatuſque periit, ac piſcium fieri eſca, quam hominum maluit.

DCIV. De eodem Halophanta.

IDem nugabatur eſſe Hallendorphii Conſulem quendam *Chriſtophorum Mattenbergium*, qui quidem porcum per integrum annum ſaginaſſet. Ne vero hunc non quam pinguiſſimum efficeret, pauiſſe eum non modo vulgari iſta & vſitata ſagina, quæ ſtatis certiſque horis profundi illis ſolet, ſed extraordinariis etiam illis deuoranda proieciſſe & omnis generis frumenta, & panes partim ſecundarios, partim ſimilagineos, & caſeos, & fraga, & pruna, & ceraſa, & pira, & poma, & nuces, & caſtaneas, & vuas, & lauri baccas, & glandes dein-

denique tum quernas, tum faginas: atque ita nullam fere diei partem sine accurato aliquo & exquisito porci cibatu præterlabi passum fuisse: eaq; re porcum ita obesum euasisse, vt, cum mactandus iam foret, per *haram* foras extrahi minime omnium potuerit, sitq; Consul Mattenbergius coactus fabrum lignarium accersere, qui haram non modo tecto nudaret, sed penitus dissolueret atque demoliretur, vt porcus illi reddi mactarique posset. Cæterum quid fit destructa iam hara, & porco ob omnium oculos versante? Omnes mehercule quotquot aderant, cum admirari, tum sancte etiam sancteque affirmare, per omnem vitam grandiorem porcum, qui vel quemuis vrsum inusitata & vasta corporis mole ac magnitudine antecederet, se haud vidisse. Quid vero Lanius? Mihi vero cultro longiore opus fuerit, inquit. Nam hoc quidē certe iugulum ipsius haud petiero. Non ita multo post tamen adesse sibi iussit eos, qui spectandæ beluæ caussa accurrerāt, vt ipsorum opera porcum prosterneret. Quo quidem prostrato, exsecandæ mihi prius è collo eius erunt aliquot carnium libræ, inquit, alioqui ad iugulum ipsius vix aut ne vix quidem penetrauero. Exsectis igitur inde carnium libris circiter XXX. iugulum ei dein præscindit, ac suem contrucidat. Etsi vero vel pueri hoc pinguissimum esse & vægrande mendacium & agnoscerent & dicerent, ipse tamen testatus Deum viuum, se veram narrasse historiam, omni asseueratione affirmabat.

DCV. De eodem.

IDem in publicis nuptiis, cum forte fortuna Coquorum mentio esset iniecta: Facessite in malam rem, inquit, cum vestris istis rancidis lixis, quas

quas ego ad vnum omnes nę vitiosa quidem cassave nuce emerim, vtpote homines impuros, artis, quam profitentur, ignaros & imperitos, ac, vt verbo dicam, nauci, fucos, fungos, triobolares, atque adeo terræ filios. Mihi vero est frater coquendi ita peritus, vt secundum mehercule non habeat in Europa. Europa autem? imo vero in rerum vniuersitate: imprimis autem excellit in frigendis placentis, scriblitis, tucetis, tortis, artocreis, & id genus aliis cupediis. Qua de re accipite hoc insigne eius artificium, à me quidem sane plus millies hisce oculis meis visum. Quum placentas ille frigit in sartagine, eas non, vt coquorum vulgus solet, frictorii ventilatione qualicunque vertit, neque vero cochleari aliquo aut orbiculo dissove id ipsum efficit, sed cacabum ita profecto vexat ventilatque, vt ipsam illam placentam per caminum proiiciat, ac mox moxque in plateam procurrens, eam sartagine sartam tectam recipiat, atque hoc quidem pacto versam, hac quoque sui parte tantisper deinceps frigat, dum eam cruditatem iam exsuisse omnem intelligit. Quid vobis videtur? ecquid non hoc magnæ est artis? ecquid tale vnquam vel visum est vobis, vel auditum? Quatumuis vero omnes eum mendacii coarguerent, ac exsibilarent etiam, ipse tamen vera se narrasse Iouem lapidem iurabat.

LVTHERVS.

VVer ligen wil, der solls nicht krumb treben, damit ers auch siddern kônne.

Superioribus nugis hæc quoque tanquam veritati minus consentanea subiicere placuit. Interim tamen fides sit penes lectorem. In *Arcadia* scio esse spectatam suem, quæ præ pinguitudine carnis non modo surgere non posset, sed etiam, vt

vt in eius corpore ſorex exeſa carne nidum feciſſet,& peperiſſet mures. Hoc etiam in iuuenca factum accepi. *M. Varro* citante *Iohanne Riuio Attendorienſi* in libello de puerorum inſtitutione.

Conſtat, illis diebus in *Apulia* ceruos vultureſque tanta ex aëre vi tantiſque agminibus inter ſe conflixiſſe, vt carri 12. eorum cadaueribus explerentur. *Bembus lib. V. Hiſt. Ven. pag.* 173.

Aliis poſt hos relictis populis, mare rubrum ingreſſi complures, nigrorum item & bonorum hominum ab bello fortium ciuitates adierunt, qui natis ſtatim fœminis naturam conſuunt, quo ad vrinæ exitus ne impediatur eaſque cum adoleuerint, ſic conſutas in matrimonium collocant, vt Sponſi prima cura ſit conglutinatas atque coalitas puellæ oras ferro interſcindere. *Tanto in honore apud homines barbaros eſt non ambigua ducendis vxoribus virginitas* *Bembus lib.6. Hiſt. Venet. pag.* 223.

Per idem tempus *Machtyldam* Hennenbergenſem filiam Florentii Bathauini, ſororem VVilhelmi Cæſaris, mille quingentos quatuordecim ſimul genuiſſe, in malluuio ab *Otthone Traiectenſi Epiſcopo* ſacra aqua luſtratos eſſe, inter oſtenta à nonnullis narratur. Quod equidem magis, ne prætermitterem retuli, quam quia verum aut veriſimile putem.

Auentinus annalium Boiorum lib.7 pag 667.

D CVI. *De Nobili quodam N. N.*

VIr quidam nobilis, quum annos non parum quidem multos in exteris regionibus confeciſſet, cœpit ad extremum de repetenda patria ſuiſque reuiſendis cogitationem ſuſcipere. Domum igitur reuerſus, die quodam dominico concionis audiendæ gratia in templum intravit. Hic qui-

quidem conſpicatus, ſubſellia quædam ſe abſente & inſcio ædificata eſſe, ſtomacho & iracundia totus exarſit. Quamobrem concione finita paſtorem hanc in rationem affatus eſt: Ecquis vero malus genius iſthanc in mentē te impulit, vt hæc ſubſellia nobis inſalutatis & inconſultis exſtruenda curaueris? Hiſque dictis, extēplo in ſubſellia impetum facit, eaque pede dextero quātum poteſt, diſturbat & perfringit. Paſtor vero, quod ius patronatus eccleſiæ iſtius non ad nobilem, etſi pagi dominus eſſet, ſed ad Principem pertineret, illum admonuit, vt ne tantopere in aliena domo atque adeo templo Dei ſæuiret & graſſaretur, neq; falcem in alienam meſſem mitteret, futurum alioqui, vt ſibi ipſe malum, veluti turdus, cacaret. Tantum autem abfuit, vt Centaurus iſte hac paſtoris commonitione flexus ad ſanitatem redierit, vt potius longe vehementius excanduerit, ac cum ſubſelliis ante luctari non deſtiterit, quam ea funditus proſtrauerit, peſſundederit, euerterit. Cæterum, vt primum Cyclops hic domum reuertitur, ecce tibi inter prādium ipſo illo pede, quem ſubſelliis euertendis primum admouerat, ſacro igni corripitur, quo quidem crus omne ita intumeſcit & inflammatur, vt parum abfuiſſet, quin vitæ conſeruandæ gratia illud ei amputandum fuerit.

DCVII. De Nobili quodam VVeſtphalo.

NObilis quidam VVeſtphalus ſingulis fere diebus dominicis Presbytero ſuo, homini iuueni, facundo & faceto, & non ita pridem ad Eccleſiæ gubernacula admoto, prandium præbebat. Quum autem aliquando peregre proficiſceretur, & ab arce ſua iam miliare circiter dimidiatum abeſſet: Venit mihi, inquit famulo, rei nunc cu-

cuiusdam in mentem, de qua quidem admone meam coniugem, cum ipsius sane tum mea iam plurimum intereft. Quamobrem pedem vestigio refer, meque illi conceptis verbis seri que mandare, dic, vt ne presbytero me absen vel prandium, vel cœnam det, neue toto il tempore, quod abfuero, meas in ædes illum intro mittat, multo autem minus ipsius domum ingre diatur, sed ab eius colloquio penitus se abstinea. Famulus se heri mandatum hoc exhausturum a firmat. Aliquovsque autem ab illo digressus, secum cogitabat, & mussitabat. Næ venit her meo in mentem vereri, ne presbyter hic nost nouitius vtpote iuuenis adhuc, succi plenus, robu stus, speciosus, & salax, ipso absente coniugis pu citiam impugnet, ideoque omni illi cum ipso fa miliaritate interdicit. At noti mihi mehercu sunt muliercularum mores, hæ siquidem ea de mum committunt patrantque, à quibus se absti nere iubentur. Ne igitur illa nobis absentibu contra heri mei interdictum, corpus suum cu Sacrifico copulet, equidem herilis mandati nul lam prorsus apud illam mentionem faciam, sed a liud quid comminiscar, quod illi per me heru significari velit. Quid quæris? Vix dum ædes no bilis ingresso famulo occurrit hera, & lacryma bunda percontatur, ecquid sibi vult repentina ill tua reuersio? Saluæne satis mei mariti res? Salu vero, inquit seruus. Sed vnum est, quamobre herus me ad te remiserit, de quo te etiam atqu etiam ipsius nomine admonerem. Vult scilicet & iubet nobilis meus, vt ne se absente cum moloss hoc nostro loris assuefacto lusites, aut ipsi infide as, metuit enim, ne te ille forte mordeat, quo eum admodum irritabilem & ad mordendum

pro

procliuem esse norit. Ad quæ hera respondet: ec-quæ vero (malum) hæc est inhibitio? Mihi mehercule de cane vel demulcendo vel conscendendo ne per somnum quidem vnquam in mentem venit. Ac scio, neminem omnium viuere, qui vnquam me cum cane aut lusitantem aut insidentem illi conspexerit.

Quapropter ista admonitione ad me quidem nihil opus erat. Seruus igitur ad herum remeaturus infit: Intellexti hera, quid viri tui verbis tibi præceperim? Caue igitur faxis, vt dicto illi minus audiens fuisse videaris. Hera autem redi, inquit, ocyus ad meum nobilem, eique omnia fausta precatus dic, vt tranquillo sit animo, meaque caussa non laboret, mihi namque curæ futurum, vt re ipsa intelligat, me hac quoque in parte, vt in aliis omnibus, fuisse ipsi morigeram. Cæterum famulus vix dum illi dorsum obuerterat, ecce tibi mirari satis nequeo, hera, inquit, quid sit, cur meus mihi maritus prohibeat, ne molossum demulceam aut conscendam. Magni profecto quid subsit oportet, cur hoc à me fieri nolit. Ipsa mecastor in memoriam redire non possum, tale quid vnquam à me tentatum, nedum factum fuisse. Quid multa? Dispeream equidem, si eum hactenus digitulo attigerim. Hæc cum admirabunda secum mussitasset, panes mox profert, quos cum auide deuorare canem ac ipsi adblandiri insuper conspiceret, plures profert, & eum ad satietatem vsque pascit: Tandemque illum manu etiam demulcet, factura nimirum periculum, tamne irritabilis foret, quam esse illum maritus per stabularium renunciauerat. At vero postquam mulier animaduertit, canem istam tractationem patienter ferre: Næ valde tractabilis, inquit, molossus

hic

hic est noster, ac simul ipsi insidens dorsum il-
us natibus non nihil premit. Hic igitur canis r-
gitur, denteſque mulieris brachio infigit, m-
ſuque miſere conſauciat, ita vt chirurgum ſana-
dis vulneribus adhibere illa cogeretur. Inter-
ctis aliquod diebus Nobilis domum reuerſus, co-
iugem lecto affixam, ægram & pallidam offe-
dit. Qua re attonitus; Ecquid hoc infortunii
mea lux, inquit. Huic illa: tua culpa in hoc m-
lum incidi, reſpondet, niſi enim tu per ſtabula-
um mihi renunciaſſes, ne cum moloſſo luſitare
nunquam illum attrectare fuiſſem auſa. Nob-
igitur vxori ſe purgans Iouem lapidem iurat, n-
le quid ſe per famulum non renunciaſſe, fam-
lumque accerſitum ſic affatur: Egone tibi ma-
daui furcifer, vt diceres coniugi meæ, ne can-
demulceret? Minime vero, inquit, ſed vt illi i-
terdicerem, ne nobis abſentibus Sacerdotem in
des tuas intromitteret. Alterum illud ego co-
mentus ſum, quippe qui non ignorabam, c-
ſueſſe mulieres ea demum facere, quibus i
interdicitur. Itaque ſi illi omni presbyteri co-
mercio ac conſuetudine interdixiſſem, admiſi-
illa haud dubie presbyterum, & haberes tu i-
pro honeſta vxore fœdum proſtibulum. Id e-
ſcilicet malum amoliri ſtudui, quem nō fugieba-
mulierem ſemper niti invetitum, cui eidem
& hoc ipſum fidem facit, quod canem demul-
rit ac conſcenderit, vt maxime hoc vetuerim. N-
bilis igitur ſerui prudenti conſilio approbato,
lum maiori deinceps in pretio habere cœpit,
ſatius omnino eſſe reſpondit, vxorem ſuam
à cane morſam, quam à Myſta i-
ſto conſtupratam
eſſe.

DCVIII. *De Doctore Iohanne Megobacchio.*

QVum *Iohannes Megobacchius*, præstantissimus ille, benedictæ memoriæ, Medicus ex Italia, vbi Doctoralibus insignibus paucis ante mensibus redimitus fuerat, in Hassiam sese diis hominibusque applaudentibus recepisset, placitum illi est *Cassiliam* illustre *Hassiæ* propugnaculum cumprimis seligere, vbi & fixam sedem locaret, & medicinam faceret, & ætatem reliquam omnem transigeret. Vix dum autem mensem hic vnum confecerat, ecce tibi cœpit illico ab hominibus bonis in pretio haberi, ferri in oculis, & maximi fieri, cum quod *Philippus Landgrauius Hassiæ*, cuius illustris fama (vti reor) nullo æuo consenescet, Archiatro eo vteretur, tum quod singulari quadam humanitate morumque comitate præditus esset, tum vero maxime, quod nulli prope morbo medicinam adhiberet, quin eum quam fœlicissime curaret atque depelleret. Quo factum est, vt cunctis admirationi esset, fieretque incredibilis ex omnibus fere Hassiæ angulis ad eum, tanquam ad sacram aliquam anchoram, hominum concursus atque effusio. Inter cæteros autem conuenit ipsum & anicula quædam Grebensteiniana annos nata octoginta, eoque amplius, quæ hanc in rationem eum affata est: Gratulor equidem communi patriæ, atque adeo *Deo Opt. Max.* gratias ago, cum te quidem, clarissime D. D. nobis medicum destinarit ac dederit, quo non solum ad morborum nostrorum depulsionem, verum etiam ad vitæ nostræ tum prorogationem, tum propagationem vti nobis liceat. Quid vero sit, cur ad te nunc adeam, paucis accipe. Annos sum nata 84. Interim tamen satis belle pro re nata

valeo. Cum febri aut alio aliquo ancipiti morbo equidem conflictata sum nunquam. Neque vero vllos vnquam vel capitis vel dētium dolores sensi. Dentes ad vnum omnes adhuc habeo, & quidem sartos tectos, & ad conficiendum cibum minime hebetes, & stomachus officium suum etiamnum recte facit, ita vt cibum mansum nullo negotio concoquat. Cibi potusque perquam adhuc sum appetens, nihil vel nauseans vel respuens. Ad potum quod attinet, vtor cereuisia nostrati, quam salubrē esse perhibent. Huic interdum vini quippiam addo. Cibo, quod & opes mihi suppetant & liberis caream, delicato vescor, ac ad concoquendum digerendumque facili. De somno praeterea nihil est quod conquerar, cum maximam noctis partem suauiter dormiendo conficiam. Nondum mihi, vt vides, nutat caput, nondum *DEI Opt. Max.* munere atque concessu tremunt manus, nondum vacillant pedes, scipione nitor adhuc ac fulcior nullo. Vnum tamen est, quod non parua me molestia afficit, oculis nimirum meis quotidie magis magisque hebescentibus, & minus prospicientibus. Non parum quidem saepe fit, vt hic & illic impingens, misere prolabar atque corruam. Quamobrem te per omnia sacra oro, vt huic malo remedium aliquod tum inuenias, tum adhibeas, quo pristinam oculorum vim aciemque recuperem. His dictis marsupio recluso aureum depromit, eoque *Megobacchium* donat, quem ille quidem in manus sumit & contemplatur, sed protinus mulierculae reddit, inquiens: Vetustus quidem & probus hic est aureus; ast ego tibi illum mea mater restituens affirmo, multis me antiquis templis interfuisse, in nullo tamen vnquam inuenisse integras aut pellucidas fenestras, qu

lleræque omnes partim temporis longinquitate, partim etiam tempeſtatum multitudine atque iniuria, ſitu & ſqualore obductæ vitium feciſſent, ideoq; lucem prope nullam tranſmittant, vel penitus etiam contuſæ eſſent, atque perfractæ: *Liebe Mutter, da habt ihr ewern Goltgülden wider. ich habe nicht geſehē, das alte Kirchen gute oder helle Fenſter gehabt hetten.* Quo quidē vetula audito, intelligensat dictum, inquit. Itaque tuam ego opem propter decrepitam ſenectutem meam fruſtra imploro. Tu tamen, quod me tam patienter audieris, aureum tibi hunc nihilominus reſeruabis & bene feliciterque valebis. Hiſque dictis *Megebacchii* domo, non ſine magno cæterorum audientium riſu, exiit,

CIX. *De Iohanne & Anaſtaſio Schimmelpfengiis, illo Eſchuegenſis, hoc Lichtenauianæ Eccleſiæ fidelißimis adminiſtris.*

INtererant hi duo olim boni cuiuſdam viri nuptiis, magna hominum honoratorum frequentia *Hallendorphii* in Haſſia celebratis. Hic quum *Iohannes* quēdam & veſte ſplendidiore indutum, & ea re mirifice ſibi placentem cerneret, cœpit admirari, ecquiſnam ille foret, de eoque *Anaſtaſium* diligenter interrogare. Qui quidem quod & *Hallendorphii* aliquando literatoris munere eſſet functus, & vxorem hinc oriundam in matrimonio haberet, & frequens in ea vrbe multuſque eſſet, hominem primo mox intuitu agnoſcens, conſobrino ſuo ſignificat, ephippiarium eum eſſe. Eo de cognito non tam admirabundus, quam indignabundus, inquit: Deus bone, hiccine eſt ſellarius, & tam laute ſumtuoſeque veſtitus incedit, & tantos ſibi ſpiritus ſumens, criſtas vſque adeo

tollit? Vt te dii deæque omnes perdant. Moriar equidem, ni putauerim, ipsum esse vnum aliquem de Principis Consiliariis, ad cohonestandas hasce nuptias, & sponsum munere aliquo efficiendum, ab ipsius Celsitudine huc missum. Vah quantopere mea me fefellit opinio! Hic quidem cum propterea tantopere superbiat, tamque insolenter se efferat, quod ephippia duntaxat contexere nouit, quid cedo quæso facturus sit, si equos caballosve procreare posset? Tum quidem hercule nihil foret ipso superbius, nihil elatius, nihil asperius: *Ist der Kerle so stoltz, weil er nur Sättel kan machen, was wolte er wol thun, wenn er könnte Gäu machen, dann würde er der Teuffel selbst seyn?* Quibus quidem dicteriis incredibile est, quantos ille risus tum consobrino suo *Anastasio*, tum cæteris etiam conuiuis concitauerit.

DCX. *De Philauto quodam seu Sciolo.*

MArpurgi adolescens quidam Philosophiæ nuper renunciatus Magister, eximiam quandam non huius modo literaturæ, sed & sacrosanctæ Theologiæ cognitionem sibi arrogabat. Itaque pastorem quendam paganum rogat, vt potestatem concionandi in quadam ipsius Ecclesia faciat. Quod quidem cum impetrasset, congestis, quotquot omnino habere potuit, postillis & peruolutatis, cum conciunculam aliquam consarcinatam memoriæ mandat, tum appetente iam die dominica alacer in pagum *Kölben* habendæ istius concionis gratia proficiscitur, vbi conscenso suggesto concionem in tria membra partitur, de his que ordine se verba facturum confirmat, atque rusticis spem facit. At vero cum omnium & oculos & mentes in se vnum defixas animaduerteret

aq

qua illi hæret, ita quidem, vt totus obmute-
ceret, prima concionis parte vix aut ne vix qui-
lem ad vmbilicum perducta. Quamobrem,
t ne in reliquis quoque subsisteret hæsitaretve,
c turpiter se daret, rusticos hanc in sententiam
st allocutus: Rogo vos, dilecti in Domino amici,
t prima hac parte contenti nunc sitis, de reliquis
luabus alio tempore agam; hisque dictis *Marpur-
um* se retulit: Non multum post autem quidam
x rusticis ligna *Marpurgum* deportantes, forte
ortuna in hunc Magistellum incidunt, qui qui-
lem sic illum compellant: Ecquando tu vero *Ma-
istelle Paphuntuleve* ad nos redibis, fidem libera-
urus tuam, teneris enim nobis, vt scis, obstrictus
uabus adhuc concionis illius tuæ proxime apud
os habitæ partibus recitandis. Fac igitur, ad nos
e recipiens, promisso isti receptuique tuo satis-
acias: *Herr Magister, ihr seydt vns noch zwey Stück
chuldig von der letzten Predigt, lieber wann wolt ihr
ommen, vnd euch lösen, vnd vns bezahlen.*

DCXI. De Ioanne Schimmelpfengio, & Casparo Rennero.

Ohannes Schimmelpfengius Ecclesiæ Eschuegensis
pastor hoc tempore primarius, auus meus ma-
ernus, longe mihi carissimus & obseruandus, vir
mni plane doctrina liberali præstantissimus,
cholæ Eschuegensis quondam rector fuit: in eo-
ue munere sic sese tractauit, vt & domino Su-
erattendenti *Iusto Hybernio*, & huius ecclesiæ an-
stitibus *Conrado Clerico*, *Guilielmoque Rittero*, &
eip. istius ciuitatis proceribus patribusque con-
riptis, & vniuersæ denique ciuitati industriam
uam abunde probauerit, eaque re cum laudem
gregiam cõsecutus sit, tum magno etiam in pre-

tio apud ipsos fuerit. Enimuero prodibant ex illius tum schola, veluti ex equo Troiano, adolescentes pro sua illa ætate tum bene docti, tum egregie etiam morati. Quod totus in eam curam atque cogitationem incumberet, quemadmodum teneros puerorum animos non solum optimarum artium studiis excoleret, verum pietate etiam eos honestisque moribus imbueret atque perpoliret. Et hanc quidem in curam cuius perito atque prudenti literatori incumbendum esse equidem statuo. Præceptore porro tum eo non tantum promiscuæ multitudinis ciuiumque liberi, sed & finitimorum nobilium filii magno numero vsi sunt. In quibus & *Rodolphus à Trott* fuit, fulgentissimum hodie nobilitatis Hassiac lumen atque ornamentum. Huius pater *VVer rus à Trotta*, vir omni laude superior, *Schimmelpfe gium* cum sæpe inuitabat, tum vero aduenient prolixe accipiebat. Quodam vero tempore *Schi melpfengius* sua ipsum sponte accessit, adducto mul *Casparo Rennero Diacono Eschuegensi*, hom festiuo, lepido & perfaceto, Quamobrem c biduum iam integrum summa animi hilarit apud eum confecissent, bene poti tertio dem die domum sese recipiunt. Quod autem non pr cul à Dattenroda, quæ transeunda illis erat, sa ctuli cuiuspiam statua longinquitate iam temp ris crebrisque imbribus exesa & putrefacta coll cata esset, *Rennerus* coram hac in genua (*Schimm pfengio* id frustra prohibente ac dictante, sanct plerunque consuesse, vt est in prouerbio, sign re) prouoluitur, & securicula eam sua nonni pulsat, & sacrificulorum more psallit boatqu *Sancte Benedicte*, ora pro nobis, Sancte Roche, o pro nobis, Sancte Francisce ora pro nobis. Vix

aute

autem hunc exorſus fuerat hymnum, ecce tibi incredibilis crabronũ numerus ex ſtatua prouolat, magnoque cum fremitu impetum in *Rennerum* nunc facit, eumque fugam capeſſentem, & pallio faciem obtegentem, inſequentes crabrones toto fere corpore miſere pungunt lancinantque, ita quidem, vt ipſius cantio in planctum eiulatumque conuerteretur. *Schimmelpfengius* proceſſerat iam longius, ideoque extra omnem teli iactum erat, in portuque nauigabat. *Rennerus* vero in non paruo verſabatur diſcrimine. Quod enim vino ſeſe ad ambas vſque aures ingurgitaſſet, ad currendum fugiendumve minus erat idoneus atque expeditus. Quo quidem factum eſt, vt vel crabronibus ſeſe fodiendum exponeret, vel ſurſum deorſum certe præcipitaretur atque corrueret, ſpicula eorum euitaturus. *Schimmelpfengius* hominem & queritantem, & lacrymantem, & immane vociferantem exaudiens ſubſtitit, aliquantiſper exſpectaturus ipſius reditum atque congreſſum. At vero ille vetuit, vt ne id faceret, ſed, quantum quidem poſſet, progrederetur, dato manu ſigno, illum admonuit. Itaque *Schimmelpfengio* in mentem venit ſuſpicari, ſerpentem quendam hominis ſeu incondita vociferatione, ſeu quod ſtatuam plus ſatis quaſſaſſet, excitum ex carioſa iſta ruinoſaque ſtatua proſiliiſſe, illiuſque vel cruri vel brachio ſeſe implicuiſſe. Quod autem *Schimmelpfengius* id genus inſecta mirum in modum reformidaret, minime ſibi faciendum putauit, vt præſentiam illius operiretur: ideoque Ricoſaxonium vſque perrexit, vbi *Rennerus* ipſum & conſecutus, & de infortunio ſuo perquam lamentabiliter conqueſtus eſt, & plagas itemque cum in facie, tum in collo, tum in manibus, tum in cruri-

bus, tum in toto denique corpore ſibi vndique à crabronibus inflictas oſtendit, ſe ipſe deteſtari, quod *Schimmelpſengii* dicto non fuiſſet audiens, qui ita illi reſpondit: Nunquid tibi dicebam futurum, vt tibi ipſe malum, veluti turdus, cacares, ſiquidem cœpto non deſiſteres? Solere namque ſanctos inſignire omnes, à quibus moleſtia aliqua contumeliave afficerentur. *Rennerus* porro toto corpore ſic intumuit, vt & dies aliquot ſatis cum periculo decubuerit, & medicos itemque adhibere ad depellendum malum iſtud vitamque conſeruandam neceſſe habuerit. Itaque tam grauiter ægrotans non parum quidem ſæpe Iouem lapidem iurauit, nulli ſe poſthac ſancto vnquam vllam iniuriam illaturum.

DCXII. *De Matthia Dornemanno, & opilionibus duobus.*

ANnis ab hinc ſeptem *Duntzebachii* (pagus is eſt nobilium à Boyneburg) verbi diuini præconem agebat *Matthias quidam Dornemannus*, *Allendorphenſis*, homo nec illiteratus, & facundus Eccleſiaſtes. Is quotidie fere *Fridam Duntzebacchio* vicinam commeabat, atque hic quidam cereuiſiam Fridenſem cum familiaribus quibuſdam ruſticis ſuis hauriebat. Hanc enim ille Eſchuegenſi præſtare putabat, tametſi hæc illi vtpote nec ſatis coctæ, & perquam turbidæ, & ſtranguriam plerunque parienti, longe anteponenda videatur. Quodam vero tempore ſcabinus iſtic quidam *Iohannes Schefferus*, zythum perbonum coxiſſe perhibebatur. Itaque *Matthias* minime ſibi committendum putabat, vt eam præteriiſſe ſuumque genium defraudaſſe videretur. Vt primum igitur cereuiſiam iſtam deferbuiſſe, ac ætatem iam habe-

re

e, potabilemque esse factam accepit, Fridam cum
xore eius degustandæ potandæque gratia profi-
iscitur. Id conspicati opilionis *Duntzebacensis* pue-
i duo, ita alter alterum alloquitur: En tibi Pres-
yterum istum nostrum cum coniuge sua Fridam
untem. Nulla mehercule dies abit, quin eo ex-
urrat cum rusticis, pergræcetur & helluetur. Ist-
inc quidem ante haud discedet, quam cereuisia
ese ad ambas vsque aures ingurgitatum plane-
ue confectum esse sentiat. Quamobrem, si me
udies, exagitabimus nonnihil hominem, vbi hac
espera bene potus *Frida* redierit. Sunt in littore
iæ istius regiæ, qua *Paphnutio* nostro redeundum
st, vesparum niduli duo, ad hos nos conferemus,
bi reuerti iam illum videbimus, ac bacillis no-
tris vespas ex nidulis eliciemus, in ipsumque iam
um appropinquantem concitabimus. Apprime
onsilium hoc & alteri nebuloni placet. Itaque
terque perquam anxie Sacerdotis reditum ex-
pectat, vt animum explere suum in diuexando
psos atque exsatiare possit. Quid quæris? Col-
em conscendunt modo hunc, modo illum, specu-
ntes quam diligentissime num redirent, quan-
umuis non ignorarent, ipsos ante crepusculum
espertinum cauponulam purgare haud consue-
isse. Appetit tandem desiderata diu exspecta-
que vespera. Quamobrem in spem eriguntur
unc certam, breui ipsum cum coniuge sua affu-
urum. Nec vero hæc spes frustrata ipsos est.
tenim nunc demum accedit *Dominus Matthias*,
extera vxorem suam ductitans, perinde ac si
um ipsa saltaturus esset. Apparebat certe satis,
psos cereuisia probe madidos esse, cum identi-
em & prolaberentur, & corruendo nunc vxor
arito, nunc maritus vxori superincumberet.

O pulcrum ſpectaculum, atq; adeo digniſſimum, quod huiuſmodi homines, religioſi nimirum, opilionibus & iis quidem pueris præbeant! iuxta illud CHRISTI: Quiſquis autem offenderit aliquem ex paruis iſtis, qui in me credunt, præſtiterit ei, vt ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius, ac demergatur in profundo maris. Verum ad rem.

Pueri paſtorem eiuſque coniugem lento gradu cochleæ inſtar adrepere conſpicientes, gaudio prorſus exſiliunt, vt, quod dudum facere animum ſuum induxerant, nunc demum exſequantur. Proinde ad duas iſtas veſparum cauernas celeriter aduolant, ſupinique hic dormientium more iacent. Hos ita iacentes paſtor excitat, inquiens: Quid hic vero ſtertitis aſini, quin vos ad ſepta veſtra recipitis caſaſque occupatis veſtras priusquam fur quiſpiam nocturnus accedat, & oues aliquot furto intercipiat, ne damnum magiſtro vos veſtro præſtare cogeremini. Pueri his auditis veluti profundo ex ſomno excitati, ſeſe erigunt, arreptiſque bacillis ſuis, veſparum illos cuniculis inſerunt, vt hoc pacto eas prolectent. Quibus quidem cateruatim mox proruentibus, ipſi in pedes ſeſe, quantum poſſunt, coniiciunt. Quo fit, vt illæ & in paſtorem & illius coniugem, cereuiſia plane perfuſos & fœtentes, impetum facerent, ac paſtori quidem cum in capillitio, tum in barba, tum in facie etiam hærerent, miſerandum ipſos in modum pungentes. Ne non igitur ipſis quoquo modo reſiſteret, & aduerſus earum iniuriam ſeſe muniret toga ſua arrepta caput tegit atque obuelat. Cæterum quid fit interea paſtoris coniugi? Heu cereuiſia prolixius hauſta facta animoſior mantili, quod manu geſtabat, cum veſpis

pu-

pugnat. Aſt illæ mantile ſuſque deque facientes magis atque magis ipſam circumuolant, ſtrepuntque, ac illius cum ceruicem, tum brachia, tum manus, tum humeros, tum pectus, tum mãmas, tum faciem denique quam vehementiſſime lædunt. Illa nihilominus pertinaciter cum veſpis fortiterque digladiari pergit, vſa in hoc prælio aduerſus hoſtem ſuum non mantili ſolum ſuo, vt antea, ſed & maxima quadam ſtentoreaque acclamatione, tonuitiis, minis, atque maledictis, ita vt factitare ſolemus, ſi quando auiculos de ceraſis triticove abigere volumus. Cæterum quum miſera hosti mappa hac ſua, maxima contentione totiſque viribus reſiſteret & repugnaret, atque hanc etiam atq; etiam iactaret ventilaretque, euenit & quidem magno ipſius malo, vt eam aliquãto longius abs ſe proiecerit. Quamobrem hoc armorum genere cum nudata iam eſſet, præſidium illi reſtabat aliud plane nullum, niſi quod in vna togula ſua collocatum repoſitumque habebat. Hac igitur ſublata cum caput tegere molitur, arripit ſimul (ô infortunium!) interulam ſuam, atque hoc quidem pacto veſpis inferiora quoque corporis ſui membra fodienda offert, ſuperioribus certe ſatis iam vexatis ſuperque. Vnde illæ extemplo & ipſius dorſum, & nates: & femora, & crura, & ventrem (vt pudenda nunc mittam) perquam hoſtiliter inuadunt, ſtimulant, pungunt. Audiſſes tu hic perquam miſerabilem eiulatum: Vidiſſes miros portentoſoſque ſaltus. Quid quæris? qui nõ ita pridem cereuiſia prorſus erant confecti, ii dicto citius pulcre reddebantur ſobrii. Qui præ nimia ebrietate repere antea, non incedere videbantur, ii quidem nunc ſic currunt, vt pedum pernicitate vel ipſos ceruos æquarent. Nunc curſu

Presbyter post se relinquebat vxorem, nunc hæc ipsum anteuertebat, podicem illi vespis vsque quaque obsitum identidem ostentans. Quid mu ta? Si spectaculi huius pulcerrimi astitisses specta tor, næ tu sacramento contendisses, stadiu ipsos currere. Ita nimirum maleficæ vespæ calca ria illis subdebant, talariaque induebant. Ad e tremum domum redeunt, auibus mehercu minime bonis, ac vespas nonnullas secum addi cunt, quæ in famulam quoque sæuiunt. Itaq ingentes illa clamores sustollens Diuûm atq hominum fidem implorat. Cæterum Pastor h iusque coniunx delassati omnino atque exanim ti toto corpore incredibiliter & æstuant, & suda & de cursu languent, & molestissima denique ti torrentur atque torquentur. Quam quide sitim suam cum cereuisiæ mensura aliqua rest guere gestirent, ecce tibi famula vacua redit, ctitans, rusticos, ipsis Fridæ potantibus, cereu am hospiti omnem exhausisse. Proinde miseri (vsque adeo nulla calamitas est sola) tenui potu cerevisiave secundaria reficere, sitimque dare coguntur.

Ea nocte pastoris coniunx toto corpore sic tumuit, vt è lectulo prorepere postridie haud leret. Quotquot etiam officii causa eam inu bant, ii quidem putabant omnes, futurum nu quam, vt ex isto malo emergeret, sed eo mis periret atque exstingueretur. Interim tamen m lierculæ & theriacam ipsi hauriendam propi bant, & hac itemque tubercula illius vngeb atque linebant, ita vt ogdoade vna & itemque tera elapsa meliuscule habere cœperit. Pastor tem bene mane *Iestediam* profectus, de hac t insigni atque intolerabili iniuria, sibi vxori

ſuæ, quam petulantiſſime inuſta, apud *Fridericum Hermannum à Boyneburg* conqueſtus eſt. Is prætori Duntzebacenſi mandat, vt vtrumque nebulonem quamprimum comprehendat, in vinculaque conjiciat. Quod quidem Nobilis ſui mandatum cum Prætor exhaurire iam vellet, alter quidam arrepta iam tum fuga ſibi conſuluerat, alter vero capitur, in eumque carcerem ducitur, quem Boyneburgenſes nobiles Boyneburgi antiqua iſta & auita ſua arce habent ſane & profundiſſimum & ſqualidiſſimum. Vbi pane atque aqua ſeptimanas aliquot paſcitur, poſteaque mulcta numerata liberatur atque dimittitur.

DCXIII. De M. Georgio Amico, viro doctiſsimo, Reipubl. Eſchuegenſis & Medico præſtantiſsimo, & Conſule prudentiſsimo.

C*olſtetti* ruſtica quædam febri correpta tertiana, maritum ſuum rogabat, vt Eſchuegam ad *Doctorem Amicum* profectus, lotium illi ſuum inſpiciendum offerat, ac ſimul cognoſcat, quemadmodum morbo iſto depulſo conſaneſcere, priſtinamque recuperare valetudinem poſſit. Maritus igitur vxoris vrinam vrceolo exceptam, continuo *Eſchuegam* perfert, admodum anxius & ſollicitus, quemadmodum vxoris negotium recte atque ratione curet expediatque. Quod quidem ne non fieret, Cauſſidici cuiuſpiam opera vtendum ſibi eſſe ſtatuit, ideoque ad *Iacobum Quentelium*, rabulam Eſchuegenſem, ſe confert, ab eoque petit, vt ſuam cauſſam apud *Doctorem Amicum*, cuius ipſe vix ferat conſpectum, & quo cum venire in collocutionem ob inſignem illius eruditionem non auſit, agere haud grauetur. Quid multa? *Quentelius* ſuam illi operam cum addicit, tum ſtudioſe

Presbyter post se relinquebat vxorem, nunc hæc ipsum anteuertebat, podicem illi vespis vsquequaque obsitum identidem ostentans. Quid multa? Si spectaculi huius pulcerrimi astitisses spectator, næ tu sacramento contendisses, stadium ipsos currere. Ita nimirum maleficæ vespæ calcaria illis subdebant, talariaque induebant. Ad extremum domum redeunt, auibus mehercule minime bonis, ac vespas nonnullas secum adducunt, quæ in famulam quoque sæuiunt. Itaque ingentes illa clamores sustollens Diuûm atque hominum fidem implorat. Cæterum Pastor huiusque coniunx delassati omnino atque exanimati toto corpore incredibiliter & æstuant, & sudant, & de cursu languent, & molestissima denique siti torrentur atque torquentur. Quam quidem sitim suam cum cereuisiæ mensura aliqua restinguere gestirent, ecce tibi famula vacua redit, dictitans, rusticos, ipsis Fridæ potantibus, cereuisiam hospiti omnem exhausisse. Proinde miseri isti (vsque adeo nulla calamitas est sola) tenui sese potu cerevisiave secundaria reficere, sitimque sedare coguntur.

Ea nocte pastoris coniunx toto corpore sic intumuit, vt è lectulo prorepere postridie haud valeret. Quotquot etiam officii causa eam inuisebant, ii quidem putabant omnes, futurum nunquam, vt ex isto malo emergeret, sed eo misere periret atque exstingueretur. Interim tamen mulierculæ & theriacam ipsi hauriendam propinabant, & hac itemque tubercula illius vngebant atque linebant, ita vt ogdoade vna & itemque altera elapsa meliuscule habere cœperit. Pastor autem bene mane *Iestediam* profectus, de hac tam insigni atque intolerabili iniuria, sibi vxorique

suæ

suæ, quam petulantissime inusta, apud *Fridericum Hermannum à Boyneburg* conquestus est. Is prætori Duntzebacensi mandat, vt vtrumque nebulonem quamprimum comprehendat, in vinculaque conijciat. Quod quidem Nobilis sui mandatum cum Prætor exhaurire iam vellet, alter quidam arrepta iam tum fuga sibi consuluerat, alter vero capitur, in eumque carcerem ducitur, quem Boyneburgenses nobiles Boyneburgi antiqua ista & auita sua arce habent sane & profundissimum & squalidissimum. Vbi pane atque aqua septimanas aliquot pascitur, posteaque mulcta numerata liberatur atque dimittitur.

DCXIII. De M. Georgio Amico, viro doctissimo, Reipubl. Eschuegensis & Medico præstantissimo, & Consule prudentissimo.

COlstetti rustica quædam febri correpta tertiana, maritum suum rogabat, vt Eschuegam ad *Doctorem Amicum* profectus, lotium illi suum inspiciendum offerat, ac simul cognoscat, quemadmodum morbo isto depulso consanescere, pristinamque recuperare valetudinem possit. Maritus igitur vxoris vrinam vrceolo exceptam, continuo *Eschuegam* perfert, admodum anxius & sollicitus, quemadmodum vxoris negotium recte atque ratione curet expediatque. Quod quidem ne non fieret, Caussidici cuiuspiam opera vtendum sibi esse statuit, ideoque ad *Iacobum Quentelium*, rabulam Eschuegensem, se confert, ab eoque petit, vt suam causſam apud *Doctorem Amicum*, cuius ipse vix ferat conspectum, & quo cum venire in collocutionem ob insignem illius eruditionem non ausit, agere haud grauetur. Quid multa? *Quentelius* suam illi operam cum addicit, tum studiose

etiam diligenterq; nauat, habita ad *Amicum Medicum* oratione bene longa, ac diu multumque elaborata. Cæterum cum iam perorasset, *Medicus* conuersus ad rusticum inquit: Nihil tibi opus erat hac quidem in re *Caußidici* huius opera, quod ipsi tibi integrum fuerit grauamen tuum vel tribus verbis in sinum mihi effundere. Huic respondet Rusticus. Incredibile est, *Clarißime domine Doctor*, quanta tuæ cum eruditionis tum virtutis etiam per omnem Eichsfeldiam sit opinio. Itaque mihi religio fuit sermonem tecum conferre. Quid quæris? persuasum est plerisque omnibus nobis, quoscunque te morbos vel nutu depellere posse atque curare. Quocirca te ceu numen quoddam ac semideum aliquem suspiciens in oculisque ferens, veritus equidem sum tuum in conspectum solus prodire, ac verba tecum commutare, hisque dictis vrceolum lotio repletum ex quasillo profert. Quem quidem dum Medicus in vitrum effundere studet, ecce tibi vacuum omnino & inanem reperit, pauloque post pertusum etiam esse, fundoque carere perspicit, ideoque exclamat, egone ex inanibus paleis trituram faciam! *Groß Geschrey vnd wenig VVollen, sagt der Teuffel, vnd schur er eine Saw.*

DCXIV. *De Hermanno Smincio, Chirurgo Cassellano, & Mendico quodam.*

M*Endicus* quidam circumforaneus Stercontii Cattorum ad *Hermannum Smincium*, tonsorem peritum atque præstantem, adibat, summis eum precibus per communem mortalium omnium Creatorem Deum rogans, vt sibi Iro pauperiori tum comam, tum barbam etiam resecare haud grauaretur. Chirurgus, qui misero huic capil-

pillitium impexum promiſſum lendinoſumque, ac barbam inſuper mirum in modum ſqualidam, horridam, & pediculoſam eſſe conſpiceret, ſic quidem, vt nihil ab ipſo præter ſordes & pediculos eſſet exſpectandum, hoc modeſte illi detrectat, eleemoſynaque aliqua ei oblata, iubet, vt ad alium quempiam commeet, ſeque tondendum curet. Mendicus quod à pleriſque omnibus Reipublicæ iſtius tonſoribus protelatus repulſuſque eſſet, ſtipem hanc minime omnium accipit, ſed inſtat vrgetque, vt ſtipe iſta reſeruata ſibi propter DEVM cæſariem barbamque decurtaret, fore hoc ſibi officium alia quacunque etiam liberaliſſima eleemoſyna longe gratius atque iucundius. Quamobrem Chirurgus ſentiens, mendicum nullum neque modum neque finem obſecrandi facere, precibus illius ad extremum locum relinquit, ad tondendumque illum, licet animo admodum inuito & repugnante, ne dicam iracundo, accingitur. Vt ne vero mendicus in poſterum ad ipſum rediret, idemque forte peteret, cum forcipem tum nouaculam etiam plane reiectaneam mireque hebetem ac retuſam in tondendo ipſo adhibet vſurpatque, atque his quidem miſerum iſtum ita radit, excoriatque, vt & ſuſpiria ex intimo ventre traheret, & dentibus frenderet, & femur percuteret, & tantum non lacrymas funderet. Interea vero dum Mendicus eum ad modum deglubitur, ecce tibi canis quiſpiam in culinam per feneſtram forte tum apertam inſiliit, cremorem, ita vt ante hac non parum quidem ſæpe factitarat, de lacte, quod ad focum calefiebat, deuoraturus. Quod conſpicata chirurgi vxor, quæ iam tum in fermento tota iacebat, propterea quod ille mendicum tonderet, qui hypocauſtum ſordi-

bus

bus pediculiſque oppleturus eſſet, occluſa mox moxque & feneſtella, & ianua, arrepta furca, canem probe probeque dedolat, ita quidem, vt perquam miſerabilem latratum vlulatumve ederet. Quo mendicus audito hanc in rationem tonſorem hunc ſuum affatur: Næ, & hic quidem gratis propter Deumque tondebitur: *Ach du lieber Gott, den wird man auch vmb Gottes willen ſcheren.* His quidem verbis innuens, ſe à Chirurgo non multo liberalius clementiusque tractari, quam illius vxor canem iſtum acciperet. Atque non ita multo poſt, omni gratiarum actione poſthabita, Chirurgo valedicit minime omnium diſſimulans, ſe per omnem reliquam vitam ad ipſum haud rediturum eſſe, vt gratuitam tonſuram porro ab eo emendicaret, vllamve vllo vnquam tempore eo nomine moleſtiam ei exhiberet.

DCXV. *De eodem Chirurgo, & Ruſtico quodam Orphterodano Heſſo.*

HIc idem amicis aliquando nonnullis ſuis, qui tonſore ipſo vtebantur, prandium præbebat, vtpote *Iohanni Heugelio Seniori, Nicolao Confluentino, Iohanni Neuhofero, Laurentio Geigero, & Chriſtophoro* denique *Campenſi.* Quum vero prandio iam peracto ſeſe mutuum aliquanto prolixius bibendo ad hilaritatem accenderent, (celebrabantur enim tum Dionyſia) euenit, vt ruſticus quidam perquam inſulſus & quadratus, qui ex ſalinis Hallendorphianis ſalem Caſſellas tranſportarat, hypocauſtum præter omnem eorum exſpectationem ingrederetur, eoſque hunc ad modum alloqueretur, ſaluete vos ſocii, ecquis veſtrum eſt tonſor? *Gott ehr och de Geſellen, welcher vnger och es der Scherer?* Quam illius inurbanam ſalutatio-

nem

nem quum risu non vulgari excepissent, *Heugelius* vultu ad austeritatem composito: Ego vero ipse sum ille rasor, inquit, simulque porrecto illi poculo iubet, vt bibat. Quid autem fit? Salinarius poculum satis capax dicto citius exhaurit, minima quidem guttula in eo relicto, posteaque euacuatum scyphum *Heugelio* reddens infit: Sitiebam equidem. Itaque cum puluisculo, vt vides, elambi. Vinum mehercule generosum est. Habeo gratiam. Hisque subdit: Magister, mene tu nunc tondebis? *Mich dorste, drumb hab ichs rein vßgesoffen, wie de sehet. Es ist by Gott gut VVin. Gott lohn och. Meister wolt de mich nun scheren?* Cooritur iterum inter eos risus multo maximus. Quo sedato *Heugelius* surgit, ad tondendumque istum sese accingit, ei cum sedem, quam capiat, ostendens, tum linteum etiam illius collo humerisque aptans. Atque stipitem hunc ita tondet, vt & oculi ipsius manarent guttis, & dentes stridorem aliquem ederent, *daß jhm die Augen wässerten, vnd er die Zäne pleckte, wie ein Hund, wann man jhm eine Ofengabel zeiget.* Erat hoc spectaculum cæteris conuiuis. qui tantum non risu corruebant, longe omnium iucundissimum. Rusticus autem istius rasuræ pertæsus. *Heugelium* hanc in rationem affatur: Næ, tu Magister vino es confectus. Me namque miseris modis vellicas, incredibilemque mihi dolorem inuris, ne bestiæ quidem ferre possent: *Meister, de must voll syn, de räufft mich liden vbel, es thut me Sacramentsch wehe, köndte es doch kum ein Gul erliden.* *Heugelius* iubet eum animo esse tranquillo, quod parum absit, quin probe probeque detonsus iam iam sit discessurus. Nec ita multo post ad illius barbam nouandam, quæ ad cutem vsque radenda erat, conuertitur. Sumpta proinde in pel-

uim

uim aqua calida, rustici mentum maxillasque hac etiam atq; etiam macerat, vt crines scilicet emolliat, minoreque dein negotio resecet. Cæterum aquam mento illius ita aspergit, vt ea non in peluim recideret, sed per pectus illius defluens vsque ad scrotum natesque illius deriuaretur, eæque totæ iam maderent. Quamobrem pelui iam exhausta, Rusticus tandem aliquando subodorans adunco se naso suspendi, ludibrioque haberi, *Heugelium* sic alloquitur: Quæ isthæc (malum) est humectatio? Penis mehercule meus totus immersus est iam aquis, natat & in his podex meus. Num & hunc tu es rasurus? *Ie Meister, wat den Dübel soll dat sin, de hat me nicht allein das Mul, sondern auch den Orsch vnd den Zauil genetzet, dat he im VVasser recht schwimmet, wolt de mich im Orsche auch scheren?* Nec mora, linteum mox abiicit, sumtoque viridi pileo suo semitonsus probeque madefactus in pedes se non sine stomacho coniicit, *Heugelio* & conuiuis cæteris tantum non risu emorientibus, in suoque sinu gaudentibus, *Antronium* hunc asinum sibi datum fuisse, quem pro oblectamento habere, suaque Bacchanalia rite peragere cum ipso illo potuerint.

Mores hominum regioni respondent, καὶ τῶν φυτῶν τὰ σπέρματα, καὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ βίοι ταῖς χώραις συνεξομοιοῦνται.

DCXVI. *De Rustico quodam Hesso.*

RVsticus quidam Hessus die quodã Saturni Cassiliam proficiscebatur, partim vt lauationi hic operam daret, partim vero vt barbam ad cutem vsque, ita vt ea tempestate fieri solebat, deradendam demetendamq; curaret. Quum autem in ciues quosdam amicos familiaresq; suos forte fortuna

tuna incideret, atq; hi quidem ipſum rogarent, vt ſecum in cellam vinariam deſcendens, vini menſuram vnam atq; alteram biberet, ac alio tempore cum lauaretur, tum tonderetur, morem ipſis haud repugnanter geſſit. Porro cum horas iam aliquot poculis ſtrenue operam dediſſet, & appetente nunc veſpera, ad ambas vſque aures vino ingurgitatus, domum cogitaret, euenit, vt vrbe vix egreſſus & corrueret, & vomeret, & ſomno itemque opprimeretur Interea Venatores quidam à venatione redeunt in vrbem ſeſe recepturi. Horum canes ea cum puluiſculo abliguriunt omnia, quæ porcus iſte eiecerat, & os itemque illius impurum genaſque eſculentis vſquequaq; oppletas & ſqualidas etiam atque etiam lambunt & vellicant. Quod ille ſentiens in balneis ſe tonſtrinave ſic tractari autumat, ſemiſomniſq; voce, quanta poteſt maxima; exclamat: Lenius vero, lenius, inquam, me tracta tondeque. Quippe prætor ſum Heilgenrodanus: *Scher ſachte, Scher ſachte, ich bin der Grebe von Heilgenroda.* Quæ vox poſtea in prouerbium abiit, ita quidem, vt aulici & ciues aliquanto aſperius inciuiliuſve ab aliquo accepti dicerent: Parcius vero ac mollius. Etenim quæſttor ſum ac Iudex, ne neſcias, Heilgenrodanus.

DCXVII. *De Sartore quodam Francofortenſi, cognominato durr Henſel.*

FRancofurti ad Mœnum Sartor quidam ætatem egit, qui quidem ob raram quandam corporis maciem atque gracilitatem ſtrigoſus *Iohannes* dictus vulgo cognominatuſque fuit. Hic nulli prope rei alii, niſi vni huic ſtudebat, vt & quotidie helluaretur, & riſum inter ſcyphos concitaret, & ſimpliciores compotores ſuos adunco naſo ſuſpen-

pensos, mirifice tum exerceret, tum argento et-iam vafre emungeret. Accidit autem, vt saturn quodam die cum quibusdã sui similibus pergræ-caretur, illique vino iam fere confecti dicerent Quin imus vna lotum? Norant enim, hominem à balneis mirum in modum & perinde, ac diabo-lum à sacris abhorrere. Itaque is protinus non si-ne stomacho respondit: Nos hic quidem belle lauamur: Ecquis enim nostrum est, quin probe iam probeque vino madeat. Quæ igitur (malum) væcordia foret ab equo ad asinum nunc descen-dere, ac præstanti hoc vino valere iusso, extrinse-cus aqua madefieri lauarique velle? Porro quo magis cæteri Sartorem hunc & tergiuersari & bal-neas auersari animaduerterent, eo impensius in-stant vrgentque, vt vna secum balneas ingredere-tur. Quo quidem vt tandem aliquando illi per-suaderent sancte recipiunt, sese cum ipso per inte-gram subsequentem septimanam & compotatu-ros, & symbolum itemque pro eo numeraturos, ita quidem, vt gratis illi per integrum octiduum genio indulgere suo liceret, si hac quidem in par-te ipsis obtemperet moremque gerat. Quibus il-le auditis cœpit nonnihil labare, ac spem ipsis non-nullam facere, futurum se ipsorum in potestate, si quidem ex ipsis cognosceret, ecquem fructum ex balneis istis percipere posset, se enim cum nul-lis vnquam nisi infantem interfuisse, tum iis et-iam hactenus sine vllo valetudinis suæ dispendio caruisse. Proinde illi hanc in rationem respondēt. Principio quidem sudorem hic & elicies & abii-cies, qui quidem retentus, morbos periculi alio-qui plenos parare solet. Deinde vero scarificatio-nis beneficio hoc consequere. vt phlegmata ea ex-siccentur, quæ intra cutem & carnes resident, &

vale-

valetudinem haud mediocriter affligunt atque labefactant, nisi positis cucurbitulis exhauriantur. Tertio, cum iam hircum oleas, abstergebitur tibi istic omne illud virus, ac cunctæ denique totius corporis, quibus plane squales, sordes. Quarto senties etiam à lotione non solum capitis, sed & totius corporis miram quandam & iucundam cum leuationem, tum refectionem. Postremo exacuetur eà ipsa cibi potusque appetitus, & admouebuntur tibi insuper stimuli quasi faces quædam ad matrimonium strenue strenueque exercendum. His auditis fidem continuo dat, se cum ipsis balneas initurum. Quod quidem dum faciunt, sartorem læti excipiunt omnes, quotquot iam in balneo erant, fore vtique sperantes, vt facetiis illius exhilararentur. Cæterum cum sartor grandi macie torridus, atque adeo pumice aridior horam prope dimidiatam in balneo confecisset, ac sudorem emitteret plane nullum, reliquis interim, qui cum ipso accesserant, effuse iam sudantibus, iussus est à balneorũ præfecto vaporarium conscendere. Cui ille non solum morem gerit obtemperatque, sed & ex superiore loco, vbi solus sedebat, partim corporis sui deformitate atque squalore, partim etiam facetiis suis frequentes effusosque risus omnibus concitat. Quamobrem cum aliquandiu istic iam iacuisset cœpit ad extremum & sudare & exclamare: Vah quantam ego sudoris vim profundo! crediderim equidem, fontem aliquem in meo corpore exortum esse, qui quidem istos humores effundat. Atque interim campestre tacite, nemineque animaduertente, de podice remouens, ingens oletum egerit, posteaque vaporario relicto, reliquis iterum assidet. Nõ ita multo post spargitur excrementi istius fœto per

per omne balneum, nullo interim odorante, eccunde is proficisceretur. Ad extremum balneator cum sartorem, tum huius etiam combibones allocutus, inquit. Vos socii ad ambas vsq; aures vino ingurgitati, certatim mihi pedere videmini. Vt vos dii deæque omnes perdant. Tantum mehercule fœtorem nobis afflatis, quantum vix aut ne vix quidem cloaca aliqua. Optarim equidem, vos nunquam huc detulisse pedem, aut mox moxque per diabolum quempiam hinc abripi. Hic cum pro sua se quisque parte excusaret, euenit, vt Ambubaia quædam sartorem accederet, cum eoq; hunc ad modum iocaretur. Cedo mihi dorsum tuum strigose nequam, vt illud tibi defricem. Sensisti tu vngues ante hac nostros nunquam. Dispeream equidem, nisi probe te depexū reddi tura iam sim. Quid multa? Vix dū illa sartori vngues suos iniecerat, ecce tibi exclamat illico muliercula: Papæ! quantas hic ego sordes defrico. Per mehercule tempus fuit nebulo, vt balneas tandem aliquando iniens eas expurgares taq; ablueres. Moriar, si in hominē sordidiorem vnquam inciderim. Hircum mediusfidius oles. Miror, vxori te tuæ placere posse. Phy putidissime ganeo. Huic sartor respondet: Ludum tu vero iocumq; dices fuisse has ipsas sordes meas, præ vt ego quas detersi in vaporario isto. Istic quidem hercle sordes ego non vnciatim, sed libratim omnino deposui. *Da hab ich geschwitzt, daß der Dreck ist mit Pfunden von mir gangen.* Vnde nata est plerisque omnibus suspicio. hunc exhausto omni pudore secernam istic aluum exonerasse suam. Neq; vero falli opinione se sua animaduerterunt, simul atq; oculos suos eo defixere. Itaq; & aquis partim gelidis, partim calidis nebulonem perfundunt, & situlas in eum suas con-

coniiciunt, & omni conuitiorum deniq; maledictorumq; genere ex balneo exturbant. Quem quidem fugam iamiam arrepturum balneator comprehendit retrahitque, & cum verberibus largiter mulctat, tum vero humi prostratum pedibus etiam atq; etiam proculcat. Itaq; impudentissimus sannio occisum se iri à balneatore suspicatus, ne sibi ipse deesset, ac ipsius è manibus euaderet & elaberetur, conceptis verbis omnibusque audientibus iurauit, nunquam sese in omnem æternitatem eodem reuersurum esse. Impurus hic nebulo immutato postea nomine per omnem reliquam vitam balnearum inquinator ab omnibus minimis maximisq; appellatus fuit.

Ancipiti si vis præceps occurrere morti,
Sæpe tibi venas incidito, sæpe lauato,
Sit cibus immodicus, numerosaq; pharmaca sume,
Sollicitus viuas, grauibusq; obstringere curis,
Atq; vacans studiis, fœtensq; habitato cubile,
Inuidiaq; iraq; frequens consumere, nullis
Viuito cum sociis Vitam sic perdis & horas.

Wer vor der Zeit wil sterben,
Der soll sich fleissig bewerben,
Offt baden vnd Ader lassen,
Fressen vnd sauffen ohn massen,
Viel wachen, bekümmern das Leben,
Sich in schwere Sorge begeben,
In stinckenden Gemachen wohnen,
Mit Zorn sich nicht verschonen,
Alle Gesellschafft vermeyden,
Pillulen vnd Artzney offt leiden.
Das sind zehen guter Stück,
Den gesunden Leib zu Vnterdrück.

Balnea, Vina, Venus corrumpunt corpora nostra,
Et vitam tribuunt Balnea, Vina, Venus.

De

DCXVIII. *De Pharmacopola quodam Gottingensi.*

PAucis abhinc annis, quum peſtilentiæ lues *Gottingæ* mirum in modum ſæuiret, ac ingentes hominum ſtrages quotidie faceret, Reipublicæ iſtius pharmacopola ad eos, qui exſequias funerum ſuorum proſecuti iam fuerant, ac iuſta ipſis ſoluerant, conuerſus, hanc in rationem verba fecit: Vos vero domini & amici mei, nullo malum iſtud negotio declinare poteratis, niſi pecuniarum nimis amantes eſſetis atque tenaces. Proinde facite, vt iis minime parcentes, me poſthac conueniatis, accepturi vtique pretio iuſto medicamenta ea, quæ omnes aduerſus virus illud tueantur, tegant, atque conſeruent, ſic quidem, ne vel inficiamini, vel intereatis. Verum quid fit? Ea mox hora peſte Myropola corripitur, poſtridieque ea confectus, DEO naturæque concedit, ac non ſine riſu eorum multo, qui haſce ipſum inſolentius voces tumido & ſuperbo ore iactare audiuerant, ſepultura afficitur.

DCXIX. *De Conrado Geſnero, & Iohanne Friſio.*

PProficiſcebatur olim herbatum *Conradus Geſnerus*, ac itineris ſibi comites adiungebat *Iohannem Friſium, & Chriſtophorum Froſchouerum, & Samuelem Pellicanum, & Rodolphum Funccium*, & literarum itemque ſtudioſos quoſdam, in quibus & parens meus fuit. Quum autem progreſſi iam aliquovſque pago *Zollikon* appropinquarunt, hanc in ſententiam eos alloquebatur *Geſnerus*: Cauete ſepem aliquam ſupini oſcitanteſve prӕteruoletis, ſed facite, vt ad eas conſiſtentes ac morantes diligenter diſpiciatis, ac oculis veſtris perluſtretis & in-

inuestigetis, nunquã ibi herbæ stirpesve appareãt. Nam hic quidem hercle herbæ plerunq; minime contemnendæ crescunt atq; proueniunt. Vix dum autem hæc prolocutus fuerat, ecce tibi perueniunt ad quandam sepem, post quam quidem oletum rustici vegrande ac iam iamq; egestum iacebat. Eo conspecto *Frisius* exclamat: Papæ *Domine Doctor*, quid hic herbæ est! Vide, quam pulcre vireat? quam venuste floreat? quã suauiter fragret? Enimuero dubitari non potest, quin herbula sit minime mala. *Gesnerus* igitur in spẽ erectus, hausturum se iam lactis gallinacei quippiam, hoc est, vt explanatius loquar, visurum se raram aliquã ac pretiosam stirpem, protinus accurrit, prolatoque è marsupio cõspicillo ac naso imposito (erat enim oculis hebetioribus, & minus prospicientibus) humi procidit, etiam atque etiam herbam istam contemplaturus. At vero vt primum in genua procubuit, non tam aspectu, quam odoratu percipit, ecquænam qualisve sit herba. Quod autem barbam *Gesnerus* suam excremento isto nonnihil imbuisset, ac indigne iuxta ferret, fucum sibi esse factum, ira accensus, glebula *Frisium* petit feritq;, cæteris ad vnum omnibus non modo effuse ridentibus, sed & diu multumq; cachinnantibus.

DCXX. De Iohanne Iacobo Ammiano, Professore Logico Tigurino.

QVi in schola Tigurina artes dicendi, quas vocant, publice olim profitebatur, *Iohannes Iacobus Ammianus*, is quidem Quintilianum istic explicandum susceperat. In quo auctore narrando, cum annos integros septem consumsisset, vulgo deinceps per ludibrium *Septilianus* à literarum studiosis appellatus fuit.

DCXXI. *De Othone VVerdmüllero & Rodolpho Gualthero, Theologis Tigurinis.*

EXsiliit prorsus gaudio *Otho VVerdmüller9*, atque adeo omnibus lætitiis incessit, vt primum filiolo auctus parensque factus fuit. Ac proinde ad *Rudolphum Gualtherum* profectus, hoc ipsum illi gaudens ac lætabundus his fere verbis in sinum effudit: Hac me hora, *Rodolphe*, vxor mea filiolo bellissimo parentem fecit. Tu igitur cedo quæso, vt appellandum ipsum ad sacrum fontem censes? Aueo namque rarum illi aliquod nomen, insolens, atque exoticum indere. Huic *Gualtherus* gratulatus respondet: Quid prohibet ergo, quo minus *Habacucum* ipsum baptizandũ cures? Etenim ipse tu Habucuci propheticum librum pro concione publica nunc interpretaris, neq; quisquam est in vrbe hac tota nostra, cui quidem illud tam insolens sit nomen. Quamobrem cum filiolo tuo singulare quoddam nomen & à communi vsu remotum indere gestias, hoc vtique illi, si me audies, imponendum curabis. Etsi vero *Gualtherus* per iocum hæc dicebat: *VVerdmüllerus* tamen serio hoc ipsum ex animoque loqui ratus, placere sibi nomen istud in omnes partes, ac obtemperaturum se illius voluntati spondet, idque filiolo suo se impositurum, atque ita à *Gualthero* digressus, coniugi suæ indicat, velle se, vt & filiolus suus in crastinum aqua Christiana lauetur, & Habacucus cognominetur. Quando vero hoc nomen vxori suæ minime placere intelligebat, mutata sententia *Abelem* ipsum appellari fecit. Quod quidem *Gualtherus* resciscens *VVerdmüllerum* non ita multo post accessit atque ita iocatus in illum fuit: Belle tu quidem Alphabetum auspicatus es *Otho*, at vero pertexere illud, hoc opus, hic labor erit. Innuens,

nuens, vix eum aut ne vix quidem tot liberos ex coniuge ſuſcepturum, quot Alphabeti literæ eſſent. Itaque minime ſperandum, ſingulis vt liberis, literas Alphabeti ſingulas, perinde vt inſtituiſſet, ordine imponeret, *hette vom A. angefangen, würde aber ſchwerlich zum Z. kommen.* Id quod & illi datum non fuit, &, quod ſciam, nulli aut perquam ſane paucis, præſertim ex vna eademque coniuge.

DCXXII. *Iohanne Rhenano.*

IOhannes Rhenanus, qui & Eccleſiæ Salinarum Haſſiacarum, & ipſis itemque Salinis annos non parum quidem multos præfuit, filio ſuo poſtremo natuve minimo aqua Chriſtiana iam lauando *Beati* nomen imponebat, non quidem, quod magnum illum *Beatum Rhenanum* ſanguine attingeret, ſed quod exoptaret, filiolum hunc ſuum *Beati* illius quam ſimilimum aliquando euadere. Quantus enim vir ille fuerit, & Eraſmi, & aliorum doctiſſimorum hominum ad eum literæ, & ipſius illius itemque eruditiſſimi libri teſtificantur planumque faciunt. Tantum autem abeſt, vt *Iohanni Rhenano* voto iſto ſuo potiri licuerit, vt filius *Beatus* potius auerſiſſimo à ſtudiis fuerit animo, eaque cane peius atque angue oderit, ideoque piſtor ad extremum factus, furnariam exercuerit, atque hoc quidem opificio ſe ſuoſque honeſte ſuſtentauerit. Cæterum *Rhenani* hic filius, poſteaquam iam nonnihil adoleuit, cum in ludo literario à condiſcipulis ſuis, tum in platea etiam greſſuque publico, tum à vicinis pueris, tum vero maxime à ſalinariis atque pleriſque mulierculis, *Pilatus* non *Beatus* cognominatus fuit, errorene atque inſcitia, an vero ludibrio atque nequitia, e-

quidem haud facile dixerim. Hoc vnum affirmare habeo, non ſolum *Rhenanum* patrem, verum etiam filium grauiter hanc appellationem moleſteque tuliſſe. At vero excandeſcere ipſis propterea in fermentoque iacere licuit, impedire autem vel prohibere nequaquam. Quinimo quo iniquius ferre ipſos *Pilati* appellationem norant, eo crebrius hanc ipſam illis occinebant.

DCXXIII. De Iohanne Leningo, N. N. Ciue Meloſungenſi, & Opilione quodam.

QVo primum tempore *Petri Martyris Vermilij* Commentarii in *librum Iudicum* prodibant, nihil fuit *Ioh. Leningo*, Paſtori Meloſungenſi, prius, quam vt ipſos illos emeret, & diurna nocturnaque manu verſaret. Vt ne vero hos ipſius Commentarios oſcitanter perfunctorieve legeret, placitum illi fuit, *Iudicum* librum in publico cœtu pro concione explicare. Vnde factum eſt, vt Commentarios iſtos non ſolum attente, diligenter, ſtudioſeque peruolutaret, ſed & legendo plane contereret, in ſuumq; ſuccum atque ſanguinem conuerteret. Euenit autem, vt ipſo *Ehudis* hiſtoriam iam interpretante, ciui cuidam Meloſungenſi filius naſceretur. Qui quidem cum ex hiſtoria illa *Ehudis* incredibilem voluptatem cepiſſet, animum ſuum omnino inducit, filiolo iſti ſuo *Ehudis* nomen imponere. Quod igitur opilione quodam *Breitennauiæ* ætatem agente inde à multis annis familiariſſime vtebatur, huic præter cæteros eum honorem habendum eſſe ſtatuit, vt pro filiolo iſto ſuo ad ſacrum fontem fideiuberet. Quamobrem poſtridie *Breitennauiam* profectus, opilionem, amicum ſuum, per omnia ſacra orat, vt ne pro patris patres ſuſcipere recuſet abnuatve. Ille facturum ſe

ſe id ipſum ſumma voluntate omnique animi promtitudine ſtipulatur, & compatrem hunc ſuum accumbere mox iubet, poſteaque & paſtorem & præfectum eius loci accerſit, vt hi quidem operam ſuam in exhilarando compatre iſto ſuo ſibi nauent. Erat enim opilio hic plane in cœlo, ac ſibi ſemideus quiſpiam videbatur, cum accepiſſet, ſe primum quidem pro ciuis, deinde vero pro Conſulis, & quidem cum honorati tum opulenti filio ad ſacrum fontem fideiuſſurum. Itaque omnibus lætitiis incedens, nullis plane ſumtibus iam parcebat, quo cum hunc ſuum, tum reliquos etiam duos, Presbyterum & præfectum inquam perquam prolixe acciperet. Cæterum cum ſinguli iam vino incaluiſſent, ciuis opilionem ſic affatur. Vnum adhuc, mi propater, habeo tibi ſignificare, quod quidem vt patienter audias, atque adeo mitiorem in partem interpretere, te equidem majorem in modum etiam atque etiam rogo. Ac, vt ne diutie ſuſpenſum teneam, dicam, quidnam illud ſit. Cupio equidem gnato meo *Ehudis* nomen imponi, tum quod Paſtor noſter in hiſtorie illius enarratione iam verſetur, tum quod inſignis heros ipſe ille exſtiterit, hiſque dictis *Ehudis* hiſtoriam illi omnem ab ouo ad malum vſque enarrat. Quo ille audito non ſolum conditionem accipit, ſed & Deum ſe comprecaturum recipit, vt filius hic ex ſacro fonte ſuus, *Ehudis* euadat quam ſimillimus. Poſtridie opilio in vrbem proficiſcitur, vt infantulum iſtum ex ſacro fonte ſuſciperet, vxore ſua, & parocho, & præfecto comitatus. Qui quidem cum non parum quidem ſæpe inter eundum ex eo ſciſcitarentur, num in memoria adhuc haberet, quomodo filius ex ſacro fonte ſuus appellandus eſſet. Tenere ſe id ipſum in recenti

 me-

memoria affirmauit, ipſumque *Ebudis* nomen pu cre expreſſit. At vero poſtquam ad baptiſteriu venit, interrogatus à Baptiſta *Leningo*, ecquod no men filio ſuo imponi velit, plane obmutuit, quo nomen illud ipſi prorſus excidiſſet. Itaque vxo hæc illi ſummiſſa voce ſuggerens, inquit, *Ebud* ap pellatur. Tum opilio, infantulus *Einhod* eſt bapti zandus, inquit. Quærit ex ipſo *Leningus* iterum quomodo vis appellari infantulum? Responde opilio, *Einhod, Einhod.* Vnde plerique quidem o mnes in riſum ſoluti ſunt; at vero *Leningus* iracun dia atque ſtomacho exardeſcens in has voces pro rupit: Vt te dii deæque omnes perdant, iſtud qu dem hercle infanti nomen nunquam impoſue ro. Tum infantis pater opilionem ſeuera voc admonet, *Ebudem* eum eſſe nominandum. Proin de opilio mox exclamat: *Ia das iſt recht, mein Pe ter ſoll Ebud heiſſen, Ebud ſoll er heiſſen.* Recte m admones, infans vocabitur *Ebud*: *Ebud* erit illi no men. Quod quidē nomen cum illi inditum ia eſſet, *Leningus* cum Conſule expoſtulans, inquit Heus Conſul, ſi liberis tuis Hebraica nomina im poni geſtis, caue iſtiuſmodi ſtipites ei rei adhibe as, ſed hanc prouinciam iis potius committe, qu ea & memoriæ mandare, & pronunciare expri mereq; ſciant. Ipſe enim tu auribus vſurpaſti iam tuis, quam turpiter hic aſinus ſe dederit, & vt ob ſcœno & impuro ſuo ore mihi quidem ſtoma chum, cæteris vero delicias fecerit, riſumq; moue rit. Opilio plane confuſus & pudefactus, aliquo aureos numeraſſet, ſe tam fœde lapſum non fuiſ ſe, deiectoque vultu & obſtipo capite in conui uio natalitio ſedit, neque tam hilarem ſe præbuit, quam haud dubie exhibiturus ſe erat, ſi abſque illo fuiſſet. Porro hic *Ebud* plane puer ex hac vita

excel-

exceſſit, nondum natus menſes ſeptem. Quod ſi vero ſuperſtes in viuiſque manſiſſet, periculum erat, ne non *Einhod* pro Ehud per omnem vitam cognominaretur.

DCXXIV. De Georgio Menccio, Diacono Caſſellano, & Ruſtico quodam.

CAſſiliam muliercula quædam ruſtica ſuo cum viro ad nundinas aliquando proficiſcebatur, vt hic quidem & oua caſeoloſque diuenderet, & nonnulla itemque coemeret. Quod vero illa cum vterum ferebat, tum partui etiam (quod tamen ipſam vt iuuenculam, & iam nunc primum grauidam fugiebat) vicina erat, euenit, vt iſtud ventris ſui onus, Caſſiliæ fœliciter Lucinaq; propitia deponeret, maritumque ſuum prole maſcula parentem faceret. Hanc ille ea mox veſpera baptizandam curat, propatre aſcito *Iacobo Officiale* hoſpite ſuo, viro bono & honeſto. Venitur in templum, ac Paſtor ad puerum aqua Chriſtiana lauandum accingitur, ex *Officialeque* quærit, quomodo infantulum nuncupari velit. Is cum reſponderet, velle ſe ipſum *Iacobum* appellari, Ruſticus eo audito, voce illico, quanta poteſt maxima, exclamat & vociferatur. Nequaquam vocabitur *Iacobus*, ſed *Henno iunior*; *Nein, Nein, er ſoll nicht Iacob heiſſen, ſondern Iunghenn, Iunghenn ſoll er heiſſen.* Hoc hoc illi nomen impone, *So ſolt ihr ihn tauffen, ſo ſolt ihr ihn tauffen laſſen.* Hanc hominis inſulſiſſimi importunitatem, quanto aſtantes plerique omnes riſu proſecuti fuerint, ipſi exputare facile poteſtis. Ceterum ne *Menccius* homini non fatisfaceret, ipſum illud nomen puero indit, poſteaque ruſticum hanc in rationem affatur: Næ *Henno*, filio tuo hoc nomen perpetuum

haud futurum eſt. Etenim ſi vita illi ſuppeditabit, ac annis ille ætateque ingraueſcet, antiquabitur & intercidet hoc nomen haud dubie, ita quidem, vt & pro *Hennone* minore aut iuniore, *Henno* maior ſeniorve vocetur. Atque his verbis ſomnium hoc hominis cæteris deridendum propinans, amandat miſſumque facit. Qui quidem per omnem fere noctem cum *Iacobo Officiale*, propatre ſuo, ſtre-[illegible]ue pergræcatus, iubet vxorem ſuam puerperam poſtero die bene mane ſurgere, ſarcinas colligere, & ſecum domum remeare. Quod ipſa igitur ex partu nullam fere offenſionem aut valetudinis imbecillitatem ſentiret, imperata mox facit, cum viroque ſuo domum, multum licet prohibente propatre & commatre ſua, ſe recipit, valetudine ita integra, ac ſi pridie infantem in hanc lucem non edidiſſet. *Henno* iunior poſtea ætate, viribus & r[illegible]bore ſuccreſcit, & annos circiter octo aut nou[illegible]atus, à patre equo imponitur, cum eoque l[illegible] in vrbem vehiculo deportat. Hic cum forte fort[illegible]na in *Menccium* incideret *Henno* ſenior, ſalute [illegible] hunc ad modum illum alloquitur viden' tu [illegible]m, qui in equo hæret? Noſtine ipſum? Quum vero *Menccius* ſe ipſum non noſſe diceret, reſpondit ruſticus, An non noſti eum? Id vero perquam mihi mirandum accidit, præſertim cum tua ipſius manu aqua illum Chriſtiana laueris. Reſpondet *Menccius*, à ſe minime exſpectari aut poſtulari debere, vt omnes illos norit, quos quidem baptizaſſet, quod hoc opus hic labor ſit, ac in nullius cuiuſquam manu. Tum ruſticus, quaſi vero *Menccii* multum intereſſet hoc ipſum ſcire. Vt ne vero neſcias, inquit, *Domine Paſtor*, & quiſnam ille ſit, ſignifico tibi, eſſe ipſum illum *Hennonem iuniorem*, qui annis abhinc nouem hac in vrbe in lucem ſuſce-

ſuſceptus, Chriſtianaque aqua lotus à te fuit. Hoc quidem pacto aſinus iſte nunc iterum in foro omnibus ſeſe deridendum propinat, vt antea in templo fecerat, præſertim quum *Menccius* diceret: Eia mi Henno, gnatus hic tuus ſtatura & robore corporis egregie profecit: vide quam procerus, quam robuſtus, & quam denique quadratus ſit, propediem mehercule futurum eſt, vt pro *Hennone* minore aut iuniore vocetur *Henno* magnus craſſuſque.

DCXXV. De inepto quodam puellarum amatore.

ERat *Philippo Landgrauio Haſsiæ*, Principi omni laude ſuperiori, quem ſummi honoris gratia nomino, organicen quidem *Guilielmus Endelius*, Chriſtophori Conſulis Caſſellani filius: ille quidẽ ſcientiæ iſtius perquam inſignis artifex, ſed moribus aliquanto agreſtioribus præditus, quippe qui extra Haſſiam pedem extuliſſet nunquam. Hic Marpurgi, quo aulam tum ſuam Princeps tranſtulerat, *Diethmarum Dietzium*, hominem conſularem, amicum paternum non parum quidem ſæpe interuiſebat. Vnde factum eſt, vt huius quandam filiam adamare cœperit, qua cum abſentibus aliquando parentibus familiariter collocutus, illius facundiam ſingulari quadam cum ſuauitate coniunctam admirabatur, ac in collum ei ruens ſcapulas illius nonnihil diuerberat, atque in hæc quidem verba erumpit: Vah, quanta in te eſt ſuauitas, nihil mehercule te fingi fierive poteſt amabilius: *Ach du freundlicher Schelm, du ſölteſt einem ein Fell von den Augen herunter waſchen.*

Eo à famula animadverſo & eliminato, incredibile eſt, quantopere miſer ille & inſulſus cochleator ab aulicis, exagitatus fuerit, qui ipſum

postea amabilem nebulonem, *den freundliche[n] Schelmen* appellabant, quum antea quidem veruex domesticus & gallus Trusellanus, à Trusell[a] riuulo Cassiliam perfluente, diceretur, propter[ea] quod extra hanc vrbem, quæ ortum ipsi dedisset sibi minime migrandum putaret, ac nunc demu[m] coactus quodammodo & præter suam voluntatem *Marpurgi* ætatem extra ipsum illud oppidum, patriam suam, ageret.

DCXXVI. De eodem.

IDem cum hanc ipsam aliquando reuiseret, diu erat multumque sollicitus, ecquanam de re potissimum cum ipsa sermonem institueret. At vero vbi illius in conspectum iam venit, ac ipsa tum data dextera, tum amplexu etiam suo illius aduentui gratulatur, ecce tibi suggeritur ei extemplo argumentum habendæ cum ea collocutionis pulcerrimum. Etenim contemplatus illius dexteram & digitos, in cœlum illos laudibus tollens inquit: Papæ, quam candidæ tibi eburneæque sunt manus! Deus bone, quantus ipsis illis inest calor! plane mehercule igneus! Vide quam teneros, quam niueos, quam elegantes habeas longosque digitos! Dispeream equidem, si quid venustius vnquam viderim. Næ, tu animula mea castrandis porcis perquam fores idonea. Digituli enim tibi oblongi sunt, quibus rem illam belle admodum affabreque peragere posses. Emanauit & hic illius sermo in vulgus. Quantopere igitur & hoc nomine à turba aulica exagitatus fuerit, equidem haud facile dixerim. Ab hoc vero exemplum quod imitentur, ii petant, quibus quidem lubitum est furtiuis puellarum amoribus indulgere, eum ipsisque venire subinde in collocutionem:

&cum.

Et cum laudem sine inuidia inuenient, tum ipsas etiam immortaliter sibi, si diis placet, sunt deuincturi.

DCXXVII. De Medico quodam Viennensi.

ERat Viennæ Austriæ Medicinæ quidam *Doctor*, (nomen illius dedita opera silentio transeo) qui quidem & summa cum laude docebat, & medicinam itemque dextre admodum fœliciterque faciebat. Quod vero natura esset aliquanto austerior & morosior, studiosos plerosque omnes à se totos abalienabat, ita quidem, vt ipsum non modo auersarentur sed & cane peius atque angue odissent, ideoque, quibuscunq; clam possent, iniuriis afficerent. Accidit autem quodam tempore, vt adolescens quidam opilio *Viennam* proficisceretur, vt animum suum hic expleret: cum scortoque aliquo in lupanari publico sese volutaret, Quamobrem conspicatus in foro studiosos quatuor, in hisque *Petrum Paganum*, vltro citroque inambulantes, & sermones mutuum conferentes, accedit eos, saluteque dicta rogat, vt ne plateam monstrare sibi eam, aut nominare saltem grauaretur, quæ recte ad lupanar duceret. Quo audito *Paganus*, præclare mehercule nunc nobis, inquit (vsus sermone Latino) & perpulchra offertur occasio stomachum Doctori isti Medico faciendi, crabronesque irritandi, cum nimirum asino huic ipsius domum, pro meretricia ista, quam ingredi gestit, commonstrauerimus. Quin igitur id facimus? Placet cæteris *Pagani* consilium. Itaque opilionem ille è vestigio se subsequi iubet, spondetq; lustrum se illi ostensurum. Inter eundem autem, cum ex ipso stipite percontatur, ecquam antehac cum scorto aliquo

ſtupri conſuetudinem habuerit, an vero nunc
mum habere geſtiat, tum vero ipſum inſtruit,
ſeſe tractet, rei venereæ iam operam daturus. V
de mirum in modum libidine inflammatus c
pit incredibili videndarum quamprimum gan
rum deſiderio æſtuare. Quem conſolatus *Pa*
nus, iamiam videbis eas, inquit: paululumq
progreſſus, Medici ædes illi monſtrat, dictitans,
den' tu vaſtam illam domum feneſtris ornata
pictis, hæc tibi ſubeunda eſt, ea ipſa eſt illa forni
vbi tu Veneri operam dare geſtis. Videbis tu il
iuuenculas ſex (tot erant Doctori iſti filiæ pleru
que nubiles) mirum mehercule in modum
ſpecioſas, & affabiles, & amabiles, & tractabil
& perquam denique ſplendide veſtitas. Cum h
rum vna aliqua, aut pluribus etiam, ſi lubet, pr
be te probeque ad ſatietatem vſque oblectab
Hiſque dictis ſtipitem largiter fuſtigandum a
ſe dimittit. Qui aperto mox capite, dataque *P*
gano dextera ingentes pro hoc officio ſibi præſti
gratias agit, poſteaque quantum poteſt, ad ſco
tandum, hoc eſt, ad vapulandum plagaſque f
rendas properat. Hunc tantopere feſtinante
Paganus reuocat, inquiens, heus adoleſcens, pra
terieram quippiam, quo de cumprimis admo
nendus es mihi. Eſt meretriculis iſtis, quibus cu
rem habere nunc cogitas, aliquanto plus, quan
triobolaribus & meritoriis iſtis propudiis largien
dum. Hæ bazione, vt ſcis, contentæ ſunt vno; a
illis vel aureus vel thalerus certe numerandus e
rit. Caue igitur faxis, vt ſumtibus hic peperciſſ
dicare. Huic opilio, non eſt, quod de eo labo
res, reſpondet: mihi nunquam pecuniæ non ſa
tis ſuperque ſuppetit: neque vero parce erogar
eam conſueui, quoties Venerem exercere mih
col-

collibitum eſt, ſed eam plane perfundo, ac ita amari me plus pluſque ſentio, ſublatoque ſimul brachio iubilaturi inſtar exclamat: Vah, quid ego curo pecuniam, quum ex lana redigere eam quotidie poſſim. Ne non igitur *Paganus* aſino huic comam probe probeque circumtonderet, laudo equidem ingenium iſtud tuum, inquit, teque adhortor, vt iſtis quoque Nymphis munificentiam tuam atque liberalitatem probes. Ita mehercule futurum eſt, vt illæ te non tantum in oculis ferant, verum primas etiam tibi & deferant & tribuant. Quibus quidem auditis abitum opilio mox moxque incredibiliter pruriens parat. At *Paganus* ipſum retrahens audi me amplius inquit: Leno iſte, ad quem diuerſurus nunc es, homo mire tetricus eſt, atque moroſus, inquit. Quin igitur torue aſpecturus te ſit, vbi concubitum expetieris, dubitari non poteſt. Proinde aureum tu illi ante numerabis, quam vllam eius rei mentionem facias. Eo numerato audacter deinceps, pudore plane omni abſterſo, coitionem cum meretricula iſta, quæ tibi præter cæteras arriſerit, poſtulabis, atque leonis cum vulticulum, tum maledicta ſuſque deque facies, pro nihiloq; putabis. Intellextin me ſatis? Noſtin illud, incus maxima non metuit ſtrepitus. Huic opilio, Ego vero tuorum præceptorũ probe futurus ſum memor, reſpondet, *Paganoq;* valere iuſſo, citato gradu ad meretriciam domum veluti ſalax caper contendit, atque hic quidem fores, quantum poteſt, pulſat. Id famula exaudiens, eum actutum & intromittit, & in ipſum itemq; hypocauſtum abducit, rata, vt mea eſt opinio, ipſum ab ægroto aliquo nobili aut literas, aut vrinam certe hero ſuo inſpiciendam afferre. Cæterum opilio hypo-

caustum ingressus, salutem ipsis dixit, posteaqu verbum fecit plane nullum, sed podice ad forna cem admoto sese calefaciens, oculos nunc in pa rietes supellectile stannea egregie vestitos atqu cultos, nunc in anaclinterium stragulis & puluil lis perpulcre ornatum, nunc in ipsum lenonen pecunias numerando, nunc percensentem, nun in ipsam lenam, nunc in recelliclunias omnes e ordine nentes coniicit, persuasum habens, se in ipso iam lupanari, inter lenonem, inter lenam, inter lupasque versari. Cæterum cum tacitus ranæ Seriphiæ instar aliquandiu ad fornacem constitisset, Medicus ex ipso percontatur, ecquid boni afferret? Sed ne hic quidem respondit quicquam, verecundia haud dubie impeditus, sed modo caput aperit, modo cooperit, modo caput scalpit, modo villos de pileo vellicat, modo barbam demulcet, modo manus fricat, modo frontem ferit, modo aliis denique aliisque gesticulationibus vtitur. Itaque Medicus hominis silentium admiratus, vrget responsum, inquiens: Missum fac rusticum illum pudorem tuum, & libere audacterque eloquere, quid demum postules. Hic ergo opilio sibi non diutius cunctandum silendumve arbitratus, ad mensam accedit, apertaque crumena aureum dependit. Quærit igitur Medicus, quamobrem hunc numeret. Tum opilio, digito in quandam Medici filiam, quæ cæteras formæ præstantia longe anteibat, intento inquit: Vt liceat mihi cum illa. Proinde Medicus percunctari pergit, quid ergo tibi cum illa liceat? In anaclinterio isto tuo commiscere corpus meum cum illius. Hic vero Medicus ita stomacho atque iracundia exardescit, vt homo non irasci, sed furere omnino, totusque ex potesta-

testate exiisse videretur. Quid quæris? Impetu mox in Pamphilum hunc facto, ipsum & pugnis contundit, & humi prosternit, & pedibus proculcat. Accurrunt præterea tum mater, tum filiæ, tum famulæ, sua quæque colo miserum istum probe probeque demulcentes. Hunc postea Medicus, eum ad modum detonsum depexumque, medium arripit, per gradusque præcipitat. Verum nec hic quidem receptui canitur, sed insequuntur illum mox & filiæ, & mater, & famulæ fustibus, hisque eum cum in area, tum in vestibulo ita dedolant, vt Diuûm atque hominum fidem imploraret. Dum hæc fiunt, interuenit Doctoris famulus, ad vicinum quendam nobilem ab hero suo missus. Hic veritus, ne morte nebulonem delerent, ex furentium manibus ipsum eripit, infractisque aliquot colaphis, ex herili domo exturbat. Itaque Chirurgum mox adit, suaque vulnera, quæ non parum quidem multa in capite acceperat, obliganda curat, perquam flebiliter & de lenonis, & de lenæ, & de recellicluniarum denique ferocia atq; sæuitia conquestus. Finis querelæ is fuit, vt conceptis verbis iuraret, nunquam se in omnem posteritatem vllum lupanar initurum, sed scraptias istas vulgares & exoletas æqui bonique facturum, quod illæ quidem vel octo denariis conductæ cuiuis summa voluntate omnique animi promtitudine sui copiam facerent. Vnde coniicere cuiuis promtum est, somnium hoc hominis fucum haud quaquam odoratum esse, maxime cum non tam de plagis acceptis, quam de aurei & pilei sui plumis insigniter exornati amissione atque iactura conquereretur. *Sagte vnd klagte, es thäte ihm die Schläge nicht so wehe, als daß er einen solchen schönen*

alten

memoria affirmauit, ipſumque *Ebudis* nomen pulcre expreſſit. At vero poſtquam ad baptiſterium venit, interrogatus à Baptiſta *Leningo*, ecquod nomen filio ſuo imponi velit, plane obmutuit, quod nomen illud ipſi prorſus excidiſſet. Itaque vxor hæc illi ſummiſſa voce ſuggerens, inquit, *Ehud* appellatur. Tum opilio, infantulus *Einhod* eſt baptizandus, inquit. Quærit ex ipſo *Leningus* iterum, quomodo vis appellari infantulum? Reſpondet opilio, *Einhod, Einhod.* Vnde plerique quidem omnes in riſum ſoluti ſunt; at vero *Leningus* iracundia atque ſtomacho exardeſcens in has voces prorupit: Vt te dii deæque omnes perdant, iſtud quidem hercle infanti nomen nunquam impoſuero. Tum infantis pater opilionem ſeuera voce admonet, *Ehudem* eum eſſe nominandum. Proinde opilio mox exclamat: *Ia das iſt recht, mein Peter ſoll Ehud heiſſen, Ehud ſoll er heiſſen.* Recte me admones, infans vocabitur *Ehud*: *Ehud* erit illi nomen. Quod quidē nomen cum illi inditum iam eſſet, *Leningus* cum Conſule expoſtulans, inquit: Heus Conſul, ſi liberis tuis Hebraica nomina imponi geſtis, caue iſtiuſmodi ſtipites ei rei adhibeas, ſed hanc prouinciam iis potius committe, qui ea & memoriæ mandare, & pronunciare exprimereq; ſciant. Ipſe enim tu auribus vſurpaſti iam tuis, quam turpiter hic aſinus ſe dederit, & vt obſcœno & impuro ſuo ore mihi quidem ſtomachum, cæteris vero delicias fecerit, riſumq; mouerit. Opilio plane confuſus & pudefactus, aliquot aureos numeraſſet, ſe tam fœde lapſum non fuiſſe, deiectoque vultu & obſtipo capite in conuiuio natalitio ſedit, neque tam hilarem ſe præbuit, quam haud dubie exhibiturus ſe erat, ſi abſque illo fuiſſet. Porro hic *Ehud* plane puer ex hac vita

excel-

excessit, nondum natus menses septem. Quod si vero superstes in viuisque mansisset, periculum erat, ne non *Einhod* pro Ehud per omnem vitam cognominaretur.

DCXXIV. De Georgio Menccio, Diacono Cassellano, & Rustico quodam.

CAssiliam muliercula quædam rustica suo cum viro ad nundinas aliquando proficiscebatur, vt hic quidem & oua caseolosque diuenderet, & nonnulla itemque coemeret. Quod vero illa cum vterum ferebat, tum partui etiam (quod tamen ipsam vt iuuenculam, & iam nunc primum grauidam fugiebat) vicina erat, euenit, vt istud ventris sui onus, Cassiliæ fœliciter Lucinaq; propitia deponeret, maritumque suum prole mascula parentem faceret. Hanc ille ea mox vespera baptizandam curat, propatre ascito *Iacobo Officiale* hospite suo, viro bono & honesto. Venitur in templum, ac Pastor ad puerum aqua Christiana lauandum accingitur, ex *Officialeque* quærit, quomodo infantulum nuncupari velit. Is cum responderet, velle se ipsum *Iacobum* appellari, rusticus eo audito, voce illico, quanta potest maxima, exclamat & vociferatur. Nequaquam vocabitur *Iacobus*, sed *Henno iunior*; *Nein, Nein, er soll nicht Iacob heissen, sondern Iunghenn, Iunghenn soll er heissen.* Hoc hoc illi nomen impone, *So solt ihr ihn tauffen, so solt ihr ihn tauffen lassen.* Hanc hominis insulsissimi importunitatem, quanto astantes plerique omnes risu prosecuti fuerint, ipsi exputare facile potestis. Ceterum ne *Menccius* homini non fatisfaceret, ipsum illud nomen puero indit, posteaque rusticum hanc in rationem affatur: Næ *Henno*, filio tuo hoc nomen perpetuum

haud futurum eſt. Etenim ſi vita illi ſuppeditabit, ac annis ille ætateque ingraueſcet, antiquabitur & intercidet hoc nomen haud dubie, ita quidem, vt & pro *Hennone* minore aut iuniore, *Henno* maior ſeniorve vocetur. Atque his verbis ſomnium hoc hominis cæteris deridendum propinans, amandat miſſumque facit. Qui quidem per omnem fere noctem cum *Iacobo Officiale*, propatre ſuo, ſtre-[illegible]ue pergræcatus, iubet vxorem ſuam puerperam poſtero die bene mane ſurgere, ſarcinas colligere, & ſecum domum remeare. Quod ipſa igitur ex partu nullam fere offenſionem aut valetudinis imbecillitatem ſentiret, imperata mox facit, cum viroque ſuo domum, multum licet prohibente propatre & commatre ſua, ſe recipit, valetudine ita integra, ac ſi pridie infantem in hanc lucem non edidiſſet. *Henno* iunior poſtea ætate, viribus & [illegible]bore ſuccreſcit, & annos circiter octo aut no-u[illegible]atus, à patre equo imponitur, cum eoque lig[illegible] in vrbem vehiculo deportat. Hic cum forte fort[illegible]na in *Menccium* incideret *Henno* ſenior, ſalute [illegible] hunc ad modum illum alloquitur viden' tu [illegible]m, qui in equo hæret? Noſtine ipſum? Quum vero *Menccius* ſe ipſum non noſſe diceret, reſpondit ruſticus, An non noſti eum? Id vero perquam mihi mirandum accidit, præſertim cum tua ipſius manu aqua illum Chriſtiana laueris. Reſpondet *Menccius*, à ſe minime exſpectari aut poſtulari debere, vt omnes illos norit, quos quidem baptizaſſet, quod hoc opus hic labor ſit, ac in nullius cuiuſquam manu. Tum ruſticus, quaſi vero *Menccii* multum intereſſet hoc ipſum ſcire. Vt ne vero neſcias, inquit, *Domine Paſtor*, & quiſnam ille ſit, ſignifico tibi, eſſe ipſum illum *Hennonem iuniorem*, qui annis abhinc nouem hac in vrbe in lucem

ſuſce-

ſuſceptus, Chriſtianaque aqua lotus à te fuit. Hoc quidem pacto aſinus iſte nunc iterum in foro omnibus ſeſe deridendum propinat, vt antea in templo fecerat, præſertim quum *Menccius* diceret: Eia mi Henno, gnatus hic tuus ſtatura & robore corporis egregie profecit: vide quam procerus, quam robuſtus, & quam denique quadratus ſit, propediem mehercule futurum eſt, vt pro *Hennone* minore aut iuniore vocetur *Henno* magnus craſſuſque.

DCXXV. *De inepto quodam puellarum amatore.*

ERat *Philippo Landgrauio Haſsiæ*, Principi omni laude ſuperiori, quem ſummi honoris gratia nomino, organicen quidem *Guilielmus Endelius*, Chriſtophori Conſulis Caſſellani filius: ille quidẽ ſcientiæ iſtius perquam inſignis artifex, ſed moribus aliquanto agreſtioribus præditus, quippe qui extra Haſſiam pedem extuliſſet nunquam. Hic Marpurgi, quo aulam tum ſuam Princeps tranſtulerat, *Diethmarum Dietzium*, hominem conſularem, amicum paternum non parum quidem ſæpe interuiſebat. Vnde factum eſt, vt huius quandam filiam adamare cœperit, qua cum abſentibus aliquando parentibus familiariter collocutus, illius facundiam ſingulari quadam cum ſuauitate coniunctam admirabatur, ac in collum ei ruens ſcapulas illius nonnihil diuerberat, atque in hæc quidem verba erumpit: Vah, quanta in te eſt ſuauitas, nihil mehercule te fingi fierive poteſt amabilius: *Ach du freundlicher Schelm, du ſolteſt einem ein Fell von den Augen herunter waſchen.*

Eo à famula animadverſo & eliminato, incredibile eſt, quantopere miſer ille & inſulſus cochleator ab aulicis, exagitatus fuerit, qui ipſum

postea amabilem nebulonem, *den freundlichen Schelmen* appellabant, quum antea quidem veruex domesticus & gallus Trusellanus, à Trusella riuulo Cassiliam perfluente, diceretur, propterea quod extra hanc vrbem, quæ ortum ipsi dedisset, sibi minime migrandum putaret, ac nunc demum coactus quodammodo & præter suam voluntatem *Marpurgi* ætatem extra ipsum illud oppidum, patriam suam, ageret.

DCXXVI. De eodem.

IDem cum hanc ipsam aliquando reuiseret, diu erat multumque sollicitus, ecquanam de re potissimum cum ipsa sermonem institueret. At vero vbi illius in conspectum iam venit, ac ipsa tum data dextera, tum amplexu etiam suo illius aduentui gratulatur, ecce tibi suggeritur ei extemplo argumentum habendæ cum ea collocutionis pulcerrimum. Etenim contemplatus illius dexteram & digitos, in cœlum illos laudibus tollens inquit: Papæ, quam candidæ tibi eburneæque sunt manus! Deus bone, quantus ipsis illis inest calor? plane meherculeigneus! Vide quam teneros, quam niueos, quam elegantes habeas longosque digitos? Dispeream equidem, si quid venustius vnquam viderim. Næ, tu animula mea castrandis porcis perquam fores idonea. Digituli enim tibi oblongi sunt, quibus rem illam belle admodum affabreque peragere posses. Emanauit & hic illius sermo in vulgus. Quantopere igitur & hoc nomine à turba aulica exagitatus fuerit, equidem haud facile dixerim. Ab hoc vero exemplum quod imitentur, ii petant, quibus quidem lubitum est furtiuis puellarum amoribus indulgere, cum ipsisque venire subinde in collocutionem:

&cum.

& cum laudem ſine inuidia inuenient, tum ipſas etiam immortaliter ſibi, ſi diis placet, ſunt deuincturi.

DCXXVII. De Medico quodam Vienneſi.

ERat Viennæ Auſtriæ Medicinæ quidam *Doctor*, (nomen illius dedita opera ſilentio tranſeo) qui quidem & ſumma cum laude docebat, & medicinam itemque dextre admodum fœliciterque faciebat. Quod vero natura eſſet aliquanto auſterior & moroſior, ſtudioſos pleroſque omnes à ſe totos abalienabat, ita quidem, vt ipſum non modo auerſarentur ſed & cane peius atque angue odiſſent, ideoque, quibuſcunq; clam poſſent, iniuriis afficerent. Accidit autem quodam tempore, vt adoleſcens quidam opilio *Viennam* proficiſceretur, vt animum ſuum hic expleret: cum ſcortoque aliquo in lupanari publico ſeſe volutaret; Quamobrem conſpicatus in foro ſtudioſos quatuor, in hiſque *Petrum Paganum*, vltro citroque inambulantes, & ſermones mutuum conferentes, accedit eos, ſaluteque dicta rogat, vt ne plateam monſtrare ſibi eam, aut nominare ſaltem grauaretur, quæ recte ad lupanar duceret. Quo audito *Paganus*, præclare mehercule nunc nobis, inquit (vſus ſermone Latino) & perpulchra offertur occaſio ſtomachum Doctori iſti Medico faciendi, crabroneſque irritandi, cum nimirum aſino huic ipſius domum, pro meretricia iſta, quam ingredi geſtit, commonſtrauerimus. Quin igitur id facimus? Placet cæteris *Pagani* conſilium. Itaque opilionem ille è veſtigio ſe ſubſequi iubet, ſpondetq; luſtrum ſe illi oſtenſurum. Inter eundem autem, cum ex ipſo ſtipite percontatur, ecquam antehac cum ſcorto aliquo

ſtupri conſuetudinem habuerit, an vero nunc d
mum habere geſtiat, tum vero ipſum inſtruit,
ſeſe tractet, rei venereæ iam operam daturus. V
de mirum in modum libidine inflammatus c
pit incredibili videndarum quamprimum gane
rum deſiderio æſtuare. Quem conſolatus *Pag
nus*, iamiam videbis eas, inquit: paululumq
progreſſus, Medici ædes illi monſtrat, dictitans, v
den' tu vaſtam illam domum feneſtris ornatar
pictis, hæc tibi ſubeunda eſt, ea ipſa eſt illa fornix
vbi tu Veneri operam dare geſtis. Videbis tu ill
iuuenculas ſex (tot erant Doctori iſti filiæ plerun
que nubiles) mirum mehercule in modum &
ſpecioſas, & affabiles, & amabiles, & tractabiles
& perquam denique ſplendide veſtitas. Cum ha-
rum vna aliqua, aut pluribus etiam, ſi lubet, pro-
be te probeque ad ſatietatem vſque oblectabis.
Hiſque dictis ſtipitem largiter fuſtigandum ab
ſe dimittit. Qui aperto mox capite, dataque *Pa-
gano* dextera ingentes pro hoc officio ſibi præſtito
gratias agit, poſteaque quantum poteſt, ad ſcor-
tandum, hoc eſt, ad vapulandum plagaſque fe-
rendas properat. Hunc tantopere feſtinantem
Paganus reuocat, inquiens, heus adoleſcens, præ-
terieram quippiam, quo de cumprimis admo-
nendus es mihi. Eſt meretriculis iſtis, quibus cum
rem habere nunc cogitas, aliquanto plus, quam
triobolaribus & meritoriis iſtis propudiis largien-
dum. Hæ bazione, vt ſcis, contentæ ſunt vno; at
illis vel aureus vel thalerus certe numerandus e-
rit. Caue igitur faxis, vt ſumtibus hic pepercisse
dicare. Huic opilio, non eſt, quod de eo labo-
res, reſpondet: mihi nunquam pecuniæ non ſa-
tis ſuperque ſuppetit: neque vero parce erogare
eam conſueui, quoties Venerem exercere mihi
col-

collibitum est, sed eam plane perfundo, ac ita amari me plus plusque sentio, sublatoque simul brachio iubilaturi instar exclamat: Vah, quid ego curo pecuniam, quum ex lana redigere eam quotidie possim. Ne non igitur *Paganus* asino huic comam probe probeque circumtonderet, laudo equidem ingenium istud tuum, inquit, teque adhortor, vt istis quoque Nymphis munificentiam tuam atque liberalitatem probes. Ita mehercule futurum est, vt illæ te non tantum in oculis ferant, verum primas etiam tibi & deferant & tribuant. Quibus quidem auditis abitum opilio mox moxque incredibiliter pruriens parat. At *Paganus* ipsum retrahens audi me amplius inquit: Leno iste, ad quem diuersurus nunc es, homo mire tetricus est, atque morosus, inquit. Quin igitur torue aspecturus te sit, vbi concubitum expetieris, dubitari non potest. Proinde aureum tu illi ante numerabis, quam vllam eius rei mentionem facias. Eo numerato audacter deinceps, pudore plane omni absterso, coitionem cum meretricula ista, quæ tibi præter cæteras arriserit, postulabis, atque leonis cum vulticulum, tum maledicta susque deque facies, pro nihiloq; putabis. Intellextin me satis? Nostin illud, incus maxima non metuit strepitus. Huic opilio, Ego vero tuorum præceptorũ probe futurus sum memor, respondet, *Paganoq;* valere iusso, citato gradu ad meretriciam domum veluti salax caper contendit, atque hic quidem fores, quantum potest, pulsat. Id famula exaudiens, eum actutum & intromittit, & in ipsum itemq; hypocaustum abducit, rata, vt mea est opinio, ipsum ab ægroto aliquo nobili aut literas, aut vrinam certe hero suo inspiciendam afferre. Cæterum opilio hypo-

caustum ingressus, salutem ipsis dixit, postequ verbum fecit plane nullum, sed podice ad fornacem admoto sese calefaciens, oculos nunc in parietes supellectile stannea egregie vestitos atque cultos, nunc in anaclinterium stragulis & puluillis perpulcre ornatum, nunc in ipsum lenonem pecunias numerando, nunc percensentem, nunc in ipsam lenam, nunc in recelliclunias omnes ex ordine nentes coniicit, persuasum habens, se in ipso iam lupanari, inter lenonem, inter lenam, inter lupasque versari. Cæterum cum tacitus ranæ Seriphiæ instar aliquandiu ad fornacem constitisset, Medicus ex ipso percontatur, ecquid boni afferret? Sed ne hic quidem respondit quicquam, verecundia haud dubie impeditus, sed modo caput aperit, modo cooperit, modo caput scalpit, modo villos de pileo vellicat, modo barbam demulcet, modo manus fricat, modo frontem ferit, modo aliis denique aliisque gesticulationibus vtitur. Itaque Medicus hominis silentium admiratus, vrget responsum, inquiens: Missum fac rusticum illum pudorem tuum, & libere audacterque eloquere, quid demum postules. Hic ergo opilio sibi non diutius cunctandum silendumve arbitratus, ad mensam accedit, apertaque crumena aureum dependit. Quærit igitur Medicus, quamobrem hunc numeret. Tum opilio, digito in quandam Medici filiam, quæ cæteras formæ præstantia longe anteibat, intento inquit: Vt liceat mihi cum illa. Proinde Medicus percunctari pergit, quid ergo tibi cum illa liceat? In anaclinterio isto tuo commiscere corpus meum cum illius. Hic vero Medicus ita stomacho atque iracundia exardescit, vt homo non irasci, sed furere omnino, totusque ex potesta-

testate exiisse videretur. Quid quæris? Impetu mox in Pamphilum hunc facto, ipsum & pugnis contundit, & humi prosternit, & pedibus proculcat. Accurrunt præterea tum mater, tum filiæ, tum famulæ, sua quæque colo miserum istum probe probeque demulcentes. Hunc postea Medicus, eum ad modum detonsum depexumque, medium arripit, per gradusque præcipitat. Verum nec hic quidem receptui canitur, sed insequuntur illum mox & filiæ, & mater, & famulæ fustibus, hisque eum cum in area, tum in vestibulo ita dedolant, vt Diuûm atque hominum fidem imploraret. Dum hæc fiunt, interuenit Doctoris famulus, ad vicinum quendam nobilem ab hero suo missus. Hic veritus, ne morte nebulonem delerent, ex furentium manibus ipsum eripit, infractisque aliquot colaphis, ex herili domo exturbat. Itaque Chirurgum mox adit, suaque vulnera, quæ non parum quidem multa in capite acceperat, obliganda curat, perquam flebiliter & de lenonis,& de lenæ,& de recellicluniarum denique ferocia atq; sæuitia conquestus. Finis querelæ is fuit, vt conceptis verbis iuraret, nunquam se in omnem posteritatem vllum lupanar initurum, sed scraptias istas vulgares & exoletas æqui bonique facturum, quod illæ quidem vel octo denariis conductæ cuiuis summa voluntate omnique animi promtitudine sui copiam facerent. Vnde coniicere cuiuis promtum est, somnium hoc hominis fucum haud quaquam odoratum esse, maxime cum non tam de plagis acceptis, quam de aurei & pilei sui plumis insigniter exornati amissione atque iactura conquereretur. *Sagte vnd klagte, es thäte ihm die Schläge nicht so wehe, als daß er einen solchen schönen*

alten

alten Goldtgülden, vnd den Hut mit dem schönẽ Federbusch, vergebiich vnd vmbsonst hette hinder sich lassen müssen, tröstet sich aber selbst, vnd sprach: Hin ist hin.

DCXXVIII. De Doctore Theophilo Gualthero Bidencapio.

QVum *Theophilus Gualtherus Doctor* Medicus, vir adprime doctus, amicus noster *Eschuegiæ Hessorum* medicinam olim faceret, cõuenit eum muliercula quædam rustica, per omnia sacra orans, vt secum continuo profectus domum, vaccæ ipsius grauiter ex partu & satis cum periculo laboranti opem ferret. Medicus, quem fugiebat serione hęc diceret rustica & ex simplicitate quadam, an vero instigata ab aliquo ipsius exagitandi diuexandique caussa, totus excandescit, grauiterque cum illa expostulans, inquit: Tibine ego idoneus videor, quem adunco naso suspendas pro oblectamentove habeas? Apagesis meis ex ædibus temeraria. Equidem hominibus, non bobus, medicari didici. Quamobrem aliam quercum excutiens, facesse ad veneficam aliquam anum, vel ad bubulcum tuum. Hi omnium optime medicari vaccæ tuæ poterunt. Rustica stomachosum hoc & asperũ *Doctoris* responsum ægre & inique ferens, respondet: Cum vaccæ tu meæ medicinam aliquam afferre nescias, caue futurum putes vnquã, vt meum tibi corpus curandum credam, hisque dictis domo egreditur, & cum *Doctorem* pudendæ passim inscitiæ insimulat, quippe qui ne vaccæ quidem medicinam adhibere posset, nedum homini, tum vero Eschuegensis Reip. proceres vegrandes stultos appellat, qui istiusmodi asinum rei medicæ planẹ rudem & imperitum alere non dubitarent.

De

DCXXIX. *De quodam Germaniæ Principe, & Superattendente.*

ILlustrissimus quidam Germaniæ Princeps, cuius memoria sit in benedictione, quum ab exploratæ fidei hominibus accepisset, *Superattendentem* quendam suum studioso cuipiam Ecclesiæ alicuius curam & administrationem commisisse, non quidem, quod hunc præter cæteros mysteriorum diuinorum haud pœnitendum dispensatorem futurum putaret, sed quod pecunia ab eo ac largitionibus corruptus esset, hanc in rationem *Superattendentem* istum inter prandendum perstrinxit: Ardua mehercule res est & difficilis creare aliquem diuini verbi præconem: Sic quidem, vt affirmare haud dubitauerim, minori negotio Romanum aliquem Imperatorem, quam pastorem quempiam paganum creari posse. Etenim ad Cæsaris alicuius electionem Electores duntaxat septem requiruntur, at vero Ecclesiæ pastor renunciari qui gestiat, is quidem voto hoc suo potiri non potest, nisi electores ei præsto sint decem, salse *Superintendentis* istius Simoniam perstringens, qui acceptis thaleris electoralibus decem istum ad Ecclesiæ gubernacula prouexerat, alio quodam, qui asinum istum & eruditione, & vitæ innocentia, & docendi dexteritate multum antecederet, posthabito, propterea quod à tot electoribus, quam noster hic, instructus haud esset.

DCXXX. *De Iohanne Schwertero latomo Heluitio.*

QVum anno recuperatæ salutis 1556. incomparabilis ille heros *Philippus* Landgrauius Hassiæ, eius nominis primus, arcis Cassellanæ par-

partem aliquam funditus diruendam, ac ex fun damentis de integro excitandam exstruendam que curaret, summæ rei præficiebat filium suum *Dominum & Principem Guilielmum*, illum quide adhuc iuuenem, sed qui egregium iam tum & a omnem posteritatem memorabile heroicæ forti tudinis suæ specimen in parente suo liberando e didisset, & præter insignem in omni disciplina rum genere eruditionem præstantemq; pruden tiam, omnibus viro Principe dignis dotibus atqu virtutibus, ad miraculum vsque ornatus redimi tusque esset. Incredibile autem est, quantus lato morum aliorumq; opificum numerus, ad exstru endam arcem istam, ex omnibus prope mund regionibus Cassiliam confluxerit, ita quidem, v inter cæteros *Iohannes* quoque *Schwerterus Helue tius* aduolarit, qui & feruente ædificatione ista Cassellis viduæ, cuiusdam filiam, *Dn. Iusti Didama ri* ex sorore neptem, in matrimonium duxit. Cæ terum quum *Guilielmus Princeps* de more operas obiret, euenit, vt in hunc quoque *Schwerterum* proceræ staturæ vastique corporis hominem in cideret, ex eoque quæreret, cuias esset. Hic ergo quum Heluetium se esse responderet, *Princeps*, quem minime fugiebat, religionem apud Helue tios esse diuersam, aliis Pontificiam, aliis refor matam amplectentibus, pergit percontari, cuius es ergo religionis? Tum Schvverterus honorem præfatus, Ego vero, clementissime Princeps, in quit, non vna aliqua religione imbutus conten tusve sum, sed tres ex æquo sector, vtpote *Papisti cam, Lutheranam*, & itemque *Zuinglianam*. Quod enim otii sim longe omnium amantissimus, certum est mihi à Papistica religione ne latum quidem digitum discedere, sed mordicus illam

ad

ad extremum vſque vitæ ſpiritum tum retinere, tum tueri. Num hæc quidem hercle otio noſtro egregie conſulit, noctramque ignauiam mirifice fouet, dum innumerabiles, vt ſcis, ferias inſtituit, celebratque, quibus multis ſimul laboribus eximimur, qui exantlandi cæteroqui nobis eſſent. *Lutheranam* porro religionem ambabus, quod aiunt, manibus amplector, quod hæc quidem cuiuis facultatem comedendi carnes permittat, quas minori pretio, quam piſces, comparare poſſum, cum mihi alioqui vtpote *Leberide* nudiori piſcibus emendis nummi haud ſuppetant, ſæpe mehercule numero ater panis ex heſterno iure deuorandus foret, ſi abſque illo eſſet. Poſtremo *Zuinglianæ & Caluinianæ ve* religioni nõ poſſum nõ fauere, meque totum dedere, propterea quod hæc feriis quam pauciſſimis contenta, me laboris alioqui admodum fugitantem cogat, compellatq; vt ſedulo aſſidueque laborem opuſque faciam, niſi ſtrenue quidem ſtrenueque eſurire, boniſque dentibus male manducare velim. Hoc *Schwerteri* feſtiuo reſponſo tantum abeſt, vt pius Æneas offenſus fuerit, vt permagnam potius ex eo voluptatem ceperit, idque affatim ridendo haud diſſimulauerit.

DCXXXI. *De Martino Luthero, Theologo Opt. Max.*

QVum *Dominus Lutherus* adhuc eſſet Monachus, & incideret in lectionem *Pſalm.* 31. *In te Domine ſperaui: in iuſtitia tua libera me*: ac cogitaret, Pſalmũ loqui de iuſtitia actiua, ita lectione huius dicti affirmat ſe conſternatum fuiſſe, ac ſi fulmine eſſet ictus. Sic enim intellexit: *In iuſtitia tua, ſcilicet actiua,* qua iudicas & punis nocentes.

Sicut

postea amabilem nebulonem, *den freundlichen Schelmen* appellabant, quum antea quidem veruex domesticus & gallus Trusellanus, à Trusella riuulo Cassiliam perfluente, diceretur, propterea quod extra hanc vrbem, quæ ortum ipsi dedisset, sibi minime migrandum putaret, ac nunc demum coactus quodammodo & præter suam voluntatem *Marpurgi* ætatem extra ipsum illud oppidum, patriam suam, ageret.

DCXXVI. De eodem.

IDem cum hanc ipsam aliquando reuiseret, diu erat multumque sollicitus, ecquanam de re potissimum cum ipsa sermonem institueret. At vero vbi illius in conspectum iam venit, ac ipsa tum data dextera, tum amplexu etiam suo illius aduentui gratulatur, ecce tibi suggeritur ei extemplo argumentum habendæ cum ea collocutionis pulcerrimum. Etenim contemplatus illius dexteram & digitos, in cœlum illos laudibus tollens inquit: Papæ, quam candidæ tibi eburneæque sunt manus! Deus bone, quantus ipsis illis inest calor? plane meherculeigneus! Vide quam teneros, quam niueos, quam elegantes habeas longosque digitos? Dispeream equidem, si quid venustius vnquam viderim. Næ, tu animula mea castrandis porcis perquam fores idonea. Digituli enim tibi oblongi sunt, quibus rem illam belle admodum affabreque peragere posses. Emanauit & hic illius sermo in vulgus. Quantopere igitur & hoc nomine à turba aulica exagitatus fuerit, equidem haud facile dixerim. Ab hoc vero exemplum quod imitentur, ii petant, quibus quidem lubitum est furtiuis puellarum amoribus indulgere, cum ipsisque venire subinde in collocutionem: & cum.

& cum laudem sine inuidia inuenient, tum ipsas etiam immortaliter sibi, si diis placet, sunt deuincturi.

DCXXVII. De Medico quodam Viennensi.

ERat Viennæ Austriæ Medicinæ quidam *Doctor*, (nomen illius dedita opera silentio transeo) qui quidem & summa cum laude docebat, & medicinam itemque dextre admodum fœliciterque faciebat. Quod vero natura esset aliquanto austerior & morosior, studiosos plerosque omnes à se totos abalienabat, ita quidem, vt ipsum non modo auersarentur sed & cane peius atque angue odissent, ideoque, quibuscunq; clam possent, iniuriis afficerent. Accidit autem quodam tempore, vt adolescens quidam opilio *Viennam* proficisceretur, vt animum suum hic expleret: cum scortoque aliquo in lupanari publico sese volutaret, Quamobrem conspicatus in foro studiosos quatuor, in hisque *Petrum Paganum*, vltro citroque inambulantes, & sermones mutuum conferentes, accedit eos, saluteque dicta rogat, vt ne plateam monstrare sibi eam, aut nominare saltem grauaretur, quæ recte ad lupanar duceret. Quo audito *Paganus*, præclare mehercule nunc nobis, inquit (vsus sermone Latino) & perpulchra offertur occasio stomachum Doctori isti Medico faciendi, crabronesque irritandi, cum nimirum asino huic ipsius domum, pro meretricia ista, quam ingredi gestit, commonstrauerimus. Quin igitur id facimus? Placet cæteris *Pagani* consilium. Itaque opilionem ille è vestigio se subsequi iubet, spondetq; lustrum se illi ostensurum. Inter eundem autem, cum ex ipso stipite percontatur, ecquam antehac cum scorto aliquo

ſtupri conſuetudinem habuerit, an vero nunc c
mum habere geſtiat, tum vero ipſum inſtruit,
ſeſe tractet, rei venereæ iam operam daturus. V
de mirum in modum libidine inflammatus c
pit incredibili videndarum quamprimum gane
rum deſiderio æſtuare. Quem conſolatus *Pag
nus*, iamiam videbis eas, inquit: paululumq
progreſſus, Medici ædes illi monſtrat, dictitans,
den' tu vaſtam illam domum feneſtris ornata
pictis, hæc tibi ſubeunda eſt, ea ipſa eſt illa forni
vbi tu Veneri operam dare geſtis. Videbis tu il
iuuenculas ſex (tot erant Doctori iſti filiæ pleru
que nubiles) mirum mehercule in modum
ſpecioſas, & affabiles, & amabiles, & tractabil
& perquam denique ſplendide veſtitas. Cum h
rum vna aliqua, aut pluribus etiam, ſi lubet, pr
be te probeque ad ſatietatem vſque oblectab
Hiſque dictis ſtipitem largiter fuſtigandum a
ſe dimittit. Qui aperto mox capite, dataque *P
gano* dextera ingentes pro hoc officio ſibi præſti
gratias agit, poſteaque quantum poteſt, ad ſco
tandum, hoc eſt, ad vapulandum plagaſque f
rendas properat. Hunc tantopere feſtinante
Paganus reuocat, inquiens, heus adoleſcens, pr
terieram quippiam, quo de cumprimis admo
nendus es mihi. Eſt meretriculis iſtis, quibus cu
rem habere nunc cogitas, aliquanto plus, qua
triobolaribus & meritoriis iſtis propudiis largien
dum. Hæ bazione, vt ſcis, contentæ ſunt vno; a
illis vel aureus vel thalerus certe numerandus e
rit. Caue igitur faxis, vt ſumtibus hic peperciſ
dicare. Huic opilio, non eſt, quod de eo labo
res, reſpondet: mihi nunquam pecuniæ non ſa
tis ſuperque ſuppetit: neque vero parce erogar
eam conſueui, quoties Venerem exercere mih
col

collibitum eſt, ſed eam plane perfundo, ac ita amari me plus pluſque ſentio, ſublatoque ſimul brachio iubilaturi inſtar exclamat: Vah, quid ego curo pecuniam, quum ex lana redigere eam quotidie poſſim. Ne non igitur *Paganus* aſino huic comam probe probeque circumtonderet, laudo equidem ingenium iſtud tuum, inquit, teque adhortor, vt iſtis quoque Nymphis munificentiam tuam atque liberalitatem probes. Ita mehercule futurum eſt, vt illæ te non tantum in oculis ferant, verum primas etiam tibi & deferant & tribuant. Quibus quidem auditis abitum opilio mox moxque incredibiliter pruriens parat. At *Paganus* ipſum retrahens audi me amplius inquit: Leno iſte, ad quem diuerſurus nunc es, homo mire tetricus eſt, atque moroſus, inquit. Quin igitur torue aſpecturus te ſit, vbi concubitum expetieris, dubitari non poteſt. Proinde aureum tu illi ante numerabis, quam vllam eius rei mentionem facias. Eo numerato audacter deinceps, pudore plane omni abſterſo, coitionem cum meretricula iſta, quæ tibi præter cæteras arriſerit, poſtulabis, atque leonis cum vulticulum, tum maledicta ſuſque deque facies, pro nihiloq; putabis. Intellextin me ſatis? Noſtin illud, incus maxima non metuit ſtrepitus. Huic opilio, Ego vero tuorum præceptorũ probe futurus ſum memor, reſpondet, *Paganoq;* valere iuſſo, citato gradu ad meretriciam domum veluti ſalax caper contendit, atque hic quidem fores, quantum poteſt, pulſat. Id famula exaudiens, eum actutum & intromittit, & in ipſum itemq; hypocauſtum abducit, rata, vt mea eſt opinio, ipſum ab ægroto aliquo nobili aut literas, aut vrinam certe hero ſuo inſpiciendam afferre. Cæterum opilio hypo-

caustum ingressus, salutem ipsis dixit, posteaque verbum fecit plane nullum, sed podice ad fornacem admoto sese calefaciens, oculos nunc in parietes supellectile stannea egregie vestitos atque cultos, nunc in anaclinterium stragulis & puluillis perpulcre ornatum, nunc in ipsum lenonem pecunias numerando, nunc percensentem, nunc in ipsam lenam, nunc in recelliclunias omnes ex ordine nentes coniicit, persuasum habens, se in ipso iam lupanari, inter lenonem, inter lenam, inter lupasque versari. Cæterum cum tacitus ranæ Seriphiæ instar aliquandiu ad fornacem constitisset, Medicus ex ipso percontatur, ecquid boni afferret? Sed ne hic quidem respondit quicquam, verecundia haud dubie impeditus, sed modo caput aperit, modo cooperit, modo caput scalpit, modo villos de pileo vellicat, modo barbam demulcet, modo manus fricat, modo frontem ferit, modo aliis denique aliisque gesticulationibus vtitur. Itaque Medicus hominis silentium admiratus, vrget responsum, inquiens: Missum fac rusticum illum pudorem tuum, & libere audacterque eloquere, quid demum postules. Hic ergo opilio sibi non diutius cunctandum silendumve arbitratus, ad mensam accedit, apertaque crumena aureum dependit. Quærit igitur Medicus, quamobrem hunc numeret. Tum opilio, digito in quandam Medici filiam, quæ cæteras formæ præstantia longe anteibat, intento inquit: Vt liceat mihi cum illa. Proinde Medicus percunctari pergit, quid ergo tibi cum illa liceat? In anaclinterio isto tuo commiscere corpus meum cum illius. Hic vero Medicus ita stomacho atque iracundia exardescit, vt homo non irasci, sed furere omnino, totusque ex potesta-

testate exiisse videretur. Quid quæris ? Impetu mox in Pamphilum hunc facto, ipsum & pugnis contundit, & humi prosternit, & pedibus proculcat. Accurrunt præterea tum mater, tum filiæ, tum famulæ, sua quæque colo miserum istum probe probeque demulcentes. Hunc postea Medicus, eum ad modum detonsum depexumque, medium arripit, per gradusque præcipitat. Verum nec hic quidem receptui canitur, sed insequuntur illum mox & filiæ, & mater, & famulæ fustibus, hisque eum cum in area, tum in vestibulo ita dedolant, vt Diuûm atque hominum fidem imploraret. Dum hæc fiunt, interuenit Doctoris famulus, ad vicinum quendam nobilem ab hero suo missus. Hic veritus, ne morte nebulonem delerent, ex furentium manibus ipsum eripit, infractisque aliquot colaphis, ex herili domo exturbat. Itaque Chirurgum mox adit, suaque vulnera, quæ non parum quidem multa in capite acceperat, obliganda curat, perquam flebiliter & de lenonis, & de lenæ, & de reliqui celliclunarum denique ferocia atq; sæuitia conquestus. Finis querelæ is fuit, vt conceptis verbis iuraret, nunquam se in omnem posteritatem vllum lupanar initurum, sed scraptias istas vulgares & exoletas æqui bonique facturum, quod illæ quidem vel octo denariis conductæ cuiuis summa voluntate omnique animi promtitudine sui copiam facerent. Vnde coniicere cuiuis promtum est, somnium hoc hominis fucum haud quaquam odoratum esse, maxime cum non tam de plagis acceptis, quam de aurei & pilei sui plumis insigniter exornati amissione atque iactura conquereretur. *Sagte vnd klagte, es thäte ihm die Schläge nicht so wehe, als daß er einen solchen schönen*

alten

alten Goldtgülden, vnd den Hut mit dem schönē Federbusch, vergeblich vnd vmbsonst hette hinder sich lassen müssen, tröstet sich aber selbst, vnd sprach: Hin ist hin.

DCXXVIII. De Doctore Theophilo Gualthero Bidencapio.

QVum *Theophilus Gualtherus Doctor* Medicus, vir adprime doctus, amicus noster *Eschuegiæ Hessorum* medicinam olim faceret, cōuenit eum muliercula quædam rustica, per omnia sacra orans, vt secum continuo profectus domum, vaccæ ipsius grauiter ex partu & satis cum periculo laboranti opem ferret. Medicus, quem fugiebat serione hęc diceret rustica & ex simplicitate quadam, an vero instigata ab aliquo ipsius exagitandi diuexandique caussa, totus excandescit, grauiterque cum illa expostulans, inquit: Tibine ego idoneus videor, quem adunco naso suspendas pro oblectamentove habeas? Apagesis meis ex ædibus temeraria. Equidem hominibus, non bobus, medicari didici. Quamobrem aliam quercum excutiens, facesse ad veneficam aliquam anum, vel ad bubulcum tuum. Hi omnium optime medicari vaccæ tuæ poterunt. Rustica stomachosum hoc & asperū *Doctoris* responsum ægre & inique ferens, respondet: Cum vaccæ tu meæ medicinam aliquam afferre nescias, caue futurum putes vnquā, vt meum tibi corpus curandum credam, hisque dictis domo egreditur, & cum *Doctorem* pudendæ passim inscitiæ insimulat, quippe qui ne vaccæ quidem medicinam adhibere posset, nedum homini, tum vero Eschuegensis Reip. proceres vegrandes stultos appellat, qui istiusmodi asinum rei medicæ plane rudem & imperitum alere non dubitarent.

De

DCXXIX. *De quodam Germaniæ Principe, & Superattendente.*

ILlustrissimus quidam Germaniæ Princeps, cuius memoria sit in benedictione, quum ab exploratæ fidei hominibus accepisset, *Superattendentem* quendam suum studioso cuipiam Ecclesiæ alicuius curam & administrationem commisisse, non quidem, quod hunc præter cæteros mysteriorum diuinorum haud pœnitendum dispensatorem futurum putaret, sed quod pecunia ab eo ac largitionibus corruptus esset, hanc in rationem *Superattendentem* istum inter prandendum perstrinxit: Ardua mehercule res est & difficilis creare aliquem diuini verbi præconem: Sic quidem, vt affirmare haud dubitauerim; minori negotio Romanum aliquem Imperatorem, quam pastorem quempiam paganum creari posse. Etenim ad Cæsaris alicuius electionem Electores duntaxat septem requiruntur, at vero Ecclesiæ pastor renunciari qui gestiat, is quidem voto hoc suo potiri non potest, nisi electores ei præsto sint decem, salse *Superintendentis* istius Simoniam perstringens, qui acceptis thaleris electoralibus decem istum ad Ecclesiæ gubernacula prouexerat, alio quodam, qui asinum istum & eruditione, & vitæ innocentia, & docendi dexteritate multum antecederet, posthabito, propterea quod à tot electoribus, quam noster hic, instructus haud esset.

DCXXX. *De Iohanne Schwertero latomo Heluitio.*

QVum anno recuperatæ salutis 1556. incomparabilis ille heros *Philippus* Landgrauius Hassiæ, eius nominis primus, arcis Cassellanæ par-

ad extremum vſque vitæ ſpiritum tum retinere, tum tueri. Num hæc quidem hercle otio noſtro egregie conſulit, noctramque ignauiam mirifice fouet, dum innumerabiles, vt ſcis, ferias inſtituit, celebratque, quibus multis ſimul laboribus eximimur, qui exantlandi cæteroqui nobis eſſent. *Lutheranam* porro religionem ambabus, quod aiunt, manibus amplector, quod hæc quidem cuiuis facultatem comedendi carnes permittat, quas minori pretio, quam piſces, comparare poſſum, cum mihi alioqui vtpote *Leberide* nudiori piſcibus emendis nummi haud ſuppetant, ſæpe mehercule numero ater panis ex heſterno iure deuorandus foret, ſi abſque illo eſſet. Poſtremo *Zuinglianæ & Caluinianæ ve* religioni nō poſſum nō fauere, meque totum dedere, propterea quod hæc feriis quam pauciſſimis contenta, me laboris alioqui admodum fugitantem cogat, compellatq; vt ſedulo aſſidueque laborem opuſque faciam, niſi ſtrenue quidem ſtrenueque eſurire, boniſque dentibus male manducare velim. Hoc *Schwerteri* feſtiuo reſponſo tantum abeſt, vt pius Æneas offenſus fuerit, vt permagnam potius ex eo voluptatem ceperit, idque affatim ridendo haud diſſimulauerit.

DCXXXI. De Martino Luthero, Theologo Opt. Max.

QVum *Dominus Lutherus* adhuc eſſet Monachus, & incideret in lectionem *Pſalm.* 31. *In te Domine ſperaui: in iuſtitia tua libera me*: ac cogitaret, Pſalmū loqui de iuſtitia actiua, ita lectione huius dicti affirmat ſe conſternatum fuiſſe, ac ſi fulmine eſſet ictus. Sic enim intellexit: *In iuſtitia tua, ſcilicet actiua,* qua iudicas & punis nocentes.

Sicut

Sicut tua iustitia puniuisti *Pharaonem* in mari rubro. Sed natiua & vera sententia dicti in Psalmo est: *Libera me in iustitia tua*, scilicet promissa in Evangelio, qua nos iustificas, imputando nobis alienam obedientiam, & alienum meritum, videlicet Christi. Hæc iustitia est nobis grata & dulcis. De hac dicit Paulus 2. Corinth 5. Vt nos essemus iustitia Dei per eum, id est, vt essemus iusti & placentes Deo per Christum.

D. Victorinus Strigelius lib. 1. Dialect.

DCXXXII. De Friderico Saxoniæ Electore.

TEneri equidem non possum, quin hic quoq; *Friderici Electoris* benedictæ memoriæ mentionem faciam. Huic quidem à Republica Erphordiana grauiter offenso, quidam ex nobilitate auctores erant, vt bellum ipsis faceret, affirmantes, si quinque duntaxat ex suis subditis vitæ discrimini committere vellet, minime se omnium dubitare, quin ipsorum vrbem occupaturi, eaque potituri sint. Tantum vero abest, vt *optimus maximus* hic Princeps in hanc ipsorum sententiam bello eos prosequendi discesserit, vt potius dixerit, plus satis futurum, si vel vnum in subsidione ista occumbere vitamque amittere contingeret.

Lutherus Tom. 12. VVittemb. pag. 226.

DCXXXIII. De Philippo Macedonum Rege.

EO die, quo natus est *Alexander Magnus*, tria læta nuncia allata sunt *ad Philippum* patrem. 1. De natiuitate *Alexandri*, quod erat iucundissimum. 2. De victoria *Parmenionis*. 3. De equo cursore, qui fuerat victor in Olympiis. Allatis his ad

ad Philippum, in hanc vocem erupit: ô Deus da mihi pro his tantis bonis paruum aliquod malum, hoc est, cum fortuna sit mobilis, & semper extrema gaudia luctus occupet, oro te DEVS, vt misceas his tãtis bonis aliquam paruam mali particulam. Res enim humanæ quamlibet florentes facilime euertuntur deserente Deo: contra Deo benedicente, res exiguæ magna incrementa accipiunt. Solet enim Deus ex paruis magnos facere, & ex magnis paruos; Ideo in secundis rebus nihil in quenquam superbe ac violenter consulere decet, nec præsenti credere fortunæ, cum, quid vesper ferat, incertum sit. Vnde & Ambrosius ait: Quis sapiens non in orbe quodam atque circuitu locata humanarum rerum nouit negotia, quia non eosdem semper successus habent, sed variant status, & mutant vices?

D. Victorin. Strigelius in Comment. in 1. Tusculan. pag. 452. & 453.

DCXXXIV. *De Lanio quodam.*

FVit apud nos *Rostochij*, ante paucos annos lanio, in colligẽda pecunia nulli labori, & profectionibus parcens, qui in mortis agone constitutus, hos Germanicos Rhytmos, lingua Saxonica sibi natiua proferebat:

Ia ia wol gerond vnd gereden.
Na einem Laken vnd veer Breden.

Ostendens, se ex omnibus suis diuitiis, quas indefesso labore pedes & eques sibi comparasset, tantum linteamen, cui mortuum corpus inuoluitur, & loculum ex quatuor asseribus fabricatum accipere. *Simon Pauli 1. Postill. suæ part. pag. 261.*

DCXXXV. *De Rustico quodam, & Sacerdote.*

Equi-

EQuidem in confirmationem consolationis hu-
ius non grauabor in medium proferre histori-
am, quæ nostra memoria in Germania accidit.
Hic quidem cum rusticus quispiam, simplex ille
quidem & minime vafer, at veræ tamen religio-
ni addictus, grauissime decumberet, atque adeo
in agone mortis constitutus iam esset, euenit, vt
iuratus ille humani generis hostis *Satanas*, proceri
viri specie truculentaque facie, atque adeo flam-
mantibus oculis ipsum accesserit, eumque per-
quam ferociter his quidem verbis affatus fuerit:
Moriendum tibi nunc est. Quamobrem cum
minime omnium me fugiat, innumeris flagitiis
cōtaminatum te esse, præsto sum ea omnia literis
proditurus. Nec mora papyrum ille mox ex sinu
atramentariumque depromit, ac mensæ assidens
scribæ officio defungi aggreditur. Rusticus vero
præsenti & infracto animo ipsi respondit: Equi-
dem inficias ire haud possum, omni scelerum ge-
nere coopertum me esse. E diuerso vero comper-
tum habeo, peccata mea morte saluatoris mei IE-
SV CHRISTI expiata atque deleta esse, atque
illum quidem esse mediatorem, propter quem
cœlestis Pater me in gratiam, sat scio, recipiet.
Quod si certum tibi omnino est flagitia mea lite-
ris consignare, equidem minime omnium pigra-
bor ea tibi percensere. Fac igitur hinc scribendi
initium facias: *Sumus vt immundus nos, & tanquam
vestimētum inquinatum omnes iustitiæ nostræ*, Ies. 64.
Hoc quidem infernalis iste Notarius mox mox-
que literis consignans, ægrotum hortatur, vt per-
gat. Itaque morem hic illi gerens ita progreditur:
Tu vero mi viue & misericors DEVS dixisti: Ego
sum, qui deleo iniquitates tuas, & transgressio-
num tuarum non recordabor amplius. Quid,
quod

uod &hæc eſt tua promiſſio! *Si fuerint peccata ve-ra tãquam coccinũ, velut nix albeſcent, ſi fuerint ru-bra veluti vermicul9, velut lana alba erũt*. Quæ qui-em verba Diabolus memoriæ mandare renuit, eoque ægroto auctor fuit, vt pergeret tenere tam viam, quam inſtituiſſet. Cui ille alacri & orti animo reſpondit: *Filius Dei apparuit, vt opera Diaboli deſtruat*. His dictis ille protinus euanuit, æ-grotus autem non ita multo poſt, conſtanti in Deum fide, exſpirauit.

D. Gualtherus Homilia quinta de Tentatione, vnde hæc vtcunq; tranſtulimus, pag. 113.

DCXXXVI. De quodam Pharmacopola.

ERat cuidam Germaniæ Principi cumprimis il-luſtri & inclyto *Pharmacopæus* quidam, homo um perfacetus, tum artis etiam medicæ valde peritus. Hunc Princeps prandio aliquando ſuo intereſſe volebat, vt ipſius colloquiis facetiiſque recrearetur. Etenim animi quãdam ægritudinem um ſentiebat, & valetudine ſatis commoda non vtebatur. Pharmacopola igitur cum haud obſcu-re perſpiceret iocos ſuos Principi iucundos, gra-tos, & acceptos accidere, bibit eo prolixius, ita futurum ſperans, vt facetiæ ſuæ & maiore cum dexteritate proferrentur, & cum maiore applau-ſu & voluptate audirentur. Quamobrem quum vino iam probe madidus prandii finem appetere animaduerteret, iocis ſuis extremam manum hanc quidem in rationem addidit: Convenit me, *Clementiſſime Princeps*, inquit, non ita pridem Ru-ſticus quidam tuus, B. ætatem agens, qui quidem diebus decem, eoq; amplius nihil quicquã excre-uerat, ideoq; vterum iam turgidum diſtentumq; habebat, vt hominem iam iamque rumpi diceres.

Ego

Ego igitur datis nebuloni pilulis tot, quot quid
rusticis, quibus robusta & beluina sunt corp
purgandis conueniunt: ex eo non ita multo
quæro, num quæ ventris tormina sentiat? C
quidem respondente: istæ vero tuæ caprinæ fa
quæ mihi deglutiendæ nunc fuerunt, ita in
ventriculo oberrant, vt solent pulices, si qua
illi aures nostras irrepserunt; Iubeo homin
periculum facere, numquem ventris crepit
emittere possit. Quid quæris? Vix effatus hæ
ram, ecce tibi, edit Rusticus crepitum ventris
rum in modum reboantem; ac simul ingenti
fragore pedens stipitem istum imitatur. Id Pr
ceps indignissime ferens, tune audes exhausto
dore nebulo primum ad mensam, deinde
cibus captatur, tum, quod caput est, coram Pri
pe pedere: Tibine idonei videmur, quibus
tui fumos pedoresque affles? Apagesis nebul
ctutum è nostro conspectu, forisque præstola
dum huc te reuocauerimus: haud enim imp
scurrilitatem istam feres. Eo digresso incend
tur odores; iam tum enim pharmacopœi pe
plerorumque nares subierat & ferierat, poste
venator quispiam accersitur: cui quidem Pr
ceps conceptis verbis mandat, vt catellos mo
os cogat, quibus quidem ob sagacitatem nari
in indagandis feris vtatur, eosque in phama
polam concitet, quo eum latratu morsuque
ex aula exturbent. Interea autem, dum Vena
mandatum hoc Principis sui exhausturus, ca
conquirit, Pharmacopola, qui sibi ipsi veluti
dus malum cacauerat, ante Principis cœna
lum in luctu atque squalore iacet, suumq; fat
queritur. Paulo post redit Venator canibus
quequaque stipatus, atque hanc quidem in ra

nem Pharmacopœum alloquitur: Ego vero, *MAGISTER GEORGI*, *à Principe* meo in mandatis habeo, vt catellis hisce in te concitatis ex aula te eiiciam. Quamobrem fac, vt ne tibi ipse desis, sed talaria induens, in pedes te, quantum quidem potes, coniicias. His *Pharmacopœus* auditis fugam mox moxque arripit, canibus ipsum & per fornicem, & perarеam, & per pontem arcis velociter cursitantem magno cum latratu persequentibus ac vellicantibus. Ponte superato in proximam ciuis domum fugit, atque sic quidem è canum dentibus elabitur, qui tamē multum ipsum haud sauciarunt, propterea quod veste vndulata preciosis vestibus suffulta, & ad talos vsque demissa, se texisset. At vero ipsam vestem canes ita discerpserant & dilacerarant, vt illa in reliquum tēpus vti minime posset. Pharmacopœum nocte concubia domum reuersum vxor grauiter obiurgat, tum quod corā Principe pedere non erubuisset, tum vero quod plerasque omnes facetias suas crepitibus ventris concire & ad vmbilicum ducere consueuisset, magno in beneficii loco ponendum esse dictitans, quod Princeps tam leni animaduersione contentus ipsum non scuticis conscindendum, aut in carcerem coniiciendum, aut quinquaginta denique centumve thaleris, prout ipsius delictum merebatur, mulctādum curasset. Hic ergo ista canum insectatione ac vellicatione factus modestior penitus sese ab illa scurrilitate deinceps abstinebat, perparce admodū audientibus aliis pedens, cum ante hac quidem in parte nemo esset ipso vel expeditior vel liberalior.

DCXXXVI. De eodem.

IDem, priusquam ad eum modum, quem diximus, acciperetur, ex plerisque omnibus scholasticis,

sticis, seu chartam, seu atramentum, seu succum liquorium, seu aliud quippiam emturis quærebat: Ecquisnam sagittariorum omnium esset insulsissimus? *VVelches der vngewissest Schütz were?* Iis respondentibus, id se ignorare: Ego vero vobis illum monstrabo, inquit, emissoque sonoro mox bombo subiecit: Crepitu ventris vtique non est sagittarius alius quispiam vel ineptior vel incertior. Is siquidem collimans ad calcem pedis, tangit feritque nares. *Ein Furtz ist der aller vngewissest Schütz, der zielt eim nach der Versen, vnd trifft die Nasen.* Cæterum ab ista canum persecutione & vellicatione, quæ sustinenda ipsi, diis hominibusque applaudentibus, fuit nunquam postea vsurpata ab illo isthæc verba auditave fuerunt, scilicet: Vexatio dat intellectum. Quæ nocent, docent, Piscator ictus sapit. Et Phryges non nisi plagis emendantur.

DCXXXVIII. De Theophilo Gualthero.

HVnc Eschuegiæ medicinam aliquandiu fecisse supra attigi. Is cum & incredibilem raparum numerum, & magnam itemque siceræ vim, ex vicinis pagis quotidie in vrbem deportari cerneret, in has voces multis audientibus erumpebat: Equidem hac in vrbe diu haud durauerim, quod hic quidem medicos frigere, ac rem minime facere, odore suspicionis haud fallaci sentiam. Vt enim ciues viciniique rustici prauos humores colligant, hos tamen ipsos partim rapis vescentes, partim vero siceram potantes per se ipsi exhauriunt, nostra arte atque opera spreta & posthabita. Itaque anno vix vno atq; altero istic confecto, vt ne cum fame sibi confligandum hic foret, solum vertit, Goslariamque se contulit, vbi

etiam

etiamnum medicinam, vt accepimus, dexterrime facit, & ab omnibus summo in honore atque pretio habetur, cum istic quidem nullo fere numero locove esset.

DCXXXIX. De Martino Rhenano Medicinæ Licentiato.

EO Goslariam profecto, Eschuegiam commigrat *Martinus Rhenanus Medicinæ Licentiatus, Medicus præstantißimus, & Reuerendißimi* atque *Illustrißimi Principis & Domini Archiepiscopi Bremensis ac Ducis Holsatiæ* hoc tēpore Archiater, amicus meus longe carissimus, spe certa ductus, futurum vtique, vt hic rem faceret, ouiculas suas, quod nostris hominibus est in prouerbio, probe tonderet, atque adeo amplas opes consequeretur. Sed nec hic quidem modium istic salis consumsit, partim quod agrestiores eo in loco sint homines, quam vt in valetudinem curandum aliquid sumtuum conferant, partim quod & siceræ, & raparum, idque genus tum ciborum, tum potionum, quibus vitiosi exhauriuntur humores magna copia vbertasque prouenire istic soleat. Itaque vt rationibus suis prospiceret atque consuleret, Eschuegia relicta in alium se locum contulit, quem quidem rei faciendæ magis conuenire existimabat. Cæterum paucis ante diebus, quam inde discederet, ridiculi ipsi quippiam contigit, quod non possum non hic referre. Quum enim animi caussa rus concessurus esset, idque *Bertholdus Schefferus* homo salsissimus animaduerteret, *Rhenano* sese adiungit, & hunc ad modum ipsum alloquitur: *Ich wünsche dem Herrn Doctor ein guten Tag. VVo gedenckt der Herr Doctor hinauß? VVann er mit mir gehen möcht, wolte ich ihn an einen Orth führen,*

Da er das VVasser besehen solt, hoc est: Saluus sit Dominus Doctor. Quorsum is tendit? si integrum illi esset mecum ire, haud pigrarerequidē ipsum aliquo adducere, vbi liceret illi aquam inspicere. *Rhenanus* isthoc *Bertholdus* sermone haud mediocriter exhilaratus, omnibus lætitiis incedit, spem bonam habens, ductum se iri ad ægrotos quosdam, quos quidem, inspecto ipsorum lotio, pecunia aliqua emungeret. At vero ducitur ille à *Bertholdo* in proximum pontem, quo *Vierra* constratus est, iubeturq; *Vierræ* aquas his quidem verbis contemplari *Herr Doctor ihr klagt immerdar, daß euch niemād das VVasser zu besehen bringe, vnd wöllet deßhalben von vns ziehen, hier habt ihr VVasser vollauff zu besehen*, hoc est, Conquereris tu quidem domine Doctor frequenter & assidue, quod nemo fere quisquam hic sit, qui quidem vrinam tibi suam considerandam afferat, eaque re in animo habes, nobis valere iussis, aliò commigrare. At vero hic tibi aquæ inspiciendæ considerandæque affluenter suppetunt. Hæc ille circumfusus omnis generis hominum frequentia proloquebatur, risu prope corruentibus, quotquot ibidem aderant, eoque acerbius *Rhenanus* ferebat ludibrio se illi despectuique esse, qui & hanc irrisionem vindicaturus videbatur, siquidem per reliquos ciues, pro sannione isto haud dubie propugnaturos, id ipsum ei licuisset.

DCXL. De Pastore quodam pagano.

NOui pastorem quendam, illum quidem neq; literatum, neque ἀνέγκλητον, sed opulentum, & cum patre aulico prognatum, tum ab aulicis etiam amicis probe instructum. Is quidem die quodam Paschatos cœnam Domini & auditoribus

ribus suis præbebat, & ipse itemque percipiebat. Quum igitur sumto iam calice prolixe satis bibisset, bibisset autem? imo vero calicem penitus elambisset & cum puluisculo exsiccasset, frontem illico contrahens, vinum istud palato suo minime respondere haud obscure tulit. Conuersus enim ad æditaum exclamauit: Æditime eccubi emisti hoc vinum? nullius profecto est pretii, & cassa vix glande titiuilitiove emendum? *Opffermann, wo hastu den VVein geholet? Das ist warlich ein schlimmer VVein, vnd kaum einer Schlehen werth?* Æditvo respondente, *Herr Pfarrherr, ich hab ihn zu N. N. gekaufft.* Domine Pastor, equidem N. N. emi, exclamauit iterum pastor, *ein Hundsfott auff dein Nasen, kondtestu ihn nicht zu N. N. geholen, da ist er leidengut, ich soff sein gestern gute Stücke.* Malam vero pestem tibi, eccur non emisti N. N. ibi vinum iam optimum prostat, cuius ego haud contemnendam vim heri exhausi. Hæc Epicuri iste de grege porcus in cœtu sacro, audientibus omnibus ac quidem gratiis de cœna dominica celebrata & percepta nondum actis eructabat, suo sese semel indicio tanquam sorex prodens, ad sacram Synaxin se nihilominus accessisse, quantumuis pridie vino probe fuisset madidus. O caput elleboro dignum, atque adeo ab ara depellendum, ad haramque relegandum.

DCXLI. *De alio quodam Ecclesiaste.*

ALius quidam & ipse mihi notus, die quodam Saturni in vrbem proficiscebatur, quæ pago illi, vbi ætatem agebat, admodum vicina erat, inibique totum istum diem sequentemq; noctem partim helluando, partim ludendo consumebat. Postero igitur die, cum iam luceret, à collusori-

bus suis admonitus, diem esse dominicum, quo quidem concio illi habenda foret, continuo surgit, sodalitioque isto suo honesto valere iusso, ad portam vrbis contendit, eaq; aperta domum propere se recipit. Vbi cum aliquantisper respirasset, suggesto conscenso, auditores suos hortatur, vt *Deo Opt. Max.* supplicent, quo ipse quidem dextre concionari, illi vero recte rationeque dicta atque docta percipere memoriæque mandare possint. Hac admonitione ita, vt fieri assolet, præmissa, procumbit & ipse in genua, ac Deum ita pie sancteque precatur, vt mediis in precibus obdormiscat, somnoque consopiatur. Quamobrem cum vltra tempus genibus innixus in pedes se non erigeret, æditus dormire eum animaduertens diu multumque vellicat, ad extremumque excitat. Qui quidem inter combibones se suos adhuc versari arbitrans, sublato ingenti clamore, vociferatur: *Iuch, iuch, grün ist gewehlt.* Euax, euax, color viridis eminet. Hoc illius ouatu iubilove totum templum personabat, aliis quidem ridentibus, aliis vero stomachantibus. Tandem bonus pastor concionem habet. At quam eruditam, quam neruosam, quam elaboratam & concinnam, id ipsi quidem vel me tacente facile exputare potestis. Non ita multo post scurræ huic Ecclesiastica functio abrogatur, propterea quod & ipsi Domini Consiliarii, & Domini Superattendentes oleum & operam in dealbando hoc æthiope perderent. Tametsi enim quam sæpissime ab illis correptus, & carcere etiam mulctatus vitæ emendationem promisisset semper tamen ad ingenium rediit, podice vtiq;, vt est in prouerbio, lotionem vincente. Quamobrem capitis diminutionem passus, animum ad caussas agendas appulit, eaque

re

re aliquandiu vitam propagauit. Cui quidem rei quum in extrema senecta vacare amplius nõ posset, stipem ostiatim collegit, &, ne non rem faceret oblata occasione etiam quiduis fere clepsit. Quod igitur tum Cõsiliariis, tum verbi diuini administris, tum ciuibus etiam opulentioribus non solum mendicando, sed & obuia quæque interuertendo furandoque multum molestus esset, in ptochotropheum quoddam deportatus fuit, vbi extremum vitæ suæ diem morte confecit, dignus me eius fidius nebulo;qui quidem fame fuisset enectus, cum totã vitæ rationem studiis fœtidissimis contaminauerit, ac ne pilum quidem boni viri vnquam habuerit,habuerit autem ? imo vero ne habere quidem studuerit.

DCXLII. De *Iohanne Keudelio, & Casparo Rodolphi.*

HOc illustre nobilitatis Hassiacæ lumen atq; ornamentum *Iohannes Keudelius*, qui quidẽ *Philippi* Senioris Cattorũ Principis laudatissimæ memoriæ in Hassia superiori personã, per aliquot lustra commemorabili quadã religione, dexteritate, suiq; laude summa atq; adeo nunquam intermoritura sustinuit,*Casparum Rodolphi* sibi aliquando doctorali quodam in epulo Marpurgi proponebat,in quem omnia poculorum suorum,quotquot quidem acciperet,tela emitteret, intẽtus nimirum in id vnũ totus, vt vino ipsum probe confectũ pro oblectamento deinceps haberet.Itaque quum vino ipsum vsquequaq; iam madidũ,atque adeo ad ambas vsq; aures ingurgitatum esse, tum ex sermone,tum gestibus, tum toto denique corporis ipsius habitu haud obscure animaduerteret, incredibile est, quantopere hominem exagitauerit,

uerit, quantosque iocos facetiasque illi, admirantibus & effuse ridentibus omnibus, excusserit. Finis autem conuiuii & colloquii istius hic fere fuit, vt ex eo ad extremum percontaretur ac diceret: Cedo mihi quæso *Sueue*, verumne est, quod de vestra gente vulgo iactatur? Sueuos nimirum veluti canes & æluros plane cœcos in hanc lucem edi ac suscipi, ita quidem, vt ante diem nonum neque oculos aperiant, neque quicquam sane cernant? Huic *Casparus* extemplo hunc ad modum respondet: Equidem inficias ire haud possum, *inclyte Domine Vicarie*, illud tam esse verum, quam quod verissimum. Interim hoc tamen mihi in mentem venit admirari, quid sit, cur *Hessum Sueui* ex patibulo pendentem conspicentur, vt primum iam oculos ad suum officium fungendum aperiunt? Hoc *Rodolphi* responsum quantumuis plus aloes, quam mellis habebat, tātum tamen abfuit, vt heroi illi cæterisque conuiuis, Hessis plerisque, stomachum fecerit, molestiæve quippiam asperserit, vt risu potius syncrusio prosecuti illud, in partemque mitiorem interpretati fuerint.

DCXLIII. *De inepta & fatua quadam famula.*

ERat *Cassiliæ* Hessorum metropoli *Henricus* quidam *Vineæ*, ciuis & honestus & opulentus, & locuples. Hic defuncta vxore, VVestphalam quandam famulam conducebat, quæ illi rem familiarem annos viginti quatuor eoque amplius administrabat, ita vt nobis quinquagenaria visa fuerit, quum missam ipsam faceret. Erat autem ancilla hæc cum mire deformis, tum valde inepta, tum insigniter etiam fatua atque stolida. Hæc herilem fili-

filium natu maximum *Iohannem* summis laudibus ad cœlum passim efferebat, quod is quidem & optimarum artium studiis quam diligentissime operam daret, & in his ipsis egregios iam tum progressus fecisset, & non solum excellens musicus verum etiam suauissimis moribus præditus esset. Quid quæris? Huic vni herili filio suo acceptum referēdum esse asseuerabat quod *Iohannes Eichelbergius* Cassiliensis Ecclesiæ organicen tibiis organicis modos faceret, dictitans, si absque eo esset, ipsum artem hanc suam exercere haudquaquam posse. *Sagte, O vnser Iohannes ist ein geschickter Gesell, wann er thete, so köndt klein Iohann* (Sic enim vulgo organicen iste appellabatur) *nicht gurgeln.* Quantū autem ad *Iohannem* istum pertinebat, vtebatur *Eichelbergius* eius opera in subleuandis excitandisq; follibus, quibus quidem fistulæ atque tibiæ organi inflantur, *Muste die Bälge tretten.* Quod ipsum vel quiuis rusticus præstare poterat, & eo quidem dexterius, quo robustior quadratiorve esset. Id cum semifatua ignoraret, herilem filium impensius laudando omnibus se deridendam propinabat.

DCXLIV. De eadem.

SOlebat *Magister Iohannes Blauius* Pædagogiarcha Cassellanus, pro more atque consuetudine istic recepta, statim à feriis natalitiis *CHRISTI* cum Collega vno atq; altero & scholasticis itemque aliquot opulentiorum ciuium ædes inire, atque hic quidem harmonia canenda musicandove faustum ipsis felicemque annum precari. Quo nomine illi vicissim literatoribus honorarii quippiam, vtpote vel grossum angelicum, vel quadrantem thaleri, vel Ioachimicum dimidiatum,

vel solidum thalerum, vel aureum denique, pro re quisq; nata, numerabant. Quod vero *Henrici Vinea* domus ludo literario Castellano admodum propinqua vicinaq; esset, hic fere cantandi fiebat initium. Itaque cum aliquando *Blauius* & collegæ eius vna cum pueris musicis in area iam domus consisterent, & haud insuauiter modularentur, herus famulæ mandat, vt domi se esse neget. Itaque illa propius ad ipsos accedens, ita eos affatur: Herus meus dicit, se domi haud esse. Quo quidem *Blauius* audito; Nos, inquit, nihilominus hypocaustum ingrediemur, vt hic quidem aliquantisper nos calefaciamus. Idque dum illi faciunt, offendunt *Vineam* ad mensem sedentem atque cœnantem. Itaque de integro harmonia canere incipiunt, vt Euclionem istum argento emungerent. Etsi vero ipsis, finita iam cantiuncula, quadrantem mox thaleri numerabat sperebatq; futurum, vt eo accepto alio continuo pergerent; *Blauius* tamen munusculum hoc minime moratus, *Vineæ* cum collegis *Nicolao Confluentino, & Iacobo Placo* assidet. Itaque ille vinum ex cella sua depromere cogitur. Quod non ipsi modo præceptores, sed & discipuli ad summum vsque mane affatim hauriunt, itaque sordidum istum hominem non solum vini aliquot mensuris mulctant, sed & miris modis exagitant, quod retinendæ tam exiguæ peculiolæ caussa domo se abesse prætexuisset.

DCXLV. De Iohanne Ficino.

QVi Ecclesiæ olim Lichtenauiensi non sine laude annos præfuit complures, *Iohannes Ficinus*, vir pius iuxta ac eruditus, is quidem adolescens, dum Argentorato, vbi & optimarum artium studiis, & sacrosanctæ Theologiæ operam dabat,

bat, descendens, in patriam sese recipiebat, vt hic quidem valetudinem suam febri tertiana afflictam ac fractam, medicorum opera curaret.

Quum igitur mensibus circiter tribus exactis, meliuscule iam haberet, balneas de medicorum consilio inibat. In quibus quidem cum aliquantisper consedisset, & pororum resolutionem frustra exspectasset, balneatore auctore & suasore ipsum vaporarium conscendit, vt istic sudorem prouocaret. Vbi non ita multo post cum pori sese aperiunt, tum incredibilem etiam sudoris vim profundunt. Quod vero *Ficinus*, & de morbo, non ita pridem depulso, nonnihil adhuc langueret, & tepedarii calores essent ingentes, cœpit animi quandam syncopen extimescere.

Quapropter vt ne hanc subiens concideret, vaporario relicto pauimentum mox petit, in eoque se reclinat, manu vtraque capiti substrata, & cruribus ita sublatis atque erectis, plantis vt pedum pauimentum ipsum calcaret. Hunc ad modum ipso recubante, vna de ambubaiis balneū ingreditur, manu vtraque vrnas gestans, quarum altera quidem aqua feruenti, altera vero frigida repleta erat. Hæc conspicata, adolescentulum istum & humi prostratum resupinumque iacere, & toto pallere corpore, & spiritum denique oculis clausis hiantique ore ægre ducere, verita, ne non deliquium animi iam iam pateretur, huic malo præuenire, atque medicinam afferre cogitat. Proinde vrna ea, qua calida aqua continebatur, arrepta (errorene, an vero de industria, haud facile equidem dixerim) propius adolescentem accessit, frigidam illi vtique aspersura. Quando vero animaduertebat, à mutone eum sic instructū esse, vt campestri tegere se nō ita posset,

quin colei euidenrer conſpicueque eminerent & apparerent, faciendum ſibi putauit, vt hos quidem cumprimis refrigeraret. Nec mora, aquam iſtam mox omnem adoleſcentuli podici teſticuliſque affundit. Itaque miſer ille ingenti clamore ſublato & ſubſilit illico, in pedeſque ſe erigit & furioſi inſtar vltro citroque in balneo curſitat & pronus in faciem procidit, & in pauimenti ſordibus ſeſe perquam ſane miſerabiliter volutat, iis interim, qui vna lavabantur partim ridentibus, partim vero grauem illius & acerbum caſum miſerantibus. Qnamobrem balneorum præfectus, vt ne officio ſuo defuiſſe videretur, cum maleficam ambubaiam mox moxque ex balneo faceſſere iubet, tum adoleſcentem in apodyterium introducit. Atque hic illi & pauimenti ſordes detergit, & ſubligaculum detrahit. Quo quidem detracto animaduertit, ſe illi ſimul tum cutem, tum barbam etiam genitalem omnem cum puluiſculo demſiſſe. Quocirca recentibus illum lodicibus extemplo inuoluit, in ædeſque paternas deportandum curat. Quantum vero optimi adoleſcentis parentes optimi conſpecto filio hoc ſuo, eiuſque infortunio cognito, animi dolorem traxerint, cogitatu vtique haud eſt difficile. Patri quidem certe nihil prius fuit, quam vt conſcenſo mox equo Caſſiliam veheretur, atque hinc quidem Magiſtrũ Paulum Cellarium, Principis Chirurgum, accerſeret, Eo digreſſo adoleſcentis ſoror natu minima, quæ cum æqualibus ſuis in platea luſitarat, & cum neſcia erat, tum per ætatem etiam nõ intelligebat, quanto ſuus frater damno affect9 iam eſſet, domum reuertitur, & ad lectum accedens data fratri ſuo dextera, inquit: Volo equidem, mi frater, lauationem tibi iſthanc bene

fœli-

fœliciterque euenire: *Bruder Hanß, GOTT gesegne dir das Bad.* Huic ille lacrymabundus respondet: O mea sororcula, dextella mea, isthæc quidem hercle lotio mihi non fauste euenit, sed incommode profecto cecidit, ita quidem, vt in mentem mihi veniat subuereri, ne non propediem mihi vita cum morte sit commutanda: *O mein liebes Schwesterlein, O mein liebes Hertzlein, das Bad ist mir warlich vbel gesegnet, es ist mir nicht wol bekommen, ich trage leider die Vorsorge, ich werde die Erde darüber müssen käuwen.* Et quod ipse quidem ominabatur, idem augurabantur & alii plerique omnes. Sed DEVS, qui opera ipsius in Ecclesia sua vti decreuerat, id ipsum clementer auertit. Postridie enim summo mane pater, Chirurgo adducto, rediit, qui adhibitis & vnguentis, & lenimentis, & emplastris, & fomentis, & potiunculis denique, sex septimanarum spacio ipsum, DEO iuuante, pulcre sanauit, sic tamen, vt ad exercendum matrimonium habilis iam non esset amplius ac accommodatus, sed cœlibem in posterum vitam agere cogeretur.

DCXLVI. *De Psittaco quodam.*

NOn silebo parte hac miraculum insigne nostris visum temporibus. Psittacus hic fuit *Ascanij Cardinalis* Romæ aureis centum comparatus nummis, qui articulatissime continuatis perpetuo verbis, Christianæ veritatis symbolum integre pronunciauit, perinde ac vir peritus enunciaret. *Cælius Calcagninus Rodiginus.*

DCXLVII. *De alio quodam Psittaco.*

NVper amicus quidam recitauit nobis iucundam de Psittaco historiam, quem aiebat *Londini* in Anglia è palatio Regis *Henrici VIII*, in præ-

terlabentem fluuium *Thamasin* decidisse, & voc consueta iis, qui quantocunque pretio (vt in periculo aliquo constituti, aut alii etiam ioco) portitorem ex opposita ripa vocăt, *a botta bott fortwen tye pondt*, quod est: cymba, cymba, vel pro vigint libris, quam sæpissime enunciari audierat, & tun commodissime meminerat, exclamasse. Ea excitatum portitorem quendam propere nauigasse & sustulisse auem, & Regi (ad quem pertinere agnoscebat) reddidisse, tantum mercedis sperantem, quantum auis promiserat. Rex pactus est, vt quam auis interrogata denuo mercedem dixisset, acciperet. Placuit: respondit auis: *gibe the Knabe agrott*, id ist, da nebuloni solidum.

DCXLVIII. De Luſciniis.

QVoniam de auibus perscripturus es, *Gesnere*, dicam tibi de Lusciniis sermones hominum imitantibus admirabile quiddam, ac propemodum incredibile, quod & verissimum est, & ipse his meis auribus audiui, atque expertus sum proximis Comitiis Ratisbonensibus anni 1546. Cum istic in publico diuersorio ad auream coronam agerem, habebat hospes tres luscinias separatim collocatas, ita vt singuli singulis caueis opacis includerentur. Per id vero tempus vernum, quo alioqui continuo ac indefesse cantare solent, aduersa valetudine ex calculo ita laborabam, vt quam minimum mihi somno indulgere liceret. Tum circa & post quidem mediam noctem, cum nihil vsque turbarum esset, miras altercationes & æmulationes duarum lusciniarum Germanico sermone inter se colloquentium audiuisses, plane hominum sermones imitantium, me ob admirationem propemodum obstupescente.

Pro-

Promere enim ac conferre inter ſeſe nocte, ſilentio hominum facto, quicquid interdiu ab hoſpitibus colloquentibus inaudierant & meditatæ fuerant. Duæ autem inter eas erant eius artis inſignes atque præcipuæ vix decem pedum ſpatio diſiunctæ, tertia longe remotior aberat, quam non ita lecto decumbens exaudire poteram, Sed duæ illæ mirum dictu, quam inuicem altera alteram laceſſendo inuitabat, nec voces tamen confundebant ſimul, ſed potius alternatim reddebãt. Præter autem quotidiana & recenter à conuiuis relata, duas potiſſimum hiſtorias mutuo inter ſeſe prolixe, & à media nocte in auroram vſque donec multus hominum ſtrepitus fieret, decantabãt, & ea quidem modulatione ſua natiua & vario inflexu vocis, vt niſi intentus, nemo hominum, facile ab illis beſtiolis exſpectaſſet vel animaduertiſſet. Et quærenti mihi ex hoſpite, num linguæ earum fortaſſe nouacula ſolutæ eſſent, aut aliquid loqui edoctæ, reſpondebat, minime: num item animaduertiſſet aut intelligeret, quæ noctu occinerent, ſimiliter negabat. Idem dicebat familia tota. Ego vero, qui totas noctes ſæpe dormire non poteram, auſcultabam beſtiolas auidius & diligentius, induſtriam earum & certamen profecto admiratus.

Altera hiſtoria ſeu collocutio erat de pincerna ſeu οἰκέτῃ eiuſque vxore, quæ poſtulantem maritum, profecturum in bellum, ſequi noluerat. Conabatur enim maritus vxori, quantum ex auiculis animaduertebam, perſuadere ſe prædæ, vt diuerſorio eo ſeruitioque relicto ſecum proficiſceretur in bellum. Illa vero recuſans ſequi, vel Ratisbonæ manſuram, vel Norimbergam abituram ſe recipiebat. Fuerat vtrinque magna & longa

con-

contentio, ſed amotis (quantum intelligebam) arbitris atque hero inſcio, hancque totam reddebant auiculæ. Si quid etiam ſecretius tacendumq; magis inter diſceptandum forte euomuerant, illa prodebant, ceu neſcientes diſcrimen inter honeſtas & inhoneſtas voces. Et hanc quidem contentionem & altercationem beſtiolæ ſæpe noctu repetebant, & quæ firmiſſime, vt coniiciebam, hærebant, ac quam probe meditatæ fuerant.

Altera erat tunc imminentis belli contra proteſtantes hiſtoriæ, & ceu præcinium quoddam, rem enim omnem, quæ paulo poſt accidit, velut præſagientes & vaticinantes decantare viſæ ſunt. Tum & immiſcebant ea, quæ antea contra *Ducem Bruſuicenſem* geſta erant. Sed, vt ego puto, auiculas illa hauſiſſe omnia ex nobilium ſeu capitaneorum quorundam priuato & clādeſtino colloquio, quod eo loci, vbi auiculæ detinebantur, tanquam in publico diuerſorio, frequens eſſe potuit. Hæcque nocte (vt dixi) & præſertim poſt mediā, cum profundius eſſet ſilentium, faciebant, interdiu vero magna ex parte ſilebant, & nihil quam apud ſe illa, quæ forte vel in menſa conuiuæ, vel deambulando conferebant, meditari videbantur. Ego profecto nunquam Plinio noſtro crediditſſem, multa adeo miranda de auiculis iſtis ſcribenti, niſi ipſe has beſtiolas talia promentes & oculis vidiſſem, & auribus hiſce audiuiſſem. Neque ſatis ex tempore tamen, mi *Geſnere*, tam iſta ad te omnia perſcribere poſſum, & ſingula comminiſci longum eſſet. *D. Conradus Geſnerus libr.* 3. *hiſtor. auium, & Michael Neander in Phyſica* pag. 426.

DCXLIX. De Monomachia ſiue certamine Lucij & Ranæ, memorabilis hiſtoria.

Recitat

R Ecitat *Dubrauius* iucundum spectaculum, quod ad viuaria arci Cremesiriensi subiecta cum *Sta- islao Thurzone* viderit. Delitescebat, inquit, in latebris ripæ viuarii discors lucio rana, cum forte lucius ocioso similis leui caudæ motu summas viuarii aquas vltro citroq; sulcaret, quoad tandem ad locum, quem insidiis faciundis rana cepit, propius appelleret. Non omisit bene gerendæ rei occasionem rana, sed, simul atque facultatem assiliendi hostis sibi oblatam vidit, ita vt erat, finibus buccarum inflatis, oculisque præ ira flagrantibus, repente in caput ipsius insilit, lateque diuaricatis pedibus frontem complexa, (vide solertiam animalculi) in ipsos præcipue oculos lucii inuadit, mollissimasque & clarissimas partes lancinat. At ille dolore exagitatus modo citato per vndas cursu ferri, fluctusque circum se concitare: modo vertigine rotari: modo fruticum & arundinum, quæ in viuario subnatæ emicabant, attritum quærere, si quo pacto male conciliatum, nullarumque præ se virium insessorem fronte excuteret. Cæterum omnes eius conatus in cassum cadebant, iam mordicus frontem rana obtinebat, tamque pertinaciter pœnas ab auidissimo corporis sui vexatore exigebat, donec torpescentibus ex multa lucta viribus, ipse lucius victus succumbit, seque ranamque in ima gurgitis demersit. Adhuc nobis omnibus, qui aderamus, eodem loco subsistentibus, luctatoresque (qui iucundum nobis spectaculum de se exhibuerant) oculis inquirentibus, ecce tibi rana subito in altum exsilit, moreque victorum ouans, coaxans vitulansque rursus se in palatia sua recepit. Imperat extemplo *Thurzo* acciri piscatores, qui lucio retibus inuento, in lucemque prolato, cognoscendi potestatem facerent, quidnam

cum

cum illo demerſo actum eſſet: atqui miſer vtroque lumine orbus extrahitur, non ſin mnium noſtrûm admiratione. At piſcatores tant caſum mirari, ſe enim crebro talibus ce minibus interuenire, & ſæpenumero à rani cios excœcatos atque eoſdem emaciatos piſ quoniam amiſſis oculis venari ſibi piſces neq unt, ſed ſterili tantum arena ventres ſaburr *Idem ibidem* pag. 58.

DCL. De Ciconiarum caſtitate.

CIconia quædam, mare auolâte ad pabula uehenda pullis, aliquoties interea rem hal cum propinqua ciconia, ac, ne maritus reue adulterium perſentiſceret, mox à congreſſu ciconia corpus ſuum in fonte vicino lauit, a peccatum ſuum celauit, donec hoſpes illa animaduerſa ciconiam à fonte arceret, nequ lauandum corpus admitteret. Tametſi au de adulterio vxoris ipſi reuerſo ſat conſtaret, men diſſimulauit dolorem ciconia, ita tamen nihilominus aliqua pœna afficeret adulteram lam pullos educare, & ad maturitatem perfect alere coegit, ipſo nihil ad illam rem opis affer te. Tandem autem cum emigrandum ante h mem eſſet, adduxit ad adulteram ſuam agmen coniarum, quas è vicinis pagis & vrbibus coe rat, illis adulteram laniandam & diſcerpend tradidit. Ac deinde pœna ſumta de perfida c iuge, in terras demum peregrinas euolauit. I *ibidem* pagin. 416. vbi ex *Auentino* iſta in pago gon Bauariæ, ſub Duce Bauariæ *Humberto* accic ſcribit.

DCLI. De quarundam Ciconiarum erga matrem ſuam impietate.

C

QVæ à multis auctoribus, *Aristophane* etiam, de Ciconiarum pietate in parentes produntur, videmur contraria animaduertisse in ciconiis Ilfeldensibus anno 1582. vbi pulli anno præcedente exclusi, alti & educati in nido Ilfeldensi à sedulis & piis parentibus, sequente anno reuersi, & forte loci commoditate delectati, matri iterum excubanti oua, quæ recens tria posuerat, bellum cruentum & violentum, me & multis aliis inspicientibus, hora prima pomeridiana clara luce intulerunt, matrem nido exturbarunt, oua eius perfracta de tecto præcipitarunt, nidum occuparunt, oua sua ibi tria itidem posuerunt, vnde suo tempore tres Ciconiæ prodierunt, quas etiam migraturæ, secum in terras longinquas temperatiores nostra ex Germania abduxerunt, vt scilicet exacta hyeme illi sceleratorum parentum non dissimiles fœtus, parentibus debitam gratiam, τῷ αὐτῷ μέτρῳ persoluant, ἢ καὶ λώιον αἴκε δύναιντο. Vt enim sementem feceris, ita eam metes, θρέψαι κύνας, θρέψαι καὶ λυκιδῆς ὥς τὸ φάγοντι, inquit quispiam apud Theocritum.

Idem ibidem pag. 417.

DCLII. *De Casparo Rodolphi, & Iohanne Lonicero, Professoribus olim Marpurgensibus.*

HI olim duo Marpurgensis Academiæ Doctores, animi relaxandi reficiendique caussa, rus simul ex vrbe euolabant, & aliquo vsque iam spaciati, in puellas nonnullas incidebant, quæ quidem in vliginoso ac multum palustri loco morabantur, & cum gramina defalcabant, tum has etiam non parum quidem sæpe iactabant voces: *Ey botz leyden, wie ist es hie so brûehig* ? Papæ quam hic quidem locus est paludosus ? Quod vero Germani-

pendebant, sed promiscuæ etiam multitudinis credibilis ad eum concursus fiebat, eiusque conio rebus dubiis multum iuuabantur. Cæterum um eodem tempore Princeps in aula haberet uendam à pedibus hominem Gallum, *Gabrielem* omine, isque non contemnendam pecuniæ summam alea perdidisset, hanc in rationem collusores suos est affatus: Magnam hic habet præclaræ rudentiæ opinionem *Iohannes Gualtherus*, sic quidem, vt ob eam omnibus sit admirationi. Experie ergo, tamne ille sit prudens, quam vulgo existiatur. Nec mora, ocyus ad *Gualtherum* se confert, umque hunc ad modum alloquitur: Scio equidem *Iohannes Gualthere*, prudentiam tuam singurem ac prope diuinam esse, quippe qui non ea nodo, quæ ante pedes sunt, prouideas, sed & quæ im euenerint, quæve euētura post sint, rectissime rospicias. Cum igitur fur quidam cista mea effracta, quicquid istic pecuniæ reconditum erat, abstulerit, scire peruelim, ecquis nebulo ille sit, qui antum mihi damni dederit. Quem quidem vt tu nihi homo scilicet longe omnium sagacissimus ommonstres, abs te etiam atque etiam maiorem n modum peto quæsoque. Huic *Gualtherus*; ostēlam tibi vero conscelератissimum istum furem, nquit, *Gabrielemq;* ad speculum adductum introspicere illud iubet, data fide, se hic furem liquido isurum. Sensit tum *Gallus* iste, *Gualtherum* probe olefecisse, pecuniam istam se suam non furto, sed alea amisisse, seque conscelератum istum esse furem, qui quidem, dum ludens aliorum pecuniis uracissime inhiarit, suas nequiter perdiderit. Itaque insignem *Gualtheri* prudentiam admiratus, summis eam laudibus ad cœlum extulit, multumque de illa prædicare postea consueuit.

De

DCLV. De M. Petro Vincentio, Professore VVitebergensi quondam disertissimo.

HIc, cum apud *Liuium* historiam de raptu Sabinarum interpretaretur publice, hunc iocum admiscuit, vt diceret: Profecto, qui hic non de formosa aliqua sibi dispexit, sed indifferenter in proximam quamque irruit, eum credi par est, vel antiquum aliquod corium, vel etiam prostibulum nactum adeptumque esse. Nam hoc quidem fœminarum genus spectaculis huiusmodi præter cæteras cum vehementius afficitur, tum etiam diligentius adest.

DCLVI. De D. Petro Martyre.

CVm Romæ aliquando essem, in mentem venit Apophthegmatis Cratetis. Is cum venisset Delphos, & in templo Apollinis vidisset *Phrynes* meretricis nobilissimæ, imaginem auream, exclamauit. Ecce trophæum petulantia Græcorum. Sic ipse considerans, ibi meretrices sumtuosas & magnifice ornatas, dicebam: *Ecce trophæum petulantiæ pontificiorum Prælatorum.* Mittamus igitur eos, & verba Dei, rationesque ductas inde persequamur. *Martyr in Iud.* cap. 16. pag. 157. fac. 1. circ. fin.

DCLVII. De Capelleto & Monacho quodam.

MVsciatus Gallus ex ditissimo maximoque mercatore in Gallia eques factus, cum iter haberet in Etruriam cum Carolo Senzaterra, Regis Galliæ fratre ad Bonifacium Pontificem accersito, accinctus iam ad iter, animo totus erat in negotiis, quæ magna quidem & ampla habebat, & (sicuti pleraque sunt mercatorum) oppido intricata, ad quæ extricanda multum laboris sumebat. Hæc igitur negotia tandem aliis compluribus committens, cum omnibus satis prospexisset

et, de hoc ſolum in dubium venit, cuinam ido-eo prouinciam traderet exigendi æs, quod in ominibus habebat à pleriſque Burgundis debi-um. Cauſſa vero dubitationis hæc erat, quod ac-eperat, Burgundos homines eſſe iniquos, male noratos & fluxæ fidei. Quamobrem nemo quiſ-uam ſatis impudens ei viſus fuit, quem ſperaret ecte opponi poſſe ipſorum flagitiis. Tandem hac le re multa denique meditato in mentem venit *apperellus* quidam à Prato cognomen habens qui Lutetiæ domum eius frequentabat, quem, quia tatura paruus erat atque elegans, ignorantibus Gallis, quid ſibi vellet *Capperelli* nomen, & ſuſpi-antibus *Cappellum*, id eſt, Corollam patrio ſermo-e ſignificare, quoniam paruus erat, vt diximus, on *Cappellum*, ſed *Cappelletum* vocabāt, *Cappelletiq;* omine notus fuit omnibus, adeoque notior, uam *Capperelli* appellatione. Eius hæc erat vita. criba cum eſſet, eum pene pudebat, ſi quæ ſua-um tabularum, quamuis pauca ſcriberet, non in-eniretur falſa, imo falſas facere rogatus nun-uam recuſabat: libentiuſque gratis eas ſcribe-at, quam conductus quauis mercede veras. Præ-erea teſtimonia falſa magna cum voluptate, ſeu ocatus, ſeu non vocatus, vltro citroque dabat. Cumque eo tempore iuriiurando multa fides in Gallia haberetur, ipſe paruipendens periuria, li-es innumeras peruincebat, quoties iureiurando uam fidem obſtringere poſcebatur. Mirum in nodum vero ſtudebat & obnixe conabatur inter micos, & propinquos, & quoſuis alios mala, diſ-ordias, & offendicula ſerere, vnde quanto plus lamni proficiſci videbat, tanto plus voluptatis apiebat; ad cædem vei ſimile ſcelus incitatus, ulla interpoſita mora, obſequebatur, quin & prom-

promtiſſimus eſſe tum ad vulnera, tum ad cæde manu ſua edendam, Dei ac Diuorum maxim contemtor, ſupra cæteros mortales iracundus, quidem minima de re, ad templa nunquam adir Sacramenta ſicut vilia contumelioſis verbis ince ſere, cauponas vero & inhoneſtiſſima quæque lo ca libenter inuiſere, & frequenter in eis verſar fœminis non ſecus atque canis à baculo, abhor re, auerſa Venere plus, quam cuiquam credib eſt, delectari: denique ad prædas & furta maxim procliuis eſſe: voluptuarius, impurus, gulæ ſervu & potator maximus, aleator, & falſarum teſſe rum inſignis magiſter. Poſtremo, vt rem in pau ca conferam, omnium qui ſunt, qui fuerunt, q futuri ſunt, peſſimus. Huiuſmodi *Capelleti* flagiti longo tempore præſidio fuit potentia & aucto tas *Muſciati*, cuius gratia & præſidio nebulo iſt & à priuatis, & ab aulicis (quibus vtriſque ſæpiſ me faciebat iniuriam) tutus erat.

Cum veniſſet igitur Muſciato iſtius Capper ſeu Cappelleti in mentem, cuius ſenſum pulch callebat, talem cenſuit eum omnino eſſe quale nequitia Sequanarum ſeu Burgundionum poſt laret, & idcirco, eo ad ſe accerſito, hunc ad mo dum verba fecit:

Haud te præterit, inquit, Cappellete mi, m hinc abiturum eſſe, & cum inter cætera negotiu cum Sequanis hominibus fraudulentis habea neſcio, cui prouinciam illam bona mea exigen tradere queam, magis idoneo, quam tibi. Qu propter cum tibi vacet (modo libeat) exorabo t bi auxilium ab aula, iuſtiſſimamq; tibi eius, quo exegeris, partem donabo. Capelletus iners & f tilis imperituſque, intelligens illum abire, quo eius ſpes omneſque opes longo tempo

ſit

sitæ fuerant, sine vlla mora, & quasi coactus ege-
state absque longiore deliberatione se libenter ea
facturum recepit. Quare cum hac de re inter ipsos
conuentum esset, suscepissetque negotium Cap-
pelletus, & Regis literas commendatitias habe-
ret, post abitum Musciati profectus est ad Sequa-
nas, vbi à nemine cognitus, præter naturam suam
benigne humaniterq; æs alienum exigebat, qua-
si de industria ad extremum iras differens. Ita se
gerens cum ad duos fratres Florentinos applicuis-
set, qui ibi fœnerabantur, eumque caussa *Muscia-
ti* obseruabant, & colebant, euenit, vt ægrotaret,
ad quem ambo fratres illico accersunt medicos &
pueros, ad ministrandum illa omnia, quibus ad
perditam valetudinem opus esset. Sed frustra qui-
dem, nihil cum auxilii posset afferri, quod prodes-
set. Bonus enim ille vir & iam ætate confectus, &
nimium ventri deditus (vt medicis videbatur)
indies peius se habebat. Quam rem ambo fratres
grauiter molesteque ferentes, quadam die pro-
pter cubiculum, in quo decumbebat, inter se hoc
ceperunt consilii: Quid, inquiunt, nobis hoc ho-
mine faciendum? Res eius peiore loco non pos-
sent esse, quam in quo nunc sitæ sunt. Extrude-
re eum domo nostra ita graui afflictum valetudi-
ne, magnæ nobis esset infamiæ, magnumque
imperitiæ argumentum, quippe vidente populo,
quod eum semel exceperimus, operamq; dederi-
mus, vt curaretur, nunc vero nulla nobis ab eo
orta iniuria, tam repente domo nostra, atque ad-
eo perdita valetudine laborantem eiici. At rur-
sus homo adeo scelestus est, vt neque scelera sua
vnquam sacerdoti fateri, neque vllis vti sacris ve-
lit, quo fiet, vt morientis sine confessione vocali
nullo sacello cadauer sint dignaturi, imo ritu ca-

nis in foſſas abiecturi. Quin etiam, vt maxim confiteatur, tot flagitia ipſius tantaque ſunt, & tam horrenda, vt id ipſum futurum ſit. Propter neque monachus, neque ſacerdos vllus invenie tur, qui talem velit aut poſſit abſoluere, atque i non abſolutus etiam ſic eiicietur in foſſas. Quo quidem ſi euenerit, populus huius ciuitatis (apu quem tum ipſi ob negotiationem alioqui mal audimus, tum, quæ eius eſt petulantia, bona no ſtra prædæ ſunt) confeſtim tumultuabitur contr nos, clamitabuntque indigniſſime factum, & ca nes nos vocabunt Longobardos, ab omnibus ſa nis & ſacris excluſos, neque amplius ferre nos vo lent, & ad ædes noſtras concurrent, & forte no ſolum bona noſtra diripient; verum etiam vita eripient: denique, vtcunque iſte vita defungatu actum eſt de nobis.

Cappelletus, qui, vt diximus, prope locum i lum decumbebat, vbi tale conſilium inibant, au ditis omnibus, quæ de ſe inter ſe erant collocu fratres ambos ad ſe accerſit, orationemque huiu modi habuit: Nolo vobis vlla de re in ſuſpicione venire, aut vereri, ne mea cauſſa quicquam det menti ſitis accepturi. Equidem omnia, quæ de n locuti eſtis, intellexi, & certo ſcio, ita futurum, dicitis, ſi res, vt dixiſtis, eueniret, ſed ſecus res g retur, ac vos opinamini. Ego tot alia, dum vi ſcelera admiſi, vt, etiam ſi iam moriens aliqu ſceleris amplius addam, non magni referat. Qu propter date operam, vt quam ſanctiſſimū & m xime egregium Monachum ad me (ſi quis mo eſt vobis) huc euocetis. Reliqua ſinite eſſe m curæ. Nam res in eum modum componam me vt bene ſe habituræ ſint, & vos ſitis conquietu Mox fratres, quãquam haud magnopere ei fide

hab

haberent, ad collegium nihilominus quoddam adiere, indeque accersiuere sanctum quendam ac sapientem virum Theologiæ Magistrum, magni apud omnes ciues nominis, grauem, & ipsa senectute venerabilem. Qui cum in cubiculum Cappelleti, vbi ille iacebat, venisset, eiq; assedisset, primum cœpit eum aliquot verbis, vt fit, consolari, mox in hunc modum interrogare.

Confessio, in qua colloquuntur Monachus & Cappelletus.

Mon. Sæpene, fili mi, ad Confessionem accedis? *Cap.* Singulis hebdomadis, vt, cum minimum, semel, plerunque vero sæpius. Veruntamen ex quo ægrotaui, abhinc iam fere dies octo. Tanta fuit molestia ex valetudine, vt nequiuerim. *Mon.* Bene factum, & ita faciendum erit deinceps. Cæterum, cum tam frequenter confitearis, parum laboris cum audiendo, tum interrogando capiam. *Cap.* Nequaquam mi pater, hoc in animum inducas tuum, siquidem nunquam adeo obiter confessus sum quin semper percupiuerim (saltem in genere) omnia mea delicta, quorum mihi venit in mentem, recensere ab eo die, quo natus sum, vsq; ad eam horam. Quamobrem obsecro, vt ita sigillatim me interroges, perinde ac si nunquam confessus fuissem nec rationem habeto vllam valetudinis meæ. Malim enim longe carnem meam offendere, quam illi parcendo facere animæ iacturam, quam suo precioso sanguine *Christus* Seruator meus redemit.

Verba hæc mirum in modum placuere sancto viro, & magnum argumentum bonæ mentis esse visa sunt. Collaudata *Cappelleti* consuetudine, sic percontari orsus est.

Mon. Age, fili mi, an vnquam fœminis oblecta-

tus es? *Cap.* Heu mi pater, pudor est in hac parte verum dicere, siquidem vereor, ne peccem gloriæ cupiditate. *Mon.* Quin animo virili dicito. Nam verum fatendo neque hic, neque alibi peccatur. *Cap.* Posteaquam præstas culpam, dicam. Ita corpore sum casto, vt ab incunabilis. *Mon.* O te fœlicem apud DEVM, qui tam recte te gesseris, & ita te gerens, tanto plus promeruisti, quanto maiorem, si voluisses, potestatem habebas secus faciendi, quam quidem potestatem non habemus nos aut alii, qui Monachorum præscriptis astringuntur. Sed quid de vitio crapulæ? *Cap.* Heu me miserum, vt mihi me hoc delictum tam sæpe admisisse grauiter dolet, quippe cũ præter alia quadragesimæ ieiunia, & quæ reliquo anni tempore à religiosis hominibus obseruantur, tribus è septem diebus saltem vesci solo pane & aqua solerem, aquam illam tanto cum appetitu bibebam, vt nihil supra (præsertim labore aliquo seu orãdo, seu peregrinando, defatigatus) minimeque raro delicias illas herbaceas, cuiusmodi mulieres ruri parare solent, desideraui: præterea cibo quocunque impensius delectabar, quam decebat hominem religionis caussa ieiunantem. *Mon.* Fili mi, peccata hæc humana sunt admodumq; leuia. Quapropter nolim te grauius ob hæc animo angi. Nemo est, cui post longam inediam, aut labores, cibus & potus non sit suauior. *Cap.* Ah suadere noli: Scio enim scio, quæ pro Dei cultu suscipiuntur, sincere & ex animo geri oportere. Quisquis autem aliter agit, hunc peccare. *Mon.* Assentior his, quæ dicis & perplaces mihi, qui hæc intelligas probe, & animo tuo tecum perpendas. Sed rumor est, te auaritia ardere, quod vitium multo maximum est. Auaritia enim fidem, probitatem, cæterasque

art

artes bonas subuertit: præterea autem, quasi venenis malis imbuta, corpus animumque virilem effœminat, semper infinita insatiabilisque est, neque copia neque inopia minuitur. *Cap.* Isthæc tibi fortasse incidit suspicio, quia in his ædibus dego, & cum istiusmodi ingeniis conflictor. Mihi hercle nihil rei est cum fœneratoribus istis: imo eos admonendi hortandique gratia huc concessi, vt à turpi hoc quæstu animos eorum abducerem: & successisset, ni mihi hoc morbi euenisset. Sed scito, patrem meum mihi satis amplas reliquisse facultates, quarum dimidium fere mox ab eius morte egenis erogaui. Quod autem animum ad mercaturam adieci, ideo feci, vt me ac meos, & pauperes Christianos inde alerem. In his quæstum aliquem concupiui, qui quantuluscunque semper eius dimidio egentes impertiui: alteram partem in meos vsus impendi, & hinc propitiis fatis negotia mea in optimo statu semper fuere. *Mon.* Recte. Cæterum, sæpene irasceris? *Cap.* Hac equidem in parte plus nimio mihi conscius sum. Quis enim passim tot scelera quotidie videns admitti, se reprimeret? Nusquam iuxta Dei legem viuitur, nemo Deum aut eius iudicium veretur. Itaque talia videndo sic offensus fui, vt cum morte depacisci potius concupiuerim, quam viuens videre homines adolescentulos omni genere flagitiorum conspurcati, iurare ac peierare, perpotare, omnia denique sacra negligere, & Deum ad res diuinas mundo posthabere. *Mon.* Euge fili mi, hæc non est iniusta ira, neq; ob eam tibi vllam pœnam irrogare ausim, ni casu aliquo te ira ad edendam cædem, aut ad conuitia, aut eiusmodi aliud scelus impulerit. *Cap.* Hem pater, quo pacto pietas tua ferre potest, vt ista dicas? Ego, si quid istorum vn-

quam in mentem mihi incidisset, crede mihi nunquam DEVM toleraturum fuisse credo. Hæ sunt flagitia facinorosorum & sceleratorum hominum, qualibus ego, si quis forte occurrit, perpetuo optare mentem meliorem soleo. *Mon.* Age fili mi, ita te DEVS amet, verum facere, an periurio aliquem defraudasti? Anve alicuius famam læsisti, aut res inuito domino intercepisti? *Cap.* Nunquam alterius cuiusdam famæ detraxi, quam cuiusdam potatoris olim vicini mei, qui quoties plus nimio potus erat, quo iure quaque iniuria uxorem suam, nihil commeritam pugnis cædebat huius ego insolentiam semel ad cognatos vxoris detuli, misertus illius miseræ. *Mon.* Dic sodes, neminemne fefellisti, vt mos est mercatoribus, lucri gratia. *Cap.* Heu, fefelli equidem, sed nescio profecto quemnam: cum quispiam adnumerasset argentum, quod mihi debebat de panno quem vendideram, id numeratum reposui in arca mea. deinde vno post mense teruncios quatuor superesse amplius, quam debebatur, animaduerti, quos, cum non amplius illum viderem, vt cum circiter annum adseruassem, vt redderem, dedi tandem cuidam mendico. *Mon.* Isthuc non factum male, imo ita te decuit facere. Quare fili mi, si nihil vnquam grauius admisisti, nihilve aliud habes, quod dicas, non video, quid supersit aut obstet, quin te absoluam. *Cap.* Vnum superest, quod præterii. *Mon.* Quidnam id est? *Cap.* Memini, me die Sabbati quodam à vespera iussisse puerum meum ædes verrere, non habita ratione feriarum, vt par erat. *Mon.* Leuia isthæc sunt, fili mi. *Cap.* Quid leuia? quasi dies dominica non sit summa veneratione digna, cum ea die Seruator noster à morte surrexerit. *Mon.* Nun-

quid

quid vero restat amplius? *Cap.* Imo etiam. Nam in templo, quod domus DEI est, aliquando imprudens in terram exspui. *Mon* Ha ha hæ. *Cap.* Irrides? *Mon.* Quidni, cum nihil ista sint, an non vides nos, qui religiosi vocamur, in templis excreare quotidie? *Cap.* Sane vero indignum facinus. Quem enim locum maior mundicies deceat, quam eum, in quo sacra DEO fiunt? *Mon.* Quid est, quod lacrymas? *Cap.* Etiam præterea mihi aliquid peccati restat, quod nunquam confiteri ausus fui. Adeo me vehementer illius pudet pigetque, & quoties mihi in mentem venit, (vt nunc cernis) lacrymæ cadunt. & sæpe vereor, nunquam fore, vt DEVS det mihi veniam. *Mon.* Apage fili mi. Quid narras? Non te horum verborum pudet? Si omnia scelera & flagitia, quæ vnquam ab omnibus committuntur, commissave fuerunt, aut committentur, quoad mundus durabit, ab vno homine commissa essent, & eum illum pœniteret, vt te, tanta est Dei misericordia & benignitas, vt pœnitenti talium scelerum nunquam sit veniam negaturus. Quare dic audacter. *Cap.* Ha ha me miserũ. Meum hoc nimis graue flagitium est. Nisi tuæ preces subueniant, vix credo veniam daturũ. *Mon.* Ne time. Meam tibi obstringo fidẽ, Deum me pro te comprecaturũ. *Cap.* Heu me miserum. *Mon.* Pergis lacrymare, nec quicquã dicis? bono animo es, quid taces? quid suspiras? *Cap.* Posteaquã hoc te mea caussa facturum polliceris, pater, dicam. Scito itaq;, cum essem puer, me aliquando detestatũ fuisse matrẽ meam. *Mon.* Quid hoc? Adeone graue tibi videtur? Homines quotidie Deum diuosq; detestãtur, & facile eis ignoscitur, siquidẽ eos detestationis pœnitet, & tu nõ credis, Deũ in hoc leuiore crimine tibi veniã daturũ?

Cap. Væ misero mihi. *Mon.* Lacrymas mitte, ac bono es animo, neque dubita, quin, etiamsi de eorum grege esses, qui Dominum nostrum cruci affixerunt, ignosceretur tibi tantopere dolenti ac pœnitenti. *Cap.* Hem matrem meam, quæ me totis nouem mensibus in aluo habuit, & quæ me puerum tantillum centies in manibus gestauit suis! Heu nimium est, &, si Deum non precaberis pro me, actum est de me.

Monachus videns nihil *Cappelleto* esse reliquum quod diceret, illum absoluendum censuit. Impositis igitur manibus, illi bene ominatus, hominemque vere sanctum iudicans, absoluit. Neq; enim dubitabat, quin, quæ dixissent, vera essent omnia. Quis enim de vita periclitans mentiretur? aut quis morienti fidem non haberet? Peractis autem absolutionis ceremoniis hæc verba subiecit. *Mon.* Heus mi *Cappellete*, DEO adiuuante propediem conualesces: ac si forte secus eueniret, & DEVS sacram hanc & optime comparatam animam tuā hinc ad se euocaret, est ne corde tibi, *Cappellete* mi, vt corpus tuum sepeliatur penes nos? *Cap.* Maxime, imo nolim esse alibi, cum certo condixeris, te pro me Deum precaturum, & cum præterea semper præcipue in sectam vestrā vltro propensus fuerim. Quare obsecro, cum primum domum reversus fueris, cura, elabora, perfice, vt ad me corpus Christi deferatur. Id enim (licet eo indignissimus) tuo permissu suscipere decreui. Deinde similiter postremam sanctamq; vnctionem, vt licet vixerim vt Ethnicus, saltem vt Christianus diem extremum obeam. *Mon.* Perplacet, curabo sedulo. *Hactenus Confessio.*

Interim dum hæc gerebantur, duo illi fratres abdiderant se post tabulata, quæ *Cappelleti* cubiculum

um diuidebant ab altero cubiculo vicino: ibi exaudientes intelligentesque nullo negotio, quicquid monacho narrabat, sæpeq; tanta illos ridendi libido cepit, cum præclara ista facinora audiret, quæ recensebat, vt risu propemodum disrumperentur. Nonnunquam vero inter se susurrabant, quidnam hominis esset hic, quem neque senecta, neq; perdita valetudo, neque mortis imminentis metus, neq; Dei timor (iudicio cuius mox sistendus esset) à flagitiis subinde nouis perpetrandis auellere possent, aut cõmouere, vt aliter mori studeret, quam vixisset. Attamen audito considerato que pacto, quo cum in templum sepultum iri senserant, nihil de cæteris solliciti fuere. Paulo post *Capelletus*, accepto sacræ communionis symbolo, & cum præter modum morbus ingrauesceret, mox etiam extrema delibutus vnctione, vesperi, statim eodem die, quo tam sancte scilicet confessus erat, excessit è viuis. Mox duo fratres, quos supra diximus, funus ei honorificum instruxere, accersitis religiosis, qui ex more apud cadaver ea nocte excubias agerent, & postridie mane omnia, quæ ad pompam funebrem opus essent, appararent. Bonus vero ille Monachus, qui confitentem eum audierat, intelligẽs eum vita defunctum esse, è vestigio monasterii præsidem adiit, eiusque iussu ad datum signum conuenientibus ac concurrentibus vndique monachis, palam significauit omnibus, Cappelletum virum fuisse sanctissimum, vt ex eius confessione comperisset: Speransque Deum in eo multa signa editurum, persuasit, vt illud corpus summa cum ceremonia & religione exciperent. Hanc ergo in rem tum Præses, quem dixi, tum alii ad vnum omnes vno ore consentiunt. Nec mora vesperi illuc, vbi Cap-

pelleti cadauer iacebat, frequentissimi conuolantes, excubias solemnes & insignes peregerunt. Postridie autem mane omnes stolis & palliis amicti, librosque manibus gestantes, & crucibus præeuntibus nænias canentes, ad efferendum cadauer processere, & magno cum plausu ceremoniisque receperunt in templum, sequente fere omni ciuitatis populo, tam virorum, quam mulierum. Quo tandem deposito in æde sacra, sanctus ille Monachus, qui ei à confessione fuerat, concionem ascendit, ac multa de eo, deque eius vita & abstinentia, castitate, simplicitate, innocentia, sanctitate, miris modis prædicare cœpit, narrans inter alia, quod & quam exiguum peccatum Cappelletus præcipuum, & quantis cum lacrymis, confessus esset, & quanto conatu vix tandem persuaderi sibi passus esset, DEVM id non vindicaturum. Atque hic interposita digressione ad populum, qui auscultabat: At vos, inquit, exsecrabiles, propter quæ friuola, & propter quas quisquilias DEVM matremque eius, & omnem aulam cœlestem detestamini? Præterea multa alia de eius fide atque innocentia testatus, breuiter tali concione (cui habita integre fides fuit ab auditoribus & tota vicinia) sic eum in animos & affectus omnium, qui illi aderant, insinuauit, vt statim sacris peractis, cōfertissima turba ad pedes manusque eius osculandas irruerint præque nimio studio vestimenta eius vndequaq; discerpserint; cum se fœlicem putaret, quisquis vestis eius particulam nactus esset, adeo vt eum toto die in templo oportuerit relinqui, vt ab omnibus spectaretur, & consalutaretur. Sequente vero nocte in arca marmorea honorifice in quodam sacello conditus fuit. Quo loci postridie vulgus longa se-

ne

rie cœpit eum, accensis cereolis, vt diuum venerari, ac nuncupatis votis, cereas imagines suspendere, pro sua quisque religione. Postridie adeo creuit celebritas, opinioque sanctitatis eius & cultus, vt propemodum nullus esset, qui alioqui ægritudine affligeretur, qui diuis aliis, quam huic, vota faceret, vocatusq; est passim *Diuus Cappelletus*. Predicant etiam, DEVM multa signa per eum edidisse, & edere quotidie apud eos, qui hunc religiose colunt: Sic igitur vixit, & sic vita defunctus est *Cappelletus Pratensis*, quem haud inficias eo, posse beatitudine frui apud superos. Nam vtcunq; vita eius impia scelerataq; fuerit, potuit tamen eum in extrema morte scelerum suorum adeo pœnitere, vt fortasse Deus misertus sit illius, & in regnū suum & numerum beatorum receperit. At quoniam non constat nobis, ego iudicans ex manifestis aio, istum potius esse apud inferos, & cum Satana male mulctari, quam apud superos versari. *Pamphilus ex Ioan. Bocatij Decamerone, Olympia Fulvia Morata interprete, ex cuius operibus ista huc transtulimus.*

DCLVIII. De Iohanne Brentio, & Iohanne Cochlæo.

IN Comitiis Augustæ Vindelicorum anno 1530. celebratis, magni nominis Episcopus quidam cum nostræ, tum suæ etiam partis Theologis cœnam dabat. Huic cum & *Iohannes Cochlæus* interesset, euenit, vt disputationem de Inuocatione Sanctorum ingrederetur. Cæterum cum à *Brentio* vrgeretur, vt istud suum dogma sacrarum literarum auctoritate corroboraret, idque is quidem minime omnium posset, nolēs caput sine lingua, quod est in prouerbio, haberi, ad extremum in hæc verba erupit: Audire me hercule hac in parte

oportet, *Brenti*, matrem ecclesiam, cui hoc visum est. At *Brentius* mox ei respondet Quid si vero *Pater*, Deum eiusq; verbum innuens, diuersum præcipiat, num matrem *Cochlææ* dicto illi audientem esse conuenit? Hoc salso & arguto responso *Brentius* ita *Cochlæo* linguam interclusit, vt plane obstupefact9 plura non adderet, præterquam *Pater, pater, pater*. Ex quo quidem nostris Theologis risus longe maximus, ipsius vero complicibus non parua molestia nata fuit. *D. Georgius Maior in publica lectione. Exstat idē ioc9 in oratione de vita & obitu Iohannis Brentij à D. Iacobo Heebrando habita, pag. 24.*

DCLIX. Declinatio Aduerbij INTERIM.

INTERIM quæ pars? Aduerbium. Quid est aduerbium? Est verbum Satanæ coniunctum cum verbo DEI ad decipiendas animas, & stabiliendam idololatriam Antichristi, & confirmandam tyrannidem. Aduerbio quot accidunt? Tria. Quæ? Significatio, vt dogmata ecclesiastica sic pingas & ornes mendaci fuco, vt homines venenum pro medicina, mortem pro vita, iudicium pro salute, idololatriam pro clutu: in summa Diabolum ostendentem regna mundi pro Christo adorent & accipiant.

Secundum accidens aduerbii INTERIM est Comparatio, quam vniuersus mundus negligit. Hæret enim in admiratione humanæ potentiæ, non videt, neque credit, quod Pater, qui vniuerso mundo præcipit: *Hunc audite: Hic est Filius meus dilect9, in quo delector*, sedeat in cœlis cum Filio & Spiritu Sancto, dominus toti9 creaturę; & rideat stultitiam Regum & Principium, & eos tandem compellatur9 sit & in ira sua cōturbaturus & disiectus, vt, quo se vertant, nesciant, secundum beatæ

vir-

irginis dictum, cui quotidie vota faciunt: *Deposuit potentes de ſede.* Itaq; INTERIM eſt aduerbium, ſed in mundo non comparatur. Cum autem comparabitur, nec Comparatiuum, nec Superlatiuum habebit, ſed iacebit in profundo inferni. Qui igitur ſapiunt, ab aduerbio ad verbum ſe conuertant.

Tertium accidens aduerbii INTERIM eſt figura, non ſimplex, ſed compoſita atq; id multis modis. Conuenit enim cum verbo INTERIMO, ſi ſpectas literas & ſonum, quod ſi voluntates hominum ſpectes, etiam convenit. Non enim, vt paretur Germania, hoc INTERIM excogitatum eſt à Monachis & Epiſcopis, ſed vt occaſio ſit *interimendorum* piorum doctorum. Sed eorum, qui Spiritu Dei illuminati ſunt, aliud iudicium eſt. Sentiunt enim magis conuenire cum vocabulo *interitus*, quod doctrinæ in *Interim* propoſita vere ſit interitus animarum. Simplices Grammatici ideo ſimpliciter affirmant, hoc *interim* eſſe compoſitæ figuræ, quia vere ſit tãquam chimæra aliqua. Conſtat enim ex mendaciis *Satanæ*, quæ nonnunquam ſententiis ſcripturæ, item Patrum auctoritate, nonnunquam fucoſis rationibus picta ſunt. Sed hæc iam ſatis; Reliqua ſequentur. Rogati enim ſumus, vt totum *Donatum* reuerendo patri *Michaëli Suffraganeo Moguntino* & diſcipulis eius explicemus. Vos qui Chriſtum, DEI æterni verbum amatis, incumbetis orationi pro Eccleſia, & malum *Interim* cauebitis. Deo enim magis, quam hominibus, ſeruiendũ eſt. *Reperi inter ſchedas aui mei paterni Dionyſii Melandri.* Quis vero declinationis huius auctor ſit, me quidem fugit, pontificium quendam non eſſe vere tibi, *Lector*, affirmare poſſum.

oportet, *Brenti*, matrem ecclesiam, cui hoc v
est. At *Brentius* mox ei respondet Quid si ver
ter, Deum eiusq; verbum innuens, diuersum
cipiat, num matrem *Cochlææ* dicto illi audier
esse conuenit? Hoc salso & arguto responso *I*
tius ita *Cochlæo* linguam interclusit, vt plane o
pefact9 plura non adderet, præterquam *Pate*
ter, pater. Ex quo quidem nostris Theologis
longe maximus, ipsius vero complicibus non
na molestia nata fuit. *D. Georgius Maior in p*
lectione. Exstat idẽ ioc9 in oratione de vita & obi
hannis Brentij à D. Iacobo Heebrando habita, pa

DCLIX. *Declinatio Aduerbij INTERIM.*

INTERIM quæ pars? Aduerbium. Quid es
uerbium? Est verbum Satanæ coniunctum
verbo DEI ad decipiendas animas, & stabi
dam idololatriam Antichristi, & confirman
tyrannidem. Aduerbio quot accidunt?
Quæ? Significatio, vt dogmata ecclesiastic
pingas & ornes mendaci fuco, vt homines v
num pro medicina, mortem pro vita, iudi
pro salute, idololatriam pro clutu: in summa
bolum ostendentem regna mundi pro Ch
adorent & accipiant.

Secundum accidens aduerbii INTERI
Comparatio, quam vniuersus mundus neg
Hæret enim in admiratione humanæ poter
non videt, neque credit, quod Pater, qui vniu
mundo præcipit: *Hunc audite: Hic est Filius me*
lect9, in quo delector, sedeat in cœlis cum Filio &
ritu Sancto, dominus toti9 creaturę, & rideat
titiam Regum & Principium, & eos tandem c
pellatur9 sit & in ira sua cõturbaturus & disie
tus, vt, quo se vertant, nesciant, secundum b

virginis dictum, cui quotidie vota faciunt: *Deposuit potentes de sede.* Itaq; INTERIM est aduerbium, sed in mundo non comparatur. Cum autem comparabitur, nec Comparatiuum, nec Superlatiuum habebit, sed iacebit in profundo inferni. Qui igitur sapiunt, ab aduerbio ad verbum se conuertant.

Tertium accidens aduerbii INTERIM est Figura, non simplex, sed composita atq; id multis modis. Conuenit enim cum verbo INTERIMO, si spectas literas & sonum, quod si voluntates hominum spectes, etiam convenit. Non enim, vt pacetur Germania, hoc INTERIM excogitatum est à Monachis & Episcopis, sed vt occasio sit *interimendorum* piorum doctorum. Sed eorum, qui Spiritu Dei illuminati sunt, aliud iudicium est. Sentiunt enim magis conuenire cum vocabulo *interitus*, quod doctrinæ in *Interim* proposita vere sit interitus animarum. Simplices Grammatici ideo simpliciter affirmant, hoc *interim* esse compositæ figuræ, quia vere sit tãquam chimæra aliqua. Constat enim ex mendaciis *Satanæ*, quæ nonnunquam sententiis scripturæ, item Patrum auctoritate, nonnunquam fucosis rationibus picta sunt. Sed hæc iam satis; Reliqua sequentur. Rogati enim sumus, vt totum *Donatum* reuerendo patri *Michaëli Suffraganeo Moguntino* & discipulis eius explicemus. Vos qui Christum, DEI æterni verbum amatis, incumbetis orationi pro Ecclesia, & malum *Interim* cauebitis. Deo enim magis, quam hominibus, seruiendũ est. *Reperi inter schedas aui mei paterni Dionysii Melandri:* Quis vero declinationis huius auctor sit, me quidem fugit, pontificium quendam non esse vere tibi, *Lector*, affirmare possum.

DCLX. *De eodem* INTERIM *epiſtola ince-
ti cuiuſdam auctoris ad Martinum
quendam.*

IN Chriſto pacem & ſalutem, mi *Martine*, &
ſtulas noua, &c. Egreſſus portas Auguſta
cōſpectu apertiſſimo alpes habes, eius altitu
vt nubes tangere videantur, in hanc diem
candent. Segregant etiam Germanos ab Ita
his reperta eſt caſu mulier parturiens hiſce
quæ tendebat *Auguſtam*. Verum aberrans v
dum in alpibus delituit, ita, vt iamiam f
perire cœperit. Miſſæ igitur obſtetrices ſal
huc in vrbem duxerunt. Rogata igitur de
ne, reſpondit, ſuum nomen eſſe *Concilium* &
vitiatam. Optime igitur tractata, cum propt
men, tum etiam propter locum, in quo vit
rat. Tandem ſuo tempore peperit hic filia
ius nomen eſt *Interim*, quod datum eſt illi,
quam naſceretur. Iacet igitur nondum ba
ta, non confirmata, nō ratificata, clamitans
ſtulans compatres, qui deſiderantur. Quo
formoſam illam puellam ad Chriſtianiſm
uare volueris, fac vt ocyus intelligam. Dabi
bi compatris locus, &c. Nulla alia modo no
guſt. peperit. Vale. Auguſtæ 13. Iun. An. &c

DCLXI. *De Franciſco.*

DE *Franciſco* Monachi peculiare volume
menti ſunt, quod titulo conformitatum
ciſci cum Chriſto inſcripſerunt. Perhiben
Franciſcum Petri Benardini illum filium in ec
ptum, & tanquam alterum quendam Iſ
cum Chriſto ſiue colluctatum, ſiue alioq
ctiſſime commiſſum fuiſſe, inque illa ſui cu
pore Chriſti colliſione totidem plagis ac ſti

bus, iisdem in locis à Christo compunctum, quot ipse Saluator in crucem suspensus sacrosanctis suis membris acceperit. Qua de caussa *Franciscus* nominatur illis *Iesus Typicus*, quot nihil est aliud, quam Christi pro nobis crucifixi & mortui figura & imago. Aiunt enim, quemadmodum æternus Pater ardentissimi sui erga nos amoris effigiem vulneribus vnigeniti sui filii expressit: Ita Christum cicatricibus Francisci suum erga nos animum tanquam in lucido speculo ob oculos statuere voluisse. Quo sane respecit in vestibulo libri abominandum illud carmen.

Francisce Iesu Typice, dux normaq; minorum,
Sedes nobis perpetue da regni cœlorum.

Longum foret recitare tum ineptissimas comparationum ineptias, tum horrendas in CHRISTI meritum blasphemias, quæ ibidem ad nauseam & bilem leguntur. Epilogum saltem adiiciam, quo liber tandem clauditur, qui sic habet: *Ex dictis*, inquiunt, *apparet Dominum nostrũ IESVM CHRISTVM beatum patrem nostrum FRANCISCVM sibi fecisse similem & conformem, non solum in actibus passionalibus, scilicet, in passione per sacrorum stigmatum impressionem, sed etiam in actibus perfectionalibus, & etiam in actibus personalibus: & per cõsequens patet deductum, quod Dominus IESVS CHRISTVS beatum Franciscum fecit similem in gloria sanctorum*, id est, *sibi ipsi qui est gloria sanctorum. Ex hac lerna fabularum illud etiam erupit, vt Franciscum omnibus Apostolis & Iohanni Baptistæ longissime præponerẽt, licet Christ9 Matth.* 11. *diserte dixerit, inter natos mulierũ nõ surrexit maior Iohanne Baptista.* Liber autem conformitatum sacratissimo & veracissimo CHRISTI ori, in quo dol9 & mendaciũ non est inuentũ, è diametro sese opponens, ipsamq; cœlestem,

lestem veritatem mendacii (ô scelerată impudẽ tiam!) arguens, de Francisco ita fabulatur: *Fra ciscus plus fuit, quă Iohannes Baptista, quia Iohann Baptista tătum fuit pænitentiæ prædicator & ordi pænitẽtiæ institutor. Ille fuit præcursor Christi: hic pr dicator & signifer Christi. Qua in re Iohannẽ ipsum e cedit. Iohannem Francisc9 præcedit, quia plures ad D minũ conuertit, & pluri b9 in locis, videlicet in toto n do. Iohannes duos annos & parũ plus prædicauit. Fr cisc9 XVIII. annos. Iohannes verbum de pænitẽtia ac pit à Domino: Frăciscus à Domino & à Papa, quod p est.* Stigmatisationẽ porro Frăcisci eiusmodi pulc rimis describũt emblematis: *non solũ manus, inq unt & pedes Frăcisci fuerũt perforati, sed cõclauati; quod claui in eis apparuerũt. Deinde clauorum capit răt nigra, cum tamẽ carni & neruis similes esse debe ex quib9 facti erant: tertio capita clauorum erăt ob ga & repercussa, cũ tamen nec martellus nec ictus a rit. Quarto in loco ossoso & nõ molli stigmata sunt pressa. Quinto licet claui essent carnei vel neruei, a star tamẽ ferri erăt duri, fortes & solidi. Sexto ipsi ui nõ erant breues, solum acumina habentes seu ca sed erăt lõgi ad partem aliam resultantes. Septimo ui nõ stabăt ex parte alia lõgi, sed recuruati, sic, vt tus intra recuruationẽ arcualem ipsorum immitti ret. Octauo cũ claui essent facti ex carne, vel neru ex vtraq; parte pedũ & manuum resultarẽt & exi rẽt, profecto nec erant nec pedes nec manus defor vel contractæ. Nono, claui erant circumquaque à alia separati, vt peciæ circumcirca ponerentur, pter sanguinis restrictionem. Decimo claui mou tur & tamen à manibus nec à pedibus remoueri rant, cum B. Clara & alii, hoc facere intenta Vndecimo, cicatrices clauorum & lateris per ta tempus non sunt putrefactæ, scilicet per duo nos & vltra. Duodecimo, vulnus laterale*

ad instar vulneris lateris Christi. Insuper miraculũ erat, quomodo beat9 Franciscus, cum maximũ haberet dolorẽ ex apertione corporis in quinq; locis, videlicet manib9, pedib9, & latere, & sanguis iugiter à locis prædictis emanaret, potuerit per tantũ temp9 viuere scilicet post biennium, quod superuixit à stigmatũ susceptione. At cum mendacii ea sit natura, vt eundo accrescat, idem quoque monastico huic Franciscanorum somnio accidit. Miseri enim & excœcati homines eo dementiæ tandẽ deuenerunt, vt vestibus Francisci & fraterculorum eius ordinis peculiarem vim aduersus mortem, ignẽ purgatorium, infernumque inesse sibi persuaderi sinerent, multiq; Reges ac Principes, de quibus liber ille gloriatur, in habitu Franciscanorum sepeliri auidissime expeterent. Quemadmodum ex historia *Christophori Longolij*, qui Tullianæ eloquentiæ lumen habetur, patet, quod ipse quoque ante annos septuaginta octo, cum doctrinæ renascentis fama iam dudum alpes transierat, nihilominus obsoleto errore fascinatus in Franciscano cucullo sepultus sit: quo minus est mirum, *Baldum*, Iureconsultorum principem, qui centum ante *Longolium* annis diem obiit, in eadem impia opinione decessisse, exuuiisque Franciscanis inuolutum ac humatum esse, sicut ipsius epitaphium testatur:

Conditur hic Baldus Francisci tegmine fultus:
Doctorum Princeps, Perusina natus in arte.

In Papatu proinde homines à meditatione vulnerum & passionis Christi ad ridiculam & impiam contemplationem stigmatum Francisci abducti, inque iis spem suam defigere, & rancidissimas ac turpissimas Minoritarum gerras pro fidei articulis acceptare diro anathematis & æternæ damnationis fulmine compulsi sunt. Id quod bulla *Gregorij*

Gregorij IX. in eodem lepidissimo libro testa
quæ sic habet: *Papa Gregorius IX. de sanctita*
Francisci, & de eius stigmatibus plures bullas fe
quibus asserit, beatum Franciscum stigmata Do
IESV veraciter in suo corpore impressa à Ch
habuisse. *Et hoc tenendum mandat fidelibus &*
dendum, & sub nota heresis puniendum oppos
sapientem. *D.D. Salomon Gesnerus in epistola d*
toria præfixa explicationi passionis Domini nostr
christi.

DCLXII. *De Iacobo Marchione Badensi.*

DE *Doctoris Iohannis Pistorij Niddani* ἀπος
& ad papismum defectione haud dubie
lexisti, quemadmodum Principem suum, *Ia*
Marchionem Badensem, ad eandem induxerit
ctionem, vt superiore mense Iulio in suæ di
Ecclesiis religionem mutarit, & exturbatis
ceris verbi ministris in locum illorum substi
sacrificulos missificos. Qui quidem princep
initium mensis Augusti, cum expiatis de
templis primam missam celebrari curasset, &
acto sacro proceres nonnullos magnifico ex
set conuiuio, in illo ipso conuiuio dysenter
reptus, intra tertium diem interiit, singula
uidentiæ diuinæ atque vindictæ exemplo, *P*
illinc profugit. Idem factitarunt sacrificu
nuper eo venerant á *Principe* acciti, abductis
quas attulerant, & in templis passim collo
imaginibus. Gubernationem tutorio n
suscepit Principis defuncti frater *Ernestus,*
religioni addictus: qui statim à funere fra
uocatos ab exsilio verbi ministros, à fratre
suæ quemq; Ecclesiæ & loco restituit. Inc
esse aiunt, quantopere Pontificii de *March*
lius Iacobi defectione gloriati fuerint, & c

conceperint spes regni sui per Germaniam propagandi. Verum non fuit illis solidum hoc gaudium. Vale in Christo cum vniuersa familia tua. Marpurgi, 18. die Augusti. Anno Christi 1590.

D. D. Daniel Arcularius in epistola quadam ad Dionysium Melandrum patrem meum.

DCLXIII. De *Augustano quodam iuuene.*

CVm anno 1531. recens Augustam, illo ad prædicandum Christi Seruatoris nostri verbum vocatus, venissem, veniebat ad me subinde iuuenis quidam annos circiter 24. plus minus natus, conscientiæ suæ, quam habebat desperatissimam, releuationem quærens. Caussa erat anxietatis, qua discruciabatur, quod massam argenti puer adhuc hero suo furtim abstulisset. Hanc integram adhuc habebat. Inter confitendum sub Papatu iussus erat partem dare Missatoribus, partem pauperibus. Id non fecerat, quia ad conscientiæ laborantis refocillationem veram ac certam non faciebat. Domino suo non restituerat pudore impeditus. Vbi caussam perturbatæ conscientiæ intellexi, vrsi hominem, vt ablatam hero suo restitueret, nisi perire vellet. Ostendi viam, qua commode posset. Obtemperauit, restituit coram, vtrinque lacrymantibus, & ipso, & hero, qui furti illius prorsus fuerat ignarus, & omnem iuueni resipiscenti beneuolentiam promittebat. Post hanc restitutionem afflictissimus iuuenis, qui aliquandiu propter speciem insaniæ catenis deuinctus fuerat, sibique ipsi necem intentauerat, fœlicissime non modo cum hero suo rediit in gratiam, sed & sibi ipsi restitutus honeste viuere cœpit.

D. VVolgang. Muscul. in Locis commun. fol. 119.

Nec lucrari se quisquam putet, si delicti consci-

ſcium non habebit. Scit enim ille omnia, in c
conſpectu viuimus, nec, ſi vniuerſos homines
lare poſſumus, Deum poſſumus, cui nihil abſ
ditum nihil poteſt eſſe ſecretum. Exhortati
ſuas *Seneca* mirabili ſentẽtia terminauit: *Mag*
inquit, *neſcio quid, maiuſq;, quã cogitari poteſt, nu*
eſt cui viuẽdo operam damus. Huic nos approbemu
hil prodeſt, incluſam eſſe conſcientiam, patemus
Quid verius dici poteſt ab eo, qui Deum n
quam dictũ eſt ab homine verę religionis ign
Nã & maieſtatem Dei expreſſit maiorem eſſ
cendo, quam vt eam cogitatio mẽtis human
pere poſſet: & ipſum veritatis attigit fontem
tiendo, vitam hominum ſuperuacuam non
vt Epicurei volunt: ſed Deo ab his operam v
do dari, ſiquidem iuſte ac pie vixerint. Potui
verus Dei cultor, ſi quis illi monſtraſſet: ac
temſiſſet profecto *Zenonem*, & magiſtrum
Socionem, ſi veræ ſapientiæ ducẽ nactus eſſet.
nos, inquit, approbemus. Cæleſtis prorſus o
niſi antecederet ignorantię cõfeſſio, *Nihil pro*
cluſam habere conſciẽtiam, patemus Deo. Nullu
mẽdacio, nullꝰ diſſimulationi locus eſt, quia
tibus oculi hominum ſubmouẽtur: DEI autẽ
nitas nec viſceribus ſubmoueri poteſt, quo m
totum hominem perſpiciat & norit. *Idem i*
dẽ operis primo: Quid agis? inquit. *Quid mach*
quid abſcondis? Cuſtos te tuus ſequitur. Alium ti
egrinatio ſubduxit, alium mors, alium valetud
ret hic, quo carere nunquam petis. Quid locum a
legis & arbitros remoues? Putas tibi cõtigiſſe, v
omnium effugias demẽs: Quid tibi prodeſt non
cõſcium, habenti conſcientiam? Nõ minus mira
de conſcientia & Deo *Tullius l. 3. Offic. Memini*
quit, *Deum ſe habere teſtem, id eſt* (vt ego ar

mentem suam, qua nihil homini dedit Deus ipse diuinius. Item cum de bono & iusto viro loqueretur: *itaq; talis vir,* inquit, *non modo facere, sed ne cogitare quidem quicquam audebit, quod non audeat prædicare. Purgemus igitur conscientiam, quæ oculis Dei peruia est:* &, vt ait idem: *semper ita viuamus, vt rationem reddendam nobis arbitremur: putemusq; nos momentis omnibus, non in aliquo (vt ille dixit) orbis terræ theatro ab hominibus, sed desuper spectari ab eo qui & Iudex & testis idem futurus est, cui rationem vitæ reposcenti actū. suos inficiari nō licebit. Ergo satius est aut effugere conscientiam, aut nos ipsos vltro aperire animum, & perniciem rescissis vulneribus effundere: quibus nemo alius mederi potest, nisi solus ille, qui gressum claudis, visum cæcis reddidit, maculata membra purgauit, mortuos excitauit. Ille ardorem cupiditatis exstinguet, exstirpabit libidines, inuidiam detrahet, iram mitigabit. Ille reddet veram & perpetuam sanitatem. Appetenda est hæc omnibus medicina, quoniam maiori periculo vexatur anima quam corpus, & quam primum latentibus morbis adhibenda curatio est.* Lactantius lib. 6. de vero cultu cap. 24.

D. Bernhardus.

Nihil est tam efficax ad curanda conscientiæ vulnera, quam Christi vulnerum meditatio crebra & sedula.

Solent plerique in sceleribus suis ex eo consolationem petere, quod illa occulta esse, nec aliquem hominum ea nouisse putant. Est autem hæc consolatio vanissima, quando ad turbandum animum plusquam satis est, si tu ea noueris, quæ aduersus DEVM designauisti. Nam, vt veteres dixere, *conscientia mille testium loco est.* Et tanta illius vis est, vt non ea modo nobis exprobret, quæ alioqui ob oculos nostros versantur, & dissimulari nullo modo possunt, sed profundissimos mentis recess-

recessus scrutatur, & ea nobis in memoriam re-
cat, quorum ipsimet prius obliti eramus. Et q
minus id fiat, nulla arte aut consilio prohibe
aut illius exprobrationes effugere possumus.
tra nos enim illa latet, & quocunque nos ver
mus, comitem agit indiuulsum, & inuitis quo
obrepit, tum gaudia animo concipere volum
& tam dormientes infestat, quam vigilantes.
que modo in mentem reuocat, quæ præter o
cium à nobis facta sunt, verum etiam accusat, i
sceleris nos conuincit, vt, quamuis natura simu
tores simus, & nobis ipsis turpiter, blandiamur,
men nos sceleratos esse, & DEI iram atque p
nas horribiles meruisse, negare non possim
Magna erga huius mali vis sit oportet, & ideo
lud Poëtæ per furias infernales adũbrarunt, q
colubris armatæ miseros flagellent, & omnia
iis infesta reddant. Huius mali vim Cainus se
sit, cum clamaret: Maior est iniquitas mea, qu
vt remittatur. Eadem Iudam coegit, vt & sce
admissum cum publica infamia fateretur, & p
cuniam qua nihil carius habebat, redderet, &
ipsi laqueum aptaret, quo præfocatus vitam
fœlicem infœlicius finiuit. Et hodie multo
propria conscientia vinci & in desperationis p
cipitium abduci videmus, qui paulo ante ne
DEI, neque hominum metu tenebantur. N
que à cõscientiæ stimulis immunes sunt pii, qu
non minus propria mens accusat. & terror
grauissimis exagitat, vt in Dauidis, Petri, & sim
lium exemplis videmus. Melior tamen illor
sors est, quia de gratia Dei bene sperant, & ad
ptionis spiritu confirmantur. Nobis autem
ctrina ista ad hoc seruire debet, ne impunita
spe nos decipi patiamur: quin potius semper

bis ob oculos verſetur, quod Ioannes ſcribit: Si condemnet nos cor noſtrum, potentior eſt Deus corde noſtro, & nouit omnia. 1. Ioan. 3.

Rudolph. Gualth. in Commentar. in 1. Epiſt. ad Corin. cap. 2. Hom. 10. pag. 26.

Pythagoras.

Qui ſibi male conſcius eſt, licet fuerit audaciſſimus, Conſcientia tamen ipſum timidiſsimum facit.

Euripides.

O miſer Oreſta, quis morbus te perdit? Conſcientia, quia conſcius mihi ſum, quod mala perpetrarim.

Iſocrates.

Nunquam ſperare debes ſi quod turpe feceris, te laliturum, quamuis enim alios lateas, tu tamen tibi conſcius eris.

Nilus.

Conſcientia tua pro lucerna vtere in omnibus actionibus tuis.

Conſcia mens ſcelerum pœnas in pectore geſtat,
Et pauet, & trepidat, vanaq; multa timet.
Conſcia mens ſcelerum pœnas ſub pectore nutrit,
Et ſurdo cædit verbere corda pauor.

Iuuenalis.

Exemplo quodcunque malo committitur, ipſi
Diſplicet auctori: prima eſt hæc vltio, quod ſe
Iudice nemo nocens abſoluitur, improba quamuis
Gratia fallacis prætoris vicerit vrnam.

Idem.

Nocte dieq; ſuum geſtant in pectore teſtem
Perpetua anxietas, nec menſa tempore ceſſat,
Faucibus vt morbo ſiccis, interq; molares
Difficili creſcente cibo.

Ioh. Maior.

Non bene conueniunt, nec in vna ſede morantur
Conſcia mens, ſtatusq; ſacer.

Oui

Ouidius.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet,
Est aliquid magnis crimen abesse malis.

Plautus in Most. act. 3. Scen. 1.

Nihil est miserius, quam animus hominis conscius.

Apuleus.

Etsi à cæteris silentium est, tamen ipse sibi conscius est, posse se merito increpari.

Pacatus.

Ipsa sibi carnifex conscientia est.

Ausonius.

Quænam summa boni? Mens, quæ sibi conscia recti.
Quis diues? qui nil cupiat. Quis pauper? auarus.

Conscia mens vt cuiq; sua est: ita concipit intra
Pectora pro meritis spemq; metumq; suis.

Nunc damnat, nunc excusat mens conscia facti,

Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa,
Hic murus aheneus esto.

Prouerb. 15.

Cor bonum est iuge conuiuium.

Adag.

Conscientia mille testes.

Heu quam difficile est crimen non prodere vultu:

Συνείδησις πλήττει τὴν ψυχήν:

Conscientia verberat animum.

Iuuenalis,

Et surdo verbere cædit.

Pacatus in Panegyrico.

Habet oculos conscientia carnifices, qui magis lancinant, & torquent vitalia, quam cruces, quam verbera, quam tormenta.

Cicero pro Milone.

Magna vis est conscientia, & magna in vtramq; partem

tem, vt neque timeant, qui nihil commiserint, & pœnam semper ante oculos versari putent, qui peccarint.

Cic. ad Attic. lib. 13.

In omni vita sua quemquam à recta conscientia transuersum vnguem non oportet discedere.

Pindarus.

Conscientia est diuinum testimoniũ, quod testatur de recte & secus factis, & admonet de pœnis, & iudicio Dei.

Plato.

Qui deprehendit in vita sua magnam iniustitiam, is non secus, atq; pueri crebro excitatus metuit, & viuit cum mala spe. At illi, qui nullius iniustitiæ sibi conscius est, semper dulcis spes adest, & bona senectutis nutrix.

DCLXIV. De Tolliano quodam seu fure.

TOllianus quidam seu fur cum ad locum supplicii duceretur, paulo post suspendendus, incidit in mulierculam quandam & lagana & placentas ad conuiuium quoddam genethliacon deferentem. Eam rogat, vt portiunculã sibi aliquam placentæ largiatur. Illa igitur frustum decerpens carnifici tradit, misero isti in os ingerendum. Quod quidem dum carnifex iste præstare conatur, trium iste literarũ homo auerso vultu bolum sibi datum respuit, inquiens: Derade prius & defrica cultello tuo farinam. Memini enim, me non parum quidem sæpe audire, farinam istam valetudini minime conducere, sed valde noxiam esse atq; exitiosam. *Ey Meister schabt erst das Mehl herunter, dann ich habe mein Lebẽlang gehört, es solle sehr ungesund seyn.* Huic respondet carnifex, si non ita velis vorare, vt tibi à me porrigitur, intermitte. Tune demũ laboras nebulo de curanda seruandaque valetudine tua? Si qua diuturna lucis huius vsura tibi cordi fuit, oportuit vtique picatas istas te manus

nus tuas à furtis abstinere atq; rapinis. *Du Schelm wiltus nicht also fressen, so magstus lassen, wiltu nū allererst nach Gesundtheit leben. Da du begerest lang zu leben, soltestu dein mausen vnd stelen gelassen haben.*

Videas Pythagoricos quosdam, quibus vsque adeo omnia videntur esse communia, vt, quicquid vsquam incustoditum nacti fuerint, id velut hæreditate obuenerit, æquo animo tollant.

Erasmus in Moria.

DCLXVII. *De alio quodam trium literarum homine.*

QVidam nobili genere natus homo, qui complures annos doloribus podagræ cruciabatur maximis, non procul à loco supplicii in furem quendam incidebat, iamiam in patibulum agendum. Hunc conspicatus adhuc admodum esse adolescentem, tum robusto etiam vegetoq; corpore præditum, tum vero pedum pernicitate valere, ita exclamauit: O adolescens, optarim equidem tuos mihi nunc pedes suppetere. Eo audito Tollianus respondet: Ego vero contra, generose domine, tuum mihi collum dari optarim. Quo quidem voto potiri mihi si liceret, patibulum equidem aut laqueum minime reformidarem, sed pendendo certe tecum certare paratus forem. *Iunckherr, hette ich denn ewern Halß, wolt ich mich vor dem Strick nicht förchten, sondern mit euch in die VVette hangen.*

DCLXVIII. *De alio quodam nebulone, furandi scientiam in artificiis manuariis numerante.*

IVuenis quidam vel puer potius, quippe qui nondum ex ephebis excesserat, nucesve reliquerat, ob insignia quædam furta in nundinis commissa,

ma-

magiſtratui ſiſtebatur. Eum prætor præſentibus aliquot ſenatoribus hanc in ſententiam alloquebatur: O te infelicem adoleſcentulum, qui quidem artificium manuarium didiceris plane nullum, vnde alere te poſſes, vitamque tolerare. Ego vero, reſpondet ille, cum didici, tum calleo etiam artem non ſolum bonam, verum lucroſam etiam quæſtuoſamque, quæ non vni modo mihi, ſed & vel decem aliis ſuſtentandis ſufficiat, ſiquidem mihi liceret ipſam illam per maleuolos quoſdam & aduerſarios meos exercere. Quinam ſunt igitur aduerſarii illi tui, inquit prætor, qui obſtant prohibentve, quo minus artem tu iſtam tuam tractes atque exerceas? Tu & tui ſimiles, reſpondet furax adoleſcentulus. Ego & mei ſimiles, inquit prætor? Quam igitur artem calles? Artem clependi reſpondit ille, qua quidem non eſt alia vlla compendioſior aut fructuoſior. Hanc quippe mihi per te tuique ſimiles exercere ſi liceret, næ ego non me ſolum, ſed alios etiam complures nullo negotio & quam liberaliſſime alerem. Malam vero peſtem nebuloni tibi, inquit Prætor. Non ego meique ſimiles, ſed ipſe DEVS lege Decalogi ſui VIII. vetat, vt ne fureris. Idẽ iubet vt veſcare pane tuo in ſudore vultus tui. Mãdat etiam Pſaltes, vt labore manuum tuarum viſtites. Præcipit item Apoſtolus, vt à furtis te abſtinens labores, operando manibus, quod bonum eſt, vt poſſis impartiri ei, qui opus habuerit. Idem vult cibum detrahi ignauis fucis, ac ocioſis nebulonibus. An nunquam tibi auditum eſt illud vetuſtate contritum noſtratum prouerbium? *Zum Müſſiggang gehört entweder groſſe Zinſe, oder hohe Galgen.* Hiſque dictis nebulonem in vincula coniici, ac non ita multo poſt ob multi-

plicia ipsius grandiaq; furta suspendi è medioque tolli iubet.

Si quis de paruis vult plura absumere rebus,
Quærere quam vigili sedulitate potest.
Is mendicando victum petet ostia pulsans,
Aut feret huic tristem crux laqueusq; necem.

Germanici Rythmi matris Philippi.

VVer mehr will verzehren,
Dann sein Pflug kan erehren,
Der wird zu letz verderben,
Vnd vielleicht am Galgen sterben.

Philippus in Epigrammat.

DCLXIX. *De alio quodam fure.*

MArpurgi olim fur quidam cum ad suspendium educeretur, diu conquestus est multumque iniuria se communi hac luce priuari, ex finibusq; humanæ naturæ exterminari, quod eo omnino sidere sit natus ac tempore, vt manus abstinere suas alienis à rebus nesciat, sed cogatur furtum subinde committere, vel, vt explicatius dicam, sit ad clependum à natura fictus factusque. Etsi vero pastor D. D. *Nicolaus Rodingus* nihil ad summam diligentiam reliqui faceret, isthanc vt illi opinionem ex animo euelleret, oleum tamen perdebat atque operam. Itaq; ad extremũ nonnihil excandescens hæc in verba erupit: *Heus bone vir, si tu quidẽ, vt falso somnias, ad furandum proseminatus es, natus es etiam ad subeundum suspendiũ. Mein Kerl bistu zum stelen geborẽ, so bistu auch zũ hangen geboren.*

Qua quidem voce misero illi linguam ita interclusit, vt fatui istius fati sui nullam deinceps mentionem amplius faceret, sed D. Pastoris admonitionibus & consolationibus acquiescens meritas pœnas æquo animo persolueret.

Sunt

Sunt, qui caussam mali huius reiiciant in nescio quam constellationem; sub qua sint nati in hunc mundum, cuis vi fatante ac necessitante, vt loquuntur, ad furandum sic impellantur, vt à furtis se cohibere nequeant. Et hanc impietatem debemus *Genethliacis*, qui stellis hoc tribuunt, quod pro sua qualitate & natura reddant hominem sub ipsis natum, vel furem, vel scortatorem, vel latronem, vel miserum & calamitosum. Hoc facit Venus, inquiunt, hoc Saturnus, hoc Mercurius, hoc Mars, &c. quasi de cœlo sit ineuitabilis caussa peccandi: quod quid est aliud, quam Deum cœli & omnium conditorem auctorem constituere omnis generis malorum, adeoque & culpabilem; Et interea hominem carnem & sanguinem, vermem ac putredinem, veluti per se insontem à culpa liberare? Sol, Luna, & stellæ ad hoc sunt in firmamento cœlesti, vt sint in signa & tempora, dies & annos, Genesis 1. cap. non vt ingeniis ac fortunis nostris dominentur. Quæ mala admittimus, peruersæ nostræ debemus naturæ, cuius malitia ex originali nostra corruptione in omnem carnem inde à primo nostro parente Adamo propagatur, non astris bonis Dei creaturis. Huc videlicet caussas peccatorum nostrorum referamus, quas nostra ipsorum socordia alimus ac prouehimus. Itaque coercendi sunt illi, qui, vbi propter furta sua corripiuntur, in hasce voces erumpunt: *Ich muß gestolen haben, es ist mir angeboren.* Si loquuntur de propensione ad furandū, agnoscendum quidem est, esse illam ex natiuitate carnis in cordibus nostris, quemadmodum & alia vitia: verum tantæ non est efficaciæ, vt nolentem & inuitum ad furandum cogat, sed coerceri potest, cumprimis mediante gratia DEI: deinde

disciplina & castigatione competenti: hacten
saltem, vt manus cohibeantur, ne res alienas sub
ripiant: deinde non est ex vi astrorum, sed quem
admodum diximus, ex corrupta nostra natura.

D. Musculus in Loc. commun. pag. 107. *&* 108

Loriotus Iureconsultus censuit, stellas volunta
esse maleficas, & dixit, Deum in extremo iudic
stellas puniturum esse, præcipue autem Marte
quod bella mouisset.

DCLXX. De Præcone quodam Euangelico.

VErbi quidam diuini præco sacram cœnam ip
natiuitatis CHRISTI festo celebraturus,
num ad fenestram hypocausti sui in vrceo reli
quebat. Quod enim incredibilis tum esset vis f
goris, veniebat illi in mentem subuereri, ne n
illud continuo in templum delatum congela
Cum igitur ipsius & vxor & famulæ concioni
teressent sacram synaxin percepturæ, filii pasto
quinque paruuli adhuc, & rerum imperiti, ad a
phoram istam conuersi omne vinum exsorb
exhauriuntque. Quamobrem cum pastor fin
concione æditüo mandaret, vt vinum domo
ferret, inuenit illius filios partim cantillantes, p
tim saltantes, partim vero vino somnoque sep
tos, vrceum omni falerno epoto exsiccasse. Qu
ille vacuum & inanem in templum deferens
cerdoti rem omnem exponit. Is non aliter stup
it, quam qui Iouis ignibus ictus viuit, & est v
nescius ipse suæ.

Ad extremum tamen ad sese rediens, hanc
rationem verba facit ad populum: Quanta n
frigoris sit magnitudo, viri fratres, nemo profe
vestrum est, quin sentiat. Proinde mihi faciend
putaui, domi vt vinum celebrandæ cœnæ domi

cæ emtum in hypocausto relinquerem: ne, si illud meum illico in templum deferrem, fortasse conglaciaret, suoque algore dentes vestros palatumque læderet. At vero dum vobis consulere studeo, me ipse, heu! eo perditum. Nam liberi mei, quorum & infantia & insipientia explorate vobis cognita est, amphoram hanc ita exinaniuerunt, vt ne guttula quidem vini, vti videtis, in eo resideat. Reliquum igitur est, vt aut cœnæ dominicæ celebrationem extraham ad crastinum vsq; diem, dum aliud vinum emam, aut sicera certe, quæ admodum mihi generosa est & præstans, in præsentia illam administrem. Proinde vestrum fuerit, optimi amici, eligere, vtrum cœnam in crastinum vino percipere malitis, an vero nunc sicera mea, quæ vino mehercule bonitate & suauitate sua nihil concedit. Rusticis porro respondentibus vno ore omnib9, explicatum sibi esse, *Domino Hermanno* perbonam esse siceram, eamque velle ab ipso nunc adhiberi in cœnæ dominicæ administratione, ille morem ipsis gerens, allata mox sicera mustove piraceo, cœnam Domini, ita vt rusticis placebat, celebrauit.

DCLXXI. De Serapione.

SErapion quidem erat apud nos fidelis senex, qui diu quidem inculpate vixerat, in persecutione vero ceciderat. Hic sæpenumero recipi pecierat, verum nemo illi attenderat; Sacrificauerat enim. In morbo autem constitutus, totum triduum mutus, & sensuum facultate destitutus mansit. Post vbi quarto die nonnihil conualuisset, nepoti ex filia ad se vocato dixit: Quousque, ô fili, detinetis me? Obsecro properate, & me velociter absoluite. Voca ad me aliquem ex Pres-

byteris. Quibus dictis iterum obmutuit. Cucurrit puer ad Presbyterum. Erat autem nox: Presbyter ægrotabat, ideoque ire cum puero non poterat. Quoniam vero mandaueram morituros, si petant, & maxime si etiam antea suppliciter petierunt, admitti debere, vt spe bona fulti migrent, parum eucharistiæ puero dedit, iussitque vt id infunderet, & in os senis instillaret. Puer redit afferens eucharistiam. Quum autem è vicino esset antequam ingrederetur, rursus *Serapion*: Venis, inquit, fili? Presbyter quidem venire non potest, tu vero confestim facito, quod ille præcepit, meque dimitte. Infudit puer, ac simul ori senis instillauit. Qui quum parum gustasset, mox spiritum reddidit. *Eusebius libr. 6 cap. 44. Citat D. Musculus in Loc. comm. pag. 370.*

DCLXXII. *De reliquiis quibusdam, vtpote brachio D. Antonij, & cerebello D. Petri.*

IN hac ciuitate habebatur, vt ferebant, brachium *D. Antonij*. Cum theca inclusum erat, omnes ipsum exosculabantur & adorabant: cum productum est in medium, cerui pedem esse compertum est. Ad maius altare aliquid erat de cerebello *D. Petri*. Quamdiu id inclusum fuit, nemo dubitabat: fuisset enim blasphemia titulo fidem non habere, sed cum excussus est nidus & accuratius obseruatus, repertus est pumex.

Iohannes Caluinus in admonitione de reliquiis.

DCLXXIII. *De Tilemanno Heshusio.*

QVum nouitium adhuc agerem Theologum, mihiq; cum Comite Palatino & Duce Bauariæ ad comitia eundum esset, equidem singularem ac prope incredibilem animo capiebam voluptа-

luptatem, posteaquam intelligerem, primum publicarum literarum caput de religione agere, vt nimirum perniciosa religionis dissidia controuersiæque ad normam seu præscriptum verbi diuini & ventilarentur & componerentur. In magnam namq; continuo spem erigebar futurum, vt Germaniæ proceres tandem, aliquando ad meliorem sese frugem reciperent, ad sanitatemq; redirent, atque adeo primum omnium regnum cœlorum quærerent. Cæterum cum in consilium iam iretur, ac deliberationes susciperentur, vna politica caussa post aliam tractabatur. Hic enim Princeps hoc, ille aliud postulabat. Huius vrbis hæ, illius aliæ afferebantur querimoniæ. Quid multis? prora & puppis comitiorum istorum erat imperandæ & exigendæ pecuniæ. Vt primum hac de re inter imperii proceres conuenit, rumor percrebuit, singulos parare abitum, comitiaque esse soluta. Equidem animo mirum in modum suspenso atq; anxio diu multumq; exspectaueram, ecquando de religionis nostræ controuersiis explicandis & cōponendis haberentur deliberationes, eaque de re diligenter studioseque percontabar. Cæterum id ego responsi tuli, istud negotium reiectum esse ad proxima comitia, hoc est, Kalendas Græcas, ita nimirum comparatum esse cernimus, vt regnum Dei non solum post principia collocetur, sed perpetua prope obliuione sepeliatur. Quam bene vero istuc nobis vertat, res ipsa clamat. Quandoquidem Deum ipsiusque regnum post fornacem facessere iubemus, atque ipsum pro nihilo putamus, suam quoque benedictionem nobis subtrahit, sic quidem, vt actiones nostræ speratum finem non sortiantur, sed in nihilum fere occidant,

Heshusius Postill. suæ pag. 340.

DCLXXIV. *De studioso quodam, qui ex lethali vulnere accepto, morbisque inde consecutis, omnium literarum memoriam amiserat.*

INtegra fide auditoribus narrantem audiuimus *Guilielmum Rondeletium Medicum Monspeliensem* de studioso iuuene, qui illic noctu oberrans in sicarios casu incidit, & vulnere lethali accepto punctim alterutro oculorum quoq; cæsus est. Multis itaque, vt par est, morbis conflictatus, vbi diligenti solicitaque medicorum industria ad sanitatem reuersus esset, qui ante in artibus, scientiis, imo medicina ipsa non vulgares fecerat progressus, tanta obliuione correptus est, vt omnia, quæ ante norat didiceratque, memoria exciderent, & tanquam letheo amne exhausto, omnia mentem effugerent, vsque adeo, vt balbutientium instar infantium Lutetiam regredi, & prima pueris tradi solita elementa denuo discere coactus fuerit. Hoc vti rarum, ita vere admirationem parit.

Thomas Iordanus cap. 2. Tract. 2. de pest. phænom.

DCLXXV. *De quodam prouidentiæ diuinæ nimium tribuente.*

TVrpiter aliquando hac CHRISTI Saluatoris nostri doctrina: *Ne sitis solliciti*: nebulo quidam abusus est, ita inquiens: magnifice vero presbyter noster Deum de sua erga mortales beneficentia prædicauit. Itaque ego nunc periculum faciam, vtrum DEVS opiparo aliquo seu prandio, seu cœna me refecturus sit. Quod si vero ille famelicum me hic reliquerit, næ ego Sacerdotem nostrum & manifesti mendacii coarguerim, & ei itemque in posterum fidem plane omnem derogaue

gauerim. Nec mora ſtatim ſub pyro recubat, ambroſiam nectarque exſpectans. Cæterum cum neque ientaculum, neque prandium, neque merendam acciperet, omnis illi ſpes in cœna repoſita erat. Appetit & hæc, ſed ſine omni omnino ciborum apparatu. Nihilominus tamen trantiſper ſibi iſtic durandum eſſe cenſuit, dum nox accederet. Qua quidem appetente, cum admodum iam eſuriens, domum ſe recipere cogitaret, ecce tibi ventus ſatis vehemens exoritur. Vnde ſpes illi iniicitur, futurum vtique, vt, quemadmodum Iſraëlitæ in deſerto, ſic ipſe etiam ſub hac pyro perdicibus paſceretur. Proinde, quantum quidem poteſt, & ſuſpicit & ſperat. Ecce autem tibi, cum ventus pyrum iſtam etiam atque etiam impelleret concuteretque, ac quidam à prætereuntibus aliquando pyrorum deiiciendorum cauſſa lapidem ſatis ponderoſum in eam coniecisſet ramo incumbentem, is nunc delabitur, ac recta in iſtius nebulonis os fertur, ita quidem, vt illi dentes aliquot partim excuteret, partim etiam labefaceret. Quo quidem facto exclamat ille: Vah alme DEVS, quam durus tibi ac lapidoſus eſt panis! Conſtat nimirum diu eſſe, cum quidem pinſueris. *O du lieber GOTT, wie haſtu ſo hart Brodt, es muß leiden lange ſeyn, daß du gebacken haſt.*

DCLXXVI. De Philippo Melanchthone.

IN nuptiis *Domini Pauli Eberi Domino Philippo* partes hoſpitibus gratias agendi demandabantur. Quas quidem hanc in rationem obiuit. Noui equidem Tubingæ, inquit, Diaconum quendam, qui quidem hunc ad modum concionem auſpicari ſuam ſolebat. Cum inuitus ego audior, tum dolens etiam concionor. Studebo igitur breui-

tati quam maxime potero, præpositurus mih
lum ipsum imitandum, hisque subdit: *Magn*
Domine Rector, sponsus gratias vobis agit, c
comparuistis, rogatque, vt, quæ apposita sunt
que bonique facere, & ad cœnam huc redire
dedignemini. *D. Matthesius concione 12. de Lut*
habita, pag. 139.

DCLXXVII. De Ætnæ incendio facto Anno 1
memorabilis & horrenda historia.

ILlustrissime Domine, superioribus diebus, d
hic apud Catenam negocior, mercator quid
Siculus hinc Messanam XXI. Martii proficisce
eius diei vespere apud *Taurominium* diuertit.
de mane diei sequentis iter suum pergens, n
longe ab oppido obuios habuit circiter dece
vt illi tum videbatur, fabros cementarios c
suis ferramentis, qui rogati, quo tenderent, a
bant, se *Ætnam* (vulgus *Mongibellum* vocat) p
tere: nec multo post in parem eiusdem gene
numerum incidit: qui & ipsi interrogati respo
derunt, quod priores: se à mancipe suo in Ætna
ædificii cuiusdam gratia missos: rogati, que
mancipem dicerent, aiunt, illum modico inte
uallo sequi, pauloque post offendit in itinere v
rum statura supra vulgarem modum procera, c
ma simul & barba perquam prolixa, & quou
coruo nigriore. *Vulcanus* videri poterat, si claud
fuisset. Is nulla salutatione præmissa, rogat neg
tiatorem, an per eam viam suas operas vidisset, r
spondit, vidisse quosdam, qui se in Ætnam ædi
catum ire dicerent, verum nescire, cuiusnam e
sent operæ: quod si ipse architectus esset, cupere
cognoscere, quid ædificii animo destinasset, a
qua ratione id aggressurus esset, toto monte al

as

adhuc niue operto, vt vix ab expedito viatore permeari posſit. Tum ignotus ille architectus ait, ſibi & artem & vires ſupereſſe ad hoc atque etiam longe maius, ſi liberet, perpetrandum: crediturum eum breui ſuis oculis, qui nunc verbis ipſius parum fidei haberet: & cum dicto in auras euanuit. Quo facto hominem tantus de repente horror inuaſit, vt minimum abfuerit, quin ibi in veſtigio exſpirarit: ægreque retro ad oppidum attonitus ac totus tremens reuerſus, rituque Chriſtiano apud ſacerdotem confeſſus, denarratoque viſo, eadem die ſub veſperam ex hac vita emigrauit. Noctis, quæ ſecuta eſt, initio 23. Martii cum terræ motu & ingenti ſtrepitu è vertice montis Ætnæ, qua Orientem ſpectat, ingens vis erupit, magnoque impetu verſus ortum Solis ferebatur, ita vt Clerus ac populus *Catanenſis* pauore conſternatus, in ædem diuæ Agathæ, ad opem diuinam ſuppliciter implorandam, concurreret: vnde mox ſupplicationis pompa cum magno fletu, cumque pſalmodiis & precationibus, ac iugi inclamatione miſericordiæ, campanis interim lugubre tinnientibus, ducta eſt vſque ad ædem *Virgini annunciatæ* ſacram. Mirum dictu priuſquam abſolueretur ſupplicatio, cœpit incendium decreſcere, breuique poſt tempore videbatur omnino exſtingui. Mane ſequentis diei nudipedales ſupplicationes ſunt inſtauratæ: & vrbs populariter pietatem complexa, in ieiuniis ac precationibus perdurauit vſque in diem dominicam, in qua vniuerſa plebs ad euchariſtiæ ſacratum epulum concurrit: magnuſque numerus virorum, qui acerbiſſimis ſimultatibus diſſidebant, vltro condonatis offenſis in gratiam rediit, tanto affectu, vt capitales modo inimicos videres in mutuos,

amplexus & oscula ruere : idemque & in
eius insulæ locis passim factitatum est. N
quæ dominicam eam insecuta est, ineunte, r
maiore, quam ante, cum strepitu ac terræ n
eiusdem montis vertex, sed iam meridiana
gionem versus, late ignibus colluxit, adeo v
millia passuum continuum occuparet ince
um, vsque ad diui Leonis cœnobium in eo
monte situm, quod ad sextum decimum lapi
à Catana abest: videbaturque in ipsam vr
maximo cum impetu ferri, vt omnes certissi
iam exitium sibi impendere putarent: Rursus
dipedum agmina cum fletu ac miserabili vlu
mille passus extra mœnia supplicabundi pro
ferunt ad ædem Iesu matri sacram: creditum
clementissimum DEVM pietate ac precibus
puli sui motum ignem prohibuisse: atque ita
cato in præsens numine reliquum eius noctis
pulus prostratus in faciem in pauimento eccl
diuæ Agathæ orando transegit. Vbi vero di
luxit, missi publice, qui rem propius inspicer
retulerunt, dictum diui Leonis monaster
cum adiectis hortis ita præterita nocte exust
vt ne vestigium quidem vllum reliquum fu
Tum cognito, periculum desiisse, bona pars
tatis ad rem per se explorandam procurrit: &
ter alios etiam ipse cognoscendi studio vsqu
crateres Ætnæ penetraui. Hi sunt specus in m
tis vertice cum sonitu continuo ignem eiect
tes, specie vitri in fornace liquentis: quæ mat
mox frigefacta in saxum duratur, quibusdam
cis etiam decem palmorum crassitudine, ita in
perficie planũ ac purum, vt spectantes ad su
ambulandum inuitet, sed sub eo latet riuus ig
us, qui postquam aliquam longe à crateribus

al

alueo profluxit, ſciſſus deinde in duos ramos, altero verſus Paternum, quod vocant, altero verſus vrbem fertur, qui hodie ad tredecimum ab oppido lapidem acceſſit, ſatiſque lente procedit. Obſeruatum enim eſt, diei & noctis ſpacio paulo plus trecentos paſſus promouere: Et hodie quatuor mill. paſſus ab agro Catanenſi abeſt. Nihilominus ciuitas adhuc in ieiuniis ac ſupplicationibus perſtat, continuis votis diuinam miſericordiam ſolicitando, vt tandem placatus minas auertat. Illud auſim affirmare, non eſſe hodie alium in orbe populū, qui plus pietatis præ ſe ferat, adeo vt, cum prius fugam adornare cœperim, nunc confirmatus ea pietate meliora ſperem: mutatoque animo, in omnem euentum hic perſeuerare decreuerim. Vale.

Acceſſit opuſculo, quod continet exemplum proteſtationis, qua Cæſarea Maieſtas apud Romanum Pontificem, Collegiumque Cardinalium, & legatos Regum ac Principum, atque alios complures viros tum eccleſiaſtica, tum ſeculari dignitate inſignes vſa eſt, & hiſtoriam de clade Turcarum à *Sofi* accepta, & de Perſarum præſenti imperio, quæ omnia ex Italico in Latinum transſcripta ſunt.

DCLXXVII. *De Iohanne Rhodo.*

CVm *Rhodi* phrontiſterium Pædagogéo Marpurgenſi contiguum eſſet, pueri ſeu neceſſitune nonnunquam adacti, ſeu petulantia atque nequitia inſtigati, aluum non parum quidem ſæpe in eo exonerabant. Quod quidem Rhodo cum ſtomachū faciebat, tum vero nauſeam etiam inter loquendum mouebat. Itaque ſæpenumero de hac ipſorum inciuilitate vehementer apud Pædagogéi

gogéi præfectos seu præceptores conquerebatur, obnixe eos rogans, vt istam illorum petulantiam coercerent. Illi autem ei respondebant, se non posse promiscue in quosuis suos discipulos eo nomine animaduetere, quod si vero istius sceleris auctorem sibi indicaret, operam se daturos, vt ne ille impune hoc ipsum auferat. Atque hoc quidem responso sæpe illum protelabant. Ecce autem tibi tandem aliquando puer quidam ibidem aluum exonerat. Cæterum cum charta, cui nomen suum forte fortuna inscripserat, podicem extersisset, Rhodus hanc cum auide tollit, tum etiam ocyus ad ludimagistros perfert: eosque ita affatur: Deprehendi tandem aliquando nebulonem istum, qui meam mihi scholam permerdare consueuit: En enim vobis codicillos hosce illius, quos & manu sua subscribere, & suo sigillo (ita repurgamentum ani appellabat) obsignare non erubuit: *Sagte, da hab ich Brieff vnd Siegel.* Facite igitur, vt tale de ipso supplicium sumatis, quo cum ipse, tum alii etiam ab hoc tam impuro scelere deinceps abstineant. Hæc ipsius tam vehemens atque adeo demonstratiua querela & accusatio ludimagistris quidem risum, at vero misero isti lachrymas excussit, cum corium ei tam fieret maculosum, (vt Plautus in Bacchidibus *Actu* 3. *Scen.* 3. inquit) quam est nutricis pallium, eaque corporis parte pœnas penderet, qua toties peccauerat. Nihilo tamen secius Rhodus auditorium suum ab excrementis huiusmodi sartum tectum non retinuit: sed longe fœdius illud postea permerdabatur. Hoc tamen ad vnum omnes callide cavebant, ne quando ex anitergiis suuis pateret, quod *Rhodi* officinam isto pacto stercorassent.

DCLXXIX. *De Dionysio Melandro.*

IAM à multis inde vsque annis grauis est inter *Theologos*, *Iurisconsultos & Medicos* controuersia, ecquis ipsorum alteri præstet: Hæc eadem Marpurgi olim in quodam conuiuio disceptata fuit, cui hi interfuisse perhibentur: *Doctor Sebastianus Nutzenus, D. Antonius Niger*, *& Iohannes Draconites*. Hi enim diu multumque περὶ τῆς facultatum istarum πλεονεξίας, & cuinam primæ inter illas deferendæ partes essent, inter sese digladiabãtur. Cum autem *Nutzenus* iuris scientiam summis ad cœlum vsq; laudibus extulisset, *Niger* vero rei medicæ primas deberi multis demõstrare studuisset, *Draconites* itemque Theologiæ studiũ suis laudibus &elogiis, quantum omnino poterat, ornasset, *Dionysius Melander*, auus me9, qui eidem tum conuiuio interfuit, dissidium hoc ipsorum ceu Palæmon quispiam, ioco admodum festiuo composuit, hanc in rationem verba faciens: Non est, amici mei, quod tantopere quisq; de artis suæ præstantia ac principatu pugnet. Etenim vix lacti lac tam simile est, quã hæ sunt inter se artes. Singuli namque circa purgationes sumus occupati. *Medici* nimirum ventres seu corpora hominum purgant, noxios inde pestiferosq; humores educendo: *Iureconsulti* vero dant operam, vt eorundem loculos atq; crumenas purgent & euacuent, suas autem quam turgidissimas efficiant. *Theologi* contra eam in cogitationem atq; curam incumbunt, quemadmodum animas hominum perpurgent, hoc est, piis atque iustis correptionibus emendent, in vitamq; reuocent. Quo illi audito cum contentionibus mox suis finem imposuerunt, tum vero risu plane syncrusio *hunc Dionysii* iocũ sunt prosecuti.

De

DCLXXX. *De eodem.*

PErinde vt canes à vino, ſic idem à cereuiſia a horrebat, ac, quod dictu mirum ac forta à vero alienum iudicari queat, ad tres cereui guttas vix deguſtatas, vtroque ſtatim pede ſa igni corripiebatur, vt huius potus abſtinentia n turæ magis eam reſpuenti, quam delicato po lo videretur aſcribenda. Euenit autem, vt, cu *Mundæ D. Coruini* filiæ nuptiis intereſſet, ſolito t ſtior eſſet: Itaque & Sponſi & Sponſæ propinq & item alii, qui & aſſidebant, ſubinde moneba vt frontem tandem aliquando exporrigeret. horum monita cum nihil fere reſpondiſſet, ta dem eum acceſſit *Coruinus* ipſe, orans, vt hilare ſe præbeat. Tum *Dionyſius*, talem ſi vis vt me pr ſtem, fac vt mihi des lætitiæ materiam: *gib mir V ſach darzu.* Quo quidem potum ſuo ſtomacho p latoque conuenientem, vinum nimirum, por gendum ſibi eſſe, innuebat. Cui mox morem g rens *Coruinus*, & vinum affatim appoſuit, & po lum capaciſſimum vino plenum *Dionyſio* præ bit, & ea ipſa re effecit, vt ſingulari decentis la tiæ iucunditatiſve exemplo cæteris conuiuis pr iens, perquam ſeſe hilarem exhiberet.

DCLXXXI. *De Philippo Melanchthone.*

ERat *D. Philippus*, id quod omnes non modo h mines, ſed & pecudes norũt, quouis oleo, qu eſt in prouerbio, tranquillior. At vero cum pub co in examine quendam ad munus eccleſiaſticu aſpirantem interrogaret, *quid peccatum eſſet ven le*, iſque reſponderet, *quod veniam meretur*, ita fuit accenſus, vt huic continuo colaphum in os i fregerit, ita quidem grauem, vt cum per os, t etiam nares cruorem eiiceret. Cæterum cum

ia

iam nonnihil deferbuiſſet, reliquos dominos examinatores ſic eſt allocutus: Si hic quoque peccatum aliquod meum interuenerit, veniale id ſit oportet, egoque veniam merebor, innuens, iure hunc à ſe aſinum percuſſum eſſe.

DCLXXXII. *De quodam Meticuloſo.*

WIttembergæ quidam, muneri propediem eccleſiaſtico præponendus, examinis aleam de more cum ſubiret, valde ſe turpiter dedit, atque adeo omnibus oſtendit, hoc ſe ad munus tam eſſe aptum, quam eſt aſinus ad Gram. Itaque à domino Philippo publice reiectus tum fuit. Id noſter hic admodum dolenter ferens, cœpit, cum per omnia ſacra obteſtari, hac vt tam inſigni contumelia ne afficeretur, ſe enim minime tam eſſe rudem, quam illis quidem videatur, præpediri autem pudore quodam ſubruſtico, innatoque quodam animi timore, quo minus ea, quæ optime memoria ſcientiaque complectatur, proferre queat, inquiens, *domine Præceptor*; Profecto ego ſum ſatis doctus, ſed nimis ſum timax. Tum *Philippus*: Nihil dicis aſine. Es enim, quemadmodum audio, *non tam timax, quam ignorax*. Atque his quidem fucum protelauit.

DCLXXXIII. *De inepto quodam Cunczionatore.*

NImis ſibi multum Concionatores quidam in explicandis ſacris literis promittere videntur, cum quoſdam locos ita omnino, vt in buccam ipſis venerit, explicare audeant. Quod vt ne in obſcuro lateat, vel hoc ioco perſpicuum fiet. Paſtor quidam, depaſtor propemodum dixeram, vt alicuius ſibi apud promiſcuam multitudinem erudi-

eruditionis opinionem conciliaret, *Ionam* Prophetam explicandum ſuſcepit. Vidit ergo ſibi ante Prophetæ etymon excutiendum eſſe, quam ad huius hiſtoriam enarrandam deſcenderet. Multum enim intereſt ſcire, quis ſit, qui vocetur, auctor ille, vnde ſortitus nomen ſit, quem interpretandum ſumſeris. Itaque ſic quidem auditores ſuos eſt affatus: Multum quidem in indagando huius vocis etymo ſtudii atque operę poſui, ad extremum tamen conſultis & Hebræis, & Græcis, & Latinis interpretibus inuenio, *Ionæ* vocabulum Germanicum, idque compoſitum eſſe, atque adeo originem habere ab euentu. Cum enim præceps in mare ſit actus, ſic equidem illud explicauerim, *Io*, id eſt, perquam, & *naſʒ* hoc eſt, madefactus. Quod perinde eſt, ac ſi dicas, perquam ſane madefactus, *Ionas, das iſt, er war io naſʒ, es war kein drocken Faden an ſeinem Leibe.* Hoc igitur verum Prophetæ huius etymon eſſe, mihi Iouem lapidem iuranti credite. Id quod etiam imperitæ multitudini facile perſuaſit.

DCLXXXIV. De Hermanno Buſchio & Franciſco Lamberto.

QVod de *Franciſco Lamberto* in medium nunc profero id equidem minime omnium calumniandi ſtudio à me ſit. Tanti quippe hominem ob ſingularem eruditionem commemorabilemq; pietatem facio, quanti haud ſcio, an quemuis alium. Is autem cum vniuerſæ Gallorum genti innato edacitatis morbo laborabat, tum etiam aliquanto ad rem erat attentior, tum deniq; nimis facile iis, quæ vulgo ſpargerentur, fidem adhibebat, eaque porro magno conatu paſſimque diſſeminabat. Idem quandiu *Marpurgi* quidem ætatem age-

gebat, ſingulis fere nundinis *Francofurtum* proficiſcebatur, eoque ab *Hermanno Buſchio tria M.* cognominatus per iocum fuit. Aiebat enim, *Lambertus noſter Francofurtum* nunc ſe confert, vt iſtic vel *manducet*, hoc eſt, gentilium ſuorum atq; prædiuitum mercatorum menſas conſectetur, vel *mendicet*, hoc eſt, typographos aliquo argento emungat, vel denique vt *mentiatur*, hoc eſt, vt deinceps huc reuerſus paſſim ea mendacia hic diſſeminet, quæ vel de Gallorum Rege, vel de Allobrogum Duce iſthic à mercatoribus eius exhilarandi cauſſa conficta ſunt, diſſeminet. At hoc quidem ipſe *Buſchius* illum haud diſſimulauit, ſed aperte in faciem, iocoſe tamen, dixit, inquiens: Ego vero *Lamberte te tria M. appellare* conſueui, propterea quod animaduerterim, te quidem, quoties *Francofurtum* proficiſcere, velle iſtic vel *manducare*, *vel mendicare, vel mentiri* huc ſcilicet reuerſum.

DCLXXXV. *De Pfaffo quodam, Latinæ linguæ ignaro.*

QVi linguam aliquam, qualis ea cunque ſit, non exacte tenent, ii quidem, ſi me audient, patria popularique contenti, ab aliis caute ſe abſtinebunt. Si enim ſermone parum ſibi cognito exploratoque vti omnino voluerint, aliis quidem ludos pulcerrimos facient, at vero ſeipſos totos deridendos exſibilandoſque propinabunt. Id quod ex eo, quem ſubiiciemus, ioco planum perſpicuumque fiet. Noui indoctum quendam, atque adeo inglorium Pfaffum, qui cum in publicis nuptiis literatis quibuſdam hominibus aliquando aſſideret, teneri non potuit, vino præſertim nunc incaleſcens, quin Latine quippiam garriret, ſuamque (ſi diis immortalibus placet) in

hoc

hoc doctrinæ genere scientiam ostenderet. C
rum cum diu multumque tacitus secum mec
retur, ecquid potissimum in medium profe
ecce tibi diuina percommode virgula accidit
canes sub mensa mutuis morsibus digladiare
Itaque occasionem sibi datam ratus ostende
se quoque Latine nonnihil didicisse, mox infi
wie beissen sich die Cani vnter dem Tische. Ecce v
hac vocula asinus iste putidissimam suam ins
am fœdissime, non sine aliorum immodico
in apertum protulit. Quidam enim ita illi resp
debant Habent nimirum canes hoc in more p
tum, vt, quoties canem aliquē in balneo esse,
vt planius apertiusque dicamus, Saulem quen
am inter Prophetas versari animaduertunt, t
es infestissimis animis concurrant. Implacat
me videlicet ferunt τὸν ἐν βαλανείῳ κύνα; Alij
tem hanc in rationem onagrum istum alloc
bantur: Molesta quidem nobis istæc canum m
dacitas est: at multo mehercule molestius, ita
dire te asinum rudentem. Quanto igitur satiu
rat, sese, iuxta prouerbium, intra suam cuticu
continere, quam suo sese iudicio tanquam
cem prodere. Recte diuinus Salomon: Stultus
cens. *Ein Narr wann er schwiege.*

DCLXXXVI. De Studioso quodam ad Magistri gradum adspirante.

VSque adeo nonnullos τῆς φιλαυτίας mor
de sanitate menteque deturbat, iis vt hon
bus ornari afficique gestiant, quibus quiden
omnes partes indigni sunt. Patet id quidem ex
quod nunc subiiciemus. Annis abhinc aliq
quidam *Lutetiæ Parisiorum à Petro Ramo* petiit
in collegium Doctorum, quos Magistros appe

nus, cooptaretur. Annuit ille scilicet: verum hac onditione, vt examinis aleam prius & subeat & ustineat. Accipit ille conditionem hanc. Itaque examini dies dicitur; Quo appetente, magistrandus præsto est. Interrogatus autem à Ramo, quot essent cœli? suspexit diu multumque; ad extremum autem sic respondit. *Domine, ego credo, quod sit tantum vnus.* Quo audito responso omnes propemodum examinatores risu emori, hominemque hortari, disceret prius Grammatica, quam ad tantos quidem honores aspiraret. Profecto magistrum esse non est de nihilo. Hoc autem nomine nemo dignus est, nisi qui tanti honoris nomen sustinere potest.

DCLXXXVII. De alio quodam.

Erunt *VVittembergæ* quoq; ad hūc eundem honorem quendam contendisse olim. Cuius cum maior esset inscitia atq; ruditas, quam vt admitti vel posset, vel deberet à *domino PhilippoMelāchthone* reiectus repudiatusq; fuit. Id quidem noster hic admodum dolenter tulit, ideoq; ad pedes *Domini Philippi* prouolutus, hanc in rationem ei supplicauit: Obsecro te per misericordiam Dei, vt me Magistrum crees, semel atq; iterum ac sæpius multis cum lacrymis hæc sua vota repetens. Itaque tandem aliquando *Philippum* exorauit, qui ita socium hunc Dei erexit: Agedum futurus igitur es Magister misericordiæ. Id ille nomen deinceps obtinuit, vt vulgo *Magister Misericordiæ* appellaretur.

DCLXXXVIII. De Michaele quodam, caligas suas permingente, cum pro gradu Magisterij impetrando publice disputaret.

PVdendum mediusfidius, ambitionem tantum in quibusdam valere, vt ad ea aspirare eos cogat;

magiſtri noſtri ſalutantur, in quo quidem nomine tale quiddam ſubeſſe putant, quale eſt apud Iudæos τετραγράμματον. Itaque nefas aiunt eſſe MAGISTER NOSTER ſecus quam maiuſculis literis ſcribere. Quod ſi quis præpoſtere Noſter Magiſter dixerit, is ſemel omnem Theologici nominis peruertit majeſtatem.

Eraſmus in Moria.

DCLXXXIX. *De Euricio Cordo.*

VEnit *Euricius Cordus* aliquando in molam quandam. Hic cum porcum admodum pinguem atq; obeſum conſpicaretur: Vtinam, inquit, omnes mei pulices huiuſmodi eſſent! Optabat nimirum totidem tamq; obeſos porcos, quot alioqui pulices ſuo in cubili alebat, ſibi eſſe. Verum hoc ſuum votum mox cum reprehendit, tum etiam correxit, inquiens: Vah ſtultum votum, mihique haud dubie peſtem exitiumq; allaturum, ſi ea quidem potiri me contingeret! Etenim ſi tales pulices haberem, me quidem miſeris modis, meo ipſius in lecto, & dilaniaturi & pedibus protrituri ſunt. Cum igitur ea non parum quidem ſæpe non optemus tantum, ſed etiam à Deo petamus, quæ parum nobis conducant, ſatius mehercule eſt ea nobis denegari, quam concedi. Id quod Plato quoque homo à noſtra religione alienus intellexit, inquiẽs *Iupiter Rex, optima nobis & vouẽtibus & non vouentibꝰ tribue: mala autẽ poſcentibus quoq; abeſſe iube.* Iſraëlitis certe conducibilius fuerat non exaudiri à Domino, quam cum carnibus eius indignationem vorare. Præclare igitur Vives in introductione ad ſapientiam: Nos pueri (*wir Narren*) & meliorum rerum inſcii, quæ damnoſiſſima ſunt, deflemus non dari tanquam vtiliſſima: quæ

vtilissima, horremus, ceu impense damnosa, vt nihil sit nobis sæpenumero pestilentius, quam fieri nos votorum nostrorum compotes.

DCXC. *De eodem.*

SCiolus quidam orationem quandam, qua somni laudes decantabat, composuerat. Hæc quidem ita philauto huic placebat, vt penitus in animam induceret eam memoriæ posteritatique commendare. Ne vero docti alicuius viri calculo non approbaretur, *Euricium hunc Cordum* accedebat, magnopereq; rogabat, vti suo quodam elogio orationem hanc suam & ornaret, & item commendabiliorem efficeret. Dat fidem *Euricius* facturum se id ipsum, hac lege, vt prius orationem perlegat. Quid multa? euoluit hanc, ad extremumque hanc ei hederam appendit:

Tam bona laudati sunt hic encomia somni,
Vt dormituriat, qui semel ista legit.

Quo quidem carmine tametsi *Euricius* salse somniatorem istum rideret, se tamen mirifice commendari putauit: ideoque orationem istam suam hoc cum elogio typis describendam curauit.

DCXCI. *De Iohanne Rhodo, & Lamberto quodam.*

QVum Rhodus hic Medicinam in Academia Marpurgensi profiteretur, in pædagogéo hypodidascalum agebat Lampertus quidam monachus exiticius homo non tam doctus, quam arrogans atq; superciliosus. Is indiuiduus fere comes Rhodo adhærebat, haud quidem, vt rei medicæ cognitionem aliquam ab eo hauriret, sed vt cum ipso perpotaret, eumque argento emungeret. Hic quidem Lambertus statim vt Rhodi ædes ingrediebatur, omnes cantharos, qui vel ad fenestram

vel in menſa, vel etiam in ſcamno collocati erant, diligenter inſpiciebat, & ſi vini quippiam in his reſidebat, id omne elambebat. Tulit hoc ipſum indignißime Rhodus; Itaq; guloſi hominis in gluuiem tandem aliquando compeſcendam eſſe cenſuit. Ne multis: Vinum colocyntide idque genus aliis vehementißime purgantibus diluit. Quare claudicans hic equus (ſic enim vulgo iſte appellabatur) eodem die Rhodum reuiſens, pro ſuo more iterum cantharum inſpicit, cumque vino illum repletum eſſe videt, elambit. Vnde non ita multo poſt tanta ventris tormina patitur, vt pronus humi ſeſe proſterneret, vnguibus tellurem ſcalperet, itq; adeo ſibi moriendum eſſe omnino putaret. Hac potione Rhodus effecit, vt ſuum deinceps vinum retineret, neque Lambertus iſte illud, ita vt facere conſueuerat, elamberet, elamberet autem? imo ne pitiſaret aut deguſtaret quidem.

DCXCII. *De Theologis quibuſdam, ineptis diſputationibus, iocus ex Moria Eraſmi.*

IPſa (ſtultitiam loquentem introducit) nuper interfui diſſertationi Theologicæ; Nam id facio frequenter. Ibi cum quiſpiam exigeret, quæ tandem eſſet diuinarum literarum auctoritas, quæ iuberet hæreticos incendio vinci magis, quam diſputatione reuinci, Senex quidam ſeuerus, & vel ſupercilio teſte, Theologus, magno ſtomacho reſpondit, hanc legem tuliſſe Paulum Apoſtolum, qui dixerit: Hæreticum hominem poſt vnam & alteram correptionem deuita, cumque eadem verba identidem intonaret, & plerique demirarentur, quid accidiſſet homini, tandem explanauit, de vita tollendum hæreticum. Riſere quidam, nec deerant tamen, quibus hoc commen-

tum plane Theologicum videretur. Cæterum reclamantibus etiam nonnullis, successit τενέδιος, quod aiunt, συνηγόρος, tenedius patronus & auctor irrefragabilis. Accipite rem, inquit: Scriptum est. Maleficum ne patiaris viuere. Omnis hæreticus maleficus. Ergo, mirati, quotquot aderant, hominis ingenium, & in eam sententiam itum est pedibus, & quidem peronatis. Neque cuiquam venit in mentem, legem eam ad sacrilegos, & incantatores, & magos attinere, quod Hebræi sua lingua vocant *Menascaphim*. Alioqui fornicationem & ebrietatem capite puniri oportuit. Verum hæc stulte persequor tam innumera, vt nec Chrysippi, nec Didymi voluminibus omnia comprehendi possint. Illud duntaxat admonitos volebam, cum hæc diuinis illis magistris licuerint, mihi quoque plane συνήθη θεολόγοι par est dare veniam, si minus omnia ad amussim citauero.

DCXCIII. De M. Iacobo Huttero Eschuegensi.

DVcebat hic à repurgata Euangelii doctri[na] quandam in vxorem. Quæ quidem cum m[i]rum in modum esset mordax, illique identide[m] oblatraret, atque adeo imperium sibi quodda[m] in illum sumeret, miseris modis aliquoties vap[u]lauit. Cum autem *Iacobus* aliquando concioni i[n]teresset, ibidemq; audiret, cuiuis homini certa[m] atque adeo peculiarem crucem diuinitus destin[a]tam esse, *Iacobus* à concione *Dominum Clericum* p[a]storem adiit, eiq; infit: Pedibus equidem tuam [in] sententiam discessionem facio, asseueranterq; [af]firmo, hominem quemque certam aliquam cr[u]cem manere. Nam & ego meam domi habeo, q[uæ] ita interdum mihi molesta est, vt penitus in e[a]

co

commoueat, atque adeo pedibus eam proteram, innuens, se vxoris mordacitatem & intemperiem calcibus nonnunquam retundere. Verum autem profecto est, cum demum dura cruce premi, cui quidem morosa cerebrosaque vxor obuenit.

At crux (aiunt) ferenda est. Audio, sed non nostri arbitrii est, vt ipsi nobis crucem deligamus, sed à Deo nostris humeris impositam patienter ferre debemus. Neque in quærēda cruce multo studio opus erit, quando singuli in sua vocatione inuenient, in quo fidem & patiētiam suam exerceant. Habet ecclesiæ ministerium suas curas, labores, pericula, dolorem ex scandalis, & infinita alia aduersa. Habet Reipublicæ gubernatio onus suum, cui nullæ humanæ vires suffecerint, nisi sua gratia *Deus* in illa constitutos suffulciat. Vidit hoc olim Rex quidam, cuius nomen æterna certe memoria dignum temporum iniuria intercedit, qui cum traditum sibi diadema diu considerasset, dixit: O nobilem magis, quam fœlicem pannum, quem si quis penitus cognoscat, quam multis solicitudinibus & periculis, & miseriis sit refertus, ne humi quidem iacentem tollere vellet. Insunt item coniugio suæ molestiæ, quas peccatum inuexit. Habent diuitiæ sua incommoda. Ita paupertas, seruitus, nullum denique vitæ genus est, cui non suam crucem Deus coniunxerit. Quid ergo opus est superstitionibus superuacaneis nouas cruces nobis accersere? Quin potius officium suum singuli faciant, &, quæ huic coniuncta sunt mala, patienter ferant, humilientur item sub potenti manu Dei, & carni lasciuienti libidinis fomenta subducant. Hæc agendo plus proficient, quam si frigidis gesticulationibus DEI iram placare conantur. *D. Rodolph. Gualther. in Micheam* pag. 813. fac. 2.

DCXCIV. *De Iohanne Oldendorpio, & Dionysio Melandro.*

ILlustrissimi Cattorum Principis Vicarius, *Iusti à Raw, Iohanni Oldendorpio Iureconsulto* certi negotii caussa Cassellis tum quidem agenti, cœnam dabat. Hic cum forte fortuna in basilisci mentionem inciderent, eumq; ex ouo galli gallinacei nasce pleriq; affirmarent, Vicarius tale ouum depromit. Id singuli etiam atq; etiam contemplantur & manibus excipiunt. Cæterum cum *Oldendorpi* quoque præberetur, ouum ille omnino respuit nasitergio illud, quantum omnino potuit, à se remouens atque deuoluens: manu enim contrectare istud verebatur, quod diceret, esse longe venenatissimum. Ecce tibi statim post nasitergio isto quo ouum hoc & attrectarat, & à se remouerat cum os, tum vero etiam nares abstergit. Tum vero *Dionysius Melander*, auus meus, qui cœnæ intererat, conuersus ad *Oldendorpium*: Apparet *Domine Doctor*, tuam prudentiam singularem atq; adeo mirificam esse, cum ouum istud manu attingere veritus, strophio abs te remoueas, quo tamen eodem nunc & os & nares abstersisti. Hunc illius iocum incredibilis omnium est risus consecutus.

DCXCV. *De quodam Magistro.*

WIttembergæ Magister quidam, (quod suo ibi tempore accidisse, retulit mihi parens meus) puellam quampiam fere deperibat, ita quidem, vt nihil eorum quicquam prætermitteret, quæ ad illam sibi demerendam momentum aliquod afferre posse arbitraretur. Puella autem etsi argento egregie illum emungeret, seque redamare ipsum pulchre simularet, cum tamen nunquam ex sublimi despiciebat, atq; adeo adun-

co na-

to naso suspendebat. Quare cum ipsius ineptiarum, ambitus, circumcursationisque pertæsa tandem aliquando esset, famulæ suę inquit: Ego vero cum nemine omnium, quos terra sustinet, iuuenum minus copulari cupio, quam cum isto asino. Quod si ergo tu ipsi nubere gestis, equidem efficiam, vt commode hoc ipsum fiat. Ancilla annuit, seq; gratam aduersus puellam hanc fore pollicetur, istud quidem si perficiat, puella ergo sic famulam instruit. Redibit hac meridie lasciuus ille taurus, tum ego illi spem mei hac nocte potiundæ inficiam. Fac igitur illum sub vesperam, mea persona assimulata, opperiare, aduenientemq; in thalamum mox tuum introducas. Tum ego parentes meos exsuscitabo, qui eum ad te in vxorem ducendam vel inuitum cogant compellantq;. Quid multis? placet consilium famulæ, quippe quæ Magistro huic, quam cerdoni alicui nuptum dari mallet. Ipso meridie taurus petulcus redit; iubetur sub vespertinum crepusculum adesse, si quidem amori dudum concupito indulgere vellet: Adest. Hic ergo famula, quæ puellæ herilis vestibus pulcre sese ornarat, eum mox silentioque in cubiculum suum introducit, ac vestibus ocyus abiectis in lectum se componit. Idem miser ille non minori celeritate peragit. Quamobrem cum ambo se iam nudi complecterentur, puella patrem expergefacit è somnoque excitat. Is vicinorum quorundam auxilio implorato, thalami fores effringit, lasciuumque istũ cogit, vt famulæ isti suæ fidem matrimonii daret. Ita miser hic, qui se cum filia concumbere putabat, cum famula coibat, eamque non modo indotatam, verum etiam admodum deformem, &, quod caput est, parum pudicam, in matrimonio retinere fuit coactus.

Fuit is parenti meo familiariter notus, at vero nomen eius cum ob eam amicitiam, quæ cum patre ipsi meo intercessit, tum etiam quod in Poëtam postea non inelegantem atque incelebrem eua serit, nomen illius silentio inuoluo. Discant hinc adolescentes puellarum singularem astutiam atque perfidiã, ac, cum se ipsas decepturos esse putant, videant, ne ipsi ab illis circumueniantur. Huic quidem hercle Magistro barba egregie circumtonsa fuit, vt vulgi prorsus fabula fieret. Atque, cum perpetuo is daret operam, vt æqualibus suis antecelleret, ac per ora viuum volitaret, ideoque hoc carmen symboli loco vsurparet:

At pulcrum est digito monstrari, & dicier hic est.

voto isto suo tandem aliquando est potitus.

Ouid. 2. amor. eleg. 16.

Verba puellarum foliis leuiora caducis,
Irritaque, vt visum est, ventus & aura ferunt.

DCXCVI. De Guilielmo Rittero.

PRæfuit is per multos annos, vt accepimus, non sine laude Eschvvegianæ Ecclesiæ, vxoremque VVestphalam admodũ & morosam, & sordidam auaramque habuit. Hanc ille Paschatos tempore compellauit, vt & sibi placentas, quemadmodum aliæ mulieres suis viris, pro diei festi more pinseret. Tum *VVestphala:* Facerem id quidem lubens mi vir, inquit: At vero cum semel atque iterum raucum esse factum senserim, quando placentas vicinorum nostrorum in conuiuiis manducassem, satius videtur lacte te, quam huiusmodi placentis vesci: sicque bono huic viro persuasit, placentarum ipsum comestione raucedinem contrahere, neque erubuit vel ipsis paschalibus feriis lacte ipsum pascere.

DCXCVII. *De eiuſdem vxore.*

HAbebat eadem hortum ceraſis vſque conſitum: Vnde, ſi ceraſa fœliciter prouenirent, viginti florenos eoq; amplius redigere poterat: Statim vero vt hæc matureſcebant, noctes atque dies hoc in horto latitabat, diligenter aduigilans, ne quæ furto ſibi interuerterētur. Aliquando autem arborem ſatis ſublimē circa crepuſculum veſpertinum conſcendit, ſeq; intra frondes occultat, futurum ſperans, vt ſi humi viridive in gramine non conſpiceretur, fures ipſam abeſſe putantes, facilius in hortum inſcenderent. Quid multa? Cum ad horas duas vel tres arbori ita inſediſſet, perquam attenta, num quis fur accederet, ecce tibi ſomnus illam occupat atque complectitur. Itaq; de arbore delapſa crinibus ramo implicatur, ſic quidem, ut neq; pedibus humum contingere, neq; manibus explicare capillos valeret. Cœpit igitur deûm atq; hominum fidem implorare. Quem miſerabilem eiulatum opilio quiſpiam non ita procul ab horto circa oues in excubiis agens cum audiret, è veſtigio accurrit, necem cuipiam intentari ratus: eq; ſuſpendioſam hanc, diuinitusq; ob inexplebilem auaritiam punitam, atq; adeo perituram, ni commodum iſtic loci ouile ſuum habuiſſet, & liberat, & ſeruat. Hoc autem Diogenes Cynicus minime omnium fuiſſet facturus. Is enim cum vidiſſet ex arbore quapiam pendere fœminas aliquot: Vtinam, inquit, huiuſmodi fructum & cæteræ tuliſſent arbores. *Eraſm. in Apopht. pag.* 128.

DCXCVIII. *De conſcelerato quodam boni parentis filio.*

E Schvvegiæ non inamœno Heſſorum oppido, noui lanificum quendam, hominem pium at-

que honestum, filiorumq; octo patrem. In his v-nus degenerare cœpit (rarum quippe est Dei Opt. Max. beneficium, vt filii ex æquo omnes parētum dicto andientes, ipsorum vestigiis insistant, atque adeo cum virtute viuant, neq; vnus aliquis degeneret & exorbitet) sic quidem, vt neq; literis operam dare, neq; artem lanificam, aut aliam aliquā honestam addiscere animum suum induceret, sed mox à puero ocio sese ignauiæque dederet, neque vero erubesceret quodcunque flagitium temerario ausu designare. Qua ex re parentes ipsius incredibilem animi molestiam ac mœrorem accipientes, nihil ad summam diligentiam prætermittebant, quo ipsum verbis verberibusque subinde pro re nata correptum ad officium faciendum compellerent. At optimi parentes oleum quod est in prouerbio, operamq; perdebant. Quoties enim nebulo iste insignę aliquod nefarium facinus perpetrasset, toties ædes paternas non ingrediebatur, sed vltro citroq; circumcursitabat. Cæterum quid fit? cum stellio sua ista contumacia parentes tantum non ad insaniam adegisset, eosque miserandum in modum exercuisset & excarnificasset, ad extremum Vierram ingreditur, vt hic scilicet cum aliis quibusdam pueris & adolescentibus aquis frigidis de more lauaretur. Et autem natandi peritissimus esset, euenit tamen vt loco minime profundo suffocaretur, sic quidem, vt nemini non liqueret, impium puerum iusta diuini numinis vindicta ad dādas pœnas rapi, ne optimos parentes maiorem in luctum atque squalorem coniiceret. Hi namque noctes atque dies à Deo Opt. Max. precati fuerant, vti quidem filium hunc suum degenerem & immorigerum morte deleret.

D

DCXCIX. De alio quodam eiusdem farinæ filio.

QVi Cassiliæ æditui munere in templo summo olim fungebatur *Iacobus Placus*, is quidem filium vnicum profligatæ omnino mentis puerum habebat. Eum quippe omnes paternas correptiones pro nihilo prorsus putare minime omnium pudebat. Ac quo asperiores illæ à parte adhibebãtur, eo is præfractior & contumacior quotidie euadebat, sic quidem, vt deliberatum ei esse diceres contra publicam honestatem agere, in quolibet scelerum genere volutari, nihilq; eorum prætermittere, quæ parenti stomachum facere, aut dolorem aliquem inurere posse viderentur. Quid? quod puer vix dum annorum quatuordecim de patre vino somnoque sepulto è medio tollendo cogitationem susceperit, sibique minime obscurum esse præ se tulerit, quanam corporis parte cor hominis situm sit, sub mamma nimirum sinistra. Hic aliquoties ob designata atrocia scelera in fugam sese coniecit. Veritus igitur pater, ne non exteris in locis furta faceret, eum reuersum in compedes compegit. In quibus cum annum vnum atq; alterum sine omni prorsus consceleratissimæ vitæ emendatione confecisset, ad extremum ante fores scholæ epilepsia correptus, miserabiliter nobis inspectantibus animam exhalauit, quibuscunq; liberis documentum relinquens, vt parentes suos in honore habeant, debitamque illis obedientiam exhibeant, ni simili aut alio aliquo tragico horrendoq; mortis genere interire atq; exstingui velint.

DCC. De alio quodam eiusdem monetæ filio.

PAstor quidam Thuringus, amissa vxore priore, alteram in matrimonium accipit, quæ cum sui,

Vtpote decursa iam ætate hominis, rationem haberet, tum rem etiam familiarem ipsi administraret. Pessime id habuit cum omnes ipsius liberos, tum vni vero cuipiam singulari atque incredibili dolori præter cæteros fuit. Atque hic quidem non ita multo post Eschvvegiam ad sororium quendam suum proficiscebatur, vt apud hunc scilicet ea de re conquereretur. Cæterum cum sororius in ipsius honorem conuiuium quoddam adornaret, Pastoris filio omnis prope sermo de parentis sui connubio erat, atque is quidem contumeliæ probrique plenissimus. Id quod plerisque omnibus conuiuis stomachum faciebat; Dissimulabant tamen. Quum autem vitilitigator iste biduo post vino sese ad ambas vsq; aures ingurgitasset, ac patrem indignissimis modis suggilasset, conscenso equo ad suos reditum parat. Is vero impium hominem, iusto haud dubie Domini iudicio, in fossam aquis pluuialibus repletam abiicit, sic quidem, vt in ea nebulo submersus impuram animam exhalaret, finemq; optimo & honestissimo patri insultandi tandem aliquando faceret.

DCCI. De Quirino Humpsio.

HVius mater, defuncto marito priori, famulo suo admodum iuueni nubit, ex eoque monstrum hoc hominis suscipit. Quamobrem cum matris quidem postremus, parentis autem primogenitus filius esset, tenerrime ipsum diligebant, sic quidem, vt neque verbis neq; verberibus eum corriperent, quicquid tandem designaret, sed permitterent ipsum facere, quæcunque ipsius animo adlubescerent. Vnde euenit, vt delicatulus hic quotidie in peius proficiens & diuini verbi præcones pro nihilo putaret, & ipsis itemque parentibus

bus suis medium digitum ostenderet. Nondum autem satis constitui, ipsumne hic filium flagitiorum omnium vitiorumq; Principem, an vero huius parentes sua indulgentia ipsum corrumpentes incusem. Nam pater quidem ipsius sic aliquando à parente meo correptus, quod filium suum ad Catecheseos exercitium non mitteret, in faciem ei dicere non erubuit. Si filius meus in templum non commeat, necesse haud habet, vt inde remeet, posteaque non ipse modo, verum etiam filius patri meo inimicus factus, in caput ipsius coniurauit. Verum quid fit? Non ita multo post filius ab *Angelo Fulicano Ricosaxensis* ecclesiæ pastore paternis in ædibus molli brachio obiurgatus, quod conciones prope nullas audiret, blandisque verbis admonitus, vt pietatem deinceps coleret, & pastorem suum obseruaret & reuereretur, stomacho iracundiaque exardescens, colaphum ei non sine horrēdis exsecrationibus impegit. Quod conspicatus pater eum, ne pastorem penitus pugnis contunderet, ex hypocausto extrudit. Is igitur lapidibus in fenestras coniectis eas prorsus perforabat, fusteque deinceps arrepto, patris ad ipsum compescendum egredientis capnt non tuber modo facit, verum etiam vsquequaque consauciat, ita quidem, vt necem ei allaturus fuerit, ni qui ex vicinis accurrissent, quadrupedemque compescuissent. Parens ergo meus his intellectis non ita multo post patrem ita affatus est: Si filium tu tuum in nostram discipl nam tradidisses, poterat à nobis discere quintum Decalogi præceptum. At vero cum id ipsum facere prætermiseris, minime mirandum, quod isto te pacto bearit. Quid autem fit porro? Anno vix vno atque altero interiecto, in Misenum montem proficiscitur

carbones fossiles hinc deportaturus. Quamobren cum in reditu in colle, cui Eltmanshusium subiacet, in aurigas vinum sublimatum vehentes incideret,eo ita sese ingurgitat, vt in pagi istius cauponam deportatus, exsecrabilem animam exhalans instar pecudis occideret, parumque abesset ni vxoris & filiorum habendam esse rationem duxissent, quin eum in locum abiectus fuisset, qui cadaueribus excoriandis desponsus est destinatusque. Humatus in cœmiterium quidem fuit, sed in angulo prope murum, ac prætermissis omnino omnibus ceremoniis iis, quæ adhiberi alioqui assolent, quoties homines è religione Christiani sepultura afficiuntur. Hunc horrendum vitæ exitum Alastor hic naturæque monstrum sortitus est,qui neq; DEVM; neq; huius ministros neque suos denique parentes est reueritus, suoque exemplo comprobauit,verum esse quod Poeta canit:

Et turpem vitam grauis occupat exitus & mors.

Et quod Henricus Mollerus Hessus alicubi canit:

Exitus est placidus placidis, & acerbus acerbis,
Vitaq; qualis erat, mori quoq; talis erit.

DCCII. De Fure quodam.

Locuples quædam mulier, cum vnicum filium nimis indulgenter educasset,fur factus filius & ad crucem ductus,vidit matrem, cum qua vbi secretum petiisset colloquium, os præbens matri nares matris dentibus auulsit, atque in humum exspuens alta voce dixit: *Sit hoc, ciues, pretium maternæ educationis.*

Pontanus cap. 9. de liberalitate; citante Nicolao Hemmingio in Commentar. 2. epist. Ioan. pag. 282.

DCCIII. De Consule quodam.

HIstoriam ego hanc, puer adhuc, à fide dignissimis accepi hominibus. Susceperat quidam in quadam Germaniæ ciuitate pascendorum suum prouinciam. Huius vxor cum media fere æstate puellum enixa esset, consulem eius oppidi rogandum sibi esse censuit, vt pro filio isto suo ad sacrum fontem fideiuberet, idque his præcipue de caussis. Principio quod liberalius se munusculum accepturum speraret, si consuli honorem hunc haberet, quam si alii cuipiam ex fece vulgi eum deferret. Deinde vero quod speraret, se hoc pacto consulem ita demereri posse, vt perpetuum sibi hoc pascendi illic sues munus atque officium foret, neque ab alio quopiam extruderetur. Cæterum quid fit? Communicat cum coniuge consilium: Cui & ipsi apprime hoc placet. Proficiscitur igitur subulcus tandem aliquando ad Consulem, eumque per omnia sacra obtestatur, vt postridie pro suo filio ad sacrum fontem fideiubere dignetur. Consul autem, qui totus superbia fastuque turgeret, ad suique contumeliam vergere somniaret, si homini isti hoc officii præstaret, sibi integrum non esse respondit, vt ipsius gnatum ex sacro fonte susciperet. Interim tamen tibi demonstrabo, inquit, qui has suscipiendi filii tui partes animo lubentissimo sit & susceptturus, & subiturus. Ac is quidem, dixit, est Princeps noster. Ad illum igitur proficiscere, eumque roga. Quid multa? Subulcus vtpote homo simplex Consulis dicto est audiens. Itaque Princeps olfaciens subulcum ab alio quopiam instigatum istud à se petere, statim quidem dat fidem, se hoc illi officii præstiturum: interim tamet diligentissime ex eo percõtatur, suane sponte, an vero alterius

rius instinctu hunc honorem sibi deferret. Tum subulcus: Ego vero, Princeps illustrissime, idemque compater mellitissime, mea sponte nunquam fuissem ausus hanc tibi molestiam suscipiendi filii mei exhibere. Cæterum cum à Consule nostro hoc multis precibus contenderem, neque vllus meis precibus locus relinqueretur, sed recta ab illo ad te reiiceret, putaui mihi Consulis nostri vtpote hominis prudentis consilium minime aspernandum esse. Isto igitur Consule nostro auctore atque impulsore ad te confugi. Tum Princeps: Bene est mi compater. Faciam equidem, ne meæ hic partes desiderentur. Quid fit? Postridie Princeps bubulci istius filium suscipit. E templo autem egressus & compatrem istum suum, & complures ex nobilitate secum in diuersorium publicum, vbi lautum apparandum prandium curauerat, assumit, ac omnes strenue bibere pergræcarique iubet. Postridie vero Consuli ad se accersito ait: Ego, quod tu otiosus non esses, heri bubulci tui filium ex sacrosancto baptismatis fonte suscepi, ac in isto hospitio prandium curaui adornandum, quod constat florenis triginta. Hos tu ad vnum omnes hospiti numerabis. Cæterum cum nullo adhuc compatrem meum munusculo affecerim, volo, vt eidem numeres thaleros quinquaginta. Nec mora Consulem mox præcipitem per fornicem agit, eidemque mox & consulatum abrogat, & senatu ipsum mouet. Digna mehercule pœna est, qua optimus Princeps istius inhumanitatem corripiendam esse putauit. Profecto si Consul iste, quo nihil vel fingi superbius vel insolentius poterat, pro diuitis alicuius filio ad sacrum fideiubere fontem debuisset, omni idipsum haud dubii animi promptitudine facturus erat: At

vero

vero cum à misero hoc pauperculoq; rogaretur, ipsum repulit, ac enormi quadam audacia atque impudentia ad Principem reiecit. Digni sane erant nebulones isti, qui hoc officii aliis rogati denegant, vt ex honesta piorum hominum societate exclusi ad Sauromatas & inhumanos vsque Getas & Turcas relegarentur. Idque non raro fieri perniciosissimo admodum exemplo, magnaque cum bonorum offensione, ipsa experientia locupletissime testatum facit. Reperias etiam, qui quidem licet omnino non recusent, quo minus rogati ab aliis pro filiolis ipsorum ad sacrum baptisma fideiubeant, attamen certe inuiti admodum hanc in sese prouinciam recipiant. Quos pariter, ne impune ferrent hoc scelus, pœna aliqua iis condigna irrogata. Magistratus officii admonere sui, & in viam reducere debebat.

DCCIV. De puerpera quadam.

MVlier quædam aliquot dies in tantis pariendi laboribus & difficultatibus versabatur, vt & obstetrix, & cæteræ itemque mulierculæ, quæ ipsi aderant, animis omnino concidentes puerperæ isti simul cum fœtu pereundum esse persuasissimum sibi haberent. Cæterum quid fit? Eo ipso momento, cum nulla prope salutis spes miseræ isti ostenderetur, virgula plane diuina quidam Scholasticus pauperculus, ad eius ostium eleemosynæ impetrandæ caussa, psalmum centesimum trigesimum modulatur. Itaque puerpera summa cum attentione, incredibilique animi deuotione, auscultat. Cumque scholasticus ad istum psalmi versiculum ordine cantando deductus iam esset: Etiamsi duret ad noctem vsque, &c, illa nouas vires acquirens reuiuiscit plane, ideoque exsultans

in

in spiritu matronas sibi præsentes ad imploratio-
nem diuini numinis & hortatur, & ipsa itemqu
ardentissimas ad *Deum Opt. Max.* preces effundit
Non multo post hæ & puerperæ & reliquarum
muliercularum preces exaudiuntur, sic vt mate
salua atque superstes maritum suum pulcra inco-
lumique sobole parentem faceret. Vbi enim de-
finit auxilium humanum, ibi incipit auxilium di-
uinum, vt præclare *Philo* posteritati scriptum reli-
quit. *Dominus Gigas* 1. part. postill. Concione illa,
quam die D. Gregorio sacro habuit.

DCCV. De Institore quodam.

NOuimus propolam quendam, qui præter la-
dum, butyrum, caseos, haleces, salpas, & cæte-
ra omnis quoque generis adipem exungiasq; di-
uendebat. Huius in tabernam canis quidam cum
clam sese insinuabat, tum incredibilem etiam o-
lei vim auidissime deglutiebat. Institor igitur co-
modum superueniens & totus excandescit, & fu-
stem illico arripit, sicq; canem istum affatur: Cu
non paruam mihi noxam feceris, equidem ho-
te fuste tātisper dedolauero, dum damnum istu
mihi præstiteris? Germanice: *Sich laß sehen, das w*
ich dir redlich abnemmen. Quid autem fit? Canis pe-
riculum suum presentiens per patulam quandam
fenestellam subducere sese parabat. At vero cum
hæc angustior esset, quam vt elabi hac posset, mi-
sere hic cum hæret, tum etiam à capulo isto cædi-
tur. Ecce autem tibi, cum hunc ad modum ali-
quantisper & pependisset, & graues voracitatis i-
stius suæ pœnas persoluisset, omnem istam pin-
guedinem non ita pridem exhaustam, institoris i-
stius in faciem per posteriora exonerat. Itaqu
propola hic, cui & oculi, & os, & nares istiusmo
vngue

nguento iam obstructæ essent, canem missum acere cogebatur. Ac iniquum sane fuisset miseum istum amplius verberare, cum omnem istam dipem etiam cum fœnore recuperasset. Sic igiur institor iste animum suum expleuit, cum nihil am in votis haberet, quam vt canem isto oleo & inguidine emungeret, *wolte dem Hund das geschlungen Saalfett mit gewalt widerumb abnemmen.*

DCCVI. De Petro Pagano, & Petro Nigidio.

Xorta fuit olim inter hos duos genio indulgentes suo disceptatio, vter ipsorum plures ersus panxisset, *welcher vnter ihnen die meisten Verse gemacht hette?* Etsi vero *Nigidius Paganum* ætate longe antecedebat, conuiuæ tamen plerique mnes eum *Pagano* hac quidem in re postponebãt: dque propterea maxime, quod multa *Pagani* poëmata exstare exploratum haberent, cum econrario *Nigidii* vix vnum & item alterum epigramna legissent. Quid multa? *Nigidius* constanter n hac sua sententia perstans, paratum se esse affirmat & thalerum deponere, & testatum facee, quod plures fecerit versus, quam ipse *Paganus*. Non abnuit hanc conditionem *Paganus*. Deponitur dicta pecunia. Itaque *Nigidius*: negare non otestis, inquit, nos vernaculo sermone hac in ontrouersia vsos esse. In quo quidem certe *versus* vox est æquiuoca, quæ partim carmen, partim etiam calcem pedum significat: Aio igitur *Petre*, me plures te versus, hoc est, pedum calces effecisse. Sunt enim mihi filiæ quatuor filiiq; tres, quoum singuli duos seu versos seu pedum calces habent. Huiusmodi ergo versum cum tu quidem adhuc nullum cõposueris, quin equidem vicerim negari non potest, Nec mora depositum mox tollit.

lit. Quo illius ioco & reliqui conuiuæ, & ipse it-que *Paganus*, non mediocriter exhilarati fuer-

DCCVII. De Casparo Rodolphi.

AGebatur olim Marpurgi Comœdia, cui *Cas-rus* hic vna cum reliquis professoribus spe-tor aderat. Cum vero puellæ quædam impud-tius accedentes humeris ipsius incumberent, tus excanduit, easque cum torue aspexit, tum etiam dicterio repulit: Si certum mihi foret cos baiulare, molitori cuipiam meam operam carem. *VVann ich wolte Säcke tragen, wolte ich in eine Mühle verdingen.* Quoniam autem muli-apud Germanos contumeliose sacci appellan-impudentulæ istæ facile olfecerunt, se notari que perstringi, ideoque totæ rubore suffusæ, sine incredibili vniuersæ concionis risu, *Sue-*mox missum faciunt, domumque discedunt, dignissime ferentes, istiusmodi se conuitio pu-te notatas percussasque esse. Verum si domes-se finibus tenuissent, istam ignominiæ macu-haud subiissent.

DCCVIII. De eodem.

PRæfecerat eum *Illustrißimus Hessorum Prin-* stipendiariis suis: sic autem vulgo appellan studiosi illi, qui quidem Principis sumtibus literarum studiis dant operam. Dictu autem hercule mirum, quantos sibi spiritus sums-quamque ferox euaserit, cum in istas beluas perium haberet. Omnem prorsus humanita-exuebat, ita quidem, vt non hominis instar ira-retur, sed tanquam belua quædam plane fur-atque adeo sæuiret. Vidisses illum aliquotie-lana caprina tantas tur[illegible]as excitare, ac si cœl-terræ miscere vellet. Magna rabie in mancipia

a impetum faciebat, iis & barbas euellebat, & apas infligebat, miseros cum in vincula coniicie- at, tum etiá ære mulctabat. Ac, vt paucis omnia cam, ex insanis stultos faciebat. Quod si quis de us ferocia ac imtemperie apud eius Scholæ Re- orem conquereretur, eum deinceps *delicatum artyrem* appellabat. Verum quidem est, eum eueritate ista sua perfecisse, vt multi in egregios que doctos viros euaserint: Interim tamen ne- ari non potest, non pauciores miti ac liberali in- enio adolescentes seuerioris disciplinæ impati- ntes, literis omnino nuncium remisisse, atque deo vel in militiam profugisse, vel certe aliud uoddam vitæ genus ingressos esse. Euenit au- em, vt quidam eius discipulorum ex militia ali- uando reuersus, Marpurgum transiret. Hic cum orte fortuna publico ingressu in hunc Casparo onicero comitatum incideret, gladium medium xertum protulit, cœpitq; debacchari in Sueuum, t dicere: Heus Sueue, tu vnus in caussa es, cur de- ertis literarum studiis in militiam profugerim. Tuas enim plagas, tuos colaphos diutius ferre on potui. Sodes igitur nunc manum mecum onsere. Ad hæc Casparus prorsus obmutuit, ac omum, quantum omnino potuit, properauit, Cum autem iam non procul ab ædibus suis abes- et, & non solum sibi loco cauere, sed & manci- iorum suorum præsidio vti posset, cœpit respe- tare, restitare, reuirescere, atque magno clamo- e militem istum, qui nusquam iam apparebat, ad ugnam prouocare. Tum Lonicerus: Facis me- ercule, mi compater, prouerbio isti fidem, Gal- um in suo sterquilinio plurimum audere. Etenim um hic procul adhuc abesses, nihil erat te mitius, ihil magis trepidabat. At vero, qui huc nunc

ac-

accessisti, incipis cristas erigere & pugnare velle. TumCasparus: Tui equidem habendam esse mihi, mi compater, rationem existimaui, ne eodem mecum malo implicarere: alioqui hercle brachium ei præcidissem: *Gevatter, ich hab euwer warlich geschonet, ich wolte sonsten dem Schelmen ei[n] Flügel vom Leib abgehawen haben.*

DCCIX. *De eodem.*

IDem liberrimæ linguæ atque adeo ad notando[s] homines admodnm acidæ erat, ita quidem vt i[...] ræ œstro percitus, quiduis in quemuis dicere mi[...] nime sane erubesceret. Euenit autem, vt leuicu[...] lam ob rem publica in lectione maledicenti[ssi]mis verbis in studiosum quendam inuectus, dice[...] ret, ipsum patre quidem fure, matre autem pro[...] stibulo satum procreatūq; esse. Id studiosus ægerrime ferens, quippe cui summa iniuria fieret, [...] in quem nihil iuris Imperiive ille haberet, his ver[...] bis refellit: Mentiris Sueue. Ego enim honesti[s]simis parentibus ortus sum. Dispeream igitur [...] te ad palinodiam adegero. Tum vero Sueuus ru[...] bore suffusus planeq; consternatus: Equidem, in[...] quit, mi homo, nihil quicquam de existimatio[ne] parentum tuorum detractum velim. *Ich meyne de[...] ne fromme Eltern nicht.* Quæ illius verba incredib[ile] est, quanto cum risu sibiloque excepta vulgo fue[...] rint. Studiosus autem hisce minime placatus, d[...] cam illi scribit, ea re omni ad *Ioannē Oldendorpi*[um] eius Scholæ Reformatorem delata. Is Sueuum [a]criter ob id increpatum semifatuum appellau[it] atq; adeo admonuit, vt temperaret sibi in poste[...] rum ab istiusmodi maledicentia, vtpote Christi[a]næ professionis literarumq; studiis ornato hom[i]ne indigna. Etsi autem fidem illi dederit, impe[ra]ta se facturum, ad ingenium tamen mox redi[...]

ini[...]

no vero antiquum perpetuo retinuit. Itaq; ſæpe aſquilli locus valuis ipſius hæ ſententiæ inſcripte uere: Lupus pilum, non animum mutat, & item χρῆσις ἑτέρα φύσις: Nihil enim commoto tam requens in ore erat, quam hoc conuitium: Tu ve- meretrici è podice es delapſus. Id in illuſtri uoque atq; adeo nobili genere natos adoleſcen- s eiaculabatur. Itaq; ipſum DEO quam ſimili- um eſſe per iocum dicebamus, quippe apud uem nullus eſſet perſonarum reſpectus.

DCCX. De Iohanne Friſio Tigurino.

NOn patiebatur *Iohannes Friſius*, æquo animo a- liquem, qui harmonia ſecum caneret, voces tas muſicales crepantem, ſed volebat omnino xtum ſubiici. Itaq; aliquando cuidam expreſ- us voces huiuſmodi pronuncianti dixit: Quin verba, noſtrum exemplum ſecutus, ſubiicis? um ille: Id equidē preſtare haud poſſum. Tum riſius. Quid igitur hominis es, qui orationem ominicam ignores? Eam quippe cantionem m quidem canebant.

DCCXI. De eodem.

COenabat idem aliquando cum ruſtico quo- dam concionatore. Is quod olim vſus præce- tore illo eſſet, dubiam ipſi ſaliaremve in modum ſtructam cœnam dabat. Cum autem modum apponendis ferculis excederet, interaliaque mbamma quoque condimentumve apponeret, m Friſius luxum illius perſtringens, hæc, inquit, ercle conditio tua mea longe eſt melior, innuens ſculum illud atque adeo condimentum, quo ve- ebatur. Nam alioqui certe quod ſalarii ipſi9 am- itudinem attinebat, multum ſane eo paſtorem unc antecedebat.

De

DCCXII. De eodem.

ERat idem musices perquam amans a
diosus. Quod cum Gallo cuidam, qu
rarum studiis operam dabat, innotuisset
aliquoties domi suæ quærebat, harmon
cantaturus, in quo quidem incredibile
topere hicce sibi Gallus placuerit. Qu
Tandem aliquando Frisium domi offen
que sic alloquitur: Sæpe equidem nume
domi quæsiui, gestiens harmonia tecu
Quanta autem molestia affectus sum, c
esse sensi, tanta nunc lætitia perfundor, c
nunc sis tuæ. Quare, si placet, musicabin
Frisius. Ergone canis? Hic ille: Etiam d
quidem artificiosissime. Rursus Frisius:
quidem gallum te esse, quod genus aui
litiis haberi consueui. At vero impuru
cum sis yngulasq; findas, apagesis canis
tinuo ex ædibus cum tuo isto latratu, au
go hinc te exegero.

DCCXIII. De Opilione quodam.

OPilio quispiam ille quidem literarum
sed tamen & emunctæ naris, & festi
dum ingenii homo, compotatoribus qu
suis, hanc enodandam quæstionem pro
quænam musica reliquis omnibus præsta
autem hic triturationis, qua fruges exc
sonum omnium suauissimum esse, hic har
musicam maxime excellere, & alius aliud
derent: Ego vero, inquit opilio, musicam
rane φιλορεύουσι siue rhetoricantur, *wan*
Linge singen, omnium gratissimam suauissi
esse arbitror. Hæc quippe, & hyemem nu
se, & futurum posthac, vt oues gramina

ıerbas in pratis tondeant deglubantque , atque
nde pabulum ſibi acquirant, & veriſſimum exhi-
)et argumentum , & ſpem minime dubiam inii-
ıt. Qua ratione audita, reliqui pedibus ipſius in
ententiam diſceſſionem fecerunt.

DCCXIV. De impio quodam molitore.

Rebendorphij Heſſorum , molitor quidam æta-
tem egit nomine Nicolaus *VVenig*. Is quidem
rimis ætatis ſuæ annis Leberide, quod eſt in pro-
erbio, nudior fuit, vt cognomentum hac qui-
em in parte fortunæ ipſius pulcre per omniaque
eſponderit. Tum quoque modeſtum eum à pie-
ateque minime alienum fuiſſe accepimus. Poſt-
a vero quum opibus augeri circumfluereq; cœ-
it, ſpiritus illico ſumſit criſtaſq; erexit, atque ad-
) quoſuis fere tanquam ex alto deſpexit : cum-
rimis vero verbi diuini miniſtris multum mole-
us fuit, implacabili eos quodam odio proſecu-
ıs. Neq; vero ſuum iſtud aduerſus Chriſti ſeruos
lium plane Vatinianum diſſimulauit , ſed aper-
ſſime tulit, quod clauam prægrādem ferro mu-
tam & confirmatam circumferret, eaq; ſe con-
ocefacturum Pfaffos diceret, vt homines delitia-
, voluptuari bacchanaliaq; viuere permitterent.
um hic nebulo iſto pacto inſultaret, & nunquam
on Æacidinas minas ſpiraret, iuſtiſſimi vindicis
dicio euenit, vt à rota molæ interiori, vino ali-
ıando confectus, corriperetur. Ea quidem indo-
itum hunc taurum ita contudit, vt ſalutis ipſius
es prope nulla oſtenderetur. Alterum enim
us ac coſtæ pleræque omnes perfractæ ipſi fue-
nt. Certe, qui hominem conſpicati tum ſunt, af-
mant, multos ſe vidiſſe rotę ſupplicio affici, qui-
ıs cum non multo mitius, quā cum hoc homine.

actum fuerit. Viſum tamen eſt *Deo Opt. Max.* vitā ipſi prorogare, vt alii haud dubie ex ipſo exemplum caperent deſinerentque diuinorum myſteriorum diſpenſatores vexare. Hic certe ſcurra omnes opes in mola corraſas medicis dare, molamque diuendere, atq; adeo victum ad extremum oſtiatim mendicando quærere fuit coactus. Ipſe certe non parum quidem ſæpe vidi eum miſere lumbos trahentem claudicantemque & perquam flebiliter panem propter Deum petentem. Quoties autem ipſum cōſpiciebam, toties mihi in mētem veniebat *Qui vos tāgit, tangit pupillā oculi mei.* Vtinam vero agnouiſſet, iuſtas ſe impietatis ſuæ pœnas dediſſe, ac prouerbii loco vſurpaſſet illud: *Sicut Leo contriuit oſſa mea:* & item Micheæ iſtud: *Iram Domini portabo quoniam peccaui ei.*

DCCXV. *De conſcelerato quodam ſenatore.*

ERat in mercatoria quadam Germaniæ vrbe concionator quidam vt decurſa iam ætate, ita etiam eximia eruditione, atq; adeo antiqua fide virtuteq; homo. Is quidem cum in enormia quædam atrociaq; frequentiſſimæ iſtius vrbis peccata (quemadmodum enim in maioribus fluminibus piſces grandiores reperiuntur: ita etiam in populoſioribus vrbibus atrociora fere flagitia quotidie deſignantur) libere fortiterq; inſectaretur, accidit, vt quidam de Reipub. iſtius primoribus, ſe telo Spiritus Sancti percuſſum ſentiens, id implacatiſſime ægerrimeq; ferret. Quamobrem cum Eccleſiaſtes hyberno tempore ad lucernam concionari conſtituiſſet, iſte pulcerrimam ſibi vlciſcendi occaſionem datam ratus, ſuggeſtum ex inſidiis puluere tormentario conſpergit, ſpem minime dubiam concipiens, futurum, vt ſi paſtor de mo-

ſu

ſuo candelam emungeret, ſibi ipſi malum creet, miſereque comburatur. Ac factum id quidem fuiſſet, ni æditaus diuinitus haud dubie in hanc mentem impulſus ſuggeſtum ante verriculo probe probeque repurgaſſet, tormentariumque puluerem cum puluiſculo, quod eſt in prouerbio, ſuſtuliſſet. *D. Gigas in poſtill.*

DCCXVI, De Paſtore quodam indigniſſimis modis tractato à ſuo nobili.

EQuidem à fide dignis hominibus accepi, Nobilem quempiam, cuius nomen ſilentio obruam, paſtorem ſuum aliquot annis ſummo in honore atque pretio habuiſſe, eumque incredibili amore atque beneuolentia fuiſſe complexum, atque adeo multa egregia beneficia in ipſum contuliſſe ac paſtorem contra nobilem ſuum ita & amaſſe, & coluiſſe, & obſeruaſſe, & ſuſpexiſſe, vt ſupra haud potuerit: hoſque duos vſque adeo fuiſſe inter ſe coniunctos, nihil vt ipſis coniunctius fieri potuerit, nemoque omnium putauerit, futurum vnquam, vt diſſidium aliquod inter ipſos exſiſteret, illique mutuas inimicitias ſuſciperent, aut exercerent. Cum Nobilis enim paſtori crebro & prandium cœnamque præbebat, & ipſum in ſuorum compatrum numerum cooptabat, & eum denique frequenter domi ſuæ inuiſebat, ſuo vna cum ipſo genio indulgens: tum paſtor etiam nobili hunc honorem deferebat, vt ipſe ſuum quendam gnatum ex ſacro baptiſmatis fonte leuaret, & ipſi omnia obſequiorum genera præſtabat, atque adeo, quibuſcunque modis poterat, ei gratificabatur. Dies certe vix aut ne vix quidem abibat, quin illi vna eſſent, ſuauiſſimos ſermones mutuum conferentes, atque adeo poculis inui-

 cem

cem certantes. Cæterum pacis ille concordiæque inimicus & interturbator *Satanas*, sibi tandem aliquando faciendū putauit, vt dissidium aliquod inter eos excitaret, ipsosque diuelleret. Cuius quidem voti miser hoc pacto ad extremum compos euasit. Pastor à nobili inuitatus, vt vini mensuram vnam atque alteram secum hauriret, cœpit nobilem, vino iam incalescens, ad rauim vsque de frigido lepusculo sibi apponendo interpellare. Etsi vero nobilis leporem in promptu iam non esse sancte conceptisque verbis affirmaret, peteretque, vt ea, quæ apposita essent, æqui bonique faceret: Ille tamen hoc ipsius responso minime flexus, vt ab impudenti postulato hoc suo desisteret, nobilem subinde sollicitat vrgetque, vt lepusculum apponedum curaret, dictitans: Nobilissime Domine compater, lepusculus frigidus conuiuium hoc nostrum admodum sit ornaturus, ecquando is tandem apportabitur? Nobilis igitur toties tamque impudenter ab isto interpellatus, cœpit ira ad extremum stomachoque exardescere: Ideoque titione ex igni arrepto (ad focum potabat, quod autumnus præ foribus esset) Dasiphagum cædit contunditque, ita vt epilepsia ille continuo corriperetur. Inter verberandum autem has voces eructabat: Vescere pane & caseo, *Pfaffe*, an ego tibi ea apponam, quæ mihi haud suppetunt? An meam tu vnquam benignitatem in te claudier sensisti? Pastor ad necem vsque verberatus, à seruulis non ita multo post domum deportatur, vbi ita cū epilepsia conflictatur, vt vitæ ipsius spes prope nulla ostenderetur. Itaque Nobilis cum nihil eorum, quæ ad confirmandum ipsum momentum aliquod afferre videbantur, pretermittit, tum vero mox moxque in gratiam cum eo redit, ut

cr

credibili facinoris huius pœnitudine ductus, perinde vt *Alexander Clyto* inter ſcyphos contrucidato. Re ad Principem delata Nobilis, quod & hoſpiti, & compatri, & paſtori ſuo inter ſcyphos, ſuiſque ipſius in ædibus manus attuliſſet, aureis centum mulctatur.

DCCXVII. De Nobili quodam Brunſuicenſi.

EX Nobilitate Brunſuicẽſi quidam à paſtore ſuo ob incredibilem ſtuprandi petulantiam, immoderatam helluandi intemperantiam, aliaque inſignia flagitia pro publica concione correptus, cœpit hunc animæ ſuæ curatorem Vatiniano quodam odio perſequi, atque adeo tota mente hanc cogitationem complecti, quemadmodum ipſum non tam loco deturbaret, quam verberibus ad necem vſque mulctaret. Ne vero voto hoc ſuo non potiretur, eum ad prandium ſaliarem in modum inſtructum vocat, ſubinde illi & cibum delicatiorem apponens, & præbibens, & eum denique, vt frontem explicaret, etiam atque etiam admonens, ita quidem, vt vir optimus ne minimo quidem ſuſpicionis odore ſentiret, nobilem infeſtum ſibi eſſe, ac malum aliquod creare, ſed perſuaſiſſimum omnino haberet, ſe in permagna gratia apud eum eſſe, ſingularique quodam ipſius amore diligi. Menſa vero remota Nobilis hydraulem quempiam (habebat hunc in opilionibus ſuis) acerſi, eumque modulos ad choreas ducendas facere iubet. Aduolat huc vniuerſa fere familia & tum Nobilis ipſe, tum cæteri etiam conuiuæ ſaltant, vno paſtore excepto. Quamobrem ne is ſolus ἀσύμβολος eſſet, Nobilis famulam quandam ſuam, qua cum ſtupri conſuetudinem habere inſimulabatur producens, à paſtore petit, vt cum

ipſa illa ſaltaret. Hoc facere ille abnuit; Inſtat nobilis, vt morem ſibi gerat. Itaque paſtor vxoris ſu precibus expugnatus, dicto illi ad extremum e audiens, ac cum ſcortillo ſaltat. Nobilis ſibi anſa excitandæ alicuius tragœdiæ hoc pacto præciſa videns, aliam mox viam excogitat. Itaque chirurgo accerſito cum ſuam barbam reſecandam cu rat, tum etiam iubet, vt ſingulorum barbæ reſe centur. Annuunt ad vnum omnes (erant enim d fece vulgi, aut de ruſticorum ipſius grege) præte paſtorem, qui idipſum omnibus modis abnueba nullum neq; coniugis ſuæ precibus, quæ malu inde aliquod oriturum proſpiciebat, neq; nobil impudenti poſtulato locum relinquens. Proind ille iracundia plane furens presbyterum ex ædbus ſuis faceſſere iubet dictitans.

Paſtor vade foras, aut moribus vtere noſtris.

Interea vero dum ille parat abitum, Nobilis ar repto venabulo: Venit mihi nunc in mentem Pfaffe, inquit, concionis cuiſdam tuæ, qua m ſuperioribus menſibus inſectatus es. Diſpercar ego, ni probe te nunc ego venabulo hoc dedo lem. Nec mora, ita eum verberat, vt ille cum clau dus, tum etiam epilepticus efficeretur, ac ſem mortuus domum deportaretur. Nunquam ver exinde paſtor, quem loco inſuper deturbabat, pla ne ſeſe cõfirmauit, ſed per totam fere vitam cu nonnihil diſtortum os ſaliuaque identidem m nans habuit, tum vero lumbos miſerrime trax claudicauitque. Nobilis tanquam re præclare ge ſta, atque adeo Samſone aliquo confecto, paſſi de eo gloriatus eſt. Cæterum iuſti iudicis manu minime effugere potuit. Etenim triennio fer poſt, cum paucis diebus ante pro ſua inſigni & co memorabili erga miniſterium pietate, ius patr

natu

natus ecclesiæ istius cuidã porci castratori Duderstatensi vendidisset, apoplexia correptus, similiter atque pastor ille,& distortum os, quod saliua identidem fluebat, habuit,& lumbos itemque fœde trahendo turpiter claudicauit.

Omnes autem eius loci incolæ palam dictitabant, diuinitus ipsum ita punitum esse propterea quod pastorem suum hominem non solum eximiæ eruditionis, verum etiam inculpatæ vitę tam indignis modis accepisset.

Dissident, inquit Plinius, olores & aquilæ. Ita raro bene cõuenit præconibus veritatis,& quibusdam potentibus in hoc mundo. Est enim (vt recte *Augustinus* pronunciauit) *Veritas* dulcis & amara. Dulcis quidem iis, de quibus dicitur, sed iustificata est sapientia à filiis suis. Amara autem iis, qui formam pietatis habentes, vim eius abnegant. *D. Ioh. Iacob. Grynæus 2. part. Theoremat. pag.* 75.

DCCXVIII. De Christophoro Heroldo Molitore Pagano.

ANnis abhinc quadraginta *Honæ Hessorum* verbi diuini præconem egit quidam *Christophorus Tilesius*, ille quidem non vsque adeo doctus, sed qui & biblia, quæ legendo prope contriuerat, quam notissima haberet, & concionandi itemq; gratia multum valeret. Ei erat cognatus quidam *Christophorus Heroldus* (molitorem hunc cispontinum vulgo appellabant) DEI & hominum irrisor, sic quidem, vt si quædam μετεμψύχωσις esset, ego *Luciani* animam in eum transmigrasse omni mehercule asseueratione affirmauerim.

Hic igitur *Momus* quoties vel interdiu, vel nocte concubia, vino cereuisiave confectus, pastoris istius auunculi sui ædes præteriret, toties ipsum

petulanti ſua lingua impetebat, ludibriique cauſ-
ſa hunc ad modum conſalutabat; *Saluus ſis recal-
uaſter Auuncule, quid rerum geris? Precor tibi felicem
noctem cognate Calue. In vtramuis ne aurem dormis*
Has & id genus alias voces euomebat, tantiſper-
que repetebat, dum ei à paſtore reſponderetur.
Qui quidem tametſi ipſum aliquoties & obiur-
gaſſet & obſecraſſet, vt ne vino cereuiſiave ma-
didus iſtiuſmodi moleſtis odioſiſque acclamatio-
nibus ſe lectioni precibuſque vacantem intertur-
baret, hoc ipſum tamen ab illo impetrare non po-
tuit. Etenim quo maiorem ea ex re Paſtorem mo-
leſtiam capere animaduertit, eo ille petulantior
factus nunquam non paſtori quam inſolentiſſi-
me inſultauit. Cæterum quid tandem accidit? Il-
le ſacroſancti miniſterii tum auctor, tum conſer-
uator etiam, protector atque defenſor, qui nihil
tam implacate fert, quam ſeruorum ſuorum con-
temtum & exagitationem, hancque omnibus ſe-
culis exquiſitiſſimis ſuppliciis vltus eſt, tandem i
Epicuri hunc de grege porcũ exemplum aliquod
ſtatuendum cenſuit. Quamobrem cum is inter
ſcyphos pecuniæ vim ſatis grandem ludendo iam
perdidiſſet, ſæpeque numero inter aleandum di-
xiſſet, neutiquam ſe deprecari, quo minus à Dia-
bolo aufferretur, ni colluſorum dolis atque frau-
dibus circumuentus, tantam argenti iacturam fe-
ciſſet. Tandem à nummis probe exhauſtus, atque
adeo Leberide nudior, quod eſt in prouerbio, in-
tempeſta nocte domum remeat, ad ædeſque pa-
ſtoris delatus, cõſuetas conſalutationes, quas pa-
ſtori vnguem, quod aiunt, in vlcere eſſe norat, re-
petit Stentoris inſtar vociferans *fauſtam tibi noct*
Calue auuncule, Paſtor igitur, quẽ vix dum ſomnu
occuparat, huius petulantia intemperieque exper
geta

gefactus itaque inflammatus: Tibi vero pestem pessimam pessime respondit, Ille hoc responso accepto domum pergit. Ecce autem tibi, vix dum ex pago passibus aliquot factis excesserat, aduolāt noctuæ duæ ex regno tenebrarum haud dubie diuinitus emissæ. Quæ quidem in hunc impium & conscelleratum scurram impetum faciunt, eum prosternunt contunduntque, rostris ipsis ac vnguibus cum barbam quam satis promissam habebat, tum etiam capillitium, quod perquam ei densum erat, radicitus euellentes, tum vero maxime faciem ei totumq; caput ita discerpentes, vt cum felibus certasse ipsum sacramento contendisses. Furcifer istam noctem sub dio inter incredibiles bubonum infernalium exagitationes, atque adeo mirificos cum animi tum corporis sui cruciatus conficit. Albicante deinceps die manibus pedibusque instar canis, cui dorsum confractum est, miserandum in modum reptando domum se recipit, vbi ita depexus, glaberq; factus, atque adeo dilaniatus neq; ab vxore neq; à liberis suis agnoscitur, qui & in ædes eum suas intromissuri haud erant, ni voce perquam lamētabili se ipsum illum esse declarasset. Domum reuersus aliquot menses decubuit satis cum periculo, nullaq; prorsus salutis spe affulgente. Etsi vero ad extremum se confirmarit, per omnem tamen reliquam vitam non mento genisque, verum capite etiam glaber permansit, ita quidam, vt pistillo caluior videretur, documentoq; omnibus illustri perpetuoq; esset, neminem quemq; diuini verbi ministris impune haud medium digitum ostendere, aut oppetere vel insultare.

DCCXIX. *De inepto quodam Concionatore.*

SVb initium repurgatæ diuinitus per *Martinu* *Lutherum Theologum Optimum Maximum* religio nis, multis in locis quamuis indifferenter muneribus ecclesiasticis præficiebantur, quod incredibilis tum quidem hominum doctorum atq; orthodoxorum esset inopia. Euenit igitur, vt cuidam Sueuo, qui aliquot annos militiam sectatus fuerat, Ecclesiæ cura demandaretur. Habebat is gentilem in ea prouincia, quam forte fortuna transibat, hominem cum eruditione singulari præditum, tum magnæ etiam apud Principem auctoritatis, eum obuium sibi factum orabat, vt se militiæ pertæsum Principi de meliore nota commendaret efficeretque, vt Ecclesiæ cuipiam præponeretur. Pastor ergo, cui exploratum esset, hominem non pœnitentes in optimarum artium studiis progressus fecisse, eo præterea ingenio præditum esse, vt, si mediocrem adhibere diligentiam porro vellet, in pastorem minime aspernandum euadere posset, Principi eum diligenter commendat, efficitque, vt confestim functionem Ecclesiasticam in oppidulo quopiam nanciscatur. Non multo post autem Princeps eo in oppido pernoctauit, ideoque faciendum sibi censuit, vt hominem tantopere sibi commendatum, postridie concionantem audiret. Pastor autem, qui pridie strenue potarat, minus aptus & idoneus ad concionandum erat, sed subinde cum excreabat, tum tussiebat, tum etiam admodum raucus erat. Quid multis? Aqua ipsi subinde hærebat, ita vt nemo non intelligeret, eum pridie aliquanto prolixius bibisse, ac parum instructum ad istam quidem habendam concionem accessisse. Ille tamen ad extremum culpam non in pocula, sed in veneficas potius conferebat, inquiens: Vt te dii deæque omnes

omnes perdant, crediderim equidem, venificam quandam gutturi meo pellam felinam infascinasse, quod nullum nunc quidē verbum faciam, quod cum voluptate aliqua exaudiri queat, cum alioquin vt nostis, non sim indisertus. Germanice sic: *Daß dich botzMarter schände, ich halte, er hab mir ein alte Zauberinne einē Katzenbalck in die Gurgel gezaubert, daß ich nicht reden kan, ich kan ia sonsten, wie ihr wisset, leiden wol schwatzen*: atque his dictis concionem dimittit. Itaque Princeps hominem extemplo ad se accersitum grauiter obiurgat, quod rem tantam tam negligenter fecisset, addita comminatione, loco eum deturbatum iri, ni maiore diligentia & religione in tanto munere deinceps versaretur.

DCCXX. *De alio quodam supino atque oscitante pastore.*

INuenire est pastores quosdam, qui quidem apud imperitam multitudinem temere pro concione effutiant aut deblaterent, quicquid in buccam ipsis venerit. Persuasum nimirum sibi habent *religiosi patres*, homines idiotas aut plebeios minime omnium intelligere, bene ne atq; ratione officium suum faciant, an vero minus. At scire eos oportebat & rusticos sensu communi praeditos esse, in iisque non inueniri nullos, qui acetum in pectore habeant, probeque intelligant, paratus, nec ne, suggestum conscendas; Qua de re lubet hanc historiam subiicere. In quodam Sueuiae pago sacris praefuit Presbyter quidam, ille quidem minime doctus, sed poculis plus aequo addictus. Is foeliciter admodnm docebat, quotie praemeditatus concionabatur, at vero quoties vesperi ad ambas vsque aures vino ingurgitatus

poſtridie concionaretur , funem plane ex aren
nectebat,ac ſcopas omnino diſſolutas proferebat
Quod quidem cum fieret, nemo tam obeſæ nari
erat , quin illud ipſum olfaceret. Finita cert
concione ruſtici de paſtoris ſui temulentia mu
tuas querimonias habebant atque dictitabant
Morycho ſtultior ſit oportet , qui non animad
uertit,paſtorem noſtrum heri ita vino fuiſſe con-
fectum, vt diſcere, quæ hodie doceret , minime
omnium potuerit. Quoties enim hac hora hæſi-
tauit , quoties impegit , tuſſit, obſtitit , ab omn
tuſſi nunc quidem immunis ? Quoties excreauit
quoties frontem feriit , horologium deniq; com-
mouit ? Nullum tota hac hora ſcripturæ pronun-
ciatum aut exemplum in medium attulit,ſed ſtri-
denti prorſus ſtipula miſerum carmē diſperdidit,
hat arme vnd betrübte Arbeit gemacht. Id quidem
cum omnes vno ore dicerēt , tum vero nemo pro-
pe quiſquam erat, qui paſtorem ſuum eo nomine
compellare auderet præter ſenecionem quēdam,
opibus & auctoritate pleroſq; omnes ruſticos an-
tecedentem , is confirmabat , ſe cum paſtore ſuo
acturum , vt conciones deinceps ingenio atque
induſtria elaboratas haberet. Quamobrem cum
paſtor non ita multo poſt concionem extempo-
raneam , ac parum ſibi conſtantem cohærentem-
que haberet , ſenecio eum publice docentem in-
terpellans ſubinde exclamauit , *acue , acue.* Qui
vero Concionator , quorſum hoc Veteratoris iſti-
us dictum pertineret , minime omnium aſſeque-
batur,confeſtim perorauit, poſteaq; ex ſenecione
quæſiuit , ecquid hic ipſius toties ingeminatus
ſermo ſibi vellet ? Tum ſenecio, quoties mihi iu-
uenilibus meis annis vel pratum aliquod deton-
dendum, vel fruges demetendæ erant, inquit, to-
ties

ties falcem equidem meam etiam atque etiam exacuebam, ac ſentiebam tum quidem eum mihi laborem pulcre fœliciterque ſuccedere. Cæterum ſi quando poculis veſperi obrutus, falce retuſa, poſtridie rus concedebam, magna equidem cum moleſtia atq; difficultate iſtum defalcandarum frugum & graminis laborem exhauriebam, ſic quidem, vt ſubinde mihi aqua hæreret, egoque (ne te quid celem) omnem operam luderem. Eadem prorſus ratione tecum quoque agitur Paſtor. Etenim inſtructus ad concionandum cum prodis, nobis ex æquo omnibus ſatisfacis, tum nemo eſt quiſquam, quin te ſingulari cum voluptate atq; emolumento ſermocinantem audiat. Ac ipſe fateare oportet, tibi cum concionem ad voluntatem ex ſententiaque fluere. Quod ſi vero veſperi aliquanto prolixius bibiſti, tibique per pocula non licuit diſcere aut meditari ea, nos quæ doceas, Deum immortalem quam turpiter tum quidem te das? quoties inſiſtis? quoties obmuteſcis? quoties titubas & hallucinaris? quoties extra oleas vagaris, ac, vt paucis finiam, meras nugas agis? Quapropter ſi cordi tibi eſt doctam habere concionem, vnde cum voluptatem tum vtilitatem etiam aliquam percipiamus, da operam, vt ipſe etiam atq; etiam ſacris literis inuigilans, hinc inde conquiras, quæ in noſtrum ſinum effundas. Non enim vſque adeo ſtupidi ſumus, vt diſcernere nequeamus, quæ conciones tuæ lucernam oleant, quæve heſternam crapulam reſipiant. His quidem dictis ſenecio iſte effecit, vt vino ſeſe haud ingurgitaret, cum poſtridie concionem habere teneretur, ſed genium ſuum defraudaret, ac ſummo ſtudio diligentiaq; adhibita ea condiſceret, quæ traditurus ſuæ fidei concreditis eſſet.

Vti-

Vtinam boni hi viri, quorum, proh pudor! nimis magnus est numerus, recta via secum reputarent Christum æque concionibus iis, quæ ruri in consessu imperitæ multitudinis habentur, interesse, easque quam diligentissime auscultare, quam iis, quæ in celeberrimis vrbibus in corona doctissimorum & sapientissimorum hominũ haberi consueuerunt, ne tantam rem tam negligenter haud agerent. Verum cum hæc querela non sit huius loci, calamum sistemus, vbi ante adscripserimus, quid *præstantissimus quidã Theologus* de extemporaneis istis concionibus sentiat. Ita vero scriptum reliquit in prolegomenis Rhetoricarum suarum præceptionum. Concionatores aliqui gloriantur, se ex manica concionem excutere: His stultitia & ignauia fustibus excutienda erat. *Demosthenes* dixit, se si posset, non modo scripta, sed etiam sculpta dicturum esse. Nam impudentem & improbum nebulonem esse, qui prodire ad dicendum ausit, re non diu antea multumque excogitata. Cicero etiam in se de Legibus scribit, se nunquam nisi paratum ad dicendum accessisse. *Augustus* Imperator scribitur nusquam vnquam locutus, nisi meditata & composita oratione. *Lampridius* scribit: *Alexandrum Seuerum Imperatorem* Iurisconsultis dedisse spacium de propositis negotiis, ne incogitati dicere cogerentur de rebus ingentibus.

DCCXXI. De Sanseuerino Principe.

HÆc mihi commemoranti venit in mentem historia de *Sanseuerino Principe* in regno Neapolitano. Is cum ad montem Sinai proficisci vellet, incidit in *Idumæa* in equitatũ *Arabum* latrunculorum, cumq; nullum auxilium aut consilium nosset, descendens de equo mox iussit apparari

men-

mensam, promi vasa, cibum & potum, & assidere reliquos ad mensam. Equitibus propius accedentibus per interpretem indicari iussit, videri illos sibi homines militares, se quoq; esse militem, eaque de caussa suscepisse hanc profectionem, vt, qualenam genus militię in terris illis esset, cognoscere posset: rogat præterea, vt de equis descendant, & secum prandeant. Equites isti admiratione humanitatis & virtutis capti morem gerunt *Sanseuerino*, prandent, colloquuntur de rebus militaribus & formis stratagematum & bellorum. A prandio iubet *Princeps* promi munera, bombardas, gladios, & pocula quæ inter eos distribuit, atque ita incolumis discedit. *Arabes* illi cum maiori turba reuertuntur, & *Sanseuerinum* captiuum cum suis abducunt, & in arce quadam honorifice & liberaliter excipiunt & tractant, ac post aliquot dies saluum & incolumem cum toto comitatu deducunt, præbentque se defensores & monstratores viæ. Adeo verum est illud Pindaricum: *Virtus etiam apud hostes & barbaros in admiratione est. Selneccerus in 32.cap. Gen. pag.661.*

DCCXXII. *De conscelerato quodam viduo.*

ANno 1582 euenit, vt N. N. *VVanfridæ* vxorem pestilentiæ lue exstinctam amitteret. Mensis autem vix aut ne vix quidem exierat, ecce tibi pius iste viduus, de alia quadam in vxorem ducenda cogitationem suscepit. Ac ambiit etiam ex opulentioribus vnam & item alteram: Quibus quidem cum religio esset homini ei nubere, cuius ex animo omnis prioris coniugis memoria tam celeriter per obliuionem effluxisset, cuiusque ædes pestilentia adhuc imbutæ viderentur, animum ad meretriculas appulit. Itaq; de quadam præ-

præter cæteras eximiæ formæ Mulhusii sibi dispicit, cum qua quidem vt eo liberius stupri consuetudinem habere posset, virili eam habitu indutam domum suam deducit, viciniſque persuadet, esse eum auunculum suum, cuius fideli opera in curandis equis excolendoq; agro vti consueuisset. Quoties vero viduus iste conuiuium aliquod inibat, toties meretricula illa, quæ se pro ipsius auunculo atq; seruulo gerebat, eum sequebatur. Neq; vero idem ille rus concedebat, aut prata agrosq; obibat, quin comitem illum ipsum sibi adiungeret. Ipsa meretricula puellas reliquas linum tundentes aut frangentes identidem consalutabat, ac se quandam earum deperire assimulabat, hanc munusculis sibi demerebatur, sic quidem, vt nemini cuiquam fucus suboleret, plerisq; omnibus credentibus, adolescentulum eum viduique auunculum esse, maxime cum reliquis etiam iuuenibus sese immisceret, cum iisq; pergræcaretur & luderet, atque adeo quam familiarissime conuersaretur. Cæterum nō ita multo post cœpit illi vterus intumescere. Adolescentes, quibus familiariter vtebatur, mirabantur, hominem tam subito pinguescere, idq; illi inuidebant & exprobrabant etiam. Is vero respondet: quod habitiori corpore sum, patrueli equidem meo secundum DEVM Opt Max. acceptum refero, cui in medullis plane ac visceribus hæreo, cum eo delicatissimis exquisitissimisque quibusq; cibis vescor, ac generosissima quæque vina ad satietatem haurio. Verum quid fit ad extremum? Cum ipsi quotidie magis magisque vterus intumesceret, viduus meretriculam alio amandat, vt apud suos infantem enitatur. Quo quidem in lucem suscepto atque edito, ea muliebri habitu assumpto,

VVanfridam reuertitur, exhibitura viduo filium ex ipso proseminatum. Quum autem circa vesperam *VVanfridam* ingrederetur, & puellę & adolescentuli diligentius in eam oculos coniicientes dicebant, annon hæc adolescentulus iste est, qui non ita pridem tumido obesoque corpore in patruelis sui ædibus versabatur? Quæ hæc igitur noua metamorphosis, quod in mulierem iste nunc abierit? Quid multis? Cœpit res ea percrebrescere, atq; omnium sermone atq; iocis iactari, enixum nimirum esse adolescentulum sobolem. Itaque viduus corio suo metuens, meretricula assumta in fugam se dat, militatumq; abit. Dignus alioqui, qui cum prostibulo suo etiam atq; etiam scopis emendatus, aliove quopiam exquisito supplicio affectus fuisset.

DCCXXIII. *De impia quadam atque conscelerata matre, quæ pertæsa molestiarū in educandis liberis deuorandarum, duos infantes, statim vt lucem hanc aspexerunt, clam marito & omnibus aliis interfecit VVanfridæ Hassorum Anno* 1582. & 1583.

M*Elchior Piscatorius VVanfridensis* quandam in matrimonio habuit, quæ initio quidem & maritum suum colebat, & filiolos ex eo susceptos liberaliter educabat, & rem deniq; familiarem præclare rationeque administrabat, sic quidem, vt à plerisq; omnibus vicinis suis tum duligeretur, tum in pretio etiam honoreque haberetur. At verò postquam quinq; filiorum mater iam facta esset, laborem fugere, ac otio sese ignauiæq; dedere cœpit, imo fere gulæ prorsus mancipium euasit, opesq; à marito acquisitas turpiter nefarieque dilapidauit. Interim enim dum maritus agrum exco-

excoleret, idq; genus aliis laboribus sese frang
ret, illa frugum manipulos tribulo nonnihil qua
sabat, frumentumque inde excussum vna cu
paleis nuce, quod aiunt, cassa, terræ quibusda
filiis diuendebat. Quo nomine ipsa pœnas gra
ues non parum quidem sæpe marito suo dedit.
vero quo grauius in illam animaduerteret, eo st
diosius illa ventri atque abdomini suo inseruiv
genioque indulsit. Quid multis? vsque adeo
peius quotidie profecit, nullam vt deinceps mo
lestiam in educanda sobole subire aut deuora
cogitaret. Grauida igitur facta animum suum in
ducit, appetente hora pariendi, fœtum clanculu
abiicere, morteq; delere. Neque vero ab hac co
sceleratissima mentis impietate atq; malitia di
cessit, sed infantem remotis omnibus in luce
iam iamq; editum interemit, sub pronoq; tumu
lauit maritoque postea persuasit; neutiquam s
grauidam fuisse, sed ex mēstrui retentione ita in
tumuisse vterum, quod cum magno vi fluere ia
cœperit, gracilem se nunc factam, ac imbecilla ad
modum & afflicta valetudine esse. Maritus ipsi
verbis fidem habuit, maxime cum illa nullum si
gnum cuiusquam odii aduersus reliquos filios v
quam dedisset, ideoque nihil eorum prætermis
quæ ad curandam ipsius valetudinem pertine
videbantur. Illa cuticula bene curata iterum
grauida, ac quia priorem infantem omnibus in
sciis, vt ipsa arbitrabatur, è medio sustulerat, d
altero quoq; isto, statim vt hanc lucem aspicere
exstinguendo cogitationes suscipit, consiliumqu
init. Quamobrem instante iam pariendi hora i
stabulum sese proripit, ibiq; sola infantulum en
titur, quem mox moxque strangulatum in pabu
lum abiicit. Iustissimus autem Deus, qui nullu
scelu

ſcelus impunitum ſinit, conſceleratiſſimam hanc matrem, quæ marito ſuo iam iterum verba dederat, ſuaſq; manus iam ſecundo parricidio commaculauerat, ex rerum natura aufert, ac, cum parricidia hæc ſua & maritum ſuum & omnes homines celauerit, neque vnquam eius pœnitudine ducta fuerit, dæmonibus eam nunquam finiendis haud dubie ſuppliciis mactandam tradit. Ipſa nihilominus pie religioſeque ſepultura afficitur, quod pleriſque omnibus perſuaſum eſſet, nimio menſtrui fluxu eam exhauſtam fractamq; Deo naturæque conceſſiſſe. Tametſi non deerant, qui id, quod res erat, ſuſpicarentur. Non ita multo poſt mariti cognata quædam, quæ ipſi rem familiarem adminiſtrabat, infantulum à Medea iſta enectum forte fortuna in pabulo reperit. Qui quidem cum oris forma reliquos Athilæ iſtius filios ad vnguem repræſentaret ac referret, compertum fuit, à matre hunc fuiſſe interfectum. Itaq; is quidem in matris tumulo conditus: illa vero inde exemta, deq; Magiſtratus iuſſu maritiq; voluntate ſub patibulo à Carnifice dehumata fuit.

DCCXXIV. De D. Iohanne Eccio.

QVVM Lipſiæ *Eccius* in conſeſſu *Ducis Georgii* diſputaret, ſuamque cauſſam putidis rancidiſque ſtrophis tueretur, *D. Lutherus Theologus Opt. Max.* hanc in rationem eum perſtrinxit: *Noſter D. Eccius* attigit hodie ſcripturam, *vt tipula aquam.* D. Gigas concione 11. catechetica.

DCCXXV. De Nobili quodam.

EQuidem vtilem vobis hiſtoriam in præſentia recitabo. Nobilitatis Germanicæ viduus quidam, ſummis liberorum ſuorum precibus expugnatus, omnia ſua bona vtenda fruenda iis permiſ-

mittebat, hac tamen lege atq; conditione, vt
omnem reliquam vitam & pie ipsum sancte
obseruarent, & liberaliter item quæcunq; nec
saria suppeditarent. Filii non hoc modo dilig
ter se facturos recipiunt, sed & alia plura eaq
amplissima promissa parenti faciunt. Verum q
fit? mense vno apud filiam cibum capit, alte
apud filium. Quum vero non tam cito, quan
quidem exoptabant, è medio abiret, sed aliqua
to diutius in vita commoraretur, omnes ips
tædium satietasq; iam capit: ideoque parcius
sordidiusq; tractare atq; alere instituunt. Idips
quidem decrepito præclareq; de liberis suis m
rito patri incredibilem dolorem inurit, idcirc
huiusmodi stratagema excogitat. Retinuerat
bi cistam ferream, hanc quidem saxis replet, h
que clauam schedulamque addit, in qua scriptu
erat: Quicunq; parentes filiis suis superstites b
norum suorum copiam potestatemque faciun
eaq; vtenda fruenda ipsis tradunt, ii quidem h
lapidibus petuntor, atq; hac claua cæduntor. C
terum cum filii ipsius animaduerterent, cista
istam prægrandem ponderosamq; esse, spemq
certam alerent, parentem in ea peculiarem que
dam thesaurum reconditum habere, prolix
eum nunc accipere, saliaremque in modum p
scere incipiunt. Ita namq; cum animis suis cog
tant, si minus laute opipareq; ipsum acceperimu
næ isto nos thesauro defraudabit. Quid multis
Patre defuncto filii omnibus lætitiis incedente
ad cistam ponderosam properant, eamque recl
dunt, spe certa fulti, magnas se istic opes repert
ros. At corui deluduntur hiantes, cum pro the
sauro carbones, quod est in prouerbio, inueniant
nihilque in ista reconditum contineatur, præt
lap

pides, clauam, & ſchedulam, in qua ſcriptum rat: Quotquot parentes, quamdiu in vita comorantur, filiis ſuis facultates ſuas permittunt, ii nehercule digni ſunt, in quos hi lapides coniiciantur, quiq; hac claua percutiantur & verberentur. *Idem Concione 6, Catechetica.*

DCCXXVI. De Georgio Deiringo.

N *Hona* ſuperiore, quæ Cattorum eſt pagus in diœceſi Beilſteiniana ſitus, *Iohannes Deiringus* decurſa iam ætate homo, *Georgio* filio ſuo, quem vnicum habebat, & omnes agros ſuos, quorum ei non contemnendus numerus erat, & prata, & ædes denique ſuas permittebat, hac tamen lege atque conditione, vt ſibi iam viduo reique familiari adminiſtrandæ per ætatem minus idoneo cibum, quoad viueret, præberet. Filius læto hanc animo conditionem accipit, parentique dat fidem, prolixe ſe ipſum liberaliterque accepturum. Neque vero prioribus annis duobus promiſſa fallit, ſed patrem ſuum large his tractat iiſdem plane cibis, quibus ipſe veſcebatur paſcens, ita quidem, vt pater, quod de gnato ſuo conquereretur, hac certe in parte haberet nihil. Cæterum quum hoc fere temporis ſpatio elapſo patrem adhuc affatim cibum capere, atque adeo aquilæ ſenectâ (quod eſt in prouerbio) præditum eſſe, animaduerteret, veritus ne non diutius ille, ac ſperauerat, viueret, eum non iam vt ante hac in oculis fert atque obſeruat, ſed multum quotidie de ſua erga illum fide atque pietate remittit. Quod tamen ipſum, quantum poteſt, diſſimulat, ſuo ſeſe interim indicio tanquam ſorex interdum prodens, dum cibum quidem ſeni detrahit, parciuſque quotidie ſubminiſtrat. Ad extremum tamen diu occultatum

tum erga patrem odium tegere diutius non valens,(nihil quippe simulatum & diuturnum) eum post fornacem in scamno cubantem, vino ad ambas vsque aures ingurgitatū pede calcat feritque his verborum contumeliis additis: Heus fur decrepite, quid tu hic post fornacem stertens hypocaustum hoc meum ventris tui crepitibus pedoribusque reples? Quin tu te cubitum recipis, occupato lecto eo, qui tibi desponsus destinatusq; est. Facesse hinc, vetule nebulo, in nomine omnium Diabolorum. Is igitur filii pede calcatus & percussus, verborumque contumeliis affectus, incœnatus latrantique stomacho cubitum secedit, hæc fere in sententiam cum filio de iniuria sibi illata expostulans, suamque miseriam deplorans: Heu me miserum & calamitosum patrem, qui te quidem proseminauerim, vt ne mihi deesset, qui me alterum pedem in cymba charontis habentem & calce feriret, & omni conuitiorum genere laceraret! O me stolidum & delirum senem, cum eum facultatibus meis locupletauerim & auxerim, quem minime omnium pudet fame me miserum enecare! Verum enimuero ô impie & degener fili, non tu me fame necabis, quin prius te ego oculis hisce meis hodiernæ impietatis tuæ, & aliarum iniuriarum mihi abs te impositarum, iustas grauesq; pœnas Deo iusto iudici dedisse cernam. Neque vero miserum patrem stipulaceumque senem hæc opinio sua fefellit. Vix enim mensis exierat, ecce tibi consceleratus filius illo ipso pede quo patrem læserat, ægrotare, incredibilesque cruciatus sustinere & perpeti cœpit. Neque vero Medicorum quisquam morbi genus agnoscere, siue medicinam aliquā inuenire atque facere potuit. Quamobrem cum ingentem pecuniæ su-

im in Medicos, & quidem frustra iam erogasset, oripes factus eo pede, quo progenitori suo insularat, per omnem vitam cum grauiter claudicait, tum vero acutissimos dolores sensit. Neq; vero hoc prætereundum silentiove inuoluendum atuo, quod ipse sobole destitut9 pagi istius pueros habuerit, qui ei in publicum prodeunti quam etulantissime insultarent, eiq; scelus & flagitium progenitorem suum editum, mira verborum marulentia exprobrarent atq; obiicerent: imo ero ipso inspectante gressum ipsius claudicatioemque exprimerent, atque adeo sic illis claudiandum alteroque pede nutandum dicerent, qui arentibus manus afferre, eosque pulsare nō eruescerent. Quid multis? Quoties certe hic nebuo in publicum progressus est, toties puerorum rex tantus ad exagitandum deridendumque um confluxit, quantus auicularum grex noctua liqua apparente aduolare consueuit, vt liquido onstaret, diuinitus rem geri, Deumq; pœnas imietatis ipsius ab illo repetere. Ad vltimum *Iro* fee pauperior factus in summa rerum omnium opia impiam animam exhalauit.

DCCXXVII. De M. Christophoro Irenæo, & duobus rusticis.

Quidem annis abhinc aliquot in quodam pago non ita procul à *Coburgo* dissito hospitabar. bi inter rusticos quosdam Francos strenue perotantes & pergræcantes præter meam voluntaem commorandum mihi aliquando fuit. His utem auribus meis, audiui alterum alteri hunc d modum præbibere: Heus, mi propater, vt te eus auerruncet maleque perdat, equidem hunc bi haustum præbibo, & alterum sic huic respon-

de-

dere: Eia mi compater, elambe & exſicca poculum, vt te Diabolus arripiat. Quorum quidem ex barbaris & centaureis compotationibus quantam animo moleſtiam horroremque traxerim, equidem haud facile dixerim. *D. Chriſtophorus Irenæus in Poſtilla ſua de feſtis, pag.* 143.

DCCXXVIII. *De Ruſtico quodam.*

INclytus quidam Germaniæ ac laudatiſſimus *Princeps* ſuorum non tantum ciuium, verum etiam ruſticorum agebat delectum, ex iis certos aliquos ſegregabat, quos quidē armis tractandis belliſq; gerendis aſſuefaceret & præpararet. Quamobrem cum ruſtico iam cuidam togula ſclopetaria iniiceretur, ratus miſer ille ſibi è veſtigio in militiam proficiſcendum, cum hoſteq; dimicandum eſſe, expalluit penitus, totoq; corpore contremiſcens hanc in rationem exclamauit: Heu me miſerum, nunc quidem ſane veſtior ego atq; accingor ad mortem oppetendam. *Ach ich armer Mann, da ziehe ich mein TodtenKleydt an.* Quo quidem Capitaneus audito, excordem hunc imbellemq; nebulonem amiculo iſto extemplo denudat, ac fuſte probe probeq; dedolatū exauctorat ad ſtiuamq; relegat, alio quodam animoſiore, & ad militiam magis idoneo in fungi fucique huius effœminati deſperabundiq; locum ſuffecto.

DCCXXIX. *De alio quodam.*

ALius quiſpiam eodem tempore armatura quum indueretur, incredibile eſt, quantopere hoc habitu ſibi placuerit. Quid quæris? Cum ſiniſtrum brachium lateri ſuo inſerebat, tum aulicorum nobiliumque inceſſum exprimebat, tum vero identidem ſeſe pauonis inſtar contemplabatur. Ne multa: ſemideus quiſpiam ſibi videbatur.

Nequ

Neque tu vero rusticum eum agnouisses, sed nobilem aliquem aut militem diu multumque exercitatum, militem autem, imo vero ipsum Achillem dixisses. Cæterum cum iam horam vnam atque alteram armaturam istam gestasset, & in gyrum aliquoties vltro citroque esset ductus, cœpit cristas paulatim, armatura ipsum nonnihil vexante, demittere, lumbos trahere, & ad ingenium rusticum redire, sic quidem, vt stiuæ regendæ natum illum esse facile appareret. Quocirca cum milites suo quisque loco subsistere iuberentur, ille ordine statione que sua mox relicta accurrit ad *Principem*, eumque hanc ad rationem alloquitur: Clementissime *Princeps*, ego hanc rem non possum portare (armaturam innuens.) Etenim nimis est ponderosa, & incredibili me molestia afficit. Quapropter oro, vt veste sclopetaria induar: *Gnädiger Herr, ich kan das Ding nicht tragē (also nannte der Eselskopff den Harnisch) es ist mir zu schwer, vnd gneipt mich wie der Teuffel, last mich einē Schützenrock tragen.* Huic Princeps respondit: Quid *tu ignaue asine* e armaturæ istius mole & onere quæris? Est tibi corpus robustum, sunt bona latera, sunt & lacerti rmi, sic quidem, vt si quisquam alius ferendæ illi ar sit, & idoneus, tu vnus certe cumprimis à naura fictus factusque ad ferendam sustinendamq; am videare. Neque vero affirmare dubitauem, te vel frumenti modium nullo negotio ciaque puluerem gestaturum. Facessat igitur istæc mollities animi. Hoc responso Princeps effe-, vt rusticus statim acquiesceret, maxime cum inceps fidem illi faceret, futurum vtique, vt aratura ista, si ille assuesceret, progressu temporis l pluma leuior euaderet, ac ne minima quidem olestia eum afficeret.

DCCXXX. *De vetula quadam rustica.*

NOui ego *Honæ Hessorum*, quæ patria mihi est, anum quandam, quæ tametsi annos iam octoginta nata, & viribus vsquequaque exhausta erat, & macie rugisque toto squalebat, & animi identidem deliquium patiebatur, & vix hærebat ossibus, & repere magis cochleæ instar, quam incedere videbatur, & cadauer mehercule magis, quam hominem aliquem repræsentabat, & ex cuius denique oculis (vt vno verbo dicam) mors ipsa iam elucebat: ita tamen mortem horrebat & reformidabat, vt vel ad leuissimam illius mentionem toto corpore contremisceret. Quid quæris? Quoties mortis mentio aliqua seu in publico sacroque cœtu, seu in conuiuiis, seu domi, seu foris fiebat, toties misera ista ceu fulmine percussa obstupescebat, fugamque continuo arripiebat. Et quum anno 1598. pestis passim per Germaniam miserandū horrendumque in modum sæuiret & grassaretur & quotidie aliquot millia hominum trucidaret medioque tolleret, Deo Opt. Max. singulis prope horis supplicabat, vt ne pestilentiæ lue sese exstingueret, hac quidem precatione, sicuti ex ipsius liberis accepimus, vsa: Omnipotens & eterne Deus Pater *Domini nostri Iesu Christi*, quot sumus in hac domo, te quidem minime omnium fugit: quinque nimirum numero nos esse, vtpote me, meum maritum stipulaceum senem, & duos meos filios, & vnicam denique gnatam meam. Quia vero pestis circumquaque nos cinxit, & quotidie longius serpit, & propius nobis sese insinuat, ne per Iesum Christum filium tuum dilectum me peste vel corripi vel deleri patiaris, sed hanc luem quam longissime à me propellas. Quod si vero tibi omnino placet quempiam ex domo

mea peſtis interuentu ad te euocare, equidem haud deprecor, quo minus vel virum meum nonagenarium, vel meam gnatam, vel vtrumlibet denique filium meum ad te transferas. En Deus Opt. Max. dabitur tibi à me inter hos quatuor optio. Proinde mihi, mi Pater, parce, ac me clementer paterneque in hac vita reſerua, per IESVM Chriſtum Dominum noſtrum Amen. Haſce preces incredibile eſt quoties die vno ad Deum Opt. Max. effuderit, quoties item noctu vſurpauerit & repetierit. Eadem toto illo tempore, cum peſtis hic gliſcebat, nunquam in publicum prouolauit, ſed domeſticis finibus ita ſe tenuit, vt ne de feneſtra quidem proſpiceret, verita vtiq; ſemper, ne peſte afflaretur aut imbueretur. Quid? quod domi etiam ſuæ quotidie odores partim ex abſynthio, partim ex frondibus quernis, partim ex granis iuniperorum, partim denique ex thure quam ſæpiſſime incenderit, ne peſtem ſuis ab ædibus non arceret atque fugaret. Quæ etiam illas haud inuaſit. Veruntamen peſte circumquaque eas adhuc circumſtrepente euenit, vt vir ipſius truem lignorum minime ſublimem aut altam conſcenderet, vt hinc quidem materiam fouendo foco idoneam auferret. Quum igitur truncum iam vnum atque alterum in culinam deferendum ſuſtuliſſet, ecce tibi prolabitur infœlix ſenex de strue iſta, ac ceruicem illico perfringit, & exanimis mortuuſque in domum à trituratoribus ſuis deportatur. Etſi vero hæc anicula miſerabilem mariti ſui caſum atque interitum quam dolentiſſime implacatiſſimeque ferebat, quippe quo cum annos ſexaginta eoque amplius in matrimonio concorditer vixerat & confecerat, eo tamen neque à filiis ſuis, neque à quoquam omnium addu-

ci potuit, vt vna in funus prodiret illudve deduceret, propterea quod sepulcra peste exstinctorum sibi prætereunda & aspicienda, & concionem de morte audiendam esse diceret. O miseram anum, quæ minime delira, sed sana adhuc mente mortem vsque adeo extimuerit, cum tamen alterum iam tum pedem in cymba Charontis haberet.

DCCXXXI. *De tumulenta quadam muliere.*

NOui ego *Marpurgi* dulciarii cuiusdam coniugem, mulierem mirum in modum bibulam, quippe quæ quam celerrime incredibilē vini vim exsorberet, ac nihilominus rem postea familiarem dextre administraret. Hæc laudi sibi vinolentiam hanc bibacitatemq; ducens, (serione an vero ioco, nullo equidem in discrimine posuerim) dicere solebat: sæpe me numero vir me9 profusionis nescio cuius insimulat, cum tamen ab eo sim crimine tam aliena, quam quæ alienissima, ac non viuat hodie vlla me mulier frugalior. Etenim cum alii cuipiam muliercuiæ opus sit candela aliqua integra, ad exhauriendam vini mensuram duntaxat vnam, mihi mehercule candelæ portiuncula digiti articulo non longior, elambendis exsiccandisque mensuris tribus aut quatuor, sufficit. Itaq; magna mihi à viro meo iniuria fit, dum quidem prodigalitatis me alligat, reamque agit: *Mein Mann schilt mich ohn vnterlaß, ich sey nicht häußlich, thut mir aber Gewalt vnd Vnrecht, dann ich je also häußlich berathen bin, daß ich bey einem Stümmelchen Liechts eins Glieds lang, drey oder vier Maß VVeins herauß ziehen vnd vbertenffeln kan, da sonst ein ander Fraw ein gantz gezogen Liecht haben muß, ehe sie ein Maß VVeins heraußer lippert. VVann ich ein solche Sauffsiedere were, möchte mich mein Mann vnhäußlich schelten.*

DCCXXXII. *De vorace quadam muliere.*

ERat me puero Cassiliæ mulier quædam vasto obesoq; corpore. Hæc febricula quadam tentata, gallinam sibi elixandam curabat, atque cum hanc ipsam, tum offam etiam ex iusculo illius factam deuorabat. Cæterum quum vicinæ illam interuisentes quærerent, nunquid cibi caperet ? respondit; Equidem rodere nonnihil iam incipio. Hodie quippe gallinam cum offula manducaui: *Ich fahe wider an zu nüsseln, ich habe heut ein Hüner-süpplein vnd ein Hünlein gessen*: perparce se pransã rata, quod gallinam tantum deuorasset, cum, integra alioqui valetudine, multo se cibo resarcire consueuisset.

DCCXXXIII. *De edaci quodam æditu.*

NOui æditum quendam patris mei, illum quidem officiosum, sed mire edacem. Hunc cum morbo aliquo conflictantem olim inuisi, & admonui, vt carnibus bubulis coemtis elixatisque iusculum earum seu offam zingibere conditam, abliguriret. Ille se auscultaturum mihi confirmauit. Quamobrem cum postero ad ipsum die redirem, sciscitarerque, num quid cibi sumsisset, monstrauit mihi extento digito catinum quendam satis capacem, responditque: Hunc ego catinum offa repletum exhausi: Cumque ego risum vix tenens (erat quippe magnus valde) porro quærerem, num quid carnium addidisset, dextera in pugnum contracta respondit, perquam quidem parum degustaui carnium, frustum earum pugni magnitudine manducaui. Cæterum tantum ille ibi ægrotus tum consumserat, quantum ego sano corpore vix aut ne vix quidem toto biduo: *tte einen grossen Kumpff mit Suppen, vnd ein Stück*

Rindfleisch darzu, als eines groben Bawren Faust gefressen, vnd daucht ihn noch wenig seyn.

DCCXXXIV. De duobus studiosis VVittebergensibus.

IOhannes *Drymeldius* hunc mihi iocum subse quentem aliquando retulit: Vsus sum, inquie bat, olim *VVittembergæ* conuictore quodam *Ada mo ab Altensteck, Austriaco,* adolescente tum hone sto apud suos loco nato, tum egregie docto, tu suauissimis moribus prædito, tum vero valde d ligente, laborioso, atque impigro. Is inter scypho aliquando, cereuisia nonnihil confectus, de cib quibusdam minime vulgaribus à se hinc inde co mestis diu multumq; gloriabatur, vtpote de mu ribus alpinis, de damis, de vris, de vrsis, de bubuli de balenis, de caruntiis, de marinis & vitulis, canibus, & leporibus, & araneis, & sexcentis iten que id genus aliis. Hæc illo igitur narrante, quu & hospes noster *Magister Alberus Calerus Trotani* & omnes itemque hospites ipsius admirabun atque adeo arrectis auribus hiantique ore ausc tarent, equidem teneri non potui, quin vna e demque opera tum ipsum narratorem nostru nonnihil exagitarem, tum conuictoribus eti meis risum commouerem. Id quod hoc quid pacto effectum dedi, consecutusque sum: vero inquam, *Domine Adame*, varia iam cibo genera eaque rara admodum atque exotica co memorantem te audiui, quibus quidem tibi v citroque peregrinanti vescendum fuit. At v mihi vnius cuiuspiam cibi nunc in mentem, qu ausim omni asseueratione affirmare nondum bi nec visum nec degustatum esse. Quid qu. Vix effatus hæc eram, ecce tibi subridens

mox interpellat quæritque, ecquisnam is est cibus, quem tu me neque vidisse neq; edisse autumas? Cedo quæso Drymeldi? (minime futurum ratus, vt ego edulium aliquod nominarē aut proferrem, quod ipse quidem conspicatus non esset, aut edisset) ego illi respondi: Mihi vero *Domine Adame* haud sit verisimile, te crepitum aliquem ventris in nola tintinnabulove quopiam frixum tostumve conspexisse vnquam, nedum degustasse. Tum ille, heu, veris, medius fidius, vincor, inquit, ô Drymeldi noster. Tu pol antiquum obtines hoc tuum, nobis vt illudas: hunc enim ego cibum, quem dicis, vidi in omni mea vita nūquam, tum vero degustare aliquando haud equidem cupio: cæterisque in risum syncrusium effusis, ipse quoque vna non mediocriter vtique cachinnabatur.

DCCXXXV. De alio quodam.

IDem & hunc nobis iocum aliquando exposuit: Præter Nobilem istum Austriacum, inquiebat, cuius facta iam est mentio, & alius quidam VVestphalus nostra tum mensa viuebat, ille quidem haud illiteratus, sed moribus ita agrestibus præditus, his vt nobilitatem suam omnem pudendum in modum pollueret. Vt enim cæteras illius innumerabiles prope fœditates tacitus prætercam, nulla certe assatura vitulina apponebatur nobis, quin ad eam omnium primum conuersus, renes inde cultello eximeret, eosque sibi vni reseruans solus deuoraret. Hoc cum ipse hospes noster *Magister Calerus*, tum nos etiam omnes indignissime ferebamus. Interim tamen nemo erat omnium nostrum, qui quidem ipsum ea re vel molli brachio obiurgaret, subuerente vtique vnoquolibet nostro, ne non VVestphalicos eius in

ſe crabrones irritaret. Etenim fœnum in cornu habebat. Ad extremum tamen placitum eſt nobis, idque me potiſſimum auctore, vt homini ex ordine præbiberemus omnes, ſi idem facinus repetens, aſſaturam eum ad modum caſtrare pergeret. Quid fit autem? interpoſito vix triduo, apponitur iterum aſſatura vitulina. Quamobrem ille antiquum obtinens, renem cum exſcindit, tum etiam auide impudenterq; deuorat ſolus. Itaque ſic ego aſinum alloquor: Non ignoras, *Domine Gunthere*, cupedias vtique vel cibum aliquem aliquanto delicatiorem prolixo aliquo hauſtu probe proluendum eſſe. Ne igitur nos ab inueterata iſta conſuetudine deſciſcamus, ecce tibi præbibo poculum hoc meum. Quid quæris? Vix equidem hoc dixeram, ecce tibi, propinant illi cæteri ad vnum omnes, ita quidem, vt cereuiſiæ illi canthari nouem exhauriendi venirent. Atque hoc quidem toties à nobis fiebat, quoties illum ad ingenium redire poſtea, factumque illud illiberale iterare non puderet. Itaque homo ad vltimum nonnihil ſtomachari, ac hoſpitem noſtrum, nobis digreſſis hanc in rationem affari cœpit: Perquam vero admirandum mihi accidit, hoſpes, quid ſit, cur conuictores mei non ſolum diebus dominicis, verum etiam diebus Iouis (tum enim ſemper aſſis carnibus veſcebamur) mihi ad vnum omnes præbibant. Næ videtur illi me poculis iſtis ſuis de menſa deturbare tua velle, veluti vulpes fumo aliquo ex cauernis propelluntur ſuis. Quod ſi explicatum mihi foret, conuictum illis noſtrum minus gratum accidere, moriar equidem, ni vel ipſa hac hora, tua me menſa, quæſita ac inuenta alia aliqua mihi accommodà, abdicaturus ſim. Proinde magno abs te opere peto, quæſo, atque contendo,

ne caussam, quamobrem hoc ipsum ab illis fiat, nos celes. Huic hospes de caussa nihil se certi dicere respondet, non tamen dubitare, quin illud singulare quodam suo erga ipsum amore beneuolentiaque factitent, quod eos in vniuersum omnes studere ipsi ex animo exploratissime cognitum habeat. Hunc ipsorum sermonem hospitis socrus exaudiens interpellat, precataque veniam, *nobilem VVestphalum* hunc ad modum alloquitur: Ego vero, *Generose Domine Gunthere*, huius ipsorum instituti caussam & teneo, & significabo, si quidem fidem dederis, id ipsum mihi fraudi haud futurum. Illo igitur confirmante, se in partem meliorem id ipsum acccepturum, anicula inquit: Renunculi enimuero, *Domine Gunthere*, ne nescias, in delitiis hic habentur, ita sane, vt nemo cordatus sibi vni eos reseruet deuoretve, sed cum aliis liberaliter communicet. Quod si vero quis contra faciat, ei protinus isthæc cantilena occinitur, bonus bolus requirit bonum haustum, ac simul ab omnibus ei præbibitur: *Auff einen guten Bissen gehört ein guter Trunck*. Quocirca si exspectare illud in posterum ab ipsis renuis, fac, amabo te, renibus sic vescare, vt oportet. Eo *VVestphalus* audito, gratiis aniculæ de ista commonitione actis, inquit: de eo vero parentes me mei nunquam admonuerunt, quod mihi quidem apud ipsos vtpote filio vnico atque adeo dextello licuerit, quod quidem libuit. Enimuero dabo equidem operam, ne tale quid in reliquum tempus vsu mihi veniat. Cæterum quum assatura nobis postea vitulina apponeretur, tantum abfuit, vt renes inde illi auferret, vt hos potius sibi ab aliis appositos, rubore quodam suffusus, reiiceret respueretque. Quod vero hospitis filiolus trimulus, instinctu nescio cuius,

ipsum *Iuncker Nierenfresser* subinde appellaret, ille acerbissime hoc ipsum ferens, nostra mensa repudiata atq; valere iussa, aliam quæsiuit. Vbi quidem cum ex ossibus bubulis grandioribus medullam omnẽ sic exsorberet, vt oua mollia sorbiliave exhaurire consueuimus, hic quoque isthac insulsitate sua cum hospitem, tum conuictores etiam suos totos à se alienauit, ita quidẽ, vt toti in cogitationem hanc incumberent, quemadmodum isthanc *Apitii* huius liguritionem compescerent. Placuit ergo ossi alicui grandiusculo carne bubula vestito, portiunculam de candela sebacea tum inserere, quum mensæ carnes iamiam importandæ essent. Hæ igitur vix apponebantur, ecce tibi philoxenus ille noster os istud grande omni carne nudatum, ori admouet, candelamq; illam nondum liquefactam, ac intra fauces subsistentem pro medulla exsorbet, ac se deceptum animaduertens, cum ringitur, tum vero vomit. Ac ea mox hora & hospiti valedicit, & postero itemq; die *Rostochium* se confert, quod *VVittebergæ* quidem ab omnibus *der Nieren* vel *der Marckfresser* vulgo appellaretur, atque hic quidem hospitem aliquem vix aut ne vix quidem vnquam inuenturus videretur. Vt porro *Rostochii* & *Grypswaldii* pisces esitauerit, amicorum quorundam literis planum facerem. Sed quid multa? Ille ab ingenio isto suo discessit nunquam. Adeo verum est Horatianum illud:

Naturam expellas furca, tamen vsque recurrit.

DCCXXXVI. *De Casparo Rodolphi.*

HIc disputaturus aliquando, cum auditoriũ haberet minus frequens, excanduit totus, in vocesque has erupit; mihi vero disputandum nunc est, vno atq; altero (aderãt autem circiter 50. eoq; amplius)

amplius)studioso præsenti conuersusq; ad Academiæ seruulum, exclamauit. Nomenclator, lege Elenchum. Hic igitur dum imperata facit, ecce tibi primus statim Catalogi istius studiosus, VVetzflaria oriundus, Cornicula cognomento, incommode abest. Vnde cœpit *Casparus* iracundia atq; stomacho magis magisq; exardescere, atq; ita debacchari: Duo dũtaxat anni sunt dies, quibus quidem nebuloni huic optimarum artium studia sordent, ac curę cordiq; haud sunt, iiq; sunt cum æstas, tum hyems: *Es sind nur zween Tag im Iahr , auff welche dieser Schelm nicht gern studirt, das ist der VVinter vnd der Sommer.* Nec mora clepsydram mox arripit, in pauimentumque proiectam confringit, posteaq; infit: Egone disputem, cui studiosus vix vnus & alter suppetit. Haud faciam equidem. Quod si vero fecero, minime equidẽ omnium recuso aut deprecor, quo minus capite diminutus in nebulonum numero locoq; ducar: *Ach ich soll disputiren, vnd hab kaum eine Hãdschuch voll Studentẽ, ich wills nicht thũ, thu ichs, so sey ich ein Schelm:* hisq; dictis eo sic die disputatione supersedit, eaque re magnã à studiosis gratiam iniit, quod & frigus tum esset maximum, & minime ipsi ignorarent, sese aut fructus nihil, aut per pol parum ex disputatiuncula ista ipsius frigida & ieiuna reportaturos.

DCCXXXVII. De VVestphalo quodam Nobili.

ERat in aula *Philippi, Langrauij Hassiæ , Principis laudatissimi*, quidam olim homo *VVestphalus*, ille quidem cum bono & honesto loco natus, tum copiis etiam diuitiisque affluens, sed mirum mehercule in modum sordidus atque auarus. Hic à nemine omnium vllo pacto adduci potuit, vt matrimonii iugo suscepto vxorem duceret. Etsi enim

cum ipse *Princeps*, tum huius Consiliarii, tum vero maxime aulici aurem illi subinde vellicarent, ac auctores essent, vt vitam cœlibem pertæsus de vitæ aliqua socia sibi adiungenda ac in matrimonium ducenda seriam tandem aliquando cogitationem susciperet, hæ tamen ipsorum cohortationes omnes in nihilum prorsus occidebant, quod eas ille ab vna aure ad alteram transmittens, pro nihiloque putans, ita respondere ipsis ac dicere consueuisset: Vos vero Æthiopem prius dealbabitis, quam vt mihi persuadeatis, vobis vt ego morem gerens libertate vendita, vxorem ducam. Etenim virgines ego vidi, vidi, inquam, & noui virgines, quibus quidem nihil blandius, nihil tranquillius, nihil deniq; amabilius fingi fierive potuit, quamdiu innuptæ erant: At vero hæ ipsæ nuptæ iam, ac adolescentibus nobilibus in matrimonium collocatæ, maritatæque, ac vxores factæ, ita immutabantur, vt non easdem cognosceres, sed alias prorsus diceres. Quid quæris? Cum morum suauitate ante nihil vel ipsis angelis concederent, postea ipsos etiam diabolos ingenii sui malitia ac morositate non solum repræsentabant, sed & antecedebant. Etenim imperium sibi quoddam in maritos vsurpabant, & genium ipsos defraudare suum cogebant, & vino deniq; confectis admodum ferociter insultabant. Quamobrem non est quod putetis, futurum vnquam, vt ipse vobis auscultans vxorem ducam. Mori me malim:

Quippe me vestigia terrent,
Felix, quem faciunt aliena pericula cautum.

Hanc ille quidem prætendebat caussam, cur à ducenda vxore abhorreret, cum tamen nihil ipsum à matrimonio reuocaret præter vnam auaritiam, cuius pudendum ille erat mancipium.

De

DCCXXXVIII. De eodem.

IDem cum forte fortuna offas aulicas, non audita campana ea, qua quidem & prandii & cœnæ tempus indicatur, negligeret (quod tamen perquam raro cōmittebat) dici nō poteſt, quam ægre, hoc ipſum acerbeq; tulerit, & quam parce, quam tenuiter, & quam ſordide denique vixerit? Quid quæris? ipſe cum ſeruulo vltra album Haſſiacum non inſumebat Huic enim numerabat album, hoc eſt, obolos duodecim, iubebatq; emi obolis tribus oua quatuor, obolis totidem panes ſimilagineos tres, & obolis ſex cereuiſiæ menſuram vnam. His allatis deuorabat ipſe oua tria, ac panes ſimilagineos duos, pane & ouo vno ſeruulo dato. Cereuiſiam ipſe ſibi ſoli reſeruabat omnem. Famulo erat aut aqua haurienda, aut ſi eam forte reſpueret, cereuiſia tenuis emendicanda ab hoſpite.

DCCXXXIX. De eodem.

IDem vocatus ſeu aulici ſeu ciuis cuiuſpiam ad nuptias, minime omnium comparebat, ne quo ſcilicet munuſculo ornare Neogamos, atque augere cogeretur. Id cum nemini non explicatum eſſet, à paucis, paucis autem? imo vero nemine omnium inuitabatur, neque vero deerant, qui exagitandi hominis cauſſa inuitatum eum, iam ad huius, iam illius nuptiale conuiuium dicerent, atque hoc quidem ipſum etiam ianuæ hoſpitii illius aſſcriberent. Ille igitur hoc vel audiens, vel legens, iracunde ſtomachoſeq; in hæc verba erumpebat. Si cordi ipſis eſt matrimonium exercere, age fiat idipſum ſine mearum facultatum detrimento neue mihi id ſit fraudi.

DCCXL. De Dionyſio Melandro Eccleſiaſte Francofurtenſi.

QVo tempore hic quidem diuinorum mysteriorum dispensatorem *Francofurti* agebat, eum non semel pro concione publica dixisse accepimus, tria istic Iudæorum esse genera, quorum primum *rasum* sit, sacrificos innuens, qui quotidie Christum missificando crucifigant. Alterum *annulatum*, mercatores quosdam perstringens, quod hi maiorem prope, quam ipsi *Appellæ*, vsuram exerceant. Tertium atque postremum *togatum*, Iudæos denotans, quod hi flauum quendam annulum seu circulum toga præferant, à Christianis vt internosci possint. Hi Christi Iesu, inquiebat, proditores & occisores omnes sunt suo signo insigniti. Primi signum *Capite* præferunt, alteri *manu* seu *digito*, hi manibus pedibusque obnixe omnia faciunt, ne Euangelio hic locus detur. Postremi *toga*. Hi holosericam atque vndulatam vestem, atque alia huiusmodi sodalibus suis obiiciunt, vt suam sibi operam nauent.

DCCXLI. De eodem.

D*Ionysius Melander* Ecclesiæ Cassiliensis antistes à cereuisia totus cum abhorrebat tum etiam abstinebat, quod eam vel pitissans vtroque mox crure sacro corriperetur igni. Quamobrem cum ad aures illius peruenisset, esse *Hallendorphij* pastorem quendam *Iacobum Thomæ*, qui singulis prope concionibus pro felici lupuli prouentu Deo Optimo Maximo supplicationes fieri iuberet, impatienter rem eam tulit, hominemque aliquando ad se venientem hanc in rationem corripuit: Quis te malus genius eam in mentem impulit, nullam vt concionem habeas, quin simul auditoribus tuis aurem vellices, quo cœleste numen pro felice fœtidi istius lupuli copiosoq; prouentu implorent? Si

Deum

DeumOpt.Max.tuis precibus de vna aliqua re toties obtundere libitum eſt, habes certe longe nobiliorem magiſq; neceſſariam materiam graueolenti iſto lupulo, vinum nimirũ, quod & Deum lætificat & homines. De eo igitur fac Deo ſupplices.

Paſtor ergo, ne Dionyſium non placaret, nihil ſe hic temere præterque rationem feciſſe affirmauit, ideoque minime omnium dubitare, quin re bene intellecta ſuum illud factum, quod nunc reprehendat, in laude ſit poſiturus, Dionyſiumque rogat, vt benigne huius conſilii rationem cognoſcat, eoque impetrato dixit: Ne Dionyſi nobis vinum non liberaliter affatimque ſuppeteret, putaui equidem faciendum mihi eſſe, vt Deum implorarem pro lupuli fœlici prouentu. Etenim niſi hic vberrime proueniret, futurum tanquam ex ſpecula proſpiciebam, vt quilibet de fece vulgi ad vinũ concurreret, ac magno illud numero quotidie hauriret. Vnde quid aliud cedo quæſo exſpectandum nobis foret, quam vini tandem aliquando penuria, vel huius certe incredibilis caritas. Quamobrem vt nobis noſter hic potus ſartus tectus permaneret, neque à promiſcua ignobiliq; turba præriperetur, exiſtimaui promiſcuam imperitamque multitudinem commonefaciendam eſſe, vt de lupuli fœlici prouentu Deum ſedulo inuocarent. Quo audito *Dionyſius* homini non modo reconciliatus eſt, ſed & hortator exſtitit, vt in inſtituto ſuo iſto perſeueraret. Erat enim generoſi vini non tam imperitus arbiter, quam præco eximius, quippe qui de præſtanti aliquo vino dicere ſoleret, eſſe hoc vnicum vinculum, quo quidem corpus atque anima hominis conſtringerentur, *es were der rechte Neſtel, der Leib vnd Seel zuſammen binde.* Hoc quoque per iocum dictitabat, ſi vi-

ſi vinum ſibi amplius non arrideret, minime ſe omnium recuſaturum eſſe, quo minus viuus dehumaretur. Interim tamen nobili hoc Dei dono ita vtebatur, vt neque officium ſuum negligeret, neq; cuiquam offenſam vllam præberet.

DCCXLII. De Principe quodam, & vidua quapiam ruſtica.

PRinceps quidam vicino cuipiam ſuo, à quo grauiter læſus, violatuſq; fuerat, bellum facturus, exactionem extraordinariam vniuerſo populo ſuo (ſunt enim pecuniæ nerui belli) indicebat. Etſi vero quæſtoribus conceptis verbis mandaret, vt viduarum & extrema egeſtate laborantium ratione habita, vel plane nihil, vel perquā ſane parum ab ipſis pro re nata extorquerent, nonnulli tamen Quæſtores, vt ne ſibi ipſi deeſſent, ſed ſua quoque marſupia turgida efficerent, nullius neque viduæ neq; pauperculi miſerti omnes ex æquo indifferēterq; argēto emungebant. Quamobrem & vidua quædam liberorum ſex mater coacta fuit vnicam vaccam ſuam in vrbem ducere, eamq; diuendere. Quum autē pedem è vico iam ſuo vix detuliſſet, ecce tibi Princeps in illam perquam miſerabiliter eiulantem incidit ex eaq; quærit, quid ſit, cur tantopere ploret? Ipſa Principem minime agnoſcēs, ſed nobilem quendam eſſe rata, reſpondet: Ah mi generoſe Domine, an non lacrymis lamentiſque me dem? Machinatur Princeps noſter bellum neſcio quod, cui quidem gerendo & adminiſtrando vt par ſit, atq; idoneus cogor ego miſerrima vidua & egentiſſima, liberorum ſex mater, vnicam hanc vaccam, quæ liberis meis & lac, & caſeos, & butyrū ſuggerit, diuendere, indeq; pecunias conficere, vt Quæſtori exactionē dinumerem. Ea *Princeps* audita

audita cum commiſeratione quadam: Veranè ſunt,inquit,mulier,quæ narras,te &viduam,& liberorum ſex matrē eſſe,& nihil præter hanc vaccam habere? Veriſſima ſunt,inquit illa,mi nobilis, quę dixi: niſi quod præter vaccā iſtam,vnicū meum in alenda ſobole mea perfugium habeo& ruinoſam iſtā domunculam, quā manu demonſtrabat. Itaq; Princeps: Si Quæſtori tuam paupertatem in ſinū effunderes atq; detegeres,nō dubito, quin iſtam tibi exactionem ſit remiſſurus. Nihil profecto minus reſpondet illa. Etenim iſto homine nihil durius,nil immanius,nihil ferocius, nihil rapacius deniq; fingi fierive poteſt. Vix hæc prolocuta fuerat, ecce tibi largitur illi *Princeps* thalerum,iubetq;vt pedem referens, vaccam in bouile reducat,ne ipſi deſit,vnde ſobolem alat. Ea igitur incredibili gaudio perfuſa,inquit. Eia,mi nobiliſſime *Domine*, ingentes tibi ago gratias. *Dominus Ieſus* hoc tibi beneficium, afflictiſſimæ & egentiſſimæ mihi viduæ præſtitum, quam cumulatiſſime rependat & recompenſet. Ac aliquovſque progreſſa, thalerumque etiam contemplata, infit: Nunc quidem optarim, thalerum hunc ignitum candentemque effectum ipſius Principis cordi incumbere: *Nun wolte ich, daß der Thaler glüendt heiß were, vnd brennete den Fürſten liechtes Lohes auff dem Hertzen.* Quo quidem audito,tantum abeſt,vt Princeps offenſus commotuſve fuerit, vt in riſum potius effuſe ſolutus exclamauerit: Audite quæſo,annon beneficium iſtud meum preclare poſui? *Hört doch,hört doch,hab ich mein Thaler nicht wol angelegt?*

DCCXLIII. *De Doctore Staupicio.*

S*Taupicius* ſolitus eſt grauiſſime conqueri, ſe plus millies vouiſſe DEO & pollicitum eſſe emen-

emendationem, sed semper deteriora secutū esse, ideo se vidisse & intellexisse, sibi solius Dei misericordia opus esse, *Simon Pauli in Euang. Purific. Mar.*

DCCXLIV. De D. Martino Luthero.

G*Eorgio Amico* Quæstori olim Eschuegensi integerrimo, viro & literato, & pio, & prudenti, ac plane optimo, summa cum *Luthero Theologorum Coryphæo*, quo tempore *Erphordii* simul optimarum artium studiis operam nauauerant, intercessit familiaritas, ita quidem, vt fraterne inter se amauerint, ac vt nihil fieri ipsis coniunctius posse videretur. Eum de *Luthero* commemorare accepimus, consueuisse illum dicere, quoties quidem ablueret manus, siue matutino, siue prandii, siue cœnæ tempore: Quo diutius nos lauamus, eo magis magisq; sordidamur & coinquinamur. *Ie länger wir vns waschen, ie vnreiner wir werden.*

DCCXLV. De Georgio æditno Marpurgensi.

AGebat olim æditiuum *Marpurgi Georgius* quidam homo cum insigniter arrogans, tum fastuosus, tum ipso etiam seu Philoxeno seu Apitio gulosior. Is quidem persuasissimum habebat, ad comparandam sibi auctoritatem nonnullam, non parum momenti afferre, si opulentiores & honoratiores quosque identidem conuiuio exciperet. Dici autem non potest, quantopere sibi placeret, quoties huiusmodi conuiuia ageret, tum quidem hercle deorum immortalium vitam sibi adeptus videbatur. Hanc istius stoliditatem studiosi plerique omnes deridebant. Præter cæteros autem admodum salse eam vir Clarissimus *Dominus Doctor Iohannes Oldendorpius*, quem honoris caussa nomino, aliquando perstrinxit. Cum enim hunc eundem inuitaret, hanc in rationem ei respōdit: Cum te e-

te equidem, *Campanista*, nunquam conuiuio acceperim, venit mihi in mentem admirari, quid sit, cur mihi nunc cœnam dare gestias. Profecto si ciuilitatis habere rationem velles, homines te & opibus, & virtute, & eruditione, & auctoritate denique antecedentes, non prior ad tua prandia vocare debebas, sed exspectare, dum ab ipsis inuitarere. Quo illius responso noster cupedinarius plane pudefactus *Oldendorpium* missum facit, eiusque loco *VValderum quendam Geilium* inuitabat, quo cum noctes atq; dies pergræcabatur. Decebat autem ambitiosulos illos recta secum via *D. Matthesii* dictum hoc reputare: *Es schicket sich nicht wol, wehret auch nicht lang, wenn arme Gesellen mit grossen Leffeln essen wollen.*

DCCXLVI. De *A. H.* æditu*o Marpurgensi.*

QVi æditui nunc munere *Marpurgi* fungitur librorum compactor, is quidem vino aliquando confectus tum incondite iubilat, tum ingentes etiam clamores per plateas intempesta nocte, domum remeaturus sustollit editque. Id exaudientes studiosi quidam, qui quidem in cœmiterio vltro citroque inambulabant hominem accedunt, & molli brachio obiurgatum tranquille ac tacite domum facessere iubent, hac expressa comminatione addita, si contrafaceret, futurum vtique, vt probe verberibus mulctaretur. Etsi vero obtemperaturum seipsis confirmabat: hoc tamen ipsum minime præstitit, sed ad ingenium rediit, vt primum dorsum ipsis obuertit; ingenti iubilo clamoreque sublato: Itaque studiosi illum è vestigio insequuntur, rati ludibrio se ipsi atque despectui esse, hominemque comprehensum pugnis etiam atque etiam dedolant mulctantque.

Qui

noster thalerum ex marsupio depromtum *Iudæo* restituit,& pallium ab eodem suum repetitum ad se recipit,eiq; gratias amanter agit, quod suum sibi pallium in hoc intensissimo caloris æstu eo vsq; deportasset. *Iudæus* vero spe lucri deceptus, totus in fermento iacet, quod verba sibi tam turpiter data essent, atq; res secus,ac putarat,cecidisset.

DCCXLVIII. De Eodem.

PHilippus Matthæus Academiæ Marpurgensis Iureconsultus præstantissimus, promotor meus, tertio die post,quam me, competitoresque meos iuris Doctores Anno 1595. creasset, conuiuium in honorem nostrum admodum lautum magnificumq; instruebat. In eo cum huius etiam hominis mentio fieret, quod Stentoris more in sacra æde cantans clamaret,&os suum ad ambas vsque aures distenderet,ac *Hermannus Vulteius*,eiusdem Academiæ Iureconsultus primarius & incõparabilis, ad lætitiam me exsuscitaret. Equidem, dicebam, cum in æditui mentionem delapsi nunc sitis, atque is quidem os suum tantopere diducat distorqueatque, plane mihi persuasum habeo, *Dominis Consiliariis*,qui è regione ipsius consistunt, procliue esse, caseum & panem in ventriculum illius ingestum introspicere : *Ich glaube, die Herrn Räthe solten ihm sehen das Käß vnd Brodt im Leib ligen.* Quo quidem dicto ad vnum omnes, quotquot aderant, risu tantum non emoriebantur.

DCCXLIX. De Casparo Cratone Marpurpurgensi.

ANnis abhinc, ni fallor, decem, *Casparus Crato* quidam Marpurgensis, quem, quod *Marcolphi* aliquando personam in Comœdia *Salomonis*, magno cum applausu & approbatione omnium ab

Her-

Hermanno Kirchnero Poëta *Cæsareo* & I. V. D Clarissimo, amico meo summo magnifice admodum & festiue lusa actaque, tum facie, tum moribus, tum gestibus, idque asino vectus, ad viuum expressisset, *Marcolphum* vulgo appellitabant, *Magister* creari à Professoribus eius Academiæ anxie postulabat. Sistitur priuato Marcolphus examini. Nunquã autem verbis expresserim, quãtopere in eo Domini Professores hoc sese hominis somnio oblectauerint. Nam *M. Heddericus Lonicerus* ludibrii caussa insigni ipsius eruditione in omni doctrinarum genere vehementer collaudata, ipsum nõ tantum in studiis egregios habere progressus, sed & sacrarum literarum cognitione ita imbutum esse asseuerauit, vt vel ex tempore, si res cogat, habere concionem aliquam posset, hisque addidit: Sed audio, *Domino* non ita pridem, cum in leprosario concionaretur, aduersi quid accidisse. Nam cum ipse statura breuior sit, quam vt de rostris prospicere queat, pedibus suis scabellum quoddam supposuit, id carie confectum corruens, *Dominum* de suggesto deturbauit. Huic respondit *Crato*: Ego vero, *Clarissime Domine Magister*, non labebar, sed truncus. Cæterum risu, qui hinc cooriebatur vehementissimus, sedato, *Lonicerus* examinare illum occipit, quæritq; vbinam prima fiat concoctio, explicatum sibi esse asserens, ipsum in medicorum quoq; scholis non mediocriter profecisse? respondet CRATO: *Inter dentes*. Egregie vero respondes, inquit *Lonicerus*, ac disperream equidem, si toto hoc die quis datus mihi sit, qui tam dextre appositeque responderit. Sed studeo porro ex te audire, vbi secunda fiat concoctio? *in ventriculo*, respondit CRATO. Cui *Lonicerus*, sic te respondisti, inquit: Perge igitur mihi explica-
re,

re, vbi fiat tertia? *in epate* respondit CRATO. Tum *Lonicerus*, rem, ita me Deus bene amet, acu tetigisti, inquit. Itaq; hoc vnum tantum vbi ex te quæsiero examinandi dein finem sum facturus. Cedo quæso ergo vbi fit concoctio quarta? *Cratoni* autem ad hanc quæstionem obmutescenti, & sollicite responsionem meditanti, *Goclenius*, cui dubium non erat, illum, quodcunq; tandem ei insusurraret, crediturum pro certoq; asseueraturum, submissa voce subiiciebat, *in intestinis*. Quod vero *CratoGloclenium* non satis assequeretur, voce continuo maxima bonisq; lateribus clamauit *In testibus*. Ibi vero *Domini Professores* risu tantum non corruerunt, & hominem amanter dimittentes, in promotione XXVI. Magistrorum penultimum ei locum assignarunt.

FINIS.

Ad Lectorem.

Si qui forte inter legendum, candide Lector, errores præli tibi occurrerint, eos tu pro erudito Candore tuo ipse corrigere digneris.

ELEN-

ELENCHVS IOCORVM ATQVE SERIORUM huius libri.

30. de

INDEX.

158. de

221. de

285. de

INDEX.

414. de

569. de

602. de

INDEX.

663. de

697. de

731. de

FINIS.